Digitized by Google

10
8 4
18

10
1 D
15

P. Q. 5.

Digitized by Google

Digitized by Google

HISTORIA PELAGIANA

AUCTORE

F. HENRICO DE NORIS

AUGUSTINIANO VERONENSI

TIT. S. AUGUSTINI S. R. E. PRESBYTERI CARDINALIS ET S. SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARII

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

PISIS MDCCLXIV.

APUD IO. PAULUM GIOVANELLI ET SOC.
LUCÆ APUD JACOBUM GIUSTI.

CENSORUM PERMISSU

Digitized by Google

EMINENTISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO

S.R.E. CARDINALI

BARBERINO

SACRI COLLEGII DECANO.

Gigantes olim in cœlum iter affectantes, impium bellum ſuperis intuliſſe, atque inde fulmine dejectos, ac montium ruina conſepultos, matrique ſuæ redditos, temeritatis pœnas perſolviſſe, fictis fabulis Poetæ prodiderunt. Eadem Pelagium hæreſiarcharum calidiſſimum vecordia, idem plane furor impulit, ut audacia gigantea & ſacrilega ſpe ſibi cœlum deſtinans, plurimos peſtilenti ſidere afflatos in idem votum alliciens, immane bellum adverſus Dei gratiam concitaret. Verum D. Auguſtinus in rei ortodoxæ tutelam vigilantiſſime excubans, contra ſuperbiſſimorum hominum impetum impavidus ſtetit; atque ex Africana arce in perduelles detonans, viginti annorum bello magnum diem impoſuit. Hujus ſacri belli hiſtoriam a pluribus iiſque præclaris Scriptoribus contextam, attentiore cura ad incudem revocatam & ope codicum manu exaratorum auctam publici iuris facere, illique tui magni nominis fulgorem circumponere auſus ſum, Purpuratorum Eminentiſſime. Haud enim ingratum tibi fore ſperavi totius operis argumentum, quod effuſam cœleſtis gratia beneficentiam complectitur, cujus admirabile ac prope ſingulare exemplum in te Chriſtianus Orbis admiratur. Facere fortia ac pati, non humanæ virtutis, quod inſanientis ſapientiæ dogma fuit, ſed divinæ gratiæ munus eſt, ab inexhauſto æternæ indulgentiæ fonte promanans. Etenim ut recte eiuſdem gratiæ defenſor dixit, ſi ſemel nobis eadem ſubtrahatur, non dico vincere, ſed nec pugnare poterimus. Quæ vero ac quanta tu fortiter geſſeris, cum Urbanus VIII. Pontificum Maximus in tuos humeros pares ac validos totius imperii molem reclinavit, ea in oculis omnium, in ore famæ verſantur. Et poſtquam ille ad ſuperos receſſit, quanta animi conſtantia ac firmitudine fortunæ cuncta miſcentis impetus tuleris, notius ſingulis eſt, quam ut mea opera fieri poſſit illuſtrius. Hæc enim præclariſſimi Scriptores annalibus conſignarunt, & ſeram poſteritatem in virtutis æmulationem tot ex te datis exemplis provocabunt. In ſecundis magno animo fuiſti, cum tot millia hominum audienda erant, cum tot libelli, hoc eſt mortalium fortunæ diſponendæ, cum tantus rerum ex catholico Orbe accurrentium congeſtus ante te ſtaret, cum circumfuſa aulicorum turba ac magnorum Principum Legati tuam gratiam prenſantes, undique te

obſiderent. Tu vero inter tot arridentis fortunæ lenocinia, non te felicitate corrumpi paſſus es, ſed æquam mentem atque ab inſolenti lætitia temperatam perpetuo ſervaſti. At in adverſis, quæ animus meminiſſe horret, te ipſo maior ſemper extitiſti: quippe qui ſupra ancipites caſus, aulæque incerta ac lubrica eminens, inſignia invictæ virtutis tropea domi foriſque erexiſti. Hæc autem animi bona, ſi tibi ex te nata eſſent, non dicam exilia, ſed nulla propemodum fuiſſent. Nam ſi ſibi animus relinquatur, & ſecundis rebus defluit, & adverſis ingruentibus frangitur, proſperis inſolenter elatus, contrariis miſere eliſus. Illam igitur animi tui firmitatem conſtantemque in utraque fortuna tenorem amicum tibi Numen indulſit. Etenim ut olim alter divinæ gratiæ ſtrenuiſſimus defenſor Proſper ad Demetriadem ſcripſit, inter ſecunda vitæ iſtius & adverſa, quibus gemina ſemper tentatione pulſamus, ſi proficimus, inde alimur: ſi ſtamus, inde ſubſiſtimus. Quare cum omnia animi bona, ingenteſque virtutes, quæ te in Eccleſiaſtica Hierarchia poſt Chriſti Servatoris Vicarium primo loco ſpectabilem univerſo Orbi faciunt, cæleſti gratiæ acceptas feras, profecto hilari promptoque animo excipies, ſimulque intelliges, quantum pro eadem gratia a Pelagianorum inſidiis aſſerenda a Romanis Pontificibus, a totius Chriſtiani Orbis Synodis, & ab Auguſtino præſertim peractum ſit. Hic enim, ut Fulgentii verbis utar, turrim fortitudinis ipſam gratiam tenens; & exinde cuncta hoſtilium machinamenta telorum cæleſtis iuvaminis virtute confringens, non ſolum ipſe de hoſte victoriam referens triumphavit: quin etiam poſteris certandi & vincendi ordinem, ſi quando victa pravitas recidivo auſu infandum caput erigere niteretur, oſtendit. His accedit, quod nemo ignorat, quantum hiſtoriæ cum ſacræ, tum profanæ promovendæ manum & generoſe & ſapienter admoveris. Etenim cum egregie factis ampliſſimam hiſtoriæ materiem iam pridem & exemplum præbueris, animum ad Republicam literariam optimis ſcriptis illuſtrandam & locupletandam adieciſti. Byzantinæ hiſtoriæ, ac Sanctorum Patrum monumentis ingens ex liberalitate tua pretium atque incrementum novis codicibus ſuppeditatis accrevit. Res Eccleſiaſtica pluribus Synodis ac Romanorum Pontificum epiſtolis, quæ hactenus in Bibliothecarum angulis cum blattis luctata fuerant, tua cura in lucem emiſſis, aucta atque colluſtrata eſt. Hinc erga bonarum literarum profeſſores ſingularis tua illa benevolentia & regium in morem effuſa largitio. Quot enim ſæviente in ipſos domi vel hæreticorum furore, vel curtæ ſupellectilis penuria, patriis laribus exactos in tuum ſinum humaniſſime recepiſti, totque ac tantis beneficiis cumulaſti, ut in lucri loco deputaverint, patriam amiſiſſe, dum te veluti patrem ſortiti ſunt, a quo tam ſplendide alerentur, atque omni beneficiorum genere ornarentur. Quibus tu, ubi fato conceſſere, ſepulcrales ex ære ſtatuas erexiſti, non tam gloriæ ipſorum, quam tuæ munificentiæ perpetuo duraturum monumentum: qui ſane perierant, niſi domi antea periiſſent. Hanc eximiam raramque liberalitatem, qua literas ac literatos foves, qua nobiles adverſa fortuna ad egeſtatem redactos, qua tot pauperum familias, foves, erigis, ſuſtentas, quantum in te eſt ſupprimis ac celas: huncque unum beneficii fructum putas, ſi ſe accepiſſe negaverint. Sed latere non potes: in multa luce ſua te

libe-

liberalitas poſuit, & quo ſtudioſius premitur, erumpit. Tu quidem, ut de me loquar, cum iſthic eſſem, me hominem umbraticum non ſemel advocaſti; atque ad Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, quam vix a limine ſalutaveram, adita penetranda, tuam omnem operam opemque pollicitus, eadem qua ceteros ratione animaſti. Hos pietatis & in omne genus hominum propenſionis ſtimulos tibi cæleſtis gratia ſubdit, hunc eximium ſapientiæ amorem accendit, adhac tam illuſtria ac numquam interituræ famæ facinora impellit, ut eiuſdem divinæ gratiæ adverſus Pelagianos ab Auguſtino Doctorum ſummo defenſæ hiſtoria tibi uni iure ac merito nuncupanda videatur. Vale

EMINENTIÆ VESTRÆ

Dat. Patavii 10. Kalend. Aprilis 1673.

Devinctiſs. atque addictiſs. ſervus
F. Henricus de Noris Auguſt.

VITA

V I T A
EMINENTISSIMI AUCTORIS.

HIſtoriam Pelagianæ Hæreſeos nova luce donaturus, rem Lectoribus non ingratam me facturum ſum arbitratus, ſi Eminentiſſimi æquè ac Eruditiſſimi Auctoris Vitam in ipſo limine ob oculos ponerem: ut quotquot inſigni operi evolvendo animum applicuerint, eò majori loco illud habeant, quò plura eaque prævalida invidiæ machinamenta protrita, magnorum Principum benevolentiam comparatam, ac maximam tum laudis, tum honoris ſegetem ab eodem Auctore perceptam conſpexerint.

Henricus de Noris, Nomen optimis Theologis longè auditum, ſacræ, & profanæ Eruditionis lumen fulgidiſsimum, Auguſtiniani Inſtituti præclariſſimum decus, natus eſt Veronæ anno 1631. menſis ſextilis die 29. Patre Alexandro, viro inter eruditos non infimæ notæ, quippè qui Germanorum Hiſtorias accuratiſsimè concinnavit, Matre Catharina ex perilluſtri Manzanorum Familiâ. Noriſiana Domus, cujus originem altiùs repetere præſertim in exterorum gratiam plurimùm refert, ex Angliâ, & Hyberniâ pervetuſta ſuæ Nobilitatis ducit inſignia: harum ſiquidèm Regionum Proceres, ac Principes Viros Progenitores habuit, quorum alter ad Othomanicum Imperium pro Guilelmo II. Angliæ Rege Orator acceſsit. Adversà deindè inſequente fortunâ, patrio ſolo relicto, Cyprum navigavit, ibique ampliſsimos nacta fundos brevi inter Optimates aſcita, ac per omnium Præfecturarum gradus evecta commiſſam ſibi & arcium, & claſſis curam prudenter, & ſtrenuè geſsit. Inſulâ in Othomanicæ potentiæ ditionem vi armorum redactâ, ne Turcicæ Tyrannidis jugo opprimeretur, Fidemque à Barbaris peſſumdari ſpectaret, Cypro ſolvit, ac ſub Sereniſsimo Venetorum dominio ſeſe recipiens, Veronæ inter Italiæ Civitates pulcherrimâ, & amæniſsimâ Urbe ſedem locavit. Hanc ſuæ gentis originem Auctor ipſe teſtatam reliquit in eleganti diſthico, ad navim alteram Gentilitii ipſius ſtemmatis partem alludente.

Anglia nos genuit, Cyprias poſſedimus arces;
At Veneto ſedit littore noſtra Ratis.

Nobiliſsimo hoc Proavorum ſanguine ſatus Henricus die 30. Auguſti in Paræcia SS. Quirici & Julitæ luſtralibus undis admotus de Hieronymi Joannis nomine eſt nuncupatus. Ætate jam ad literas aptâ Melchiori Mazzoleno erudito Presbytero à Parentibus excolendus traditur; quo Magiſtro in humanioribus literis ità profecit, ut omnes ævi ſui condiſcipulos longo poſt ſe interuallo reliquerit. Ex Ephebis vix exceſſerat, cùm emenſo minorùm artium ſtadio ad Ariminenſe Societatis Jeſu Collegium ſublimioribus facultatibus erudiendus perrexit: qua in palæſtra ea contentione Philoſophiæ vacavit, ut nulla eſſet naturalis ſcientiæ latebra, quam non luſtraret, nulla penetralia, quæ non pervaderet, nulla arcana, quæ acutâ mentis indagine non introſpiceret.

ceret. Verùm cùm ad altiora capeſſenda ſupremo afflante numine dirigeretur, occulto planè ejuſdem conſilio contigit, ut quàm ſedulâ ſagacitate naturalium rerum inveſtigationi navaret operam, tam maturâ perſpicacitate Sanctiſsimi Eccleſiæ Magiſtri, Patriſque Auguſtini libros evolveret; ex quorum iteratâ lectione factum eſt, quòd divina operante virtute ſeſe Auguſtino & diſcipulum, & Filium devoverit. Rebus ergo mundi nuncio remiſſo, Eremitico Cœtui S. Auguſtini profuſis lacrymis nomen dedit, Henricus in poſterum compellandus.

Facto ſui inter Tyrones periculo, Arimino, ubi Auguſtinianum monachum induerat, Romam Majorum juſſu profectus, ibi Theologicum curſum eſt aggreſſus; ſimulque in ſacram, & profanam Hiſtoriam, Chronologiam, ac Geographiam incubuit; neque verò tam longè inter ſe diſsita exercitamenta, quæ viris diù in literaria palæſtra certantibus plurimum negotii faceſſunt, ejus animum terruerunt; etenim ſingulari Dei ope ingenium magnum, & acre, judicium grave & prudens, memoria capax & tenax in eo fuerat. Statas horas eaſque duodecim ſingulis diebus vel legendo, vel mente volvendo, vel ſcribendo inſumebat. In Theologicis diſciplinis defæcatiſsimam Sancti Patris doctrinam, eam verò præcipuè, quâ ſummus Eccleſiæ Magiſter de Pelagianis, & Semipelagianis triumphavit, ex ejuſdem libris accuratè perlectis exhauſit; quæ tam altè ipſius animo inſedit, ut ſæpiùs eorum vicem doluerit, qui proprio indulgentes genio novas opiniones, fluxiſque nixas fundamentis in ſcholas invehunt; quique nec pudori ducunt à tutiſsimis Auguſtini dogmatibus deflectere, nec Religioni eadem audaciori ſtylo configere. Hac itaquè inſpectâ de re Theologica diſputandi licentiâ à Recenſioribus Auguſtino magiſtribus non ita pridem excogitatâ, ſtatim ipſum cogitatio ſubiit, doctrinam ſancti Patris, quam permulti Pontifices decretoriis Epiſtolis conſecrarunt, plurima Concilia in Canones retulerunt, damnabilibus dicteriis, & effrænâ loquendi procacitate impetitam aſſerere, ut ſanctiſsimo, ac Doctiſsimo Parenti ſuum decus difflatis calumniis ſartum, tectumque ſervaret.

Iterim annos natus ſeptem ſuprà viginti, quorum unum, & alterum in edocendis Philoſophiam Syncellitis tranſegerat, Theologicæ ſcholæ præficitur primùm Piſauri, deindè Peruſiæ. Hoc munere ad quinquennium ſumma cum laude, atque Auguſtinianæ doctrinæ propagatione perfunctus, Romam accitur, Magiſtrali laureâ pro exaltatis laboribus decorandus. Indè Patavium, ampliſſimum ſcientiarum Emporium digreſſus, acceptam tradendæ Theologiæ provinciam ibidem jubetur perſequi: quo tempore Pelagianæ Hiſtoriæ, Diſſertationi de Synodo V. ac Vindiciis Auguſtinianis, quæ jam pridem accuratâ manu premebat, colophonem impoſuit. Decretum ipſi fuerat inſtar Aſpendii ſibi ipſi canere, elaboratumque opus inter ſilentii clauſtra domi ſervare: verùm ut illud publici juris faceret ab amicis ſæpiùs interpellatus, etſi ipſorum vota iterùm ac tertiò in irritum cadere permiſiſſet, tandem eorundem ſententiæ precibus diu fatigatus acceſsit. At neceſſe fuit literatorum expectationem dilatâ præclari operis editione torqueri; dum Cenſores illi, quibus luſtrandi voluminis fuit cura commiſſa, neſcio quibus ſcrupulis acti albos calculos eidem adiicere recuſarunt. Ut ut ſit doctiſsimis Urbis

bis Cenſoribus Liber ab Auctore ſiſtitur, eorundem judicio probandus, quò & ipſe continuò ſe contulit in Romanum Augiſtiniani Cœnobii Gymnaſiarcham à ſupremo Ordinis Præſule inauguratus. Diu eruditiſſimorum Virorum & oculos, & mentem Liber occupavit, è quorum tandem manibus nullâ Theologicâ nota perſtrictus, omnique cenſurâ immunis evaſit; tantamque exiſtimationem apud Eminentiſſimos Patres ſuo Auctori conciliavit, ut ipſorum precibus Clemens X. P. M. Henricum inter Sancti Officii Qualificatores adlegerit. Novo igitur inſignitus honore, ac prægrandi ſui Nominis famâ relictâ Patavium rediit, opus ſupremæ Inquiſitionis judicio expenſum, & approbatum in lucem emiſſurus.

Vix è prælo Liber dimiſſus Eruditorum ſtudia fuerat auſpicatus, cùm literatorum vulgus varias in partes diſtraxit; plures enim, qui veritati litabant, nulliſque invidiæ ſtimulis agitabantur, Opus ſummis laudibus efferre, reconditâ Eruditione refertum ſuſpicere, ac quolibet encomio majus affirmare: Cæteri verò, qui delatas egregio volumini laudes in immenſam, ac cum omni poſteritate adæqnandam nominis celebritatem excreſcere verebantur, idem ipſum multis erroribus ſcatere, doctrinas proſcriptas recoquere, ac tantùm non omnium hæreſeon colluviem compendio præſeferre. Neque his tantùm limitibus ſtetit prava obtrectatorum procacitas; ſiquidem quò ſiniſtra de eodem opinio minores etiam gentes pervaderet, quamplures libellos furtivis typis excuſos publicitùs deſtinarunt; quibus tamen diutiùs impunè vagari non licuit, etenim ſimul ac fuerunt ad primam lucem oborti, extemplò nigro thetâ ſupremæ Inquiſitionis decreto fuere ſignati. Quinam autem fuerint hujuſmodi Viri aliorum & nomine, & indumento magno in numero perſonati, probè novit literaria Reſpublica: mihi Religio eſt propria nomina illis reddere, propriiſque veſtibus illos induere. Porrò malè notos criminatorum conatus honorifica Auctoris fama longè lateque pervagata devicit; Enimverò Regalis Celſitudo Sereniſſimi Coſmi III. Magni Etruriæ Ducis, Optimi Piique Principis, literatorum munificentiſſimi Mecænatis, audito tanti Viri nomine, eundem in ſacrum ſuarum rerum Moderatorem aſcivit, ſimulque in Piſanâ Academiâ Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Profeſſorem grandi congiario deſignavit. Exindè Celſiſsimi Principis in illum amor effuſus: Ipſi ſiquidem ad Regiam Celſitudinem ſemper aditus patens: Ipſi Filii Joannis Gaſtonis erudiendi cura demandata: Ipſi quidquid in Cimmelis, & Muſæo Mediceo aſſervatur pretioſæ gazæ antiquitatem reparantis, reſeratum: Ipſi denique omnia credita, quæ tam profundæ doctrinæ, ac tam raræ eruditionis Virum decebant. Gratulabatur Etruria, & præſertim Florentia, Urbs hujus Provinciæ præcipua, cunctique bonarum artium cultores, quos inter Antonius Magliabecus Vir immensâ propè literaturâ celebris, hoc ſibi ad maximam felicitatem contigiſſe arbitrati, quòd Noriſius eorundem laribus acceſſiſſet. Verùm omnium gratulationes evicit Piſana Academia duplicem honorem munificâ Principis liberalitate conſecuta; quippè quæ Eccleſiaſticam Hiſtoriam in ſuum Atheneum vidit inductam, & Virum ævi ſui Nulli comparandum huic muneri obeundo ſelectum ſuſpexit.

Agebatur annus alter, ex quo Hiſtoria Pelagiana in lucem prodierat, cùm Liber Marii Mercatoris ab Joanne Garnerio è Societate Jeſu illuſtratus

Aucto-

Digitized by Google

Auctori redditur; quem cùm altiùs meditaretur, in notas offendit ad epiſtolas XC. & XCII. inter Auguſtinianas, queis proprias Sedes Epiſcopis Synodorum Carthaginenſis, & Milevitanæ ad Innocentium Papam ſcribentibus eruditus Jeſuita adjudicabat: opus, ut ipſe ait Garnerius, quod hactenùs tentaverat nemo. Olim ipſimet Noriſio rès Pelagianas perſequenti id conſilii inceſſerat, ut arduam eandem ſpartam aggrederetur; re autem maturiùs penſatâ deſtitit ab incæpto, cùm ob materiæ obſcuritatem nihil certi poſſe deprehendi, nec illorum Præſulum Urbes, quarum ſacris id temporis præerant, niſi divinando deſignari poſſe conſpiceret. Itaquè Antonio Magliabeco, qui ea de re illius judicium urgebat, morem gerens, animadverſiones in Garnerii notas emiſit, quibus pari ſoliditate, ac eruditione oſtendit, quantum Jeſuita per inania expatiatur à rectâ aberraverit. Vix manum amoverat à condendâ cenſura, cum eandem tabulæ admovere cogitur, ut Apologetica pro Pelagianâ Hiſtoriâ procuderet. Scripſerat vir Doctiſſimus, S. Vincentium Lirinenſem Semipelagiano errori nondum ab Eccleſia hæreſibus adnumerato adhæſiſſe; idque ex capite 37. Commonitorii, quod adverſus profanas vocum omnium hæreticorum novitates Lirinenſis Aſceta ſub nomine Peregrini vulgaverat, invicto teſtimonio comprobari. Ad hæc diſceſſerat à Cardinalis Baronii ſententiâ, qui in Epigraphe epiſtolæ Albino, Piniano, Melaniæ ab Auguſtino inſcriptæ, Albinæ pro Albino reſtituendum edixerat: quam quidèm correctionem etſi ſuo ſatis Auctore munitam, Noriſius improbandam cenſuit; cùm probè noſſet, nomina tum maſculinæ, tum neutrius terminationis etiam fœminis à probatis ſcriptoribus accomodari ſolita. Doluit Vincentii vicem Franciſcus Macedo ex minorum inſtituto, quos Obſervantes vocant, in Patavino Lycœo ethicæ Philoſophiæ Profeſſor; ac Lirinenſis Sanctitatem in invidiam trahi ſuſpicatus, ſi ſemipelagianâ fuligine obtruderetur aſperſa; bonæ cauſæ, ut ipſe autumabat, advocationem commodaturus prolixam Apologiam eo conſilio exaravit, ut Vincentium à Maſſilienſibus extraheret; in qua à propoſito argumento digrediens Noriſium grammatices imperitiæ reum traducit, quòd Albino, non autem Albinæ in Auguſtinianæ epiſtolæ inſcriptionæ legendum contenderet. Utrumque verò infeliciter: hoc enim poſtremum Noriſius editâ ipſi Patri Macedo adventoriâ penitus profligavit; quæque primo loco adornabatur accuſatio, jam diù prorsùs everſa corruiſſet, ſi quam paraverat reſponſionem, impatienti eruditorum voto expetitam Purpuratis Patribus in lucem prodire placuiſſet. Juſſus ergo intrà ſiparium adornatam defenſionem occludere, ne de Orbe literario benemereri deſineret, paucis ab Adventoriâ elapſis menſibus duplicem diſſertationem emiſit de duobus nummis Diocletiani, & Lucinii, cum Auctario Chronologico de Votis Decennalibus Imperatorum, ac Cœſarum: opus ex Cimmeliis Sereniſſimi, & Reverendiſſimi Principis Leopoldi Cardinalis Medicei mirâ eruditione refertum, hiſtoriæque conſultorum; & judicio, & utilitate comprobatum.

Per hæc tempora Noriſii Criminatores pejorem, criminationem molientes Hiſtoriam Pelagianam ad Romanæ Inquiſitionis tribunal detulerunt, eandem ſuſpectæ Fidei, plurimiſque erroribus ab Eccleſia proſcriptis reſperſam cauſantes. Cujus injuriæ nota ut latiùs longiuſque manaret, libel-

lum P. Joannis à Guidicciolo aſcititio nomine Eminentiſſimis Patribus, qui Fidei ſartæ tectæ ſervandæ præſident, nuncupatum in vulgus dedere, præfixo titulo: Parallelum propoſitionum Baii, & Henrici Noris; quo Noriſium Bajanis erroribus concinuiſſe probarent. Audax profectò facinus, nec luſtrali tantùm aquâ luendum; ſiquidèm, ut Scriptorem Orthodoxum reum obtenderent, invidioſis nominibus eundem onerare non extimuerunt, quibus ipſius famam toto jam Orbe percrebeſcentem tum apud ſuperſtites, tum apud poſteros vel imminuerent, vel extinguerent. Verùm iniquo impoſtori res non cecidit ex ſententiâ; Henricus enim collectis ex editis à Macedo voluminibus hinc indè reſponſionibus, ſingula erroris objecta, quibus impetebatur, meridiana luce clariùs infregit, dum eadem ſe cum iis ſcripſiſſe monſtravit, quæ ſenex Annoſus Bajani pulveris ſcrupuloſus excuſſor in literas miſerat. Invidum Noriſii æmulum propriis armis oppreſſum nonnemo crederet, qui fidem rumori haud temerè ſuborto præſtaret, exhibenti, Macedum ſub cortice F. Joannis à Guidicciolo eam ob rem delituiſſe, ut impunè poſſet Catholicus in Catholicum, Amicus in Amicum graſſari; nevè violatæ Religionis, ac læſæ amicitiæ pœnâ reus poſtularetur. Occulto igitur accuſatori ſub alieno nomine injuriam intentanti ſub aliena quoque caſſide Annibalis nempè Riccii Veneti Auguſtiniani Noriſius reſpondit; quod nemo jure mirari poſſit, cui vel obiter quæ rem tanti momenti circumſtant, rimari contigerit.

Haud tamen pervicax adverſariorum ingenium hiſce reſponſionibus ceſſit; quinimò novum ipſumque peſſimum criminandi genus adorti, Noriſium, cujus operâ optimè norant propoſitionum Parallelum exhibilatum, in ſcenam induxere, qui Macedi reſponſiones ſub Riccii nomine ad Bajanam nubeculam profligandam abſe collectas, tanquam minimè ſuæ doctrinæ cohærentes, publicâ palinodiâ temperaret. Hac arte intentam invidiam confirmatum iri ſperantes, retractationem Henrici nomini affictam italico idiomate edidere cum hacce Epigraphe: *Cenſura del P. Enrico Noris ſopra le riſpoſte raccolte dal P. Annibale Riccio*: maximi vel ob id criminis rei, quòd graviſſimum Theologum, non Eminentiſsimis Patribus, apud quos fuerat delatus, non erudito literatorum cœtui, ſed ultimæ plebeculæ, rudique popello tantum legendi gnaro ſuorum erratorum pœnitentem ſiſterent. Fictam palinodiam perpetuis mendaciorum ſtrophis conſarcinatam viſum eſt Noriſio ſurdâ aure non præterire; imò ſua interreſſe duxit paginas illas ad umbilicum uſque mendaces evincere, ut omnem ſuſpicionem a ſanâ doctrinâ, quam ſemper tradiderat, detectis dolis averteret. Itaque publico monumento commentitiæ retractationi fidem abrogaturus, brevem quidèm, ſed ſolidam confutationem ſubciſivis horis confecit, cui titulum dedit: *Confutatio Palinodiæ ſub nomine Henricii Noris publicatæ: Annibal. Riccius Philaloti S.*

Jam verò doloſo abtrectantium molimine deturbato, ac calumniæ notâ in fraudis architectos devolutâ, quis cordatæ mentis fore non putaſſet, ut audaces vitilitigatores vel iniqui facti pœniteret, vel iidem perpetuo ſe ſilentio damnarent? Aſt tantùm abeſt, ut præfectæ impudentiæ frænum injecerint, quod fractas vires rurſum inſtaurantes, advocatis in ſpeciem ab

accu-

accuſatorum numero ſuppetiis, rigidioris inſtituti Aſcetam taciturnitati unicè addictum, novam criminationem inſtruentem, ſunt ementiti. Igitur è cella neſcio quem Humbertum Carthuſienſem educunt, qui Risbrochii ex Sarmatia, Hauſeni ex Germania, Guidiccioli ex Italia (unus fortaſſe homo Prothei imaginem ludens) ſocius factus, germanitates Cornelii Janſenii, & Henrici Noris exhibeat: quo ſcripto ſicut eadem uterque ſenſiſſe, obtendebatur, ſic eadem utrumque cenſura maneret. Quò verò à ſuis auſibus impoſturæ notam arcerent, fidemque apud imperitam plebem ſuis mendaciis conciliarent, Jeſu Chriſto ſupremo Judici accuſationis libellum nuncupatum voluere, hunc planè titulum præfigentes: D. N. J. C. Eumque, cujus judicium vel ipſis innocentibus eſt formidandum, in calce nuncupatoriæ epiſtolæ his verbis ſollicitant: *Surge, Domine, judica cauſam tuam.* Vah procacem temeritatem, quæ omni timore depoſito æquiſſimum, veritatis Judicem pro fictis criminibus audet interpellare! Hos tamen refractariæ mentis conatus, quibus in quinque famoſas propoſitiones ferebatur conſenſiſſe Noriſius, eàdem arte diſjecit, qua paratos in propoſitionum Parellelo cuniculos vacuas in auras diſflavit. Excerptis enim ex Macedi libris ſententiis ſingulas ſingulis germanitatibus oppoſuit, & alieno ſuffragio, quod boni ſenis doctrina in anteceſſum quoque paraverat, commentitii Janſeniſmi nævos abſterſit. Pleriſque emunctæ naris Germanitatum inſpectoribus indubia ſententia ſtetit, eaſdem P. Macedi fuiſſe fœturam, quippè qui probè ſcirent, Macedum & Noriſium adverſis invicem ſcriptis prælia literaria conſeruiſſe: mihi verò non vacat hoc eruditorum placitum ed incudem vocare, quem delectat literariæ Reipublicæ judicio plurimùm deferre. Ingenioſa, ac ſuo pondere conſtans elucubratio, qua recidivus conſarcinatoris auſus omninò eliminatus corruit, prodiit inſcriptam habens epigraphen: *Reſponſa P. Franciſci Macedo adversùs gerras germanas germanitatum Cornelii Janſenii, & Henrici Noris à P. Annibale Riccio collecta:* cujus umbilico legendam ſe offert *Confutatio Pſeud-epiſtolæ* doloſè per adverſarios Noriſio affictæ, ut eundem de Risbrochiani libri proſcriptione, quo tanquam plurimarum hæreſeon recoctor ſugillabatur, juveniliter exultantem ludibrio traderent.

Invaleſcebat jam Noriſiani nominis fama, quæ his concertationibus longiùs propagata eò devenerat, ut Chriſtina Svecorum Auguſta Regina Henricum licèt abſentem extrà dubiam ſuffragiorum aleam Regiis Academicis accenſuerit. Intereà peſſima cenſorum capita ad tempus conticuere, vel quod iniquæ cauſæ ipſis argumenta deeſſent, vel quòd prorsùs everſi, tam citò in novas criminationes non poſſent aſſurgere. Itaquè cùm primùm Noriſio ab oſoribus feriari licuit, actutùm ſeveriores Muſas repetiit, quò nugis poſthabitis, ſolidiori aliquo monumento benè de orbe literario mereri pergeret. Adjecit igitur animum, ut obſcuriora antiquitatis arcana Viris eruditis vel penitùs ignorata, vel tenuiter cognita optimo in lumine collocaret: cujus conſiliî cæptis proſperè contigit, dum edita profanæ eruditionis opera ipſius nomen ad extimas mundi partes protulere. Mirabantur rerum antiquarum oculati inveſtigatores, tam vaſtam Noriſii mentem ſingulari ac propè immenſa eruditione refertam è ruderibus eru-

 tis,

tis, ſaxis inſculptis, nummis excuſis, monumentis ſecretioribus res à noſtris temporibus adeò diſsitas, quibus longa ætas tenebras offuderat, luce donare; Conſularia Collegia perperam in vulgatis faſtis deſcripta corrigere, ſupplere, illuſtrare; plures Cyclos Paſchales à ſuis annis avulſos in propria ſede locare, inextricabiles denique Chronologiæ nexus, ac ignoratas Epochas multarum Urbium, quarum ſola ſuperſunt nomina, ſolvere, dirimere, enucleare. Harum verò elucubrationum, quas profuſus eruditorum plauſus excepit, juvat hìc indicem texere; ſunt autem.

Cenotaphia Piſana Caii, & Lucii Cæſarum diſſertationibus illuſtrata. Coloniæ obſequentis Juliæ Piſanæ origo; Vetuſti magiſtratus, & Sacerdotum Collegia: Cæſaris utriuſque vita, geſta, & annuæ eorundem inferiæ exponuntur, ac aurea utriuſque latinitas demonſtratur. Parergon de annis regni Herodis: de Præſidibus Syriæ, ac Romanis in Aſia Provinciis. Venetiis 1681.

Epiſtola Conſularis, in qua Collegia LXX. Conſulum ab anno Chriſtianæ Epochæ XXIX. imperii Tiberii Auguſti decimo quinto, uſque ad annum CCXXIX. imperii Alexandri Severi octavum, in vulgatis Faſtis hactenùs perperàm deſcripta corriguntur, ſupplentur, illuſtrantur. Bononiæ 1683.

Annus & Epochæ Syromacedonum in vetuſtis Urbium Syriæ nummis præſertim Mediceis expoſita: Additis Faſtis conſularibus Anonymi omnium optimis. Acceſſerunt Diſſertationes de Paſchali latinorum cyclo annorum LXXXIV. ac Ravennatum, annorum XCV. Item Epiſtola ad Eruditiſsimum, & clariſsimum Virum P. Antonium Pagium de nummo Herodis Antipæ. Florentiæ 1691.

His addendum opus mole quidèm parvum, pretio vero maximum, quod Noriſius ad annum baptiſmi mortiſque Auguſtini trabali clavo figendum concinnavit inſcripto titulo: Somnia quinquaginta Fr. Macedo in itinerario Sancti Auguſtini poſt baptiſmum Mediolano Romam exeutiebat levi brachio P. Fulgentius Foſſeus Auguſtinianus ſacræ Theologiæ Profeſſor. Lugduni Batavorum 1681.

Accenſenda his quoque foret de Donatiſtarum Schiſmate Noriſio elucubrata Hiſtoria, niſi eidem omnibus licèt numeris abſolutæ, latentem ab cauſam prælo voluiſſet interdictum. Quod quidèm conſilium tanti ponderis eſt apud inſtitutos ab eodem hæredes, ut nulla ſibi ratione ſuaderi ſinant, ut eandem vulgatam velint; malè fortaſſe ominantes illi operi, ſi diem aſpiceret, cui Auctor ſciens prudens diem negavit. Verùm etſi Henricus dum viveret laudabili fortè ſententiâ confectum opus maluit occultum, haud æquè laudabili conſilio ſuperſtites eodem loci illud haberent; plura enim viventi poterant eſſe argumento, ne proderet; quæ tanti non ſunt, ut hæredibus ſint impedimento ne prodant. Neque verò eſt quod rationabiliter timeatur, quin Hiſtoria à Viro tantæ eruditionis concinnata Auctoris ſui nomen ac famam eſſet impletura; ipſius ſiquidèm doctrina omnium plauſu conſecrata altiori loco conſiſtit, quàm quo huic ſuſpicioni queat anſam præbere; & ſi quando invidia recidivo auſu in poſthumum fœtum aſſurgeret, tot propugnatores Noriſius haberet, quot ſui nominis ac doctri-

næ

næ cultores in Auguſtiniana Republica, ac orbe literario reliquit.

Dum Antiquitati his monumentis illuſtrandæ aſsiduam operam conferret Henricus, Innocentius XI. P. M. eundem Romam accivit Vaticanæ Bibliothecæ Cuſtodibus adnumerandum. At ille effuſam Supremi Antiſtitis Clementiam ratus minimè ſuo literario otio fovendo conducere, ne collatum munus obiret, pro quo tamen maximas ſe debere gratias ajebat, omni ope contendit. Res ejuſdem votis benè ceſsit, Principe totius Orbis Præſule quidquid excuſationi obtendebatur benignè excipiente. Verùm optata pace, gratoque receſſu frui ipſi diutiùs non datum: Vix enim Innocentius XII. Catholicæ Eccleſiæ Clavum ſuſcepit; cùm Noriſio ad Urbem accedere juſſo Vaticanæ ejuſdem Bibliothecæ deſtinavit Præfecturam. Ubi Pontificis imperium Henrico innotuit, illicò rationem iniit, qua ſe à tam munifica liberalitate ſubduceret. Ad regiam itaque Coſmi Tertii Celſitudinem ipſius præſidium imploraturus acceſſit, ac cum eo ſuppliciter egit, ut à Pontifice, ne Romam peteret, impetraret: qua quidem iſpe ſe ſtatim cecidiſſe ſenſit, ac ſui Mecænatis animum ſibi adverſantem cognovit. Imò Magnus idem Dux auctor illi fuit, ut nullà interpoſita morà executioni mandaret, quod ipſius ope declinare decreverat; nam enixè petenti ut ſua auctoritate decretum munus averteret, ex inopinatò reſpondit, è re ſua eſſe, ac in ipſius honorem maximè cedere, Supremi Præſulis juſſu faceſſere. Pergeret igitur Romam, quò SS. Patris imperium, Purpurati Senatùs expectatio, literatotorum ibi degentium deſiderium, Vaticanæ Bibliothecæ Præfectura, meliora denique fata vocarent: Se tandem imparem eſſe qui ſuis meritis ea præmia rependeret, quæ Roma poſſet elargiri ſi vellet, vellet autem ſi de facie omnigenam ipſius eruditionem agnoſceret. Hæſit hiſce effatis Noriſius; quoniam verò ſolemne duxerat Magni Ducis conſilia ceu oracula excipere, collectà literarià ſupellectili iter arripuit: cui munificentiſſime celſitudinis expenſis, & lecticà Urbem adventanti ſupremus totius Auguſtinianæ Familiæ Moderator, pluresque tum doctrinà, tum officio ſpectabiles Patres obviam preceſſere, jamdiù optatum ipſius illuc adventum gratulaturi. Cùm primum autem fractas ex itinere vires inſtaurare licuit, SS. Patri Innocentio XII. in obſequium ſe pronus effudit, eique pro collatis in ſe beneficiis grati animi nullo unquam ævo obliteranda monumenta teſtatus. Mirum, quo gaudio Summus Pontifex Noriſium & vidit præſentem, & inaudivit diſertè loquentem; cujus vel abſentis doctrina Innocentii animum demeruerat! Ea propter nova in Henricum amoris argumenta daturus Antiſtes Maximus, & Sacrarii Apoſtolici Præfecturam, quæ per obitum Joſephi Euſanii ex Auguſtiniana familia primùm Helenopolitani, mox Prophirienſis Epiſcopi viduata alium ejuſdem inſtituti hominem poſtulabat; & Pontificium præſidium obtulit contrà eos, qui clam palam in eundem auderent inſurgere. Tam ſpendida profuſæ liberalitatis teſtimonia devoto ſupercilio admirans Noriſius, ipſorum alterum, quo ſub tanti præſidii umbra optimè quieti ſuæ in poſterum conſultum iri putabat, venerabundus excepit; primum verò, quo curas expetitis ſtudiis adverſas ſibi aggerari ſentiebat, ut in alterum devolveretur, ſupplex oravit. De his, aliiſque permultis habito ſermone Summus Pontifex miſſum fecit Henricum, quem indè digreſſum tan-

tanta auri ſumma ſubſecuta eſt, quæ currui, Equiſque parandis, quibus ad Vaticanam Bibliothecam ab Auguſtiniano Cœnobio longe diſtantem veheretur, ſufficeret. Hoc primum Innocentii donum Noriſio Romæ collatum, cui ſemper majora ſupremus Paſtor adjecit.

Intereà Noriſii nomen adeò ſuprà vulgus emerſerat, ut omnium ore totâ paſſim Urbe celebraretur. Hinc Purpuratorum, aliorumque dignitate præſtantium effuſus amor literatorum ibi degentium vehemens ſtudium, Eruditorum ex toto penè orbe impatiens ineundi com ipſo fœderis deſiderium, communis denique omnium plauſus & admiratio ſiquando ex Pontificis mandato Congregationibus intereſſe contigerat, in eundem erupit.

Fervebant tunc temporis Sedem inter Apoſtolicam, & præcipuum Catholici Orbis Principem accerrimæ controverſiæ, ſuâ ſatis famâ, atque editis voluminibus celebres. Nemo, qui etiam à limine eaſdem attigerit, ignorat quandiù laboratum, ut pulſis diſſidiis pax exul rediret. Affulſerat boni exitus non mediocris ſpes Alexandro VIII. Romanam Cathedram inſidente, qui Prædeceſſoris veſtigia premens, ſuæ induſtriæ nervos eò contulerat, ut & Eccleſiæ ſua jura ſervaret, & Magni Principis animum quà rogando, quà benemerendo flecteret. At Pontificem pro pace componendâ omnia conantem primò ſpes concepta fefellit, deinde mors è vivis eripuit. Itaque Innocantius XII. Petri Sadem indeptus ſedulam curam intendit, quâ jamdiu enatæ concertationi ultimus dies imponeretur; quod felici omine contigit, Noriſio pacis conficiendæ viam aperientes. Totius rei ſumma illo devenerat, ut in literis ad Apoſtolicam auctoritatem, & Eccleſiarum reparanda jura Innocentio exhibitis, verba minùs appoſitè inſerta contentionem facerent, ac dirimendis diſſidiis obicem ponerent; qua de re à Pontifice conſultus Henricus, ab Eccleſiaſtica, & recondita eruditione mutuatus exempla, quid ea in cauſa eſſet agendum, edocuit. Unum igitur, & alterum verbum, quod rei ſummam tangebat, duxit immutandum, cætera verò admittenda: hac ratione ratus & Supremi Antiſtitis auctoritatem, & jura Eccleſiarum in tuto poſita. Permulta alia præſeferebat epiſtola, quæ Innocentio minimè probabantur; verum Noriſio Pontifex auſcultans, ſi ad illius criſim eadem exigeretur, ſatis ſibi factum edixit: quod continuò præſtitum, ac jam tandem diuturnæ nimis concertationi finis impoſitus; pro quo Potentiſſimi Principis nomine gratiæ ipſimet Noriſio actæ, cujus operâ Maximi Præſulis animum à præconcepta opinione divulſum, & arduam contentionem noverat profligatam.

Hocuſque induciæ ab Adverſariis Henrico conceſsæ. Novus enim honor eidem delatus, ac vehemens in ipſum Pontificis amor adeò iiſdem ſtomachum movit, ut qua poſſent arte eundem de gradu deiicere, conſilium inierint. Quæ igitur familiaria eſſe cœperant, molimina repetentes, de conſenſu in prædamnatas quinque famoſas propoſitiones, ſparſis rursùs in vulgus libellis, Noriſii libros inſimularunt. Hæc præter opinionem recèns conflata calumnia eò Romano Præſuli gravior accidit, quò Virum in ſinu receptum ſuo, cujus ſana doctrina de tot jam periculis triumphaverat, novâ hæreſis ſuſpicione audebat aſpergere. Ut autem contumax æmulorum perfidia non tam auctoritate, quàm probati judicii pondere oppreſſa labeſce-

ſceret, Doctiſſimos viros, eoſque ab omni partium ſtudio ſemotos Pontifex voluit deſtinatos, qui in Noriſianum volumen altiùs inquirerent, ipſiuſque dogmata ad Catholicæ veritatis trutinam expenderent. Injuncto munere haud properè functi delecti ad id operis Viri, circà commiſſum volumen de ſpongia pronunciarunt; ſe nihil in ipſo offendiſſe teſtati, quod objectis criminibus eſſet affine, ſed omnia ad Orthodoxæ Fidei amuſim prorsùs exacta. Tametſi autem de Noriſii Pelagiana Hiſtoria ſuffragia, ne in publicam lucem effunderent interpoſito Sacramento Cenſores fuerint vetiti, quod tamen fuerit eorundem de ejuſdem doctrina judicium ex illo deprehendere licuit, quod Henricus poſt ſui Operis peractum examen ſupremæ Inquiſitionis Conſultoribus ab ipſomet Innocentio fuit adſcriptus. Jam verò quiſque ſibi ſuaderi facilè permiſiſſet, Noriſii librum, qui tanto cum gloriæ proventu creata pericula ſemper evaſerat, altiori faſtigio tandem conſtitutum, quàm quò ulla deinceps adverſantium conamina potuiſſent pertingere. Verùm audax obtrectatorum libido minime deſpondit animum, quominùs eundem ad tam ſublime honoris culmen evectum novis admotis machinis laceſſerent; imò ne ab ipſis quidèm ſacratioribus penetralibus atroci planè ſcelere temperarunt: etenim quibuſdam falſæ religionis ſtimulis acti, re autem vera maleſano criminandi cacoethe perciti plures libellos Scrupulorum titulum præferentes, iiſdem Cenſoribus ſpecie tenùs reverentiæ inſcriptos publicitùs dedere, queis duplicem in uno auſu triumphum reportarent; dum Noriſii librum recantatis totiès erroribus reſperſum, ipſoſque Cenſores iniquo jure eidem albos calculos ad junxiſſe, conabantur evincere. Indoluit vix expiabile ſcelus Annonymi (hoc enim Auctore impreſſi libelli prodierant) Noriſius; ac reciprocari ſentiens calumniantium fabulam, quam poſt tot ſuperata diſcrimina peractam putabat, Innocentium Pontificem adiit, conqueſtus de inverecundo vitilitigatorum flagitio, ac de violato in Catholicæ Fidei quæſitores obſequio, ejuſque opem in re tanti momenti rursùs obteſtans: Cui Romanus Præſul adjecit, ne ſibi ab emulorum invidia quidquam timeret, quam brevi penitùs interituram ſperaret; vulgatis tamen ſcrupulis ſolidà diſpunctione obviam iret, ut juſtam cauſam non tam præſenti præſidio, quàm validis rationibus invictam probaret. Hiſce Innocentii verbis erectus Noriſius quinque doctiſsimas elucubravit diſſertationes, quarum primà controverſæ propoſitionis de Uno ex Trinitate Carne paſſo ortum, progreſſum inclaram lucem digeſſit; reliquis autem ſcrupulorum ſpinas, quibus Anonimus ſe pungi lamentabatur, extirpavit, evulſit, eradicavit. Prodiit opus Romæ anno 1695. cum titulo *Hiſtorica Diſſertatio de Uno ex Trinitate Carne paſſo: Additis Hiſtoriæ Pelagianæ ab objectis ab Anonymo ſcrupulis Vindicus.* Dum liber prælo premeretur, ac ultimas impreſſorum curas exerceret, Summus Pontifex, ut datam Noriſio Fidem ſolveret, qua criminantium ora ſe penitùs obſtructurum ſponderat, Eundem inſignis doctrinæ merito tota Urbe, ac Chriſtiano Orbe applaudente ad Cardinalitiam Purpuram aſſumpſit pridie Idus Decembris anni ejuſdem 1695. Et ſanè prægrandi hoc honore auctus Henricus garrulorum catervas etſi non habuit ſincero plauſu gratulantes, externa ſaltèm veneratione habuit obſequentes: quippe qui conſociati illi tenebriores ne hiſcere quidèm

dem in poſterum contrà eundem ſunt auſi. Ex quo intelligere datur, non veritatis ſtudio, ſed iniquo virum Orthodoxum deprimendi deſiderio fuiſſe ductos, dum adverſarii inito fœdere bellum ſociale Norifio intentabant; quod tamen Hanricus & fortiter eruditione ſuſcepit, & ſtrenuè doctrinâ eſt proſecutus, & adepta dignitate glorioſè confecit.

Vix S. R. E. Cardinalis fuit à Pontifice renunciatus, cùm Eminentiſſimum apicem ab humilitatis gradibus exorſus aſcendere, coram ſupremo Eremitici Ordinis Moderatore in illius occurſum properante in genua ſe demiſsè profudit, ut ipſius facultate Purpuratorum Senatui nomen dare permitteretur. Sacris ergo Vaticani Infulis exornatus Eccleſiaſtici Principis Majeſtatem ità cum facili comitate temperavit, ut teſtimonio Eminentiſſimi Palutii de Alteriis, non aſſumptus, ſed natus ad Purpuram videretur. A muneribus, iiſque permagnis Principum nomine ſibi oblatis manum abſtinuit, quibuſdam tantùm Equis in preſentis diſcriminis ſubſidium acceptis, quos Sereniſſimus & Reverendiſſimus Princeps Franciſcus Maria Cardinalis Mediceus, ac Eminentiſſimus Petrus Otthobonus veteris amoris ergo dono miſerant. Cùm primum autem ſacro murice ſe indutum conſpexit nulli labori ſibi parcendum putavit, quem benè noverat cum ea dignitate conjunctum, quæ in auxilium ſollicitudinis in totam Eccleſiam a Summo Antiſtite advocari conſueverat. Huic ergo muneri graviores curas impendens; diutinis plurium Congregationum, earum verò præſertim, quas S. Officii, ac Statùs compellant, negotiis indefeſſa ſedulitate incubabat; ſuamque tùm conſilii, tùm doctrinæ operam conferebat, ut qua poſſet ratione ſæcularem Romani Pontificis Poteſtatem ſartam ſervaret, & Fidei Catholicæ decori conſuleret. Tot curis implicitus querebatur interdum & voce & ſcripto apud amicos, de tot laboribus, quos divexa ætas ferendo non erat, ac quietum Cœnobii ſeceſſum ſæpiùs dolebat amiſſum, eo præcipuè tempore, quo propè Septuagenaria Senectus ſtudiis laſsata perpetuis otium aliquod, & ſolatium poſtulabat. His tamen minimè territus, etſi vires quotidiè minui perſentiret, nunquam ab aſsidua ſollicitudine, quæ in commune bonum cederet, aut mentem, aut manum amovit: imò lucri loco deputabat eâdem viâ Eccleſiæ utilitati occurrere, quâ ad ultimum diem properaret; ac proinde aliam ſibi quietem, aliud otium dies noctesque imperare neſciebat, quàm mutationem laboris. Hanc ipſius in rem Catholicam vigilantiam Roma ſtupens agnovit, ac tam vegetum animum in fatiſcente corpore admirata, nova illi onera impoſuit, novos honores deſtinavit. Itaque Clericorum Regularium minorum apud Apoſtolicam Sedem fuit Protector electus, quibus nihil non egit, ut in adverſis eſſet præſidio, in proſperis augmento, in omnibus ſecuritati. Porrò Hieronymo Cardinali Caſanatta Apoſtolico Bibliothecario, quo Noriſius etiam in minoribus familiariſsimè utebatur, è vivis exempto, Summus Pontifex eandem Provinciam Henrico detulit, quo quidquid reconditum ſervat ejuſdem Bibliothecæ rara ſupellex, nemo ſcrupuloſiùs rimatus altiùs diſquiſierat, diligentiùs luſtraverat, feliciùs mente perceperat. Quibus omnibus, effætâ licèt ætate, egregiam operam navans, doctrinâ & eruditione ad miraculum præditus, prudentiâ, & dexteritate in agendis ad invidiam inſignis, muni-

munificà liberalitate ad prodigium clarus, omnium votis, Innocentio ad ſuperos evocato, Pontifex dicebatur; quæ tamen Deus arcano Sapientiæ ſuæ cònſilio rata non habuit, Clemente XI. feliciter Regnante in demortui Innocenti locum ſuffecto.

Tertius ſuprà ſeptuageſimum annum eidem decurrebat, cùm ventosâ hydrope laborare cœpit: cui diſpellendæ etſi omnia fuerint tentata remedia, vis tamen morbi periculoſiùs in dies ingraveſcebat. Plenam doloribus infirmitatem ad decem menſes ea animi moderatione ſuſtinuit, ut vultu ad ſerenitatem cumpoſito, corde ad graviora quæque parato, nullum unquam illi verbum exciderit, quod Heroicam Catholici Viri conſtantiam non redoleret. Illud verò inter omnia admiratione maximè dignum, quod in annosà Senectute, adversà adeò valetudine afflictus, nunquam adduci potuit, ut mentem à literis amoveret: Sanctiſſimi Patris Auguſtini veſtigia ſecutus, qui nullum ſcribendi finem fecit, niſi quando vità deſtitutus ſcribendi vires amiſit. Idcircò ſententiam in re magni momenti rogatus à Pontifice, morti licèt proximus, haud tamen ſe temperavit, quò minùs doctiſſimam adornaret reſponſionem: quà inſpectà, ſupremus Antiſtes non mirari non potuit portentoſam in Eccleſiaſtico Principe vitæ prodigentiam: dum Noriſius ne præſens quidem vitæ diſcrimen expaveſceret, ut Orthodoxæ Religioni ad extremum uſque ſuccurrere. Communi jam adventante neceſitate, ultimo agoni obviam ibat & de re domeſticà prudenti munificentià diſponendo, & auxilii ſuapte naturà victricis opem implorando: quo quidèm ſuaviùs impellente, caſti in Deum amoris, quem tum verbo tum ſcripto ad veniam quoquo modo obtinendam neceſſarium tradiderat, actus ingeminabat, caſtoque eodem amore obſtetricante ad æternam vitam properebat Ætatæ ergo gravis, meritis verò ſuprà ætatem inſignis ultimum diem clauſit Eminentiſſimus Fr. Henricus de Noris S. R. E. Cardinalis anno Chriſtianæ Epochæ M. DCCIV. Septimo Calendas Martii, hora 15. ætatis ſuæ Septuageſimo tertio, menſibus quinque, diebus viginti-quinque. Ejus morti omnium lacrymis eſt parentatum, quia omnibus aliquid ejus morte prægreptum. In illo enim amiſit Eremus Auguſtiniana maximum decus, Roma præcipuum ornamentum, Eccleſia præſtantiorem Agonothetam, literarius orbis ſummum oraculum. Neſciret eruditorum Natio de ejuſdem deſiderio ſolamen admittere, niſi ſuperſtitem in tot voluminibus illum haberet; at levaminis plurimum capit, dum ipſius nomen ad memoriam omnium gentium ſempiternam iiſdem cernit propagatum, tot victoriis onuſtum, quot hoſtibus impetitum, tot laureis decorandum, quot Auguſtino triumphos erexit. Multum illi debent Theologi, quia Auguſtinum Theologorum Ducem ſtrenuè vindicavit; pluris Hiſtorici, quia plura iis abſcondita optimà luce donavit; plurimum Chronologi, quia facem, quam in Conſularibus Faſtis, aliiſque obſcuris ſequerentur, exhibuit. Vaticana Purpura nunquam majori jure ſuperbivit, quàm cum Noriſium induit; raro enim miraculo Majeſtatem ſine ſupercilio, doctrinam ſine faſtu, prudentiam ſine calliditate in ipſo ſibi ſociatam vidit. Roma gloriæ verticem attigiſſe rata, cùm Henricum ſuo murice aſpexit indutum, nec altiùs ingemuit, quàm cùm nimis præcocifato eundem ſibi ſenſit ereptum,

Digitized by Google

nec rationabiliùs dolorem temperavit, quàm cùm ipſi præſtitit monumentum. Etenim Noriſium obeuntem Roma excepit, quia ipsâ ſola poterat par ſepulchrum præſtare: Auguſtinus verò tumultum, quo conderetur excitavit, quia habitu, moribus, Sapientiâ Auguſtino ſimillimus, ſolam ipſius Ædem par poterat habere Capitolium. Purpurato ergo Principi magnâ funeris pompâ, majori Romani populi frequentiâ, maximis omnium lacrymis juſta ſunt perſoluta; cujus memoriam tandiu perennaturam quamdiu literæ perennabunt, Auguſtiniani Patres hoc Epitaphio mærentes conſecrarunt.

FRATRI HENRICO NORIS VERONENSI

ORDINIS AC TIT. S. AUGUSTINI PRESBYTERO CARDINALI

S. R. E. BIBLIOTHECARIO

AUGUSTINIANA EREMITARUM FAMILIA THEOLOGO, CHRONOLOGO, HISTORICO

B. M. P.

HENRICO MONUMENTUM INGENS SESE EXPLICAT ORBIS
PHÆNICUM AD LITTUS LITTORE AB HESPERIÆ.
INSCRIBUNT TUMULO QUIDQUID DUXERE PERENNI
ÆRE, ARGENTO, AURO SÆCULA, ET HISTORIÆ.
NORISIO MINOR EST TITULUS, TU GRANDIOR ESSE,
AUGUSTINE, POTES PAR TUMULO TITULUS.

OBIIT VII. KAL. MARTII
ANNO ÆRÆ CHRISTI M. DCCIV.
ÆTATIS LXXIII. EX A. D. IV. KAL. SEPTEMBRIS.

INDEX CAPITUM

Utriuſque Libri.

LIBER I.

Cap. 1. *Origenes Pelagianæ Sectæ Princeps.* Pag. 1

Cap. 2. *Rufinus Aquileienſis Origeniſta primus in Occidente Pelagianorum errores docet. Pelagius ac Cæleſtius eiuſdem in urbe diſcipuli. Origenes a Theophilo Alexandriæ damnatur. Hieronymus ac Rufinus mutuis ſe ſcriptis lacerant. Anaſtaſius Papa cum Origene Rufinum damnat. Pelagius Rufini opera Romæ in inſignium virorum clientelam irrepit.* 9

Cap. 3. *Pelagii patria, profeſſio monaſtica, & doctrina. Scribit Romæ commentarios in epiſtolas Pauli. Cæleſtius Eunuchus Pelagii Achates. Rufini in Sicilia obitus. Palinodia eiuſdem ex codice Vaticano nunc primum recitatur.* 28

Cap. 4. *Cæleſtius in Synodo Carthaginenſi ab Aurelio Primate damnatus, Epheſum pergens, Presbyter conſecratur. Pelagius ab Auguſtino & Hieronymo ſcriptis confutatur. Theophilus Alexandrinus moritur.* 41

Cap. 5. *Sanctus Flavius Marcellinus Donatiſtarum ac Pelagianorum hoſtis occiditur. Dies martyrii eiuſdem ſtatuitur. Inſigne de illo elogium. Auguſtinus Carthagine publice e ſuggeſtu in Pelagianos declamat. Pelagius ad Auguſtinum & Demetriadem Virginem ſcribit.* 49

Cap. 6. *Liber Pelagii ab eiuſdem diſcipulis proditur, & ab Auguſtino impugnatur. S. Doctor Cæleſtii ſophiſmata diſſolvit. Paulus Oroſius ex Hiſpania ad Auguſtinum venit, inde in Aſiam ad Hieronymum pergit.* 58

Cap. 7. *Hieronymus libros Dialogorum contra Pelagium ſcribit. Hæreticus Hieroſolymis a Iohanne Epiſcopo examinatur. Ianſenii hallucinatio notata. Oroſii apologia de libertate arbitrii defenditur.* 64

Cap. 8. *Pelagius in Synodo Dioſpolitana ſubdole abſolutionem ſuffuratus, in Hieronymum ſcriptis atque iniuriis* de-

debacchatur . 71

Cap. 9. *Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ pro Pelagio contra Hieronymi Dialogos ſcribit : Eiuſdem librorum fragmenta contra Auguſtinum pro originali peccato eliminando ex Codice MS. Vaticano referuntur* . 76

Cap. 10. *Synodus Carthaginenſis & Milevitana contra Pelagium ac Cæleſtium celebrantur . De Milevitanis canonibus contra Pelagianos aliorum ſententiæ expenduntur* . 93

Cap. 11. *S. Innocentius Papa Pelagianos damnat ; paulo poſt obit : eiuſdem mortis tempus aliud a vulgari chronologia probatum . Auguſtinus contra Pelagii ſectatores ad Paulinum ſcribit* . 101

Cap. 12. *Pelagiani Zoſimo Papæ imponere conantur . De Erote & Lazaro Pelagii accuſatoribus nonnulla adnotantur ; ac Fl. Dextri Chronicon redarguitur* . 109

Cap. 13. *Pelagianorum dolis per Africanos Patres detectis , Zoſimus illos damnat : Synodi Africanæ canones contra coſdem recitantur . Honorius Imperator Pelagium & Cæleſtium proſcribit . Præfecti Prætorio edicti promulgatores ex Codice Theodoſiano probantur , ac Salmaſii de eiſdem error caſtigatur* . 117

Cap. 14. *Recitata Pelagianorum damnatio , reiectis aliorum Scriptorum ſententiis , illuſtratur . Ex Commonitorio Marii Mercatoris ad Theodoſium Auguſtum nonnulla ſcitu digna adnotantur* . 131

Cap. 15. *Auguſtinus miſſis Hieroſolymam libris , Pelagii inſidias detegit . Pergit iubente Zoſimo in Mauritaniam. Diſputat Cæſareæ cum Emerito Donatiſtarum Epiſcopo . Hipponem reverſus , Romam ad Sixtum contra Pelagianos , dein ad Valerium Comitem contra eoſdem ſcribit* . 136

Cap. 16. *Moritur Zoſimus . Inde ſchiſma inter Eulalium & Bonifacium conflatur . Placidia ſoror Honorii ad Auguſtinum ſcribit . Quid de ſchiſmate Pelagiani publicarent. De legatione Alipii ad Imperatorem contra Pelagianos Baronii , Ianſenii , ac Scriptorum Auguſtinenſium chronologia non probata . Edictum Honorii contra Pelagii ac Cæleſtii defenſores ; itemque literæ*

teria Aurelii Primatis Carthaginenſis contra eaſdem . 143

Cap. 17. Cogitur Synodus Africana, ac de appellationibus tranſmarinis agitur. Recitatur codex Conciliorum Africæ, & canones contra Pelagianos ſtatuti in eadem Synodo leguntur. Marius Mercator Pelagianorum hoſtis, ac ſancti Doctoris Hipponenſis amicus laudatur. Bucherii metachroniſmus caſtigatur. Sanctus Auguſtinus a M. Antonii de Dominis calumnia in cauſa de appellationibus vindicatur. 149

Cap. 18. Iulianus Epiſcopus Æclanenſis novus Pelagianus. Eiuſdem Patria, Parentes, Nuptiæ, Epiſcopatus, Hæreſis exponuntur. 164

Cap. 19. De Anniano Pelagiano Baronii, Voſſii, ac Ianſenii divinationes. Sigeberti, itemque Haberti de eodem dicta corriguntur. S. Euſebius Cremonenſis Pelagianos inſequitur. Moritur D. Hieronymus. Vincentius Victor ab Auguſtino impugnatur. Faſtidius Epiſcopus in Britannia pelagianizat. 172

Cap. 20. Conſtantius Imperator Pelagianos Roma exturbat. Annus imperii eiuſdem contra vulgarem ſententiam ex codice Theodoſiano & Olympiodoro demonſtratur. Rufus Theſſalonicenſis & Atticus Conſtantinopolitanus a Pelagianis fruſtra tentati. Ea occaſione quædam de Vicariatu Theſſalonicenſi adnotantur. Iuſtiniani Novella caſtigatur. Vicariatus Corinthiorum a Morino & Halliero aſſertus improbatur. 182

Cap. 21. Alipius in Italiam venit, idemque in Africam revertens Iuliani ſcripta ad Auguſtinum defert. Eadem S. Doctor pluribus libris ſtatim impugnat. 195

Cap. 22. Moritur Honorius Imperator, ac poſtea Bonifacius Papa. Pelagiani a Cæleſtino ex Italia eiecti. Iulianus cum Collegis in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum navigans, eodem magiſtro octo contra S. Auguſtinum libros ibidem conſcribit. 202

Cap. 23. Monachi Adrumetini in Africa de gratia & libero arbitrio litigantes, acceptis ab Auguſtino libris in concordiam revocantur. Fuerintne iidem Monachi Auguſtiniani inſtituti? De Monachatus apud Africam ori-

 gine

gine Holſtenii ſententia expenditur. Adrumetini monaſterii inſigne privilegium refertur. Leporii Monachi per Auguſtinum converſio ea occaſione hic recitatur. 206

Cap. 24. *Pelagiani Iohanne tyranno in Occidente imperante tumultuant. Valentinianus occiſo Iohanne legem in Pelagianos promulgat. S. Auguſtinus libros Retractationum ſcribens eoſdem hæreticos confutat, & novis Iuliani libris reſpondet.* 219

LIBER II.

Cap. 1. *Caſſianus apud Maſſiliam Semipelagianiſmi auctor. De Caſſiani patria Holſtenii ſententia laudata. Plura Gueſnay de Caſſiano dicta confutantur.* pag. 231

Cap. 2. *Lerinenſes Monachi Caſſiano contra ſanctum Auguſtinum adhærent. De Hilario Epiſcopo Arelatenſi id præſertim contra vulgarem ſententiam evidenter oſtenditur.* 242

Cap. 3. *Lerinenſes Monachi fuerintne Auguſtiniani. Illorum initia ea occaſione indagata, ac de variis Monaſteriorum Galliæ regulis uſque ad Pontificatum S. Gregorii Magni plura adnotata. Agaunenſes itemque Iurenſes in Gallia Monachos Auguſtinianos fuiſſe, ex eorumdem regula demonſtratur.* 249

Cap. 4. *Theodoti Patriarchæ Antiocheni, ac Theodori Mopſueſteni obitus. De Theodoti Synodo contra Pelagianos. Praylus Antiſtes Pelagium Hieroſolyma exturbat: Neſtorius novus Antiſtes Conſtantinopolitanus.* 269

Cap. 5. *Semipelagiani ab Auguſtino & Proſpero confutati: Quam honorifice uterque de eiſdem loquatur. Germanus Antiſiodorenſis, ac Lupus Trecenſis a Synodo Gallicana in Britanniam contra Pelagianos delegantur.* 277

Cap. 6. *Iulianus ac Collegæ Exepiſcopi Pelagiani, Theodoſii Imperatoris ac Cleri C. P. patrocinium implorant: Marius Mercator Commonitorium Principi ac Clero contra eoſdem offert. Idem Commonitorium ex codice* Va-

Vaticano recitatur ; ex quo tempus damnati apud Conſtantinopolim ab Attico Cæleſtii exactius traditur, ac pleraque alia ſcitu digna colliguntur. 285

Cap. 7. *Neſtorius pro Iuliano ac Collegis apud Cæleſtinum intercedens, ab eodem Pontifice increpatur. Pelagiani Ex epiſcopi a Theodoſio Imperatore Conſtantinopoli expelluntur. Auguſtinus contra Iulianum ſcribens moritur. De eodem elogium atque epinicia.* 305

Cap. 8. *Alipius Tagaſtenſis Numidiæ Primas. Civilis ac Eccleſiaſtica Provinciarum Africæ diviſio præmittitur: ubi de Arzugitana provincia nonnulla adnotantur. De Numidiæ Primatum vivente Auguſtino ſucceſſione Cardinalis Baronii ſententia ab obiectis a Chriſtiano Lupo erroribus vindicatur. Scriptorum Auguſtinenſium de Profuturo Epiſcopo narratio expenditur. De Primatiali Numidarum ſede Salmaſii opinio reiecta. Caroli a S. Paulo, ac Holſtenii tabulæ Numidiæ ſuppletæ. Gregorii magni textus reſtituitur. Mors Alipii, itemque Aurelii Carthaginenſis, ac de utroque elogium.* 314

Cap. 9. *Pelagiani in Synodo Epheſina cum Neſtorio damnati. Epiſcopos ſchiſmaticos nullum canonem in favorem Pelagianorum ſtatuiſſe monſtratur.* 341

Cap. 10. *Cæleſtinus Pontifex S. Auguſtini reprehenſores compeſcit, ac Pelagianos damnat. Mors eiuſdem. Caſſianus a S. Proſpero confutatur. Semipelagiani ab eodem deſcripti.* 356

Cap. 11. *Fauſtus Abbas Lerinenſis, & Vincentius Monachus ambo Semipelagiani. De Vincentio Lerinenſe id pluribus contra vulgarem opinionem oſtenditur.* 365

Cap. 12. *De legatione Epiſcoporum Galliæ ad Britannos, ac Synodo Reienſi Baronii ſententiæ expenſæ. Iulianus a Sixto Papa repulſus. Annus mortis Cyrilli ſtatuitur. Pelagiani a Leone Magno apud Venetos repreſſi, & a Germano ex Britannia expulſi. Mors Germani, ac Adonis de eodem hiſtoria confutata. De anno obitus Caſſiani, aliaque de eodem Gueſnay dicta reiecta.* 381

Cap. 13. *Eucherii Lugdunenſis, & Hilarii Arelatenſis mors. Proſper ab epiſtolis Leoni Papæ. Celebratur Synodus*

Cal-

Calchedonenſis. Valentinianus Imperator occiditur. Iuliani Pelagiani mors recitatur. 395

Cap. 14. Fauſtus Reiorum Epiſcopus. Proſperi obitus, de cuius Epiſcopatu ſententia profertur. Plures libri eidem falſo adſcripti. Iohannis Flaminii errores notati. 405

Cap. 15. Fauſtus Reienſis magni nominis Epiſcopus ſub prætextu Prædeſtinatiani erroris ex decreto Synodi Arelatenſis ac Lugdunenſis confutandi S. Auguſtini doctrinam impugnat. Ubi plura de Prædeſtinatianis, de epiſtola Fauſti ad Lucidum, atque de utraque Synodo diſquiruntur. 415

Cap. 16. Gennadius Maſſilienſis Semipelagianus. Moritur Fauſtus Reiorum Epiſcopus; de quo aliorum iudicia expenduntur. 440

Cap. 17. Fauſti Reienſis, atque Caſſiani libri a Gelaſio Papa in Romana Synodo damnati. S. Auguſtini nomen ac doctrina contra Pelagianos ab eodem Pontifice defenſa. 448

Cap. 18. Iohannes Maxentius ac Scythæ Monachi pro S. Auguſtino Conſtantinopoli contra Fauſtum inſurgunt. Idem Fauſtus ab Africanis Epiſcopis, & ab Hormiſda Papa reprobatur. 451

Cap. 19. Vitalianus Conſul Fauſti hoſtis ac Monachorum Scytharum patronus occiditur. Hormiſdas Papa Fauſti libros reiicit. De Iohanne Maxentio Uſſerii hallucinatio. 465

Cap. 20. Maxentius ac Monachi Scythæ, S. Auguſtini contra Fauſtum Reienſem defenſores, ab Eutychianæ hæreſeos nota vindicati. 473

Cap. 21. Fauſtus Reienſis ſeptem libris a S. Fulgentio confutatur. Eiuſdem libri tamquam heretici ab Africanis Epiſcopis condemnantur. Vandalorum in Africa Regum chronologia exactius tradita. 479

Cap. 22. S. Cæſarius Arelatenſis Fauſtum ſcriptis impugnat. Aliorum de Cæſorio chronologiæ reiectæ. 490

Cap. 23. Felix IV. Arauſicana Synodus, & Bonifacius II. Semipelagianos damnant. Annus Synodi & utriuſque Pontificis ſtatuitur. 495

Cap. 24. Mors Fulgentii ac Cæſarii, & utriuſque comparatio. 505

PRÆFATIO

Ad Hiſtoriam Pelagianam.

Auguſtinum parentem ſanctiſſimum eumdemque doctiſſimum ad debellanda hæreſum monſtra in Catholicæ Eccleſiæ ſubſidium veluti e cælo demiſſum, illos ſolum ignorare arbitror, quibus ignorare contigerit Auguſtinum: illum dico Auguſtinum, qui ingenii vi ac magnitudine ita ceteris mortalibus præſtitit, ut nihil pæne ſibi ad expugnandum propoſuerit, quod validiſſimarum rationum acumine non irruperit, aut ſacrarum literarum pondere non eliſerit. Sciunt hoc Ariani, ſciunt Manichæi, ſciunt Donatiſtæ, ceterique impoſtores; quorum ille deliramenta tot libris, veluti fulminibus ita diſiecit, ut quot Eccleſia habuit hoſtes, tot unus Auguſtinus triumphos erexerit. Sed præter ceteros hoc probe ſciunt Pelagiani, quorum nefaria dogmata per quatuor fere luſtra exagitavit, ac toto terrarum Orbe luculentiſſimis ſcriptis inſectatus eſt. Porro res a ſtrenuiſſimo bellatore adverſus ſectariorum colluviem geſtas enarrare, haud mihi conſilium eſt; etenim id ante nos præclari Scriptores, quorum omnium ſtudia Iohannes Rivius vicit, tanta induſtria exſecuti ſunt, ut id iterum tentantes, actum agere plane videri poſſint. Ceterum cum Auguſtiniana volumina adverſus Pelagianos edita a quorumdam novorum Scriptorum cenſuris vindicare in animum induxerim; facturum me operæ pretium duxi, ſi rerum Pelagianarum hiſtoriam præmitterem, paucisque exponerem, qua occaſione, quove tempore libros illos cedro dignos contra ſuperbiſſimos hoſtes magnus Doctor emiſerit; itemque qualis, quantave ſit in univerſis de divina gratia controverſiis ejuſdem ſanctiſſimi Præſulis ex unanimi ſummorum Pontificum, Synodorum, ac Patrum approbatione auctoritas; antequam eidem quantulamcumque adverſus nuperos cenſores advocationem commodarem. Hoc vero ſatis pro dignitate me præſtiturum arbitror, ubi palam fecero, unum Auguſtinum in Pelagiano bello fuiſſe, qui totius Catholicæ Eccleſiæ cauſa in ſe ſuſcepta, ceteris fere domi quieſcentibus, undeviginti annos in acie ſteterit, invictaque dextera victrices laures præciderit, quibus Romanorum Pontificum tiaras redimiret.

ret. Sane nihil ad S. Doctoris commendationem illuſtrius afferri poteſt, quam de Pelagiana ipſum hæreſi triumphaſſe. Ariana quidem hæreſis Imperatorum armis ſuffulta, atque Ariminenſis Synodi trecentorum & triginta Epiſcoporum auctoritate instructa, Catholicam fidem toto pæne Orbe exegit; ſed inſtar flammæ, defunctis Conſtantio ac Valente Auguſtis, qui eamdem impenſius fovebant, ſubtracto veluti pabulo, in cineres fere ac favillas deſiit. Donatiſtarum ſecta in Bagaienſi conventu trecentorum & decem Antiſtitum ſuffragiis munita fuit; ſed inter Africana clauſtra una cum ceteris monſtris illa deſævit. At hæreſis Pelagiana univerſum, qua late patet, Orbem pervagata, non modo ſacras Synodos in Africa, Aſia, at tot Romanos Pontifices in Europa exercuit, verum etiam ad hæc uſque tempora Rempublicam Chriſtianam longis ac perpetuis (quod peſſimum procul omen Numina avertant) diſſidiis implicuit. Quas enim turbas poſt Auguſtini exceſſum Pelagianorum reliquiæ in Galliis non dedere? Nono ſæculo in Gotteſchalchi Monachi cauſa ob exorta de divinæ gratiæ auxiliis litigia, docti quique Galliarum Epiſcopi adverſis ſcriptis ac Synodis ſeſe invicem inſectati ſunt. Maiorum ætate religioſorum hominum familiæ in eadem cauſa acerrimis diſputationibus ſecum invicem veluti in arena concurrerunt; & quamquam indictis ſummorum Pontificum iuſſu poſt diuturnum bellum induciis tantiſper conquieſcere viſi ſunt, ſibi tamen temperare non potuerunt, quin crebris velitationibus, quaſi aliud agentes, ad veteres ſcholarum contentiones relaberentur. Sed neque apud hoſtes pax fuit, Arminianorum ac Gommariſtarum factionibus in Batavia exortis, quæ abiectis libris ac calamis, armiſque correptis, e ſchola in aciem erumpentes, tanta animorum contentione ac rabie decertarunt, ut deſectis Pelagianæ hydræ capitibus, Arminiano ſanguine diris Calvini manibus parentatum ſit. Poſtremo paucis abhinc annis Cornelius Ianſenius ex Lovanienſi Doctore Iprenſium Epiſcopus, in nova certamina Scholaſticos (ita enim Theologiæ conſultos vulgus nominat) provocavit, conteſtatus S. Auguſtinum ſub induciarum prætextu proditum, atque occulte a quibuſdam Pelagianis divenditum, dum illarum ſententiarum magiſter paſſim in illorum ſcholis publicabatur, quas uti Pelagianæ hæreſeos paradoxa conſtanter æque ac feliciter expugnaſſet. Quam calumniam ii, qui

Apud Aug. lib. 1. contra Maxim.

Lib. de hæreſib. cap. 69.

qui eadem ſupra ceteros ſe gravari ſentiebant, procul a ſe excutere pertentantes; omni conatu in id incubuerunt, ut oppugnatas ab adverſario ſententias conſarcinatis hinc inde Auguſtini teſtimoniis ſuffulcirent; quod cum obcæcato potius partium, quam Auguſtinianæ doctrinæ ſtudio factum ſit; eximii Doctoris auctoritas ab utraque factione in apertum diſcrimen vocata eſt. Illi enim neſcio quæ abſurda opinionum portenta non ſemel ab Apoſtolica Sede damnata, Auguſtino per ſummam iniuriam impoſuere. Hi vero cum in plerisque, ne quidem Syracuſani ſenis machinis admotis, in ſuam ipſorum ſententiam Auguſtinum trahi poſſe intelligerent, in id conſilii deſcenderunt, ut S. Doctoris auctoritatem in iis, quæ contra Pelagianos ſcripſit, quoquo modo elevarent, ac variis eiuſdem doctrinam cenſuris inverecunde perſtringerent. A priorum quidem impoſturis S. Doctorem ſolide vindicandum ſuſcepit Pater Michael Hekius Doctor Duacenſis ac in Romana Academia ſacrarum literarum interpres, vir doctiſſimus & in Auguſtini libris ſumma cum laude verſatus; qui nuper a ſummo Pontifice pro Auguſtinianis ſuperioris & inferioris Germaniæ provinciis Aſſiſtens deſignatus fuit. Poſteriorum vero conatus reiicere mihi decretum eſt, unde totius Pelagianæ cauſæ retractandæ neceſſitatem mihi pariter impoſitam nullus, ut puto, inficias ibit. Nemo tamen mihi audaciæ vertat, quod poſt Baronium, Rivium, Voſſium, Latium, Uſſerium, qui de rebus Pelagianis commentaria ſingulari diligentia conſcripta poſterorum memoriæ conſignarunt, eamdem & ipſe Spartam aggredior, illius forte dicti immemor: *In ſilvam ne ligna feras*. Illorum quidem eruditionem raramque ea in cauſa geſtorum peritiam non modo laudare, ſed ne admirari quidem pro dignitate poſſumus. At ſeduli iſti meſſores eo in campo pleraſque, quas colligeremus; ſpicas reliquerunt: uti nos quoque *nec dubitamus*, uti olim ad Veſpaſianum conterraneus meus Plinius præfabatur, *multa eſſe quæ & nos præterierint; homines enim ſumus, & occupati officiis, ſubceſiviſque temporibus iſta curamus*. Plures namque horas ſcholaſticæ Theologiæ, cui uni explicandæ maiorum imperio vacabamus, ſuffurati ſumus, quo Pelagianarum rerum notitiam exactiorem nanciſceremur; an vero id ex voto aſſecuti ſimus, aliorum iudicium eſto: certe enixi ſumus. Gerardus Iohannes Voſſius, quo

 exor-

exortas apud ſuos Batavos de divina gratia ac libero arbitrio controverſias componeret, hinc Pelagianorum errores, illinc adverſa Patrum dogmata exhibuit, ut vetuſtioris Eccleſiæ ſenſum litigantibus aperiret. Eadem mente ac methodo Iohannes Latius Pelagianam hiſtoriam compoſuit. Inſudavit & quidem pleno viginti annorum ſpatio in eodem campo Ianſenius; at ille cum alieniori erga recentes quosdam Theologos animo eſſet, eo conſilio Pelagianos cineres ventilaſſe viſus eſt, quo eisdem illos, quibus inſenſus erat, per ſummam iniuriam aſpergeret. Horum veſtigiis in hoc opere minime inſiſto; plenum enim invidia ac periculis argumentum eſt, doctis quibuſdam in factiones diviſis, quibus ex æquo grata ſcribere nemo poſſit. Pelagianam hiſtoriam eccleſiaſticis Annalibus magnus Baronius inſeruit, cuius ſtudia æmulati ſunt Iacobus Uſſerius vir heterodoxus in commentariis de Antiquitate Eccleſiarum Britannicarum, & noſter Rivius Belga libro tertio & quarto de Vita S. Auguſtini. Quibus ſane Scriptoribus curæ fuit Pelagianorum natales, progreſſum, exitumque enarrare; non vero eorumdem dogmata, oppoſitaſque Patrum ſententias ad verbum diffuſius recenſere, eaſque ſubtilioribus ſubinde conſiderationibus ſubiicere. Eadem cum iſtis via pergere mihi decretum eſt, & hiſtorici non Theologi munere perſungi; hoc namque unico conſilio idem argumentum retracto, ut pateat, ſub unius Auguſtini auſpiciis Eccleſiam Catholicam de Pelagianis ubique feliciter triumphaſſe; & *ut facile*, verba S. Proſperi ſunt adverſus veteres Auguſtini hoſtes, *vel tenuis diligentiæ advertat inſpector, quam iniuſtis opprobriis Catholici Prædicatoris memoria carpatur, & in quod peccatum cadant, qui aliena inſtigatione commoti Scriptorem celeberrimi nominis promptius habeant culpare, quam noſſe*. In quo opere in pleriſque Cardinalis Baronii ſententiæ minus mihi probantur, non quod viro eruditiſſimo, quem in eccleſiaſtica hiſtoria principem & fateor & veneror, parum deferendum putem, ſed quod is veritati cultus debetur, ut nemo illi in amore præferendus ſit. Quæ præfari libuit, *ne incidamus*, ut Auguſtini verbis concludam, *in ſuſpicionem puerilis iactantiæ, quaſi noſtro nomini famam viros illuſtres accuſando quæramus*.

in Reſp. ad cap. Gallor.

epiſt. 19.

HISTORIÆ PELAGIANÆ

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

Origenes Pelagianæ Sectæ Princeps.

PElagianæ hæreſeos primordia quidam altius deducentes, parem eamdem orbis natalibus dixerunt; non ut illi quidem ex originis antiquitate, ut in urbium ac regnorum initiis a præclaris quibuſque ſcriptoribus fieri mos eſt, aliquod nobilitatis pondus adjicerent, ſed ut execrabilis ſectæ jam inde ab orbe condito humano generi inſidiatæ, infamiam poſteritati propagarent. Angelorum rebellantium ac primorum hominum facinus recolunt; cum utrique divinæ providentiæ auxiliis excluſis, propriorum bonorum auctores ſibi & eſſe & dici, deteſtanda ſuperbia voluere. Hunc quidem errorem vix nato homini malis dæmonis artibus inſtillatum, philoſophorum celeberrimi, quos Stoicos dixere, acutiſſimis diſputationibus promoverunt; dum ceteris Numini votis remiſſis, uni virtuti per nos nobiſmet comparandæ ſedulo inſudandum eſſe docuere. Hinc nihil magis in eorum ſcholis decantatum, quam ad optima quæque capeſſenda hominem ſibi ſufficere, partemque ex virtute laudem nequaquam nos cum Deo partiri, qui in illius ſocietatem nobiſcum profecto venire non poſſit. Hæc quidem uti eleganter ita impie inculcat dialogiſta apud Tullium lib. 3. de Natura Deorum: *Atque hoc quidem*, inquit, *mortales ſic habent, externas commoditates, vineta, ſegetes, oliveta, ubertatem frugum & fructuum, omnem denique commoditatem, proſperita-*

 tem-

temque vitæ a Diis ſe habere ; virtutem autem nemo unquam acceptam Deo retulit . Uti vero Patres qui Pelagianam hæreſim ſcriptis oppugnarunt , ex gratiarum actione , quas ob accepta animi bona Deo referimus , a Deo nobiſmet eadem collata ineluctabili argumento probarunt ; ita Stoicus ille alia prorſus via pergens: *Num quis* , inquit , *quod bonus vir eſſet , gratias Diis egit umquam ? at quod dives , quod honoratus , quod incolumis: Iovemque Optim. Maxim. ob eas res appellant , non quod nos juſtos , temperatos , ſapientes efficiat* . Concinit huic alter ejusdem dogmatis profeſſor Seneca , hæc ad Lucilium ſcribens epiſt. 20. *Huc cogitationes tuæ tendant , hoc cura , hoc opta , omnia alia vota Deo remiſſurus , ut contentus ſis temetipſo, & ex te naſcentibus bonis* . Itaque ceterorum bonorum vota Deo illi remittebant , ad parandas vero animi dotes unumquemque ſibi ſufficere dicebant , ſolamque deſidioſis atque inertibus voluntatem deeſſe. Et hoc quidem Stoicæ ſectæ dogma fuit , ex quo veluti fonte Pelagianas lacunas derivaſſe Hieronymus non uno loco affirmavit: In proœmio lib. 4. Comment. in Jerem. ſcribit: *Hæreſis Phythagoræ & Zenonis* , ἀπαθείας καὶ ἀναμαρτησίας *ideſt impaſſibilitatis & impeccantiæ ; quæ olim in Origene , & dudum in diſcipulis ejus, Grunnio Evagrioque Pontico , & Joviniano jugulata eſt , cœpit reviviſcere*. Et initio epiſtolæ ad Cteſiphontem teſtatur hæreſim Pelagianam *omnium hæreticorum venena complecti , quæ de philoſophorum , & maxime Pythagoræ & Zenonis principis Stoicorum fonte manarunt* . Ceterum harum rerum hiſtoriam tam alte repetere non vacat . Mihi enim decretum eſt ab iis ſcriptoribus Pelagianæ hæreſeos initia auſpicari , qui cum Chriſtianæ religioni nomen dederint , pravas de divina gratia atque humano arbitrio doctrinas afferentes , ſectæ fundamenta jecere .

Hæreſis , quæ a promotore Pelagio nomen poſtea ſortita eſt , auctorem habuit Origenem Adamantium Alexandrinum , virum ſatis ſuo nomine famoſum . Hic , ut Lerinenſis cap. 23. Commonit. verbis utar , *dum gratia Dei inſolentius abutitur , dum ingenio ſuo nimium indulget ſibique ſatis credit , dum parvipendit antiquam Chriſtianæ religionis ſimplicitatem , dum ſe plus cunctis ſapere præſumit , dum Eccleſiaſticas traditiones , & veterum magiſteria contemnens* &c. omnium pæne hæreticorum magiſter evaſit . Juſtinianus Imperator in litteris ex ſynodi ſententia contra Origenem publicatis , quas Vigilius Papa ceterique Patriar-

triarchæ teſte Liberato diacono Breviarii cap. 23. ſubſcripſere, vocavit Origenem Paganorum, Manichæorum, & Arianorum doctorem: & Theophilus Alexandrinus Antiſtes epiſt. I. paſchali Origenem, *Hydram omnium hæreſeon*, ignominiæ cauſſa nuncupavit. Nec injuria. Etenim ille ingenio quo acutiſſimo, ac ſubtiliſſimo polluit, velificatus, more Academicorum in utramque partem ſæpe diſputans, diverſaſque in ſacras literas interpretationes exarans, ea problemata ſtatuit, quæ ſubſequuti poſtea hæreſiarchæ ſedulo excipientes, quo tanti viri patrocinium oſtentarent, ſuorum errorum veluti fundamenta poſuere. In hujus gloriæ partem una cum ceteris venerunt Pelagiani, qui in Origenem natales ſuos referunt. Hieronymus ex magno Origenis laudatore maximus poſtea ejusdem accuſator, in fine Dialogorum Adamantium Pelagianorum *amaſium*, & in epiſtola ad Cteſiphontem Pelagiani *erroris principem* dicit; ibidem contra Pelagium exclamans: *Doctrina tua Origenis ramuſculus eſt*. Tantum autem Pelagiani Origeni ſuo detulerunt, ut in omnibus unius Origenis auctoritate ducerentur: quod in calce Dialogorum dixit laudatus Pater: *Tranſite ad amaſium veſtrum, qui præterita in cœlis, & antiqua delicta ſolvi dicit in baptiſmo, ut cujus in ceteris auctoritate ducimini, etiam in hac parte errorem ſequamini*. Nuſquam vero pejus Origenes audivit, quam in libris Peri Archon. Sunt enim ex erroribus conſarcinati, quorum ſyllabum recitat Hieronymus in epiſtola ad Avitum. In eis non modo Pelagianis ova fovit, ſed pullos certe excluſit. Etenim divinæ gratiæ munificentiam illis in libris penitus e medio ſuſtulit, ne Deus perſonarum acceptor videretur; unde omnia Dei munera ex meritis ſuſpendit: quæ poſtea Pelagiani grandioribus tibiis cecinere. Dabo Origenis loca inſigniora: neque enim vacat per ſingula diſcurrere.

Tria præcipua fuere Pelagianorum paradoxa, quibus univerſum dogma innixum fuit. Paucis illa inſinuat ſanctus Auguſtinus libro de Dono perſever. cap. 2. *Tria ſunt, ut ſcitis, quæ maxime adverſus eos catholica defendit Eccleſia. Quorum unum eſt, gratiam Dei non ſecundum merita noſtra dari, quoniam Dei dona ſunt, & Dei gratia etiam conferuntur merita univerſa juſtorum. Alterum eſt, in quantacumque juſtitia ſine qualibuſcumque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere. Tertium eſt, obnoxium naſci hominem peccato primi hominis,*

tis, & vinculo damnationis obſtrictam; niſi reatus qui generatione contrahitur, regeneratione ſolvatur. Origines capitalem Pelagii ſententiam, nempe gratiam Dei ſecundum merita dari, tam alte aſſeruit, ut certe illius ſententiam Pelagius ipſe mitigaverit; adeoque longe iſto pejus Origenes loqutus eſt. In primis Angelos non ex divina gratia in excellentiore hierarchia locatos fuiſſe docuit; ſed cum pares a Deo effecti fuerint, ex propriis meritis hos præ aliis nobiliora dona locumque ſortitos finxit. Ita fatur lib. 2. Peri Archon cap. 9. *Verum quando rationabiles ipſæ creaturæ, ſicut frequenter oſtendimus, & ſuo loco iterum oſtendemus, arbitrii facultate donatæ ſunt; libertas unumquemque voluntatis ſuæ, vel ad profectum per imitationem Dei provocavit, vel ad defectum per negligentiam traxit*. Hinc etiam Dæmones poſſe ad meliorem frugem converti, ſi velint affirmare non dubitavit: *Et eſt altiſſimus*, inquit, *iſte ordo rationalis creaturæ, quæ ſe ita præceps nequitiæ dedit, ut revocari nolit magis, quam non poſſit, dum ſcelerum rabies jam libido eſt, & delectat*, lib. 1. cap. 8. ubi iterum pluribus contendit, Angelos diverſa officia promeruiſſe, *ex ſuis quemque meritis & ſtudiis*. Gratiam vero etiam hominibus ex meritis dari probat lib. 1. cap. 7. ubi ex meritis ipſum Johannem Baptiſtam in utero matris ſanctificatum fuiſſe commentatur. Etenim inde contendit, non una cum corpore Baptiſtæ animam factam fuiſſe: quia hæc jam antea ſanctificantem gratiam promeruerat: *Quomodo*, inquit, *cum corpore ſimul facta eſt, & plaſmata etiam illius anima, qui antequam in utero formaretur, notus eſſe Deo dicitur, & antequam de vulva procederet, ſanctificatus eſt ab eo? Ne forte non judicio, nec pro meritis replere aliquos Deus videatur Spiritu Sancto & ſanctificare, non merito. Et quomodo effugiemus illam vocem, quæ ait*: Numquid injuſtitia eſt apud
Rom.9. Deum? Abſit: *vel illud*, Numquid perſonarum acceptio eſt
Rom.2. apud Deum? *hoc enim conſequitur eam defenſionem, qua animam ſubſiſtere ſimul cum corporibus aſſeveratur*. Ecce uti plane abſurdum reputat Adamantius, aliquem a Deo ſanctificari ſine merito, ne Deus & injuſtus, & perſonarum acceptor judicetur: quæ poſtea Pelagiani altiori voce declamarunt. Peſſime vero contra divinam gratiam diſſeruit lib. 2. cap. 6. ubi maximam gratiarum, nempe unionem hypoſtaticam, ex præcedentibus aſſumpti hominis meritis datam fuiſſe ſcripſit: quod Pelagius afferere

non

Digitized by Google

non eſt auſus: *Quod autem*, inquit, *dilectionis profectio, & meriti affectus ſinceritas ei hanc inſeparabilem cum Deo fecerit unitatem; ita ut non fortuita fuerit, aut cum perſonæ acceptione ejus animæ aſſumptio, ſed virtutum ſuarum ei merito delata, audi ad eum Prophetam dicentem*: dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ, *ideſt anima Chriſti cum Verbo Dei unum efficitur*. Cujus ſententiæ abſurditatem cum Auguſtinus conſideraret, exclamavit: *Quis non dico Chriſtianus, ſed inſanus hæc dicat?* lib. de Prædeſt. SS. cap. 15. Ubi adverſarios exemplo hypoſtaticæ unionis, quam nulla merita præceſſerunt, gratiam ex meritis dari affirmantes, ſolide confutat. Pelagiani initio quidem hæreſis, licet Dei gratiam humanis meritis retribui contenderent, id tamen in unione Verbi cum anima Chriſti contigiſſe numquam dixere. Ceterum cum Auguſtinus exemplum de Chriſto urgeret dicens, eſſe *præclariſſimum lumen prædeſtinationis & gratiæ*, eoque veluti argumento proſtratis adverſariis inſultaret: *Reſpondeatur, quæſo, ille homo, ut a Verbo Patri coæterno in unitatem perſonae aſſumptus, filius Dei unigenitus eſſet, unde hoc meruevit? quod ejus bonum qualecumque præceſſit? quid egit ante, quid credidit, quid petivit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret?* Pelagiani convicti & nuſquam exitum reperientes, in deſperationem acti, Origenis deliria de meritis unionem Verbi præcedentibus amplexati ſunt. Id de poſtremis Pelagianis teſtatus eſt Caſſianus lib. 5. de Incarnat. cap. 2. *Hoc utique*, inquiens, *illa etiam, quam ante dixi, hæreſis aſſerebat, Chriſtum non propter ſe colendum, videlicet quia Deus eſſet, ſed quia bonis ac piis actibus Deum in ſe habere meruiſſet*. Et ſtatim: *Ergo vides Pelagianorum te virus vomere, Pelagiano te ſpiritu ſibilare*. Hinc hæreſis Pelagiana mater evaſit Neſtorianæ blaſphemiæ. Neque enim homo potuiſſet mereri unionem cum Verbo, niſi prius ſolitarie vixiſſet a Verbo ſeparatus: quæ fuit hæreſis Neſtorii: de qua re plura inferius a nobis deſcribentur.

Pſal. 44.

Alter præcipuus Pelagianorum error fuit, poſſe hominem vivere ſine quocumque peccato. Hoc autem celebre Origenis paradoxum erat: unde ſunt illa ejuſdem verba: *Virum ſanctum, cum ad virtutum venerit ſummitatem, ne in nocte quidem ea pati quæ hominum ſunt, nec cogitatione vitiorum aliqua titillari*. Ita quidem teſtatur Hieronymus in epiſtola ad Cteſiphontem. Rurſus in proœmio

Dia-

Dialogorum ait: *Illud autem Origenis proprium eſt, impoſſibile eſſe humanam a principio uſque ad mortem non peccare naturam: Et rurſum eſſe poſſibile, cum ſe quis ad meliora converterit, ad tantam fortitudinem pervenire, ut ultra peccare non poſſit.* Unde in laudato proœmio lib. 4. com. in Hierem. *impeccantiam* Origenis hæreſim merito nuncupavit. Hoc dogma Origenianæ ſcholæ peculiare fuit: unde & Evagrius Monachus, qui in Synodo VI. act. 11. ex litteris Sophronii, *Origenianæ vanitatis ſecretarius fœdiſſimus* dictus fuit, *edidit librum & ſententias* περὶ ἀπαθείας inquit Hieronymus, *quam nos impaſſibilitatem vel imperturbationem poſſumus dicere, quando numquam animus ullo perturbationis vitio commovetur*, in epiſt. ad Cteſiphontem. Cum vero non ſemel in ſacris literis divini auxilii ad ſuperandas tentationes neceſſarii mentio habeatur, hoc pacto id intelligendum eſſe Origenes pronuntiavit, ut virtus nobis a Deo miniſtrata, ipſum ſit liberum arbitrium: quo ſi gnaviter uti volumus, omnes hoſtium conatus poſſumus nullo negotio ſuperare. Audiatur lib. 3. Peri Archon cap. 2. *Non enim*, ait, *idem eſt habere vincendi virtutem, & vincere, ſicut idem Apoſtolus cautiſſimo ſermone ſignavit dicens*: quia dabit Deus exitum, ut ſuſtinere
1. Cor. 10. poſſitis; *non ut ſuſtineatis. Multi enim ſuſtinent; ſed in tentatione vincuntur: a Deo autem datur, non ut ſuſtineamus, alioquin nullum jam videretur eſſe certamen; ſed ut ſuſtinere poſſimus. Ea autem virtute, quæ nobis data eſt ut vincere poſſimus, ſecundum liberi arbitrii facultatem, aut induſtrie utimur & vincimus, aut ſegniter, & ſuperamur.* Et ſuperius cap. 1. *Ex quo utique non illud intelligitur, quia quod movetur manus v. g. ad verberandum injuſte vel ad furandum, ex Deo eſt; ſed hoc ipſum quod movetur*, nempe manus, *ex Deo eſt: noſtrum vero eſt, motus iſtos quibus motum ex Deo habemus, vel ad bona vel ad mala convertere. Ita ergo eſt quod dicit Apoſtolus, quia virtutem quidem voluntatis accipimus; nos autem abutimur voluntate vel in bonis, vel in malis deſideriis.* Ita eodem modo facit liberum arbitrium auctorem boni abſque Deo, quo auctor eſt mali actus. Quare vult Origenes, in eo conſiſtere indifferentiam liberi arbitrii, ut poſſe velle, ſeu potentia ipſa volitiva, ſit a Deo, non autem ipſe actus volendi. Hoc pacto Origenem indifferentiam voluntatis explicaſſe, olim etiam tradiderat ſummus theologorum magiſter S. Thomas 3. con. Gent. cap. 89.

Qui-

Quidam vero, inquit, *non intelligentes, qualiter motum voluntatis Deus in nobis cauſſare poſſit abſque præjudicio libertatis voluntatis, conati ſunt has auctoritates male exponere, ut ſcilicet dicerent, quod Deus cauſſat in nobis velle & perficere, in quantum dat nobis virtutem volendi, non autem ſic quod faciat nos velle hoc vel illud; ſicut exponit Origenes in 3. Peri Archon, liberum arbitrium defendens contra auctoritates prædictas*. Idem plane ſenſit Pelagius, cujus hanc ſententiam refert S. Doctor lib. de Grat. Chriſti, cap. 4. *Quod poſſumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius eſt qui hoc poſſe adjuvat: quod vero bene vel agimus vel loquimur vel cogitamus, noſtrum eſt*. Item: *Quod loqui poſſumus, Dei eſt: quod vero bene vel male loquimur, noſtrum eſt*. Ubi vero Origenes exemplo manus uſus eſt, Pelagius linguam in exemplum adduxit, itemque oculum: *Quod poſſumus*, ait, *videre oculis, noſtrum non eſt: quod vero bene, aut male videmus, hoc noſtrum eſt*. Hunc vero errorem late inſequitur Auguſtinus in laudato opere de Gratia Chriſti. Egregie cap. 5. ex Apoſtolo ſenſum illum explodit: *Non ait*, Deus enim eſt, qui operatur in vobis poſſe, *tamquam ipſi jam velle, & operari per ſe ipſos habeant, nec in his duobus adjutorio ejus indigeant; ſed ait*: Deus enim eſt, Phil. qui operatur in vobis & velle & perficere, *vel ſicut in aliis, &* 2. *maxime Græcis codicibus legitur*: & velle & operari. *Videte ſi non Apoſtolus Gratiæ Dei futuros adverſarios* Origenem & Pelagium, *Sancto Spiritu tanto ante prævidit &c.*

Tertius Pelagianorum error fuit, nullum eſſe originis peccatum. Hoc certe palam nuſquam ab Origene aſſertum fuit; immo ſi commentaria ſeu homiliæ in Leviticum, quæ Origeni adſcribuntur, vere illum auctorem habuere, oppoſitum aperte docuit. In homilia 8. adductis duobus teſtimoniis ad probandum puerorum naſcentium peccatum, additur: *Cum baptiſma Eccleſiæ in remiſſionem peccatorum detur, ſecundum Eccleſiæ obſervantiam etiam parvulis baptiſmum dari: cum utique ſi nihil eſſet in parvulis, quod ad remiſſionem deberet & indulgentiam pertinere, gratia baptiſmi ſuperflua videretur*. Idem reperitur hom. 12. Sed nonnulli haſce homilias S. Cyrillo Alexandrino tribuere; unde & inter illius volumina locum habent: Voſſius incerto eaſdem auctori deputat lib 2. hiſt. Pelag. p. 1. theſi 6. Ex Origenis tamen principiis tollendum eſſe originale

pec-

peccatum, mihi probatum eſt. Nam ad hujus vitæ miſerias citra divinæ juſtitiæ reprehenſionem defendendas, non ad originis demerita cum Catholica Eccleſia recurrit; ſed in alia ſuperiori vita homines peccaſſe fingit; quorum poſtea criminum natæ recens animæ merito pœnas darent. Totus eſt in hoc adſtruendo Origenes lib. 3. Peri Archon initio, & lib. 2. cap. 9. unde ſunt impia illa ejusdem verba: *Juſtitia debet Creatoris in omnibus apparere, quæ ut mihi videtur, ita demum lucidius oſtendetur, ſi cauſſas diverſitatis unuſquiſque vel cœleſtium, vel terreſtrium, vel infernorum in ſemetipſo præcedentes nativitatem corpoream, habere dicatur.* Ubi Jacob in utero dilectum ob merita præcedentis vitæ, Eſau vero reprobatum ob ſcelera ante conceptionem patrata, ſtulte comminiſcitur. Hinc S. Auguſtinus lib. 4. con. Jul. in fine ait: *Hujus evidentia miſeria gentium philoſophos nihil de peccato primi hominis ſive ſcientes, ſive credentes compulit dicere, ob aliqua ſcelera ſuſcepta in vita ſuperiore pœnarum luendarum cauſſa nos eſſe natos.* Quare cum in illorum ſententiam Origenes tranſierit, nihil plane ille credidit de originali peccato. Et quidem cum citra dubium Adamantius animas in alia anteriori vita peccaſſe dixerit, etiamſi centies in baptiſmo & tolli peccata & naſci pueros peccato infectos aſſeruiſſet, haud inde illo auctore peccatum originis habebitur. Certe S. Hieronymus, cui Origeniani dogmatis fibræ perſpectæ fuere, ſcribit putaſſe Origenem antiqua tantum peccata in baptiſmo auferri. Etenim cum in calce Dialogorum aſſeruiſſet, peccatum originale dimitti in baptiſmo, ita Pelagianis inſultat: *Tranſite ad Amaſium veſtrum, qui præterita in cœlis, & antiqua delicta ſolvi dicit in baptiſmo, ut cujus in ceteris auctoritate ducimini, etiam in hac parte errorem ſequamini.* Ergo Origenes, Hieronymo teſte, non originale peccatum ſed habituale, ut ajunt, in ſuperiori vita commiſſum, in baptiſmo tolli autumavit. Hinc idem exponens illud ad Roman. 6. *Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores conſtituti ſunt multi*, docet Adamum exemplo nos peccatores effeciſſe, ut qui inobedientiæ formam ſequentes, conſtituti ſunt peccatores, obedientiam Chriſti imitantes, ſalvi fiant: quæ eſt ipſa Pelagianorum explicatio, qui exemplo tantum, non vero alicujus peccati transfuſione, Adamum poſteris nocuiſſe contendebant. Rufinus qui Origenis volumina doctrinamque ſupra ceteros

ſtros apprime calluit, peccatum originale negavit: unde & de Magiſtro nobis ſuſpicionem reliquit; de quo tamen cum nemine contenderem. Tantum enim abeſt ut dubias ego ſententias Origeni affricem, quin potius longe illum a ceteris erroribus fuiſſe mallem.

Ex his conſtat Adamantium Pelagianis præcinuiſſe, idque & Hieronymi teſtimonio & Origenis ipſius verbis manifeſtum eſſe. Oroſius etiam, qui Hieronymo atque Auguſtino convixit, & coram cum Pelagio altercatus eſt, initio Apologetici de Libertate arbitrii: *Quamquam*, ait, *& hæc venenatiſſimorum dogmatum abominatio habet etiam nunc viventes mortuos, mortuoſque viventes; nam Origenes, Priſcillianus & Jovinianus olim apud ſe mortui, in his vivunt, & non ſolum vivunt, ſed etiam loquuntur; nunc vero Pelagius & Cæleſtius, ſi in his perſeveraverint viventes mortui &c.* Ex Origenis caſtris Pelagium novum Gratiæ hoſtem erupiſſe, inſignis annalium Eccleſiaſticorum ſcriptor affirmavit tomo 4. ad annum 388. num. 110. *Pelagius & ipſe monachus maiore acceſſione impietatis novæ hæreſis auctor factus, non amplius inter gregales militavit Origeniſtas, ſed ipſe ſibi nomen conciliavit hæreſiarchæ*. Idem tamen Pelagius noluit videri Origeniſta: immo ſectam illam abominari profeſſus, in Concilio Dioſpolitano, cum dixiſſet impios æternis pœnis puniendos eſſe, addidit: *Et ſi quis aliter credit, Origeniſta eſt*: apud Aug. lib. de geſtis Pelag. cap. 3. In libris etiam pro libero arbitrio adverſus gratiam conſcriptis, inter Patres quorum teſtimoniis ſuum dogma fulcire conatus fuit, Origenem non nominavit, ut patet ex Auguſtini libro de Natura & Gratia. Sciebat enim peſſime illum apud Latinos audire, unde nec ſemel illum appellavit. Attamen Origeniſtæ Pelagium dilexere, iiſque viciſſim parem ejuſdem amoris vicem rependit, ut c. 3. dicetur.

CAPUT II.

Rufinus Aquileienſis Origeniſta primus in Occidente Pelagianorum errores docet. Pelagius ac Cæleſtius ejuſdem in urbe diſcipuli. Origenes a Theophilo Alexandriæ damnatur. Hieronymus, ac Rufinus mutuis ſe ſcriptis lacerant. Anaſtaſius Papa cum Origene Rufinum damnat. Pelagius Rufini opera Romæ in inſignium virorum clientelam irrepit.

RUfinus monachus Aquileienſis, Origenianæ maximus propugnator ac promotor, Pelagianorum idem magiſter, & ami-

amicus fuit. Hieronymus lib. 4. in Hierem. in præfatione ſcribit, hæreſim Zenonis ideſt *impaſſibilitatis & impeccantiæ, quæ olim in Origene, & dudum in diſcipulis ejus Grunnio, Evagrioque Pontico, & Joviniano jugulata eſt*, cæpiſſe per Pelagium reviviſcere. Per Grunnium Rufinum intelligit, quem non ſemel hoc cognomine irridendum exhibet, alludens ad M. Grunnii Corocottæ Porcelli teſtamentum, quod olim cum riſu a cunctis exceptum fuit. Et lib. 1. in Hierem. in prooemio arguens Pelagium ait: *Quod non videns præcurſor ejus Grunnius olim niſus eſt carpere*. Hinc Cardinalis Baronius ad annum 402. num. 41. hæc ſcripſit: *Tantum abſuit ut Rufinus parato a S. Hieronymo antidoto curaretur, quin potius poſt Origenis errores quos fovit, Pelagianæ hæreſis aſpides ex eis obortos, perca-ram ſibi ſobolem enutriverit*. Marius Mercator in Commonitorio contra Julianum ad Pintam presbyterum, cum recitaſſet Theodori Mopſveſteni opinionem de naturali moriendi neceſſitate, cui, etiamſi non peccaſſet, Adam ſubjiciendus erat, hæc habet: *Hinc ineptam & non minus inimicam rectæ fidei quæſtionem ſub ſanctæ recordationis Anaſtaſio Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifice Rufinus quondam natione Syrus Romæ primus invexit, & ut erat argutus, ſe quidem ab ejus invidia muniens, per ſe proferre non auſus, Pelagium gente Britannum monachum tunc decepit, eumque ad prædictam apprime imbuit atque inſtituit impiam vanitatem:* Hic Mercator fuit contemporaneus S. Auguſtini, ad quem S. Doctor ſexennio circiter a Rufini obitu literas datas recenſet, ut cap. 9. oſtendam. Quod Rufinus ex Syria Romam venit, poſtquam plenis quinque luſtris in Oriente degit, Syrus vulgo habebatur, cum tamen in Aquilejenſi pago natales ſortitus fuerit: itemque ex eo quod ſub Anaſtaſio Rufini doctrina Romæ publicata, & dein damnata fuit, putavit Mercator, Rufinum eamdem ſub eodem Pontifice urbi primitus intuliſſe: quod tamen in fine Pontificatus Siricii contigiſſe mox tradam. Quare cum Rufinus primus fuerit qui in Occidente Pelagianam hæreſim docuerit, ac Pelagium & Cæleſtium eadem imbuerit, idemque in noſtra hac Veneta provincia natus ſit; inſtituti operis ratio poſtulat, ut unde vir ea ætate percelebris, ac Auguſtino noſtro commendatus, in errores delapſus fuerit, eoſque Romam invexerit, exponamus.

Natus eſt Rufinus in territorio Aquilejæ Venetiarum Metropolis,

ut

ut ipſe fatetur in literis ad Anaſtaſium Papam Aquileja datis: *Poſt triginta*, ait, *fere annos parentibus redditus ſum, & durum ſatis atque inhumanum erat, ſi tam cito deſererem, quos tam tarde reviſeram*. Irriſit hominem Hieronymus Apol. 1 lib. 2. qui & parentes nominavit, & tamen non cum eis in patria, ſed in vicina Metropoli morabatur: *Quos*, inquit, *quia non vult deſerere, ne inhumanus putetur aut durus, iccirco relicta patria, Aquilejæ moratur*. In parvo caſtro eumdem natum, ex Apologia 2. Hieronymi patet: *Rogantem*, ait, *Romam ut eam illuſtrares præſentia tua, oppiduli tui amore contempſeris*. Teſtatur vero Rufinus initio fere prioris invectivæ, ſe in Aquilejenſi Eccleſia Chriſtianæ religioni initiatum prope annum 370. & monachum induiſſe, Valeriano Epiſcopo, ac Chromatio ejuſdem Eccleſiæ presbytero. Orientalium vero monachorum fama permotus, cum Melania ſeniore Alexandriam ſe contulit. Baronius anno 372. num. 35. contendit, utrumque in Ægyptum tum temporis navigaſſe, ſed rectius id anno 471. contigiſſe dicetur. Nam Palladius Melaniæ ac Rufini amicus ac ſamoſus Origeniſta, in Lauſiacis cap. 102. ſcribit, Melaniam pretioſa ſuppellectile, quam ſecum Roma advexerat, Alexandriæ divendita, in Ægyptias eremos ſeceſſiſſe, atque *dimidium annum* monaſteriis viſitandis inſumpſiſſe: orta vero Alexandriæ contra catholicos perſecutione, ſubſecutam Epiſcopos orthodoxos Cæſaream in exilium deportatos. Rufinus libro 2. hiſt. Eccleſ. cap. 2. poſt mortem Athanaſii ſtatim perſecutionem inceptam ſcribit. Hic autem deceſſit ex Socrate lib. 4. cap. 16. anno 371. Gratiano II. & Probo Coſſ. VI. Non. Maii. Addit vero Rufinus cap. 4. *Quæ præſens vidi, loquor, & eorum geſta refero, quoniam in paſſionibus ſocius eſſe promerui*. Scio Baronium Socrati, quod ad annum mortis Athanaſii pertinet, fidem non præſtare; putat enim eumdem obiiſſe anno 372. quod etiam recte vir undequaque eruditiſſimus probat. Nam Alexander Athanaſii deceſſor obiit poſt quintum menſem ab exitu ſynodi Nicænæ: quod idem Athanaſius in Apologia ſecunda teſtatum reliquit. At ſynodus Nicæna deſiit VIII. Kal. Septembris, Paulino & Juliano Coſſ. nempe anno 325. Unde liquet Alexandrum Epiſcopum Alexandrinum deceſſiſſe anno 326. & quidem in faſtis Eccleſiæ ejuſdem obitus recenſetur die 26. Februarii: quintum enim menſem ab ejuſdem reditu Alexandriam poſt celebratam ſynodum Atha-

naſius forte numeravit. Hic autem *integros quadraginta ſex annos Alexandrinæ Eccleſiæ pontificatum egregia cum laude geſſit*. Verba ſunt Cyrilli ejuſdem urbis Epiſcopi epiſt. 1. ad Monachos: quod etiam alter Antiſtes Alexandrinus S. Proterius in epiſtola ad Leonem ſcribit. Deceſſit ergo Athanaſius anno 372. die 2. Maii, Modeſto & Arintheo Coſſ. Quo defuncto, ſtatim Valens, quem tunc Antiochiæ fuiſſe ſcribit laudatus Rufinus, miſſo Alexandriam Euzojo cum Magno Quæſtore, perſecutionem contra catholicos inchoavit. Et quidem habemus lib. 6. Cod. Theod. tit. 4. de præt. & quæſt. reſcriptum Valentis Imperatoris ad Senatum: *Datum Idibus Aprilis Antiochiæ, Modeſto & Arintheo Conſulibus*. Ex his conſtat, Rufinum anno 371. ex Italia Alexandriam navigaſſe, ac vigintiquinque annos in Oriente moratum. Hinc Paulinus Rufini ac Melaniæ redeuntium hoſpes epiſt. 9. ad Severum ſcribit, *poſt quinque luſtra* eoſdem Urbi reſtitutos. Hæ chronologicæ tricæ erunt fortaſſe legentibus moleſtæ, ſed profecto ſcribenti fuerunt longe moleſtiores, quas præterire per me cuilibet liceat, qui res tantum geſtas, non earumdem tempora ſcire deſiderat; quæ hic adnotata volui, quod vereor ne ſeriem hiſtoriæ diligentiori chronologiæ obſervatione plerumque interpolans, nonnullis epocharum minus curioſis faſtidium ingeram.

Rufinus celeberrima Didymi fama motus, Alexandriam iterum ſe contulit, illiuſque per ſexennium auditor fuit: quod lib. 2. Invect. contra Hieronymum fatetur. Erat Didymus Origeniſtarum facile princeps: unde etiam in Synodo V. cum Origene damnatus fuit. Hinc Origeniana ſcabie infectus Rufinus, eamdem etiam ſumma cum nominis jactura Occidenti primus intulit. Sed & Theodori Mopſveſteni idem errores imbibit: num eumdem ſacra loca viſitantem, vel adhuc presbyterum Antiochiæ catecheſim exponentem audiens, vel ejuſdem tantum libros legens, in medio relinquo. Hoc certum eſt, Theodori errores ab eodem Rufino in Italiam advectos, ut ex Mercatore ſuperius diximus. In Oriente presbyter conſecratus fuit. Teſtis eſt Palladius cap. 103. hiſtoriæ Lauſiacæ, ubi ait: *Cum qua* Melania *vixit etiam nobiliſſimus & moribus fortiſſimus Rufinus ex Aquileja civitate Italiæ; qui poſtea dignus eſt habitus presbyteratu, quo non eſt inventus inter homines nec doctior nec mitior.* Rufinus a Gennadio dicitur *Aquilejenſis Eccleſiæ presbyter*. Sed

ego

ego puto, eumdem noſtræ Metropolitanæ Eccleſiæ non fuiſſe incardinatum: ad titulum monaſterii, uti Hieronymus aliique Monachi, conſecratum arbitror: de qua re erudite Chriſtianus Lupus in notis ad canonem 6. Calcedonenſem. Neque poſt reditum a Chromatio Antiſtite in ſuum clerum adſcriptus videtur: etenim paulo poſt inde diſceſſit Orientem repetiturus.

Cum Melania ſuos poſtliminio tandem reviſura, iter in Italiam adornaſſet, Rufinum ſecum advexit. Adeo vero proſpera navigatione uſi ſunt, ut Cæſarea ſolventes, brevi viginti dierum ſpatio Neapolitanum portum tenuerint: quod Palladius paulo ante memoratus ſcripſit. Ibi vero magnifice a ſuis Roma eo uſque profectis excepti, ob curruum, carrucarum, ac carpentorum multitudinem *Appia gemente*, ut ait Paulinus in epiſt. 10. ad Severum, Romam ingreſſi ſunt. Baronius cum videat Rufinum ineunte anno 398. Aquilejam contendiſſe, anno 397. eumdem Urbi redditum putat. At rectius id contigiſſe affirmabimus anno 396. quod ex Hieronymo non obſcure colligitur; qui cum a Rufino accuſaretur, quod diſcipulos Romam contra ipſum ſummiſiſſet, reſpondet: *Paulianus & Euſebius poſt annum veſtræ navigationis profecti ſunt; Rufinus in cauſa Claudii poſt biennium miſſus &c.* Apologia 2. Euſebium autem Cremonenſem ſecum Romæ fuiſſe teſtatur Rufinus lib. 1. Invect. ubi de eodem ſcribens ait: *Cum me, ſicut ipſe noſti, Romæ poſitum haberet.* Quare ultra annum Romæ Rufinus ſubſtitit, ac fere biennio ibidem degiſſe ex eodem Hieronymo habemus. Etenim cum poſt biennium a Rufini diſceſſione, alter ille Rufinus in cauſa Claudii Romam, dein Mediolanum ad Imperatorem veniret, Hieronymus eumdem, ut ſuo nomine Rufinum Aquilejenſem Romæ ſalutaret, rogavit: *Sanctum quoque*, inquit, *presbyterum Rufinum ob quamdam cauſam per Romam Mediolanum miſimus, & oravimus ut noſtro animo & obſequio vos videret*, epiſtola 66. ad Rufinum. Exacto biennio nondum Hieronymus intellexerat, Rufinum Roma diſceſſiſſe, cum tamen ob Melaniam ultro citroque ſæpius literæ volitarent. Interea Macarius vir nobiliſſimus, Vicaria Urbis præfectura functus, rogavit Rufinum, ut libros Peri Archon Origenis, quos ultra ſidera laudibus ille extollebat, in latinum ſermonem verteret: quod diu reluctans, ut fingit, tandem executus fuit. Qua vero fide novus id interpres præſtiterit, oſtendit in ſuis Apologeticis Hieronymus. Hæc prima fuere

in

in Occidente Pelagianæ hæreſeos fundamenta a Rufino jacta. Capitalia enim Pelagianorum dogmata in libris Peri Archon contineri, capite proximo tradidimus. Immo Origenis erroribus non contentus, & ſua addidit Rufinus paradoxa: nempe Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret, moreretur: nullum item a parentibus originale peccatum traduci. Primum teſtatur laudatus Mercator: alterum mox oſtendetur. Hinc Pelagius ac Cæleſtius tunc Romæ degentes, ac Rufini ſtudioſi auditores, in pravas opiniones abiere. Aderant præter Melaniam Macarius, & Apronianus, qui, ut ſunt homines novarum doctrinarum cupidi, Rufini ſententias toti fere Urbi inculcabant: nec Siricius ſimpliciſſimi vir ingenii, Apoſtolica auctoritate novorum dogmatum profeſſores expreſſit. At divina providentia, viduæ Romanæ alteram viduam itidem Romanam oppoſuit, quæ novis Origeniſtarum conatibus magno animo obviam iret. Audiatur Hieronymus quo nemo melius rem novit, nec elegantius deſcripſit in epitaphio Marcellæ epiſt. 16. *Tunc*, ait, *Sancta Marcella; quæ diu ſe cohibuerat, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, poſtquam ſenſit fidem Apoſtolico ore laudatam in plerîſque violari, ita ut ſacerdotes quoque & nonnullos monachorum*, (hos inter fuere Pelagius ac Cæleſtius) *maximeque ſæculi homines in aſſenſum ſui traheret, ac ſimplicitati illuderet Epiſcopi*, nempe Siricii Papæ, *qui de ſuo ingenio ceteros æſtimabat, publice reſtitit, malens Deo placere, quam hominibus*. Hinc Romæ initium duxere illi *ſermones contentioneſque*, in quibus *diutiſſime* ibidem degentem *verſatum fuiſſe* Pelagium ſcribit S. Auguſtinus lib. 2. de Pec.orig. cap. 21. Sed rurſus audiendus Hieronymus, Rufini, ac ſectatorum Origeniſtarum ſtrophas recenſens: *Cernentes hæretici de parva ſcintilla magna incendia concitari, & ſuppoſitam dudum flammam jam ad culmina perveniſſe, nec poſſe latere quod multos deceperat, petunt & impetrant eccleſiaſticas epiſtolas, ut communicantes diſceſſiſſe viderentur. Nec multum tempus in medio, ſuccedit in Pontificatum vir inſignis Anaſtaſius*. Hæ literæ *formatæ* ſeu *communicatoriæ* vulgo dicebantur ex Auguſtino epiſt. 163. erantque publicæ veluti teſſeræ, quibus in longinqua peregrinantes, orthodoxæ fidei profeſſores publicabantur. Hanc abs ſe impetratam a Siricio epiſtolam, antequam Roma diſcederet, oppoſuit poſtea Rufinus Anaſtaſii literis, quibus acerrime

me increpabatur obtentatam Peri Archon interpretationem Hoc enim eidem exprobat Hieronymus Apologia 2. *Siricii jam in Domino dormientis profers epiſtolam, & viventis Anaſtaſii dicta contemnis*. Rufinus tanto Origenianæ doctrinæ propagandæ deſiderio ferebatur, ut eamdem in Urbe fundaſſe non contentus, Mediolanum uſque pererraverit, Venerium illius urbis Antiſtitem doctiſſimum in partes tracturus. Fatetur enim in priori libro Invectivarum, ſe cum Euſebio monacho Hieronymi diſcipulo, Mediolani de libris Peri Archon neſcio quam quæſtionem habuiſſe. Denique eodem anno 398. affines reviſurus, Aquilejam ſe contulit, ut Origenianis deliriis patrium etiam ſolum locupletaret, & Chromatio alteri Italiæ Metropolitæ novorum dogmatum virus inſtillaret, ac pro Catholicæ fidei rudimentis, quæ ante triginta annos ab eodem tunc presbytero edoctus fuerat, ingratas profecto vices rependens, impiiſſimis erroribus ſanctiſſimum juxta ac doctiſſimum ſenem imbueret. Quis autem hic hominis conatus non execretur, qui uno fere tempore tres primarias Italiæ Eccleſias, Romanam, dein Mediolanenſem, poſtremo Aquilejenſem, Origenianæ ſectæ adjicere petulantiſſime pertentavit? Mortuo Siricio die 22. Februarii Anaſtaſius ſubrogatus fuerat: & Marcella, Pammachius & Oceanus ſtrenue Rufini ſectatores in Urbe exagitabant. Illi quidem in ſchedulis libros Peri Archon nova Rufini interpretatione Latio donatos, ad Hieronymum in Bethlehemitico monaſterio degentem tranſmittendos curarunt: addita etiam præfatione ejuſdem, in qua Hieronymum ob Origenis libros in latinum ſermonem verſos eximie laudans, peractæ abs se Peri Archon interpretationi patrocinium paraverat.

Anno 399. Hieronymus ſatis prolixam epiſtolam ad Pammachium & Oceanum reſcripſit, quæ 65. inter ejuſdem literas in editione Mariani Victorii collocatur, in qua delatas ſibi a Rufino laudes deſpexit, ejuſque interpretationem, uti religioni Catholicæ pernicioſiſſimam, deteſtatus eſt. Ejuſdem quoque inſidias patefecit, qui librum Apolegeticum pro Origene ab Euſebio Cæſareenſi Ariano homine procuſum, S. Pamphili martyris titulo incruſtaſſet, ut ſub tanto advocato Origenes nequaquam in hæreſis ſuſpicionem veniret. Brevem etiam epiſtolam ad eumdem Rufinum miſit, qua datas ſibi laudes in contumeliarum loco ſe habere teſtatus eſt. Verum ſtatim ac Hieronymi

nymi literæ Pammachio redditæ ſunt, earumdem exemplar Apronianus, qui in Rufini rem vigilantiſſime incumbebat, Aquilejam ad magiſtrum tranſmiſit. Hic vero fracta amicitiæ teſſera, totuſque in rabiem actus, duos e veſtigio Invectivarum libros ſcriptitavit: quibus non modo datam ad Pammachium epiſtolam confutavit, ſed commentaria etiam Hieronymi ejuſdem in ſacras literas aculeatis cenſuris perſtrinxit, quo ſummi in Eccleſia Doctoris famam elevaret. Hos libros Aproniano nuncupavit; quos iſte poſtea, ac collegæ amicis per univerſam Italiam legendos exhibuere. Porro epiſtolam 66. ad Rufinum, itemque invectivarum libros hoc anno exaratos, Hieronymi teſtimonio comprobatur, qui in Apologia ſecunda, quam anno 402. ſcripſit, ut oſtendam, de laudata epiſtola fatetur, *ante hoc circiter triennium* ab ſe miſſam fuiſſe. De libris vero invectivarum ibidem hæc ſcribit: *Libri enim tui quos limaſti per triennium, diſertiores ſunt*. Quare eiſdem componendis hoc anno Rufinus manum admovit: quos demum veluti poſtrema lima expolitos, exeunte anno 401. ipſemet veluti de victoria ſecurus, ad Hieronymum jactabundus tranſmiſit. Baronius cum illo triennio computandum eſſe contendit annum 397. quo Rufinus in urbe morabatur. At non ita eſt. Hæc enim ſcribit initio ſtatim libri primi Rufinus: *Perlegi ſcripta tua, Aproniane cariſſime, quæ ab amico & fratre bono*, Hieronymum ſugillat, *de Oriente ad virum nobiliſſimum Pammachium miſſa tranſmiſiſti ad me*. Quare Aquilejæ erat, cum Hieronymi epiſtolam Roma ab amico Aproniano accepit: quam duobus poſtea libris confutare conatus eſt.

Anno 400. Hieronymus ac Rufinus ſiluere. Exiſtimo Rufinum epiſtola tantum ad Apronianum miſſa, Hieronymi literas ad Pammachium confutaſſe; invectivarum vero libros inchoaſſe quidem, ſed a Chromatio Metropolita Aquilejenſe ad alia traductum. Etenim ſanctiſſimus Antiſtes cum Hieronymo egit, ne ſtylum in Rufinum acueret, neve veterem amicum adverſariis ſcriptis perſequeretur: hoc enim teſtatur Hieronymus initio apologetici: quod etiam cum Rufino coram præſtitiſſe certum eſt. Immo hoc anno idem Chromatius Rufino injunxit, ut eccleſiaſticam Euſebii Cæſareenſis hiſtoriam in latinum idioma verteret: quod reapſe Rufinus executus eſt, in cujus præfatione ad Chromatium ſcribit, ſe illud opus exaraſſe *tempore quo diruptis Italiæ clauſtris ab Alarico duce Gothorum, ſe peſtifer morbus* in-

Digitized by Google

infudit , & agros & armenta viros longe lateque vaſtavit. Baronius Alarici ingreſſum in Italiam , ac pugnam cum Stilicone commiſſam refert ad annum 403. ibid. n. 65. quod Claudianus lib. 4. de bello Get. Alaricum his ſuos alloquentem inducat ante pugnam :

Si numero non fallor , ait , trigeſima currit
Bruma fere , rapidum poſtquam tranavimus Iſtrum.

At ex Ammiano lib. 30. Gothi Iſtrum ſuperarunt Valentiano & Valente IV. Coſſ. nempe anno 373. His triginta ſuperadditis habemus annum 403. Verum biennio ab Alarici in Italiam irruptione , pugna apud Pollentiam contigit . Proſper in Chronico ait : *Stilicone & Aureliano Coſſ. Gothi Italiam Alarico & Radagaiſo ducibus ingreſſi* . Conſentiunt & Caſſiodorus in Chronico , & Jornandes Gothus , lib. de geſtis Gothorum cap. 29. Quare anno 400. Alaricus in Italiam per alpes Julias deſcendit. Anno vero 402. ad Pollentiam prælium commiſſum fuiſſe , ante Caſſiodorum , quem Baronius minus recte reprehendit , tradidit Proſper : *Arcadio & Honorio V. Coſſ. Pollentiæ adverſum Gothos vehementer utriuſque partis clade pugnatum eſt* : Hinc Caſſiodorus Theodorico Gotho inſerviens , victoriam Gothis adſcripſit ; Claudianus vero Stiliconi , cujus geſta decantabat . Nec oppoſitum canit Claudianus , dum *trigeſimo fere* anno ab Iſtro ſuperato hanc pugnam recitat : ſiquidem anno 29. peracta eſt , dum enim *fere trigeſimo* inquit , unum ad minus annum ad illum numerum deſiderari palam indicavit.

Anno autem 401. bellum contra Origenem in Oriente & Occidente recruduit , idemque ubique damnatus fuit . Marcella cum Anaſtaſio egit , ut Origenem, ejuſque interpretem Rufinum Apoſtolica auctoritate proſcriberet , *dum* , inquit Hieronymus epiſt. 16. *impia* τῶν Ἀρχῶν *ingerit volumina , quæ emendata manu Scorpii* , Rufini ſcilicet , *monſtrabantur* . Pontifex , ne ex pravis Origenis libris Catholicæ fidei integritas quicquam mali pateretur , ejuſdem recenter interpretatos libros damnavit , datis ea de re ad Venerium Mediolanenſem , & ad Orientem literis . Prioris epiſtolæ meminit idem Anaſtaſius in literis ad J-
hannem Hieroſolymitanum anno ſequenti miſſis , quæ eti-
extant . At eumdem etiam ad Orientem ſcripſiſſe , te-
ronymus Apologia 2. quam tamen Anaſtaſii epiſto-
mo compoſitam Rufinus calumniabatur, eam-

Digitized by Google

roſolymitano expectabat. Hæc enim S. Doctor ſcribit: *Si autem Romani Epiſcopi eſt, ſtulte facis ab eo exemplar epiſtolæ petere cui miſſa non eſt, & non ab illo qui miſerit, de Oriente expectare teſtimonium, cujus auctorem habes in vicino.* Exiſtimo illam Anaſtaſii epiſtolam datam ad Theophilum, cum hic de damnato abs ſe Origene ad Anaſtaſium ſcripſiſſet. Enim vero hoc ipſo anno Antiſtes Alexandrinus in doctiſſima Paſchali epiſtola Origenem uti hæreticum acerrime inſectatus eſt. Hanc epiſtolam Hieronymus in latinum vertit, eamque ſtatim ad Pammachium & Marcellam Romam miſit, quo non modo eos in Oriente geſtorum certiores redderet, verum etiam ut eadem Anaſtaſio Papæ exhibita, tam nobili exemplo eumdem ad Origenem iterum damnandum provocaret. Harum literarum meminit Hieronymus epiſtola 78. quam una cum altera Paſchali, anno ſequenti ad eundem Pammachium & Marcellum miſit. Baronius anno 399. n.51. quatuor Paſchales Theophili a Hieronymo latinitate donatas exiſtimavit, ſcribens hanc earundem primam intercidiſſe. Sed plane tres tantum Theophili Paſchales literas Hieronymus interpretatus eſt: neque illa intercidit, ſed habetur tomo 9 operum S.Hieronymi, cujus eſt exordium: *Chriſtum Jeſum Dominum gloriæ &c.* Etenim in fine ejuſdem intimatur futurum Paſcha, *nonodecimo menſis Pharmuthi* juxta cyclos Ægyptios, at juxta ſupputationem Julianam die 14. Aprilis, qua die contigit Paſcha hoc anno 401. Cyclo Solis XVIII. Lunæ III. lit. F. De qua tamen epiſtola idem annalium ſcriptor aſſerit n.52. *quod promulgata fuerit ipſo anno Domini quadringenteſimo ſecundo pro ſequenti anno quadringenteſimo tertio.* Qui biennii metachroniſmus eſt. Sed neque verum eſt, Paſchales literas anno anteriori ſolitas fuiſſe publicari: nam promulgabantur a Theophilo juxta veterum morem ex Caſſiano collat. 10. cap. 2. *peracto Epiphaniorum die.* Vir inſignis, & nunquam ſatis laudatus ibidem promittit, ſe ex cyclis Theophili ſingulas quaſque ejuſdem epiſtolas a Hieronymo latinitate donatas, ſuis annis deputaturum. Illas tamen inverſo ordine apud codices Hieronymianos poſitas non animadvertens, & cyclos Paſchales earumdem non conſiderans, putavit primam epiſtolam, quæ incipit: *Solemnitatis Auguſtæ ſermo divinus &c.* reapſe eſſe earum, quæ extant primam, ante quam cum in epiſtola 78.dicat Hieronymus aliam ſe prætcrito anno miſiſſe, quartam epiſtolam,

quæ

quæ deſideretur, idem excogitavit. Prima & ſecunda inverſo ordine poſitæ ſunt: prima enim eſt illa, quæ deſignat Paſcha adſuturum *decimanona die Pharmuthi*, quæ ibidem ſecunda aſſeritur: quem errorem nec Marianus Victorius adnotavit: quæ vero prima ibidem dicitur, ſecunda nuncupanda eſt: de qua mox ſermo redibit. Theophilus plurium Origenis errorum catalogum recenſet in priori epiſtola, ſcripta anno 401. quæ a Hieronymo interpretata, & Romam miſſa, S. Anaſtaſii mentem mirum in modum turbavit. Latini enim Græci hominis errores nondum perſpectos habuerant. Quare nil ultra morandum ratus, Origenem lata ſententia condemnavit: quod ipſum hoc anno eodem Chromatius ac Venerius, qui duo tantum eo tempore Metropolitæ in Italia cenſebantur, in ſuis Eccleſiis præſtitere. Scribit hæc Hieronymus Apol. 1. lib. 2. *Ergo Beati Epiſcopi Anaſtaſius, Theophilus, & Venerius, & Chromatius &c. illum*, nempe Origenem, *hæreticum denuntiant*. Immo cum illæ ipſæ literæ Rufino præſente legerentur, teſte ibidem Hieronymo, *dicitur obturaſſe aures ſuas; & dixiſſe, uſque ad illud tempus ſe ignoraſſe, quod tam nefaria ſcripſerit*. Rufinus tamen in ea Origenis damnatione minime nominatus fuit: unde & in literis, quas ſtatim Romam ad Anaſtaſium miſit, gratias egit Pontifici, quod *calumniantibus non accommodavit auditum*. Interea cum veluti damnatorum Peri Archon voluminum interpres, Romæ paſſim male audire ſe ab amicis accepiſſet, memoratas ad Romanum Antiſtitem literas dedit: in quibus fidei quam profitebatur, teſſeram exhibuit, quo omnem a se hæreſeos ſuſpicionem, qua ubique in Italia ſe laborare ſentiebat, excuteret. Hæc vero ad Anaſtaſium ſcripſit: *Æquum putavi, ut quoniam ipſe poſt triginta fere annos parentibus redditus ſum, & durum ſatis atque inhumanum erat, ſi tam cito deſererem eos quos tam tarde reviſeram, ſimul & quia tam longi itineris labor fragilem me reddit ad iterandos labores, literis meis ſatisfacerem beatitudini tuæ*. Has literas exiſtimo Rufinum ſcripſiſſe, cum Romam ad ſe purgandum ab Anaſtaſio evocaretur: nam Hieronymus iteratis literis eumdem ab Anaſtaſio accitum fuiſſe teſtatur epiſt. 16. ubi de Rufino, ac collegis ait: *Dum acciti frequentibus literis hæretici ut ſe defenderent, venire non ſunt auſi, tantaque vis conſcientiæ fuit, ut abſentes damnari, quam præſentes coargui maluerint*. Porro inſulſam illam ac

frigidam Rufini excuſationem lepide irridens idem Hieronymus Apol. 1. lib. 2. ait : *Hic ſupinus & laſſulus poſt triginta annos per molliſſimum Flaminiæ iter eſſedo venire non poteſt, ſicque prætendit longi itineris laſſitudinem, quaſi triginta annis ſemper cucurrerit, aut biennio Aquilejæ ſedens, præteriti itineris labore confectus ſit*. Jam enim ab aliquot menſibus exactum erat biennium, ex quo Mediolano Aquilejam anno 398. ſe contulerat.

Interea duæ Rufini invectivæ contra Hieronymum, tota Italia ac Dalmatia, per Origeniſtarum præſertim manus oraque volitabant : ita ut etiam earumdem excerpta a pluribus qui ex Italia in Palæſtinam veniebant, memoriter recitata Hieronymus intelligeret : *Sic pudens*, inquit de Rufino in poſteriori Apologia, *ut catervatim de Occidente venientes mihi tua maledicta narraverint, ita memoriter & conſentanee, ut ego cogerer non ſcriptis tuis, quæ necdum legeram, ſed ſcriptorum reſpondere opinionibus*. Quare S. Doctor priorem hoc anno apologiam in duos libros diviſam elucubravit: in quorum primo Rufini apologeticum pro Origene S Pamphilo aſſutum vellicat, ac translati a ſe Peri Archon codicis rationem reddit : in altero vero ſcriptam ad Anaſtaſium Papam ab eodem Rufino epiſtolam examinat, alia inſuper refellens, quæ contra abs ſe edita in ſacras literas commentaria, a Rufino ſcripta fuiſſe ex Pauliano fratre intellexerat. Baronius putavit, anno ſequenti hoſce apologeticos libros a Hieronymo elucubratos : ſed ex ſuorum ſcriptorum ordine quem in poſteriori apologia recenſet, aliter ſentiendum apparet : *Poſtquam*, inquit in epiſtola ad Pammachium & Oceanum, *repuli crimina, ideſt laudes tuas, & abſque invidia tui nominis reſpondi criminibus, non criminatori &c. iraſceris, furis, & luculentiſſimos libros contra me cudis; quos cum legendos, & cantandos omnibus tradidiſſes, certatim ad me de Italia, & urbe Roma, atque Dalmatia ſcripta venerunt, quibus me laudator priſtinus ornaſſes encomiis. Fateor illico ad objecta reſpondi : miſique hos ipſos apologiæ meæ libros ad eos quos tu vulneraveras, ut venena tua, noſtra ſequeretur antidotus. Ob hanc culpam mittis mihi & priores libros tuos, & recentem epiſtolam plenam injuriarum & criminum*. Igitur Hieronymus duos priores apologeticos libros in Oriente conſcripſit, eoſque ad Pammachium & Marcellam,

lam, quibus eoſdem nuncupaverat, miſit: quorum exemplaria cum in manus amicorum Rufini veniſſent, illa ad eumdem Aquilejam tranſmiſerunt: quæ poſtea cum Rufinus prolixa ſatis epiſtola confutaſſet, una cum duabus invectivis ad Hieronymum miſit. His omnibus poſtea, altera apologia procuſa, idem Sanctus Pater reſponſionem luculentam & ſatis aculeatam adornavit, vivente adhuc Anaſtaſio Papa: nam ibidem ait: *Viventis Anaſtaſii dicta contemnis*. At cum Anaſtaſius deceſſerit 27. Aprilis, nulla ratione fieri potuit, ut tam brevi ſpatio ejuſdem anni 402. Hieronymus libros priores exararet, illique Romam, dein Aquilejam mitterentur, & Rufinus eoſdem impugnaret, ac per Orientalium mercium negotiatorem (nam is plane fuit eorumdem delator) libros invectivarum a triennio ab ſe limatos, novamque apologeticam epiſtolam ad Hieronymum deferendam curaret; quibus Hieronymus alteram apologiam ſtatim repoſuerit, antequam Anaſtaſius e vivis excederet. Quod vero opponit Baronius, Hieronymum libro 2. prioris apologiæ laudare catalogum illuſtrium ſcriptorum *ante annos ferme decem* ſcriptum, quem, ut ibidem patet, anno XIV. Theodoſii emiſſum conſtat, non officit. Etenim annus ille Theodoſii incipiebat a die 16. Januarii anni 392. ſiquidem ea die dictus eſt Imperator anno 379. unde toto anno 401. a die 16. Januarii decimus annus a Theodoſii anno XIV. currebat. Immo dum ait *ferme decem*, plane nondum plenum decennium elapſum demonſtrat.

Anno ſequenti 402. Theophilus in feſto Theophaniorum Paſchalem de more epiſtolam promulgans, Origenem iterum in eadem ſtrenue impugnavit. Quare Hieronymus, qui probe norat, quantum prioris anni literæ Theophili Romanorum animos contra Origeniſtas commoverant, primo vere eaſdem latinitate donatas, ad Pammachium & Marcellam Origeniſtarum in Urbe antagoniſtas miſit, addita ad eoſdem epiſtola 78. in qua hæc habet: *Alexandrinas opes primo vere tranſmitto*. Poſtea de eadem Paſchali ait: *Quam ſciatis in quatuor partes eſſe diviſam. In primo credentes hortatur ad Dominicum Paſcha celebrandum: in ſecundo & tertio loco Apollinarium, & Origenem jugulat: in quarto ideſt extremo hæreticos ad pænitentiam cohortatur. Si quid autem hic minus adverſus Origenem dictum eſt, in præteriti anni epiſtola continetur*. Hæc epiſtola Paſchalis incipit: *Solemnitatis auguſtæ ſermo divinus &c.*

in

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

in qua cum pluribus ad Paſchale feſtum celebrandum Theophilus cohortetur, §. *ceſſent Apollinaris diſcipuli &c.* contra Apollinariſtarum errores orationem vertit. At §. *ſciant igitur hujus ſolemnitatis &c.* contra Origeniſtas inſurgit, ubi vocat ignominiæ cauſſa Origenem *hydram omnium hæreſeon*. Tandem §. *denique ne occupati &c.* ad pœnitentiam hortatur. Epiſtola *præteriti anni* ibidem laudata, eſt illa quæ perperam ſecundo loco in codice Hieronymiano recenſetur: de qua ſuperius locuti ſumus. In fine vero Paſchalis contra Apollinarem, & Origenem emiſſæ, indicitur Paſcha celebrandum *undecima die menſis Pharmuthi*, nempe juxta epocham Julianam die 6. Aprilis; qua die anno 402. Paſchalia feſta peracta ſunt Cyclo Solis XIX. Lunæ IV. lit. E.

Cum vero hanc Paſchalem Hieronymus mitteret, nondum Anaſtaſii Papæ literas hoc ipſo anno ad Johannem Hieroſolymitanum datas acceperat: nam in epiſtola illa 78. ſcribit: *Prædicationem quoque Marci Evangeliſtæ cathedra Petri Apoſtoli ſua prædicatione confirmet. Quamquam celebri ſermone vulgatum ſit, beatum quoque Papam Anaſtaſium eodem fervore, quia eodem ſpiritu eſt, latitantes in foveis ſuis hæreticos perſecutum, ejuſque literæ doceant, damnatum in Occidente quod in Oriente damnatum eſt*. At in epiſtola ad Johannem Hieroſolymitanum non modo Origenis libros damnat, ſed eoſdem quoque ab Imperatoribus proſcriptos eſſe ſignificat, & Rufinum nominatim acriter increpat, ubi inter cætera eumdem damnatum abs ſe tradit: *Rufinum ſcito, quod propria mente Origenis dicta in latinum tranſtulit, ac probavit, nec diſſimilis ab eo eſt qui alienis vitiis præſtat aſſenſum. Illud denique ſcire te cupio, ita haberi a noſtris partibus alienum, ut quid agat, ubi ſit, neſcire cupiamus. Ipſe denique viderit, ubi poſſit abſolvi.* Hieronymus ſub id fere temporis hanc S. Anaſtaſii epiſtolam, ac libros invectivarum Rufini ab hoc ipſo poſt triennium limatos accepit: unde animoſior factus toto impetu contra adverſarium invectus, elegantiſſimam apologiam e veſtigio emiſit, qua veluti ultimo ictu Rufinum confecit. Profecto in Anaſtaſii epiſtola triumphum cecinit: *Eſto*, inquit, *præteriti anni ego epiſtolam finxerim, recentia ad Orientem ſcripta quis miſit, in quibus Papa Anaſtaſius tantis te ornat floribus &c.* Sanctus Pontifex Rufino Pelagianæ ſcholæ magiſtro, atque Origenis Pelagia-

gianorum Patris defenſore damnato, die 27. Aprilis ad ſuperos tranſiit: eique ſubrogatus eſt Innocentius, qui poſtea Pelagium ac Cæleſtium, Rufini ejuſdem diſcipulos damnavit, ut inferius nobis deſcribetur.

Auguſtinus qui in ore famæ verſabatur, atque ex Alipii in Palæſtinam peregrinatione cum Hieronymo ac Rufino tunc concordibus amicitiam contraxerat, eiſdem poſtea litigantibus, neutri adhæſit: immo data ad Hieronymum epiſtola 15. etiam atque etiam indoluit, tantam repente inter utrumque inimicitiam exortam: *Quis denique*, inquiens, *amicus non formidetur, quaſi futurus inimicus, ſi potuit inter Hieronymum & Rufinum hoc quod plangimus, exoriri*. Cum vero ab utroque invectivarum libros, quibus ſeſe invicem proſcindebant, accepiſſet, quod ex Hieronymi epiſtola 13 apud Auguſtinum intelligitur, in hanc ſententiam reſcripſit: *Ne de vobis ea conſcribendo ſpargatis, quæ quandoque concordantes delere non poteritis, qui nunc concordare nolitis, aut quæ concordes legere timeatis, ne iterum litigetis*. Poſtea Hieronymum alloquens ait: *Verumtamen illum*, nempe Rufinum, *maluerim aliquo modo mitiorem, quam te iſto modo armatiorem. Hoc magnum & triſte miraculum eſt, ex amicitiis talibus ad has inimicitias perveniſſe: lætum erit, & multo amplius ex inimicitiis talibus ad priſtinam concordiam revertiſſe*. Hæc S Auguſtinus ſcripſit. Verum ex Cæleſtii poſtea confeſſione cognovit, Rufinum primum omnium in Urbe peccatum originale negaſſe, quod cum perpetua Rufini infamia in libris contra Pelagianos editis teſtatum reliquit, ut mox oſtendam, totuſque in Hieronymi partes tranſiit.

Hic jam nobis monſtrandum eſt, Rufinum reapſe fuiſſe Pelagianorum magiſtrum. Enimvero quod primus in Occidente docuerit, Adamum etiam non peccantem moriturum fuiſſe, ex Marii Mercatoris teſtimonio laudato patet. Tria diximus fuiſſe præcipua Pelagianorum dogmata. Primum quidem: *Gratiam ex meritis dari*. Hoc tradidiſſe Rufinum, qui humani arbitrii vires altius exagerabat, mihi compertum eſt. Inſuper Stoicorum impeccantiam, qui alter erat Pelagianorum error, omni conatu promovit. Gelaſius Papa in edicto de libris recipiendis ait: *Quoniam B. Hieronymus Rufinum in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa ſentimus quæ prædictum B. Hieronymum ſentire cognoſcimus*. Quod de Rufino judicium Voſſius

cap.3.

cap.3. perperam Gennadio Maſſilienſi cap.18. de Script. Eccleſ. attribuit. Sane ex meritis omnia cum ſuo Origene Rufinus ſuſpendit: unde invectiva altera in Hieronymum omni cenſura liberat dicentes, *inæqualitatis cauſas unamquamque ſibi animam jam ex anterioris vitæ quam in cœleſtibus habuit, motibus ac ſenſibus comparaſſe*. Quo ſane aſſerto gratuita divinorum beneficiorum largitio penitus evacuatur. Quo vero Rufinus Origenis de impeccantia opinionem promoveret, Evagrii Pontici Monachi, ac Sexti Philoſophi Pythagorici libros in latinum ſermonem vertit, in quorum ſane hominum voluminibus impeccantia pluribus ſuadebatur. De Evagio ſcribit Hieronymus ad Cteſiphontem: *Edidit librum & ſententias περὶ ἀπαθείας, quam nos impaſſibilitatem vel imperturbationem poſſumus dicere, quando numquam animus ullo perturbationis vitio commovetur, & ut ſimpliciter dicam, vel ſaxum, vel Deus eſt &c. Hujus libros per Orientem Græcos, & interpretante diſcipulo ejus Rufino plerique in Occidente lectitant*. Pelagianorum vero cauſam, alium per dolum incautos circumducens, plurimum promovit, memoratum Sexti Pythagorei hominis librum, quo majori in æſtimatione apud univerſos eſſet, S. Xyſti Papæ & Martyris titulo præmuniens. Fraudem exagerat Hieronymus in proœm. lib.4. in Hierem. *Miſerabilis Grunnius, qui ad calumniandos ſanctos viros aperuit os ſuum, linguamque ſuam docuit mendacium, Sexti Pythagorei hominis gentiliſſimi unum librum interpretatus eſt in latinum, & ſub nomine S. Martyris Xyſti urbis Romæ Epiſcopi auſus eſt edere*. Hinc Pelagius ex hoc libro, veluti a Sancto Pontifice edito, teſtimonia contra divinam gratiam deprompſit, ægreque ab iis ſe expedire conatus olim Auguſtinus in lib. de Nat. & Grat. cap.64, tandem in lib.2. Retract. cap.42. dolis cognitis, librum illum Ethnico auctori adjudicavit. Hieronymus in epiſtola ad Cteſiphontem teſtatus eſt, Pelagianos ex illo volumine *plurima contra Eccleſiam uſurpare teſtimonia*. Atque his ſuppetiis enaſcentem hæreſim Rufinus communivit. Utriuſque operis Evagrii ac Xyſti, Rufini opera latinitate donati meminit Gennadius in Rufino.

Tertium Pelagianorum dogma, nullum ſcilicet eſſe originis peccatum, non modo Rufinus aſſeruit, ſed Pelagianæ ſcholæ magiſtri hoc ſe a Rufino didiciſſe publice conteſtati ſunt. Rem ſic narrat Auguſtinus lib. de pecc. orig. cap. 3. Cœleſtius Pelagii

Acha-

Achates, in Concilio Carthaginenſi coram Aurelio Epiſcopo interrogatus, quid de peccati originalis traduce ſentiret, ita reſpondit: *Dixi de traduce peccati me dubium eſſe: ita tamen ut cui donavit Deus gratiam peritiæ, conſentiam; quia diverſa ab eis audivi, qui utique in Eccleſia Catholica conſtituti ſunt presbyteri. Paulinus diaconus dixit: dic nomina ipſorum. Cæleſtius dixit: Sanctus Presbyter Rufinus Romæ, qui manſit cum Sancto Pammachio: ego audivi illum dicentem, quia tradux peccati non ſit. Paulinus diaconus dixit: eſt aliquis alius? Cæleſtius dixit: non tibi ſufficit unus ſacerdos?* Vides Cæleſtium de originalis peccati traduce dubitaſſe, unoque Rufino auctore negantem partem ſatis tutam exiſtimaſſe. Recte Cardinalis Baronius tomo 5. ad annum 412. num. 23. *At obſerva & illud, citari a Cæleſtio non Pelagium ipſum, ex quo hæreſis nomen accepit, ſed Rufinum, ut coriphæum atque ſectæ anteſignanum.* Eſt igitur Baronio auctore Pelagianorum coriphæus atque anteſignanus. Illorum ſane rem etiam atque etiam promovit, dum libros Peri Archon Latinis donavit. In illis enim Pelagiana dogmata, non obſcure quidem, ſed aperte tradi, ſuperiori capite oſtendimus.

Rufinus certe non modo Romæ, & in Palæſtina Pelagium fovit, ſed & eumdem amicis ſuis ac patronis cariſſimum fecit: quod non levi ignominiæ Rufino eidem vertitur. Melania ſenior nobili ac conſulari familia Romæ orta, Rufinum adeo coluit, ut longiſſimarum peregrinationum comitem illum voluerit, ut dictum eſt. Huic vero Melaniæ Rufinus Pelagium notum reddidit, qui poſtea & librum eidem feminæ nuncupavit. *Et re vera*, inquit Auguſtinus in lib. de Geſtis Pelagii cap. 4. *in libro Pelagii ad Melaniam ita legitur.* Paulinum Nolanum & Severum Sulpitium non modo Rufini amicos, ſed & encomiaſtas fuiſſe, ex ipſorum literis ſatis intelligitur. At Pelagius Paulini Nolani itidem amicus fuit: teſtis eſt idem Auguſtinus initio epiſtolæ 106. ad Paulinum: *Pelagium quod ut ſervum Dei dilexeris, novimus; nunc autem quemadmodum diligas, ignoramus.* Ita tamen Paulinus Pelagium ſanæ olim fidei judicatum dilexit, ut monente poſtea Auguſtino, errantem fugerit. Secus vero Sulpitio accidit, *qui a Pelagianis deceptus*, errorem tandem cognoſcens, perpetuo ſilentio ſibi indicto, pœnas dedit, ex Gennadio cap. 19. de Script. Eccleſiaſticis. Johannes Hieroſolymi-

 ta-

tanus cum Rufino & Melania pro Origene contra D. Hieronymum conſpiravit: quæ pluribus recenſent Eccleſiæ Annales a Baronio editi, ad annum 393. tomo quarto. Hinc ſunt illæ ſatis juſtæ Hieronymi querelæ, epiſt.101. ad Pammachium: *Hæc non eſt illius culpa, cujus ſub perſona alius agit tragœdiam; ſed Rufini & Melaniæ magiſtrorum ejus, qui illum magna mercede nihil ſcire docuerunt*. Sancti Epiphanii epiſtolam græcam ad Johannem Hieroſolymitanum ſcriptam, in qua plurium hic errorum arguebatur, Hieronymus Euſebio Cremonenſe monacho petente in latinum verterat: quam quidam pſeudomonachus Melaniæ pecunia corruptus ſurripuit, ac Johanni detulit, qui contra Hieronymum omnes odiorum ventos concitavit. Porro hic Ioannes Hieroſolymitanus Pelagio patrocinatus eſt: & licet illius ſententiam non probaret, hominem tamen ſemper defendit: quod ex apologetico Oroſii patet, & ex utraque Pelagii abſolutione, quam tum Hieroſolymis, tum Dioſpoli in judicio, illic præſidente hic præſente Iohanne Hieroſolymitano, ſuſſuratus fuit. Hinc S. Auguſtinus veritus, ne inſignem ob vitæ ſanctimoniam ac doctrinæ excellentiam Epiſcopum ſuam in ſententiam Pelagius traheret, ad eumdem literas dedit; queis hæreſiarchæ dolos aperiens; *Pelagium*, inquit, *fratrem noſtrum, filium tuum, quem audio, quod multum diligis, hanc illi ſuggero exhibeas dilectionem, ut homines qui eum noverunt, & diligenter audierunt, non ab eo tuam ſanctitatem exiſtiment falli*. Ep. 252. Oroſius qui paulo ante Hieroſolymis in Africam ad Auguſtinum redierat, ſiniſtra forte de Iohannis doctrina publicaverat: quare eumdem per literas Pelagianæ fraudis Auguſtinus admonendum duxit.

Interea initio pontificatus Innocentii, Rufinus atque Origeniſtæ reſpirare viſi ſunt, Theophilo eorumdem antagoniſta reo coram Apoſtolica ſede conſtituto. Etenim cum hic non modo Origenem damnaſſet, verum & monachos quoſdam Origeniſtarum doctrinis infectos, procul ab Ægypto expuliſſet; illos vero in regiam urbem profectos, Chryſoſtomus, quod illi pii viderentur & docti, neque eorumdem errores perſpectos haberet, humaniter excepiſſet, ſubmiſſoſque contra illos a Theophilo oratores in carcerem detruſiſſet, graviſſima inter utrumque Antiſtitem diſſidia exorta ſunt. Cum Theophilo Epiphanius Cyprius, ac Hieronymus contra Chryſoſtomum ob eamdem cauſam facto veluti fœ-

dere

dere conſpirarunt. Epiphanius vir ſane doctiſſimus idemque ſanctiſſimus in epiſtola ad Iohannem Hieroſolymitanum, quæ tomo 2. operum Hieronymi legitur, hæc de Rufino ſcripſit: *Te autem, frater, liberet Deus, & ſanctum populum Chriſti, & omnes fratres qui tecum ſunt, & maxime Rufinum ab hæreſi Origenis*. Idem etiam profectus Conſtantinopolim, Chryſoſtomi præſentiam ac colloquium fugit ob receptos Alexandria eiectos Origeniſtas, palamque de eodem Chryſoſtomo queſtus eſt: qui cum probe intelligeret, Eudoxiam Auguſtam Epiphanio ac Theophilo favere, publice e ſuggeſtu contra feminarum odia rabiemque invectus, non obſcure Auguſtam impetere viſus eſt. Hinc illa in furorem acta, ſanctum Epiſcopum in pſeudoſynodo ad Quercum dicta paulo poſt deponendum curavit: in quam rem acriter Theophilus incubuit, qui etiam Chryſoſtomi nomen e ſacris diptychis eraſit. Hinc eodem, Arcadii iuſſu, in exilium depoitato, Innocentius Papa Cleri C. P. legatione iterata commotus, in Principes ac Theophilum excanduit: quo tempore Origeniſtæ, qui pro Chryſoſtomo ob ſemel contra Theophilum odium conceptum altius loquebantur, pacem ſeu potius inducias a Romano Pontifice obtinuere. Unus legatorum qui Romam pro Iohanne Chryſoſtomo venere, fuit Palladius Epiſcopus Helenopolitanus, publicus Hieronymi hoſtis. De hoc enim in Lauſiaco, ſeu volumine ad Lauſum cap. 78. ſcribit: *Tanta fuit eius invidia, ut ab ea obrueretur virtus doctrinæ*. Quod vitium etiam poſtea eidem Hieronymo obiecit Origeniſtarum diſcipulus Pelagius, teſte Auguſtino lib. 2. con Iul. cap. 10. Hieronymum vero contra Chryſoſtomum ſtetiſſe, ex eiuſdem epiſtola ad Theophilum, quæ tomo 9. habetur ante tres literas Paſchales, aperte deducitur: ibi enim hæc ſcribit: *Unde & nos Iohannem qui dudum Conſtantinopolitanam rexit Eccleſiam, Deo placere ſemper optavimus, & cauſas perditionis eius, in quas ferebatur improvidus, nequaquam credere voluimus: ſed ille, ut cetera flagitia eius taceam, Origeniſtas in ſuam recipiens familiam, & ex his plurimos in ſacerdotium provehens, atque ob hoc ſcelus beatæ memoriæ hominem Dei Epiphanium, qui inter Epiſcopos clarum in orbe ſidus effulſit, non parvo mærore contriſtans, meruit audire: cecidit, cecidit Babylon*. Ita Origeniſtarum opera factum eſt, ut ſanctiſſimi viri mutuis diſſenſionibus conflictarentur.

D 2 Re-

Rebus ergo eo pacto turbatis, Rufinus Romam ſe contulit. Teſtatur hoc Paulinus in epiſtola ad Rufinum: *Etiamnum*, inquit, *nunc vos in æſtu ſolicitudinis, & incerto morarum Romam peti indicaſtis*. Cum vero idem accepiſſet, Rufinum iterum in Orientem navigaturum, miſſa per Cerealem epiſtola, eundem rogavit, ut Nola inviſendi ſui gratia tranſiret: *Remeaturus ad Orientem non feres inviſitatis nobis abire*. At Rufinum non longe ab Urbe degiſſe, ex laudatæ epiſtolæ Paulini exordio colligo: *Etſi incertum*, inquit, *mihi fecit filius Cerealis, quod ad te perrecturus foret in tempore, quo ad S. Petrum revertitur; tamen per eum qui æque tuus ac noſter eſt, non ſcribere tibi tam culpabile nobis quam tibi triſte futurum judicavimus*. At Rufinus reſcribit Paulino: *Communem quidem filium Cerealem nondum videram, ſed is conſcius quid mihi doloris infligeret, ſi reddere moraretur literas tuas, præmiſit eas ad me*. Additque. *Quia autem quadrageſimæ diebus, in monaſterio Pinneti poſitus, hæc reſcripſi ad te &c.* Eſi Pinnetum locus ſuburbanus extra portam Angelicam, primo ad Urbe lapide, vulgoque *Pignetò* Romanis nuncupatur. Interim Rufinus egregium opus de Benedictionibus Patriarcharum, quod etiamnum extat, ad Paulinum perſcripſit: in nuncupatoria vero epiſtola ait: *Quantum ergo vel mediocritas intelligentiæ noſtræ valet, vel tempus indulget, vel hi ſinunt qui reſcripta ad Origenem perurgent &c.* Ex quibus patet Rufinum continuatam Origeni interpretando operam poſuiſſe, neque S. Anaſtaſiii Papæ ſententia ab eo umquam ſtudio deterritum: immo Origenis in librum Numerorum Commentariorum interpretationem, morti proximus, Urſacio petente, exſecutus eſt, ut capite proximo videbimus: ubi tamen oſtendemus, eumdem errores partim ab ipſo aſſertos, partim vulgo ſibi objectos retractaſſe: neque enim ſecus agens, Romam auſus fuiſſet accedere.

CAPUT III.

Pelagii patria, profeſſio monaſtica, & doctrina. Scribit Romæ commentarios in epiſtolas Pauli. Cæleſtius Eunuchus Pelagii Achates. Rufini in Sicilia obitus. Palinodia eiuſdem ex codice Vaticano nunc primum recitatur.

Donatiſtis poſtremo ac memorabili congreſſu, anno a Servatoris adventu quadrigenteſimo undecimo, in celebri Cartha-

thaginenſi collatione ſuperatis, diuturnis diſſidiis quæ tot annos Chriſtianum orbem crudeliter laceraverant, impoſitum tamdem finem, Orthodoxi ſibi invicem, atque Auguſtino præſertim, cuius unius virtuti poſt Numen eam victoriam acceptam ferebant, gratulabantur; cum repente Pelagianum bellum hominum opinione maius erupit, quod Africam, Aſiam, atque Europam longe lateque pervagatum, uti novis laboribus Auguſtinum implicuit, ita eidem novorum quoque triumphorum materiem ſuppeditavit. Hæreſis princeps Pelagius Britanniam habuit patriam. Ita Proſper initio carminis de Ingratis. Anno 411.

Dogma quod antiqui ſatiatum felle draconis,
Peſtifero vomuit coluber ſermone Britannum.

& inferius cap. 34.

I procul inſana impietas, arteſque malignas
Aufer, & auctorem comitare excleſa Britanum:

Paulus Oroſius in Apologetico patriam eamdem Pelagio dedit, hæc de Pelagio locutus: *Britannicus noſter mox ut voluerit, ſe poſſe confidit*. S. Auguſtinus epiſt. 106. ad Paulinum ſcribit Pelagium, ut a Tarentino Pelagio diſtingueretur, *Britonem fuiſſe cognominatum*. Et S. Proſper in Chronico ad conſolatum Lucii & Heracliani 413. *Pelagius Brito dogma nominis ſui, contra gratiam Chriſti, Cæleſtio & Iuliano adiutoribus exerit.* Corrigendus eſt Danæus comment. in lib. S. Auguſt. de Hæreſib. cap. 88. qui Pelagium *Gallum Britonem* vocat. Ex dictis enim Proſperi patet, Pelagium haud natum apud Britones qui Galliam Celticam ad oceanum incolebant, ſed ex Britonum gente illum fuiſſe, quæ occidentalem Britanniam occupaverat: unde illius inſulæ populi vulgo Britones appellabantur. Unus e Britannia antiquiſſimus idemque doctiſſimus teſtis Beda ſufficiat lib. 1. Hiſt. gentis Anglorum: *In primis*, inquit, *hæc inſula Britones ſolum, a quibus nomen accepit, incolas habuit, qui de tractu Armoricano, ut fertur, Britanniam advecti, auſtrales ſibi partes vindicarunt*. Legatur Uſſerius de antiquitate Britan. Eccleſ. ubi Britanni paſſim Britones apud veteres appellantur. Reiiciendus eſt etiam Voſſius lib. 1. hiſt. Pelag. cap. 3. vocans Pelagium Scotum. Nam Britonem illum fuiſſe, Auguſtinus laudatus, & Beda ipſe cap. 10. teſtantur; Scoti vero, ac Picti Septemtrionales inſulæ plagas tenebant, eoſque Beda dicit cap. 12. *gentes a parte Britonum remotas*: quæ deinde ſub Valen-

tiniano plurima mala Britonibus intulere : quæ in Beda , ac Gilda pluribus enarrantur.

Pelagium monachum fuiſſe non ſemel ſcribit Auguſtinus . In lib. de Hæreſib. cap. 88. ait: *Pelagianorum eſt hæreſis hoc tempus omnium recentiſſima , a Pelagio monacho exorta* . Nullis tamen ſacris Eccleſiæ dignitatibus inſignitus umquam fuit . Nam Zoſimus Papa in epiſtola ad Aurelium & Aſios Epiſcopos , vocat Pelagium , *Laicum virum ad bonam frugem longa erga Deum ſervitute nitentem* . Eo enim tempore monachi ad ſacros ordines non promoti , inter laicos recenſebantur . Scriptores Anglici plura de illo tradunt : neminem tamen veterem teſtem laudant . Abbatem fuiſſe illum dicunt inſignis cœnobii Bangorenſis prope Ceſtriam , ubi duo mille & centum monachi vixere . Illorum teſtimonia recitat Uſſerius cap. 8. ſed merito contemnit Voſſius citatus , vocans eadem juniorum fabulas . Hæc quidem libentius omitto , ut illud quoque , natum Pelagium eodem anno , atque eadem prorſus die , qua in Africa exortus eſt Auguſtinus : quod ex antiquo ſcriptore Valſila producit Dempſterus lib. 15. Hiſt. Scotorum , licet de die non conſentiat Ludovicus ab Angelis lib. 5. de vita S. Auguſtini cap. 14 Porro Auguſtinus natus eſt anno 354. Idibus Novembris , quem diem uti natalitium , diſputationibus cum doctiſſimis viris celebravit ex lib. de Vita beata cap. 1. Illud omnibus in confeſſo eſt , vixiſſe illum in Oriente monachum : ad quod probandum Baronius, Voſſius , Uſſerius , aliique producunt epiſtolam Chryſoſtomi anno 405. in exilio apud Arabiſſum in Armenia datam ; in qua Pelagii caſum deplorans ait : *De Pelagio monacho , magno dolore affectus ſum . Cogita igitur , quot quantiſve coronis digni ſint , qui forti animo in acie ſteterunt , cum viros pie ac ſancte , tantaque cum tolerantia viventes abripi , atque in fraudem impelli videamus* . Verum ex ſola nominis ſimilitudine Pelagium Hæreſiarcham deſignari , levem ſuſpicionem dixit vir eruditiſſimus Petavius in calce tom. 3. dogm. Theol. libro de hæreſi Pelagiana cap. 1. n. 3. Ego quidem arbitror , Pelagium ante annum 411. numquam in Orientem transfretaſſe. Scribit Marius Mercator in Commonit. ad Pintam : *Hinc ineptam & non minus inimicam rectæ fidei quæſtionem , ſub ſanctæ recordationis Anaſtaſio Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifice , Rufinus quondam natione Syrus Romæ primus invexit: & ut erat argutus , ſe qui-*

quidem ab eius invidia muniens, per ſe proferre non auſus, Pelagium gente Britannum monachum tunc decepit, eumque ad prædictam apprime imbuit atque inſtituit impiam vanitatem. At Rufinus cum Melania anno 396. & ſequenti, Siricio adhuc ſuperſtite, Romæ degebat, cum nuper ex Oriente in Italiam veniſſet, ut capite ſuperiori dictum eſt: quo tempore Rufinum libros Peri Archon ibidem in latinum ſermonem vertiſſe diximus: Tunc vero Pelagius Romæ aderat, quem ibidem *diutiſſime vixiſſe* teſtatur Auguſtinus, cuius verba mox dabimus. Cum vero mortuo Anaſtaſio, Rufinus timore depoſito, favente Melania, Macario, Aproniano, aliiſque illuſtribus viris, Romam redierit, eodem magiſtro familiarius iterum uſus eſt Pelagius, atque in ſemel imbibitis erroribus confirmatus, nempe nullum eſſe originis peccatum, neque mortem ex primi parentis reatu in homines derivaſſe: quæ Pelagianæ ſectæ fundamenta fuerunt, quibus vaſtam poſtea errorum molem impoſuere. Ex his mihi ſatis probabile videtur, Pelagium in Occidente monachum induiſſe, ac capta a Gothis Roma, in Orientem primitus transfretaſſe; neque Chryſoſtomum in laudata epiſtola, ubi Pelagii caſum deplorat, de Britanno Pelagio ea ſcripſiſſe.

Extat apud Iſidorum Peluſiotam acerrima cujuſdam Pelagii monachi reprehenſio: nam lib. 1. epiſt. 314. his Pelagium perſtringit: *Si tibi carnium nidor, atque opſoniorum condimentum curæ eſt, iis qui magiſtratum gerunt, potius blandire, atque urbium caminos veſtiga. Neque enim homines eremitæ facultates eas habent, ut te quemadmodum tibi gratum eſt, excipere valeant.* Quo anno hæc ſcripſerit Iſidorus, incertum eſt. Ille quidem etiam poſt annum 431. vivebat: nam libro eodem epiſtola 410. ad Cyrillum meminit Synodi Epheſinæ eo anno celebratæ. Voſſius cap. 3. id parum veriſimile dicit: videt enim Pelagii ſanctimoniam a Chryſoſtomo atque Auguſtino aliiſque laudari. Sed habemus alterum coëtaneum teſtem Oroſium in Apologetico, qui Pelagium *miniſtrum merſarum*, itemque *balneis epuliſque nutritum dixit*. Ex illorum monachorum grege erat Pelagius, de quibus hæc quidem lepide ſcribit Hieronymus in epiſtola ad Pammachium: *Et tamen miror, cur carni detrahentes vivant carnaliter, & inimicam ſuam foveant & nutriant delicate, niſi forte implere volunt ſcripturam dicentem: Amate inimicos veſtros.* Lautiores igitur menſas, ac pinguiores

bolos

bolos noſter delicatior monachus conſectabatur. Unde nil mirum, ſi Paulus Oroſius, qui de facie iſtis hominem novit, illum nobis depinxerit in Apologetico, *latos humeros geſtantem robuſtamque cervicem, præferentem etiam in fronte pinguedinem.* Ibidem etiam dicitur *mutilus, levis in fronte*, μονόφθαλμος, erat ergo Pelagius altero oculo læſus.

Sed neque recte eumdem umquam de gratia, & libero arbitrio ſenſiſſe exiſtimo: erat enim Origenianæ ſcholæ rigidus profeſſor, ſemperque aliquid monſtri aluit. Scribit ipſe anno 417. hæc ad Innocentium: *Legant illam epiſtolam, quam ad ſanctum virum Paulinum Epiſcopum ante duodecim fere annos ſcripſimus*. Scripta fuit epiſtola anno 405. Porro Auguſtinus lib. de Grat. Chriſti cap. 35. ait: *Hanc ego epiſtolam legi, & inveni eum pæne per totam non immorari niſi in facultate & poſſibilitate naturæ, & pæne ibi tantum Dei gratiam conſtituere.* Diutius in Urbe moratus eſt: ubique vero in colloquiis ac diſputationibus hæretica ſemper illum dogmata ſparſiſſe; auctor eſt S. Doctor lib. 2. de Pec. orig. cap. 21. *Alia quoque ipſius*, inquit, *in urbe Roma, ubi diutiſſime vixerat, atque in his fuerat prius ſermonibus contentionibuſque verſatus &c.* Paſſim enim peccatum originale elevabat, altius pro libero arbitrio contra divinam gratiam loquebatur. Cum ſemel Romæ quemdam inſignem Epiſcopum illam Auguſtini & breviſſimam & devotiſſimam precatiunculam recitantem audiſſet, nempe *Da quod iubes, & iube quod vis*, quam S. Doctor libro 10. Confeſſ. cap. 29. & 37. inſeruerat, eamdem pluribus refellere non extimuit: & teſte Auguſtino lib. de Dono perſev. cap. 20. *pæne cum eo qui illa commemoraverat, litigavit*. Inde novæ doctrinæ auctor publicari cœpit Pelagius: eaque de ipſo fama ad Auguſtinum in Africam uſque pervenit: qui tamen quod Pelagii ſanctimoniam a pluribus commendari cognoverat, doluit eum virum in diſtortas adeo ſententias abiiſſe; nihil interim contra eumdem ſcripſit.

Edidit Romæ Pelagius breviſſimos in Pauli epiſtolas commentarios, quos non uno loco excutit Auguſtinus, nempe libro tertio de Peccatorum meritis & remiſſione, & libro de Geſtis Pelagii cap. 16. & lib de Pec. orig. cap. 16. Marius Mercator in libello ſupplici ad Theodoſium Imperatorem pag. 37. Cod. Vaticani ſuperius laudati ait: *Ut autem & Pelagius cum iſto pariter damnaretur, iſtud in cauſa eſt: auſus eſt memoratus ante-*

va-

vaſtationem urbis Romæ in Apoſtolum Paulum commentarios condere, & his edere, de quorum amicitia præſumebat. Quare ante annum 410. quo Roma a Gothis capta fuit, commentarios illos edidiſſe certum eſt, cum Romæ prope Rufinum magiſtrum degeret. Voſſius lib. 1. hiſt. Pelag. cap. 4. valde eo inclinavit ut putaret, hos Pelagii commentarios eos ipſos eſſe, qui libris Hieronymi vulgo ſubiungi ſolent: quod citra dubium Ianſenius poſtea aſſeveravit. Ex Mario Mercatore hæc nobis ſententia probatur, qui ibidem hæc ſcribit de Pelagio: *In epiſtola igitur quæ eſt ad Romanos, cum ad illa loca veniſſet, ubi vas electionis ita loquitur*: Propterea ſicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertranſiit; *hactenus credidit exponendum: quem librum ejus habemus, & proferimus ad convincendum inimicum eius errorem*. *Verba Pelagii*: *Et in omnes homines mors pertranſiit, cum ſic, inquit, qui peccant, ſimiliter moriuntur: neque enim aut in Abraham, aut Iſaac, aut Iacob mors pertranſiit, de quibus Dominus ait &c.* Quæ quidem verba, & ſequentia leguntur in commentariis Hieronymi libris annexis, ut patet ex cap. 5. ad Rom. ad illa: *Et ita in omnes homines mors pertranſiit*: quæ ita ibidem exponuntur: *Dum ita peccant, & ſimiliter moriuntur. Non enim in Abraham, & Iſaac, & Iacob mors pertranſiit, de quibus dicit Dominus &c.* Præterea Auguſtinus lib. de Geſtis Pelag. cap. 16. ait: *Sunt quædam expoſitiones epiſtolæ Pauli, quam ſcribit ad Romanos, quæ ipſius Pelagii eſſe dicuntur, ubi hoc quod ſcriptum eſt*: Non volentis, neque currentis; ſed miſerentis eſt Dei, *non ex perſona Pauli aſſerit dictum, ſed eum voce interrogantis, & redarguentis uſum fuiſſe cum hæc diceret, tamquam hoc utique dici non deberet*. At in memoratis commentariis illi prorſus ſiniſtro interpretamento laudata Apoſtoli ſententia ſubiicitur: ibi enim poſt nonnulla Pelagius concludit: *Unde intelligitur, quia hic interrogantis voce utitur, & redarguentis potius quam negantis*. Scio S. Doctorem lib. 3. de Pec. mer. & remiſ. nonnullas ex eiſdem Pelagii commentariis argumentationes ad verbum recitare, quæ in editis non leguntur: ſed illud ſatis veriſimillimum iudico, eas ratiocinationes Cæleſtii manu inſertas, eoque pacto in S. Doctoris manus veniſſe. Etenim familiare Cæleſtio fuit, breviſſimis ſyllogiſmis ad hæreſim ſtabiliendam uti.

Rom. 5. 6.

Rom. 9.

E Ian-

Janſenius exiſtimavit, eaſdem expoſitiones Pelagii, ipſius manu fuiſſe ſubinde parumper immutatas; de quo nolo cum eodem ducere contentionis funem. Porro apertis verbis ibidem peccatum originale excluditur: nam cap. 5. iſta leguntur: *Quomodo poteſt unius delicto Adæ omnes homines condemnare, cum nec unius Chriſti juſtitia omnes homines juſtificati ſint?* quo loco pluribus tradit, Adam nocuiſſe poſteris exemplo tantum ac forma, qua mors animæ, non vero corporis, Adami culpam imitantibus intimatur. Et cap. 7. totum ſe prodit inquiens: *Inſaniunt qui de Adam per traducem aſſerunt ad nos venire peccatum.* Vides ergo Pelagium ſtrenuum Ruſini defenſorem. Præterea in eiſdem commentariis univerſum hæreſis, quam poſtea fuſius docuit, virus evomuit. In cap. 8. laudatæ epiſtolæ ad Romanos ad illa verba: *Lex enim ſpiritus vitæ in Chriſto*, ait: *Notandum quia gratiam legem appellat*: & inferius: *Quicumque ſecundum doctrinam Spiritus Sancti vivunt, ipſi ſunt qui ſpiritu Dei aguntur*. Neutrobique enim gratiam Spiritus Sancti a lege & doctrina diſtinguit. In cap. 11. verſ. 7. *Electio autem conſecuta eſt*, hæc ſcribit: *Divina Scriptura hoc habet, cum unuſquiſque habeat libertatem faciendi bonum vel malum; Deum dicat tradere, aut dare, propterea quia ipſe eſt, qui dedit libertatem*. Quibus actuale Dei auxilium prorſus negavit, admittens tantum adjutorium poſſibilitatis, quod idem eſt, ac liberum arbitrium naturæ rationali inſertum. Augiæ ſtabulum purgare mallem quam illorum commentariorum errores in indicem cogere.

Vivebat Romæ cum Pelagio ejuſdem diſcipulus ac defenſor Cæleſtius, qui tantam ſectæ operam navavit, *ut ſectatores eorum*, inquit Auguſtinus cap. 88. de Hæreſ. *Cæleſtiani etiam nuncupentur*. Nec alio quidem nomine Pelagiani in Epheſina Synodo damnati ſunt. Scotum illum fuiſſe non obſcure innuit Hieronymus in proœmio lib. 3. in Hierem. ubi carpens Pelagium ait: *Ipſeque mutus latrat per alpinum canem, grandem & corpulentum, & qui calcibus magis poſſit ſævire quam dentibus. Habet enim progeniem Scoticæ gentis de Britannorum vicinia. Qui juxta fabulas Poëtarum, inſtar Cerberi, ſpirituali percutiendus eſt clava, ut æterno cum ſuo magiſtro Plutone ſilentio conticeſcat*. Quibus ſane ænigmaticis formulis deſcribi Pelagium ac Cæleſtium, recte obſervavit Baronius ad annum 410.

Ubi

Ubi notes velim, Pelagium ab eodem Hieronymo mutum appellari, quod publice pro hæreſi non loquebatur. Unde idem in epiſtola ad Cteſiphontem his hæretico inſultat: *Publice prædica quod ſecreto diſcipulis loqueris: Qui dicis te habere arbitrii libertatem, quare non libere quod ſentis, loqueris?* Cæleſtius vero Cerbero comparatur: hic enim palam pro hæreſi latrabat. Unde ab Auguſtino lib. de Pec. orig. cap. 12. Cæleſtius *liberior*, Pelagius *aſtutior*, jure merito nuncupati ſunt. Marius Mercator in commonitorio ad Pintam contra Iulianum hæc ſcribit: *Huic Pelagio adhæſit Cæleſtius, nobilis natus quidem, & illius temporis auditorialis ſcholaſticus, ſed naturæ vitio eunuchus matris utero editus*. De antiquioris Eccleſiæ ſcholaſticis agit illuſtriſſimus Suareſius in nuper edita eruditiſſima diſſertatione de Origenis Hexaplis & Octaplis, pag. 77. Unde colligitur, Pelagium ſcholam rexiſſe, & quidem Romæ, ubi ceteros inter Cæleſtium diſcipulum habuit. Hic prima juventa monaſterio nomen dedit, & ut acerrimo ingenio pollebat, eruditos ſatis libros, imberbis licet, conſcripſit. Audiatur Gennadius: *Cæleſtius antequam Pelagianum dogma incurreret, immo adhuc adoleſcens, ſcripſit ad parentes ſuos de monaſterio epiſtolas in modum libellorum tres, in omnibus Deum deſiderantibus neceſſarias*, cap. 44. de Script. Eccleſ. Romam profectus Rufini ac Pelagii familiaritate uſus, recti dogmatis naufragium fecit. Etenim nullum eſſe originale peccatum, ex Rufino ſe didiciſſe palam faſſus eſt in Synodo Carthaginenſi, ut capite ſequenti referam. Hieronymus hoſtes ſemper deſpicere ſuetus, Pelagii atque Cæleſtii ingenium deprimit: certe de Cæleſtio hæc ſentit in epiſtola laudata: *Unus diſcipulorum ejus, immo jam magiſter, & totius ductor exercitus, & contra Apoſtolum vas perditionum, per ſolœciſmorum, & non ut ſui jactant, per ſyllogiſmorum ſpineta decurrens, ſic philoſophatur & diſputat.* Verum Auguſtinus lib. 2. contra duas epiſt. Pelag. cap. 3. vocat Cæleſtium *hominem acerrimi ingenii, qui profecto ſi corrigeretur, plurimis profuiſſet*. Et quidem ratiocinationes ejuſdem apud Auguſtinum in lib. de Perfectione juſtitiæ, Cæleſtii acumen ſatis oſtendunt. Cum vero Alaricus Roma capta per univerſam Italiam populabundum exercitum raperet, Pelagius ac Cæleſtius, qui ante Urbis expugnationem in longinqua ſeceſſerant; in Siciliam ſe receperunt: an cum Rufino Pinianum ac

Mela-

Melaniam Romanorum ditiſſimos ſecuti, in incerto eſt: id tamen licet ſuſpicari, eo quod Pelagius ſupra ceteros Rufino carus, ac Piniano amiciſſimus fuit.

Hoc anno 410. exeunte, vel melius initio ſequentis, Rufinus in Sicilia apud Meſſanam ultimum diem clauſit. Etenim Gothorum Rege infeſtis agminibus Romam adventante, Pinianum ac Melaniam conjugem ſecutus, in Siciliam transfretavit. Teſtatur hoc Rufinus in epiſtola ad Urſacium, quam Henricus Valeſius vir clariſſimus, & de ſacra juxta ac profana hiſtoria ſupra omne præconium optime meritus, e veteri codice exſcriptam vulgavit pag. 129. animadverſionum in hiſtoriam Euſebii Cæſareenſis, ubi ait: *Quamvis amantiſſimus filius noſter Pinianus, cujus religioſum cœtum pro amore pudicitiæ profugum comitamur, injungat & alia &c.* Fuiſſe vero eumdem in Sicilia exeunte anno 410. ex his quæ ibidem ſcribit, intelligitur: *Ubi fugitur*, inquit, *per varia diſcrimina, & ne ipſa quidem abſque metu habentur exilia. In conſpectu etenim, ut videbas etiam ipſe, noſtro barbarus, qui Rhegino oppido miſcebat incendia; anguſtiſſimo a nobis freto, ubi Italia ſolum Siculo dirimitur, arcebatur. In his ergo poſito quæ eſſe ad ſcribendum ſecuritas potuit?* Hæc Rheginenſis territorii devaſtatio contigit exeunte anno 410. Nam Alaricus Urbem expugnavit IX. Kal. Septembris, ut ex Miſcella ſcribunt Panvinius in Faſtis, ac Cardinalis Baronius: idemque ex chronographia Theophanis habetur. Alaricus Roma triduo poſt egreſſus, Latium, Campaniam, Brutios, Apuliam, ac Calabriam denique cum victore exercitu percurrit, urbes expugnans, diripiens, incendens. Quare Rhegium, ultimum Italiæ limitem, in fine tantum anni pervenire potuit: quo tempore adhuc ſuperſtes erat Rufinus, apud Meſſanam ex adverſo Italiæ litore, anguſto pelago interfluente, Rhegii incendia proſpectans. Sigonius lib. 11. de imperio Occid. ad initia anni 411. Alaricum Rhegium iviſſe ſcribit. Baronius qui laudatam Rufini epiſtolam ad Urſacium non vidit, putavit Pinianum cum Melania anno 409. in Africam ex Campania transfretaſſe: ſed ineunte anno 411. eumdem in Africam delatum exiſtimo. Etenim cum Auguſtinus accepiſſet, Albinam, Pinianum, ac Melaniam Tagaſtem adveniſſe, epiſtolam 227. ad eoſdem ſtatim miſit, cauſatus quod *hieme tam horrenda, tam in proximo conſtitutos* inviſere non poterat. Tagaſtis enim

Hip-

Digitized by Google

Hippone regio M. P. LIII. tantum diſtabat. At cum ex Scriptore vitæ S.Melaniæ Piniani uxoris, apud Surium die 31. Decembris, & Lipomanum noſtræ Veronæ Antiſtitem tomo 1. ad diem 31. Januarii, conſtet, eoſdem *ſeptem annos* Tagaſte degiſſe, antequam in Paleſtinam tranſmitterent, & ex prooemio libri de Gratia Chriſti pateat, anno 418. poſt Maium literas ad S. Doctorem ex Palæſtina eoſdem miſiſſe, quibus ille Numidarum Legatum in Synodo apud Carthaginem agens reſpondit, ut cap. 15. explicabitur; non obſcure infertur, eoſdem ineunte anno 411. Tagaſtem ad S. Alipium ſe recepiſſe, quod Alaricus naves ad Siciliam oppugnandam undique Rhegium contrahebat: qui fœdo poſtea naufragio conflictatus, incepta deſerens paulo poſt e vita apud Coſentiam diſceſſit. Scribit Olympiodorus Cod. 80. Photii, Alaricum ſtatua quadam apud Rhegium prohibitum, ne in Siciliam claſſem appelleret, quæ ſomniantis figmenta eſſe, nemo non videt. Alipius adhuc monachus Auguſtinianus, cum ex peregrinatione Hieroſolymitana in Italiam veniſſet, ob generis claritatem, eximiam doctrinam, ac morum integritatem, cum Piniano ac Melania amicitiam contraxerat. Hinc Italia vaſtata, ac tremente Sicilia, nobiles illi conjuges ad Alipium ſeſe contulere.

Rufinum ſub idem temporis apud Meſſanam obiiſſe; tradit Hieronymus in præfatione ad librum Ezechielis, ubi alloquens Virginem Euſtochium, tempus mortis Rufini deſignat: *Ecce ſubito*, inquit, *mors mihi Pammachii atque Marcellæ; Romanæ urbis obſidio, multorumque fratrum & ſororum dormitio annuntiata eſt: atque ita conſternatus obſtupui, ut nihil aliud diebus ac noctibus, niſi, de ſalute omnium cogitarem.* Et rurſus: *Poſtquam vero clariſſimum terrarum omnium lumen extinctum eſt, immo Romani imperii truncatum caput, & ut verius dicam, in una Urbe totus orbis interiit, obmutui & ſilui de bonis &c.* Hieronymus diutius captæ Urbis dolore confectus, manum e tabula amovit, cum vero ſtylum reſumpſit, jam vulneri cicatricem paulatim obductam fuiſſe teſtatus eſt. Quare poſt annum 411. commentaria in Ezechielem exorſus fuiſſe videtur, id rogante Euſtochio, ac Rufini paulo ante morte intellecta, cui ignominiæ cauſa epitaphium ibidem inſcribit. Verba ejus ſunt: *Verum quia tu indeſinenter hoc flagitas, & magno vulneri cicatrix paulatim obducitur, Scorpiuſque inter* En-

Enceladum, *&* *Porphyrium Trinacriæ bunno premitur*, *&* *Hydra multorum capitum contra nos aliquando ſibilare ceſſavit*. Hunc vitæ exitum in Sicilia quæ a veteribus Trinacria appellata fuit, Rufinus habuit, vir quidem eruditus, ac Paulini Nolani encomiis decoratus, cujus ſtudio inſignem Euſebii hiſtoriam Latio donatam ſe evolviſſe, Auguſtinus affirmavit in lib. de Hæreſ. cap. 83. Hic tamen nimio erga Origenem ejuſque ſcripta amore, quo ſemper exarſit, non modo Hieronymi & Epiphanii Cyprii odia ſibi contraxit, verum etiam Romanæ Eccleſiæ cenſuras meruit: inde etiam Pelagianæ ſectæ fundamenta poſuit, graviſſimaque diſſidia orbi catholico intulit. S. Gelaſius Papa in Romana Synodo hanc de Rufino ſententiam tulit: *Rufinus vir religioſus, plurimos Eccleſiaſtici operis edidit libros, nonnullas etiam ſcripturas interpretatus eſt. Sed quoniam Beatus Hieronymus eum in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa ſentimus quæ prædictum Beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus*, *&* *non ſolum de Rufino*, *ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpius memoratus zelo Dei*, *&* *fidei religione reprehendit*. Ex quibus ultimis verbis corrigendus eſt Gennadius iniquus Hieronymo ſcriptor, dum cap. 17. eximie Rufino commendato ait, Hieronymum *æmulationis* contra Rufinum *ſtimulo incitatum, ad obloquium ſtylum vertiſſe*. Ceterum Rufinus non fuit hæreticus, licet Hieronymus eumdem hæreticis adnumeret. Neque enim S. Paulinus tam religioſam cum eodem amicitiam coluiſſet, neque Pinianus, & Melania illum una ſecum in Siciliam adduxiſſent, neque in ſuburbano Pineti Monaſterio degere potuiſſet, ſi palam hæreſi infectus fuiſſet. Unde errorum ſuſpicionem, qua apud Anaſtaſium laboravit, Romam rediens, coram Innocentio Pontifice a ſe procul excuſſit. Et quidem libellum quo errores partim ab ſe aſſertos, partim ſibi, ut queſtus eſt, imputatos condemnavit, inveni in antiquo codice Vaticanæ Bibliothecæ, inter M. SS. Palatina Num. 234. in cujus voluminis initio ponitur epiſtola S. Anaſtaſii Papæ ad Iohannem Hieroſolymitanum contra Rufinum, ab eoque tranſlata Peri Archon volumina: pagina vero ſecunda hæc Rufini palinodia legitur.

INC. PROPTER FIDEM.

Propter venerationem Sanctorum locorum. Hieroſolymarum Bethlehem venimus: *&* *intelleximus plurimos fratres in nobis ſcandali-*

lizari, eo quod audierint nos multa hæretica, & quæ contra fidem Eccleſiæ veniunt, profiteri. Itaque Deo præſente teſtamur, quæ inſraſcripta ſunt, nos ex parte ſenſiſſe per errorem, & præſenti tempore condemnare: alia autem, in quibus falſo infamamur, nec dixiſſe, nec dicere, & contraria, quæ in aliis ſuſpicamur, poſuiſſe atque damnaſſe.

I. Qui dicunt Diabolo, & Dæmonibus, & impiis, hoc eſt Gentibus, Judæis, Samaritanis, omnibuſque hæreticis, exceptis Chriſtianis qui rectam fidem ſequuntur, & ſunt peccatores, pœnas eorum non eſſe perpetuas, anathema ſint.

II. Qui dicunt, quemvis ſanctum virum, & prophetalem, & apoſtolicum ſine Dei auxilio poſſe eſſe perfectum, anathema ſint.

III. Qui dicunt, Chriſtum filium Dei, Deum Verbum, in hominem eſſe mutatum, ita ut Deus Verbum eſſe deſierit; aut hominem purum natum ex Maria ſecundum Paulum Samoſatenum, & Photinum; & merito atque virtutibus in Dei vocabulum profeciſſe; anathema ſint.

IV. Qui dicunt, illud, quod ſcriptum eſt: De die anno, & hora neſciunt neque Angeli, neque Filius, *juxta blaſphemias Arianorum, & non propter diſpenſationem carnis aſſumptæ, anathema ſint.* Mar. 13.32.

V. Qui dicunt, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, hoc eſt Sanctam Trinitatem, diverſæ inter ſe eſſe ſubſtantiæ, & non unius poteſtatis atque naturæ, anathema ſint.

VI. Qui dicunt, quolibet modo, & quolibet ſenſu Filium Patrem non videre, anathema ſint.

VII. Qui dicunt, animas noſtras ex Angelorum faſtigio in hæc corpora corruiſſe, propter quædam antiqua peccata, & in iſto mundo agere pœnitentiam, aſſumentes illa teſtimonia: Priuſquam humiliarer ego peccavi, & educ de carcere animam meam, Pſal. 118. 67. *& cetera his ſimilia, anathema ſint.* Pſal. 141. 8.

VIII. Qui dicunt, Dominum & Salvatorem noſtrum non in noſtra veniſſe, ſed diverſæ ſublimiorſque fuiſſe ſubſtantiæ, ſive cœleſtis, & non in totum ſumpſiſſe, quod de Maria eſt, vel animam hominis non habuiſſe, vel mentem abſque peccato, anathema ſint.

IX. Qui dicunt, poſt multa ſecula & tempora, quæ non poſſumus humana cogitatione comprehendere, reſtitutionem fieri omnium in antiquum ſtatum, & univerſa ad ſua redire principia, anathema ſint. X. Qui

X. Qui dicunt, poſt reſurrectionem non eadem habere nos corpora, ſed aërea quædam & ſpiritalia, & non ejuſdem naturæ cujus in ſepulchro conditi ſumus, licet incorruptæ atque immortalis, anathema ſint.

XI. Qui dicunt, poſt reſurrectionis finem, & poſt multa tempora aboliri corpora, & reverti in uſum, ut ſine corporibus tantum animæ ſimus, quod prius fuimus, anathema ſint.

XII. Qui dicunt, animas prius fuiſſe quam natæ ſunt, & non cum corpore ſecundum exemplum primi hominis a Deo quotidie fieri, anathema ſint.

FINIT DE FIDE DE NOMINE RUFINI.

Et hæc quidem in laudato codice leguntur. In his vero anathematiſmis reprobantur majori ex parte Origenis errores, ut legenti epiſtolas Hieronymi ad Avitum, & Epiphanii ad Iohannem Hieroſolymitanum, patebit. Unde habemus Rufinum noſtræ provinciæ inſignem ſcriptorem, & dum viveret, S. Auguſtini amiciſſimum, ab omni hæreſeos Origenianæ crimine ſe purgaſſe, ac in Eccleſiæ Catholicæ communione defunctum: neque enim, ſi ſecus contigiſſet, aſſertus fuiſſet a S. Gelaſio *Vir religioſus*. Cum vero videam a Hieronymo in procemiis ad libros Ezechielis, itemque Hieremiæ, quos poſt Rufini mortem interpretatus eſt, eumdem acriter perſtringi, ſatis probabile exiſtimo, laudatam palinodiam in Hieronymi manus non perveniſſe: cur enim piis correcti hominis manibus tam ſevere inſultaſſet? Utcumque res ſe habuerit, illud notandum eſt, nihil a Rufino ibidem aſſeri de peccato originali, quod forte eam ſententiam, uti ejuſdem poſtea diſcipulus Cæleſtius dicere ſolebat, non ad dogma fidei pertinere, ſed inter adiaphora reponendam arbitrabatur. Ibidem tamen in ſecundo anathematiſmo Pelagianorum dogma de gratia condemnat: ut planum ſit, de divinæ gratiæ ad opera pietatis præſtanda neceſſitate, Rufinum Pelagianis olim præcinuiſſe, ut jure in Synodo Romana ſub Gelaſio, de arbitrii libertate per ſemetipſam ad virtutem capeſſendam ſine auxilio Dei ſufficiente, a D. Hieronymo reprehenſus aſſeratur.

CA-

CAPUT IV.

Cæleſtius in Synodo Carthaginenſi ab Aurelio Primate damnatus, Epheſum pergens, presbyter conſecratur. Pelagius ab Auguſtino, & Hieronymo ſcriptis confutatur. Theophilus Alexandrinus moritur.

CUm Pelagius ac Cæleſtius aliquamdiu Syracuſis ſubſtitiſſent (id enim facile ſuſpicor, quod vel initio hæreſis ea urbs erroribus infecta fuit) in Africam ſe contulerunt. Indicta erat ab Honorio Imperatore celebris illa collatio inter Catholicos, & Donatiſtas anno 411. cujus rei fama commotus Pelagius, ejuſque Achates Cæleſtius eo forte curſum intenderunt, quo celebres illos Africæ Epiſcopos cognoſcerent. Pelagius abſente Auguſtino Hipponem appulit, indeque Carthaginem venit, ac paulo poſt in Aſiam profectus eſt. Scribit hæc Auguſtinus lib. de Geſtis Pel. cap. 22. *Poſteaquam in Africam*, inquit, *venit me abſente, noſtro ideſt Hipponenſi litore exceptus eſt, ubi omnino nihil ab illo hujuſmodi auditum eſt, quia & citius quam putabatur, inde profectus eſt. Poſtmodum ejus faciem Carthagine, quantum recolo, ſemel vel iterum vidi, quando cura collationis quam cum hæreticis Donatiſtis habituri eramus, occupatiſſimus fui: ille vero etiam ad tranſmarina properavit.* Ex his Auguſtini verbis bis in Africam Pelagium transfretaſſe putat Janſenius: ſed non ita eſt. Nam Hippone verſus Aſiam profecti, Carthagine prætervehuntur: ibi vero Pelagius exſcenſionem fecit, celeberrimam urbem ac Synodi Patres inviſurus. Inchoata eſt illa collatio Kalendis Junii in thermis Gargilianis, ducentis ſeptuaginta novem Epiſcopis ſuffragia pro Donati parte ferentibus. Catholici Antiſtites ducenti & octoginta ſex eo tempore Carthagine numerati ſunt. Triduo vero collatio duravit. Inſerta legitur tomo 4. Concil. edit. Regiæ a pag. 101. Papirii Maſſonis opera primum in lucem edita: ejuſdem vero compendium recitat Auguſtinus tomo ſeptimo. Ex his patet Pelagium menſe Majo Carthaginem appuliſſe, cum eo ex univerſa Africa Epiſcopi confluerent.

Pelagio interim Hieroſolymam profecto, Cæleſtius Carthagine ſubſtitit, ſtatimque contra peccatum originale garrire occœpit, præſente adhuc Auguſtino, qui ſane tunc primum originis peccatum antiquari inter quorumdam colloquia, ſe curſim

intellexiſſe teſtatus eſt lib. 3. de Pec. mer. & remiſ. cap. 6. *Ante parvum tempus*, ait, *a quibuſdam tranſitorie colloquentibus curſim mihi aures perſtrictæ ſunt, cum illic apud Carthaginem eſſemus, non ideo parvulos baptizari ut remiſſionem accipiant peccatorum, ſed ut ſanctificentur in Chriſto. Qua novitate permotus, & quia opportunum non fuit ut contra aliquid dicerem, & non tales homines erant, de quorum eſſem auctoritate ſolicitus, facile hoc in tranſactis atque abolitis habui*. Cæleſtius nova dogmata late per Urbem ſpargebat, pleriſque ſuam in ſententiam adductis, ſcholæque omnes ac congreſſus novis diſputationibus ebulliebant. Ille vero cum quibusdam excellentioris ſcientiæ homo videretur, ad Presbyterii dignitatem aucupandam ſubdole irrepebat: idque facile impetraſſet, niſi Paulini Diaconi induſtria uti hæreſis novæ magiſter, accuſatus & convictus fuiſſet. Iſta quidem recitat Auguſtinus epiſt. 89. ad Hilarium in ſol. 3. quæſtionis: *Nec tamen hic deeſſe aliquos arbitror, maxime apud Carthaginem, ſed jam occulte muſſitant, timentes Eccleſiæ fundatiſſimam fidem. Nam unus eorum nomine Cæleſtius, in ejuſdem civitatis eccleſia jam ad Presbyterii honorem ſurrepere cœperat; ſed fideliſſima libertate fratrum, propter has ipſas contra Chriſti gratiam diſputationes, uſque ad judicium epiſcopale perductus eſt*. Res autem, referente Auguſtino lib. 2. De Pec. orig. cap. 3. hoc pacto ſe habuit. Paulinus Diaconus indignatus novo dogmate plebem Carthaginenſem inſici, ac diſſidiis cuncta compleri, Cæleſtium novarum diſſentionum ac doctrinarum auctorem ad Aurelium Primatem Carthaginenſem, alioſque collegas Synodum vere novo de more celebrantes detulit. Accitus il-

Anno 412. le in judicium, obiiciente Paulino, negaſſe ipſum originis peccatum reſpondit: *Dixi de traduce peccati me dubium eſſe, ita tamen ut cui donavit Deus gratiam peritiæ, conſentiam; quia diverſa ab eis audivi, qui utique in Eccleſia Catholica conſtituti ſunt Presbyteri*. Inſtante vero Paulino, ut auctorum nomina produceret, reſpondit, *Sanctus presbyter Rufinus, Romæ qui manſit cum ſancto Pammachio. Ego audivi illum dicentem, quia tradux peccati non ſit*: Urgenti vero accuſatori, ut alios quoque nominaret, indignatus reſpondit: *Non tibi ſufficit unus Sacerdos?* Errores quorum Paulinus Cæleſtium accuſavit, recitat Auguſtinus lib. de Geſtis Pelagii cap. 11. 1. *Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret, moriturus eſſet.*

2. *Quo-*

2. *Quoniam peccatum Adæ ipſum ſolum læſerit, & non genus humanum.* 3. *Quoniam lex ſic mittit ad regnum, quemadmodum Evangelium.* 4. *Quod ante adventum Chriſti fuerunt homines ſine peccato.* 5. *Quoniam infantes nuper nati in illo ſtatu ſunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem.* 6. *Quoniam neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moritur, neque per reſurrectionem Chriſti omne genus hominum reſurgat*. Septimum etiam hunc errorem, *Hominem poſſe eſſe ſine peccato, & mandata Dei facile cuſtodire, ſi velit*, Cæleſtio objectum fuiſſe, teſtatur Oroſius in Apologetico. Scribit autem laudatus Auguſtinus ad Aurelium: *Hæc ita objecta ſunt*, nempe Pelagio in Synodo Dioſpolitana, *ut etiam apud Carthaginem a Sanctitate tua, & ab aliis tecum Epiſcopis dicerentur audita atque damnata*. Paulinum Hæretici delatorem D. Ambroſii Diaconum fuiſſe recte Baronius ſubodoratus fuit: quod diſerte tradit Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem: *Cæleſtius*, inquit, *quidam Eunuchus matris utero editus, ante viginti plus minus annos diſcipulus & auditor Pelagii, egreſſus ex urbe Romana Carthaginem Africæ totius Metropolim venit, ibique de infraſcriptis capitulis apud Aurelium Epiſcopum memoratæ Urbis per libellum a quodam Paulino Diacono ſanctæ memoriæ Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi eſt accuſatus*. Hic idem eſt Paulinus qui ejuſdem Ambroſii vitam deſcripſit, eamdemque Auguſtino nuncupavit, quem plerique cum Paulino Nolæ Epiſcopo perperam confundunt. Ceterum cum Cæleſtius ſine ambagibus dilucide dogmata illa anathematizare recuſaret, a Synodo anathemate ipſe percuſſus abſceſſit. Auguſtinus lib. 2. Retract. cap. 33. *Cæleſtius vero diſcipulus ejus jam propter tales aſſertiones apud Carthaginem in Epiſcopali judicio, ubi ego non interfui, excommunicationem meruerat*. Hæc accidiſſe anno 412. verno tempore conſtat ex literis Concilii Carthaginenſis ad Innocentium datis circa autumnum anni 416. ubi *ante ferme quinquennium* judicatum de Cæleſtio ibidem fuiſſe Patres perſcribunt. Ille publico anathemate proſcriptus, ex Africa fugiens in Aſiam ſe contulit: ne tamen uti hæreticus palam traduceretur, ſimulque latam contra ſe ſententiam ab Africanis declinaret, ad Romanam Sedem appellationem interpoſuit. Teſtatur hoc laudatus Marius Mercator, qui etiam deſignat Urbem, in quam ſe recepit, ubi

 & pres-

& presbyter fuit conſecratus : *Eccleſiaſtica* , inquit , *communione privatus eſt , a qua ſententia ad Romani Epiſcopi examen credidit appellandum . Qua mox idem ipſe appellatione neglecta , Epheſum Aſiæ urbem contendit , ibique auſus eſt per obreptionem locum presbyterii petere* . Non ergo in Siciliam ſe contulit ex Africa Cæleſtius , ut putavit Uſſerius lib. de Antiq. Eccleſ. Britan. cap. 9.

Johannes Latius qui rerum Pelagianarum hiſtoriam paucis perſtrinxit , lib. I. cap. 4. hæc ſcribit : *Unde Cæleſtii appellatio ad Apoſtolicam Sedem , quam inculcat Baronius , doceri poſſit , non video. Nam ſi in priori* , inquit , *illo Carthaginenſi judicio Cæleſtius appellationem interpoſuit,mirum videri poteſt Africanos Patres ſecundo judicaſſe , & ad Innocentium quinquennii tempore nullam notitiam ejuſdem appellationis perveniſſe* . Hæc ille , ſed imperite . Etenim ut ineluctabile Mercatoris , quem Latius non legit , teſtimonium proxime recitatum omittam , ex literis Zoſimi Papæ ad Aurelium & collegas datis anno 417. habemus , Cæleſtium Carthagine damnatum Apoſtolicam Sedem appellaſſe: de illo enim hæc ſcribit: *Pariter vobiſcum voluimus habere tractatum de illo , qui apud vos , ſicut ipſi per literas dicitis , fuerit accuſatus & ad noſtram (qui ſe aſſereret innocentem non refugiens judicium ex appellatione priſtina) venerit Sedem* . Scio Latium ſuſpicari literas haſce Zoſimi ſuppoſititias : ſed cum ceteris legitimæ ſint , nullo jure appellationem Cæleſtii omni fundamento carere affirmavit . Certe eaſdem legit Facundus Hermanienſis qui anno 550. floruit,indeque lib.7.cap. 3. eamdem Cæleſtii appellationem inculcavit : verba Auctoris damus inferius cap. 13. Sed eadem Cæleſtii appellatio ex Paulini Diaconi , qui Cæleſtium accuſaverat , libello ad Zoſimum evidenter oſtenditur. Ex codice Vaticano exhibet illum Baronius ad annum 418. inter alia hæc ibidem recitantur. *Quem*, nempe libellum , *iccirco direxi , quia me licet ſermone Baſiliſcus ſubdiaconus a tua beatitudine cum geſtis Sedis Apoſtolicæ directis, Carthagine convenit IV. Non. Novembrium die, ut adeſſem,ad Apoſtolicam ſedem , & tuæ judicio ſanctitatis, ad quam me fugiſſe ſuggeſtum eſt , nec defuturum fore promitterem , ſi adverſum me , & non pro me fuiſſet lata ſententia. Ubi tunc igitur nihil agere potui , quia is qui ad Sedem Apoſtolicam provocaverat , defuit , quem oportuerat utique merita ſuæ appellatio-*

tionis adſtruere, maxime cum nihil agente appellatore, ſecundum etiam humanas leges, ſuperior eſt ſemper ille qui vicit. Ex his conſtat, Paulinum Diaconum, audita appellatione Cæleſtii, Romam illico ſe contuliſſe, ut contra eumdem coram Innocentio Romano Pontifice latam ab Synodo Carthaginenſi ſententiam defenderet. Inquit enim: *Ubi*, nempe apud Apoſtolicam Sedem, *nihil agere potui, quia is qui ad Sedem Apoſtolicam provocaverat, defuit*. Liquet Cæleſtium cauſæ diffiſum, Innocentii tribunal ſubterfugiſſe, & elapſo quinquennio, coram novo Pontifice veterem appellationem poſtliminio interpoſuiſſe. Patres vero Africani iterum Cæleſtium condemnarunt, quod interpoſitam appellationem Innocentii timore perculſus omiſerat. Et hæc contra Latium ſufficiant. De literis Zoſimi vide lib. 2. cap. 6.

Sed non prior fuit iſthæc novæ hæreſeos peracta Carthagine damnatio: nam olim S. Cyprianus ibidem in Synodo LXL Epiſcoporum eamdem proſcripſerat. In epiſtola 59. ad Fidum inquit: *A baptiſmo atque gratia nemo prohibetur; quanto magis prohiberi non debet infans qui recens natus nihil peccavit, niſi quod ſecundum Adam carnaliter natus, contagium mortis antiquæ prima nativitate contraxit, qui ad remiſſam peccatorum accipiendam hoc ipſo facilius accedit, quod illi remittuntur non propria, ſed aliena peccata*. Hoc antiquum ac venerabile Africanæ Eccleſiæ decretum in faciem ſemper Pelagianis Auguſtinus illiſit. Anno ſequenti cum publice in Eccleſia Carthaginenſi in Cæleſtii dogma rogatus declamaret: *Rogo vos*, inquit, *ut paululum acquieſcatis: lego tantum: S. Cyprianus eſt, quem in manus ſumpſi, antiquus Epiſcopus Sedis hujus: quid ſenſerit de baptiſmo parvulorum, immo quid ſemper Eccleſiam ſenſiſſe monſtraverit, paululum accipite*, ſerm. 14 de verbis Apoſtoli verſus finem: ſtatimque poſitam Cypriani ſententiam inculcat. Eodem teſtimonio S. Martyris uſus eſt Hieronymus in fine libri tertii Dialogorum. Quare non ſine divinæ providentiæ conſilio factum eſt, ut Cæleſtius ab irato Numine Carthaginem ablegaretur, ubi dudum convictæ ac damnatæ antiquitus ea in urbe hæreſeos reus, fidelium communione privaretur.

Interea Carthago novis de gratia & libero arbitrio quæſtionibus perſonabat, ac Cæleſtii fautores Flavium Marcellinum V. C. in partes trahere conabantur. Is anno ſuperiore ab Honorio Imperatore in Africam ſumma cum poteſtate miſſus, Collatio-

ni

ni celeberrimæ apud Carthaginem interfuerat, ac pro catholicis contra hæreticos ſententiam pronuntiaverat: interim Principis decreta contra Donatiſtas opperiebatur. Cum vero Cæleſtianos diſputatores moleſtiſſimos pateretur, illarum quæſtionum quas illi moverant, ſolutionem per literas ab Auguſtino petiit. Huc-uſque Pelagiana hæreſis ſermonibus ac collocutionibus ab Auguſtino aliiſque cohibita fuerat, nullis contra eamdem ſcriptis emiſſis. Urgente tamen amiciſſimo viro, atque ob leges in Donatiſtas nuper promulgatas de catholica Eccleſia benemerito, Auguſtinus ſtylum in Pelagianos acuens, tres ad Marcellinum libros edidit, quos de Peccatorum meritis & remiſſione inſcripſit. In horum primo Adam, niſi peccaſſet, minime moriturum, ejuſque poſteros originali labe infectos naſci demonſtrat. In altero vero quatuor haſce quæſtiones ſolvit. *Utrum poſſit eſſe homo ſine peccato. Utrum ſit. Si non eſt, cum poſſit eſſe, cur non ſit. Utrum qui omnino numquam ullum peccatum habuerit, non ſolum quiſquam ſit, verum etiam potuerit aliquando eſſe, vel poſſit*. In poſtremo volumine nonnullis argumentationibus, quæ in Pelagii ſuper Paulinas epiſtolas commentariis legebantur, reſpondet: nam eoſdem S. Doctor finitis duobus libris prioribus acceperat. In hoc ſane opere Pelagii conſilium laudat, qui ſub aliena perſona ea contra peccatum originis objecerat, ne novitatis inde invidiam ſubiret: *Hæc ergo*, inquit S. Pater cap. 3. *quæ hunc ſequuntur errorem, nimium perverſa & Chriſtianæ repugnantia veritati, credo quod vir ille tam egregie Chriſtianus omnino non ſentiat.* Degebat Carthagine Honoratus vir doctus, & ab ineunte ætate Auguſtino cariſſimus; quem nondum Chriſtianum ad Manicheos audiendos Auguſtinus eo morbo infectus, hortatus fuerat: cui poſtea egregium volumen de utilitate credendi, in quo Manichæorum vanitatem confutat, nuncupavit. Hic quinque quæſtionum ſolutionem S. Doctorem rogaverat, cui Auguſtinus reſpondens ſextam contra Pelagianorum errores Carthagine jam ſerpentes addidit. *Ego autem*, inquit 2. Retract. cap. 36. *intuens ſupradictam hæreſim novam inimicam gratiæ Dei, ſextam mihi propoſui quæſtionem de gratia novi teſtamenti.* Erat Honoratus Catechumenus ex cap. 18. unde corrigendus titulus, ubi in pleriſque codicibus Epiſcopus nominatur. Hoc opus habetur inter epiſtolas, & eſt 120. ad Honoratum: quam dum ſcribebat, tres a Marcellino remiſſos libros recepit: qui notariorum

Digitized by Google

rum incuria mendis undique ſcatebant, quos mille occupationibus implicitus tamdem emendatos ad eumdem iterum perferendos curavit: *Si autem*, inquit in epiſt. 158. ad Marcellinum, *rationem omnium dierum, & lucubrationum aliis neceſſitatibus impenſarum tibi poſſem reddere, graviter contriſtatus mirareris, quanta me diſtendant, quæ differri omnino non poſſunt, nec agere illa permittant, in quæ me petendo & admonendo urges volentem, & ineffabiliter, quia non poſſum, dolentem.* Marcellinus acceptos ab Auguſtino libros magna diligentia evolvens, cum in ſecundo volumine legiſſet, poſſe hominem divina gratia adiutum eſſe ſine peccato, ea ſtatim difficultate perculſus eſt, qua id ratione fieri poſſet; quando ipſo Auguſtino teſte, unus humani generis Servator idemque Dei Filius ſine peccato inter homines vixerit: quod dubium iterum per literas Auguſtino ſolvendum propoſuit. Quare S. Doctor librum de Spiritu & litera exarans prolixam difficultatis ſolutionem procudit. In eo volumine multa Deo auxiliante ab homine fieri poſſe oſtendit: quæ tamen nuſquam a quoquam facta leguntur. Qua occaſione tradit, legem ſine Dei gratia ad peccata vitanda non ſufficere, ſed legi divinum auxilium ſociandum, cui etiam Chriſtiana fides deputanda eſt. Hæc veluti prima velitatio fuit, qua S. Auguſtinus in Pelagianos impetum fecit.

Sed jam nobis ſermo vertendus eſt ad Pelagium ſectæ magiſtrum in Orientem anno ſuperiore profectum. Hic benigne a Iohanne Hieroſolymitano exceptus eſt: quod adverſus Hieronymum opportuno præſidio ſibi futurus videbatur. Profecto Pelagius egregiam ſe operam patrono ſuo navaturum credidit, ſi Hieronymum ſcriptis perſtringeret, ejuſque famam, quæ in Palæſtina ampliſſime perſonabat, decurtaret. Hinc editos a S. Doctore in Divi Pauli epiſtolam ad Epheſios commentarios carpere occœpit. Interim Hieronymus commentariis in Ezechielem ad umbilicum perductis, Hieremiam prophetam novis expoſitionibus illuſtrandum ſuſceperat. In proœmio vero primi libri ægre ferre ſe oſtendit Pelagium ſua ſcripta lacerare, ac rancida Rufini argumenta in eadem congerere. Ianſenii ſententia eſt, Hieronymum Hieremiæ explicando intentum Pelagii audaciam diutius patienter tuliſſe: nam in proœmio lib. 3. ait de Pelagio: *Patientiam noſtram de Chriſti humilitate venientem, malæ conſcientiæ ſignum arbitratur.* Sed plane Janſenius hallucinatur. Non

Non eo erat ſtomacho Hieronymus, qui ſuperbi hominis contumelias devoraret: nam vix primo libro in memoratum Prophetam expleto, ſtatim contra Pelagium a Cteſiphonte rogatus ſtylum convertit. Hæc ſunt ejus verba in prooemio libri ſecundi in Hieremiam contra Pelagium: *Opinione virtutum corruunt in ſuperbiam, & Deo ſe ſimiles arbitrantur, ut æqualitatem, quam impia Arianorum hæreſis in filio negat, cunctis hominibus tribuant, & ponant in cœlum os ſuum, & nihil futuræ Sanctorum beatitudini amplius derelinquant: quorum furori reſpondimus, ut potuimus, & ſi Dominus vitam dederit, plenius reſponſuri ſumus*. Et lib. 4. in proœmio de Pelagio pariter loquens ait: *Cui reſpondere diu tacens, & dolorem ſilentio devorans crebra fratrum expoſtulatione compulſus ſum, nec tamen hucuſque prorupi, ut auctorum nomina ponerem, malens eos corripi, quam infamari*. Hieronymus ſcripta ſatis prolixa ad Cteſiphontem epiſtola, Pelagii conatibus in Oriente obviam ivit, illiuſque audaciam ac furorem repreſſit: dubiæ autem fidei cenſebatur quicumque a Hieronymo reprehenderetur. In ea epiſtola Hieronymus Origeniſmum Pelagio objecit, renovatamque veterum Stoicorum apathiam, qua homines ſine ullo peccato eſſe poſſe dictitabat, divinæ gratiæ neceſſitatem monſtravit; nihil tamen de peccato originis dixit, quod ea quæſtio haud tanto ſtudio agitabatur a Pelagio, qui apathiæ confirmandæ unice incumbebat. Sectam jam ille condiderat gaudens plurimos de ſuo nomine Pelagianos dici, ridebatque ſua cauſa homines in factiones dividi. *Fratrum*, inquit ibi Hieronymus, *inter ſe cernis jurgia, & rides atque lætaris, quod alii tuo nomine, alii Chriſti appellentur*. Pelagius interim verbo diſcipulos docebat; nil literis mandabat: verebatur enim ne erroris ita argueretur, ut nullus defenſioni locus eſſet reliquus. Magiſtri tamen ſilentia diſcipulorum loquacitas proferebat. In id conſilii Pelagius impellebatur, ut ſi grata eſſent, quæ diſcipuli propalabant, in magiſtri gloriam id referretur, ſin minus, diſcipuli culparentur; Dei gratiam ad opera virtutis implenda neceſſariam autumabat, ſed gratiam illam a lege, doctrina Evangelii, atque exemplo Chriſti minime diſtinguebat.

Hoc Anno XV. die Octobris Theophilus Alexandrinus deceſſit, qui contra Origeniſtas Orientem atque Occidentem commovit: ille vero ob ejectum in exilium Chryſoſtomum, ejuſque nomen

men e diptychis expunctum non parum famæ ſuæ nocuit. Idem tamen Theodorum Mopſueſtenum Pelagianorum poſtea magiſtrum ac patronum, acerrime impugnavit, quo nomine nobis commendandus venit. Conſtat hoc ex collat. 5. Synodi V. Oecumenicæ ubi hæc leguntur: *Sancti vero Theophilus Alexandrinus, & Gregorius Nyſſenus ſuſceptis querimoniis adverſus Theodorum adhuc viventem, & adverſus ejus conſcripta, ſcripſerunt adverſus eum epiſtolas., quarum pars eſt: Sanctæ memoriæ Theophili ad Porphyrium Antiochiæ Epiſcopum*, ibique fragmenta contra Mopſueſtenum recitantur. Scriptæ ſunt illæ literæ intra annos 404. & 408. quo tempore Porphyrius Antiochiæ ſedit. Scribit S.Johannes Damaſcenus lib. 3. de Imag. eumdem morti proximum Johannis Chryſoſtomi effigiem adoraſſe. Theophilum uti Sanctum Apoſtolica Sedes coluit, ejuſque libros omnes recepit. S. Leo Magnus epiſt. 97. ad Leonem Auguſtum: *S. Theophili Epiſcopi Alexandrini de epiſtola Paſchali &c.* Gelaſius Papa in Romana Synodo una cum aliis Patribus approbavit: *Opuſcula Beati Theophili Alexandrini Epiſcopi.* Paulus Emiſenus Antiſtes cum in Eccleſia Alexandrina de pace inter S. Cyrillum & Orientales verba faceret, dixit: *Hæc beati Athanaſii ſunt dogmata, hæc magni Theophili eſt doctrina, columnarum utique orthodoxæ doctrinæ*, acclamante populo: *Filii Athanaſii, & Theophili, & Cyrilli ſapientiam audiamus.* In actis poſt Synodum Epheſinam pag. 895. apud Binium.

CAPUT V.

Sanctus Flavius Marcellinus Donatiſtarum, ac Pelagianorum hoſtis occiditur. Dies martyrii ejuſdem ſtatuitur. Inſigne de illo elogium. Auguſtinus Carthagine publice e ſuggeſtu in Pelagianos declamat. Pelagius ad Auguſtinum & Demetriadem Virginem ſcribit.

ANnus quadringenteſimus decimus tertius luctuoſus Africæ atque Auguſtino fuit, Marcellino viro clariſſimo ac ſanctiſſimo hæreticorum fraude perempto. Heraclianus Africæ gubernator ac conſul contra Honorium rebellans, hoc anno cum numeroſiſſima claſſe in Italiam appulit, ac milite expoſito ad Urbem properans apud Utriculum cum Marino Honorii duce ſigna contulit, amiſſoque ingenti clade exercitu Carthaginem ſe rece- *Anno 413.*

recepit. Marinus cum victrici claſſe hoſtem inſecutus vivum eumdem cepit, ſtatimque obtruncavit. Plurimorum inde cædes ſecutæ ſunt, non modo rebellium, ſed & aliorum, qui procul ab eo crimine fuerant: faciles enim aures delatoribus Marinus dabat. Flavius Marcellinus ante biennium pro concordia Eccleſiarum Africæ illuc ab Honorio miſſus, tamquam cum tyranno conſpiraſſet, una cum fratre in carcerem conjectus fuit. Auguſtinus qui tunc Carthagine aderat, amiciſſimi viri vices dolens, cuique ob Donatiſtas, ac Pelagianos in Africa repreſſos plurimum ſe, immo catholicam Eccleſiam debere norat, nullum non lapidem movit, ut innoxium ab imminenti periculo eriperet. Quanto vero in diſcrimine vel probi quique id temporis verſarentur, exponit Auguſtinus epiſt. 259. ad Cæcilianum: *Poteſtas illius*, Marinum intelligit, *magna tunc erat, calumniæ facilitas radiabat. Non erat grande negotium, procurari aliquem, qui diceret, quod ſalute promiſſa dicendum ille mandaſſet. Omnia iſta in tempore ſuffragabantur, ut etiam uno teſte, tamquam invidioſo, & credibili crimine ſine jubentis diſcrimine quilibet de medio tolleretur.* Quare Auguſtinus cum collegis Epiſcopis de nobiliſſimi atque innocentiſſimi viri ſalute ſolicitus, Africanæ Eccleſiæ nomine Epiſcopum Legatum ad Imperatorem mittendum decrevit: quo ſtatim ad Comitatum profecto, idem noſter Hipponenſis Præſul Cæcilianum Africæ Præſidem convenit, eumque pro Marcellini liberatione etiam atque etiam deprecari non deſtitit. Cæcilianus Auguſtini precibus motus eidem promiſit, ſe Marcellini ſalutem, *veluti familiare viaticum*, a Marino petiturum. Sed ſecus res cecidit; quæ ex Auguſtino tota accipienda eſt: *Poſtero die*, inquit, *quo illius parturitionis nefarius fœtus eſt ortus, cum eſſet nobis repente nuntiatum, illos e carcere ad eum judicem ductos, quamquam perturbati fuerimus, tamen ego conſiderans & quæ nobis pridie dixeras, & qui eſſet poſt illum exorturus dies, quoniam B. Cypriani erat pridiana ſolemnitas, exiſtimavi quod etiam elegerit diem, quo & tibi poſtulata concederet, & univerſam Chriſti Eccleſiam repente lætificans, ad locum tanti Martyris aſcendere voluerit, parcendi voluntate quam occidendi poteſtate ſublimior. Cum ecce nobis nuntius irruit, quo prius percuſſos eſſe noſſemus, quam quomodo audirentur, quærere valeremus.* Contigit ergo S. Marcellini, ejuſque majoris natu fratris occiſio

Idi-

Idibus Septembris, cui diei ſuccedebat pridiana ſolemnitas B. Cypriani, qui capite plexus occubuit XVIII. Kal. Octobris. Ita enim accipi ab Auguſtino *pridianum* ex contextu patet, & ex epiſtola 65. ad Paulinum: ubi teſtatur ſe feſtinato ſcripſiſſe, quia delator literarum *repente*, ait, *comperta occaſione navigii, mihi pridianam ſuam profectionem jam nocte ſuggeſſit*. Laudatam S. Doctoris epiſtolam nec Cardinalis Baronius, nec alii martyrologiorum concinnatores obſervarunt, unde Marcellini martyrium recitarunt VIII. Idus Aprilis. Et quidem S. Auguſtinus ibidem nec Marinum Comitem, nec Marcellinum expreſſo nomine deſcribit; ſed de Marcellino loqui certum eſt, ut Vindingus in Critico Auguſtiniano primus adnotavit: nam de eodem ſcribit: *Religioſe vixit, & multum corde, vitaque Chriſtiana. Hæc eum fama præceſſit, ut in cauſa Eccleſiæ ſic veniret; hæc conſecuta eſt, cum veniſſet*. Fuerat Marcellinus in Donatiſtarum cauſa, judex ab Honorio ſumma cum poteſtate in Africam delegatus. Et ſane illius obitum minime contigiſſe die 6. Aprilis, inde ſatis evincitur, quod hoc anno Heraclianus cum numeroſa adeo claſſe, aperto mare, verno tantum tempore ſolvere potuit ex Africa, Urbem invaſurus; cum tamen Marcellini mors, Heracliani in Italia exercitus ſtragem, Tyranni fugam, ac tamdem cædem conſecuta fuerit. Occiſum autem fuiſſe anno 413. patet ex Cod. Theod. *L. 55. De Hæreticis*, ubi legitur decretum emiſſum III. Kalend. Septembris, Conſtantio & Conſtante Coſſ. anno 414. quo Imperator rata habet: *Marcellini ſpectabilis memoriæ viri contra Donatiſtas geſta*. Floruit Marcellinus inſigni apud Principem gratia: nam in collatione Carthaginenſi dicitur *Tribunus & Notarius*. De hac dignitate agunt viri eruditiſſimi, Pancirolus de Notitia Imp. Orient. cap. 99. & Lazius lib. 2. de Republ. Rom. cap. 4. Audiatur Theodoricus Rex apud Caſſiodorum lib. 1. epiſt. 4. *Pater ejus*, inquit, *candidati, ſub Valentiniano Principe, geſſit Tribuni & Notarii laudabiliter dignitatem. Honor enim qui tunc dabatur egregiis: dum ad imperiale ſecretum tales conſtet eligi, in quibus reprehenſionis vitium nequeat inveniri*. Erant ergo Tribuni, & Notarii Imperatori a ſecretis. Honorius Africanorum Patrum legatione motus, Marcellinum, uti innoxium, e carcere ſtatim dimittendum juſſerat, teſte in laudata epiſtola Auguſtino: ſed Imperatoris mandata poſt maturatam Tribuni & Notarii cædem in

 Afri-

Africam perlata ſunt: quam tamen cum ille intellexiſſet, Marino Comiti iratus, eumdem ſtatim ex Africa revocavit, ac magiſtratu depoſito, privatam vitam agere juſſit, ex Oroſio lib. 7. cap. 42. Marcellinus non modo Donatiſtas, verum etiam Pelagianos in Africa pullulantes compreſſit: nam Auguſtinum contra hos ipſos per literas excitavit. Hinc S. Doctor tres de Peccatorum meritis & remiſſione libros, itemque proxime elucubratum volumen de Spiritu & litera, quibus bellum contra Pelagianos palam inchoavit, eidem Marcellino honoris gratia nuncupavit: cui etiam ingens illud ac præclarum volumen de Civitate Dei inſcripſit. Fuit Marcellinus omnium veluti virtutum compendium: *Quanta illi*, inquit Auguſtinus epiſt. 259. *probitas in moribus, in amicitia fides, in doctrina ſtudium, in religione ſinceritas, in conjugio pudicitia, in judicio continentia, erga inimicos patientia, erga amicos affabilitas, erga ſanctos humilitas, erga omnes caritas, in beneficiis præſtandis facilitas, in petendis pudor, in recte factis amor, in peccatis dolor? Quantum decus honeſtatis, qui ſplendor gratiæ, quæ cura pietatis, quæ in ſubveniendo miſericordia, in ignoſcendo benevolentia, in orando fiducia? Quod ſalubriter ſciebat, qua modeſtia loquebatur, quod inutiliter neſciebat, qua diligentia ſcrutabatur? Quantus in eo contemptus rerum præſentium? Quanta ſpes, & deſiderium bonorum æternorum?* Cum Auguſtinus eumdem in carcere inviſeret, atque ad noxarum quæ furente quandoque concupiſcentia committuntur, expiationem hortaretur, *utraque manu*, ait S. Pater, *meam dexteram apprehendens, teſtor, inquit, ſacramenta quæ per hanc afferuntur manum, me nullum eſſe expertum concubitum, præter uxorem, nec antea, nec poſtea*. S. Hieronymus in fine lib. 3. Dialogorum contra Pelagium ſcribit de Marcellino: *Sub invidia tyrannidis Heraclianæ, ab hæreticis innocens cæſus eſt.* Unde Sanctorum Martyrum faſtis ab Eccleſia Catholica additus fuit; cum hoc elogio in Martyrologio Romano: *VIII. Idus Aprilis Carthagine S. Marcellini Martyris, qui ob Catholicæ fidei defenſionem ab hæreticis occiſus eſt*: nempe inſidiis ac falſis hæreticorum delationibus: nam Marinum Comitem Catholicum fuiſſe, ex laudata Auguſtini epiſtola aperte colligitur.

Cum Auguſtinus hoc anno Charthaginem perrexiſſet, ut cum Aurelio Primate ac collegis catholicæ rei plurimum per Donatiſtas

ſtas turbatæ conſuleret; cum plerique etiam Cæleſtii erroribus imbuti, pravas ibidem doctrinas ſpargerent; rogatus ab Aurelio in Baſilica majori (*Majorini* alii legunt: ſed Carthagine *Baſilicam majorem, ubi corpora SS. Martyrum Perpetuæ & Felicitatis ſepulta erant*, laudat Victor lib. 1. de perſecut. Vandalica) luculentiſſimam orationem ad Carthaginenſes habuit: qua ex ſacris literis aperte oſtendit, pueros naſci infectos origiginali peccato: excludi illos regno cœlorum, ſi abſque baptiſmo decedant; nec uſquam fingi poſſe tertium locum, ubi ſine baptiſmi gratia mortui felicem ac beatam vitam agere poſſint. Quo vero validius Catholicam ſententiam adverſus Pelagianorum conatus Carthaginenſibus perſuaderet, eamdem Cypriani ſanctiſſimi illius urbis Epiſcopi teſtimonio confirmavit: ſumpto enim Cypriani codice, præclaram inde ſententiam recitavit, quam ſuperius cap. 4. poſuimus. Audiatur Auguſtinus cap. 12. lib. de Geſtis Pelagii ad Aurelium: *Unde*, inquit, *coacti ſumus ſolicitudine caritatis, quam erga Eccleſiam Chriſti nos habere convenit, etiam ad beatæ memoriæ Marcellinum qui eos quotidie diſputatores moleſtiſſimos patiebatur, & me per literas conſulebat, de quibuſdam iſtarum quæſtionibus ſcribere, & maxime de baptiſmo parvulorum: de quo etiam poſtea te jubente, in baſilica majori, geſtans quoque in manibus epiſtolam glorioſiſſimi Martyris Cypriani, & de hac re verba ejus recitans atque pertractans, ut error iſte nefarius de quorumdam cordibus auferretur, quibus perſuaſa fuerant quæ in his geſtis videmus damnata, adjutus orationibus tuis, quantum potui laboravi*. Ex quibus patet, jam inde ab exorientis Pelagianæ hæreſis primordiis, illius expugnandæ curam uni Auguſtino commiſſam fuiſſe; cum Aurelius doctiſſimus alioqui Antiſtes, præſente Auguſtino, contra eamdem loqui recuſaverit: qui tamen Cæleſtium in ſuperioris anni Synodo damnaverat. Laudata Auguſtini oratio nunc etiam legitur inter ſermones ejuſdem de verbis Apoſtoli, eſtque ſermo XIV. in cujus calce, quo in loco Pelagianorum res id temporis eſſent, his deſignat: *Impetremus ergo ſi poſſumus, a fratribus noſtris, ne nos inſuper appellent hæreticos, quod eos talia diſputantes nos appellare poſſimus forſitan, ſi vellemus, nec tamen appellamus* Item. *Nimium eſt quo progrediuntur, multum eſt, vix ferendum eſt, magnæ patientiæ adhuc ferri. Non abutantur hac patientia Eccleſiæ, corrigantur: bonum eſt. Ut* ami-

amici exhortamur, non ut inimici litigamus &c. Non expedit adhuc, forte noſtra non eſt reprehendenda patientia; ſed debemus timere ne culpetur etiam negligentia. Quare Cæleſtio Carthagine pulſo, mitius cum diſcipulis agebatur; qui licet catholicos hæreticorum nomine inſolenter æque ac falſo traducerent, a Catholicis tamen inter hæreticos nondum deputabantur, nihilque interim contra eoſdem ſtatuebatur, quod ad rectum dogma brevi reverſuri crederentur. Recitavit hanc orationem Auguſtinus in die natali S. Iohannis Baptiſtæ, ut ex ejuſdem exordio liquet. Hoc vero anno laudatum ſermonem ſanctum Epiſcopum ad Carthaginenſes habuiſſe, inde mihi probatur, quod poſt ſcriptos libros ad Marcellinum ſe eamdem concionem recitaſſe affirmat, ut ex cap. 12. de geſtis Pelagii adnotavimus: quare cum anno 414. laudatos libros elucubrarit, & forte hoc tantum anno correctos ad Marcellinum remiſerit, poſt illum annum eamdem orationem habuit. His adde, quod anno CCCCXII. XVII. Kal. Julii Auguſtinus cum reliquis Numidiæ Epiſcopis Cirthæ aderat in Synodo ex epiſtola 152. in cujus fine legendum eſſe, *Honorio Auguſto IX. Coſ.* erudite Baronius obſervavit. Anno vero 414. Hippone degit S. Doctor pluribus libris conſcribendis intentus, ut poſtea ex epiſtola 102. ad Evodium oſtendemus. Quare cum certo conſtet, S. Doctorem hoc anno diutius Carthagine commoratum uſque ad Marcellini cædem, optimo jure laudatam contra Pelagianos declamationem anno præſenti recitatam diximus. Ceterum Auguſtinus occiſo die 13. Septembris patrono atque amico, pro cujus ſalute longiores apud Carthaginem moras traxerat, tanto animi angore correptus fuit, ut altera ſtatim die licet ſolemni ob annuum feſtum S. Cypriani Carthaginenſis Epiſcopi inde propere diſcedens mœſtiſſimus Hipponem redierit: neque enim Marini vultum ſuſtinere amplius potuit, hominis innocentiſſimorum fratrum cruore polluti. Simul ac vero ſuis reſtitutus fuit, longiorem ad Cæcilianum Africæ Præſidem epiſtolam ſcripſit, qua de illata Marcellino per ſummam injuriam nece conquerebatur: nam fama erat Marinum Comitem de obtrucando Marcellino cum Cæciliano conſilia communicaſſe. Legatur epiſtola 259. in qua totius tragœdiæ narrationem Auguſtinus exhibuit.

Hoc anno Pelagius, cum alicujus nominis ſibi eſſe videretur, in aliorum gratiam per literas irrepere tentavit. In primis illud

lud unice eidem curæ erat, Auguſtinum ſibi benevolum vel facere, vel ſervare: videbat enim ſi adverſantem habuiſſet, cum quo potentiſſimo hoſte ſibi luctandum foret. Itaque Auguſtinum humaniſſimis literis convenit, totus laxatis habenis in S. Doctoris laudes effuſus commendabat raras ipſius animi dotes, quibus erat inſtructus, altum ac ſublime ingenium, cui ceteri vel doctiſſimi faſces ſubmitterent; arbitratus hac veluti laudum offa injecta ſoporem viro adverſus hæreſes vigilantiſſimo injicere. Senſit Hæretici dolos Auguſtinus, ac ſub herba latitantem anguem: brevem tamen epiſtolam eidem repoſuit, quam primus omnium typis edidit noſter Ludovicus ab Angelis lib. 5. de Vita S. Aug. cap. 14. illam autem excerpſit ex libro de Geſtis Pelagii MS. in Bibliotheca Canonicorum Regularium Feſulenſium, qui poſtea liber in lucem datus eſt. Apponam epiſtolæ exemplum: eam enim veluti aggerem adverſantium accuſationibus poſtea opponere ſolebat idem Hæreſiarcha, quo fidei ſuæ integritatem vel ipſo Auguſtino teſte probaret.

Domino dilectiſſimo & deſideratiſſimo Fratri Pelagio Auguſtinus in Domino ſalutem.

Gratias ago plurimum, quod me literis tuis exhilarare dignatus es, & certum facere de ſalute veſtra: retribuat tibi Dominus bona, quibus ſemper ſis bonus, & cum illo vivas in æternum, Domine dilectiſſime & deſideratiſſime frater. Ego autem & ſi non agnoſco præconia de me tua, quæ tuæ benignitatis epiſtola continet, benevolo tamen animo erga exiguitatem meam ingratus eſſe non poſſum, ſimul admonens, ut potius ores pro me, quo talis a Domino fiam, qualem me jam eſſe arbitraris. Et alia manu. *Memor noſtri, incolumis Domino placeas Domine dilectiſſime & deſideratiſſime frater*.

Sed cur illum Auguſtinus erroris non admonuit? Immo in omnibus pæne verbis hujus epiſtolæ abs ſe tacite eumdem admonitum fuiſſe per ſingula diſcurrendo a ſalutatione ad ipſam uſque ſubſcriptionem oſtendit Auguſtinus lib. de Geſtis Pelag. cap. 29. Scriptam autem epiſtolam Pelagio jam male audienti teſtatur auctor ibidem inquiens: *Dixi* deſideratiſſimum, *quoniam valde cupiebam, cum præſenti aliquid colloqui; jam enim audieram contra gratiam, qua juſtificamur, quando hinc aliqua commemoratio fieret, aperta cum contentione conari*. Et antea: *Sine*

ejus

ejus commotione quæſtiones de Dei gratia recte ſapere admonui: Ibi enim & a Deo eidem bona optavit, & precum neceſſitatem inculcavit, *ut eum*, inquit, *ſic admonerem contra quod ille ſapiebat; ipſam quoque juſtitiam quam in me laudandam putaverat, non eſſe volentis neque currentis, ſed miſerentis Dei*.

Demetrias nobiliſſima virgo Romana, Gothicam rabiem effugiens, in Africam tum temporis tranſmiſerat, cum Heraclianus facta rebellione bellum urgebat. Ibi S. Auguſtini exhortatione, jam paratis fere nuptiis, caſtæ vitæ propoſitum induens, poſtea cum Juliana matre Hieroſolymam navigans, ſacrarum virginum choro ſeſe adjunxit. Quare falluntur ii qui ab Auguſtino Demetriadem ſacro velo ornatam putant: quod ex epiſtola 179. ad Probam & Julianam redarguitur. Hoc generoſum piumque nobiliſſimæ Virginis propoſitum celeberrimos quoſque illius ævi ſcriptores in commendationem Demetriadis provocavit. Gratulatus eſt cum matre Auguſtinus epiſtola 179. Hieronymus elegantiſſimas quoque ad ipſam puellam literas dedit, & qui primo loco ponendus erat, S. Innocentius Pontifex. Pelagius quoque, ut caneret inter olores, ad eamdem virginem, luculentiſſimam ac prolixam ſatis epiſtolam perſcripſit, quam jubente Juliana ſe dictaſſe teſtatur. Unum hocce opuſculum Pelagii habemus cum ſymbolo fidei ad Innocentium miſſo. Univerſas & calliditatis & elegantiæ vires in una epiſtola exerit Pelagius: ita enim hæreticas ſententias componit, ut non ſolum catholicus a pluribus habitus ſit, ſed eadem epiſtola inter Auguſtinianas vel Hieronymianas per plura ſæcula locum habuerit. Beda in præfatione ad librum Canticorum, Juliano illam adſcripſit. Primus tamen etiam ante S. Auguſtinum Paulus Oroſius illam tamquam Pelagii opus publicavit, atque impugnavit, nempe anno 415. ut dicemus. Audi ipſius epiſtolæ, poſt nonnulla veluti proœmii loco præmiſſa, exordium elatum atque ſuperbum: *Quoties mihi de inſtitutione morum, & ſanctæ vitæ converſatione dicendum eſt, ſoleo prius humanæ naturæ vim qualitatemque monſtrare, & quid efficere poſſit, oſtendere, ac jam inde audientis animum ad ſpecies incitare virtutum, ne nihil proſit ad ea vocari, quæ forte ſibi impoſſibilia eſſe præſumpſerit.* Poſtea: *Hæc igitur prima ſanctæ ac ſpiritalis vitæ fundamenta jaciantur, ut vires ſuas virgo agnoſcat, quas demum bene exercere*

pote-

poterit, cum eas ſe habere didicerit. Inde pluribus exemplis probat, hominem vivere poſſe ſine peccato. At ne Dei gratiæ oblitus videatur, addit: *Nam ſi etiam ante legem, ut diximus, & multo ante Domini noſtri Salvatoris adventum, juſte quidam vixiſſe & ſancte referantur; quanto magis poſt illuſtrationem adventus ejus, nos id poſſe credendum eſt, qui inſtructi per Chriſti gratiam, & in meliorem hominem retracti ſumus.* Ita ſub ambiguo gratiæ vocabulo, quaſi in aureo calice, venenum propinabat. Sed inſidiæ non ita occultari a vaſerrimo homine potuere, quin nudam ſe in eadem epiſtola Pelagiana hæreſis oſtenderet. *Corporalis nobilitas atque opulentia, tuorum,* inquit, *intelliguntur eſſe, non tua; ſpiritales vero divitias nullus tibi, præter te, conferre poterit. In his ergo iure laudanda es, in his merito ceteris præferenda es, quæ niſi ex te, & in te eſſe non poſſunt.* Quæ plane ex Tullio & Seneca exſcripta videntur, quorum verba cap. 1. poſuimus. Hæc Pelagii epiſtola ab hinc quadriennio ad minus in Auguſtini manus venit: qui ſtatim una cum Alipio ad Julianam ſcripſit, eſſetne ea epiſtola Pelagii (nam abſque nomine ad ipſum delata fuerat) pluribus etiam hæreticum ſenſum detegit, quo adverſus Pelagianas verſutias nobiles ille feminæ fierent oculatæ. In iis vero literis S. Doctor meminit epiſtolæ quam Pelagius anno 417. ad Innocentium in ſui defenſionem dedit, in qua hujuſce ſui ad Demetriadem operis mentionem fecit. Quædam hujus Pelagii epiſtolæ excerpta expendit Auguſtinus in libro de Gratia Chriſti a cap. 37. At jam inde ab initio, antequam quidquam hæreticus ad Demetriadem ſcriberet, Hieronymus eruditiſſimis literis ejuſdem animum adverſus Pelagianorum verſutias præmunierat, rogans ut unius Romanæ Eccleſiæ fidem ſequeretur; Rufini olim ab Anaſtaſio percuſſi, quod ex Oriente Origeniana dogmata Romanis auribus oculiſque ingeſſiſſet, diſcipulos ac venenatorum dogmatum hæredes vitaret; hydram quidem extinctam, ſed vivere adhuc ac pullulare novella plantaria: quibus Pelagianos ſignificabat. Legatur ejuſdem proœmium in lib. 6. comment. in Ezechielem. Verum quidem eſt, in ea epiſtola intelligi a Hieronymo non unum Pelagium, ſed ceteros etiam Origeniſtas: nam monuit Demetriadem, ne vanam illam animarum in cælis inhabitationem, antequam in corpora detrudantur, crederet: a quo dogmate procul fuit Pelagius vel teſte ipſo Hieronymo in

fine libri 3. Dialogorum. Ceterum Pelagius inter reliquos Origeniſtas cenſebatur, licet in nonnullis diſſentiret.

CAPUT VI.

Liber Pelagii ab ejuſdem diſcipulis proditur, & ab Auguſtino impugnatur. S. Doctor Cæleſtii ſophiſmata diſſolvit. Paulus Oroſius ex Hiſpania ad Auguſtinum venit, inde in Aſiam ad Hieronymum pergit.

Anno 414. ANno 414. Pelagiana hæreſis clarius prodita eſt a Timaſio & Jacobo ipſius Pelagii diſcipulis. Res autem hoc pacto ſe habuit. Plures jam ſibi Pelagius diſcipulos in Palæſtina adſciverat, quibus ſecretiora hæreſis myſteria tradebat. Cum vero ſe a Hieronymo, data ad Cteſiphontem epiſtola, acerrime impugnari animadverteret, nec tamen quidquam edere vellet, ne ex ſcriptis hæreſeos convictus damnaretur; id denique conſilii cœpit, reſpondere quidem Hieronymo, non tamen volumen publicare. Itaque quo diſcipulos in fide contineret, neve illi ſcholam deſererent, librum elucubrare ſtatuit, quo & ſuam ſententiam aſſereret, & Hieronymi argumenta dilueret. Illius voluminis nonnulla tantum fragmenta leguntur in libro S. Auguſtini de Natura & gratia, ex quibus haud dubie illud adverſus epiſtolam ad Cteſiphontem emiſſum credimus. Initio quidem epiſtolæ obiicit Hieronymus, quod *Dicerent cum Diabolo*: *In cælum aſcendam, ſuper ſidera cæli ponam thronum meum, & ero ſimilis Altiſſimo*. Quæ enim eſſe poteſt major temeritas, quam cum Deo non dicam ſimilitudinem, ſed æqualitatem ſibi vendicare? At S. Auguſtinus cap. 34. hæc de Pelagio loquitur: *Abſit autem, ut ei dicamus, quod a quibuſdam contra ſe dici ait, comparari hominem Deo, ſi abſque peccato eſſe aſſeratur; quaſi vero Angelus, quia abſque peccato eſt, comparetur Deo*. Scribit in eadem epiſtola Hieronymus: *Nullum, aut rarum ſine peccato proferre potes*. Item: *Egregii doctores dicunt eſſe poſſe quod namquam fuiſſe demonſtrant*. At Pelagius cap. 36. laudati operis Auguſtiniani late exemplis Abel, Enoch, Melchiſedech, aliorumque complurium probat, poſſe hominem eſſe ſine peccato. Adducit ibidem Hieronymus plura teſtimonia ſacrarum literarum, quibus probat, nullum hominem eſſe ſine peccato. Porro hæc ipſiſſima teſtimonia explicantur a Pelagio apud

apud Auguſtinum cap. 7. ubi contendit, iis teſtimoniis oſtendi, quales homines quidam tempore aliquo fuerint, non quod aliud eſſe non potuerint. Rurſus ſic Hieronymus premit Pelagium: *Reſponde mihi, velis, an nolis carere peccato?* At ſcribit Auguſtinus cap. 59. de Pelagio: *Quod vero contra eos diſputat qui dicunt: & quis nolit ſine peccato eſſe, ſi hoc in hominis eſſet poſitum poteſtate?* Obiicit Hieronymus Apoſtolum dicentem ad Galat. 5. *Caro deſiderat contra ſpiritum, & ſpiritus contra carnem*. Rurſus late verſat illa ad Rom. 7. *Non enim quod volo, illud operor &c.* Quas auctoritates exponit Pelagius apud Aug. cap. 25. & ſequentibus. His ſane adducor in eam opinionem, cum idem Pelagius poſtea etiam ſcripſerit contra libros Dialogorum ejuſdem Hieronymi. Ut ut ſit de hoc, Pelagius in eo opere naturæ vigorem, liberique arbitrii vires contra gratiam prædicabat, & ne ſolus ea aſſerere videretur, nonnullorum Patrum teſtimonia pro ſe adduxit, quos inter, ipſos antagoniſtas Hieronymum & Auguſtinum. Hunc librum hoc pacto publicatum ſcribit Auguſtinus. Erant inter alios Pelagii diſcipulos Timaſius ac Iacobus, adoleſcentes honeſtiſſime nati: qui ipſius Pelagii exhortatione monaſticam vitam agebant; at pravis doctrinis imbuti contra Dei gratiam diſputabant. Hæc ubi Auguſtinus accepit, admonere idemtidem juvenes non deſtitit, qui cum primum corrigi cœpiſſent, ſecretum Pelagii librum ad Auguſtinum miſerunt. Jam inde ab initio hæreſis, cum adhuc Pelagius Romæ moraretur, aliqua illius ſcripta Auguſtinus legere deſiderabat, ſed tamdiu irrita ejuſdem vota per memoratos juvenes impleta ſunt. Auguſtinus, ut teſtatur initio libri de Natura & gratia, ceteris quæ ad manum aderant intermiſſis, Pelagii librum evolvit: quem cum erroribus paſſim ſcatentem cognoviſſet, ſtatim juſtum eidem volumen oppoſuit, quod *de Natura, & gratia* inſcriptum, iiſdem adoleſcentibus qui Pelagianum librum prodiderant, nuncupavit: quo veluti præſentiſſimo antidoto egregii illi juvenes præmuniti, Pelagianum virus evomuere. Docet autem S. Doctor, neminem per legem naturæ ſalvari poſſe, ſed tantum per fidem & ſacramentum Sanguinis Chriſti: non ita laudandum eſſe Creatorem, ut convincamur dicere ſuperfluum Salvatorem: laudandam hominis naturam primitus a Deo creatam, ſed hanc Adæ peccato ſauciatam ab eodem ſanandam eſſe: vitia quæ patimur, non divino operi, ſed voluntati humanæ, ju-

ſtæque Numinis vindictæ adſcribenda : in noſtra quidem fuiſſe poteſtate ne illa acciderent;ut autem auferantur , a Deo ſolum ſperandum , illumque inſuper exorandum , non modo ut præterita peccata condonet, verum etiam rogandum ut futuris ſua nos gratia eximat : neminem , excepta Dei Genitrice , fuiſſe ſine peccato : libertatem arbitrii divino auxilio roborandam: nullum denique veterum Patrum contraria docuiſſe: quod explicatis eorumdem a Pelagio adductis teſtimoniis, erudite demonſtrat.Hæc ibi Auguſtinus , qui tum primum Pelagium hæretica docere cognovit: *Propoſuit de gratia* , inquit , *quæſtionem : id reſpondit quod habebat in corde: definita quæſtio eſt,non quam volebamus, ſed ubi quid ſentiret* , *dubitabamus*.

Paulus Oroſius Hiſpanus Auguſtini fama permotus Hipponem venerat , quo nonnullarum difficultatum ſolutionem impetraret. Ab Auguſtino uti ſacratiori Chriſtiani orbis oraculo undequaque reſponſa petebantur , ac ſi illo loquente Deus occulta revelaret. De his tantum ſermonem faciemus, quæ Pelagianæ hiſtoriæ congruent. Cum Syracuſis Pelagii diſcipuli nova dogmata publicantes , graves turbas darent , Hilarius quinque quæſtiones ſibi explicandas ad Auguſtinum e Sicilia tranſmiſerat. Hic autem non minus eruditam quam prolixam epiſtolam repoſuit, pluribus demonſtrans , neminem in hac vita vivere poſſe ſine peccato : liberum arbitrium abſque gratiæ auxilio non poſſe mandata divina ſervare: damnari infantes ſine baptiſmo ex hac vita migrantes : non teneri divites ad univerſa bona pauperibus eroganda: neminem denique eſſe debere ad jurandum proclivem . Nondum erat id temporis Hilarius Epiſcopus : nam in epigraphe epiſtolæ inter Auguſtinianas 89. *Filius* a S. Doctore nominatur. Anno vero 417. cum alteram ad eumdem epiſtolam 94. Auguſtinus per Palladium miſit, ad ſacrum Syracuſanæ Eccleſiæ thronum evectus fuerat : vocatur enim ab Auguſtino *Frater* & *Conſacerdos* . Eodem fere tempore , cum Paulus & Eutropius Epiſcopi Gallicani plurium hæreſum commonitorium Auguſtino detuliſſent, libellum etiam eidem dederunt, Pelagianis ratiunculis contextum: quem ex Sicilia acceperant , & Cæleſtii nomine circumferebatur . Auguſtinus, cum nuſquam novos Pelagianorum motus intelligeret , ingens ac jamdiu meditatum opus inchoarat , nempe expoſitionem Pſalmorum , ſimulque volumen de Civitate Dei pæne cœptum proſequebatur . Vix autem

tres

tres pſalmos interpretatus fuerat, duoſque libros prioribus tribus de Civitate Dei addiderat, cum ad Pelagianos ſtylum convertere coactus eſt, ex epiſtola 102. ad Evodium.

Non convenit inter ſcriptores, a quonam Paulus Oroſius ad Auguſtinum miſſus fuerit. Nonnulli miſſum putant ab Erote & Lazaro Galliæ Epiſcopis, qui anno 415. Pelagium apud Palæſtinos Epiſcopos accuſarunt. Alii illius peregrinationis auctores faciunt Eutropium & Paulum. Ita Baronius, & Bivarius; ille in annalibus ad annum 414. iſte in comment. Chronici Flavii Dextri ad annum 400. Sed hanc quæſtionem ipſe Oroſius tollit, qui in epiſtola ad Auguſtinum, quæ habetur tomo 6. ante librum adverſus Priſcillianiſtas & Origeniſtas, ſcribit: *Ad te per Deum miſſus ſum: de te per eum ſpero, dum conſidero, qualiter actum eſt quod huc venirem. Agnoſco cur venerim, ſine voluntate, ſine neceſſitate, ſine conſenſu. De patria egreſſus ſum, occulta quadam vi actus, donec in iſtius terræ litus allatus ſum. Hic demum in eum reſipui intellectum, quod ad te venire mandabar: impudentem non judices, ſi accipis confitentem.* Facilius ſane erat illis auctoribus iſta legere, quam a quibus Oroſius miſſus fuerit, indagare. Ex his patet Chronologiæ Flavii Dextri anti-hiſtoria, inaniſque pro eadem defendenda Bivarii labor: ſcribit enim Dexter anno 400. Oroſium ab Epiſcopis Hiſpanis ad Synodum Africanam cum mandatis legatum. Audiatur ipſe Auguſtinus, hæc ad Evodium de Oroſio ſcribens: *Ad nos ab ultima Hiſpania, ideſt ab Oceani litore, ſolo ſanctarum ſcripturarum ardore inflammatus advenit.* Erat in animo Oroſio, tradere S. Doctori commonitorium ſeu conſultationem de pravis Priſcillianiſtarum atque Origeniſtarum ſententiis, quibus Hiſpaniæ agitabantur: ſed cum quotidie tantis occupationibus obrutum Auguſtinum videret, ne feſſo novos labores adderet, rem procraſtinabat, cum Eutropius & Paulus ſupervenere, plurium Cæleſtii ratiocinationum confutationem S. Doctorem rogaturi. Oroſius quidem in eadem epiſtola teſtatur illos Epiſcopos *commonitorium dediſſe de aliquantis hæreſibus.* Cum vero habeamus, Auguſtinum librum de Perfectione juſtitiæ ad Eutropium & Paulum dediſſe, in quo, ut petierant, Cæleſtii ſophiſmata diſſolvit, neque ullum aliud Auguſtinianum ad eoſdem opus perſcriptum legamus, hæc Cæleſtii argumenta ad illud commonitorium referenda ſunt. Librum igitur elucubravit Auguſti-

guſtinus, cujus hunc titulum legimus: *de Perfectione juſtitiæ.* In hoc volumine Cæleſtii ratiocinationes diluit (ſexdecim illæ numerantur) quibus probare hæreticus nitebatur, hominem ſolis ingenitis arbitrio viribus poſſe eſſe ſine peccato. Auguſtinus vero conſtanter docet, vitari poſſe peccatum, ſi gratia Dei per Jeſum Chriſtum natura vitiata ſanetur: quæ in tantum ſana non eſt, in quantum id quod faciendum eſt, aut cæcitate non videt, aut infirmitate non implet: non eſſe opus liberis liberatore, ſed
Pſal. xxx.9. ſervis, ut eis dicat gratulatio libertatis: *Salvaſti de neceſſitatibus animam meam*; ipſa enim ſanitas eſt vera libertas, quæ læſa non fuiſſet, ſi bona permanſiſſet voluntas: Dei unius eſſe, hominem facere, & reficere. Plura etiam poſtea exponit teſtimonia, quæ ex ſacris literis Cæleſtius opponebat, ut hominis voluntatem contra divinam gratiam erigeret. Hunc librum de Perfectione juſtitiæ, inter illos quos in libris Retractationum recenſuit, Auguſtinus non numeravit, quod inter epiſtolas reponendus ſit, ut ex hoc initio ejuſdem patet: *Sanctis fratribus & Coepiſcopis Eutropio & Paulo Auguſtinus*. Ejus tamen eſſe tres præcipui S. Auguſtini diſcipuli ac defenſores acerrimi teſtantur. Proſper in fine libri adver. Collatorem, Fulgentius libro 1. ad Monimum cap.2. & Poſſidius in indice. Scriptum vero hoc ipſo anno conſtat: nam Oroſius antequam diſcederet ex Africa, Paulum & Eutropium S. Doctori commonitorium illud tradidiſſe, in memorata epiſtola narrat.

Auguſtinus, ut Oroſio morem gereret, ejuſdem conſultationi reſpondens, Priſcillianiſtarum atque Origeniſtarum deliria ſumma perſpicuitate ac brevitate rejecit, ac librum aſſertione peccati originalis, veluti capitalem Pelagii errorem. ſuffocaturrus, concluſit. Oroſius de origine animæ certius aliquid ab Auguſtino cognoſcere deſiderabat; ſed ea in quæſtione magnum illud ingenium perpetuo fluctuavit. Illam quidem e nihilo creatam citra dubium aſſeveraſſet, ſed in ea ſententia peccati originalis traducem difficillime explicari autumabat: diu vero hac dubitatione agitatus, ſolutionem cui adquieſceret, deſperans, a Hieronymo rei difficilis intelligentiam petere decrevit. Quare Oroſium monuit, ut Hieronymum adiret, originem animæ ab eodem intellecturus. Itaque prolixam epiſtolam de origine animæ ad Hieronymum dedit: in qua omnes ea de re ſententias examinat, quibuſve in ſingulis difficultatibus prematur, exponit.

Epi-

Epiſtolam iiſdem omnino verbis finit, quibus opus ad Oroſium conſcriptum clauditur: hæc autem ſunt: *Sed antequam ſciam quænam earum potius eligenda ſit, hoc me non temere ſentire profiteor, eam quæ vera eſt, non adverſari robuſtiſſimæ ac fundatiſſimæ fidei, qua Chriſti Eccleſia nec parvulos homines recentiſſime natos a damnatione credit niſi per gratiam nominis Chriſti, quam in ſuis Sacramentis commendavit, poſſe liberari.* Quando vero Auguſtinus ad Oroſium ſcribebat contra Priſcillianum, jam ejuſdem Oroſii in Orientem iter decretum erat: nam cap. 12. ſic Oroſium colloquitur: *Quamvis autem deſiderative rogem, votis ardentibus exoptem & expectem, ut per te mihi Dominus hujus rei auferat ignorantiam*, nempe de origine animæ.

Hic nobis probandum reſtat, Timaſii ac Iacobi converſionem, atque hæc quæ de Oroſio diximus, hoc anno 414. contigiſſe: nam illa ad annum ſequentem Ianſenius refert. Auguſtinus epiſt. 102. ad Evodium recenſet quæcumque illo anno, antequam ejuſdem epiſtolam acciperet, literis mandarat, narrans ſe duos de Civitate Dei libros ſcripſiſſe, quartum ſcilicet & quintum; inſuper trium pſalmorum explicationem (quæ quidem volumina adveniente Quadrageſima abs ſe inchoata teſtatur)additque duos ad Hieronymum libros, tertium ad Oroſium: *cui*, inquit, *ut ad Hieronymum quoque pergeret, perſuaſi*. Et poſtea: *Scripſi*, inquit, *etiam grandem quemdam librum adverſus Pelagii hæreſim, cogentibus nonnullis fratribus, quibus contra gratiam Chriſti opinionem perniicioſiſſimam ille perſuaſerat*. At Oroſius menſe Julio anni ſequentis erat Hieroſolymæ: quod aperte conſtat ex iis, quæ idem habet in Apologia, ut mox dicemus. Quare hoc anno eos libros a S. Doctore elucubratos compertum ſit. Puto autem Oroſium Hippone ſolviſſe hoc ipſo anno, antequam Auguſtinus librum de Natura & gratia perfeciſſet: etenim ſecum illum in Aſiam deportaſſet, uti epiſtolam illam ſatis prolixam ad Hilarium datam, ad ipſum Hieronymum detulit. Adde Oroſium in conſeſſu Hieroſolymitano de libro de Natura & gratia dixiſſe: *Hoc Auguſtinus Epiſcopus ſcriptis ſuis, ſicut audiſtis, exhorruit: hoc in ipſius nunc Pelagii ſcriptis ſua reſponſione condemnat.* Et Hieronymus qui anno ſequenti ſcripſit libros Dialogorum, cum mentionem feciſſet trium S. Auguſtini librorum de Peccatorum meritis & remiſſione, ait, Pelagium alloquens: *Alios*

quo-

quoque ſpecialiter tuo nomini cudere dicitur, nempe librum de Natura & gratia: quæ quidem ab Oroſio intellexerat.

CAPUT VII.

Hieronymus libros Dialogorum contra Pelagium ſcribit. Hæreticus Hieroſolymis a Iohanne Epiſcopo examinatur. Ianſenii hallucinatio notata. Oroſii apologia de Libertate arbitrii defenditur.

Anno 415. AUguſtinus anno 415. acri ſtudio ac continuato labore Davidicos pſalmos interpretabatur, quod opus anno ſuperiori inchoaverat. Quam vero huic expoſitioni intentus incumberet, ex his quæ hac de re in epiſtola 102. ad Evodium ſcripſit, accipitur: *Ab his*, inquit, *me revocari & retardari irruentibus de tranſverſo quibuslibet quæſtionibus nolo, ita ut nec libros de Trinitate, quos diu in manibus verſo, nondumque complevi, modo attendere velim*. At quoties in illa pſalmorum interpretatione argumentum poſcit, divinam gratiam commendat, ac liberi arbitrii ſuperbiam comprimit, ut nec ſic a Pelagianis impugnandis avocari potuerit. Toto hoc anno in Oriente ſtylum morari neceſſe eſt. Pelagius enim, uti hæreticus, coram judice non ſemel cauſam agere coactus, non unum profundæ calliditatis argumentum dedit.

Hieronymus cum in epiſtola ad Cteſiphontem commodius ſe plura contra Pelagium ſcripturum ſpopondiſſet, crebra amicorum expoſtulatione provocatus, hoc anno libros Dialogorum tres adverſus Pelagium emiſit. Quo tamen illius verecundiæ parceret, Socratico more ex utraque parte, quod diceretur vel dici poſſet, exponens, Attici & Critobuli nomina induxit ſecum invicem diſceptantium, ut & Catholicorum ſententiæ, & adverſariorum dicta exprimerentur majori qua fieri poſſet brevitate ac claritate. Semel tantum in proœmio Pelagium, ut hæreſeos reſtauratorem nominavit: *Iovinianus*, ait, *cujus*, *o Pelagi, a te nunc hæreſis ſuſcitatur*, *Romanam fidem me abſente turbavit*. Hinc Pelagius ſui ipſius gloria Hieronymum morderi, atque invidia ſuccendi dictitabat, ac ſe ſcriptis exagitandum:quod tum ipſe Hieronymus in prologo hujus operis, tum Auguſtinus lib. 2. con. Julian. cap. 10. conteſtantur. Hoſce Dialogos paulo ante Synodum Dioſpolitanam quæ hoc anno exeunte celebrata

ta fuit ; evulgavit : ſiquidem Oroſius in Apologia , quam poſt Septembrem contra Pelagium emiſit, hæc habet de Hieronymo: *Similiter , & in libro quem nunc ſcribit , collata in modum dialogi altercatione , confutat* . Idemque Hieronymus reſpondens literis Auguſtini per Oroſium acceptis: *Certe*, ait, *in Dialogo quem nuper edidi , tuæ Beatitudinis , ut dignum fuerat, recordatus ſum* . Oroſius autem menſe Decembri iter in Africam maturabat , ut dicemus ; atque initio ſtatim anni in Africam navigavit . Unde minus exacte Baronius ſcribit , Hieronymum poſt Synodum Dioſpolitanam dialogos publicaſſe . De his Hieronymi libris teſtatur Julianus, Auguſtinum ſcripſiſſe Alexandriam:*Pelagium Scripturarum ab eo oppreſſum molibus,arbitrium liberum vindicare non poſſe* , libro 4. Oper. imperf. cap.87.Suſpicor eam S. Doctoris epiſtolam datam fuiſſe ad Cyrillum Porro in his libris toto Scripturarum ſacrarum campo Pelagianos inſequitur , divinam gratiam commendans , atque vanam hæreticorum apathiam jugulans . De peccato originali ſuam tantum in fine libri tertii ſententiam poſuit dicens, de illo argumento Auguſtinum ſcripſiſſe , unde novo ſane labori ſuperſedendum arbitrabatur , ne ſibi illud Horatii objectaretur , *In ſylvam ne ligna feras* : aut enim dicturum ſe , inquit , eadem quæ Auguſtinus , ex ſuperfluo ; aut ſi nova , a clariſſimo ingenio occupata eſſe meliora . Quibus ad Auguſtinenſium voluminum commendationem nihil afferri poteſt illuſtrius. Illa tamen fuere primæ veluti Auguſtini contra Pelagianos velitationes. Libris enim quos S. Doctor poſtea contra Julianum emiſit , idem veluti triariis decertaſſe dicendus eſt : ſiquidem anteriora volumina, ſive vim argumentorum, ſive doctrinæ ſubtilitatem ſpectes, longo ſuperant intervallo . Hinc Hieronymus , licet diu ſuperſtes fuerit, ac ſuos hoſce dialogos a Pelagio impugnatos videret , ſilentium ſervavit , uno tonante ex Africa in Pelagianos Auguſtino . Immo cum hic ſcripſiſſet Hieronymo , an reſpondiſſet Aniani objectionibus , quibus ſcripta ad Cteſiphontem epiſtola oppugnabatur , reſcripſit Auguſtino : *Si autem Dominus vitam tribuerit , & notariorum habuerimus copiam , paucis lucubratiunculis reſpondebimus , non ut convincamus hæreſim emortuam, ſed ut imperitiam atque blaſphemiam ejus noſtris ſermonibus confutemus . Meliuſque hoc faceret Sanctitas veſtra , ne compellamus contra hæreticum noſtra laudare*, epiſt. 24. apud Aug.

 Nul-

Nullam tamen reſponſionem elucubravit, ſed intra Bethlehemiticæ rupis ſilentia ſeſe continens, veluti intra caſtra emeritæ militiæ miles, Auguſtinianæ contra Pelagianos pugnæ ſpectator uſque ad obitum fuit, novis ſubinde literis Auguſtino victorias gratulatus. Poſthac unus Auguſtinus Catholicam fidem contra novos illos Dogmatiſtas tutatus eſt. Nam licet in Africa ſumma in æſtimatione ob ſanctitatis ac doctrinæ famam eſſet Aurelius Carthaginenſium Antiſtes, ac totius Africæ Primas, hic tamen præſente Carthagine Auguſtino ſilebat; unuſque Hipponenſis Epiſcopus ad populum declamabat, quod ex ſermone 14. de verbis Apoſtoli ſupra oſtendimus, & ipſemet Auguſtinus modeſtiſſimus vir his fatetur in prologo Retractationum: *Tantumque mihi tributum eſt, ut ubicumque me præſente loqui opus eſſet ad populum, rariſſime tacere, atque alios audire permitterer*. Sed de his alias.

Cum Oroſius in Aſiam appuliſſet, Hieronymum ſtatim adiit, cuncta quæ Carthagine contra Cæleſtium peracta fuerant, exponens, libros etiam de Peccatorum meritis & remiſſione ab Auguſtino contra Pelagium elucubratos eidem tradidit, una cum literis quas S. Doctor nuper ad Hilarium in Siciliam miſerat. Hæc ubi a Hieronymi amicis per Palæſtinam vulgata ſunt, Pelagii fides in ſuſpicionem vocata eſt. Neque enim viri cordatiores ſibi perſuadere poterant, Hieronymum & Auguſtinum, quos veluti Chriſtianæ Reipublicæ Conſules Catholicus Orbis ſuſpiciebat, Pelagium impugnandum ſuſcepiſſe vera edocentem Iohannes Hieroſolymitanus, quod Pelagium catholicum credebat (ejus enim ſententias de cute tantum noverat) ægre ferebat hæc paſſim de amiciſſimo ſibi homine ſpargi: cum tamen pejus in dies audire illum poſt Oroſii adventum ad Palæſtinos animadverteret, ne ſuborta diſſidia latius propagarentur, pluribus Hieronymo, multis etiam Pelagio adſtipulantibus, coram toto Clero Hieroſolymitano judicio agere decrevit, placuitque Oroſium acciri Hieroſolymam, qui e veſtigio advenit. Johannes coacta urbana Synodo Oroſium rogat, quæ in Africa adverſus Cæleſtium geſta ſint, ediſſerat. Ille dudum Cæleſtium Carthagine ab Aurelio aliiſque Epiſcopis damnatum reſpondit, atque ex Africa aufugiſſe. Se vero diſcedente, Auguſtinum Pelagii librum ab hujus diſcipulis ad eumdem miſſum confutare, habere ſecum ejuſdem Hipponenſis Epiſcopi epiſtolam: quam nuper

in

in Siciliam ad novos hæreticorum conatus compeſcendos deſtinaverat, quam quidem epiſtolam illis jubentibus legit. Acceſitus inde in conſeſſum Pelagius interrogatur, doceretne ea, quæ Auguſtinus in epiſtola ad Hilarium confutarat. Ille, ut erat impudentiſſimus, ac tunc ſubinfenſo in Auguſtinum animo, reſpondit: *Ecquis eſt mihi Auguſtinus?* Cum vero univerſi conclamaſſent, blaſphemaſſe in Epiſcopum, cujus induſtria hæreſum monſtris ſuffocatis, toti Africæ expetitæ diu pacis dies affulſerat, expellendumque ut hæreticum non modo ab illo conventu, verum etiam ab Eccleſia; Johannes ſui auctoritate interpoſita, judicio rem decerni imperavit, & ne Pelagio quidquam rurſus injuriæ in Auguſtinum excideret, eſſe ſe Auguſtinum dixit, libere ſuam ſententiam exponeret, rogavitque Oroſium, promeret ſi quæ Pelagio objicienda arbitraretur. Ille docere Pelagium dixit, poſſe hominem eſſe ſine peccato, & mandata Dei facile cuſtodire, ſi velit. Hæc quidem faſſus Pelagius, cum tamen id non abſque Dei gratia fieri poſſe aſſeveraret, non levis confuſio exorta eſt. Inſtabat Johannes Oroſio, ageret accuſatorem, ſe tunc judicem futurum, cui Oroſius: *Nos accuſatores hujus non ſumus, ſed quid Fratres tui, Patres noſtri ſenſerint & decreverint ſuper hac hæreſi, quam nunc laicus vulgo prædicat, intimamus.* Johannes, cum præmiſiſſet, Zachariam & Eliſabeth pronuntiatos eſſe juſtos, divinam tamen gratiam ad vitæ ſanctitatem ſervandam perneceſſariam eſſe tribus ſacrarum literarum teſtimoniis comprobavit. Illo turbabatur Oroſius, quod Johannes olim coryphæus fuerat Origenianæ ſcholæ, quæ apathiam ſeu impeccantiam defendebat, atque eo quæ de Zacharia & Eliſabeth dixerat, referebat: *Quod quidem*, inquit, *ab Origene dictum, ab eo proferri compluribus modis notum erat.* At Pelagium ex Origene ſuam doctrinam mutuaſſe, nulli dubium erat. Accedebat quod Oroſio cum Græcis per interpretem loquendum erat, quem Pelagianæ fidei eſſe cognoverant Poſſerius, Avitus, ac Dominus ex duce, qui ſæpe vel prave interpretantem, vel plura ſupprimentem, vel alia ex aliis ſuggerentem confutaverant. Erat Avitus Presbyter Bracarenſis ex Idatio in Chronico. Quare cum plura hinc inde dicta fuiſſent, nihil de Pelagio judicatum eſt, decretumque rem integram ad Innocentium Pontificem deferri, in quam ſententiam omnes pedibus ivere. Hic conſeſſus habitus

 eſt

eſt Hieroſolymæ exeunte Julio: nam Oroſius teſtatur ſe poſt ſeptem & quadraginta dies Hieroſolymam rediiſſe prima encæniorum die. Hoc feſtum vero ob dedicationem Martyrii, celeberrimi templi a Conſtantino Magno extructi ea in urbe agebatur die 14. Septembris, de quo hæc recitat Nicephorus lib. 8. cap. 50. *Erat is decimus quartus menſis Septembris dies, qui ab eo tempore in Eccleſia Hieroſolymitana quotannis publice ab omnibus feſtus & celebris agitatus eſt, octo ex ordine diebus conventibus celebrandis, quibus diebus ex omni terrarum orbe homines eo conveniunt, & ad feſtos conventus concurrunt, arcana ſacra peracturi, & loca ſancta cognituri*. De Martirii conſecratione late agit Euſebius lib. 4. de vita Conſtantini, & ex eo Baronius ad annum 335.

Pelagius ejuſque ſatellites Johannem convenientes, plura in Oroſium qui novum Pelagio periculum molitus fuerat, congerebant, tamdemque in eam ſententiam eumdem traxerunt, ut crederet, Oroſium aſſerere, nec per Dei gratiam homines eſſe poſſe ſine peccato. Hinc cum prima ſolemnitatis die Oroſius Johanni ſacra peracturo adſtitiſſet, acriter ab eodem uti hæreticæ doctrinæ aſſertor repulſus, gravem ignominiam tulit. Ille vero quo ſe defenderet, objectamque hæreſeos notam a ſe procul excuteret, paucos intra dies apologiam edidit de Libertate arbitrii inſcriptam, in qua geſtis in Hieroſolymitano conſeſſu enarratis, ſui defenſionem proſecutus in unum Pelagium invehitur, ejuſque epiſtolam ad Demetriadem nuperrime datam primus omnium eventilat, modeſte ſemper de Johanne locutus, ut dixerit: *Concedendum eſt magis, ut interpres erraſſe dicendo, quam Epiſcopus audiendo finxiſſe videatur*. Totam eam ſtropham in ſubdolam interpretis fidem devolvit.

Hic Hieroſolymitanus conſeſſus coram Iohanne, ac cuncta quæ ex Oroſio hucuſque diximus, non modo in dubium vocantur, ſed a nonnullis auctor apologiæ non Oroſius, ſed hæreticus quis Novatianus aſſeritur, quod Wiſtellius Carmelita tomo 2. Vindiciarum lib. 3. ſect. 5. tradit, nec diſſentit Lezana tom. 3. Annal. Carmelit. ad annum 415. Baronius nec verbum quidem habet de hoc Pelagii examine a Iohanne peracto. Ianſenius mentitorem quemdam illam apologiam Oroſio ſuppoſuiſſe fidenter pronuntiat; timetque vir eruditus Aloyſius Torellus tomo 1. Sæculorum Auguſtin. ad annum 415. num. 7. integram fidem

inter

inter tantam contradictorum turbam præſtare. Mirum quomodo in re certiſſima ſcriptores celeberrimi falli ac fallere potuerint! Etenim cuncta quæ Oroſius in illa Apologia narrat, repetit quoque S. Auguſtinus in libro de Geſtis Pelagii: quæ ſane niſi ab Oroſio accepiſſe credendus eſt. Omitto hic omnia quæ ibi narrantur, optime rei veritati ita congruere, ut niſi ab eorum temporum ſcriptore, & geſta Pelagianorum optime callente dici potuerint. Ibi enim libri eo uſque a S. Auguſtino editi recenſentur: Timaſii ac Jacobi converſio, librique Pelagiani evulgatio proditur: inſuper narratur, Cæleſtium ab Aurelio Carthagine damnatum aufugiſſe: Hieronymum id temporis libros Dialogorum elucubraſſe: Pelagium nuper ad Demetriadem ſcripſiſſe, recitatis ad verbum pluribus ejuſdem epiſtolæ verſibus: fit mentio ibidem encæniorum, quæ quotannis Hieroſolymæ celebrabantur: nihil in eadem apologia traditur de Synodo Dioſpolitana, exeunte poſtea anno coacta: quæ cuncta aliave, ſi attentius conſiderata fuiſſent, Oroſii apologia haud in dubium veniſſet, etiamſi de hoc Pelagii examine S. Auguſtinus ſiluiſſet.

Ianſenius hallucinatus eſt, exiſtimans hunc conſeſſum de quo Oroſius ſcribit, eſſe Synodum Dioſpoli habitam, cujus geſta cum ex S. Auguſtino habeamus, atque Oroſium ibi minime adfuiſſe S. Doctor teſtetur, fieri nequit, inquit auctor ille, vera eſſe quæ de ſe Oroſius in memorata apologia narrat. Verum Oroſius ſcribit, ſe in conſeſſu coram Iohanne non fuiſſe Dioſpoli, ſed Hieroſolymæ: *Latebam ergo*, ait, *in Bethlehem traditus a Patre Auguſtino, ut timorem Domini diſcerem ſedens ad pedes Hieronymi: inde Hieruſalem vobis accerſentibus vocatus adveni: dein in conventu veſtro una vobiſcum Iohanne Epiſcopo præcipiente, conſedi.* Hujus vero primi examinis, quod Pelagius hoc anno coram Iohanne Hieroſolymitano ſubiit, præter Oroſium teſtis eſt Auguſtinus lib. de Geſt Pelag. cap. 14. 15. 16. 17. & 30. Quæ legens Ianſenius putavit, intelligenda eſſe de Synodo coacta Dioſpoli, quæ abhinc quinque menſibus, nempe ad finem anni habita eſt. Audiatur Auguſtinus cap. 14. *Etiam hoc uſus eſt teſtimonio S. Johannes Hieroſolymitanæ Antiſtes Eccleſiæ, ſicut interrogatus, quæ apud illum ante judicium* Dioſpolitanum *geſta fuerant, Coepiſcopis noſtris qui ſimul in illo judicio præſidebant, ipſe narravit*. Item: *Ait enim, tunc, quibuſdam ſuſurrantibus & dicentibus, quod ſine Dei gratia diceret Pelagius*

lagius , poſſe hominem perfici ideſt quod ſuperius dixerat , eſſe poſſe hominem ſine peccato ; culpam , inquit , ſuper hoc etiam intuli : quia & Apoſtolus multum laborans, ſed non ſecundum ſuam virtutem, ſed ſecundum Dei gratiam dixit &c. & cap.15. *Hæc narravit Epiſcopus Johannes , audiente Pelagio , qui poſſet honorifice dicere : fallitur ſanctitas tua , non bene meminiſti &c.* Vides a Iohanne geſta nonnulla fuiſſe ante judicium Palæſtinum? Quod autem hæc paulo ante Synodum peracta ſint; audi eumdem cap. 17. *Sed ſi forte* , (loquitur de Pelagio) *illud jam dudum a Sancto Johanne narratum cogitare , vel meminiſſe non potuit, recentiſſimam ſuam reſponſionem reciperet,& quæ paulo ante de Cæleſtio ſibi objecta anathematizaverit,adverteret* . Iohannem vero amarulento fuiſſe in Oroſium animo, patet ex iis quæ de ipſomet abſente idem retulit poſtea Dioſpoli in Synodo. Eumdem etiam ab interprete deceptum tradit idem Auguſtinus cap. 16. hæc ſcribens : *Nam quidquid dixit Johannes Epiſcopus de abſentibus Fratribus noſtris ſive Coepiſcopis Erote & Lazaro , ſive de Presbytero Oroſio , ſive de aliis , quorum ibi non ſunt nomina expreſſa*, nempe Avito , Paſſerio, ac Domino ex duce , *credo quod intelligat ad eorum præjudicium non valere . Si enim præſentes eſſent , poſſent eum fortaſſe,abſit ut dicam , convincere de mendacio , ſed forte commemorare quod forte fuiſſet oblitus, aut in quo eum fefellerit latinus interpres* . Quibus aperte confirmantur quæ de Iohanne in Apologia Oroſius narrat.

Ceterum huic apologiæ nonnulla aſſuta leguntur , deſumpta ex libro Auguſtiniano de Natura & gratia , adeoque imperite, ut hæc inibi ſcribantur: *In libris quos ad Marcellinum ſcripſi, ſicut potui , explicare curavi* : cum Marcellinus occiſus fuerit antequam Oroſius in Africam appelleret , & Auguſtinus librum de Natura & gratia elucubraverit , profecto paulo ante in Palæſtinam Oroſio , uti ex epiſt. 102. ad Evodium patet. Quare ſi Oroſianæ apologiæ inſarta eximantur, integrum ſuo auctori opus adſcribetur . Legatur Voſſius lib.1. hiſt. Pelag. cap. 7.ubi capita deſignat , quæ librariorum vitio in memoratam apologiam irrepſerunt. Hic liber vulgo inſcribitur Apologia de Libertate arbitrii , cum tamen ibidem Oroſius ſe potius ac divinam gratiam defendat contra Pelagium, qui pro libertate arbitrii ſupra gratiam erigenda decertabat . Et quidem alium titulum ab Oro-

Digitized by Google

Oroſio in apologetico inſcriptum facile ſuſpicor : ſed de hoc alii judicent .

CAPUT VIII.

Pelagius in Synodo Dioſpolitana ſubdole abſolutionem ſuffuratus , in Hieronymum ſcriptis atque injuriis debacchatur .

INterea Eros ac Lazarus Epiſcopi Gallicani ſuis ab Eccleſiis pulſi , cum Apoſtolica Sedes utriuſque depoſitionem ratam haberet , in Orientem transfretarant , ut illius regionis Antiſtitum ſuffragia corrogarent: ubi vero in Palæſtinam venientes Pelagii conatus intellexere , de orthodoxa pietate ac religione ſoliciti , libellum contra eumdem hæreticum, ejuſque ſocium Cæleſtium Eulogio Cæſareenſi Palæſtinorum Primati dederunt , a quo Synodus etiam indicta fuit Liddæ , quæ id temporis Dioſpolis dicebatur . Quatuordecim illuc Epiſcopi convenere , quorum nomina exhibet Auguſtinus lib. 1. con. Iul. cap. 5. nempe Eulogius Synodi Præſes , Iohannes Hieroſolymitanus , Ammonianus , Porphyrius , Eutonius , Porphyrius , Fidus , Zoſimus, Zoboenus , Nimphidius , Chromatius , Iovinus , Eleutherius, & Clematius. Accitus eſt ad Synodum Pelagius, Eros vero ac Lazarus propter unius ægritudinem non interſuere ; abſuit etiam Oroſius , qui iter in Africam parabat . Errores unus & triginta Pelagio a Patribus ex accuſatorum libello objecti ſunt , quos fuſius recitat Auguſtinus in libro de Geſtis Pelagii . Cum vero nullus ex adverſo accuſator inſtaret,facili negotio Hæreticus Synodo impoſuit : nam cum ejuſdem liber latino ſermone contextus , per interpretem Græcis Judicibus exponeretur, & ipſe Pelagius Græce interloqueretur, ejuſdem hæreſes quibuſdam ab ipſo verborum circumlocutionibus veſtitæ , non adeo deformes Patribus viſæ ſunt,ut Pelagius publico anathemati ſubjiciendus judicaretur . Subdolas illius artes paucis perſtringit Innocentius Papa in epiſtola ad Africanos , quæ 96. eſt apud Auguſtinum. *Objecta* , inquit, *partim ille vitando ſuppreſſit , partim multa in ſe verba retorquendo , tota obſcuritate confudit, aliqua magis falſis argumentis quam vera ratione, ut ad tempus poterat videri , purgavit negando , alia falſa interpretatione vertendo* . Tanto enim , ut ait Auguſtinus , judices fefellit occultius, quanto expoſuit illa verſutius; damnavit enim Pelagius dicentes,

Adam

Adam ſibi ſoli & non generi humano ſuo peccato nocuiſſe : at verſipellis vulpecula ceteris Adamum obfuiſſe non transfuſione, ſed exemplo delicti ſentiebat . Item illos reiecit qui dicerent, infantes in eo ſtatu eſſe in quo fuerat Adam ante peccatum,quod ille præcepti capax fuerit , iſti non ſint; non vero quod dicerent, infantes eſſe innocentes , ſicut fuit Adam ante peccatum . Hæc poſuimus ex Auguſtino lib. 1. con. Iul. cap. 5. ut unam vel alteram Pelagianæ verſutiæ lineam monſtraremus . Ille quidem hac nobili fidei Catholicæ profeſſione judices ſibi faventes reddidit: *Iterum dico quia hæc & ſecundum ipſorum teſtimonium non ſunt mea , pro quibus , ut dixi , ſatisfactionem non debeo:quæ vero mea eſſe confeſſus ſum , hæc recta eſſe affirmo: quæ autem dixi , non eſſe mea , ſecundum judicium Sanctæ Eccleſiæ reprobo, anathema dicens omni contravenienti & contradicenti Sanctæ Eccleſiæ Catholicæ doctrinis : ego enim in unius ſubſtantiæ Trinitatem credo, & omnia ſecundum doctrinam Sanctæ Catholicæ Eccleſiæ : ſi quis vero alia ab hac ſapit , anathema ſit.* Qua ſane recti dogmatis proteſtatione , ut Synodo videbatur, apertiſſima hanc abſolutionem doloſe ab eadem impetravit:*Nunc quoniam ſatisfactum eſt nobis proſecutionibus præſentis Pelagii monachi , qui quidem piis doctrinis conſentit , contraria vero Eccleſiæ fidei reprobat & anathematizat , communionis Eccleſiaſticæ eum eſſe & Catholicæ confitemur* . Apud Aug. lib. de Geſtis Pelagii cap. 19. & 20. Satis nervoſe in haſce Pelagii præſtigias , quibus illuſit Palæſtinis Epiſcopis, invehitur Auguſtinus lib. de Pec. orig. cap. 16. *Quando tibi* , inquit , *illa damnanda obiiciebantur ; non ea Catholici Epiſcopi ſic intelligebant; ideo cum illa damnares , Catholicum te eſſe credebant . Propterea ergo quod te illi ſapere exiſtimabant , abſolvendum fuit; quod vero tu ſapiebas , damnandum fuit . Non ergo tu abſolutus es , qui damnanda tenuiſti , ſed illud abſolutum eſt , quod tenere debuiſti . Ut autem tu abſolutus putareris , creditus es ſentire laudanda , cum te Judices non intelligerent , occultare damnanda* . Et ſane adeo ambiguis verbis , ſubdolis ſententiis, & aptis in ſpeciem verborum reſtrictionibus uſus eſt Pelagius, ut Auguſtinus illius Synodi geſta recenſens dixerit : *Quod & nobis* nempe decipi , *forſitan contigiſſet , ſi cum eis in illo judicio ſediſſemus* . Illud autem in hac Synodo , quod ſummæ Auguſtino gloriæ vertitur , notandum venit , unius S. Patris epiſtolam

ad

ad Hilarium iterum Pelagio objectam fuiſſe : quod ipſe S. Doctor. his verbis teſtatum reliquit lib. de Pec. orig. cap. 10. *Synodus dixit : quoniam Sanctus Auguſtinus Epiſcopus adverſus diſcipulos ejus in Sicilia reſpondit Hilario , ad ſubjecta capita ſcribens librum , in quo continentur : poſſe hominem ſine peccato eſſe ſi velit &c.* Ita Auguſtinus , licet longe in Africa tam procul a Palæſtina conſtitutus, Pelagium ſcriptis perſequebatur , Sanctorum Patrum conciliis arma in hæreticos procudebat, & abſens graviſſimarum difficultatum judex ſententiam dabat , cum ad ejus doctrinæ amuſſim Pelagianorum ſententia exigeretur . Non epiſtolam ad Cteſiphontem , non Hieronymianos dialogos Patres hæretico objecerunt , ſed unam Auguſtini epiſtolam , ut evidens ſit , in Pelagiana cauſa plus uni Auguſtino quam ceteris Patribus tribuendum : de qua re alibi ex profeſſo ſermo redibit . At Pelagius , quo objectæ Auguſtini ad Hilarium epiſtolæ vim declinaret , literas ab Auguſtino ad ſe datas , quarum exemplum ſupra datum eſt , protulit , ut ex earumdem commercio , & ſe pluris Auguſtinum facere , ſeque viciſſim plurimi fieri ab Auguſtino perſuaderet ; acervum etiam aliarum epiſtolarum quas a pluribus Epiſcopis acceperat , in fidei ſuæ teſtimonium legendas exhibuit . *Quid enim ei proſunt,* inquit Auguſtinus , *tantæ ejus laudes in epiſtolis Epiſcoporum quas pro ſe commemorandas , vel etiam legendas , vel etiam allegandas putavit* ? lib. de Geſt. Pelag. cap. 25. Ceterum tantum abeſt ut in hac Synodo abſolutus fuerit Pelagius , ut potius ſuo ſemet ore damnarit : quod frequenter Pelagianis exprobrat Auguſtinus : immo inter reliquos Patres quorum teſtimoniis Pelagianorum dogma confutat , quatuordecim illos Dioſpoli congregatos recenſet , eoſque nominat lib. 1. con. Iul. cap. 5. & 7. *Ac per hoc* , inquiens cap. 5. *Orientales vos judices damnent , a quibus Pelagius damnari timens, eos qui ſentiunt iſta , damnavit, cum eis quos damnavit, profecto damnandus , quia id quod negavit ore , corde ſervavit.*

Hieronymus in epiſtola 24. inter Auguſtinianas ſcribit , Annianum quemdam Diaconum in hoc concilio Pelagii partes acerrime propugnaſſe : quinam vero ille fuerit , inter ſcriptores non convenit : nos plura de illo dicemus cap. 17. Hunc quidem exitum habuit Synodus Dioſpolitana , in qua Pelagius Patribus fucum fecit : unde Hieronymus in laudata epiſtola *miſerabilem*

 Sy-

Synodum eamdem appellavit. At Auguſtinus paſſim Epiſcopos illos excuſat. Audiatur cap. 21. de Geſtis Pelagii; *Neque hoc dicens, judicum arguo vel negligentiam, vel conniventiam, vel, quod ab eis longe abhorrere certiſſimum eſt, impiorum dogmatum conſcientiam; ſed eorum judicio pro merito approbato atque laudato, Pelagius tamen apud eos quibus amplius certiuſque notus eſt, non mihi videtur eſſe purgatus*. Plura etiam de his habet lib. 1. con. Iul. cap. 5. Sanctus Proſper initio poematis contra Ingratos, hæc de laudata Synodo canit:

———non ſegnior inde Orientis
Rectorum cura emicuit: captumque nefandi
Dogmatis auctorem conſtrinxit lege benigna
Commentum damnare ſuum, niſi corpore Chriſti
Abjungi, & ſancto mallet grege diſſociari.
Lene quidem hoc, nimiumque malos toleraſſe videtur
Judicium: ſed ſancta fides examine in illo
Vicit oborturam diro de ſemine prolem.
Proſpectum namque eſt, divino & munere cautum,
Ut licet inſtantem declinans beſtia pœnam,
Perfidiæ ſecum ſenſus tenuiſſet eoſdem,
Ipſa tamen proprium germen damnando necaret,
Ore malam extinguens ſobolem quam protulit ore.

Meminit hujus Synodi Photius cod. LIV. Erravit vero Sethus Calviſius ſcribens in ſua chronologia ad annum 415. Pelagium in hac Synodo hæreſeos convictum, ac pœnitudine ductum eamdem ejuraſſe, atque ad Catholicorum partes acceſſiſſe: etenim Hæreſiarcha *id quod negavit ore, corde ſervavit: nam quod verbis ejus anathematizatur, in literis ejus invenitur*. Verba ſunt Auguſtini in laudato libro contra Julianum.

Hanc Synodum exeunte hoc anno celebratam fuiſſe, ex Luciani Presbyteri epiſtola de Inventione corporis S.Stephani aperte conſtat. Scribit enim feria VI. Tertio nonas Decembris, conſulatu Honorii X. Theodoſii VI. Augg. ſibi per ſomnium Protomartyris reliquias revelatas, iterumque feria ſexta ſequenti id ſibi contigiſſe. Quod cum *in tertia ſeptimana eadem die & hora* accidiſſet, Hieroſolymam ſe contulit, Iohanni Epiſcopo manifeſtaturus; a quo ſepulchri locum quærere juſſus fuit: quod cum inveniſſet, *ſtatim*, inquit, *renunciavi Epiſcopo, cum eſſet in Lidda quæ eſt* Dioſpolis, *Synodum agens: qui aſſum-*

pſit

pſit ſecum duos alios Epiſcopos Eleutherium de Sebaſte, *& Eleutherium de Hiericho*, a quibus VII. Kal. Ianuarias ſacræ Stephani exuviæ ſumma cum pompa alio translatæ ſunt. Ex his colligitur Synodum memoratam, celebratam fuiſſe intra decimam octavam diem & vigeſimam quintam Decembris. Quod vero duo Eleutherii a Luciano memorantur,& unus tantum Eleutherius nominetur inter Synodi Patres ab Auguſtino, & alter ab eodem Eutonius dicatur, alterutri codici errorem irrepſiſſe certum eſt. Oroſius id temporis reditum in Africam ad Auguſtinum adornabat, qua occaſione Avitus, qui Hieroſolymæ contra Pelagium Oroſio favorem præſtiterat, per hunc ipſum ejuſdem S.Martyris reliquiarum fragmenta ad Epiſcopum Bracarenſem miſit: ut ex ejuſdem Aviti epiſtola patet, quam Baronius ſuis annalibus inſeruit. Mirum autem dictu, quanto mœrore perculſi ſint Eros & Lazarus, qui inanem operam ſe poſuiſſe cognoſcerent, Pelagio per dolum abſoluto. Sed animum minime deſpondentes, literas per eundem Oroſium ad Africanos Epiſcopos miſere, quos Palæſtinæ Synodi geſta perdocebant.

Interea Anno 416. Pelagius datis ad amicos literis, approbatam ſuam ipſius ſententiam ab Epiſcopis Dioſpoli gloriabatur: *Quatuordecim*, inquit, *Epiſcoporum ſententia definitio noſtra comprobata eſt, qua diximus poſſe hominem ſine peccato eſſe, & Dei mandata facile cuſtodire, ſi velit. Quæ ſententia contradictionis os confuſione perfudit, & omnem in malum conſpirantem ſocietatem ab invicem ſeparavit*: apud Aug.cap.30. de Geſtis Pelagii. Illud autem in primis curavit, ne geſta ejuſdem Synodi tam propere publicarentur, neve Romam ad Innocentium tranſmitterentur. Quare Auguſtinus novas haſce Hæreſiarchæ verſutias increpans: *Et tamen*, inquit, *epiſtola carnalis ventoſitatis & elationis volat, & geſtorum tarditate procurata, celeritate præcedens in manus hominum prævolat*: lib. de Geſt. Pel. cap.30. Cum vero ab uno ſibi Auguſtino timeret, cujus vim in quatuor contra ſe editis libris nimium expertus erat, breviſſimum quidem ſuæ defenſionis Synodo approbatæ exemplum per civem Hipponenſem ad eundem Antiſtitem tranſmiſit. *Anno 416.*

At Hæreſiarcha illa victoria tumidus, univerſum in Hieronymum amarulenti animi virus evomuit ſtylo gladioque eumdem perſecutus. Quidam perditorum cuneus Hæretico impenſius favens, religioſos viros ac feminas, quarum curam Hieronymus

gerebat, aggreſſus, Diaconum interemit, facibuſque admotis monaſteria incendit. Hieronymus, ut ait Auguſtinus in fine libri de Geſtis Pelagii, vix in turrim munitiorem arrepta fuga, vitæ conſuluit. Ob hæc acriter negligentiæ vel conniventiæ Iohannes Hieroſolymitanus ab Innocentio Pontifice reprehenſus eſt: quæ cum laudatus Auguſtinus retuliſſet; *expectandum*, inquit, *quid illic fratres noſtri Epiſcopi de his tantis malis agendum exiſtiment, quibus eos diſſimulari poſſe quis credat?* Sed & ſcriptis in Hieronymum idem infremuit; nam libros Dialogorum a S. Doctore ſcriptos editis quatuor de Libero arbitrio libellis confutare conatus fuit. Hos vero libros contra Hieronymi volumina a Pelagio editos fuiſſe ex Juliani verbis colligo, qui libro 4. Oper. imperf. cap. 87. apud Auguſtinum hæc habet: *Verum illi operi a Catholico viro*, Pelagio, *qui pulſatus fuerat, obviatum eſt*. At nullum aliud opus a Pelagio poſtea ſcriptum fuiſſe, teſtis eſt S. Auguſtinus in lib. de Grat. Chriſti a cap. 35. & ſeq. De his quoque libris ſcribit Innocentio idem Pelagius: *Legant etiam recens meum opuſculum, quod pro libero nuper arbitrio edere compulſi ſumus, & agnoſcent quam inique nos negatione gratiæ infamare geſtierint*, apud Auguſt. ibidem cap. 41. Hos vero libros editos poſt Synodum Dioſpolitanam, nempe hoc anno 416. teſtatur S. Auguſtinus, hæc ſcribens lib. de Pec. orig. c. 14. *In eiſdem quippe libris & contra peccati ex Adam in parvulos tranſitum loquitur, & de geſtis Palæſtinæ Synodi gloriatur: ubi eos qui ſic tenent, veraciter damnaſſe putatus eſt, & abſolutionem ſuam fallendo furatus eſt*. Sed novus ex Aſia Pelagianus nos in Ciliciam vocat, interim Oroſio Sancti Stephani reliquias ex Aſia in Africam deferente; de quo paulo poſt iterum ſermo redibit.

CAPUT IX.

Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ pro Pelagio contra Hieronymi Dialogos ſcribit. Ejuſdem librorum fragmenta contra Auguſtinum pro originali peccato eliminando ex Codice MS. Vaticano referuntur.

NOvum Pelagianum exhibeo, & eum quidem cui ob ſacræ ac profanæ eruditionis copiam ceteri Pelagiani ſuperborum ingeniorum faſces ſubmittant; immo nec eadem cum illo die nominentur. Florebat tunc in Oriente Theodorus Epiſcopus, quem uni-

univerſæ illius ætatis Patres ob eximiam doctrinæ famam veluti oraculum ſuſpiciebant: qui cum vivens acerrime Pelagianos defenderit, ac mortuus graves poſtea turbas Eccleſiæ dederit, ut altero volumine dicturi ſumus, paucis hic nobis deſcribendus venit: cum præſertim Baronius, Janſenius, Voſſius, Uſſerius & alii, qui Pelagianarum rerum hiſtoriam diligentiſſime concinnarunt, inſignem hunc Pelagianum non cognoverint, quodve magis mirum videtur, nec ipſe Photius rei totius ſcriptor id obſervaverit. Patria illi fuit Antiochia: etenim in Synodo Mopſueſtena anno 550. juſſu Iuſtiniani Imperatoris celebrata, ut refertur Collat. 5. Synodi V. cum ſeniores quique interrogarentur, num Theodori Epiſcopi nomen ſacris diptychis inſertum quandoque legiſſent, reſpondit Anatholius principalis: *Theodorum veterem Antiochenum noſtræ civitatis Epiſcopum neſcio in ſacris diptychis recitari*. Una cum Iohanne Chryſoſtomo Libanii celeberrimi apud Antiochenos ſophiſtæ, atque Andragathii philoſophi auditor fuit. Dein forenſes cauſas aggreſſus, verba clientibus vendidit, ac tribunalibus inſervivit. Cum vero Chryſoſtomus foro relicto monachum induiſſet, hoc ipſum Theodoro ſupra ceteros amiciſſimo perſuaſit. *Erat Theodorus*, inquit Sozomenus lib. 8. cap. 2. *& ſacrorum librorum & aliarum diſciplinarum, rhetorum ac philoſophorum ſufficienter gnarus; & initio quidem, ubi incidiſſet in divinas leges, & cum ſacris viris converſaretur, illud vitæ genus approbavit, & urbicam converſationem damnavit*: verum paulo poſt monaſticæ diſciplinæ pertæſus, urbem ac forum repetiit, & ſolitariæ vitæ oſor nuptias apparavit. At Johannes Chryſoſtomus his probe cognitis, epiſtolam ad Theodorum miſit, *& phraſi & ſenſibus diviniorem, quam mens humana capere queat, qua ille lecta reſipuit, ac rurſus relictis facultatibus, & abdicatis nuptiis, conſiliis Iohannis acquieſcendo ſervatus eſt, & ad philoſophicam vitam reverſus*: verba ſunt laudati Sozomeni. His ſimilia recitat etiam Socrates lib. 6. cap. 3. Qui narrant Theodorum ad meliorem frugem reverſum Carterio ac Diodoro magiſtris, ſacrarum literarum ſcientiam brevi ita aſſecutum, ut univerſos in ſui admirationem traxerit.

Diodorus interim ad Tarſenſem Eccleſiam in Cilicia evectus fuit, qui anno 381. Synodum Conſtantinopolitanam ſubſcripſit, itemque Antiochenam ſub Meletio, ut patet ex literis Damaſi

ab

Digitized by Google

ab Holſtenio collectis, & ab Eminentiſſimo Franciſco Barberino ſacræ eruditionis ſtudioſiſſimo Principe publicatis. Mortuo Olympio Epiſcopo Mopſueſtiæ, qui una cum Diodoro Concilio laudato apud regiam urbem interfuit, Theodorus Antiochenus illius urbis ſacris præpoſitus fuit, ſeditque quartus a Protogene ejuſdem ſedis Epiſcopo. Mopſueſtia celebris urbs erat in ſecunda Cilicia, *vatis domicilium Mopſi*, ex Ammiano Marcellino lib. 19. ubi inter tres illius provinciæ urbes inſigniores eamdem nominat. Plinius lib. 5. cap. 27. deſcribens Ciliciæ oppida ait: *Mopſos liberum Pyramo impoſitum*. Procopius etiam lib. 5. de ædificiis Juſtiniani Mopſueſtiam Pyramo allui ſcribit. Straboni lib. dicitur Μόψου ἑστία, *quaſi lares Mopſi diceres*, inſeruit latino textui interpres Caſaubonus: ἑστία enim lares ſignificat. S. Hieronymus in epitaphio Nepotiani cum Plinio Mopſium appellavit: loquens enim de morte Conſtantii Imperatoris Ariani ait: *In Mopſi viculo moriens magno dolore hoſti reliquit imperium*. Erat hic viculus in agro Mopſueſteno aquis undique ſcaturientibus irriguus ad radices Tauri montis, unde Mopſicrinas, vel Mopſicrinæ nomen loco impoſitum, ut videre eſt in Chronicis Hieronymi & Idatii ad conſulatum Tauri & Florentii. Socrates in fine lib. 2. & Sozomenus lib. 5. cap. 1. ſcribunt Conſtantium obiiſſe *ad fontes Mopſi*: nam Græci fontes κρήνας appellant. Chronicon Alexandrinum ait: *Conſtantius initio IV. Indictionis, denunciatis ſibi Iuliani Cæſaris inſidiis concitus, a Tarſo Ciliciæ ad Mopſi fontes veniens &c. moritur.* Euſebius anno DCCCXXXV. edit. Scaligeri in Chronico ait: *Mopſus regnavit in Cilicia, a quo Mopſicrene, & Mopſiiſtia*, ut plane diſtincta veluti loca recenſeat: quæ miramur Henricum Valeſium in notis ad lib. 21. Ammiani non obſervaſſe. Pelagius II. Papa Mopſueſtiam *ignobilem locum* nuncupavit in epiſt. 3. ad Epiſcopos Hiſtriæ: verba damus in diſſert. hiſt. de Synodo V. cap. 11. quæ quidem intelligenda ſunt facta comparatione cum nobiliſſimis urbibus: nam Ammianus poſt Tarſum & Anazarbum utriuſque Ciliciæ Metropoles eamdem nominat, neque alias Ciliciæ urbes inferiores commemorat. Antoninus Pius Imperator ejuſdem urbis privilegia nova adprobatione rata habuit: quæ & Hadrianæ cognomen ſortita eſt, ut ex hac inſcriptione apparet.

IMP.

IMP. CAESARI. DIVI. HADRIANI. FILIO.
DIVI. TRAIANI. PARTHICI. NEPOTI. DIVI.
NERVAE. PRONEPOTI. T. AELIO. HADRIANO.
ANTONINO. AVG. PIO. PONTIFICI. MAXIMO.
TRIB. POT. III. COS. III. P. P. BENEFICO. AC
SERVATORI HADRIANAE MOPSVESTIAE CILICIAE
SACRAE. LIBERAE. INVIOLATAE. SVIS.
LEGIBVS.VIVENTIS.P.R.AMICITIA.ETSOCIETATECONIVNCTAE.
QVOD.DIVINA.IPSE.IN.IVRE.DICENDO.CLEMENTIA.SIT.VSVS.
NEC. NON. VETERA. EIDEM. CIVITATI. IVRA.
FIRMA. RATA. QVE. ESSE. VOLVERIT.
S. P. Q. R. D. D.

Recitat hanc inſcriptionem magnus Romanæ antiquitatis inſtaurator Onuphrius noſter Veronenſis in comment. faſtorum ad annum Urbis DCCCXCIII. Initio Synodi Mopſueſtenæ anno 550. juſſu Iuſtiniani celebratæ dicitur : *In Mopſueſtia colonia Chriſtianiſſima* . Ex his ergo nobilitas illius urbis intelligitur. Tempore etiam Plinii erat libera Civitas , uti proxime notavimus . Cleri vero , ac civium nobilitas colligitur ex laudata Synodo , quæ collationi 5. Synodi V. inſeritur : ibi enim nominantur cives Comites , Palatini , &c. Ex quibus iterum Mopſueſtiam a Mopſucrene diſtinctam eſſe apparet : illa enim nobilis fuit Romanorum colonia , hæc vero viculus in agro Mopſueſteno. Hujus igitur urbis quæ poſt duas utriuſque Ciliciæ Metropoles , ceteras Provinciæ civitates & antiquitate & nobilitate ſuperabat , Eccleſia Theodoro Antiocheno tradita fuit . Contigit ejuſdem Epiſcopatus prope annum 391. Nam Theodoretus Mopſueſteni eximius Encomiaſtes ſcribit , mortuos eodem fere tempore Theodotum Patriarcham Antiochenum , & Theodorum Mopſueſtenum , ſeque cum utriuſque vitæ termino hiſtoriæ quoque ſuæ finem imponere . Ibi vero tradit Theodorum triginta ſex annos Eccleſiam illam rexiſſe . Quare cum Theodotus objerit anno 427. ut lib. 2. cap. 3. oſtendemus , ſi per triginta ſex annos retrocedamus , ſtatuentur initia Theodori Epiſcopi circa annum 391. In Synodo C. P. ſub Nectario , Arcadio III. & Honorio II. Coſſ. anno 394. in cauſa Boſtrenæ Eccleſiæ in Arabia , ſedit cum aliis Epiſcopis Theodorus Mopſueſtenus, ut ex actis synodalibus apud Balſamonem pag. 761. edit. Pariſienſis colligitur.

Theodorus innumera pene volumina exaravit, omneſque hæreſes acerrime vellicavit: *adverſus Arianum & Eunomianum dogma, quaſi in acie, dimicans, nec non latrocinium Apollinaris compeſcens*, deſcribitur a Theodoreto in calce Eccleſiaſticæ hiſtoriæ: Origenis etiam paradoxa eumdem confutaſſe, in fine ſui breviarii Liberatus teſtatum reliquit. Ceterùm dum plus juſto ingenio indulget, & antiquiores ſemitas faſtidiens, novam viam ſternere tentat, in abſurdiſſimos errores lapſus, hæreſum magiſter evaſit: etenim & Pelagianis, & Neſtorianis nova dogmata procudit. De Neſtorianis inferius id nobis oſtendetur, de Pelagianis hoc modo probandum eſt. Primum ac veluti capitale Pelagianorum dogma fuit, Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret, erat moriturus: hoc enim hæreticorum aſſertum a S. Auguſtino inter paradoxa Pelagiana priori loco refertur epiſt. 106. & in Synodo Africana primo itidem loco damnatur, ut cap. 13. conſtabit. Porro hunc errorem primus per ea tempora docuit Theodorus, dein Rufinus, ac poſtremo Pelagius ſociique. Horum teſtis venit Marius Mercator, qui Pelagio ipſi ac Iuliano convixit. Extat ejuſdem libellus contra Iulianum M.S. in Bibliotheca Vaticana inter volumina Palatina Num. 234. quem Commonitorium idem nominat, ac Pintæ presbytero nuncupat, ubi p. 3. hæc ſcribit: *Quæſtio contra catholicam fidem apud nonnullos Syrorum, & præcipue in Cilicia a Theodoro quondam Epiſcopo oppidi Mopſueſteni jamdudum mota, nunc uſque penes paucos eorum admodum proditur, nec ea palam profertur: ſed ab ipſis qui de ea fornicantur, velut catholicis, intra Eccleſias interim retinetur: progenitores videlicet humani generis Adam & Evam mortales a Deo creatos, nec quemquam poſterorum ſua prævaricatione tranſgreſſo læſiſſe; ſed ſibi tantum nocuiſſe: ſe mandati reos apud Deum feciſſe, alterum penitus nullum. Hanc ineptam & non minus inimicam rectæ fidei quæſtionem, ſub ſanctæ recordationis Anaſtaſio Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifice, Rufinus quondam natione Syrus Romæ primus invexit, & ut erat argutus, ſe quidem ab ejus invidia muniens, per ſe proferre non auſus, Pelagium gente Britannum monachum decepit, eumque ad prædictam apprime imbuit atque inſtituit impiam vanitatem &c.* Ex quibus patet Theodorum Pelagianorum magiſtrum fuiſſe: unde factum eſt, ut Pelagius contra Hieronymum, & Iu-

Iulianus contra Auguſtinum ab eodem ſuppetias tulerint, unumque habuerint in Occidente damnati, Patronum in Oriente, ut ex iis quæ nobis poſtea deſcribentur, apparebit. Hic Mercator, cujus teſtimonium laudavimus, ab Auguſtino nominatur in libro de octo Quæſtionibus ad Dulcitium, in ſolutione quæſtionis tertiæ, ubi ait: *De illis autem qui rapientur in nubibus, in quadam epiſtola quam ſcripſi ad filium meum nomine Mercatorem, quæ incipit*, Procul dubio notiſſimum vobis, *cum me conſuluiſſet de quibuſdam quæſtionibus Pelagianorum, qui negant mortem eſſe peccato retributam &c.* Poſſidius in indice ſcriptorum Auguſtinenſium contra Pelagianos ejuſdem epiſtolæ mentionem facit, ſed Mercatorem Epiſcopum nominat: *Ad Mercatorem Epiſcopum contra eoſdem una.* At anno 419. cum S. Auguſtinus ſcripſit librum illum ad Dulcitium, Mercator nondum erat Epiſcopus: neque enim filium, ſed fratrem eumdem nuncupaſſet. Conſtat autem ex laudato Auguſtini teſtimonio, hunc Mercatorem eſſe eumdem cujus Commonitorium contra Julianum adduxi: nam ibidem memoratam tantum quæſtionem contra hæreticum agitat: nempe ſit ne Adam mortalis factus, de qua S. Doctorem conſuluit: Hæc libuit adnotare, quia hujus Mercatoris teſtimonio non ſemel utemur, noſtraque commentaria ſecretiora atque hucuſque ignota inde nonnulla deproment. Harum quidem rerum notitiam debeo eximiæ ac ſingulari eruditioni Eminentiſſimi Cardinalis Bona, qui, cum Romæ eſſem, libellos Marii Mercatoris mihi prorſus incognitos patefecit, legendoſque juſſit: quos etiam exſcriptos, ac in Galliam abs ſe miſſos affirmavit: quæ hic inſerere libuit, quòd ingenui pudoris ſit fateri per quos profecerim.

Pelagiani cum ſe a Hieronymo & Auguſtino adverſariis ſcriptis vellicari cognoviſſent, Theodori Mopſueſteni patrocinium implorarunt; ad quem etiam Hieronymi Dialogos recens quidem publicatos detulere. Ille ſcientia tumidus, quo ſolus ſapere videretur, aliorum ingenia deſpiciens, ſua tantum probabat: quare contra tres Hieronymi libros ſatis juſtum volumen in quinque libros digeſtum procudit ſub hoc titulo: contra *aſſerentes peccare homines natura, non voluntate*. Hi Theodori libri Photii ætate ſupererant, cujus verba ex ejuſdem Bibliotheca codice 177. huc referre non pigeat, quod rem nemini hucusque obſervatam, nec ipſimet Photio ſcribenti notam aperiunt: nullus enim hu-

euſque ſcivit, Dialogos Hieronymi impugnatos fuiſſe a Theodoro Mopſueſteno. Verba Photii ſunt: *Lectum eſt opus Theodori Antiocheni, qui Mopſueſtenus ille Epiſcopus eſt, ut ex ejus quibuſdam epiſtolis colligimus, hoc titulo*: Contra aſſerentes, peccare homines natura, non voluntate. *Ea diſputatio quinque libris abſolvitur, quos adverſus Occidentales hac labe infectos ſcripſit. Inde enim oriundum hæreſis hujus auctorem in Orientis modo regionibus verſari, libroſque de recens a ſe excogitata hæreſi compoſitos, ad populares ſuos in patriam tranſmittere narrat, ut jam ibi multos per hanc artem in ſuam pertraxerit ſententiam, integraſque adeo Eccleſias abſurdis illis imbuerit opinionibus. Aram vero illorum librorum auctorem, ſive nomine, ſive cognomine incertum, appellat. Hunc etiam quintum evangelium confinxiſſe, illudque ſe in Euſebii Palæſtini bibliothecis reperiſſe ait: rejecta præterea divini ac veteris teſtamenti verſione, quam ſeptuaginta Interpretes ſimul convenientes ediderunt, ut & Symmachi & Aquilæ aliorumque interpretatione, propriam quamdam ſuam novamque conficere auſum, cum neque Hebraicæ linguæ, ut illi, a puero aſſueviſſet, neque mentem S. Scripturæ didiciſſet: Hebræis tantummodo quibuſdam abjectæ ſortis in diſciplinam ſe tradidiſſe, atque hinc propriam ſibi editionem ſcribere aggreſſum*. Hæc ille. Certe hic Hieronymum deſcribi nemo non videt. Erat ille Dalmata, & ex Occidente in Oriente ſedem locarat, ac latino ſermone apud Græcos libros Dialogorum exaraverat. Cum vero reperti in Cæſareenſi apud Palæſtinam Euſebii Bibliotheca quinti evangelii illum arguit, libros Dialogorum notat, in quibus Hieronymus illius evangelii quinti mentionem habet: quod itidem a Juliano Pelagiano Epiſcopo eidem crimini datum eſt, in opere imperfecto Auguſtini lib. 4. cap. 87. *Qua fiducia*, inquit, *tu cum Hieronymi ſcripta collaudes, dicas in Chriſto non fuiſſe peccatum; cum ille in Dialogo illo, quem ſub nomine Attici & Critobuli, mira & ut talem fidem decebat venuſtate compoſuit, etiam quinti evangelii quod a ſe translatum dicit, teſtimonio nititur oſtendere, Chriſtum non ſolum naturale, verum etiam voluntarium habuiſſe peccatum, propter quod ſe cognoverit Johannis baptiſmate diluendum?* Sed mera hæc fuit Pelagianorum calumnia, ut patet ex Hieronymi libro Dialogorum tertio, initio fere hæc ſcribentis; *In Evangelio juxta Hebræos,*

quod

quod Chaldaico quidem Syroque ſermone, ſed Hebraicis literis ſcriptum eſt, quo utuntur uſque hodie Nazaræni, ſecundum Apoſtolos, ſive, ut plerique autumant, juxta Matthæum, quod & in Cæſareenſi habetur bibliotheca, narrat hiſtoria: Ecce Mater Domini, & fratres ejus dicebant ei: Iohannes Baptiſta baptizat in remiſſionem peccatorum; eamus & baptizemur ab eo. Dixit autem eis: Quid peccavi, ut vadam & baptizer ab eo? niſi forte hoc ipſum quod dixi, ignorantia eſt. Hujus Evangelii Nazaræenorum meminit alibi S. Doctor, præcipue lib. 4. comment. in Matth. in cap. 23. *In Evangelio*, inquit, *quo utuntur Nazaræni pro filio Barachiæ filium Jojadæ reperimus ſcriptum*: quam Hieronymi ſententiam habes in Breviario Romano, in tertia lectione ultimi nocturni, in feſto S. Stephani Proto-martyris. Ceterum mentitur Julianus, dum quintum illud Evangelium a Hieronymo translatum dicit, neque Theodorus id vitio vertere debuit Hieronymo, qui quintum illud evangelium non approbavit: ſed illius ſe uſum teſtimonio dicit; quo Pelagianorum dogma de impeccantia etiam a Nazaræna Eccleſia damnatum fuiſſe, oſtenderet: addit enim: *Quibus teſtimoniis ſi non uteris ad auctoritatem, utere ſaltem ad antiquitatem, quid omnes Eccleſiaſtici viri ſenſerint*. Denique cum novam Scripturæ ſacræ tranſlationem carpit, iterum Hieronymum deſignat: ille enim poſt Septuaginta Interpretes, poſt Symmachum & Aquilam, Damaſo Pontifice jubente, vetus teſtamentum Græcæ fidei reddidit, probata modo Eccleſiæ interpretatione. Horum tamen calumnias repellit S. Doctor non uno loco, præſertim in Apologia ſecunda contra Rufinum. Illa notanda ſunt: *Quod ſi apud Græcos poſt ſeptuaginta editionem, jam Chriſti Evangelio coruſcante, Judæus Aquila, & Symmachus, & Theodotion Judaizantes hæretici ſunt recepti, qui multa myſteria Salvatoris ſubdola interpretatione celarunt, & tamen in hexaplis habentur apud Eccleſias, & explanantur ab Eccleſiaſticis viris; quanto magis ego Chriſtianus de parentibus Chriſtianis natus, & vexillum crucis in mea fronte portans, cujus ſtudium fuit omiſſa repetere, depravata corrigere, & ſacramenta Eccleſiæ puro & fideli aperire ſermone, vel a faſtidioſis, vel a malignis lectoribus non debeo reprobari?* Ex his patet Theodorum contra Dialogorum libros ſcripſiſſe, & in uno Hieronymo omnium Catholicorum ſententiam impugnaſſe: quod mox etiam fiet manife-

ſtum. Aram vero illum ignominiæ cauſa agnominavit, quod ἀρὰ Græce maledictionem ſonat: quo nomine hoſtem compellando, Pelagio, ſociiſque Hieronymi hoſtibus ſerviliter aſſentatus eſt.

Porro quo evidens fiat, Theodorum Mopſueſtenum purum putum Pelagianum fuiſſe, referam quæ ex ejuſdem libris recitat Photius: *Sectæ vero illius*, inquit, *ſumma capita hæc fere ſunt: homines natura, non voluntate peccare; natura, inquam, non ea qua præditus ab initio, conditusque eſt Adam (illam enim bonam, & boni Dei opus aſſerunt) ſed ea quam poſt peccatum adeptus ſit, quando per prævaricationem atque peccatum malam pro bona, mortalemque pro immortali commutavit. Hac quippe ratione natura quoque improbos effectos, qui antea natura boni fuiſſent, in natura jam, & non in voluntate peccatum ſibi acquiſiviſſe. Alterum deinde caput ex illo deductum: infantes, tametſi recens natos, peccati immunes non eſſe, cum ob Adæ prævaricationem natura in peccatis conſtituta, ad omnes ejus poſteros peccatrix, ut ipſi loquuntur, natura propagetur. Adferre autem ipſos & illud ait*, Ecce in iniquitatibus conceptus
Pſ. 50. ſum, *& ſi quæ ſunt generis ejuſdem. Sanctum ad hæc baptiſma, ſacrique corporis communionem in peccatorum remiſſionem; quin etiam ipſis infantibus allata hæc præbere ad propriæ opinionis confirmationem*. Vides Theodorum palam negare, pueros infectos peccato naſci, pro quo tollendo illis ſacrum baptiſma impertiatur: impugnare celebrem illam humanæ naturæ conſiderationem integræ ante peccatum & immortalis, lapſæ vero & mortalis poſt culpam. Addit Hieronymum cum aſſeclis docere: *ne Chriſtum quidem Deum, adſumpta nimirum peccatis infecta natura, ſceleris purum eſſe*, ſubjungens: *non vere hos & natura, ſed figura dumtaxat humanam ipſi naturam attribuere*. Mera hæc erat Pelagianorum calumnia, qua Catholicos onerabant: quam procul ab Eccleſiæ ſenſu arcet S. Auguſtinus paſſim in libris Operis imperfecti contra Iulianum. Quod autem Catholici ex Apoſtolo dicebant: Verbum veniſſe ad nos non in carne peccati, ſed in ſimilitudinem carnis peccati; neque enim naturam originali labe infectam aſſumpſit; inde illa de noſtris portenta fingebant. Alium etiam noſtris errorem imponit: *Matrimonium, vel certe congrediendi cupiditatem, & ſeminis miſſionem, omniaque ſimilia quibus ſucceſſione genus hominum propaga-*

pagatur, perverſæ naturæ opera eſſe aſſerunt, in quam quidem per peccatum lapſus Adam, natura mox vitio malorum omnium examen in ſe ſuſceperit. Hæc ſectariorum dogmata ſunt. Hæc quoque famoſa eſt calumnia Auguſtino & Orthodoxis omnibus a Pelagianis importata, cujus repellendæ gratia S. Doctor unum,& poſtea alterum librum De Nuptiis,& Concupiſcentia inſcriptos emittere coactus eſt; probans matrimonium ac nuptias, ſemen ceteraque inſtrumenta generationi inſervientia bona eſſe, ſed malam eſſe concupiſcentiam, ſine qua humana generatio non fit. Unde lib. 2. cap. 5. De Nuptiis, & Concupiſcentia S. Pater interroganti Juliano, utrum diverſitatem ſexuum dicamus ad Diabolum pertinere, an commixtionem, an ipſam fœcunditatem; hæc reponit: *Reſpondemus itaque nihil horum, quia & diverſitas ſexuum pertinet ad vaſa gignentium, & utriuſque commixtio ad ſeminationem pertinet filiorum, & ipſa fœcunditas ad benedictionem pertinet nuptiarum. Hæc autem omnia ex Deo: Sed iſte in his omnibus noluit nominare concupiſcentiam carnis, quæ non eſt a Patre &c.* Hæc autem Theodorum Pelagianum publicant; ubi etiam ex Photio docet: *Jam inde ab initio quidem formatum eſſe mortalem Adam, ſed Deum, ut ſcilicet peccatum odiſſemus, ita tantum ſimulaſſe, quaſi pro peccato pœnæ loco mors impoſita fuerit.* Et hoc ſane capitale Pelagii dogma extitit: *Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret, mortuus fuiſſet.* Quod in Palæſtina Synodo ne damnaretur, ipſe damnavit, uti ſexcenties Pelagianis Auguſtinus exprobrat. Photius qui cetera non animadvertit, & eam quam Teodorus deſcribit, in Occidente hæreſim fuiſſe arbitratus eſt, illam tamen Theodori aſſertionem de naturali Adami conditione mortali reiicit ac deteſtatur. P. Lupus in veterum lectione ſumma cum laude verſatus, in Diſſertatione de Synodo Epheſina cap. 1. codicem Theodori a Photio productum, putat a quodam incerti nominis Pelagiano elucubratum: *& ex illo*, ait, *Theodorus, adeoque & Neſtorius didicerunt pelagianizare.* Labitur vir eruditus: nam liber ille cujus excerpta refert Photius, ab ipſomet Theodoro ſcriptus fuit: neque ex illo Theodorus didicit pelagianizare, ſed in eodem idemmet peſſime pelagianizavit, quod ex Photio, & ex proxime dicendis certiſſimum eſt. Eidem tamen Lupo laudi detur, quod primus Theodorum Pelagianum publicavit.

Hæc

Hæc quidem ſcripſeram, cum in quædam memoratorum Theodori voluminum fragmenta incidi, ad verbum mihi hic prorſus inſerenda. Cum Romæ Reverendiſſimus Pater Laurentius Brancatus eximius noſtræ ætatis Theologus, Scoticæ Academiæ ob præclara ac cedro digna volumina edita præſidium ac decus, idemque Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, præ ſingulari qua literarum ſtudioſos fovet humanitate, inſigniores quoſdam laudatæ Bibliothecæ codices evolvendi poteſtatem mihi feciſſet, hos inter legi volumen Palatinum MS. numero 234. cui Commonitoria Marii Mercatoris ab Eminentiſſimo Bona mihi indicata inſerta ſunt: quod cum curioſius perſcrutarer, Theodori quædam fragmenta fol. 89. inveni; ejuſdem dubio procul Mercatoris induſtria excerpta ac Latio donata: quæ cum Theodori adverſus peccati originalis aſſertionem argumenta contineant, libuit hic eadem ſubnectere, & quidem mendis plurimis expurgata.

Conſtat, inquit Mercator, *hunc Theodoretum per hæc quæ ſcripta ſunt cum Neſtorio ac Theodoro jure damnari. Cujus autem perfidiæ ſit etiam præfatus Theodorus, ex ſcriptis ejus quæ de Græcis tranſtulimus, approbemus.* THEODORI MOPSUESTENI EPISCOPI *de ſecundo codice lib.4 folio decimo, contra S. Auguſtinum defendentem originale peccatum, & Adam per trangreſſionem mortalem factum Catholice differentem.*

Tantis extantibus quæ demonſtrent, Adam ſic ex terra formatum, ut mortalis prorſus exiſteret, erga cibum proprium voluit occupare ſermonem, nec exinde volens advertere veritatem, pro dogmate vero ſeductorio ex mendacio adminationem jungens,
Gen.2. *non ait: mortales eritis, ſed* morte moriemini; *prorſus exiſtentibus natura mortalibus inferre mortis experientiam comminatus: quam etiam juxta morem propriæ benignitatis ad ef-*
Gen.6. *fectum perducere diſtulit. Sicutque cum dicit*: Qui effuderit hominis ſanguinem, ſanguis ejus pro eo fundetur; *non hoc dicit, quia qui occiderit hominem, erit mortalis, ſed quia dignus eſt hujuſmodi morte damnari: ſicut impræſentiarum dixit*; morte moriemini; *non quod tunc mortales fierent, ſed quod digni eſſent qui mortis ſententiam per tranſgreſſionem referrent. Sed & divinam ſententiam quam poſt peccatum Deus Adæ in-*
Gen.3. *ferre videtur, adverte: ſic enim dicit*: Quia audiſti vocem uxoris tuæ, & comediſti de ligno, de quo præceperam tibi de hoc ſolo non comedere, ex eo comediſti; maledicta terra in operibus

ribus tuis : in triſtitia comedes eam omnibus diebus vitæ tuæ: ſpinas & tribulos proferet tibi : & comedes fœnum agri , & in ſudore vultus tui comedes panem tuum , donec revertaris in terram. *Homo autem per hæc omnia natus eſt , quod verum mox ambitum habiturus eſſet , cum labore deinceps fructus de terra ſumpturus , quibus aleretur atque ſubſiſteret , nequaquam habens, ut pridem , tantam propoſitam largitatem , quanta ex paradiſi copia fruebatur . Non enim operari terram pro ſupplicio dedit Deus,quaſi ex immortali natura in mortalitatem homines transferens : quandoquidem , & paradiſum ei ut operaretur , & cuſtodiret indixit ; pro tanta vero priſtina largitate & voluptate paradiſi , ærumnoſam ejus fore ſuſtentationem de terræ fructibus comminatur . Nam prorſus ita mortalis factus , & tunc paradiſi fructibus indigebat, ſicut nunc terræ fructus inquirit, & pro ſupplicio priſtinis fraudatus deliciis , hac ærumnoſiſſima laborioſiſſimaque converſatione mulctatur . Unde ad poſtremum conſequenter adjecit:*Quia terra es,& reverteris in terram. *Hæc etiam mortalitatem naturæ ſignificant.Non enim immortali,& tunc primum incipienti ſententiam mortis excipere,ſicut ſapientiſſimi defenſores peccati originalis,immo potius patres peccati mirabiles aſſeverant,vocabulum huic terræ impoſuit:ſed ut ab exordio naturaliter effecto mortali,appellationem hanc congruere judicavit divina ſcriptura,hoc de hominibus vocabulum ad oſtenſionem corruptibilis eorum naturæ ſæpius aſſumens* : nam recordatus eſt , *inquit* , quia pulvis ſumus : homo ſicut fœnum dies ejus , & ſicut flos agri , ita florebit , quia ſpiritus pertranſibit in eo , & non erit amplius locus ejus . *Vult autem dicere , quod corruptibiles & reſolubiles omnes ſumus in modum fœni parumper florentis, pereuntiſque poſt paululum. Nam ad breve quidem tempus, ut jam diximus, ad non exiſtendum deinceps omnimode pervenimus: ſicut & Abraham* , Ego ſum , *inquit* , terra , & cinis , *pro eo ac ſi diceret , non ſum dignus cum Deo colloqui homo factus e terra , & omnimodis hoc futurus . Magis ergo dicere debuit, quia terra eris, & in terram reverteris: ſiquidem tunc primum fieret natura mortalis .*

Ibid.

Pſal. 102.

Gen. 18.

Ejuſ-

Ejuſdem Theodori ex II. Codice libro III. ante quatuor folia finis libri.

Sed nihil horum perſpicere potuit mirabilis peccati originalis aſſertor, quippe, qui in divinis Scripturis nequaquam fuerit exercitatus, nec ab infantia juxta B. Pauli vocem ſacras didicerit literas: ſed ſive de Scripturæ ſenſibus, ſive de dogmate ſæpe declamans, multa frequenter inepta propoſuit, contraria videlicet ipſis Scripturæ dogmatibus, quæ plurimis impudenter exprompſit. Nam potentiæ metus nullum contra ſinebat effari, ſed tantummodo taciti, qui divinarum Scripturarum habebant notitiam, detrahebant. Noviſſime vero in hanc dogmatis recidit novitatem, qua diceret, quod ira atque furore Deus Adam mortalem eſſe præceperit, & propter ejus unum delictum cunctos necdum natos homines morte mulctaverit. Sic autem diſputans non veretur, nec confunditur ea ſentire de Deo, quæ nec de hominibus ſanum ſapientibus, & aliquam juſtitiæ curam gerentibus umquam quis æſtimaret. Sed nec illius divinæ vocis recordatus eſt, quod non diceretur ulterius iſta parabola in Iſrael: Patres
Ezech. manducaverunt uvam acerbam, & filiorum dentes obſtupeſcunt: quia
18. hæc dicit Adonai Dominus: dentes eorum qui manducaverunt uvam acerbam, obſtupeſcent. *Oſtendens per hæc, quod alterum pro altero juxta quorumdam errorem Deus omnino non puniat; ſed unuſquiſque pro delictis ſuis redditurus eſt rationem. His conſonans Beatus quoque Paulus adnectit*: Deus, *inquit*, qui
Rom. 2 reddet unicuique ſecundum opera ſua; &: unuſquiſque noſtrum
Gal. 6. onus ſuum portabit; &: tu qui judicas fratrem tuum, aut tu
Rom. quare ſpernis fratrem tuum? omnes enim adſtabimus ante tribu-
14. nal Chriſti. *Sed vir mirabilis propter unum peccatum Adæ Deum tanto furore commotum arbitratus eſt, ut vellet illum atrociſſimæ pœnæ ſubdere, & ad univerſos omnes poſteros ejus parem ſententiam promulgare: inter quos quanti juſti fuerint, non facile numerare quis poterit. Ex quibus cum maxime conſiderare convenerat, quod valde videretur incongruum Noe, Abraham, David, Moyſem, & reliquos innumerabiles juſtos obnoxios pœnæ redditos ob unius delictum, & unum atque ex guſtu arboris adprobatum; & quod ſic ultra modum juſtitiæ iram ſuam Deus extenderit, ita ut poſterorum virtutes cunctas abjiceret, eoſque propter unius peccatum Adæ tanto ſupplicio manciparet.*

*ciparet. Nam & ſi nihil aliud, ſaltem de Abel mente, per-
pendens convenienter æſtimare debuerat, qui primus juſtus exi-
ſtens, primus eſt mortuus. Et ſiquidem mortem Deus ad pœ-
nam ſtatuerat hominum, quomodo non impietatis erat extremæ,
vivere quidem eum qui fuit cauſa peccati, vivere etiam cum
illo & Evam malitiæ repertricem; (prætermitto autem Diabo-
lum in immortalitate hactenus perdurantem) primum vero ju-
ſtum repertoremque virtutis, primumque divini cultus curam
gerentem, ante omnes pœna peccantium fuiſſe perculſum? Opor-
tebat autem ſapientiſſimum virum & de Henoch, qui non eſt
mortuus, diligenter expendere: non enim tanta virtute, vel
pietate præditus fuit, ut melior omnibus exiſteret, Moyſe di-
co, & Prophetis, Apoſtoliſque, & reliquis omnibus de qui-
bus ... beatiſſimus Paulus:* quibus dignus non erat mundus;*ita* Hebr.
ut illis mortuis ipſe ſolus ſine mortis experientia perduraret. 11.
*Sed jam ab initio Deus hoc habuit apud ſe definitum, ut pri-
mum quidem mortales fierent, poſtmodum vero immortalitate
gauderent, ſic ad utilitatem noſtram fieri ipſe diſponens.* Et
poſt paulum. *Manifeſtius*, inquit, *hæc eadem Deus oſtendit,
cum transfert Henoc, & immortalem facit. Nam ſi per pec-
catum cauſa ſupplicii Deus intulit mortem, nec olim definitum
hoc habuit, apud ſe ineffabiliter pro nobis juxta propriam ſa-
pientiam cuncta diſpenſans; nequaquam Henoc quidem immorta-
lis exiſteret, Dominus autem Chriſtus ad mortis experientiam
perveniret.* Et poſt paulum. *Idcirco*, inquit, *Dominus auctor
omnium bonorum hominibus factus eſt, ut ſicut Adam primi &
mortalis ſtatus extitit inchoator, & ipſe ſecundi & immorta-
lis ſtatus initiator exiſtens, primitus Adæ prioris naturalia cu-
ſtodiret, dum naſcitur ex muliere, dum pannis involvitur, &
paulatim ætatis incrementa ſortitur. Lucas enim inquit:*Pro- Cap. 2.
ficiebat ætate, & ſapientia coram Deo & hominibus, *dum cir-
cumciſionem ſuſcipit, dum juxta legalem conſuetudinem Deo ad-
ſtitit in templo, parentibuſque ſubiicitur, & converſationi le-
gitimæ mancipatur: ſic etiam ad expletionem reliquorum, &
mortem, utpote naturæ tributam, poſtremo ſuſcipit, ut ſecun-
dum legem humanæ naturæ moriens, & a mortuis divina vir-
tute reſurgens, initium cunctis hominibus, qui mortem ſecun-
dum propriam naturam ſuſcipiunt, fieret, ut a mortuis ſurgant,
& ad immortalem ſubſtantiam commutentur. Sicut enim con-*

formes Adæ ſecundum ſtatum præſentem ſumus omnes effecti, ſic Chriſto Domino juxta carnem conformes efficiemur in poſte-
Phil.3.21. *rum* . Transfigurabit enim corpus humilitatis noſtræ conformes fieri corpori gloriæ ſuæ . *Et* : Qualis terrenus, tales & terreni,
1. Cor. 15.48. qualis cæleſtis , tales & cæleſtes, & ſicut portavimus imaginem terreni , portemus etiam imaginem cæleſtis . *Oſtendens , quod primi ſtatus Adæ participes effecti, neceſſario etiam ſecundi Adæ Chriſti Domini ſecundum carnem futuri ſtatus participium conſequemur : utpote qui ex hac eadem natura conſtet exortus , & cuncta , quæ fuerant naturæ , ſuſceperit ; & ideo ſuſtinuerit mortem; ut mortem naturæ ſuſcipiens, & a mortuis reſurgens, naturam liberam a morte perficeret, & mortem quidem propterea ſuſcepit , peccatum vero nequaquam , ſed ab hoc immunis omnino permanſit : quod enim erat naturæ ideſt mortem indubitanter aſſumpſit , peccatum vero , quod non erat naturæ , ſed voluntatis , nullo pacto ſuſcepit , quod ſi fuiſſet in natura peccatum juxta ſapientiſſimi hujus eloquium , peccatum in natura prorſus exiſtens neceſſario ſuſcepiſſet .*

Ejuſdem Theodori de Codice II. ex lib. III.
fol. XVIII.

Si , inquit , *peccaturum Deus neſciebat Adam, ſit horum ſapiens ſapientiſſimorum & iſta reſponſio, quod hoc inſaniſſimum eſt vel in cogitatione percipere : manifeſtum eſt , quod & peccaturum eum noverat, & propter hoc proculdubio moriturum. Quomodo ergo non eſt extremæ dementiæ credere , quod primitus eum immortalem in ſex horis fecerit ; nam tantæ fuerunt a conditione ejus uſque ad commiſſionem peccati ? quandoquidem ſexto die factus e terra, & comedens contra divinum mandatum, de paradiſo pulſus eſt , mortalem vero poſt peccatum monſtraverit . Certum eſt enim , quia ſi eum immortalem eſſe voluiſſet , nec intercedens peccatum Dei ſententiam commutaſſet: quia nec Diabolum fecit ex immortali mortalem, equidem cunctorum malorum exiſtens principium .*

Ejuſdem Theodori II. Codice ex lib. III. fol. XXV.

Non enim , inquit , *his qui ab Adamo uſque ad adventum Chriſti Domini in tantis fuerunt impietatibus & iniquitatibus , quantas B. Paulus propriis verbis expreſſit , ut in ſuperio-*

rioribus ex ejus declaratum eſt vocibus, tamquam magnum quiddam reſurrectionis collaturus eſt præmium, ſi eos ſuppliciis quibuſdam ſine fine, & ſine correctione tradiderit. Nam ubi jam loco muneris reſurrectio computabitur, ſi pœna ſine correctione reſurgentibus inferetur? Et poſt paulum. *Quis*, inquit, *ita demens; ut tantum bonum credat materiam fieri reſurgentibus infiniti ſupplicii, quibus utilius erat omnino non ſurgere, quam tantorum & talium malorum poſt reſurrectionem, ſub infinitis pœnis experientiam ſuſtinere?*

Hos vero Theodori libros, quorum excerpta Mercator literis conſignavit, eſſe illos ipſos, quorum Photius ſuperius laudatus meminit, certum eſt: hic enim ſcribit ibidem, Theodorum *Origenis ſaltem de fine ſuppliciorum muſſitare ſententiam*: quod Origenis delirium de futuro in die judicii ſuppliciorum inferni fine, Theodorum tradidiſſe, ex adductis ejuſdem a Mercatore verbis intelligimus. Puto etiam hoſce Theodori libros eoſdem eſſe, qui in Synodo V. collat. 4. cum pleriſque ejuſdem voluminibus nominantur ſub hoc titulo: *Ex libro quinto commenti de creatura*, ubi hæc Theodori verba recitantur: *Ideo in duos ſtatus diviſit Deus creaturam præſentem & futuram; in illo quidem ad immortalitatem & immutabilitatem omnia ducturus, in præſenti vero creaturam in mortem & mutabilitatem interim dimittens: nam ſiquidem ſtatim ab initio immortales nos fecerit & immutabiles, nullam differentiam ad irrationabilia haberemus, proprium neſcientes bonum &c.* Cur vero in memorata Synodo in qua Theodori errores diſcuſſi ſunt, impiæ ejuſdem adverſus originalis peccati aſſertionem argumentationes in examen vocatæ non fuerint, illud in cauſa fuit, quod jam inde ab initio Theodorus tamquam Neſtorianæ hæreſis magiſter a Catholicis ſtatim poſt celebratam Synodum Epheſinam publicatus fuerat, pravæque ejuſdem de Chriſti Incarnatione ſententiæ ab aliis paſſim diſſeminatæ: unde ob eaſdem præcipue auctor hæreſeos accuſabatur, omiſſis aliis plurimis ejuſdem erroribus. Ita etiam in conſtituto Vigilii Papæ, ubi tot hæretica Theodori aſſerta referuntur, nullus ejuſdem de peccato originali error memoratur, ſed ſolummodo impiæ de Chriſto opiniones.

Porro licet in illis quinque libris contra Hieronymum præſertim Theodorus ſcripſerit; (illius enim fama toto Oriente per-

ſonabat) Auguſtini etiam libros de Peccatorum meritis & remiſſione impugnavit, itemque epiſtolam 89. ad Hilarium. Etenim Hieronymus in fine Dialogorum pauca tantum verba pro peccato originali adſtruendo habet: laudat vero pro ea re operoſa Auguſtini volumina de Peccatorum meritis & remiſſione in Aſiam ad ſe delata, quæ cum Theodorus in Hieronymi Dialogis legerit, eadem quæſiviſſe indubium eſt, præſertim cum ex Photii excerptis conſtet, ea Theodorum impugnaſſe, quæ apud Auguſtinum tantum de originis reatu explicata leguntur. Unde recte Mercator, qui Theodori libros legit, ſcriptos illos dixit *contra S. Auguſtinum defendentem originale peccatum*. Profecto Pelagius ejuſque diſcipuli laudata Auguſtini volumina una cum epiſtola ad Hilarium, quæ in Synodo Dioſpolitana contra eoſdem lecta fuerat, ad novum ſectæ patronum miſere, quo catholicorum conatus per eumdem infringerent. Puto autem Theodorum quinque illa volumina exaraſſe circa annum 416. etenim Theodorus, referente Photio ſcribit, Hieronymum *libros de recens a ſe excogitata hæreſi compoſitos, ad populares ſuos in patriam tranſmittere*: cum vero illos Hieronymus emiſerit anno 415. eoſdem anno ſequenti Theodorus vano ac infelici labore confutare conatus fuit. Et quidem cum anno 418. Zoſimus Papa Pelagium, ejuſque hæreſes condemnaſſet, encyclicas contra eumdem literas publicavit: quas Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem miſſas teſtatur *ad Orientales Eccleſias, Ægypti diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Hieroſolymam*, & inferius de eadem epiſtola ait: *Per totum orbem miſſa ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata*. Quare certum eſt, Alexandrum Antiochenum, qui id temporis Orientales Eccleſias uti Patriarcha regebat, eamdem encyclicam Zoſimi per univerſam Orientis diœceſim publicaſſe: contra quam Theodorus tam multa ſcribere minime auſus fuiſſet, nec dixiſſet Occidentales ea hæreſi infectos, ut ex eodem Photio habemus, cum Orientales Eccleſiæ Occidentalium Patrum ſententiam uti orthodoxam ſubſcripſiſſent.

CA-

CAPUT X.

Synodus Carthaginenſis, & Milevitana contra Pelagium ac Cæleſtium celebrantur. De Milevitanis canonibus contra Pelagianos aliorum ſententiæ expenduntur.

ORoſius ex Oriente in Africam cum ſacris Stephani reliquiis appulerat, quæ non uno loco ſumma pietate ac veneratione receptæ plura miracula edidere: de quibus Evodius Uzalenſis librum ſcripſit, qui in appendicem tomi decimi Auguſtiniani rejectus fuit. Ille quidem recta ad Auguſtinum perrexit, eique tum Hieroſolymæ, tum Dioſpoli in Pelagii cauſa geſta ſignificavit; literas etiam oſtendens, quibus Eros ac Lazarus Africanos Epiſcopos de Pelagii dolis certiores reddebant. Auguſtinus his probe cognitis ægre tulit, Orientales Antiſtites hæretici arte deceptos. Quare auctor Oroſio fuit, ut Aurelium Primatem Carthaginenſem, qui primus Cæleſtium anathemate percuſſerat, conveniret, eique geſtorum in Palæſtina ſeriem exponeret. Aurelius rem ad provinciæ Proconſularis Synodum referendam duxit, quæ ubi Carthagine convenit, Pelagianorum cauſa ab Epiſcopis LXVIII. cognita eſt. Patres re ſerio agitata, ac iis repetitis, quæ *ante ferme quinquennium* contra Cæleſtium ſtatuta fuerant, ſimulque geſta in Palæſtina conſiderantes, ubi Pelagius a provinciali Synodo abſolutus fuerat, in hanc ſententiam deſcendere: *Etiamſi Pelagius Cæleſtiuſque correcti ſunt, vel ſe iſta numquam ſenſiſſe dicunt, & quæcumque ſcripta contra eos prolata fuerint ſua eſſe negabunt, nec eſt quemadmodum de mendacio convincantur: generaliter tamen quicumque dogmatizat & affirmat humanam ſibi ad vincenda peccata, & Dei mandata facienda ſufficere poſſe naturam, & eo modo gratiæ Dei quæ Sanctorum evidentius orationibus declaratur, adverſarius invenitur: Et quicumque negat, parvulos per baptiſmum Chriſti a perditione liberari & ſalutem percipere ſempiternam, anathema ſit.* Quibus Pelagii ac Cæleſtii perſonæ parcentes, eorumdem errores anathemate confixerunt. Porro quo major decreto vis ineſſet, illud per literas Innocentio Papæ ſubſcribendum miſere una cum epiſtolis Erotis ac Lazari, quas ab Oroſio ſe accepiſſe Patres teſtantur in literis Synodalibus, quæ apud Auguſtinum epiſt. 90. leguntur.

Pau-

Paulo poſt etiam a Numidis celebratum eſt Concilium Milevitanum. Eſt autem Milevis Numidiæ Urbs, cujus ſacris id temporis Severus præfectus erat: unde patet errare eos, qui hanc Synodum in inſula Melita coactam putant. Convenere ad hunc conſeſſum unus & ſexaginta Epiſcopi, quos inter Sylvanus Numidiæ Primas ac Concilii Præſes, Auguſtinus, & Alipius. Erat Sylvanus Epiſcopus Zumenſis, & anno 411. tempore collationis Carthaginenſis uti Numidiæ Primas encyclicas ſubſcripſerat, uti lib. 2. cap. 7. dicemus. Diſcuſſa eſt Pelagianorum cauſa: nihil tamen contra Pelagium aut Cæleſtium decretum fuit; ſed eoſdem uti novorum dogmatum inventores, per literas apud Innocentium Papam accuſarunt: in quibus hæc inter cetera conſcripſere: *Ut ergo alia omittamus, quæ contra ſacras ſcripturas plurima diſſerunt, hæc interim duo, quibus omnino totum, quod Chriſtiani ſumus, nituntur evertere, quæ fidelia corda ſuſtinere non eſſe rogandum Deum, ut contra peccati malum, atque ad operandam juſtitiam ſit noſter adjutor; & non opitulari parvulis ad conſequendam vitam æternam Chriſtianæ gratiæ Sacramentum.* Inſinuarunt poſtea Pontifici, Cæleſtium in Aſia ad presbyteratum irrepſiſſe, Pelagium vero Hieroſolymis ſubſiſtere; laudantes interim Hieronymum adverſus eoſdem acriter decertantem. Epiſtola Synodica eſt inter Auguſtinianas 92. Numidæ mitius eo in conventu egere, quam Patres Carthaginenſes: nam Pelagianos nullo anathemate percuſſerunt, ſed cauſam ex integro Romano Pontifici judicandam detulere. Harum Synodorum mentionem facit S. Proſper in carmine contra Ingratos cap. 2.

Tu cauſam fidei flagrantius Africa noſtra
Exequeris; tecumque ſuum jungente vigorem
Juris Apoſtolici ſolio, fera viſcera belli
Conficis, & lato proſternis limite victos:
Convenere tui de cunctis urbibus almi
Pontifices, geminoque *ſenum celeberrima* cœtu
Decernis quod Roma probet, quod regna ſequantur:

Hi conventus circa autumnum hujus anni 416. celebrati fuiſſe videntur; nam exeunte Ianuario anno ſequenti, utrique epiſtolæ Innocentius reſpondit.

Collectores Conciliorum edidere Synodum Milevitanam coactam, ut in titulo prænotatur, Arcadio & Honorio Augg. Coſſ. in qua leguntur ſtatuti canones viginti ſeptem, quorum octo

prio-

priores Pelagianorum hæreſim damnant. Cardinalis Baronius præ ſingulari qua pollebat eruditione, recte obſervavit, nullos in ea Synodo canones contra Pelagianos potuiſſe decerni: quippe quæ anno 402. quo fratres Auguſti ultimum ſimul Conſulatum geſſere, celebrata fuit: quo tempore nondum Pelagianorum nomen orbi innotuerat. Ibi autem recte monet, farraginem illam ſeptem & viginti canonum, quos veteres Synodorum collectores per ſatyram congeſtos unius Synodi Milevitanæ nomine inſcriptos publicarunt, ad diverſa Africana Concilia pertinere. Idem tamen arbitratur, octo canones contra Pelagianos, qui ibidem leguntur, non a priori, ſed a poſteriori Milevitana Synodo anno 416. decretos eſſe, Digeſtores vero Conciliorum ejuſdem Urbis nomine, deceptos tradit, itemque *quod utrumque Generale Concilium fuerit, quibus & unus idemque Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus præfuit*. Hæc ille ad annum 402. pag. 164. Baronii ſententiam ſequuntur ejuſdem exſcriptor Binius, & in recenti Conciliorum editione Philippus Labbæus: qui pariter Binii tantum notas ſatis jejune exſcripſit; nihil tamen de Voſſii ac Ianſenii ſententia prælocutus, qui negant octo memoratos canones contra Pelagianos Milevi editos fuiſſe: quæ etiam ſententia placuit Chiffletio in notis ad canonem 50. Ferrandi pag. 287.

Exiſtimo ex viginti ſeptem canonibus, qui vulgo Milevitani dicuntur, tres tantum a priori Synodo ea in Urbe habita exaratos fuiſſe: nempe XIII. XIV. & XV. reliquos vero alienum fundum occupare. Etenim cum anno 419. in Synodo Carthaginenſi recitarentur ſtatuta omnium Conciliorum, quæ ſub Aurelio Primate in Africa celebrata fuerant, tres tantum canones memorati Milevitanæ priori Synodo deputati ſunt, ceteris reapſe duobus Conciliis Carthaginenſibus adſcriptis. Primi VIII. canones editi fuerunt, ut mox probabo a plenaria Synodo Africana Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. anno 418. quando Pelagiana hæreſis in univerſali ex Africa Concilio primitus damnata fuit. Canones vero ſequentes IX. X. XI. XII. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. ſtatuti fuerunt a Synodo Carthaginenſi Honorio VII. & Theodoſio iterum Augg. Coſſ. anno 407. Canones XXI. XXII. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. leguntur iiſdem omnino verbis prolati in plenaria Synodo proxime memorata anni 418. Profecto canon XXVII. eſt ab illa Synodo alienus: nam illic legitur ſubſcriptus Donatianus Teleptenſis primæ ſedis; cum certum ſit

anno.

anno 402. quando Synodus Milevi habita fuit, Mizonium fuiſſe Epiſcopum primæ ſedis in Byzacena provincia. Erat Mizonius anno 397. Byzacenorum Primas ex codice laudato, ubi recitatur Synodus Cæſario & Attico Coſſ. celebrata. Idem pariter memoratur inferius in Synodo indicta Stilichone iterum & Anthemio Coſſ. anno 405. & vivebat anno 411. ut deducitur ex geſtis collationis Carthaginenſis capite 173. quo tempore Donatianus nondum ad Primatum provinciæ evaſerat, ut dicemus inferius cap. 13. In codice Africanorum Conciliorum a capite 53. ſex tantum iſti canones Milevitanæ priori Synodo adſcribuntur. I. Quinam Epiſcopi alios debeant præcedere. II. De archivo, & & matricula Numidiæ. III. De Quodvultdeo Epiſcopo. IV. De Maximiano Epiſcopo. V. De epiſtola diem conſecrationis Epiſcoporum exprimente. VI. De Lectoribus ad alienas Eccleſias non promovendis. Cur enim, ſi Milevitana Synodus tot canones diſciplinæ Eccleſiaſticæ perneceſſarios præſcripſiſſet, in illa eorumdem repetitione anno 419. ab Aurelio injuncta prætermiſſi fuiſſent, & diverſis aliis Conciliis deputati? Ferrandus Diaconus Carthaginenſis in collectione canonum, laudat duo hujuſce Milevitani Concilii ſtatuta: titulo X. Ut Epiſcopus ordinatus ab ordinatore literas accipiat: & tit. LXXVII. Ut nullus Epiſcopus prioribus ſuis ſe audeat anteponere. Qui duo canones vere a Milevitanis Patribus emanarunt; nuſquam vero ullum aliorum canonum ex iis, qui vulgo Milevitani dicuntur, ſub titulo hujuſce Synodi adducit. Immo tit. XXX. recitat canonem, quo urgente neceſſitate, virginis conſecratio ante annum vigeſimum quintum permittitur: appellat autem non Synodum Milevitanam, ſed Carthaginenſem, licet inter canones Milevitanos ſit vigeſimus ſextus. Eſt autem canon XVIII. Synodi Carthaginenſis anno 418. celebratæ, & recte ab eodem Ferrando uti canon decimus octavus ejuſdem Concilii adducitur. Præterea titulo XLIII. recitat canonem ex Concilio Carthaginenſi tit. 9. quo appellationes ad Imperatorem Epiſcopis interdicuntur. Hic etiam canon eſt inter Milevitanos undeviceſimus, & vere ſtatutus fuit a Synodo Carthaginenſi anno 407. Tandem tit. CLXIII. laudat canonem, quo continentia præcipitur iis, qui uxores aut viros dimittunt, illumque attribuit Synodo Carthaginenſi proxime memoratæ tit. 7. non vero Milevitanæ anni 402. cum tamen titulo 17. ibidem inſertus legatur. Ex quibus evincitur, canones

Mile-

Digitized by Google

Milevitanos a Conciliis Carthaginenſibus ſtatutos fuiſſe teſte ejuſdem Eccleſiæ Carthaginenſis Diacono ſanctiſſimo ac doctiſſimo. At neque octo illi canones contra Pelagianos adſcribi poſſunt Synodo poſteriori Milevitanæ : quoniam nuſquam S. Auguſtinus canones hujus Synodi appellat, ſed literas tantum ab Africanis ſcriptas ad Innocentium laudat. Epiſtola 95. *De Conciliis duobus*, inquit, *provinciæ Carthaginenſis, atque Numidiæ; ad tuam Sanctitatem a non parvo Epiſcoporum numero ſubſcriptas literas miſimus contra inimicos gratiæ Chriſti.* Si vero canones condidiſſent, memoratis literis adnexi legerentur, eoſque Innocentio approbandos miſiſſent. Rurſus epiſt. 94. ad Hilarium ait : *Iam enim cum iſta ſcriberem, cognoveramus in Eccleſia Carthaginenſi adverſus eos Epiſcopalis Concilii conditum fuiſſe decretum per epiſtolam ſancto & venerabili Papæ Innocentio dirigendum ; & nos de Concilio Numidiæ ad eamdem Apoſtolicam Sedem jam ſimiliter ſcripſeramus* ; & antea præmittit hæc ipſa : *Nova quædam hæreſis inimica gratiæ Chriſti conatur exurgere ſed nondum evidenter ab Eccleſia ſeparata eſt.* Porro decretum Carthaginenſis Concilii hic ab Auguſtino laudatum in hæc verba in epiſtola Synodali conceptum legitur : *Id communi deliberatione cenſuimus, hujuſmodi perſuaſionis auctores, quamvis ad presbyterium idem Cæleſtius poſtea perveniſſe dicatur, niſi hæc apertiſſime anathematizaverint, ipſos anathematizari oportere, ut ſi ipſorum non potuerit, ſaltem eorum, qui ab eis decepti ſunt, vel decipi poſſunt, cognita ſententia, quæ in eos lata eſt, ſantitas procuretur. Hoc itaque geſtum Domine Frater ſancte, caritati tuæ intimandum duximus, ut ſtatutis noſtræ mediocritatis etiam Apoſtolicæ Sedis adhibeatur auctoritas.* Ex quibus conſtat Africanos nullos contra Pelagianos canones ſtatuiſſe, ſed ni palinodiam errorum canerent, a fidelium communione eoſdem removendos duxiſſe At octo illi canones a Baronio his Synodis provincialibus Africæ deputati anathemate ſigillatim clauduntur, ut jam ea ſentientes, quæ per illos damnantur, *evidenter ab Eccleſia ſeparati* appareant : cujus oppoſitum contigiſſe Auguſtinus Hilario per literas conteſtatus eſt. Idem epiſtola 106. ad Paulinum ait: *Miſſæ ſunt itaque de hac re ex duobus Conciliis, Carthaginenſi & Milevitano relationes ad Apoſtolicam Sedem.* Nullos itaque canones Africani condidere ; ſed integram Pelagianorum cau-

ſam ad Romanam Eccleſiam detulerunt. Hinc Cæleſtinus Papa, ut vulgo putant, in literis ad Gallicanos Epiſcopos cap. 10. ſcribit: *Illud etiam, quod intra Carthaginenſis Synodi decreta conſtitutum eſt, quaſi proprium Apoſtolicæ Sedis amplectimur*: ſtatimque ſubiungit quoſdam canones Milevitano Concilio a Baronio attributos, qui tamen Carthaginenſi ibidem adſcribuntur, & quidem plenario ex univerſa Africa coacto. Poſtremo cum præterita Concilia tempore Aurelii in Africa celebrata anno 419. in plenariâ Synodo Carthagine indicta repeterentur, canones illi octo recitati ſunt ex Concilio Honorio XII. & Theodoſio VIII. Augg. Coſſ. Kalendis Maii Carthagine peracto ex cap. 76. Cod. Africani. Ex his patet perperam tomo 4. Concil. edit. regiæ illos octo canones cum reliquis attribui Synodo Milevitanæ II. cui ibidem Canone ultimo dicitur præfuiſſe Aurelius cum Donatiano Primate Byzaceno, ac provinciarum Legatis. Etenim huic præſedit Sylvanus Zumenſis cum Numidiæ Epiſcopis: neque fuit Concilium Generale, ut putavit Baronius, cujus verba ſuperius dedimus, ſed Provinciale ex epigraphe epiſtolæ 92. apud Auguſtinum.

Auguſtinus fidei cauſam omni conatu adverſus Pelagianorum inſidias defenſurus, privatas etiam ad Innocentium literas dedit: quibus tamen ut majus auctoritatis pondus ineſſet, eaſdem ab Alipio, Evodio, ac Poſſidio ſubſcribendas curavit. Hi quidem olim Auguſtino convixerant, atque ex Auguſtiniano Hipponenſi monaſterio nobiles in Africana Eccleſia ſedes adepti erant. Alipius Tagaſtenſis Epiſcopus ſcientia & auctoritate perceiebris, rebuſque contra Pelagianos geſtis inſignis, ſæpius nobis inferius commendabitur. Evodius militia relicta ac Chriſtianis ſacris initiatus, monachum cum Auguſtino concive induerat; & paulo poſt Uzalæ in provincia proconſulari Antiſtes conſecratus, anno 404. contra Donatiſtas a Synodo Africana legatus ad Honorium miſſus fuit. Hic Synodo Carthaginenſi hoc anno contra Pelagianos peractæ non interfuerat: non enim in literarum epigraphe nominatur. Poſſidius erat Epiſcopus Calamenſis, & anno 410. publica legatione contra eoſdem Donatiſtas apud Imperatorem perfunctus fuit; ejuſque opera factum eſt, ut Honorius Marcellinum in Africam ſumma cum poteſtate mitteret, a quo anno ſequenti indicta collatione Carthaginenſi, Poſſidius unus e ſeptem Epiſcopis fuit, qui contra Donatiſtas diſputarunt. Egit pariter

riter

riter Auguſtinus cum Aurelio, ut & ipſe tanquam Primas Africæ laudatæ epiſtolæ nomen daret. Ceterum in his literis Auguſtinus fucis omnibus abraſis, ſuis coloribus Pelagianam fraudem depinxit. Inſinuavit Innocentio, vulgo jactari, Pelagium plures Romæ patronos habere; nonnullos, quod Pontificem in eadem ſententia cum Pelagio eſſe ſibi perſuadebant, ceteros, quod Pelagio falſo eos errores adſcribi arbitrabantur. Dein pluribus in Pelagianam hæreſim invectus, quo de facie tota ab Innocentio cognoſceretur, Pelagii librum ab ejuſdem diſcipulis ſibi proditum eidem miſit. Ne vero Pontifici tot curis occupato multum laboris iniiceret, aſteriſcis capitales ejuſdem errores notavit. Addidit etiam volumen de Natura & Gratia, quo librum hæreſiarchæ confutaverat, itemque epiſtolam abs ſe ad Pelagium datam, qua reſpondebat alteri ab ipſomet Pelagio in ſui defenſionem perſcriptæ: curavit autem per Summum Pontificem eamdem tranſmittere, ut Pelagius magis eum qui miſiſſet, quam qui ſcripſiſſet, attenderet. Inſinuavit etiam Pontifici, Pelagium aut Romam acciendum, ut divinæ gratiæ ſuomet ore palam ſine ambagibus teſtimonium daret, vel hoc ipſum per literas agendum. Nondum etiam ad ſe delata ſignificavit geſta Synodi Palæſtinæ, ex quibus Pelagii ſententia melius cognoſceretur, & concludit epiſtolam. *Utrum etiam noſter rivulus licet exiguus ex eodem, quo etiam tuus, abundans, emanet capite fluentorum, hoc a te probari volumus, tuiſque reſcriptis de communi participatione unius gratiæ conſolari*. Hanc epiſtolam una cum literis utriuſque Synodi Carthaginenſis, & Milevitanæ Iulius Epiſcopus Romam ad Innocentium tulit. Palladio interea Syracuſas navigante Auguſtinus ſcripſit ad Hilarium, cunctorum quæ tunc in Africa contra Pelagianos geſta fuerant, eumdem certiorem reddens: nam & ante biennium alias ad illum literas dederat, quibus excitatas Syracuſis a Cæleſtii diſcipulis quæſtiones enodarat. Prius etiam ſcripſerat Auguſtinus ad Johannem Hieroſolymitanum, cum accepiſſet ab Oroſio, quantam Pelagio advocationem commodaſſet, rogans eumdem, ut geſta Synodalia in Africam tranſmittere dignaretur: ea etenim ab Africanis enixe deſiderabantur. Cum vero diu diuque reſponſum expectaſſet, iterato ad eumdem ſcripſit. Ea autem eſt epiſtola 252. in qua hæc habet, quibus nimius Johannis erga Pelagium amor ſignificatur: *Pelagium vere fratrem noſtrum, filium*

lium tuum, quem audio, quod multum diligis, hanc illi exhibeas ſuggero dilectionem, ut homines qui eum noverunt, & diligenter audierunt, non ab eo tuam Sanctitatem exiſtiment falli. Cumque ſibi certo Auguſtinus perſuaderet, ambiguo gratiæ vocabulo Johannem a Pelagio forte decipi, non ſolum eumdem fraudis admonuit, verum etiam librum Pelagii, & ſuum de Natura & Gratia tranſmiſit, rogans Johannem, ut Pelagium erroris admoneret, hæc præfatus: *Si diligitis Pelagium diligat vos etiam ipſe, immo magis ſe ipſum, & non vos fallat*. Video Scriptores Carmelitas Baronio ſubinſenſos, quod Johannem Pelagianiſmi incuſarit. Illud tamen certum eſt, Auguſtinum aperte docuiſſe, Johannem Pelagii ſententiam in congreſſu Hieroſolymitano expugnaſſe: hæc enim ad perpetuam Iohannis commendationem in lib. de Geſtis Pelag. cap. 30. ſcripta reliquit; nempe *ipſum giganteos montes adverſus ſupereminentiam gratiæ cæleſtis ſtructos, tribus divinorum teſtimoniorum tamquam fulminum ictibus dejeciſſe*. Johannes quidem non Pelagii ſententiam tenuit, ſed Pelagium ſuam ipſius tenere exiſtimavit: in quo deceptus eſt. Sed haud mirum, cum hæreticus ipſum Romanum Pontificem Zoſimum iis quoque artibus circumvenerit. Num vero Iohannes libros ac literas ab Auguſtino miſſas acceperit, in incerto eſt: paulo enim poſt diem obiit ſuccedente Praylo, qui Pelagio impenſius initio & ipſe favebat.

Cum Synodalia geſta de more literis mandanda eſſent, quo poſterorum memoriæ traderentur, utraque Synodus eam provinciam Auguſtino impoſuit: qui Hipponem rediens, quo diligentius iniunctum munus exequeretur, cuilibet ſe adeundi facultate interdicta, per quinque dies geſta diſpoſuit: quæ poſtea ad pleroſque ſubinde, ut occaſio ferebat, ipſe tranſmiſit. Hæc pro concione Hippone recitavit Auguſtinus: *Placuit*, inquiens, *mihi & vobis propter curam ſcripturarum, quam mihi Fratres & Patres mei Coepiſcopi duobus Conciliis Numidiæ & Carthaginis imponere dignati ſunt, ut per quinque dies nemo mihi moleſtus eſſet. Geſta confecta ſunt: placuit, acclamaſtis. Recitatur placitum veſtrum, & acclamatio veſtra*: ep 110. Quæ tamen non adeo conſtanter affirmare auſim, quin de aliis forte Synodis illa melius accipi poſſint: quotannis enim tum in Numidia, tum in Proconſulari provincia Synodi cogebantur: illa

vero

vero Auguſtinus pro concione dixit anno 426., ut recentiora videri cuipiam poſſit Concilia laudaſſe, quam olim ante decennium celebrata.

CAPUT XI.

S. Innocentius Papa Pelagianos damnat: paulo poſt obit: ejuſdem mortis tempus aliud a vulgari chronologia probatum. Auguſtinus contra Pelagii ſectatores ad Paulinum ſcribit.

INnocentius Pontifex Africanorum Patrum literis a Julio Epiſcopo acceptis anno 417. re mature conſiderata Pelagianorum hæreſim damnavit. Acceperat idem paulo ante geſta Palæſtina, quibus evolutis probe ſe cognoviſſe teſtatus eſt, Pelagium *objecta partim vitando, partim interpretando, partim ad tempus negando tota ſe obſcuritate confudiſſe*, epiſt. 96. inter Auguſtinianas. Quare in Pelagium ac Cæleſtium novis iſtis ex Africa literis excitatus anathema pronuntiavit, quod ibidem epiſt. 93. ad Milevitanos tale eſt: *Quare Pelagium Cæleſtiumque ideſt inventores vocum novarum, quæ ſicut dixit Apoſtolus, ædificationis nihilum, ſed magis vaniſſimas conſueverunt parere quæſtiones; eccleſiaſtica communione privari, Apoſtolici vigoris auctoritate cenſemus, donec reſipiſcant de diaboli laqueis, a quo captivi tenentur ſecundum ipſius voluntatem; eoſque interim ovili Dominico non recipi, quod ipſi perverſæ viæ ſecuti tramitem, deſerere voluerunt. Datum VI. Kal. Februarias Honorio Aug., & Conſtantio V. C. Coſſ.* Poſtridie vero nempe V. Kal. Februar. reſcripſit Patribus Carthaginenſis Synodi. In pleriſque tamen codicibus MSS. eadem die utraque epiſtola data legitur: at privatis literis Aurelii, Alipii, & Auguſtini reſpondit Innocentius pridie Kal. Februarias: nam e codice Corbeienſi hanc earumdem ſubſcriptionem profert Sirmondus lib. 2. Propem: cap. 2. *Data pridie Kal. Februarias poſt conſulatum glorioſiſſimi Theodoſii Aug. VII. & Junii Quarti Palladii V.C.* Porro in epiſtola ad Auguſtinum ſcribit, a laicis quibuſdam geſta ſe Palæſtina accepiſſe: indeque ſatis colligi, Pelagium ſuæ abſolutioni non fidere: quippe qui nec illa ad ſe perferenda curaſſet, nec ab aliquo judicum ad Sedem Apoſtolicam mittendum pro ſui defenſione teſtimonium impetraviſſet: haud illum ſibi per literas Romam accerſendum, ſed huic potius feſtinandum,

Anno 417.

dum, quo correctus vel coram vel per literas abſolutionem obtineat: ejuſdem Pelagii librum ſe evolviſſe; multis illum blaſphemiis ſcatere, nihil in illo quod placeret, nihil quod non diſpliceret aſſertum: ipſius vero Auguſtini epiſtolam latius contra Pelagium diſputantem *integra ratione conſiſtere, ut & illis omnem tollere poſſet errorem, & idoneum dato cuivis noſtræ legis exemplo, quem ſequi debeat, dignum poſſit præbere Doctorem.* Hæc Innocentius.

Auguſtinus amicorum tamdem induſtria Palæſtinæ Synodi geſtis acceptis, quod vulgo in illa Pelagius abſolutus ferebatur, quaſi illi Epiſcopi in ejuſdem ſententiam pedibus iviſſent, operæ pretium duxit librum condere, quo geſta illa orbi catholico exponens, hæretici vaframenta propalaret, ejuſque dolos apertiſſime demonſtraret, ſimul etiam doctos ac pios Antiſtites defenderet, quos fama erat, Pelagianos errores plenis ſuffragiis approbaſſe. Librum ergo de Geſtis Palæſtinis, ſeu ut alii malunt de Geſtis Pelagii, (& hic plane titulus libri legitur) conſcriptum Aurelio Carthaginenſi nuncupavit, *ne illo velut abſoluto* (de Pelagio loquitur 2. Retract. cap. 47.) *eadem quoque dogmata putarentur Iudices approbaſſe, quæ ille niſi damnaſſet, nullo modo ab eis niſi damnatus exiſſet.* Hic liber de Geſtis Palæſtinis diu latuit, tamdemque in Feſulana Canonicorum Regularium Bibliotheca inventum Velſerus edidit. Ego Romæ in Bibliotheca Vaticana inter codices olim Ducum Urbini numero CXVIII. aliud ejuſdem exempli volumen pulcherrimis caracteribus exaratum legi.

Innocentius Pontifex damnatis Pelagianis, quaſi nihil unde plus gloriæ eidem adiici poſſet, eſſet reliquum, paulo poſt ad ſuperos evocatur IV. Idus Martii. Video inſignem Annalium Scriptorem ad annum 417. ſcribere; S. Innocentium diem obiiſſe V. Kal. Auguſti: quo die ejuſdem memoria ab Eccleſia celebratur. Scio Panvinum meum in Chronico Eccleſiaſtico aſſerere, Innocentium mortuum annò ſuperiori 416. Verum ab utriuſque ſententia diſcedo. Certe Panvini opinio evidenter refellitur ex ſubſcriptione literarum S. Innocentii ad Synodum Milevitanam inter epiſtolas Auguſtini 93. datæ enim dicuntur *ſexto Kal. Februarias Honorio & Conſtantio V.C. Coſſ.* ubi plane deſignatur præſens annus 417. quo Honorius XI. Conſtantius vero alterum Conſulatum geſſit: nam primum Conſul hic fuit cum Conſtante

ſtante

Digitized by Google

ſtante anno 414. tertium vero cum Theodoſio Auguſto anno 420. Baronii & omnium fere ſententia ex Anaſtaſio deſumpta inde nobis non probatur, quod in omnibus antiquis Martyrologiis S. Innocentii Papæ mors recitatur die duodecima Martii. Edidit Bollandus martyrologium S. Hieronymi ante mille annos vetuſtiſſimis caracteribus exaratum, ubi legitur: *IV. Idus Martii Romæ depoſitio S. Innocentii Epiſcopi*. Hunc vero non Romanum Epiſcopum, ſed alterius ſedis Præſulem Romam profectum, ibique poſtea mortuum, idem Bollandus exiſtimat. Sed eſt vetuſtiſſimum martyrologium, quod Roſvveydus vir eruditus vocat *fontem omnium aliorum martyrologiorum*, miſſum ex urbe ad Aquileienſem Antiſtitem a Romano Pontifice: quod etiam *antiquum* Bollandus nominat. Porro ad IV. Idus Martii ſcriptum ibi legimus: *Sanctorum Pontificum Gregorii & Innocentii*. Idem habet martyrologium editum a Luca Holſtenio una cum actis martyrum Felicitatis & Perpetuæ. Hoc item conſtat ex martyrologiis Bedæ & Adonis, qui auctores antiqui ſunt, & ex vetuſtioribus codicibus ſua martyrologia exſcripſere. Beda ſcribit: *IV. Idus Martii Romæ S. Gregorii Papæ &c. Eadem die B. Innocentii Papæ, qui rexit Eccleſiam annos XV. menſes duos, dies 21. Hic conſtitutum fecit de Eccleſia, & Pelagium & Cæleſtium hæreticos damnavit*. Bollandus addit: *Si aliunde certiora indicentur, ea ut Lector amplectatur, ſuademus*. Sunt plane eam in rem certiora eruditiſſimi ac ſanctiſſimi viri verba, quæ omne poſthac dubium tollant. Paſchaſinus Lilybæi in Sicilia Epiſcopus, qui Apoſtolicæ Sedis Legatus in Synodo celeberrima Calchedonenſi primo loco ſedit, in epiſtola ante 64. Leonis ita ſcribit: *Tempore recordationis Domini mei, prædeceſſoris veſtri Zoſimi anno conſolatus Honorii Auguſti XI. & Conſtantii II. tunc enim cum declinaretur, ne decimo Kalend. Maii dies Paſchæ teneretur, celebratum eſt octavo die Kal. Aprilis*. Et poſtea: *Cum ſanctæ memoriæ Domino quondam meo, ac beatiſſimo Papa Zoſimo &c. illa nocte, quæ luceſcebat in diem Dominicam X. die Kal. Maii fons ſacer hora competenti repletus eſt*. Ecce teſtimonio viri Zoſimi quondam clientis ſediſſe hunc ipſum Pontificem anno 417. tempore Paſchatis. Baronius ad annum 453. ſcribit, datas haſce literas anno 454. quod in illis ſolvitur dubium de Paſchate anni 455. de quo Leo etiam ſcripſit ad Julianum Coenſem. Vir inſignis cyclos minime ad-

advertens,non uno loco procul a vero abit. Anno 455. dies paſſionis Dominicæ accidit X. Kal. Maii Cyclo Lunæ XIX. Solis XVI. lit. B. itemque IX. Kal. Majarum dies Sabbato occurrit. At anno, de quo Paſchaſini literæ loquuntur, *dies paſſionis XI. Kalendas Maii occurrit*, ac *IX. Kal. Majarum die*, *Dominica dies* obvenit. Eſt plane ex recitatis caracteribus annus 444. qui fuit Biſſextilis Cyclo Lunæ VIII. Solis V. lit. B. A. quo anno feſtivitas Paſchalis peracta fuit die 23. Aprilis, de qua eo tempore gravis orta erat controverſia, quam Paſchaſinus ſolvit. Hoc etiam oſtenditur ex Conſulatu Aetii II. & Sigeſvulti, a quo annus, de quo ſcribit Paſchaſinus, ut ibi teſtatur, eſt *octavus emboliſmalis*. Nam cum illi magiſtratum inierint anno quadringenteſimo trigeſimo ſeptimo, quando incepit cyclus ille octo annorum, patet annum 444. ibidem deſignari. Quod autem in eiſdem literis legimus annum, de cujus Paſchate controvertitur, eſſe a Conſulatu Antonini & Syagrii *ſexageſimum quartum*, (fuere Conſules anno 382.) ex librariorum errore deſcendit: eſt enim LXIII. atque ita ſe legiſſe in Sirmondiano codice teſtatur Petavius lib. 2. Doctr. temp. cap. 62. Quare cum literæ Paſchaſini ſuperiori anno datæ ſint, liquet eas ſcriptas fuiſſe anno 443. qui fuit vigeſimus ſextus a Paſchate ſub Zoſimo a Latinis citra tempus debitum celebrato. Hæc diligentius diſcuſſimus,ut literas eaſdem anno 417. viciniores oſtenderemus, ne Paſchaſini forte memoriæ vitio illa de Zoſimo verterentur. Præterea in chronico Iornandis apud Hermannum Contractum legimus: *Anno 417. quæſtio de hujus anni Paſcha oritur ſub Zoſimo*. Hoc ergo anno erratum eſt in Paſchatis celebratione: nam peractum illud fuit die 25. Martii, cum celebrandum fuiſſet die 22. Aprilis. Proſper in chronico ait:*Theodoſio VII. & Palladio Coſſ. Zoſimus ſuccedit Innocentio regnans annum unum,menſes novem,dies octo.* Cum vero certum ſit apud omnes, Zoſimum mortuum die 26. Decembris, ejus electio cadit circa diem 17. Martii, vacante ſede quinque dumtaxat diebus. Idatius Epiſcopus, qui juvenis ſub Innocentio vixit, initium & finem Pontificatus Innocentii duplici caractere cæleſti ſignat: *Arcadii 8. Solis facta defectio tertio Idus Novembris feria II. Romanæ Eccleſiæ XXXVIII. habetur Epiſcopus Innocentius*. Altera etiam eclypſi deſignat annum obitus ejuſdem: *Honorii 24. Solis facta defectio die 14. Kal. Auguſti,*

qui

qui fuit V. feria Romanæ Eccleſiæ XXXIX. præſidet Epiſcopus Zoſimus. Initia Innocentii recte ſtatuuntur anno octavo Arcadii, (cum Honorio fratre die 17. Ianuarii anno 395. imperare cœpit) nempe anno 402. Addit Idatius fuiſſe Olympiadis 295. annum ſecundum, quo ſane anno die 11. Novembris ſemihora poſt ortum Solis cœpit Romæ videri eclypſis, quæ duravit horis 2. 16. Sole in gradu Scorpii 20. 12. Verum Idatius minus recte feriam ſecundam eo anno in tertiam Iduum Novembris incidiſſe putavit: fuit feria III. Cyclo Lunæ IV. Solis XIX. lit. E. Rurſus erravit Idatius, dum annum mortis Innocentii ſtatuit 418. quo Honorii 24. & ſecundus Olympiadis 299. concurrunt, quo anno XIV. Kal. Auguſti accidit eclypſis, de qua Chronicon Alexandrinum: *Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. His Coſſ. Solis eclypſis accidit menſe Julio XIV. Kal. Aug. die Veneris hora octava*. De hac etiam ſcribit Philoſtorgius lib. 12. num. 8. *Quod menſe Julio in decimam nonam progreſſo circa octavam diei horam Sol adeo defecerit, ut & ſtellæ lucerent*. Incepit Romæ hora poſt mediam noctem 11. 31. duravit hora 1. 48. Sole in Cancri gradu 27. 55. Erravit etiam ponens ea die 19. Iulii feriam V. fuit enim feria VI. ut diſerte tradit Chronicon laudatum Cyclo Lunæ I. Solis VII. lit. F. Denique idem lapſus eſt, dum Innocentium XXXVIII. Romanorum Pontificum nuncupavit, qui XXXX. dicendus erat, unde & Zoſimus ſedit XXXXI. Auguſtinus epiſtola 165. ad Generoſum exacte a D. Petro uſque ad Anaſtaſium Innocentii deceſſorem, Romanorum Pontificum catalogum deducit, eſtque illi Anaſtaſius XXXIX. a D. Petro. Atque hæc de tempore obitus S. Innocentii, cujus memoria die 28. Julii recolitur: quod forte ea die a Sergio II. ejus reliquiæ translatæ ſunt in titulum Equitii.

Hic Innocentius relatus eſt inter Divos, atque ab Auguſtinianis ſumma religione colitur, quod primus Romanorum Pontificum S. Auguſtini ſententiam contra Pelagianos in ſynodo Milevitana latam, Apoſtolica auctoritate firmavit. Idem vero Auguſtinum impenſius amavit, habuitque cum illo familiare literarum commercium: quarum nonnullas ſalutationis tantum gratia ſcribere ſolebat, ut patet ex epiſtola 97. inter Auguſtinianas, ubi Auguſtinum *Cariſſimum* nuncupat. Gennadius in lib. de Illuſtr. Script. cap. 43. hæc ait: *Innocentius Urbis Romanæ Epiſcopus ſcripſit decretum Occidentalium Eccleſiarum & Orien-*

talium adverſus Pelagianos datum, *quod poſtea ſucceſſor ejus Papa Zoſimus latius* (non latinis ut vulgo legitur) *promulgavit*. Neſcio quid Orientalis Eccleſia ante Innocentii decretum ſtatuerit contra Pelagianos. In ſola Synodo Dioſpolitana eorum cauſa agitata eſt : in quo iudicio Pelagius abſolutus fuit, licet reapſe coactus fuerit ad errores objectos anathematizandos, quod ſexcenties Pelagianis Auguſtinus exprobrat. Sane Innocentius noluit approbare acta Synodi Palæſtinæ : *Unde*, inquit epiſt. 96. ad Auguſtinum, *non poſſumus illorum nec culpare*, *nec approbare judicium*, *cum neſciamus utrum vera ſint geſta*, *aut ſi vera ſunt*, *illum*, (Pelagium ſcilicet) *conſtet magis ſubterfugiſſe*, *quam ſe tota veritate purgaſſe*. Photius Cod. 54. ſcribit, Pelagianos in Oriente ab Alexandrina Eccleſia fuiſſe damnatos : *Ejecti ſunt*, inquit, *qui ita ſenſerunt ex Eccleſia velut hæretici temporibus Theophili Alexandrini & Innocentii Romani Antiſtitis*. Errat Photius : nam Theophilus *lethargo correptus obiit conſulatu Honorii IX & Thodoſii V. XV. die Octobris*, ex Socrate lib. 7. hiſt. Eccleſ. cap. 7. anno ſcilicet 412. At eo anno adhuc Pelagiana hæreſis latebat, neque uſquam præterquam Carthagine inſonuerat. Præterea cum Valerianus ſervus Pelagianus Alexandriam ſe recepiſſet, Euſebius Cyrillum Theophili nepotem monuit, ne hæretico locum daret ; cum a ceteris Orientalibus Pelagiani expellerentur : *Quomodo nunc*, inquit, *cum beatæ memoriæ Innocentius Pelagium*, *Cæleſtiumque cum ſuis capitibus condemnarit*, *cunctis eos abjicientibus Orientalibus*, *Alexandrina Eccleſia in communionem receperit*: *quæ ſola & prima inter comprovinciales ſuos tales refutare debuerat* ? Nihil hic de lata a Theophilo in Pelagianos ſententia dicit : quod tamen nepoti avunculi decretorum ad reprehenſionem uſque in cauſa Chryſoſtomi tenaciſſimo inculcandum fuerat. Hinc patet, Eccleſiam Orientalem tempore Theophili nihil ſtatuiſſe contra Pelagianos : unde deceptus eſt Voſſius, qui lib. 1. hiſt. Pelag. cap. 39. Theophilum inter Pelagii damnatores numerat, Photii teſtimonio deceptus.

Baronius Anno 416. Num. 14. legens laudatum Gennadii caput 43. putavit Innocentium præter literas adverſus Pelagianos ad Africanas Synodos datas, condidiſſe etiam decretum contra eoſdem : quod poſtea Zoſimus ad univerſos Orbis Epiſcopos direxit. Sed non poſſum his aſſentiri, cum hujus decreti nuſquam men-

mentionem fecerit Auguſtinus. Hic epiſtola 47. ſcribit ad Valentinum, mittere ſe omnia decreta in cauſa Pelagianorum; ibique numerat tres Afrorum epiſtolas, itemque tria Innocentii ad eoſdem reſcripta: rurſus Concilii Africani literas ad Zoſimum datas, ejuſdemque ad univerſos Epiſcopos reſcriptum; ubi altum de hoc aſſerto Innocentii decreto ſilentium. Sed nec putandum eſt, idem decretum ab Innocentio morte prævento non fuiſſe publicatum, quod poſtea Zoſimus præſtitit. Etenim cur Zoſimus initio Pelagianis credebat? Et quidem cum Cæleſtius, fraudibus per Africanos palam nondum factis, iterum a Zoſimo audiretur, Pontifex Innocentii tantum literas ad Carthaginenſem & Milevitanam Synodum objecit: quod non uno loco repetit Auguſtinus. Lib. 2. ad Bonif. cap. 3. ait: *Inſuper etiam Cæleſtium ſe purgare molientem ad conſentiendum ſupradictis Sedis Apoſtolicæ literis crebra interlocutione conſtrinxerit*. Et lib. 2. de Pec. orig. cap. 7. teſtatur Zoſimum inſtaſſe Cæleſtio, *ut Sedis Apoſtolicæ literis, quæ a ſanctæ memoriæ ſuo præceſſore manaverant, præberet aſſenſum*. Sane Innocentii decretum Zoſimus Cæleſtio oppoſuiſſet, ſi in Eccleſiaſticis ſcriniis illud inveniſſet. Quare Gennadius nomine decreti illud tantum intellexiſſe dicendus eſt, quod in memoratis Innocentii literis ad Africanos Patres contra Pelagianos ſtatutum fuerat. Scio Eraſmum ſcribere, Innocentium in dictis literis *ſuo more ſævum potius, quam eruditum* apparere, cujus cenſura ſine reprehenſione ita a Voſſio recitatur libro 1. cap. 27. *An vero epiſtolæ iſtæ tanto ſint dignæ Antiſtite, cum quoquam contendere nolumus*. *Negabat ſane id magnus Deſiderius*. Verum epiſtolæ illæ commendantur ab Auguſtino lib. 1. con. Iul. cap. 4. *Quid enim*, inquit, *potuit vir ille ſanctus Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitus Apoſtolica Sedes & Romana cum ceteris tenet perſeveranter Eccleſia*? & quibuſdam ejuſdem ſententiis laudatis: *Huic reſponde*, inquit, *immo ipſi Domino, cuius ille Antiſtes uſus eſt teſtimonio*, & lib. 2. ad Bonif. cap. 3. *Literis beatæ memoriæ Papæ Innocentii de hac re dubitatio tota ſublata eſt* & cap. 4. recenſitis earumdem literarum verbis exclamat: *Quid iſta Sedis Apoſtolicæ ſententia clarius, atque manifeſtius*? vide lib. 2 de Pec. orig. cap. 8. & 9. Cur enim imperitus cenſor ſævitiem Innocentio exprobat? quod Pelagianos damnavit, quos ille forte voluiſſet abſolvere? Illos tantum uti morbidas oves a ca-

O 2 tho-

tholicis cauſis excluſit. At hoc Africanæ Synodi antea peregerant, quæ prima hæreticis pœna decernitur. Ineruditum ſtylum carpit. Ergone & Sanctus Antiſtes manum tuæ ferulæ ſubiiciet, quo dictionis elegantiam vel invitus doceatur? In illis literis non ſævus, ſed pugnax Innocentius exhibetur: plura enim eaque ſolida argumenta exerit, queis Pelagianam hæreſim proſcindit. Potuerat quidem plura ex ſacris Scripturis teſtimonia educere, ſed optime meminerat, ſcribere ſe Synodis doctiſſimorum ac ſapientiſſimorum Patrum. Hinc ſunt ejus verba in epiſtola ad Concilium Carthaginenſe: *Poſſem plura dicere, niſi vos conſtaret cuncta dixiſſe*. Auguſtinus in epiſtola 106. ad Paulinum Nolanum Innocentii literas hoc grandi elogio exornat: *Scripſimus etiam ad beatæ memoriæ Papam Innocentium præter Conciliorum relationes literas familiares, ubi de ipſa cauſa aliquanto diutius egimus. Ad omnia nobis ille reſcripſit eodem modo, quo fas erat atque oportebat Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem*. Quibus verbis Eraſmi iudicium inſcitiæ arguitur ſcribentis, in memoratis literis *ingenium & eruditionem tali dignam Præſule deſiderari*.

Interea mortuo Innocentio, Pelagiani in Campania præcipue ſecurius pro ſecta loquebantur. Nolæ enim nonnulli Pelagianos errores tanta pertinacia defendebant, ut aſſererent, parvulos ſine baptiſmo decedentes damnari non poſſe: idque ſe adeo conſtanter tenere affimabant, ut vel Pelagium ipſum, ſi ſecus ſentiret, ſe deſerturos profiterentur. Paulinus illius Urbis ſacris præfectus erat: quem Auguſtinus ob ſingularem eruditionem ac pietatem mirifice colebat, viciſſim & ipſe a Paulino dilectus: erat enim vetus utriuſque amicitia ante annum 395. contracta ex epiſtola 36. ad Romanianum. Cum vero S. Doctor probe ſciret quantum a Paulino Pelagius olim amaretur, idque etiam ex epiſtola ab anno 105. ad Paulinum a Pelagio ſcripta pateret, quæ teſte ipſo hæreſiarcha apud Auguſtinum cap. 35. de Gratia Chriſti, *trecentis forte verſibus* conſtabat, timuit ne Pelagius homini fucum faceret. Quare prolixam ſatis epiſtolam ad Paulinum perſcripſit, qua certiorem eumdem fecit eorum, quæ tum in Africa per Synodos Carthagine & Milevi habitas, tum Romæ per literas ab Innocentio geſta fuerant: quorum omnium exempla etiam ad ipſum, quo plenius inſtrueretur, tranſmiſit; ſcribens inſuper duodecim præſertim errores in Synodo Palæſtina Pelagio obje-

objectos fuiſſe, quos ibi recenſet, aitque: *Hæc omnia Pelagius ſic anathematizavit, quod ſatis geſta ipſa teſtantur, ut nihil ad ea quoquo modo defendenda diſputationis attulerit*. Ibidem etiam diſputat de electorum prædeſtinatione, ac reproborum damnatione, tanta quidem dicendi copia; tantaque argumentorum ſubtilitate, ut nuſquam forte melius. Hinc factum eſt, ut Semipelagiani, qui gratuitam Auguſtini prædeſtinationem reſpuebant, hanc quoque ad Paulinum epiſtolam improbarent ex lib. de Dono perſev. cap. 21. Has autem literas exaratas poſt Innocentii mortem compertum eſt: nam ibidem *beatæ memoriæ* Innocentium appellat; concludens epiſtolam ait: *Quæ autem, & de quibus audierimus, quæ multum dolemus, & facile credere nolumus, audiet a communi amico Sanctitas tua*. Quibus ſuſpicor Iulianum in Campania Epiſcopum communem amicum ac Paulino vicinum, Pelagianis iam publice faventem deſignari.

CAPUT XII.

Pelagiani Zoſimo Papæ imponere conantur. De Erote & Lazaro Pelagii accuſatoribus nonnulla adnotantur; ac Fl. Dextri Chronicon redarguitur.

SEd ad Pelagium in Oriente degentem redeundum eſt. Eorum quæ apud Africam in Synodo utraque geſta, & poſtea Romæ a S. Innocentio Apoſtolica auctoritate firmata fuerant, fama in Aſiam delata, Pelagius ac Cæleſtius, quo rebus ſuis conſulerent, ſtatim Pontificem adeundum ſibi eſſe decreverunt. Itaque e re viſum eſt, Pelagium literis, Cæleſtium coram Romæ cauſam dicere. Scripſerat enim Innocentius ep. 96. apud Auguſtinum de Pelagio: *Poteſt enim damnare quæ ſenſerat, ac datis literis erroris ſui, ut regreſſum ad nos decet, veniam poſtulare*. Quare Pelagius literas ad Innocentium dedit, quibus iniuſte ſe infamari queſtus, Erotem ac Lazarum uti publicos calumniatores accuſabat, quorum falſis delationibus præſens quidem in Palæſtina accuſatus, ſed plenis ſuffragiis a iudicibus abſolutus fuerat. Ea vero quæ in Africa contra ſe geſta fuerant, iiſdem accuſatoribus impellentibus, ſine conſultatione ac præcipiti deliberatione, decreta affirmabat. Quo vero facilius Romano Pontifici ea perſuaderet, libellum ſuæ fidei, quem Symbolum

lum dixit, ad eumdem tranſmiſit, *in quo*, ut ait Auguſtinus lib. de Grat. Chriſti cap. 32. ea de quibus non interrogabatur, pluribus proſecutus, *ab unitate Trinitatis uſque ad reſurrectionem carnis* late ſuam fidem deduxit; illa autem quæ præcipue ab eo petebantur, paucis iiſque ambiguis verbis incluſit, nempe: *Baptiſma unum tenemus, quod iiſdem ſacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in maioribus, aſſerimus eſſe celebrandum*. De libero vero arbitrio hæc poſuit: *Liberum ſic confitemur arbitrium, ut dicamus nos ſemper Dei indigere auxilio, & tam illos errare qui cum Manichæo dicunt, hominem peccatum vitare non poſſe, quam illos qui cum Ioviniano aſſerunt, hominem non poſſe peccare: uterque enim tollit arbitrii libertatem. Non vero dicimus, hominem ſemper & peccare, & non peccare poſſe, ut ſemper nos liberi confiteamur eſſe arbitrii*. Hocce Symbolum inter opera D. Hieronymi diu circumlatum eſt, ſed eſſe Pelagii patet ex S.Auguſtino in lib.de Gratia Chriſti cap. 32. & 33. quibus in locis adductas proxime hæretici ſententias excutiens, ambiguitatis plenas eſſe demonſtrat. Nonnulla etiam fragmenta literarum Pelagii lege ibidem cap. 30. & 31. & ſequentibus, in quibus Pelagius ex libris abs ſe editis, quos recenſet, divinam ſemper gratiam ſemet aſſeruiſſe comprobare conatus eſt. Praylus Epiſcopus Hieroſolymitanus, qui in demortui Iohannis locum ſuffectus fuerat, commendatitias pro Pelagii cauſa literas Romam una cum Pelagii ejuſdem libello tranſmiſit: Nam Zoſimus de Praylo ſcribit ad Africanos epiſt. 4. *Cauſæ Pelagii enixius adſtipulator intervenit*. Putat Baronius Palladium Epiſcopum Helenopolitanum Origeniſtam celeberrimum, ac Pelagii hæreſi qua apathiam docet, infectum Romam cum illis literis veniſſe, ut Pelagii cauſæ apud Pontificem patrocinaretur.

Cæleſtius Innocentii morte intellecta, Romam illico advolaverat: optime enim ſciebat, fieri non poſſe ut Innocentius palinodiam caneret, quaſi nimis præcipitem Afrorum Patrum relationibus adverſus Pelagium ejuſque aſſeclas fidem accomodaſſet. Itaque veteres ille amicos adit, præcipue vero Sixtum Presbyterum, quem ex Auguſtino epiſt. 104. Pelagiani *magnum ſuarum partium patronum* iactabant, *& de cuius amicitia plurimum efferebantur*; obteſtatus ſe feſtinato iudicio inauditos, indefenſos tum in Africa, tum in Urbe eſſe damnatos: catholicam

ſe

ſe doctrinam docere, nec latum quidem unguem ab illa diſcedere. Iulianus teſtatur, ſe duas ad Zoſimum literas dediſſe, quas hoc tempore ſcriptas credibile eſt, Pelagianis nervis omnibus pro obtinenda abſolutione adnitentibus. Contexuit Cæleſtius ſuæ fidei libellum, quem Zoſimo cauſam cognoſcenti exhiberet: de quo hæc ſcribit Auguſtinus lib. de Pec. orig. cap. 23. *Item in libello quem Romæ dedit, cum fidem ſuam a Trinitate unius Deitatis uſque ad reſurrectionem, qualis futura eſt mortuorum, de quibus eum nullus interrogaverat, & unde illi nulla quæſtio movebatur quantum dicere libuit, explicaſſet &c.* Hac prorſus etiam ratione Pelagium libellum fidei, quem Symbolum vocavit, concinaſſe proxime diximus. Pontifex in Baſilica S. Clementis Cæleſtium in iudicium vocavit, qui Pelagianis omnibus dolis inſtructus tribunali ſtitit. In primis vero libellum obtulit, in cuius exordio cauſam his verbis præmunivit. *Si forte ut hominibus quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit, noſtra ſententia corrigatur*: ex Auguſtino laudato cap. 6. *Quam prælocutionem venerabilis Papa Zoſimus tenens egit cum homine, quem falſæ doctrinæ ventus inflaverat, ut ea quæ illi a Diacono Paulino* (nempe anno 412. Carthagine coram Aurelio) *fuerant objecta, damnaret, atque ut Sedis Apoſtolicæ literis, quæ a ſanctæ memoriæ ſuo præceſſore manaverant, præberet aſſenſum: at ille noluit quidem Diaconi obiecta damnare, ſed B. Papæ Innocentii literis non eſt auſus obſiſtere, immo ſe omnia quæ ſedes illa damnaret, damnaturum eſſe promiſit*: ibidem cap. 7. Et quidem Pontifex hac interrogatione Cæleſtium ſtrinxit: *Illa omnia damnas, quæ jactata ſunt de nomine tuo?* Cui ille: *Damno ſecundum ſententiam beatæ memoriæ præceſſoris tui Innocentii*: idem lib. 2. ad Bonifacium cap. 4. Baronius uti diximus, ſcribit, obiectas eſſe Cæleſtio literas Innocentii ad univerſam Eccleſiam miſſas, quas poſt datas ad Africanos ab Innocentio compoſitas arbitratur: ſed hoc ſuperius reiectum eſt, & ex ipſa interrogatione Zoſimi in libello Paulini aperte refellitur: ſiquidem Pontifex inquit: *Cognoviſti quales literas dederit Sedes Apoſtolica ad Fratres & Coepiſcopos Africanæ Provinciæ?* nec aliarum literarum ibi mentio ulla fit. Porro Cæleſtius in libello ſuæ fidei aperte negavit peccatum originis: nam hæc in illo ſententia apud Aug. lib. de Pec. orig. cap. 6. continebatur. *In remiſſionem autem peccatorum baptizandos infantes, non ideirco diximus*

mus, ut peccatum ex traduce firmare videamur: quod longe a catholico ſenſu alienum eſt, quia peccatum non cum homine naſcitur, quod poſtmodum exercetur ab homine, quia non naturæ delictum, ſed voluntatis eſſe demonſtratur. Ex quibus ſane mirum alicui videbitur, Cæleſtium non ſtatim tamquam hæreticum condemnatum, cum aperte illa hæreſis damnata fuiſſet eodem anno a S.Innocentio: libellum enim illum lectum in judicio ipſe Zoſimus teſtatur in epiſtola ad Aurelium & Collegas, quem tamen catholicum putavit. Hujus autem rationem ipſius Auguſtini verbis expono: *Cum hoc Cæleſtius in ſuo libello poſuiſſet, inter illa duntaxat de quibus ſe adhuc dubitare & inſtrui velle confeſſus eſt, in homine acerrimi ingenii, qui profecto, ſi corrigeretur, plurimis profuiſſet, voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt: & propterea libellus ejus catholicus dictus eſt, quia & hoc catholicæ mentis eſt, ſi qua forte aliter ſapit, quam veritas exigit, non ea certiſſime definire, ſed detecta ac demonſtrata reſpuere. Hoc in illo factum eſſe putabatur, quando ſe literis beatæ memoriæ Papæ Innocentii, quibus de hac re dubitatio tota ſublata eſt, conſentire reſpondit*: lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. Zoſimus Cæleſtium adeo promptam Innocentii literis obedientiam atque aſſenſum profitentem haud damnandum iudicavit; ſed ne illum abſolvendum ſtatim duceret, iudicium utriuſque Synodi Carthaginenſis & Milevitanæ remorabatur. Quare eumdem anathemati Carthagine ante quinquennium in ipſum lato non exemit, ſed geſta omnia in illo judicio ad Africanos per Baſiliſcum cum literis tranſmiſit: in quibus acrius invectus eſt in Erotem & Lazarum tamquam turbarum præſentium auctores. Quod vero ad cauſam ſpectat, hæc ſcripſit: *Unde in præſenti cauſa nihil præcox immaturumque cenſuimus, ſed innoteſcere Sanctitatis veſtræ ſuper abſoluta Cæleſtii fide noſtrum examen, cui etiam prior libellus ab eo intra Africam teſtimonio apud nos eſſe debuiſſet, ne inexploratis famaque iactantibus tam facile crederetur. Quare intra ſecundum menſem aut veniant, qui præſentem redarguant aliter ſentire, quam libellis & confeſſione contexuit, aut nihil poſt hæc tam aperta & manifeſta, quæ protulit, dubii Sanctitas veſtra reſediſſe cognoſcat. Datæ . . . Honorio XI. & Flav. Conſtan. Coſſ.* Ex quibus accuſatores intra unum & alterum menſem Romam evocatos vides: quod etiam de ſe teſta-

tum

tum reliquit Paulinus Diaconus in libello ad Zoſimum, quem recitat Baronius anno ſequenti.

Paulo poſt ſupervenere literæ Pelagii; qui cum callidius hæreſim catholicæ doctrinæ fucis obduxiſſet, Zoſimum magis Pelagianis propitium fecit, longeque eorumdem hoſtibus acerbiorem. Etenim Pontifex novis literis Aurelium ac ceteros Africanos Patres durius increpuit, dolens Pelagii ac Cæleſtii vices, qui cum catholica ſaperent, hæreſeos damnati fuiſſent. Romæ vero literas Pelagii ejuſque libellum, tum epiſtolam Prayli Hieroſolymitani pro Pelagio publice recitandas juſſit: de quibus hæc inter alia ad Aurelium ac collegas ſcripſit: *Literas quoque ſuas idem Pelagius purgationem continentes abundantiſſime miſit, quibus & profeſſionis ſuæ fidem, quid ſequeretur, quidve damnaret, ſine aliquo fuco, ut ceſſarent totius interpretationis inſidiæ, cumulavit. Harum recitatio publica fuit: omnia quidem paria, & eodem ſenſu ſententiiſque formata, quæ Cæleſtius ante protulerat, continebant. Utinam ullus veſtrum, dilectiſſimi Fratres, recitationi literarum intereſſe potuiſſet! Quod Sanctorum virorum qui aderant, gaudium fuit? quæ admiratio ſingulorum? Vix fletu quidam ſe & lacrymis temperabant, tales etiam abſolutæ fidei infamari potuiſſe. Eſtne ullus locus, in quo Dei gratia vel adiutorium prætermiſſum ſit? &c.* Poſtea vero vehementius Pelagii accuſatores increpans hæc addit: *Mirum eſt, ſi iſti laicum virum ad bonam frugem longa erga Deum ſervitute nitentem falſis literis percellere voluerunt, qui in fratres & Coepiſcopos tanta machinati ſunt, qui tot tempeſtates Eccleſiæ reddiderunt. Non decet Epiſcopalem auctoritatem, & præcipue prudentiam veſtram ad levium ſuſſurorum ſcripta pendere. Ecce Pelagius Cæleſtiuſque Apoſtolicæ Sedi in literis ſuis & confeſſionibus ſuis præſto ſunt. Ubi Eros? Ubi Lazarus? Erubeſcenda facta, & damnationibus nomina. Ubi illi adoleſcentes Timaſius & Iacobus, qui ſcripta quædam, ut aſſerebatur .... Vos conijcite, ſi qui talia in Sede Apoſtolica profitentur, illa quæ de iiſdem a pravis ac levibus auctoribus ac dubio rumore jactata ſunt, oporteat credi.* Hæc Zoſimus. Ex quibus Pelagianorum doli, quibus Summum Pontificem circumvenerant, ſuis coloribus exprimuntur. Ex his poſtea literis, quæ Pelagianæ hæreſis auctores tantopere commendabant, iſtis poſtea a Zoſimo damnatis, Iulianus cum ſuis Se-

dem Apoſtolicam crimine prævaricationis aſpergebat, de quibus inferius dicemus. Auguſtinus vero pro Zoſimo hæc repoſuit lib. 2. ad Bonif. cap. 3. *Quænam tandem epiſtola venerandæ memoriæ Papæ Zoſimi, quæ interlocutio reperitur, ubi præceperit credi oportere, ſine ullo vitio peccati originalis hominem naſci, nuſquam prorſus hoc dixit, nuſquam omnino conſcripſit.* Et in fine: *Profecto quidquid interea lenius actum eſt cum Cæleſtio, ſervata dumtaxat antiquiſſimæ & robuſtiſſimæ fidei firmitate, correctionis fuit clementiſſima ſuaſio, non approbatio exitioſiſſima pravitatis. Et quod ab eodem ſacerdote poſtea Cæleſtius & Pelagius repetita auctoritate damnati ſunt, paululum intermiſſæ iam neceſſario proferendæ ratio ſeveritatis fuit, non prævaricatio prius cognitæ, vel nova cognitio veritatis.* Nulla pro Zoſimo ſolidior apologia procudi poteſt. Literæ illæ Zoſimi datæ ſunt hoc anno 417. XI. Kal. Octobris: credo vero Carthagine acceptas IV. Nonas Novembris: Nam eo die per Baſiliscum Subdiaconum Paulinus ſe intellexiſſe ſcribit Pontificis mandata, quibus Romam evocabatur.

Cum in recitatis Zoſimi literis Eros ac Lazarus adeo ſevere perſtringantur, iidemque fuerint qui & coram in Palæſtina contra Pelagium ac Cæleſtium Synodum Dioſpolitanam per Eulogium Metropolitam indicendam curaverint, & poſtea per literas univerſam in utrumque Africanam Eccleſiam concitarint, operæ pretium duxi, nonnulla hic de eiſdem inſerere. Eros Sancti Martini Turonenſis Epiſcopi diſcipulus fuit: Lazarum etiam Turonenſis Eccleſiæ presbyterum fuiſſe, ex eo arbitror quod in Taurinenſi Synodo Britium Turonenſem Epiſcopum plurium criminum reum detulit. Eros Arelatenſem, Lazarus Aquenſem Eccleſiam, Clero ac Populo contradicente invaſere. Zoſimus enim hæc de utroque ad Africanos ſcribit: *Patuit hos inobſervatis ordinationibus, plebe, cleroque contradicente, ignotos, alienigenas intra Gallias ſacerdotia vendicaſſe.* Auguſtinus initio libri de Geſtis Pelagii ait: *Sancti fratres, & Coepiſcopi noſtri Galli Eros & Lazarus*, eoſdemque Gallos Epiſcopos vocavit Pelagius apud Auguſtinum epiſt. 252. Lazarus quidem in Taurinenſi Concilio a Proculo, uti falſorum criminum delator, reiectus fuerat: a quo tamen *poſt multos annos*, inquit idem Zoſimus epiſtola quarta, *Sacerdos tyrannici iudicii defenſor civitatis Aquenſium &c. ſtetitque in eo hactenus umbra ſacerdotii, donec tyranno* ima-

imago ſtaret imperii: quo loco poſt internecionem patroni ſponte ſe exuit, & propria ceſſione damnavit. Conſtantinus imperium in Galliis invaſerat, quem Lazari patronum Zoſimus vocat: at ille *poſt triennium invaſæ tyrannidis ab Honorii duce Conſtantio intra Gallias occiditur*, ejuſdem capite in conto Ravennam delato XIV. Kalend. Octobris, Theodoſio Auguſto IV. Coſ. Hæc teſtatur Idatius in Chronico, & in Faſtis. Quare Lazarus anno 411. ſponte Aquenſis Eccleſiæ regimine ſe abdicavit, ne quid gravius ob tyranni amicitiam contra ſe ab Honorio ſtatueretur. Paulo poſt etiam Eros populari tumultu ex Arelatenſi ſede deiicitur, Patroclo ad eamdem evecto. Proſper in Chronico ad Conſulatum Honorii IX. & Theodoſii V. anno 412. ait: *Eodem tempore Eros vir ſanctus, & B. Martini diſcipulus, cum Arelatenſi oppido Epiſcopus præſideret, a populo ipſius civitatis, inſons & nullis inſimulationibus obnoxius pulſus eſt; inque ejus locum Patroclus ordinatur, amicus & familiaris Conſtantii Magiſtri militum, cuius per ipſum gratia quærebatur: eaque res inter Epiſcopos regionis illius magnarum diſcordiarum cauſa fuit*. Baronius ad annum 412. addit: *Conſtantius, dum adverſus ſanctos Epiſcopos aggreſſus eſt inire certamen, expertus eſt pariter Deum ad poſtremum ſuis conatibus adverſarium*. Idem etiam ad annum 517. pag. 402. *De Lazaro*, inquit, *remanſit obſcura memoria, ſed ex Erote Lazarum diſce: quos enim calumnia par involvit, eamdem decoraſſe æqualem virtutem putandum &c.* Quæ quidem mihi non probantur, cum non Conſtantii iuſſu, ſed populari tumultu Eros Arelate eiectus fuerit: quod populi factum Apoſtolicam etiam Sedem ratum habuiſſe ex Zoſimi laudata epiſtola colligitur: *Patuit hos*, inquit, *inobſervatis ordinationibus, plebe, cleroque contradicente, ignotos, alienigenas intra Gallias ſacerdotia vendicaſſe; quibus ſe ipſi propria abdicavere ſententia, noſque licet & alia, tum eorum de ſe pœnitudinem ſecuti, ſacerdotali eos loco, & omni communione ſubmovimus*. Conſtantius Arelate incluſus, cum diutius obſidionem tolerare non poſſet, depoſita purpura, ad Erotem confugit: a quo & presbyter ſtatim ordinatus eſt, ex Sozomeno lib. 9. cap. 15. Hinc ob tyrannum ſacro honore decoratum, Eros Arelatenſium odium ſibi contraxit. Sed neque Conſtantius poſt Erotis depoſitionem quidquam mali ultore Numine paſſus eſt: immo ob egregie contra Tyrannos navatam operam, Placidiam Honorii ſororem in uxorem obtinuit, ac

quinquennio elapſo, in imperii conſortium aſſumptus fuit, ut cap. 19. dicemus. At Eros & Lazarus, cum Apoſtolicæ Sedis iudicio ſeſe depoſitos cernerent in longinqua ad inſignium Orbis Catholici Epiſcoporum ſuffragia corroganda perrexere: uti olim Chryſoſtomus fecerat, qui e Coſtantinopolitana cathedra per vim eiectus, Occidentis Metropolitarum ſuffragia per literas petiit. Zoſimus tamen utriuſque Epiſcopi conatus increpans ait: *Ubi de Epiſcopatu abdicando agitur, maria terraque luſtrantur, nec ulla ſuffragia prætermittunt &c.* Athanaſius, Chryſoſtomus, aliique plurimi ab Epiſcopatu depoſiti, Apoſtolicæ Sedis ac primos Occidentis Metropolitas in ſubſidium contra adverſantes Epiſcopos implorarunt: at a Pontificis Romani decreto ad alios Antiſtites appellare non licuit. Interim Eros ac Lazarus pro recuperanda dignitate in Orientem profecti Pelagium apud Eulogium Palæſtinæ Metropolitam hæreſeos accuſarunt: quo ibidem per dolum abſoluto, cauſam iterum ex integro cognoſcendam Africanis Patribus per literas detulerunt: de quibus cap. 8. plura diximus. Anno 417. Lazarus in Gallias redierat, ac Proculo Maſſilienſi ahhærebat. Etenim cum hic Patrocli Arelatenſis iura invaſiſſet, atque Urſum & Tuentium Epiſcopos conſecraſſet, Lazarus unus e tribus Epiſcopis fuit, qui ex antiquo Eccleſiæ ritu ad Epiſcopi conſecrationem peragendam requiruntur: quæ ubi Zoſimus Papa accepit, datis ad Africæ, Galliæ, & Hiſpaniæ Antiſtites literis, Proculum graviter increpuit, non modo quod alienæ diœceſis Epiſcopos conſecraſſet, verum etiam quod fuerit *Lazarus in conſortio illicitæ ordinationis adſcitus*; quem ibidem uti multorum criminum reum ab Aquenſi Sede expulſum teſtatur. Hæ Zoſimi literæ datæ ſunt Honorio XI. & Conſtantio II. Coſſ. Ex his patet Chronicorum Fl. Dextri impoſtura: ibi enim ad annum 400. Eros Derthoſanus, Lazarus Vicenſis in Hiſpania Epiſcopi affirmantur. Etenim uterque in Galliis Epiſcopus fuit, & Lazarus a Proculo Maſſilienſi poſt annum 400. eſt conſecratus: nam *poſt multos annos* a celebrata Synodo Taurinenſi, quam anno 397. Baronius peractam ſcribit, eumdem Aquenſi Eccleſiæ præpoſitum laudatus Zoſimus affirmavit. Bivarius Dextri commentator ſcribit, utrumque ex Aquitania eiectum novas in Hiſpania ſedes obtinuiſſe, ac conſtare ex literis Synodi Carthaginenſis ad Innocentium, Erotem ac Lazarum fuiſſe in Hiſpania Epiſcopos. Sed neuter in Aquitania Epiſcopus fuit, vive-

bat,

Digitized by Google

batque adhuc in Galliis Lazarus anno 417. Illos vero poſtea in Hiſpaniam ſeceſſiſſe, gratis dicitur: neque id in laudatis literis Synodalibus legitur, in quibus nuda tantum Erotis ac Lazari nomina recitantur. Conſulatur epiſtola 90. inter Auguſtinianas. Hæc de duobus illis Pelagii accuſatoribus in veterum monumentis invenire potuimus.

CAPUT XIII.

Pelagianorum dolis per Africanos Patres detectis, Zoſimus illos damnat. Synodi Africanæ canones contra eoſdem recitantur. Honorius Imperator Pelagium ac Cæleſtium proſcribit. Præfecti Prætorio edicti promulgatores ex Codice Theodoſiano probantur, ac Salmaſii de eiſdem error caſtigatur.

AFricani Præſules Zoſimi literis acceptis, graviter conqueſti ſunt; poſt S. Innocentii ſententiam iterum Romæ Pelagii ac Cæleſtii cauſam retractari, ſtatimque per literas cum Zoſimo egere, ne quidquam ante Synodi Africanæ relationem de utroque decerneret. Indicitur autem plenarium Concilium totius Africæ Carthagine. Romæ vero Pelagiani graves turbas dabant. Credo equidem nonnullos Epiſcopos illi ſectæ adhærentes Romam advolaſſe, quo Pontificis animum in concepta ſemel erga Pelagii cauſam propenſione retinerent: nam anno 419. plures Epiſcopi pro Pelagio cum Iuliano literas ſubſcripſere, ut dicemus. Eorum tamen conatibus Conſtantius vir clariſſimus, ac vicaria præfectura in Urbe perfunctus obviam ivit, pro gratia Dei adverſus ſubdolos Pelagianorum conatus defendenda laborans. Unde *factione eorumdem* (do verba Proſperi in Chronico ad annum 418.) *multa mala pertulit, quæ illum Sanctis confeſſoribus ſociarunt*: ejus memoria recolitur in Romano Martyrologio 30. Novembris. Palladius in Lauſiaca hiſtoria laudatis, qui Romæ vivebant, Macario ac Pammachio, ait cap. 124. *Coſtantius quoque Aſſeſſor Præfectorum Italiæ, inſignes viri & eruditiſſimi, qui pervenerunt ad ſummum pietatis & religionis.* Baronius anno 418. num. 1. putat, Romæ iterum cauſam Pelagianorum recognitam fuiſſe eodem tempore, quo in Africa pariter retractabatur, addens anno ſequenti 418. Cæleſtium libellum fidei exhibuiſſe: de quo plura ex S. Auguſtino ibidem recitat. Sed hæc facile reiiciuntur: nam libellus Cæleſtii hoc anno

417.

417. publice coram Zoſimo recitatus fuit in Baſilica S.Clementis. Audiatur Zoſimus in epiſtola ad Aurelium data Honorio XI. & Flavio Conſtantio iterum Coſ. hoc nempe anno 417. *Intromiſſo*, inquit, *Cæleſtio libellum eius, quem dederat, fecimus recitari:* quod etiam repetit in literis ad eumdem datis XI.Kal. Octobris: quæ literæ Carthaginem, uti ex Paulino diximus, advenere IV. Nonas Novembris, ſtatimque Aurelius reſcripſit, ne quid innovaretur ante Africanæ Synodi relationem. At Zoſimus prioribus ex Africa literis acceptis, nihil ea in cauſa inſuper ſe egiſſe teſtatus eſt in epiſtola data 21. Martii anno ſequenti ad Aurelium his verbis: *Idcirco noverit veſtra Fraternitas, nihil nos poſt illas, quas ſuperius vel literas veſtras accepimus, immutaſſe, ſed in eodem cuncta reliquiſſe ſtatu, in quo dudum fuerant, cum hoc noſtris literis veſtræ indicavimus Sanctitati, ut illa quæ a vobis ad nos miſſa erat, obteſtatio remaneret.* Quot vero literæ ultro citroque inter Afros & Zoſimum id temporis volitarint, liquet ex Auguſtino lib.2. ad Bonif. cap. 3. *Tot enim*, inquit, *& tantis inter Apoſtolicam Sedem & Afros Epiſcopos currentibus & recurrentibus ſcriptis Eccleſiaſticis* &c. Quod autem ait Baronius, Cæleſtium ſeſe ſubtrahentem examini, coactum fuiſſe publice interroganti Zoſimo reſpondere, plane ad iudicium anno præſente peractum pertinet, in quo eumdem a Zoſimo interrogatum ex Auguſtino & Paulino diximus: nam cum anno 418. poſt allatas Romam Africanorum literas examini ſe ſubduxiſſet, (videbat enim dolos ac fraudes nudatas) ſtatim ſententia in illum ac ſocios publicata fuit nec ad aliud iudicium tractus eſt. Hoc ex Auguſtino patet,qui cum dixiſſet, allatas fuiſſe Romam Africanorum literas, quibus Pelagianorum præſtigiæ Zoſimo detegebantur, hæc addit: *Tunc ergo, cum eius præſentia poſceretur, ut certis ac dilucidis reſponſionibus vel aſtutia hominis, vel correctio diluceſceret, & nulli ambigua remaneret, ſe ſubtraxit, & negavit examini. Nec differendum iam fuerat, ſicut factum eſt, quod aliis prodeſſet, ſi nimium perverſorum pertinaciæ dementiæque non poſſet*, lib. 2. ad Bonif. cap. 3. Ex quibus nullum poſtea iudicium ea in cauſa habitum fuiſſe monſtratur.

Inierant Conſulatum Auguſti Honorius XII. & Theodoſius
Anno VIII. qui fuit annus 418. quo Pelagiana hæreſis in toto Orbe Ca-
418. tholico tum ſacris Pontificis decretis, tum Imperatorum ſanctioni-

nibus damnata fuit : ſed Africani Patres & præſertim Auguſtinus, ea fulmina procuderunt, quæ a Romano Præſule validiori brachio eiaculata, novorum gigantum ſuperbiam deiecere. Ineunte anno Africani Epiſcopi Carthaginem confluxere, omnibuſque iterum in Pelagii ac Cæleſtii cauſa quam diligentiſſime retractatis, Innocentii adverſus Pelagianos decreto ſtandum eſſe plenis ſuffragiis cenſuere; ac ſtatim per Marcellinum ſubdiaconum geſta Synodalia Romam ad Zoſimum miſere. Pontifex, cum ex Africanorum Patrum literis de cute & intus, ut aiunt, Pelagianam hæreſim cognoviſſet, diem Cæleſtio dixit : qui quod ſe detectum convictumque per Africanos ſciebat, examini ſe ſubtraxit, ut ex Auguſtino mox dicebamus. Quare cum ea fuga reum ſe ac pervicacem citra ambages oſtendiſſet, Zoſimus haud ulterius morandum ratus, Pelagium ac Cæleſtium hæreticos, eorumque doctrinam ortodoxo dogmati contrariam lata ſententia pronuntiavit, ac datis ad univerſos Orbis Epiſcopos literis infamem hæreſim ubique gentium proſcripſit. Hæc ſane epiſtola non extat; ſed illius meminit Auguſtinus epiſt. 47. ad Valentinum, recitatque ejuſdem fragmentum epiſt. 157. ad Optatum. Literæ quoque Concilii Africani interiere; earum tamen ſummarium legimus apud Auguſtinum lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. ubi ait : *Quæ Romam literæ poſteaquam venerunt, id continentes, non ſufficere hominibus tardioribus & ſolicitioribus, quod ſe generaliter Innocentii Epiſcopi literis conſentire fatebatur, ſed aperte eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat; ne, ſi id non feciſſet, multi parum intelligentes, magis in libello eius illa fidei venena a Sede Apoſtolica crederent approbata, propterea quod ab illa dictum erat, eum libellum eſſe Catholicum, quam emendata, propter illud quod ſe Papæ Innocentii literis conſentire ipſe reſponderat.* Porro libellum Cæleſtii eſſe catholicum, dixerat Zoſimus in epiſtola ad Aurelium & Collegas. Unde immerito Iohannes Latius lib. 1. Hiſtoriæ Pelagianæ cap. 4. Zoſimi epiſtolas uti ſuppoſititias reiicit : nihil enim in illis legitur, quod in S. Auguſtini voluminibus non contineatur. Hinc Facundus Hermianenſis, qui altero ſæculo vixit, lib. 7. cap. 3. ait : *Invenient poſtremo B. quoque Zoſimum Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem contra S. Innocentii deceſſoris ſui ſententiam, qui primus Pelagianam hæreſim condemnavit, fidem ipſius Pelagii, eiuſque complicis Cæleſtii, quem in*

in Eccleſia Carthaginenſi convictum atque appellantem Apoſtolicam Sedem & ipſe geſtis diſcuſſerat , tamquam veram & catholicam laudantem : inſuper etiam Africanos culpantem Epiſcopos , quod ab illis hæretici crederentur , cum necdum ipſis Africanis Epiſcopis dolos eorum multo manifeſtius detegentibus, memoratos Pelagium & Cæleſtium putaret orthodoxos. Hæc ille.

Sixtus magni inter Romanos ſacerdotes nominis, quem ſuarum partium patronum Pelagiani iactabant ; quo tantam a ſe procul infamiæ notam inſigni quodam facto repelleret , primus in Pelagium ac Cæleſtium coram frequentiſſimo populo anathema pronuntiavit : cuius rei , miſſis per Leonem in Africam literis, Aurelium certiorem fecit ; quæ quidem literæ paſſim ab Africanis, teſte Auguſtino epiſt. 104. ad eumdem Sixtum , deſcriptæ ſunt, paſſim omnibus lectæ : *Quid enim* , inquit S. Doctor ; *gratius legi vel audiri poteſt, quam gratiæ Dei tam pulchra defenſio adverſus inimicos eius, ex ore eius qui eorumdem inimicorum magni momenti patronus ante iactabatur ?* Idem Sixtus ad Auguſtinum etiam , itemque ad Alipium de eodem argumento perſcripſit . Peractæ Romæ Pelagianorum damnationis nuntio in Africam delato , paulo poſt etiam Zoſimi literæ ad Patres Africanos ea de re pervenere : quas laudatæ Sixti etiam epiſtolæ conſecutæ ſunt , ex epiſt. 105. ad Sixtum initio : acceptæ vero dicuntur Apoſtolicæ literæ *tertio Kal. Maias:* at Patres ipſis Kalendis Maii in ſecretario Baſilicæ Fauſti Pelagianam hæreſim condemnarunt . Adſuere eo in Senatu Epiſcopi ex univerſa Africa CCXIV. ut ſcribit Proſper contra Collatorem cap.10. *Erraverunt* , inquit, *ducenti quatuordecim ſacerdotes , qui in epiſtola quam ſuis conſtitutionibus prætulerunt , ita Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem beatum Zoſimum ſunt allocuti ?* Quod ſi in Chronico eiuſdem Proſperi huius Synodi Patres numerentur CCXVII. amanuenſium error fuit , qui duas priores unitates in inferiore parte iunxerunt , ac ex IV. reddidere VII.

Laudat hanc Synodum Photius cod. LIII. ſed eiuſdem textus nobis plane reſtituendus eſt. Dicuntur ibidem præſediſſe in ea Synodo, Αὐρήλιος Ἐπίσκοπος καὶ Δοτιανὸς τῆ τε Πρεντεσίῳ τῷ πρώτου θρόνου Βυζακηνῆς ἐπαρχίας *Aurelius Epiſcopus , & Dotianus Prenteſii primæ Sedis Byzacenæ provinciæ* . Sed ex codice antiquiſſimo Gandavenſi apud Monaſterium S. Bavonis Photii lectio corrigenda eſt . Ibi enim legitur : *Honorio Auguſto XII. Conſule Kal. Maii in Baſilica*

Fau-

Digitized by Google

Fauſti, cum Aurelius Epiſcopus ſimul cum Donatiano Teleptenſi primæ Sedis Epiſcopo provinciæ Byzacenæ &c. Hoc fragmentum habetur tom. I. Concil. editionis Colonienſis apud Quintelum anno 1551. Erat Donatianus Epiſcopus Teleptis in Byzacena provincia, & in actis collationis Carthaginenſis cap. 123. dicitur: *Donatianus Epiſcopus Eccleſiæ Teleptenſis*, contra quem Bellicius Donatiſta ſtabat. In Synodo S. Cypriani nominatur ab Auguſtino lib. 7. de Baptiſmo cap. 21. inter alios Epiſcopos *Iulianus a Telepte*. Binius in notis ad Synodum, ut putat, Teleptenſem celebratam ab eodem Donatiano anno 418. VI. Kal. Martias, antequam Carthaginem ad Synodum plenariam veniret, ſcribit: Teleptem fuiſſe Metropolim provinciæ Byzacenæ; quod itidem legitur in ſcholiis Conciliorum editionis Regiæ tomo 4. pag. 421. ubi Teleptis dicitur *Metropolis & prima ſedes provinciæ Byzacenæ*. Sed aliam apud Afros fuiſſe Metropolim a prima Sede, ex profeſſo probabimus lib. 2. cap. 7. nam Eccleſia quam regebat ſenior provinciæ Epiſcopus, dicebatur prima Sedes, quæ quandoque erat in viliori provinciæ oppido. Adrumetum autem erat civilis Metropolis Byzatii, ſedes Conſularis: quod cap. 23. oſtendemus. Ante Donatianum Primatus Byzacenarum Eccleſiarum penes Mizonium erat: quod ex Synodis Africanis cap. 10. monſtravimus. Hinc cap. 61. codicis Conciliorum Africæ ad *Mizonium Legati* uti ad Primatem deſtinantur. Videtur autem Mizonius fuiſſe Epiſcopus Tzellenſis; nam in Collat. 1. Carthagin. cap. 163. hæc recitantur: *Natalicus Epiſcopus Tzellenſis, & cum recitaſſet, idem dixit, mandavi, & ſubſcripſi*. Statim vero Maximinus Epiſcopus catholicus dixit: *Diœceſis eſt Mizonii Epiſcopi, Presbyteros habet, & abundantem populum, quam ipſe*. Verum cap. 135. ejuſdem collationis hæc ſcribuntur: *Donatianus Epiſcopus plebis Zellenſis præſente V.C. Tribuno, & Notario Marcellino ſuperius mandavi & ſubſcripſi: e diverſo habeo Natalicum. Et accedente Natalico Epiſcopo, idem dixit: agnoſco illum*: Quare Natalicus fuit Epiſcopus Zellenſis Donatiſta, catholico Epiſcopo Donatiano ibidem ſedente. Cur autem Maximinus dixerit, in Natalici diœceſi ſediſſe Mizonium Epiſcopum, quod a nemine negatum fuit; ex eo arbitror, quia in una diœceſi ſpectante ad unicum Epiſcopum Donatiſtam ſedebant plures Epiſcopi catholici, quod his viſum fuerat, amplas diœceſes dividere, ac plures inibi cathedras eri-

gere. Etenim in diœceſi Milevitana ex parte Donatiſtarum unus aderat Epiſcopus Adeodatus, at catholici Antiſtites in tota ea diœceſi tres numerabantur, Severus Monachus olim Auguſtinianus, qui Milevi ſedebat, & duo alii, quorum unus in Tuncenſi oppido, alter Ceramuſſæ reſidebat, ut colligitur ex cap. 65. collat. 1. Carthaginenſis. Conſtantinæ ſacris ex parte Donati unus præerat Petilianus; at apud catholicos Fortunatus & Delphinus Epiſcopi eamdem diœceſim diviſam moderabantur. Et ex cap. 117. ejuſdem collationis in diœceſi Ianuarii Caſenſis Primatis Donatiſtarum in Numidia quatuor Epiſcopi catholici numerabantur. Itaque in Natalici Donatiſtæ diœceſi Donatianus, & Mizonius Epiſcopi catholici reſidebant. Uti vero certum eſt, Donatianum ſediſſe Zellæ; ita incertum eſt, in quonam ejuſdem diœceſis oppido Mizonius ſedem haberet. Non tamen dici poſſunt duo eodem tempore Natalici fuiſſe, quorum unus Tzellæ contra Mizonium, alter vero Zellæ contra Donatianum ſederet: nam a cap. 157. iterum omnium Donatiſtarum Epiſcoporum nomina recenſentur, & unus tantum cap. 163. inter eoſdem Natalicus, & hic quidem Tzellenſis nominatur. At Tzellam dictam fuiſſe etiam Thelam, patet ex Auguſtino conc. 2. in pſal. 36. ubi inter Donatiſtas nominatur idem *Natalicus Thelenſis*. Forte apud Afros, uti a Græcis, θ ſeu t & h, pronuntiantur ac ſi eſſent t & z. Ex his tamen habemus, erraſſe Chiffletium in notis ad Can. Ferrandi pag. 279. dum Thelam, ſeu Tzellam cum Uſula Antonini, ſeu Ουσίλα Ptolomæi confundit: nam apud Auguſtinum laudatum nominantur in Synodo Donatiſtarum *Natalicus Thelenſis & Theodorus Uſulenſis*. Et in collat. Charthag. cap. 125. ſedebat Uſulæ Privatus Antiſtes catholicus, qui ibidem dixit: *Non contra me habeo Epiſcopum*, nempe Donatiſtam. Igitur Natalicus Donatiſta non fuit Uſulæ Epiſcopus, ac proinde Uſula a Thela ſeu Tzella diſtinguenda eſt. In hac vero urbe Donatianus hoc anno Synodum celebrarat, quæ in antiquis codicibus cum Telenſis diceretur, Collectores Conciliorum Donatianum item Telenſem Epiſcopum ſcripſere. At Baronius ad annum 418. cum videret Donatianum Teleptenſem Epiſcopum, Synodum quoque Teleptenſem nominavit, eumque ſecuti ſunt Binius aliique paſſim. Sed ex Ferrando Diacono Carthaginenſi error corrigendus venit; qui canones ex Siricii epiſtola in Synodo Donatiani recitatos attribuit Concilio Zellenſi: nam tit. VI. CXXX. & CXXXVIII, tri-

tribus canonibus recitatis, ait: *Concilio Zellenſi ex epiſtola Siricii Papæ*: quæ quidem epiſtola cum iiſdem decretis lecta eſt in Synodo Donatiani Primatis, ut ex actis patet. *Zella*, & *Acholla liberæ Civitates* Africæ appellantur a Strabone lib. 17. eam vero urbem Zellam vel Tzellam dictam fuiſſe, erudite notavit Holſtenius in notis ad tabulas eccleſiaſticas Caroli a S.Paulo: ex quibus etiam tabulis corrigendus eſt Chiffletius, qui Zellam cum Uſula confundit; diverſa enim fuere Byzatii oppida, ut ibidem demonſtratur. Sed de his ſatis. Ceterum libet hic Lectorum oculis ſubiicere canones Africani Concilii, cuius, ut ait Proſper cap. 2. con. Ingratos, *dux Aurelius*, *ingeniumque Auguſtinus erat*, veluti de Pelagiana hæreſi erectum trophæum.

Glorioſiſſimis Impp. Honorio XII. & Theodoſio VIII. Conſulibus Kalendis Maiis Carthagine in ſecretario Baſilicæ Fauſti, cum Aurelius Epiſcopus in univerſali Concilio conſediſſet adſtantibus Diaconis, placuit omnibus Epiſcopis, quorum nomina & ſubſcriptiones indictæ ſunt in ſancta Synodo Carthaginenſis Eccleſiæ conſtitutis.

I.

Ut quicumque dixerit, Adam primum hominem mortalem factum, ita ut ſive peccaret, ſive non peccaret, moreretur in corpore, hoc eſt de corpore exiret non peccati merito, ſed neceſſitate naturæ, anathema ſit.

II.

Item placuit, ut quicumque parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, aut dicit in remiſſionem quidem peccatorum eos baptizari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod lavacro regenerationis expietur; unde ſit conſequens, ut in eis forma baptiſmatis in remiſſionem peccatorum non vera, ſed falſa intelligatur, anathema ſit. Quoniam non aliter intelligendum eſt, quod ait Apoſtolus: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertranſiit, in quo omnes peccaverunt; *niſi quemadmodum Eccleſia Catholica ubique diffuſa ſemper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam parvuli qui nihil peccatorum in ſemetipſis adhuc committere potuerunt; ideo in peccatorum remiſſionem veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.* *Rom. 5.12.*

Item placuit, ut ſi quis dicit, ideo dixiſſe Dominum, in domo Patris mei
Johan. manſiones multæ ſunt, *ut intelligatur, quia in regno cælorum erit aliquis me-*
14.2. *dius, aut ullus alicubi locus, ubi beate vivant parvuli, qui ſine baptiſmo ex hac vita migrarunt, ſine quo in regnum cælorum, quod eſt vita æterna, intrare non poſſunt, anathema ſit. Nam cum Dominus dicat:* Niſi quis renatus
Johan. fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum cœlorum, *quis ca-*
3.5. *tholicus dubitet, participem fore diaboli eum, qui cohæres eſſe non meruit Chriſti? Qui enim dextra caret, ſiniſtram procul dubio partem incurret.*

III.

Item placuit, ut quicumque dixerit, gratiam Dei qua iuſtificamur per Jeſum Chriſtum D. N. ad ſolam remiſſionem peccatorum valere, quæ iam commiſſa ſunt, non etiam ad adiutorium, ut non committantur, anathema ſit.

IV.

Item quiſquis dixerit, eamdem gratiam Dei per Jeſum Chriſtum D. N. propter hoc tantum nos adiuvare ad non peccandum, quia per ipſam nobis revelatur & aperitur intelligentia mandatorum, ut ſciamus quid appetere, & quid vitare debeamus; non autem per illam nobis præſtari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, anathema ſit. Cum
1.Cor. *enim dicat Apoſtolus:* Scientia inflat, caritas vero ædificat;
8.1. *valde impium eſt, ut credamus, ad eam quæ inflat, nos habere gratiam Chriſti, & ad eam quæ ædificat, non habere; cum ſit utrumque donum Dei, & ſcire quid facere debeamus, & di-*
Pſa. *ligere ut faciamus, ut ædificante caritate ſcientia non poſſit*
93.10. *inflare. Sicut autem de Deo ſcriptum eſt:* Qui docet hominem
1.Joh. ſcientiam, *ita etiam ſcriptum eſt:* Caritas ex Deo eſt.
4.7.

V.

Item placuit, ut quicumque dixerit, ideo nobis gratiam iuſtificationis dari, ut quod facere per liberum iubemur arbitrium, facilius poſſimus implere per gratiam, tamquam etſi gratia non daretur, non quidem facile, ſed tamen poſſimus etiam ſine illa implere divina mandata, anathema ſit. De fructibus enim man-
Johan. *datorum Dominus loquebatur, ubi non ait, ſine me difficilius*
15.5. *poteſtis facere, ſed ait,* ſine me nihil poteſtis facere.

VI.

Item placuit, quod ait S. Iohannes Apoſtolus: Si dixerimus quia

pec-

Digitized by Google

peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt: *quiſquis ſic accipiendum putaverit, ut dicat propter humilitatem non oportere dici, nos non habere peccatum, non quia vere ita eſt, anathema ſit. Sequitur enim Apoſtolus, & adiungit*: Si autem confeſſi fuerimus peccata noſtra, fidelis eſt & iuſtus, qui remittat nobis peccata, & mundet nos ab omni iniquitate. *Ubi ſatis apparet, hoc non tantum humiliter, ſed etiam veraciter dici. Poterat enim Apoſtolus dicere: Si dixerimus quia non habemus peccatum, nos ipſos extollimus, & humilitas in nobis non eſt. Sed cum ait*; Nos ipſos decipimus, & veritas in nobis non eſt; *ſatis oſtendit, cum qui dixerit ſe non habere peccatum, non verum loqui, ſed falſum.* 1. Joh. 1. 8.

VII.

Item placuit, ut quicumque dixerit, in oratione Dominica ideo dicere ſanctos: Dimitte nobis debita noſtra, *ut non pro ſe ipſis hoc dicant, quia non eſt eis iam neceſſaria iſta petitio, ſed pro aliis qui ſunt in ſuo populo peccatores, & ideo non dicere unumquemque Sanctorum*, Dimitte mihi debita mea, *ſed* Dimitte nobis debita noſtra, *ut hoc pro aliis potius quam pro ſe iuſtus petere intelligatur, anathema ſit. Sanctus enim & iuſtus erat Apoſtolus Iacobus, cum dicebat*: In multis enim offendimus omnes. *Nam quare additum eſt* omnes? *niſi ut iſta ſententia conveniret & Pſalmo, ubi legitur*: Non intres in iudicium cum ſervo tuo, quoniam non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens, *& in oratione ſapientiſſimi Salomonis*: Non eſt homo, qui non peccet: *& in libro Iob*: In manu omnis hominis ſignat, ut ſciat omnis homo infirmitatem ſuam. *Unde etiam Daniel ſanctus & juſtus, cum in oratione pluraliter diceret*: Peccavimus; iniquitatem fecimus *& cetera, quæ ibi veraciter & humiliter confitetur, ne putaretur (quemadmodum quidam ſentiunt) hæc non de ſuis, ſed de populi ſui potius dixiſſe peccatis, poſtea dixit*: Cum orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei Domino Deo meo. *Noluit dicere, peccata noſtra, ſed populi ſui dixit, & ſua, quia futuros iſtos, qui tam male intelligunt, tamquam Propheta prævidit.* Matt. 6. 12. Iacob. 3. 2. Pſal. 142. 2. Eccl. 7. 21. Iob. 37. 7. Danie. 6. 5. Ibid.

VIII.

Item placuit, ut quicumque ipſa verba Dominicæ orationis, ubi dici-

Matt. *dicimus*, Dimitte nobis debita noſtra, *ita volunt a Sanctis di-*
6. 12. *ci, ut humiliter, non veraciter hoc dicatur, anathema ſit. Quis enim ferat orantem, & non hominibus, ſed ipſi Domino mentientem? qui labiis ſibi dicit dimitti velle, & corde dicit, quæ ſibi dimittantur, debita non habere?*

Canon ille poſt ſecundum diverſo caractere deſcriptus in vetuſtis codicibus reperitur, & ea ratione a Collectoribus Conciliorum inſertus eſt: & ſane magnum auctoritatis pondus Photius illi addit, qui diſerte illum ponit, ac canones novem contra Pelagianos ea in Synodo Carthaginenſi ſtatutos affirmat. Scriptorem vero illum uſum optimis exemplaribus, iiſque antiquiſſimis nullus negabit. Do illius verba ex Cod. LIII. ubi de laudato Concilio ſermonem facit: *Damnat*, inquit, *hæc Synodus eos qui aſſerunt, Adamum mortalem eſſe conditum, non autem prævaricationis cauſa morte mulctatum*. Eſt primus Canon. Addit: *Similiter & eos, qui recens natos infantes baptiſmo minime indigere dicerent, quod illos peccato originis ex Adamo non putarent obnoxios*. Hic canon eſt ſecundo loco poſitus. Tertium his deſignat: *Eos quoque qui affirmarent, medio quodam loco, paradiſum inter & inferos, non baptizatos infantes beate vivere. Sex item alia his affinia capita, quæ a Pelagianiſtis & Celeſtianis traduntur, anathemate Patres iugulant*. Quare novem auctore Photio ea in Synodo canones contra Pelagianos decreti ſunt. Huc facit quod ſcribit S. Auguſtinus lib. 2. de. Orig. animæ cap. 12. *Novellos*, inquit, *hæreticos Pelagianos iuſtiſſime Conciliorum catholicorum & Sedis Apoſtolicæ damnavit auctoritas, eo quod auſi fuerint non baptizatis parvulis dare quietis & ſalutis locum etiam præter regnum cælorum*. Unde in hoc præſertim Concilio illa Pelagianorum opinio videtur damnata, & forte ſi literæ Zoſimi extarent, ibidem pariter reiecta legeretur. Verum intruſum illum canonem probare poſſum ex appendice ad literas S. Cæleſtini Papæ ad Epiſcopos Galliæ, quæ licet Cæleſtini non ſit, ut alias demonſtrabitur, eſt tamen antiquiſſimæ manus: quippe quæ adducitur a Petro Diacono in libro de Incarnatione & Gratia cap. 8. Porro in cap. 10 dictæ appendicis initio hæc recitantur: *Illud etiam quod intra Carthaginenſis Synodi decreta conſtitutum eſt, quaſi proprium Apoſtolicæ Sedis amplectimur, quod ſcilicet tertio capitulo definitum eſt:*

Ut

Ut quicumque dixerit, gratiam Dei qua iuſtificamur per Ieſum Chriſtum D.N. ad ſolam remiſſionem peccatorum valere &c. Poſtea quartus, & quintus canones ibidem ſubnectuntur, eo modo quo eoſdem ſuperius numeravimus, ut nullus canon contra beatitudinem naturalem puerorum ibidem locum habeat, qui tamen tertio loco ponitur in codice Photii. Hæc circa illum canonem ex antiquis Scriptoribus obſervavimus, de quibus alii iudicent. Octo vero illi canones Pelagianam hæreſim iugulant, quorum primi duo peccatum originale ſpectant; tres intermedii neceſſitatem gratiæ ad recte ſancteque operandum; totidem poſtremi iuſtitiæ inhærentis imperfectionem continua iugique Dei gratia confirmandam, contra decantatam Pelagianorum ac Stoicorum apathiam.

Zoſimus damnatis Pelagio ac Cæleſtio egit ſtatim cum Honorio Imperatore, ut iidem imperiali auctoritate Romano Imperio pellerentur. Quod ſtatim piiſſimus Princeps executus, reſcriptum dedit ad Palladium Præfectum Prætorio Italiæ, quod ex Atrebatenſi Monaſterio eduxit Henrici Gravii Doctoris Lovanienſis diligentia, & cum ſubſcriptione emendatius e Thuana Bibliotheca exhibet Salmaſius par. 2. de Eccleſ. Suburbic. cap. 1. pag. 288. Hoc vero Imperatoris edictum in hæc verba conceptum ac publicatum fuit.

Imperatores Honorius & Theodoſius Auguſti Palladio Præfecto Prætorii.

Ad conturbandam catholicæ ſimplicitatis lucem puro ſemper ſplendore radiantem doloſæ artis ingenio novam ſubito emicuiſſe verſutiam pervulgata opinione cognovimus: quæ fallacis ſcientiæ obumbrata mendaciis & furioſo tantum debacchata luctamine, ſtabilem quietem cæleſtis conatur attrectare fidei, dum novi acuminis commendata vento, inſignem notam plebeiæ æſtimat vilitatis ſentire cum cunctis; ac prudentiæ ſingularis palmam fore, communiter approbata deſtruere. Cuius impiæ commentationis auctores Pelagium Cæleſtiumque percrebuit extitiſſe. Hi parenti cunctarum rerum Deo, præcipuæque ſemper maieſtatis intermination potenti, omne ultra principium tranſeunti tam trucem inclementiam ſævæ voluntatis aſſignant, ut cum formandi mundi opificem curam ſumeret, qualitatemque hominis ſtruendi profunda ſpiritus conceptione libraret, fundati

muneris finem anteferret exordio, & mortem præmitteret naſcituro: non hanc inſidiis vetiti fluxiſſe peccati, ſed egiſſe penitus legem immutabilis conſtituti: ad declinandum lethi exitialis incurſum nihil prodeſſe abſtinentiam delinquendi, cuius ita vis putaretur adſtricta, ut non poſſit aboleri deinceps: primitivi hominis errorem, in quem captæ mentis inops rationis cæcitas irruiſſet, delapſum ad poſteros non fuiſſe, tantumque apud eum quem maleſuadæ gratiæ infelix rapuiſſet illecebra, tranſgreſſionem interdicti extitiſſe diſcriminis: cum evidens catholicæ legis omnifaria teſtetur auctoritas, illum interitus omnium fuiſſe veſtibulum, quem divinæ præceptionis ſedulum liqueat corrupiſſe mandatum: aliaque quam plurima, quæ ſermo reſpuit, lex refutat, quæ perexoſum ſit recordari etiam ſub diſpoſitione plectendi, quæ maturato remedio & celeritate feſtina oportet intercipi, ne corroborato uſu nequitiæ adoleſcentes vix valeant coerceri. Si quidem aures manſuetudinis noſtræ recens fama perſtrinxerat, intra ſacratiſſimam Urbem aliaque loca, ita peſtiferum virus quorumdam inoluiſſe pectoribus, ut interrupto directæ credulitatis tramite, ſciſſis in partes ſtudiis aſſerendi, materia impacatæ diſſenſionis indicta ſit, novoque ſcandali fomite concitato, beatiſſimæ Eccleſiæ acta mutet, & attentata tranquillitas (aliis iter aliud ancipiti interpretatione ſectantibus) & abſoluta ſanctorum apicum claritas, ac dilucide quod ſequi univerſitas debeat, explanans, pro captu verſipellis ingenii profanam novorum auctorum moventibus quæſtionem, Palladi parens cariſſime atque amantiſſime. Ob quam rem Illuſtris auctoritas tua victura in omne ævum, lege nos ſtatuiſſe cognoſcat, ut pulſis ex Urbe primitus capitibus dogmatis execrandi, Cæleſtio atque Pelagio, ſi qua huius de cetero ſacrilegii ſectatores quibuſcumque locis potuerint reperiri, aut de pravitate damnata aliquem rurſus proferre ſermonem, a quocumque correpti ad competentem iudicem pertrahantur: quos ſive clericus, ſive laicus fuerit, deferendi habeat poteſtatem, & ſine præſcriptione aliqua perurgendi, quos relicta communis ſcientiæ luce, novæ diſputationis tenebras introferre deprehenderit, contra Apoſtolicam ſcilicet diſciplinam, Evangelicamque claram & ſine errore ſententiam, vafra rudis ſectæ calliditate pugnantes, involventeſque ſplendentem fidem veri ambagibus diſſerendo. Hos ergo repertos ubicumque de hoc tam nefan-

fando ſcelere conferentes, a quibuſcumque jubemus corripi, deductoſque ad audientiam publicam promiſcue ab omnibus accuſari; ita ut probationem convicti criminis ſtylus publicus inſequatur, ipſis inexorati exilii deportatione damnatis. Decet enim originem vitii a conventu publico ſequeſtrari, nec in communi eos celebritate conſiſtere, qui non ſolum facto nefario deteſtandi, verum etiam exemplo venenati ſpiritus ſunt cavendi. Iuvat autem per omnem pene mundum, qua Imperium noſtrum extenditur, huiuſmodi promulgata diffundi, ne ſcientiæ fortaſſe diſſimulatio paſtum præſtet errori, atque impune ſe quiſque putet audire, quod condemnatum vigore publico ſe ſe finxerit ignorare. Datum pridie Kal. Maias Ravennæ DD. NN. Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. AA.

Exemplar edicti propoſiti a Palladio Præfecto Pretorio.

Iunius Quartus Palladius, Monaxius, & Agricola iterum Præfecti Prætorio edixerunt.

In Pelagium atque Cæleſtium catholici dogmatis fidem ſævis tractatibus deſtruentes, ſententia principalis invaluit, ut venerabili Urbe ſubmoti, bonorum concilio mulctarentur. Hoc igitur omnes admoneri opertet edicto, ne quis ſiniſtræ perſuaſionis erroribus credulum preſtet aſſenſum. Et ſi ſit ille plebeius ac Clericus, qui in caliginis huius obſcœna reciderit, a quocumque tractus ad Iudicem ſine accuſatricis diſcretione perſonę facultatum publicatione nudatus, irrevocabile patietur exilium. Nam ſuperna maieſtas, ut colligit ex ſecreti ignoratione reverentiam, ita ex inepta diſputatione iniuriam.

Hoc edictum Baronius anno 420. num. 4. recitat eo tempore, quo Conſtantius Imperator contra Cæleſtium ad Voluſianum Præfectum Urbis ſcripſit anno 420. ut ille putat. Sed ex reſcriptis Imperatoriis conſtat hoc anno emiſſum edictum a memoratis Præfectis Prætorio. Et ſane hoc ipſo anno 418. Palladius erat Præfectus Prætorio Italiæ ex *Cod. Theod. lib.* 11. *L.* 12. *de Indulgentiis debitorum*; ubi recitatur reſcriptum ad eumdem *de cenſibus Campaniæ, Tuſcię, & Piceni*. Flavius Monaxius erat Præfectus Prætorio Orientis ex eodem *Cod. lib.* 16. *L. de Epiſcopis, Eccleſiis &c.* eſt reſcriptum *de Parabolanis* pro Antiſtite Alexandrino. Agricola erat Pr. Prætorio Galliarum ex lite-

ris Imperatoris Honorii ad illum datis XV. Kal. Maias *de agendo ſingulis annis Arelate conventu VII. Provinciarum*; apud Sirmondum in notis Sidonianis ad epithalamium Polemii. Omnia hæc reſcripta Honorio XII. & Theod. VIII. Coſs. data ſunt, nempe hoc anno 418. Legem Honorii contra Pelagianos iidem Præfecti Prætorio per ſingulas ſuarum præfecturarum diœceſes promulgarunt: de qua re Salmaſius pagina 293. Hic tamen eiuſdem Salmaſii error corrigendus eſt, qui ibid. pag. 291. ait: *ſequitur edictum quatuor Præfectorum Prætorio*, & numerantur, *Iunius Quartus, Palladius, Monaxius, Agricola*; cum tamen tres tantum ibidem nominentur Præfecti Prætorio: nam Iunius Quartus Palladius unus idemque fuit, quem prave in duos Salmaſius diſſecat. Patet hoc ex lapide apud Panvinium meum lib. 3. comment. in faſtos ita inſcripto, IUNIUS QUARTUS PALLADIUS. V. C. COS. ORD. In codice Auguſtiniano Bibliothecæ Ducum Urbinatum, quæ modo Vaticanæ coniuncta eſt, numero 118. pag. 167. legitur Epiſtola S. Innocentii Papæ ad Patres Carthaginenſis provinciæ cum hac ſubſcriptione: *Data VI. Kal. Februarias poſt Conſulatum Theodoſii Aug. VI. & Iunii Quarti Palladii V. C.* Sed Conſulatus Theodoſii VII. dicendus eſt: atque ita legitur in MSS. Chiſianæ Bibliothecæ, itemque Vaticanæ num. 495. pag. 149. Ex codice etiam Corbeienſi eiuſmodi ſubſcriptionem exhibet Sirmondus lib. 2. Propemptici cap. 2. Eodem anno quadringenteſimo decimo octavo Palladius erat Præfectus Prætorio Italiæ & Illyrici; hoc enim non ſemel ab Imperatoribus factum eſt. Celebre eſt reſcriptum Gratiani, Valentiniani, & Theodoſii ad Probum Præfectum Pr. *Igitur ſinceritas tua idipſum per omnem Italiam, tum etiam per Urbicarias, Africanaſque regiones, ac per omne Illyricum, prælata oraculi huius auctoritate firmabit*; lib. 11. Cod. Theod. tit. 13. *Si per obreptionem*. Atque ita anno præſenti 418. idem erat Præfectus Prætorio Italiæ, Africæ, & Illyrici; anno vero 421. Philippus erat Præfectus tantum Pr. Illyrici, ut ex reſcripto Theodoſii cap. 19. dicemus.

Ceterum Iulianus Honorii legem a Præfectis Prætorio publicatam ſibi favere dictitabat, quem S. Auguſtinus lib. 3. cap. 1. hiſce irridet: *Sane ut dicis, ſi pro vobis potius ab Imperatore reſponſum eſt, cur non in medium proſilitis, & hoc ultro publicis poteſtatibus allegatis, vos eſſe monſtrantes, quorum*

Chriſtianus Princeps approbavit fidem? &c. Quæ verba Auguſtini Baronius Iuliáni Pelagiani eſſe putavit ad annum 418. pag. 414. De hac Pelagianorum damnatione hæc ſcripſit ad Pinianum S. Pater lib. 2. de Pec. orig. cap. 17. *Profectò ſentitis in tam nefandi erroris auctores Epiſcopalia Concilia, & Apoſtolicam Sedem, univerſamque Romanam Eccleſiam, Romanumque Imperium, quod Deo propitio Chriſtianum eſt, rectiſſime fuiſſe commotum, donec reſipiſcant de diaboli laqueis.* Ubi vides *Romanæ Eccleſiæ* nomine univerſam Chriſti fidelium congregationem ſignificari; ut plane conſtet, Romanam Eccleſiam totius Chriſtianæ Religionis regulam cenſeri.

CAPUT XIV.

Recitata Pelagianorum damnatio, reiectis aliorum Scriptorum ſententiis, illuſtratur. Ex Commonitorio Marii Mercatoris ad Theodoſium Auguſtum nonnulla ſcitu digna adnotantur.

PEractam in Africa, Romæ, ac Ravennæ Pelagianorum proſcriptionem paucis perſtrinximus: in qua ſane narranda cum plerique extra orbitas excurrerint, huc eorum dicta refellenda ſepoſuimus, ne ſubinde altercandi neceſſitas hiſtoriæ filum interrumperet. Baronius unicam hoc anno 418. Synodum Carthagine celebratam exiſtimat, quæ initio veris inchoata, uſque ad Kalendas Maias duraverit. Uſſerius duas quidem ponit, ſed priorem anno 417. adſcribit, poſteriorem anno 418. deputat. Voſſius lib. 1. cap. 44. duo ſub Zoſimo Concilia ſtatuit, Carthagine contra Pelagianos coacta; ſed unum Provinciale putat, alterum plenarium ex univerſa Africa: in qua ſententia eſt etiam Uſſerius cap. 10. Brit. Antiq. pag. 269. In primis contra Baronium dicendum eſt, duo Concilia ab Africanis Patribus celebrata eſſe: in quorum primo, quid literis Zoſimi queis Pelagianos laudabat, reſpondendum eſſet; quave ratione eorum fraudes detegendæ, ſerio actitatum eſt. Huius teſtis eſt Auguſtinus epiſt. 47. ad Valentinum, ubi memoratis Synodis Carthagine & Milevi ſub Innocentio celebratis, ait: *Item quod Papæ Zoſimo de Africano Concilio ſcriptum eſt, eiuſque reſcriptum ad univerſos totius Orbis Epiſcopos miſſum, & quod poſteriori Concilio plenario totius Africæ contra ipſum errorem breviter conſtituimus.* Et lib. 2. de Pec. orig. cap. 7. loquens de Cæleſtii damnatione à Zo-

ſimo peracta, ait: *Sed poſteaquam ex Africano Epiſcoporum Concilio reſcripta directa ſunt, quid fuerit conſecutum, ut iuſtiſſime in eum ſententia proferretur, cuncta legite, quia cuncta tranſmiſimus.*

Utramque vero Synodum plenariam fuiſſe, colligitur ex Proſpero in Chronico, ubi ait: *Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. Concilio apud Carthaginem habito CCXIV. Epiſcoporum, ad Pontificem Zoſimum ſynodalia decreta perlata ſunt; quibus probatis, per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt.* En aperte literas, queis Pelagianorum verſutias Afri aperiebant, miſſas eſſe ad Sedem Apoſtolicam a Synodo CCXIV. Epiſcoporum; qui ſane numerus non erat ex ſola provincia Proconſulari, ſed ex univerſa Africa: etenim CCXVII. anno 419. in Concilio plenario de appellationibus interfuere, ex literis Synodi ad Bonifacium Papam. Hinc S. Pater priorem ſub Zoſimo Synodum ſemper Africanam, numquam Carthaginenſem nuncupavit. Ianſenius nomine ſynodalium decretorum intellexiſſe Proſperum, ait, canones octo, contra Pelagianam hæreſim ſtatutos; ſed illi in poſteriori Synodo Kalendis Maii habita exarati ſunt: *quod poſteriori Concilio*, ſcribit Auguſtinus epiſt. 47. *plenario totius Africæ contra ipſum errorem breviter conſtituimus*; at octo illi canones id certe dicendi ſunt, quod breviter Patres conſtituere. In priori congreſſu procuſa eſt inſtructio ad Zoſimum, qua Pelagianam hæreſim de facie poſſet cognoſcere. Audiatur S. Doctor lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. ubi de Cæleſtio per Africanos convicto ſcribit: *Hoc ut plenius & manifeſtius in illo fieret, expectabatur venturis ex Africa literis, in qua provincia eius aliquanto calliditas evidentius innotuerat. Quæ Romam literæ poſtea quam venerunt, id continentes, non ſufficere hominibus tardioribus & ſolicitioribus, quod ſe generaliter Innocentii Epiſcopi literis conſentire fatebatur, ſed aperte eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat* &c. Neque ſemel Auguſtinus canonum ad Sedem Apoſtolicam tranſmiſſorum mentionem facit. In quibuſdam Proſperi Chronicis, & præſertim in codice MS. Auguſtano, quod volumen inter opera eiuſdem in Bibl. PP. edit. Colon. anno 1618. legitur, duplex Synodus hoc anno Carthagine habita recenſetur: *Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. Concilio apud Carthaginem habito CCXVII. Epiſcoporum, ad Pontificem Zoſimum ſynodalia decreta perlata ſunt, quibus probatis,*

per

per totum Mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt. Valentinianus Conſtantii & Placidiæ filius naſcitur V. Nonas Iulias. Carthaginis Concilium contra Pelagianos. Quæ poſtrema verba imprudenter forte exſcriptores eraſerunt, ne idem repeteretur; cum tamen eam lectionem ceteris veriorem exiſtimem: nam duplex eo anno Synodus habita fuit. Etenim cum literæ Zoſimi queis Africanos præcipitis iudicii in cauſa Cæleſtii accuſabat, Carthaginem IV. Nonas Novembris delatæ fuerint; antequam Synodus plenaria deliberaretur atque indiceretur; & ex remotis Africæ regionibus Epiſcopi convenirent, reliquum anni tempus elapſum fuit: immo ne Natalem Domini extra ſuas Eccleſias univerſi Epiſcopi celebrarent, indictam ab Aurelio diem Synodi arbitror prope Kalendas Februarias.

Rurſus neque verum eſt quod nonnulli ſcribunt, Pelagianos Romæ damnatos eſſe Kalendis Maii, qua ipſa die etiam in Africa damnati fuere. Etenim Africani Patres nihil de Pelagianis auſi fuiſſent ſtatuere, niſi prius delato in Africam nuntio eorum quæ Romæ a Zoſimo decreta fuiſſent. Porro cum literæ Zoſimi queis ſe plene Pelagianas technas deprehendiſſe ſignificabat, in Africam pervenerint tertio Kal. Maias (ea enim die acceptæ ſignantur) & ipſis Kalendis Maii ab Aurelio & ceteris Patribus Pelagiani Carthagine damnati ſint; conſequens eſt, ut illi Romæ prædamnati fuerint, antequam literæ illæ ſcriberentur: quæ cum datæ dicantur XII. Kal. Aprilis, recte inferimus Pelagianos Romæ damnatos menſe Martio. Inde etiam eadem ſententia improbatur, quod Honorius legem in Pelagianos emiſit pridie Kalend. Maias, ut ex ſubſcriptione patet, unde prius ab Imperatore, quam a Zoſimo proſcripti fuiſſent; oppoſitum ſcribente Poſſidio Epiſcopo Calamenſe, qui in Synodo Carthaginenſi contra eoſdem ſententiam dixit. Is enim in libro de Vita Auguſtini hæc ſcribit cap. 18. *Inſtantiſſime etiam Conciliis Africanis Sanctorum Epiſcoporum geſtum eſt, ut Sancto Papæ Urbis Romæ, & prius Venerabili Innocentio, & poſtea Sancto Zoſimo eius ſucceſſori perſuaderetur, quod illa ſecta catholica fide & abominanda & damnanda fuiſſet. At illi tantæ Sedis Antiſtites ſuis diverſis temporibus eoſdem notantes, atque a membris Eccleſiæ præſidentes, datis literis ad Africanas, Orientis, & Occidentis Eccleſias, eos anathematizandos & devitandos ab omnibus Catholicis cenſuerunt. Et hoc tale de illis Ec-*

cleſiæ

cleſiæ Dei Catholicæ prolatum iudicium etiam piiſſimus Imperator Honorius AUDIENS AC SEQUENS, ſuis eos legibus damnatos, inter hæreticos haberi debere conſtituit. Hæc ille.

Ex his Poſſidii verbis refellitur Uſſerius, qui pag. 271. libri memorati ſcribit, Honorium acceptis geſtis Synodi Africanæ, haud expectato Zoſimi decreto, legem in Pelagianos ſanxiſſe: nam iſta in codice a Salmaſio e Thuana Bibliotheca producto, talem, inquit, titulum præfert: *Sacrum reſcriptum acceptis Synodi geſtis datum*. At in Urbana Synodo Zoſimus Pelagianos damnaverat, uti anno ſuperiori in Baſilica S. Clementis coram eadem Synodo Cæleſtium examini ſubiecerat: & Poſſidius aperte teſtatur, Honorium audiviſſe ac ſecutum fuiſſe latum a Zoſimo contra Pelagianos anathema: hoc enim emiſſum eſt menſe Martio, lex vero Honorii in fine tantum Aprilis. His adde labi Voſſium cap. 45. ubi ſcribit, Oroſium in Apologetico laudare plenarium Concilium Africæ Kalendis Maii celebratum anno 418. vocarique ab eodem Synodum Africanam. Nam apologiam Oroſii ſcriptam eſſe in Aſia anno 415. eo anno demonſtravimus: Africanam vero Synodum Oroſius ibidem illam intelligit, quæ anno 412. coram Aurelio in cauſa Cæleſtii Carthagine coacta fuit abſente Auguſtino, a cuius ſententia Romanam Sedem hæreticus appellavit. Oroſius his in Pelagium invehitur: *Non ut tu aſſeris cum diſcipulo tuo Cæleſtio, cui iam apud Africanam Synodum occulta illa impiorum dogmatum natura contuſa eſt*. At in poſtrema hac contra Pelagianam hæreſim Synodo Africana, non unus Cæleſtius, ſed & Pelagius quoque damnatus fuit.

Ceterum quantus in plenaria utraque Africana Synodo Auguſtini labor fuerit, induſtria ac ſolicitudo, eleganter cecinit Proſper in carmine de Ingratis cap. 2. & 3.

An alium in finem poſſet procedere ſanctum
Concilium, cui dux Aurelius, ingeniumque
Auguſtinus erat: quem Chriſti gratia cornu
Uberiore rigans, noſtro lumen dedit ævo,
Accenſum vero de lumine. Nam cibus illi,
Et vita, & requies Deus eſt, omniſque voluptas:
Unus amor Chriſti eſt, unus Chriſti eſt honor illi.
Et dum nulla ſibi tribuit bona, fit Deus illi
Omnia, & in ſancto regnat ſapientia templo.
Iſtius ergo inter cunctos qui de grege ſancto

Inſa-

Inſanas pepulere feras, induſtria maior,
Maius opus, totum præſtantius imbuit orbem:
Nam quocumque gradum convertit callidus hoſtis,
Quave per ambages anceps iter egit opertas,
Huius ab occurſu eſt præventus, mille viarum
Inſidiis aditum non reperientibus ullum.

Unius ergo Auguſtini præcipue induſtria hæreſis Pelagiana, quæ hucuſque ſub catholica imagine Orbi illuſerat, fucis abraſis, de facie a Romano Pontifice Zoſimo, atque Romano etiam Imperatore cognita, utrorumque decretis Chriſtiano Orbe exacta eſt.

Non eſt hic omittendum quod de eadem per Zoſimum Pelagianorum damnatione ſcribit Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem, cum hæretici Principis patrocinium implorarent. *Atque ob hoc*, inquit de Cæleſtio, *a prædicto Zoſimo Epiſcopo ſcriptis ampliſſimis vel longiſſimis prædamnatus eſt; in quibus & ipſa capitula de quibus accuſatus fuerat, continentur, & omnis cauſa cum eodem Cæleſtio ſupraſcripto, quæ de Pelagio magiſtro eius praviore videretur eſſe, narratur. Quorum ſcriptorum & nos hic habemus exemplaria, & ad Orientales Eccleſias, Ægypti diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Hieroſolymam ſimilia eademque ſcripta ad Epiſcopos tranſmiſſa ſuggerimus.* Unde Gennadius ſuperius cap. II. laudatus, recte de Innocentii Papæ contra Pelagianos decreto ait, quod illud *Zoſimus latius promulgavit*. Nam ille ad Africanos tantum illud tranſmiſit; hic vero ad Cyrillum Alexandrinum, Atticum C. P., Rufum Theſſalonicenſem, Praylum Hieroſolymitanum, itemque ad Alexandrum Antiochenum, qui Orientalium Eccleſiarum Primas erat. Colligitur etiam ex eodem Mercatore, ſeptem illa capita de quibus Cæleſtius Carthagine coram Aurelio accuſatus fuerat, eidem Romæ a Zoſimo obiecta, eorumque damnationem encyclicis literis inſertam: quæ licet interierint, ex damnatis tamen capitulis integra fere earumdem ſententia procul dubio deducitur. Hæc inſuper de eadem Zoſimi encyclica idem Marius Mercator ibidem ſcribit: *Et illa beatæ memoriæ Zoſimi epiſtola quæ tractoria dicitur, qua Cæleſtius Pelagiuſque damnati ſunt, quæ & Conſtantinopolim, & per totum Orbem miſſa, ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata. Cui Iulianus & reliqui complices eius ſubſcribere detrectantes, conſentaneeſque ſe nolentes*

lentes iiſdem Patribus facere, non ſolum Imperialibus, ſed & Sacerdotalibus ſtatutis depoſiti atque exauctorati, ex omni Italia deturbati ſunt; ex quibus plurimi reſipiſcentes, & a prædicto errore correcti, regreſſi ſunt ſupplices ad Sedem Apoſtolicam, & ſuſcepti ſuas Eccleſias receperunt. Fuiſſe vero octodecim in Italia Epiſcopos, qui Zoſimi encyclicam ſubſcribere recuſarunt, ex inferius dicendis conſtabit; nam totidem pro Pelagianis ad Rufum Theſſalonicenſem ſcripſere, quorum tamen maior pars duce Turbanio ad meliorem frugem reverſa, amiſſam dignitatem recepit, Iuliano, Floro, Orontio, Fabio, ac Præſidio obſtinate in hæreſi perdurantibus, ut lib. 2. cap. 5. dicemus.

CAPUT XV.

Auguſtinus miſſis Hieroſolymam libris, Pelagii inſidias detegit. Pergit iubente Zoſimo in Mauritaniam. Diſputat Cæſareæ cum Emerito Donatiſtarum Epiſcopo. Hipponem reverſus, Romam ad Sixtum contra Pelagianos, dein ad Valerium Comitem contra eoſdem ſcribit.

INterea Pelagius Romani iudicii exitum in Palæſtina operiebatur, ubi Albinæ, Piniani, eiuſque uxoris Melaniæ, ſenioris alterius neptis, familiaritate gaudebat. Hi quidem nobiliſſimi Romanorum tanti quondam cenſus fuerant, ut auctor vitæ S. Melaniæ apud Surium die 31. Decembris hæc ſcripſerit: *Neque enim ullus alius, excepto Imperatore, de divitiis cum eis contendiſſet.* At illi ditiſſimo patrimonio in pauperes omni fere ex parte erogato, atque monaſteriis conſtruendis impenſo, in Africam primum, dein in Palæſtinam ſe receperant. Cum iiſdem adeo arctam neceſſitudinem ſovebat Auguſtinus, ut illorum viſendorum cauſa vel maria ſibi volatu pertranſeunda eſſe affirmaret in epiſt. 127. ad eoſdem. Igitur hi, cum Pelagii veteris familiæ & nobiliſſimæ & ditiſſimæ clientis vicem dolerent, quod paſſim tamquam hæreticus traducebatur; hominem conveniunt, rogantque, ut quæcumque contra ipſum iactantur, ſcripto damnet: gratiam Dei, ac peccatum originale fateatur, quæ ab ipſo negari fama erat. Pelagius pluſquam Punica fallendi arte uſus, de gratia quidem hæc reſpondit: *Anathema, qui ſentit vel dicit, gratiam Dei qua Chriſtus venit in hunc mundum peccatores ſalvos facere, non ſolum per ſingulas horas aut*

per

per ſingula momenta, ſed etiam per ſingulos actus noſtros non eſſe neceſſariam; ex Auguſtino lib. de Gratia Chriſti cap. 2. At de peccato originali ex ſymbolo, cuius exemplum Romam miſerat, hæc repoſuit: *iiſdem Sacramenti verbis debere baptizari infantes, quibus & maiores*. Læti igitur nobiles illi coniuges citiſſimas ad Auguſtinum literas dedere, quibus catholicas, ut rebantur, Pelagii ſententias ſignificarunt: eas vero S. Doctor Carthagine accepit, duoſque e veſtigio libros elucubravit; priorem de Gratia Chriſti, poſteriorem de Peccato originali inſcripſit; in quorum præfatione hæc habet: *Feſtinante enim perlatore, inter occupationes noſtras multo apud Carthaginem quam ubicumque alibi denſiores, quantum Deus donare dignatus eſt, ut potuimus, iſta dictavimus*; ex quibus laudati libri Carthagine ſcripti declarantur. Alloquens vero amicos eoſdem, ait: *Dilecti a Deo Albine, Piniane, ac Melania*. Baronius ad annum 409. pag. 281. pro Albino Albinam ſubſtituendam arbitratur (erat Albina Piniani ſocrus) anno 419. idem repetit addens: *niſi præter Albinam matrem fuerit illic Albinus filius*. Sed ea ætate feminæ maſculina nominis inflexione a viris doctis nominabantur. Ita Paulæ filia non Euſtochia, ſed Euſtochium dicebatur. S. Paulinus epiſt. apud Aug. 249. Melaniam *Melanium* nuncupavit; & Hieronymus epiſt. 79. ait: *Albinus, Pinianus, Melania ſalutant vos*. Alibi Auguſtinus epiſt. 124. & 125. Albinam dixit. Hæc adnotavi, ne quis cum Baronio Albinum filium, Melaniæ fratrem ſine teſte ſupponeret. Ceterum S. Doctor in lib. primo de Gratia Chriſti demonſtrat, Pelagium nomine tenus Chriſti gratiam adſtruere: neque illam a libero arbitrio, lege, doctrina Evangelica, aut exemplo Chriſti diſtinguere: ſolam poſſibilitatem eadem iuxta hæreticum adiuvari, non vero reapſe virtutum actus donari: dari illam ex meritis, & ad hoc ut facilius tantum pravis ſuggeſtionibus reſiſtamus: varia deinde teſtimonia, quæ ex editis abs ſe libellis Pelagius in gratiæ commendationem producit, S. Doctor ventilat, quantumque fraudis ſingulis inſit, exponit: manifeſtiſſimis denique pro divinæ gratiæ aſſertione Ambroſii pronuntiatis opus concludit. Hic tamen eorum ſententia caſtiganda eſt, qui putant Pelagium veram gratiam agnoviſſe, quæ ſpeciale quoddam auxilium eſſet humanæ voluntati cælitus donatum, intuſque eamdem movens; ſed inde erraſſe, quod ad

facilius operandum gratiam illam neceſſariam tantum eſſe voluerit. Etenim Pelagius ſentiebat, eas eſſe liberi arbitrii vires, ut ſe ſolo quarumcumque virtutum actus poſſet, licet difficulter, elicere: idem vero divinæ legis ac doctrinæ Evangelicæ inſtructione ſuffultum, eaſdem ſibi virtutes facilius comparare poſſe autumabat. Horum luculentiſſimus teſtis venit Auguſtinus in hoc libro de Gratia Chriſti, in quo cap. 40. hæc ſcribit. *In quibus eius verbis certe manifeſtum eſt, ita eum velle nos adiuvari gratia Spiritus Sancti, non quia ſine illa etiam per ſolam naturæ poſſibilitatem non poſſumus reſiſtere tentatori, ſed ut facilius reſiſtamus. Quod tamen qualecumque & quantulumcumque adiutorium eum credibile eſt in hoc conſtituere, quod nobis additur ſcientiæ, revelante ſpiritu per doctrinam, quam vel non poſſumus, vel difficile habere poſſumus per naturam*. En gratia Pelagiana, qua facilior nobis ad virtutes via ſternitur, nempe ſcientia & doctrina; non vero interna quædam motio ſingulari Dei providentia nobis impreſſa. Non ergo Pelagius veram gratiam umquam agnovit; ſed fucato gratiæ vocabulo conatus eſt invidiam frangere, & piorum offenſionem declinare. In altero libro de Peccato originali tradit, Cæleſtium tum Carthagine, tum Romæ palam originalem culpam negaſſe, & utrobique ob illud dogma damnatum: idem & Pelagium docere, licet verbis aliud dicere videatur: vitiatam naſci hominum naturam, nec ſanari lege Moyſis, vel exemplo Chriſti, ſed ſola gratia & fide a Deo homini infuſis: bonas eſſe nuptias, malam autem libidinem, ſine qua nuptiarum bonum, nempe filiorum generatio, haberi non poteſt. Hæc duo ad Pinianum volumina damnatis a Zoſimo Pelagianis ſcripta abs ſe fuiſſe teſtatur S. Doctor lib 2. Retract. cap. 50. Hinc reiicitur Voſſius lib. 1. hiſt. Pelag. cap. 13. ſcribens; hoſce libros editos fuiſſe *ex Synodi* Carthaginenſis, ſcilicet ſub Innocentio anno 416. *poſtulato, quemadmodum liquet ex Epiſtola* 110. Nam compoſiti ſunt libri illi Carthagine anno 418., ſcripta vero laudata in Epiſtola 110. fuere geſta Synodalia Hippone elucubrata, ut ex memorata Epiſtola aperte deducitur. Sed de his cap. 10. abunde diximus.

Auguſtinus id temporis agebat Numidarum legatum. Etenim cum Synodus Kalendis Maii cogi cœpiſſet, nec ob plurimas Eccleſiarum Africæ cauſas ibidem diſcutiendas brevi ſolvi poſ-

poſſet; ne tot Epiſcopi moleſtiores Carthagine moras pati cogerentur, ex ſingulis provinciis terni Patres ſelecti fuerunt, qui ceteris domum reverſis quælibet eccleſiaſtica negotia plena auctoritate diſcuterent. Pro Numidis legatione fungebantur Alipius Tagaſtenſis, Auguſtinus Hipponenſis, ac Reſtitutus. Interim Zoſimi literæ ſuperveniunt, quibus Auguſtinus & Alipius Cæſaream Mauritaniæ ad nonnulla expedienda deſtinantur; ex epiſt. 157. Cum illuc S. Doctor perveniſſet, diſputationem publicam habuit cum Emerito Donatiſtarum Cæſareenſis Urbis Epiſcopo, præſentibus Deuterio Metropolita catholico Cæſareenſi, Alipio, Poſſidio, aliiſque Epiſcopis, univerſo Clero, ac frequentiſſima plebe. Exitum deſcribit Auguſtinus lib. 2. contra Gaudentium cap. 6. *Affuit maxima multitudo; nihil pro ſua ſeu pro veſtra defenſione dicere potuit, communicare noluit, dilatus perſeveravit, convictus obmutuit, illaſus abſceſſit.* Geſta vero a publicis Notariis excepta ſunt; quorum hocce initium legitur: *Glorioſiſſimis Impp. Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. Duodecimo Kal. Octobris Caſareæ in Eccleſia Maiori* &c. Erat in ea Urbe vetus quidem, ſed crudelis conſuetudo: ſolemni congreſſu, ſtatis diebus, ſingulis annis cives duas in partes diviſi lapidibus ſe obruebant, quam pluſquam civilem pugnam *catervam* nominabant. Eam tamen conſuetudinem ab avis per longam annorum ſeriem traditam ſuis declamationibus Auguſtinus tamdem antiquavit, dum ibidem hoc anno moras necteret; ex lib. 4. de Doctr. Chiſt. cap. 24.

Cum Auguſtinus Cæſareæ variis occupationibus detineretur, Renatus monachus ipſius familiaris epiſtolam ab Optato Epiſcopo, qui ipſum de animæ origine conſulebat, accepit; quam cum Auguſtino legendam tradidiſſet, accidit ut Mureſſes Epiſcopus Optati neceſſarius eo adveniret, qui de eodem argumento ab hoc ipſo ad ſe miſſas fuiſſe literas Auguſtino ſignificavit; Sanctum Doctorem ſimul conſulens rogansque, ut ipſemet quid ſentiendum foret, vel ſibi coram, vel Optato per literas exponeret: quod etiam cum Renatus urgeret, Auguſtinus eruditam ad Optatum epiſtolam miſit; in qua aperte fatetur, dubium iam inde a pluribus annis ſe eſſe de animæ origine; num crearetur immediate a Deo, vel per traducem a parentibus in filios derivaret; de qua re nihil ex Scripturis certi colligi poſſe oſtendit: ſcripſiſſe ſe ea de re ad Hieronymum, a quo nondum reſ-

ponſionem acceperat: quodlibet tamen aſſeratur, adſtruendum eſſe peccatum originale, quod contra Pelagium ac Cæleſtium Eccleſia Romana credendum eſſe decrevit: mittere vero ſe exempla recentium literarum, ſive quæ ſpeciatim ad Africanos, ſive quæ univerſim ad omnes Epiſcopos de memorata Sede manarunt: ſtatimque ſubdit damnatam illis in literis Pelagii argumentationem, qua ex animarum creatione tolli originis peccatum contendebat, recitans etiam fragmentum epiſtolæ Zoſimi, quæ intercidit. Duas alias epiſtolas Auguſtini de eodem argumento ad Optatum datas citat Sanctus Fulgentius lib. 3. de Verit. Prædeſt. & Grat. verſus finem, quæ tamen interiere; illa vero ponitur inter epiſtolas Auguſtinianas tomo 2. num. 157.

Rebus Cæſareæ expeditis Auguſtinus Hipponem rediit, ibique plures ad ſe tranſmiſſas literas accepit. Has inter erant duæ Valerii Comitis, ſimulque epiſtola ſatis prolixa Sixti presbyteri Romani, qui Cæleſtino Papæ poſtea ſucceſſit. Detulerat eas Firmus presbyter, atque abſente Auguſtino literis Hippone relictis, alio diverterat; ex epiſtola 105. initio. Hic Firmus Paulæ eiuſque filiæ Euſtochii amicus anno 414. *ob rem earum Ravennam & inde in Africam Siciliamque* directus, ut ſcribit Hieronymus epiſt. 30. apud Auguſtinum, dum Ravennæ moraretur, Valerii Comitis intima familiaritate uſus fuerat. Erat ille Honorii Imperatoris Dux, ad quem etiam aliquoties ſcripſerat Auguſtinus, ſed nullum ab eo reſponſum tulerat: illius tamen hoc anno tres literas accepit; unam per Vindemialem Epiſcopum & per Firmum, uti diximus; duas ex initio lib. 1. de Nuptiis & concupiſcentia. Cum vero Pelagiani a Zoſimo Romæ damnati ſunt, Firmus aderat Romæ: unde Auguſtinus eundem ad Sixtum ſcribens, vocat *non ſolum advectorem ſcriptorum tuorum, verum etiam narratorem teſtemque factorum*; ep. 105. Sixtus cum falſis Pelagianorum rumoribus qui illum ſectæ patronum publicabant, male ſe in Africa audire intelligeret, breves ad Aurelium literas miſerat, queis talem a ſe notam excuteret; paulo vero poſt proficiſcenti in Africam Firmo epiſtolam ad Auguſtinum & Alipium dedit, quam cum Auguſtinus ingenti letitia perfuſus legiſſet, eamdem cum breviori reſponſo ad Alipium per Albinum Acoluthum legerdam tranſmiſit. Verum remeante ex Africa in Italiam Firmo, prolixiorem ad eumdem Sixtum epiſtolam Auguſtinus perſcripſit, in qua uni-

univerſæ catholicæ doctrinæ contra Pelagianos aſſertæ compendium poſuit. Oſtendit ex eadem maſſa originali peccato infecta alios miſericorditer liberari, aliis iuſte in eadem perditionis maſſa relictis: Pelagianos conclamantium piorum vocibus preſſos, gratiæ auxilium iam tamdem fateri, ſed ex humanis meritis illud ſuſpendere: ad gratiam nulla merita ſupponi, quoniam meritis impii non gratia, ſed pœna debetur: Pelagianos gratiam ſine meritis datam perperam contendere eſſe humanam naturam: fidem ſine ullis meritis a Deo homini donari; idque pluribus ſacrarum literarum teſtimoniis comprobat: orationem ipſam inter gratiæ munera computandam: nullam peccatoribus adverſus iudicia Dei inſcrutabilia excuſationem ſuppetere; nam ſi excuſatio illa iuſta eſſet, non inde iam gratia, ſed iuſtitia liberaret: qui Deum in gratuitæ gratiæ largitione perſonarum acceptorem obiiciunt, in parvulis omnes argumentationis vires perdere, quorum tam plurimi ſine meritis ſalvantur: Iacob ſine meritis a Deo electum, Eſau ob peccati demeritum reprobatum: non damnari parvulos ob peccata, quæ, ſi viverent, perpetrarent; cum non commiſſorum delictorum minime ſit ultor Deus: originalis peccati per fideles genitores transfuſionem exemplo oleæ & oleaſtri explicari, illudque ex Eccleſiæ cærimoniis in exſufflandiis & exorcizandis infantibus in baptiſmo evidenter convinci. Hæc Epiſtola 105. ad Sixtum (ita enim numeratur inter Auguſtinianas) non modo ultimo ictu Pelagianos confecit, ſed & Semipelagianos antequam orirentur, ſuffocavit: dum initium fidei ex meritis, & infantium numquam futura merita vel demerita irriſit; atque electionem Dei prædeſtinantis omnia humana merita præcedere aſſeruit: unde factum eſt, ut huic epiſtolæ Semipelagiani poſtea exorti acerrime contradixerint; teſte Auguſtino lib. de Dono perſever. cap. 21. Vim autem occupationibus ſuis interrumpendis longioris epiſtolæ dictandæ gratia ſe feciſſe S. Doctor teſtatur, non ſolum ut virum eruditum & magni apud Romanos nominis in ſententia confirmaret, ſed quia probe ſciebat, eamdem epiſtolam Romæ ab univerſis legendam fore atque exſcribendam.

At cum Auguſtinus intelligeret, nonnullos apud Valerium Comitem ſibi imponere, quod nuptias damnaret aſſerendo originale peccatum; librum priorem de Nuptiis & concupiſcentia ad Valerium eumdem tranſmiſit; quem vel hoc anno fere exeunte, cum

cum Cæſarea Hipponem rediit, vel initio ſequentis elucubratum fuiſſe non dubito. Docet in eo volumine, bonas eſſe nuptias, malam vero concupiſcentiam, qua bene utuntur nuptiæ: originis reatum tolli per baptiſmum, cum quo omnis homo naſcitur ſubditus diabolo: hominem factum a Creatore, captivatum a deceptore, indignum Redemptoris: filios ob originalem maculam naſci peccatores a mundis & ſanctis parentibus; idque exemplo oleæ & oleaſtri ſatis congrue explicari: nullum in Paradiſo fuiſſe nuptiarum pudorem, qui poſt peccatum ex effrænibus concupiſcentiæ motibus nobis ineſt: eſſeque eamdem concupiſcentiam vehiculum originalis peccati, eiuſque reatum dimitti in baptiſmo: egregio vero S. Ambroſii Mediolanenſis a Pelagio eximie laudati teſtimonio opus concludit. Erat Valerius Comes Auguſtini ſtudioſus, eiuſque libros libenter evolvebat. *Nam & hoc*, inquit Auguſtinus in proœmio, *comperi, quod inter tuas multas magnaſque curas facile ac libenter legas, noſtriſque opuſculis, etiam quæ ad alios conſcripſimus, ſi quæ in manus tuas venire potuerunt, admodum delecteris*: & in fine libri eiuſdem ſtudium commendans, intelligere ſe dicit, *quod tam libenter legas, ut etiam nocturnas aliquas horas lectioni vigilanter impendas*. Ex quibus calumnia Iuliani evaneſcit, qui Auguſtino poſtea vitio vertit, quod libros viro militari nuncuparet. Valerius enim & literis & armis ſimul vacabat, quo & diſceret facienda, & faceret diſcenda; quæ ſumma virorum laus eſt. Libeat autem hic inſinuare, quantum abhorreret modeſti vir ingenii Auguſtinus a dedicandis libris nobilibus ac principibus viris. Hæc enim ibidem cap. 2. ſcribit: *Mihi numquam placuit, cuiquam illuſtri viro, & tanta, quanta es ipſe, ſublimitate conſpicuo, præſertim non otioſa dignitate iam fruenti, ſed adhuc actibus publicis eiſdemque militaribus occupato, aliquid meorum opuſculorum legendum non a me petenti, non tam diligenter, quam impudenter impingere*. Inter cauſas autem, cur eidem Comiti opus præſens inſcripſerit, hanc ſecundo loco poſuit: *Quia profanis*, ait, *iſtis novitatibus, quibus hic diſputando reſiſtimus, Tu poteſtate curando & inſtando efficaciter reſtitiſti*. Hunc librum ad Valerium *poſt damnationem Pelagii Cæleſtiique conſcripſi*, inquit Auguſtinus lib. 1. ad Bonif. cap. 5. Iulianus ſociique hunc nobiliſſimum virum pluſquam Vatiniano odio perſequebantur; etenim ipſum Imperatorem Honorium con-

tra

tra Pelagianos ſemper excitans, pravis eorum conatibus obviam ibat. Fuit hic Valerius magna apud Principem in æſtimatione. Anno 425. erat Comes rei privatæ, ad quem datum legitur reſcriptum lib. 10. Cod. Theod. *L.* 32. *de petit. & ultro datis*; Theodoſio XI. & Valentiniano Cæſ. Coſſ. Item anno 427. erat Comes ſacrarum largitionum ex lib. 10. Codicis eiusdem *L.* 17. *de murilegulis &c.* Hiero, & Ardabure Coſſ. Idem etiam anno 432. geſſit Conſulatum ordinarium: anno vero 435. erat Magiſter officiorum; extat enim ibidem lib. 7. tit. 8. *L.* 16. *de metatis* reſcriptum ad Valerium *Magiſtrum officiorum & exConſulem*, datum Theodoſio XV. Coſſ. Unde Iulianus, cum ab Auguſtino nuncupatos Valerio libros mille dicteriis impeteret, Valerium *Patronum* tantum Auguſtini nuncupavit: & libro 1. Operis imperfecti cap. 17. eumdem *militiæ ſudoribus occupatum* dixit; viri enim potentiam reveritus, ab omni convicio abſtinuit.

CAPUT XVI.

Moritur Zoſimus. Inde ſchiſma inter Eulalium & Bonifacium conflatur. Placidia ſoror Honorii ad Auguſtinum ſcribit. Quid de ſchiſmate Pelagiani publicarent. De legatione Alipii ad Imperatorem contra Pelagianos. Baronii, Ianſenii, ac Scriptorum Auguſtinenſium chronologia non probata. Edictum Honorii contra Pelagii ac Cæleſtii defenſores; itemque literæ Aurelii Primatis Carthaginenſis contra eoſdem.

EXeunte anno ſuperiore 418. deceſſerat Zoſimus Papa de divina gratia optime meritus. Nam licet initio Pelagiano- *Anno 419.* rum fraudibus circumventus, mitius cum ipſis egerit, eorumdem tamen dolis per Africanos Patres ſibi patefactis, tam vehementi ictu illos proſtravit, ut ſeſe humo tollere numquam poſtea valuerint: datis enim ad totius Orbis Epiſcopos literis, eoſdem ſacro anathemate percuſſit. Idem Auguſtinum maxime coluit, ſuumque ad Cæſareenſem Eccleſiam legatum deſtinavit. Ceterum mortuo Zoſimo, periculoſa tempeſtas Romanam E cleſiam adorta eſt, inter Bonifacium & Eulalium ſchiſmate flato. Honorius Imperator Urbanis diſſidiis cognitis . ctionum principes præſentia tumultum augerent, mand macho Urbis Præfecto, utrumque Pontificem n Roma dimitteret. At ne Romani futura feſt

Digitized by Google

Antiſtite peragerent, eam curam Achilleo Spoletinæ Eccleſiæ Epiſcopo demandavit, omnia interim tentans, quo diſſidentes componeret. Verum cum gravioris difficultatis id negotium cerneret, ſtatuit Synodum plenariam apud Spoletum cogere: quare Africanos Patres ad eamdem per literas evocavit. Cardinalis Baronius eaſdem ex codice Vaticano publicavit ad hunc annum 419. queis indicitur Synodus *intra diem Iduum Iuniarum*. Præter vero ſacras divales, idem Imperator privatas literas, ait Baronius, ad Aurelium Primatem ſcripſit. Eiuſdem pariter exempli literas ab eodem Honorio datas ad Auguſtinum ac ſex alios Epiſcopos, ex laudato codice idem teſtatur, eadem epiſtola ibidem recitata, in qua hæc leguntur: *Sed quamvis ſacra Domini Germani mei Auguſti Principis ad Italiæ Synodum evocans auctoritas non negligenda provenerit, ſocianda ſpecialiter etiam Serenitatis noſtræ ſcripta iudicamus*: dicitur epiſtola data tertio Kal. Aprilis Ravennæ. Cardinalis ſubdit num. 24. *Quod autem ait, alias ante literas datas ad ipſos per Germanum ſuum, Honorius Imperator Conſtantium intelligit, cui ob præclaras res geſtas adverſus tyrannos ſororem ſuam Gallam Placidiam dedit uxorem*. Labitur vir inſignis; nam anno 419. Conſtantius non erat Imperator Auguſtus: ille vero qui priores ad Africanos literas dederat, nuncupatur ibidem *Dominus meus Germanus Auguſtus Princeps*: anno tantum ſequenti ex ipſius Baronii ſententia Conſtantius dictus eſt Auguſtus vel certe, ut monſtrabo, anno 421. Quare eo titulo illis in literis idem minime deſignatur. Præterea eodem anno, eademque de re Conſtantius ac Symmachus ultro citroque literas conſcripſere, quas ibidem Baronius recitat; Symmachus vero eaſdem ita inſcribit: *Domino ſemper illuſtri & per cuncta magnifico, meritoque ſublimi & præcelſo Conſtantio Symmachus*. Neque ſemel Conſtantium aut Principis, aut Auguſti nomine honoravit. Ex quibus obiter reiicitur ſententia Panvinii conterranei mei, qui lib. 1. Rom. Principum ſcribit: Theodoſio Auguſto VII. & Palladio Coſſ. anno nempe 416. Placidiam ſororem Conſtantio in uxorem tradidiſſe, eumdemque Cæſarem deſignaſſe; quæ Cuſpiniani, Blondi, aliorumque ſententia fuit. Etenim Conſtantius a Symmacho Nobiliſſimus, Cæſarque appellatus fuiſſet. Certe in reſcripto Honorii dato anno 416. Ravennæ Kal. Martii ex *Cod. Theod. lib.* 15. *L.* 14. *de infirmandis his, quæ a tyrannis &c.*

Con-

Conſtantius vocatur ſolummodo *Comes*, & *Patricius*. Quin immo nuptias cum Placidia ineunte anno 417. celebravit, ut ex Olympiodoro cap. 19. oſtendemus. Quare binæ illæ privatæ epiſtolæ, quarum una ad Aurelium, altera ad Auguſtinum data fuit, ſcriptæ ſunt citra dubium ab ipſa Placidia Honorii ſorore, atque uxore Conſtantii Comitis ac Patricii: quod poterat ſatis cognoſcere inſignis Annalium Scriptor, dum illa ibidem *Germanum ſuum Auguſtum Principem* appellabat; cuius tantum erat oborto ſchiſmate Epiſcopos ad Synodos vocare, non vero Conſtantii privati adhuc viri. Ita eadem ipſa Placidia de obliteranda poſtea pſeudoſynodo Epheſina a Dioſcoro Alexandrino contra S. Flavianum celebrata literas dedit ad Theodoſium Imperatorem, itemque ad Æliam Pulcheriam Auguſtam; quæ habentur inter epiſtolas præambulares Synodi Calchedonenſis. Eo pacto corrigendus eſt Scriptor Sæculorum Auguſtinenſium, qui more ſibi familiari cum Baronio laudatam epiſtolam ad Auguſtinum non Placidiæ, ſed Honorio adſcribit anno 419. itemque Ludovicus ab Angelis lib. 5. de vita Aug. cap. 16. Eulalius Urbe, uti diximus, pulſus XV. Kalen. Aprilis contra Honorii decretum eamdem ingreſſus, atque feſtis Paſchalibus in Baſilica Conſtantiniana celebratis Imperatorem ad iracundiam excitavit: qui tertio Nonas Aprilis decretum ad Symmachum miſit, quo Eulalio eiecto Bonifacius Pontifex iuſſus eſt ſedere; in quem & Cleri Romani, & Populi frequentiora ſuffragia conſpiraſſe didicerat. Cum vero Imperatoris literæ Romam VI. Idus Aprilis perveniſſent, Symmachus ſtatim Eulalio expulſo, ac Bonifacio ingenti civium plauſu in Sede Apoſtolica conſtituto, finem diſſidiis fecit: ſimulque mandatum de Synodo Spoleti habenda per Largum Proconſulem in Africa revocatum fuit.

Interim Pelagiani hocce Eulalii ſchiſma ob damnatam anno Superiore Pelagii ac Cæleſtii doctrinam ab ultore Numine permiſſum publicabant. Quam ſane calumniam repellens Auguſtinus dixit: *Memento ſane, quemadmodum de conſtituendo Epiſcopo diſſenſionem populi Romani inſultabundus obiectas. Quod abs te quæro, utrum homines ſua fecerint voluntate? Quod ſi neges, quomodo liberum defendis arbitrium? Si autem fateris, quomodo autem eam vocas ultionem Dei, atque a veſtro dogmate exorbitas, dum putari divinitus vindicatum affectas? An tandem aliquando concedis, quod obſtinatiſſima contentione*

 ne-

negaveras, occulto iudicio fieri, ut in ipſis hominum voluntatibus inveniatur aliquid, quod & peccatum ſit, & pœna peccati? Hoc enim niſi in iſta tua ſententia ſapuiſſes, nullo modo factum hominum ultionem Dei eſſe dixiſſes; lib. 6. con. Iul. cap. 12. Deinde ſchiſmatis inter S. Damaſum & Urſicinum exemplo uſus, cum nondum Pelagiani orti fuiſſent, inanem hæretici calumniam oſtendit. Pelagianos quidem contra Bonifacium Romæ ſtetiſſe ſcribit Baronius. Et ſane litigantibus paſtoribus lupi ad catholicas caulas fremebant, & Zoſimi timore depoſito ubique turbas dabant: quo etiam tempore Cælestium ſe ſe Urbi inſinuaſſe arbitror, qui poſtea inſtante Bonifacio a Conſtantio inde expulſus fuit.

Hic annus CCCCXIX. ob famoſam Alipii noſtri Tagaſtenſis ad Honorium ſuſceptam contra Pelagianos legationem a Baronio, Ianſenio, noſtriſque Rivio, ac Torello celebratur. Mirum in rem plane falſam univerſos tanta concordia conſpiraſſe. Alipium ob Pelagianos præcipuæ coercendos, aliaque Africanæ Eccleſiæ negotia expedienda, ter ad Comitatum in Italiam veniſſe oſtendemus: hoc enim inſtituto noſtro plurimum congruit; cum nullus Patrum poſt Auguſtinum plus Alipio pro divina gratia adverſus ſuperbiſſimos hæreticos inſudaverit. Ille enim non modo ſcriptis ad doctiſſimos quoſque literis eoſdem exagitavit, verum etiam longarum navigationum incommoda devorans, impias eorum machinas fregit: ut plane mirum ſit, apud Pelagianarum rerum Scriptores adeo tenuem de Alipio mentionem fieri; eamque non eo quo deberet tempore, ut mox oſtendo. Etenim Baronius aliique poſt ipſum, Alipium in Italiam ad Honorium anno 419. profectum fuiſſe ſcribunt, atque ſanctionem contra Pelagianos a Principe impetraſſe datam V. Idus Iunii, eamque ſecum in Africam detuliſſe. Certum tamen eſt eo tempore Alipium Carthagine Synodi cauſa adfuiſſe; in qua ſubortis gravibus diſſidiis de appellationibus tranſmarinis, Alipius in ſeſſione habita VIII. Kal. Iunii ſententiam dixit, idemque III. Kal. eiusdem menſis acta Synodi ſubſcripſit; ut capite ſequenti latius patebit. Quare certum eſt eo tempore Alipium non degiſſe apud Ravennam, neque ab Honorio contra Pelagianos reſcriptum coram impetraſſe. Honorius quidem cum aliunde accepiſſet, quoſdam Epiſcopos Pelagianis publice pro ſecta loquendi facultatem in Africa permittere, datis ad Aure-

lium

lium Carthaginenſem literis, ſeveriſſima id lege prohibuit. Exemplum epiſtolæ e Vaticano codice magni Baronii diligentia exſcriptum ſubiicimus.

Imperatores Honorius & Theodoſius Auguſti Aurelio Epiſcopo Salutem.

Dudum quidem fuerat conſtitutum ut Pelagius & Cæleſtius nefandi dogmatis repertores, ab Urbe Roma veluti quadam Catholicæ veritatis contagia pellerentur, ne per ignorantiam mentes ſæva perſuaſione perverterent. In quo ſecuta eſt clementia noſtra iudicium Sanctitatis tuæ, quo conſtat eos ab univerſis iuſta ſententia examinatione eſſe damnatos. Sed quia obſtinati criminis pertinax malum, ut conſtitutio geminaretur coegit, recenti quoque ſanctione decrevimus, ut ſi quis eos in quacumque provinciarum parte latitare non neſciens, aut propellere, aut prodere diſtuliſſet, præſcriptæ pœnæ velut particeps ſubiaceret. Præcipue tamen ad quorumdam Epiſcoporum pertinaciam corrigendam, qui pravas eorum diſputationes vel tacito conſenſu adſtruunt, vel publica oppugnatione non deſtruunt, Pater cariſſime atque amantiſſime, Sanctitatis tuæ auctoritatem cavere conveniet, quatenus in abolitione præpoſteræ hæreſis omnium devotio Chriſtiana conſentiat. Religio itaque tua competentibus ſcriptis univerſos faciat admoneri, ſcituros definitione teſtimonii tui hanc tibi definitionem eſſe præſcriptam, ut quicumque damnationi ſupra memoratorum, quo pateat mens pura, ſubſcribere impia obſtinatione neglexerint, Epiſcopatus amiſſione mulctati, interdicta in perpetuum expulſi civitatibus communione priventur. Nam cum ipſi nos iuxta Sydodum Nicænam confeſſione ſincera Conditorem rerum omnium Deum, Imperiique noſtri veneremur auctorem, non patietur Sanctitas tua ſectæ deteſtabilis homines in iniuriam Religionis nova & inuſitata meditantes, ſecretis tractatibus occultare ſacrilegium publica ſemel auctoritate damnatum. Una enim eademque culpa eſt eorum, qui aut diſſimulando conniventiam, aut non damnando favorem noxium præſtiterint. Et alia manu: *Divinitas te per multos annos ſervet incolumem, Pater cariſſime atque amantiſſime. Data V. Idus Iunias Ravennæ, Monaxio & Plinta Coſſ.*

Eiuſdem exempli literas ab Honorio ad Auguſtinum ſcriptas

teſtatur Baronius, qui in eodem codice hæc legit: *Eodem tenere etiam ad S. Auguſtinum datum reſcriptum*, ad annum 419. pag. 445. Aurelius Honorii literis acceptis, encyclicam ad omnes Byzacenos, & Arzugitanos Epiſcopos ſcripſit, qua Imperatoris decreta eisdem ſignificabat. Illius vero exemplum ſubiicio.

Dilectiſſimis ac deſiderabilibus Fratribus ac Conſacerdotibus, Donatiano primæ Sedis, Ianuario, Felici, Palatino, Primiano, Gaiano, & alii Gaiano, Ianuario, Victorino, & ceteris per tractum Provinciæ Byzacenæ, & Arzugitanæ conſtitutis Aurelius Epiſcopus.

SUper Cæleſtii & Pelagii damnatione, eorumque dogmatibus, participem ſanctam dilectionem veſtram in plenario Concilio fuiſſe commemini, dilectiſſimi ac deſiderabiles Fratres. Sed quoniam pro honore Dei, in cuius manu cor Regis eſt conſtitutum, glorioſiſſimorum Principum Chriſtianorom fidem rectam & catholicam cuſtodientium acceſſit auctoritas, quam per humilitatem meam univerſis Coepiſcopis meis voluit intimari; idcirco honorabilem fraternitatem veſtram miſſis exemplaribus inſtruere feſtinavi, ne quid mali in aliqua parte provinciæ ex ſupradictorum ſerpentina perſuaſione, ab univerſali Eccleſia totius Orbis excluſa, fortaſſe ſubrepat. Ob hoc ergo tam neceſſaria conſtitutio Chriſtianorum Principum caritatem veſtram latere non debuit, & ad me ab eis datæ literæ; quarum ſimul exemplaribus lectis, quemadmodum ſubſcribere unuſquiſque veſtrum debeat, dilectio veſtra cognoſcat, ſive quorum Synodalibus geſtis ſubſcriptio iam tenetur, ſive qui non potuiſtis eidem plenario totius Africæ intereſſe Concilio: quo cum in ſupradictorum hæreticorum damnatione omnium veſtrum fuerit integra ſubſcriptio, nihil omnino fit, unde ullius diſſimulationis, vel negligentiæ, vel occultæ forſitan pravitatis aliqua videatur merito remanſiſſe ſuſpicio. Et alia manu: *Opto, Fratres, bene vivatis mei memores. Data Kalendis Auguſti Carthagine Monaxio & Plinta Coſſ.*

Arzugitanæ regionis mentionem facit codex Synodorum Africæ cap. 16. *Quia in Tripoli forte, & in Arzuge interiacere videntur barbaræ Gentes*: & cap. 19. *Cogitare etiam debetis, Fratres, quia hoc ſibi & Tripolitani, & Arzugitani fratres potue-*

tuerunt exigere. Ex quibus patet, minus recte ab Ortelio in tabulis geographicis ubi Africam deſcribit, Tripolim cum Arzuge confundi. Arzugem magis quam Byzacium, & Tripolim ad meridiem accedere, diſerte ſcribit Auguſtinus epiſt. 48. ad Vincentium: irridens enim vanum illud interpretamentum, cui Donatiſtæ illa Scripturæ verba, *ubi paſcas, ubi cubes in meridie*, ſubiiciebant, quaſi Deus fidem orthodoxam apud ſolos Donatiſtas in meridianis Africæ regionibus degentes remanſuram denuntiaſſet, hæc habet: *Si enim hoc Scripturarum loco meridies Africa intelligenda eſt in parte Donati, quæ ſub cæli ferventiori plaga eſt, omnes vos Maximianiſtæ ſuperabunt, quorum ſchiſma in Byzacio, & in Tripoli exarſit. Sed confligant cum eis Arzuges, & hoc magis ad ſe pertinere contendant. Mauritania tamen Cæſareenſis occidentali, quam meridianæ parti vicinior, quando nec Africam ſe vult dici, quomodo de meridie gloriabitur?* Hæc Auguſtinus. Sed de Arzugitana provincia vide inferius lib. 2. cap. 7.

Cant. 1.6.

CAPUT XVII.

Cogitur Synodus Africana, ac de appellationibus transmarinis agitur. Recitatur codex Conciliorum Africæ, & canones contra Pelagianos ſtatuti in eadem Synodo leguntur. Marius Mercator Pelagianorum hoſtis, ac S. Doctoris Hipponenſis amicus laudatur. Bucherii metachroniſmus caſtigatur. S. Auguſtinus a M. Antonii de Dominis calumnia in cauſa de appellationibus vindicatur.

GRavis hoc anno controverſia Auguſtinum ceteroſque Africanos Patres exercuit. Urbanus ex Hipponenſi eiusdem Auguſtini Clero ad Siccenſem Cathedram promotus, Apiarium presbyterum quorumdam criminum reum Synodali ſententia ex Siccenſi Eccleſia amovendum curaverat. At ille appellationem ad Zoſimum interpoſuerat; qui ſtatim Fauſtinum Potentiæ in Piceno Epiſcopum, unaque Philippum & Aſellum presbyteros ſuos e latere Legatos in Africam deſtinavit, ut Apiarii cauſam retractarent. At Africani ægre ferebant & acerbe, damnatos in Provinciis Africæ ad tranſmarina iudicia provocare. Cum vero Apoſtolici Legati eas appellationes a Nicæna Synodo approbatas aſſererent, neque id in Nicænis canonibus qui in Africa-

nis

nis Eccleſiis ſervabantur, legeretur, graviſſima ac pæne diuturna contentio ſuborta eſt. Mortuo paulo poſt Zoſimo, ac ſuccedente Bonifacio hoc anno 419. in plenaria Synodo Africana de appellationibus diſputatum fuit. Africani prætendebant inolitam vel ab ipſis Chriſtianæ Religionis apud Africam primordiis conſuetudinem, nempe ut Presbyteri, Diaconi, ac Clerici inferiores in ſuis quique provinciis iudicarentur, ad transmarinos Iudices appellatione omnino interdicta. Hoc ipſum Baronius ceterique arbitrantur decretum fuiſſe in Synodo priori Milevitana canone XXII. At canones illos ad illam Synodum non pertinere ſuperius cap. 10. oſtendimus. Ille canon iisdem omnino verbis conditus fuit a plenaria Synodo Carthaginenſi Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. anno ſuperiore 418. in qua canone XVII. transmarinæ appellationes vetantur. Quod decretum ob tentatam id temporis contra Africanæ Eccleſiæ conſuetudinem ab Apiario appellationem emiſſum exiſtimo. Laudata vero conſuetudo colligitur ex Auguſtino epiſt. 162. ubi de Cæciliano Carthaginenſi ac Collegis Epiſcopis ait: *Neque enim de presbyteris, aut diaconis, aut inferioris ordinis clericis, ſed de collegis agebatur, qui poſſent aliorum collegarum iudicio, præſertim Apoſtolicarum Eccleſiarum, cauſam ſuam integram reſervare*. Scripta fuit hæc epiſtola ad Epiſcopos Donatiſtas, poſt quam ad eosdem alteram dedit, nempe 163. In hac vero ſcribit Auguſtinus, ſe ad Cirtenſem Eccleſiam perrexiſſe ordinandi cauſa Epiſcopi. Fuit hic Fortunatus anno 398. ut lib. 2. cap. 7. probabimus in Profuturi locum ſuffectus. Quæ ideo ex Auguſtino adduxi, ne quis forte arbitraretur, S. Doctorem in laudata epiſtola 162. canonem illum 22. vulgo Milevitanum ſecutum; cum epiſtola quadriennio ad minus iſtam Synodum præceſſerit. Et quidem de canonibus Milevitanis video Chiffletium in eadem mecum eſſe ſententia. At non modo perpetua Africæ conſuetudo memoratis appellationibus obſtabat, verum etiam ſumma proſequendi extra provinciam iudicii difficultas. Hæc enim Africani ad Cæleſtinum ſcripſere: *Quomodo ipſum transmarinum iudicium ratum erit, ad quod teſtium neceſſariæ perſonæ, vel propter ſexus, vel propter ſenectutis infirmitatem, vel multis aliis intercurrentibus impedimentis, adduci non poterunt*? Statimque addunt: *Nam ut aliqui, tamquam a tuæ Sanctitatis latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum*.

Ba-

Baronius ſcribit ad annum 419. pagina 448. Africanos non uno Apiarii facto turbatos fuiſſe, ſed & ob Cæleſtii quoque appellationem, qui Carthagine damnatus ad Romanum Pontificem provocaverat. Ego duplex cauſarum genus diſtinguendum cenſeo; unum, quod fidei dogmata ſpectat, alterum, quod ad Eccleſiaſticam politiam pertinet. Numquam Africani in cauſis fidei appellationem ad Romanam Sedem vetitam voluere; immo illam quam libentiſſime admiſerunt. Cæleſtius Carthagine ab Aurelio in Proconſularis Provinciæ Synodo damnatus, Romanum Antiſtitem appellavit: quo intellecto Paulinus diaconus Carthaginenſis e veſtigio Romam ſe contulit, quo lata contra Cæleſtium ſententia Apoſtolico iudicio iterum confirmaretur. Neque Aurelius Primas Africæ de Cæleſtii appellatione queſtus fuit, aut Paulino Romanum iter inhibuit, ne eo facto Afrorum iura lædere videretur. Quantum vero Africani in cauſis fidei Romanæ Sedi detulerint, non uno exemplo comprobatur. Cum Pelagius ac Cæleſtius Carthaginæ ac Milevi in Numidia anno 416. damnati fuiſſent, ſcribit Auguſtinus epiſt. 94. ad Hilarium: *Nova quædam hæreſis inimica gratiæ Chriſti conatur exurgere, ſed nondum evidenter ab Eccleſia ſeparata eſt*. Id temporis nondum Innocentii reſcriptum Africanæ Synodi receperant, quarum ſcripta *Venerabili Papæ Innocentio* directa S. Doctor laudat: at cum Innocentius ratum habuiſſet Africanorum decretum contra utrumque hæreticum publicatum, Auguſtinus ſerm. 2. de V. Apoſt. ait: *Iam enim de hac cauſa duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam; inde etiam reſcripta venerunt. Cauſa finita eſt, utinam aliquando finiatur error*. Finitam cauſam dixit, quod nullus appellationi aditus pateret, poſtrema ſententia a Romana Sede promulgata; at Pelagiana hæreſis poſt Innocentii decretum *evidenter ab Eccleſia ſeparata eſt*. Zoſimus epiſt. 4. ad Africanos ſcribit. *Grave fuit Lazaro & Eroti literarum ſuarum pediſſequos eſſe: An neſciebant dilectionem veſtram ad Sedem Apoſtolicam relaturam? Huc certo calumniæ compendio navigaſſent*. Ex quibus patet, in cauſis fidei Africanos ſuorum decretorum confirmationem ab Apoſtolica Sede petere conſuevíſſe. Hincmarus Rhemenſium Antiſtes, qui ſæculo nono vetera Africanorum iura Galliis aſſerere volebat, appellationes quoad Eccleſiaſticam tantum politiam impedire conatus fuit, ut patet ex epiſtola 47. ſcripta nomine

Ca-

Caroli Calvi Imperatoris: in cauſis vero fidei licet Hincmarus Goteſchalcum ad Romanum Tribunal provocantem in carcerem detruſit, illius tamen appellationem nuſquam irritam dixit, ſed malis artibus fecit. Horum omnium ratio eſt, quod in cauſis politicis, quæ regimen Eccleſiaſticum ſpectant, ad pleniorem earumdem intelligentiam aſſequendam teſtes plurimi requiruntur; qui cum in longinqua difficulter peregrinari poſſint, inde proſequendæ extra provinciam appellationis difficultas emergit. At in cauſis fidei Romani Pontifices non hominum, ſed ſacrarum literarum teſtimonia conſulunt; unde de quibuſcumque rebus ad fidei dogmata pertinentibus, licet in provinciis per Synodos diſcuſſis, integrum iudicium Romano Pontifici reſervatur.

Apiarius non læſæ fidei, ſed quorumdam criminum accuſatus, extra Siccenſis Eccleſiæ confinia vivere iuſſus, Apoſtolicam Sedem appellaverat. Quare hoc anno VIII. Kal. Iunii coram Pontificiis Legatis in Synodo, cui omnium provinciarum Africæ Legati intererant, de Apiarii cauſa actitatum eſt. In primis lectum fuit Commonitorium Fauſtino ac Collegis a Zoſimo traditum, in quo duo canones tamquam a Nicæna Synodo ſtatuti laudabantur; unus, quo Epiſcoporum totius Chriſtiani Orbis ad Romanum Pontificem appellatio probabatur; alter quo presbyteros a diœceſano Epiſcopo damnatos, ad finitimorum Antiſtitum iudicium provocare poſſe decernebatur. Porro his auditis Alipius Numidarum Legatus palam negavit recitatos canones in Synodo Nicæna, cuius tum Græca tum Latina exemplaria plurima penes Africanos erant, reperiri: quod cum ab univerſis aſſereretur, in hanc ſententiam, Alipio noſtro præeunte ceteri pedibus ivere; ut legati ad Antiſtites Alexandriæ, Antiochiæ & Conſtantinopolis ad ſinceriores Nicænæ Synodi codices, quos illis in Eccleſiis ſervari fama erat, inveſtigandos mitterentur. Quam vero honorifice Alipius & Auguſtinus de Apoſtolicæ Sedis auctoritate eo in Concilio ſenſerint, ex eorumdem verbis intelligitur. Etenim Legatis Romani Pontificis iura, Patribus Synodi e contra Africanæ Eccleſiæ perpetuam conſuetudinem prætendentibus, Alipius de iis quæ in Zoſimi Commonitorio continebantur, ita cenſuit: *Iſta nos tamen tantiſper ſervaturos, ut antea dixi, donec integra exemplaria veniant, profitemur.* Hinc Fauſtinus Legatus dixit: *Nec veſtra Sanctitas præiudicat Eccleſiæ Romanæ ſive de hoc capitulo, ſive de aliis.* Eidem ſen-

ſententiæ Auguſtinus conſentiens dixit: *Et hoc nos ſervaturos profitemur, ſalva diligentiore inquiſitione Concilii Nicæni*. Quare duo illi doctiſſimi Patres Romanæ Sedis decreta inolitæ Africanarum Eccleſiarum conſuetudini, re dubia, anteponenda eſſe cenſuerunt. Ex his Scriptoris ſæculorum Auguſtinenſium error corrigendus eſt; qui ad annum 419. num. 5. tradit, Auguſtini nomen in hac Synodo non legi; a qua Alipium etiam abſentem facit: nam cum Baronio id temporis Ravennæ eumdem moratum ſcribit. Uterque enim non modo eo in Concilio ſedit, verum etiam ambo ſententiam pronuntiarunt, cui ſacer Senatus albos calculos adiecit, ut patet ex epiſtola Synodali ad Bonifacium.

Ceterum Innocentius presbyter Alexandriam, & Marcellus ſubdiaconus Conſtantinopolim Oratores deſtinati paulo poſt ex Africa in Orientem tranſmiſere. Cuſpinianus vir magnæ lectionis in Comment. faſt. Caſſiodori ad Conſulatum Monaxii & Plintæ ait: *Auguſtinus epiſtolam ſcribit ad Epiſcopos Græcos, in cuius datis ponit hos conſules*. Hæc epiſtola latet: certe de canonibus Nicænis S. Doctorem ſcripſiſſe, iure poſſumus ſuſpicari. Interim Pontificii Legati Apiarium Synodo conciliarant. Etenim hic ob tentatam appellationem, ex canone 17. Synodi anni ſuperioris, fidelium in Africa communione privatus fuerat: at cum patratorum criminum veniam ſupplex petiiſſet, intercedente præſertim Fauſtino Epiſcopo Potentino, abſolutionem impetravit hac conditione, ut in Trabacena Eccleſia procul a Siccenſi territorio degeret. His vero peractis Legati cum literis Synodi Africanæ, quæ etiamnum extant, in Italiam reverſi ſunt, ut ex geſtis Synodi aperte colligitur: nam in Cod. Conc. Africæ cap. 100. in decretis exaratis III. Kal. Iulii hæc leguntur: *Die ſequenti per fratres noſtros Fauſtinum Epiſcopum, Philippum & Aſellum Presbyteros Venerabili Fratri & Coepiſcopo noſtro Bonifacio reſcribemus*. In fine vero epiſtolæ Synodalis ad Bonifacium legati Apoſtolici dicuntur *ſecum ferre* geſta in Synodo: quæ hic adnotavi, quod nonnulli ſcripſere Legatos uſque ad Pontificatum Cæleſtini in Africa moras traxiſſe; cum tamen paulo ante mortem Zoſimi illuc appulſi, octavo poſtea menſe tranſacto, in Italiam æſtate iam incumbente redierint.

In hac Synodo lecti ſunt canones præteritorum Conciliorum, quæ tempore Aurelii Primatis in Africa peracta ſunt. In primis

V ve-

vero recitata eſt Synodus Hippone habita Theodoſio Aug. III. & Abundantio Coſſ. anno 393. quando Auguſtinus adhuc presbyter publice de Symbolo coram Patribus diſſeruit. Hæc ergo eſt prima Synodus ſub Aurelio celebrata. Unde Synodus quæ indicta legitur Valentiniano IV. & Theodoſio Coſſ. Carthagine, perperam Aurelii nomen exhibet, ac mendoſa prorſus eſt. Pater Lupus in quæſtione quodlibetica de Origine Auguſtinenſium, cum in ea Synodo legeret, Genethlium ac Aurelium velut Collegas conſeſſui præſidentes, ſuſpicatus eſt, adhuc ſuperſtiti Genethlio Primati Carthaginenſi ſuffectum fuiſſe veluti coadiutorem Aurelium. Sed id ſine teſte gratis aſſeritur, primaque Synodus ab Aurelio indicta appellatur Hipponenſis, quæ anno 393. celebrata eſt. Præterea in actis Synodalibus Alipius & Fortunatus, itemque *Valentinus primæ ſedis Provinciæ Numidiæ* nominantur; cum Alipius anno tantum 394. Tagaſtenſis Eccleſiæ regimen ſuſceperit, Fortunatus anno 398. Cirtæ primum ſederit, Valentinus vero poſt annum 416. Numidarum Primas evaſerit: quæ omnia lib. 2. cap. 7. nobis oſtendentur. Chiffletius in calce opuſculorum noſtri Fulgentii Ruſpenſis e MSS. codicibus germana illius Concilii acta vulgavit, in quibus laudatorum proxime Patrum nomina non leguntur: Conſules vero in titulo ponuntur Valentinianus IV. & Fl. Neoterius, qui magiſtratum geſſere anno noſtræ Epochæ 390. Video tamen numeros canonum ibidem deſcriptorum non convenire cum iis, quos Ferrandus Diaconus Carthaginenſis appellat: etenim canones VII. & IX. apud Ferrandum ſunt Chiffletio IX. & XI. Sed his omiſſis, hoc pro comperto habeo, primam Synodum ſub Aurelio Genethlii ſucceſſore eſſe Hipponenſem, quæ primo loco in recenſione laudata Conciliorum nominata fuit.

Deinde repetita fuere decreta aliarum XVI. Synodorum, uſque ad annum 419. ab Aurelio celebratarum: quarum ultima relecta fuit, quæ ſuperiori anno contra Pelagianos habita eſt. Hæc autem continebat ante alios octo canones contra Pelagianos, qui iterum cum reliquis & lecti, & nova ſubſcriptione firmati ſunt. Porro ex iis Synodalibus decretis conflatus eſt Codex ille famoſus Conciliorum Africæ, a Dionyſio Exiguo codici canonum Occidentalis Eccleſiæ inſertus, & a Iohanne C. P. vulgo Scholaſtico Nomocanoni intextus, in conventu Trullano can. 2. ut membrum codicis canonum Orientalis Eccleſiæ approbatus, at-

atque a Theodoro Balſamone Græco, & a Iuſtello Latino etiam ſermone cum notis in lucem emiſſus. Iacobus Uſſerius cap. 10. de Antiq. Eccleſ. Britan. pag. 293. putat in hac plenaria Synodo quædam hoc anno 419. contra Pelagianos nominatim ſancita fuiſſe; quod Auguſtinus epiſt. 47. ad Valentinum ſcribit: *Quod Papæ Zoſimo de Africano Concilio ſcriptum eſt; eiuſque reſcriptum ad univerſos totius Orbis Epiſcopos, & quod poſteriori Concilio plenario totius Africæ contra ipſum errorem breviter conſtituimus*; ubi palam Auguſtinus duo plenaria Africana Concilia laudat, a quibus Pelagianos damnatos dicit. At anno tantum 418. in plenaria Synodo hæretici illi primum proſcripti ſunt. Quare in Synodo huius anni 419. novis contra eoſdem ſtatutis publicatis iterum damnati fuere. Ita Uſſerius. Sed plane hallucinatur: nam Auguſtinus ſuo ordine cuncta in Pelagiana cauſa geſta recenſet. In primis ibidem literas Synodales Numidarum & Proconſulatium Epiſcoporum ad Innocentium laudat, eiuſque ad eosdem reſcripta, poſtea Concilii Africani literas ad Zoſimum, dein Pontificis encyclicam epiſtolam, alterumque ſubſecutum in Africa Concilium. At Concilium anno ſuperiori contra Pelagianos celebratum fuit poſt acceptam Zoſimi encyclicam. Quod ſi & hoc anno quidpiam contra Pelagianos eosdem ſpecialiter ſtatutum fuiſſet in plenaria Synodo Africana, ut contendit Uſſerius, iam a duobus plenariis Conciliis poſt memoratas Zoſimi literas canones contra eosdem hæreticos editi fuiſſent: cuius oppoſitum ex Auguſtino colligitur. Quale vero S. Doctor Concilium ante latum a Zoſimo contra Pelagium anathema intelligat, iam ſatis explicuimus cap. 14.

Legatis Apoſtolicis Romam reverſis ſoluta eſt Synodus, ac ſub initium Iulii menſis Auguſtinus Hipponem rediit. Scribit in proœmio libri de VIII. Quæſtionibus ad Dulcitium: *Per Paſcha quippe hoc anno, quo dominicus eius fuit tertio Kal. Aprilis, a Carthagine mihi miſſas literas tuæ dilectionis accepi, poſt eos autem dies ſanctos confeſtim Carthaginem ſum profectus*. Hoc anno celebratum eſt Paſcha III. Kal. Aprilis Cyclo Solis VIII. Lunæ II. lit. E. Addit vero ibidem: *Poſt tres menſes redire permiſſus ſum*. Ineunte ergo Iulio menſe ſuis reſtitutus eſt, quindecim vero diebus componendis Hipponenſium rebus inſumptis, literis ante quatuor fere menſes a Dulcitio acceptis reſpondit. Fuerat is ab Honorio Imperatore in Marcelli-

ni locum contra Donatiſtas in Africam delegatus, qui cum Auguſtino ſingulari amicitia iunctus eſſet, octo quæſtiones ſancto Doctori ſibi ſolvendas propoſuit. Auguſtinus cum vetera ſibi dubia obiici animadverteret, nihil novi elucubrare ſtatuit, ſed ex editis olim abs ſe voluminibus reſponſiones ad ſingulas dubitationes excerpere, ea facti ratione reddita: *Ut nec ſtudio tuæ Sanctitatis deeſſem, quod mihi eſt gratiſſimum, nec alio modo eadem dicere cogerer, quod mihi eſſet laborioſiſſimum, nec te aliquo amplius adiuvaret*. Porro in ſolutione tertiæ quæſtionis meminit epiſtolæ ad Mercatorem datæ contra Pelagianos: *In quadam epiſtola*, inquit, *quam ſcripſi ad filium meum nomine Mercatorem, quæ incipit*: Procul dubio notiſſimum vobis, *cum me conſuluiſſet de quibusdam quæſtionibus Pelagianorum, qui negant mortem eſſe peccato retributam, quatenus diſputaverim, in ſubditis lege*. Hic eſt celebris ille Marius Mercator Pelagianorum hoſtis acerrimus, cuius ſcripta toties in hac hiſtoria laudamus, qui anno 429. Conſtantinopolim profectus, Iuliani ac aliorum Pelagianorum Exepiſcoperum apud Imperatorem conatus eluſit, ut lib. 2. cap. 5. dicemus. Hæ quidem literæ S. Patris ad Marium Mercatorem interiere, illarum tamen meminit Poſſidius in indice. Et quidem plures epiſtolas ſcripſit Auguſtinus contra Pelagianos, quæ quo anno datæ ſint, non liquet. Has inter inſigniores ſunt epiſtola 144. ad Anaſtaſium, epiſtola 200. ad Aſſelicum Epiſcopum Tuſuritanum ex cap. 120. collat. 1. Carthaginenſis.

In eodem libro ad Dulcitium in ſolutione ſecundæ quæſtionis recitatur S. Doctoris Enchiridion. Laurentius Romanæ Eccleſiæ Primicerius Auguſtini fama permotus petiit a S. Doctore Enchiridion, hoc eſt veluti omnium credendorum ſummarium, *quod manibus poſſet aſtringi, non quod armaria poſſet onerare*, ex Aug. ibidem cap. 6. quod nempe contineret, quid iuxta dogma catholicum ſequendum, quid ob plurimas ſubortas hæreſes fugiendum, quid ab orthodoxa fide probaretur, improbareturve. Auguſtinus illa occaſione Pelagianam hæreſim ſolidiſſime confutavit: nam per plura capita poſt vigeſimum quintum in eamdem toto impetu invectus docet: naſci hominem originali macula infectum; neque reparari amiſſum nitorem meritis, ſed gratia Dei; fidem a nobis ortum non habere, ſed eſſe donum Dei; totum illi dandum, qui hominis voluntatem bonam &

præparat adiuvandam, & adiuvat præparatam; Deum prævenire nolentem, ut velit; ſubſequi volentem, ne fruſtra velit: atque hæc uſque ad cap. 34. Inde hæreſim, quam poſtea Neſtorius docuit latiſſime inſequitur; illam enim in Lepotio olim damnaverat: & cum Neſtoriana hæreſis ex Pelagiana ortum traxerit cap. 36. utramque ſic erudite confutat: *Hic omnino granditer & evidenter Dei gratia commendatur. Quid enim humana natura in homine Chriſto meruit, ut in unitatem perſonæ unici Filii Dei ſingulariter eſſet aſſumpta? Quæ bona voluntas, cujus boni propoſiti ſtudium, quæ bona opera præceſſere, quibus mereretur iſte homo, ut una fieret perſona cum Deo? Numquid antea fuit homo, & hoc ei ſingulare beneficium præſtitum eſt, ut ſingulariter promereretur Deum? Nempe ex quo homo eſſe cœpit, non aliud cœpit eſſe quam Dei filius: & hoc unicus, & propter Deum, Verbum quod illo ſuſcepto caro factum eſt, utique Deus, ut quemadmodum eſt una perſona quilibet homo, anima ſcilicet rationalis & caro, ita ſit Chriſtus una perſona, Verbum & homo. Unde naturæ humanæ tanta gloria, nullis præcedentibus meritis ſine dubitatione gratuita, niſi quia magna hic & ſola Dei gratia fideliter & ſobrie conſiderantibus evidenter oſtenditur?* Quo uno ictu Pelagiana hæreſis, ejuſque filia Neſtoriana conficiuntur. Aureus plane liber ille eſt, quem S. Doctor in indice librorum a ſe retractatorum lib. 2. cap. 63. nominari voluit: *De Fide, Spe, & Caritate*: cuius rationem vide apud eumdem cap. 3. laudati operis. Et licet S. Pater Enchiridon poſt editos libros contra Iulianum locaverit in libris Retractationum, illud tamen ſcriptum fuiſſe ante volumen VIII. Quæſtionum ad Dulcitium conſtat: nam quæſtione ſecunda ait: *Dixi etiam tale aliquid ad Laurentium*; ibique ex cap. 109. Enchiridii ſententiam longiorem exſcribit. Quare ultra annum 419. liber ad Laurentium minime ſcriptus fuit.

Dum hæc ac pleraque alia in Africa ab Auguſtino ſcribuntur; Innocentius ac Marcellus felici navigatione uſi, Attico ac Cyrillo Africanorum Antiſtitum poſtulata expoſuerant; a quibus benigne excepti, exemplaria canonum Nicænorum ex antiquioribus codicibus exſcripta una cum utriuſque Epiſcopi literis ad Africanam Synodum deferendis acceperunt, nullaque mora interpoſita eadem maria remenſi, Carthaginem rediere. Hic tamen nobis corrigendus venit error, qui in literas Cyrilli ad Aure-

relium, Auguſtinum & Collegas irrepſit, antequam ad alia gradum faciamus. Hæc ibidem leguntur: *De Paſcha vero, ut ſcripſiſtis, nuntiamus vobis XVII. Kal. Maias nos futura indictione celebrare*. Bucherius in comment. ad can. paſchal. Victorii Aquitani cap. 1. & 3. ſcribit in melioribus codicibus legi IX. Kal. Maii; ex quo paſchali caractere colligit deſignari Paſcha anni 444. unde pag. 96. ait: *Idem probat Cyrilli ad Synodum Carthaginenſem epiſtola anno Chriſti* 443. *ſcripta*. Hic Auctor totus hoſpes apparet in Eccleſiaſtica hiſtoria: nam. anno 443. gemebat ſub Genſerico Vandalo Carthago; obierat ante tria luſtra Aurelius, eiuſque poſt Capreolum ſucceſſor Quodvultdeus in exilium ab Ariano Rege deportatus fuerat ex Victore Vitenſi lib. 1. de Perſecutione Vandalica. Cum vero Africani literas ad Cyrillum pro impetrandis exemplaribus canonum Nicænorum anno 419. per Legatum miſerint, ſeram nimium reſponſionem anno 443. Cyrillus repoſuiſſet, viginti quatuor annis ab accepta epiſtola elapſis. Quare nota illa paſchalis mendoſa eſt. Erroris vero cauſam paucis explicamus. Cyrillus græce quidem ſcripſerat, atque his plane verbis Paſcha anni ſequentis deſignarat, ſcribens celebrandum τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ Φαρμουθὶ μηνὸς nempe die *tertia & viceſima menſis Pharmuthi*; interpres vero tranſtulit IX. Kal. Maias, puri puti grammatici functus munere, cyclorum Ægyptiorum a Latinis diverſitate minime prænotata. Pharmuthus apud *Ægyptios* quinque diebus Latinorum Aprilem antecedit: ſcribit S. Ambroſius in epiſtola de paſchalis celebrationis ratione ad Epiſcopos per Æmiliam: *Primus menſis apud Aegyptios dicitur Pharmuthi, & incipit VI. Kal. Aprilis, & finitur VII. Kal. Maii*: & antea, ſi quartadecima Luna in dominicam inciderit, *adiungendam*, ait, *hebdomadam alteram, ſicut & ſeptuageſimo ſexto anno ex die Imperii Diocletiani factum eſt. Nam tunc vigeſimo octavo die Pharmuthi menſis, qui eſt IX. Kal. Maii dominicam Paſchæ celebravimus*. Epocha Diocletiani incepit anno 284. Quare anno 360. Paſcha ab Alexandrinis peractum fuit 28. Pharmuthi, a Latinis vero die 23. Aprilis Cyclo Solis V. Lunæ XIX. lit. B. A. cum quartadecima Luna inciderit die 16. Aprilis, quæ erat dominica. Quare dies vigeſima tertia Pharmuthi apud Alexandrinos correſpondebat diei decimæ octavæ Aprilis apud Latinos, eademque dies, quæ eſt apud noſtrates XIV. Kal. Maii, eſt apud

Ægy-

Ægyptios IX. Kal. Maii. Ex caractere ergo paſchali laudatæ epiſtolæ S. Cyrilli deſignatur Paſcha anni 420. quo celebrata fuit dies reſurrectionis Domini 23. Pharmuthi Alexandriæ, Romæ vero XIV. Kal. Maii, Cyclo Solis IX. Lunæ III. lit. D. C. Antiqui Interpretes recte quidem iuxta Latinorum cyclos epiſtolam Cyrilli e græco vertentes ſcripſere XIV. Kal. Maias; ſed ex amanuenſium imperitia ac negligentia priores duæ unitates in inferiori parte connexæ VII reddidere: quem mendoſum etiam numerum Theodorus Balſamon, aliique etiam Græci & Latini omnes Conciliorum collectores huc uſque ſecuti ſunt. Hoc Paſcha S Cyrillus homilia octava deſignavit, in cuius calce ita fatur: ἑορτάζοντες δὲ τῇ ἑξῆς ἐπιφωσκούσῃ κυριακῇ τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ φαρμουθὶ μηνὸς &c. *Celebrantes vero* Paſcha *illuceſcente deinceps dominica die tertia & vigeſima eiuſdem menſis Pharmuthi*. Et hæc de Cyrilli ad Africanos epiſtola, quæ ſcripta eſt ante Septembrem præſentis anni 419. nam ibidem indicitur Paſcha *futura indictione* celebrandum: indictio vero III. quæ fluebat tempore Paſchatis anno 420. inceperat initio Septembris anno ſuperiori.

Ceterum Africani ubi has a Cyrillo, itemque alias ab Attico literas una cum canonibus Nicænis ex autographis exſcriptis accepiſſent, neque in iis duo illi canones, quos uti a Nicæna Synodo editos Apoſtolici Legati publicaverant, minime legerentur, decrevere eoſdem iterum Legatos Innocentium & Marcellum cum delatis ex Oriente ſcriptis Romam ad Bonifacium mittere. In antiquis codicibus hæc leguntur: *Exemplaria Concilii Nicæni directa ſub die VI. Kal. Decembris poſt conſulatum glorioſiſſimorum Impp. Honorii XII. & Theodoſii VIII. Bonifacio Urbis Romæ Epiſcopo*. Ex quibus metachroniſmus Baronii patet, hæc de Innocentio & Marcello Legatis Africanis ſcribentis ad annum 419. pag. 459. *Antequam Legati redirent, contigit Bonifacium mori, & in eius locum ſuffici Cæleſtinum*. Etenim hoc ipſo anno Carthaginem rediere, & ante Decembrem Romana legatione perfungi iuſſi ſunt. Cur enim Legati anno 419. ex Africa profecti, pleno quadriennio Alexandriæ & Conſtantinopoli uſque ad annum 423. quo VIII. Kal. Novembris Bonifacius deceſſit, morati fuiſſent? Sed & hoc ipſum teſtatur in literis ad Cæleſtinum Synodus Africana: *In Conciliis*, inquit, *verioribus, quæ accipiuntur Nicæna, a Cyrillo Coepiſcopo noſtro*

Alexan-

Alexandrinæ Eccleſiæ, & a venerabili Attico C. P. Antiſtite ex authentico miſſis, quæ etiam ante hoc per Innocentium presbyterum & Marcellum ſubdiaconum, per quos ad Nos ab eis directa ſunt, venerabilis memoriæ Bonifacio Epiſcopo prædeceſſori veſtro a nobis tranſmiſſa ſunt. In eam vero opinionem vir inſignis deſcendit, quod legens proxime recitatam ad Cæleſtinum epiſtolam, vidit adhuc ſub Cæleſtino in cauſa Apiarii Fauſtinum Legatum degiſſe Carthagine; unde eiusdem cauſæ cognitionem uſque ad Cæleſtini Pontificatum protractam exiſtimavit. Sed bis Fauſtinus in eiusdem Apiarii cauſa Legatus in Africam venit: primo quidem anno 418. ſub finem Pontificatus Zoſimi, ac paucos menſes Carthagine moratus, cum Apiarium Epiſcopis Africanis conciliaſſet, Romam reverſus eſt. At idem Apiarius Cæleſtino Pontifice immanium criminum apud Tabracenos patratorum iterum accuſatus damnatuſque, Cæleſtini patrocinium imploravit; a quo Eccleſiaſticæ communioni reſtitutus fuit, miſſo in Africam eodem Fauſtino Legato, ut cum Epiſcopis Apiarii cauſam retractaret. Ille vero conſcientiæ reæ ſtimulis actus, univerſa crimina quæ diu perfricta fronte negaverat, tamdem confeſſus fuit: quæ omnia narrantur in epiſtola Synodi Africanæ ad Cæleſtinum.

Hic vero ea ſtatim cogitatio animum pulſat, cur Romani Pontifices duos ſuperius memoratos canones uti Nicænos publicarint, cum conſtet eſſe Sardicenſes? itemque cur Africani Antiſtites Sardicenſis Concilii canones ignoraverint, cum tamen Sardicæ ſederit cum aliis ex Africa Collegis Gratus Carthaginenſis, qui etiam in Synodo plenaria abs ſe poſtea in Africa celebrata canone 5. Sardicenſis Concilii meminit? Doctiſſimi Cardinales Baronius ac Bellarminus, quos poſtea ceteri ſecuti ſunt, reſpondent, Synodum Sardicenſem non fuiſſe niſi clariorem Nicænæ explicationem; unde nil mirum, ſi ſub nomine Nicænæ propoſita fuerit. Illud ſane mirum videtur, Africanos Sardicenſem Synodum a priori Concilio Carthaginenſi laudatam ignoraſſe; immo illam non tantum ignorarunt, verum etiam putarunt, eamdem fuiſſe ab Arianis celebratam. Horum teſtis eſt Auguſtinus lib. 3. contra Creſconium cap. 34. ſcribens: *Diſce ergo quod neſcis. Sardicenſe Concilium Arianorum fuit, quod notum iam diu eſt.* Ariani Epiſcopi Sardica profecti Philippopolim ſeceſſere, ibique novum fidei Symbolum edidere, ſcriben-

bentes poſtea & ipſi encyclicas. In harum epigraphe Donatum Carthaginenſem cum aliis eiuſdem farinæ Epiſcopis nominarunt; ita enim illorum epiſtola inſcribitur: *Gregorio Alexandriæ Epiſcopo, Amphioni Nicomediæ Epiſcopo, Donato Carthaginis Epiſcopo* &c. *qui ad Civitatem Sardicam congregati Concilium celebravimus in Domino ſalus*; tom. 3. Concil. edit. regiæ pag. 82. Harum literarum meminit S. Doctor epiſt. 163. ad Eleuſium, Glorium &c. quas cum arbitraretur ſcriptas fuiſſe a Sardicenſi Concilio (id enim in titulo Arianorum fraude prænotatum fuerat) Sardicenſem conventum ab Arianis habitum cenſuit: non enim Sardicenſem Synodum a Philippopolitano conventu diſtinguere potuit, cum veri Sardicenſis Concilii canones id temporis Africanos laterent, ac epiſtola ficto Sardicenſis conſeſſus titulo prænotata, in ſiniſtram de memorata Synodo opinionem eoſdem induceret. Immo Africani non ſolum Sardicenſes, verum & ipſos Nicænos canones diu ignorarunt. Etenim Auguſtinus a Valerio Hipponenſi Epiſcopo in conſortium dignitatis adſcitus fuit contra canonem Nicænum 8. ſtatuentem: *Nec in una Civitate duo Epiſcopi probentur exiſtere*. Aurelius tamen totius Africæ Primas id permiſit teſte Poſſidio lib. de Vita S. Auguſtini cap. 8. & Megalius Numidiæ Primas eumdem conſecravit, facto *tranſmarinis, & Africanis Eccleſiæ exemplis* comprobato; quod etiam teſtatus id eſt idem Auguſtinus in epiſtola 34. ad Paulinum. *Quod in ſe ipſo*, ſcribit de Auguſtino Poſſidius, *poſtea fieri non debuiſſe, ut vivo ſuo Epiſcopo ordinaretur, & dixit & ſcripſit, propter Concilii univerſalis vetitum, quod iam ordinatus didicit*. Unde auctor fuit, ut Epiſcopo initiando Synodalia ſtatuta proponerentur.

Hic nobis impudentiſſima calumnia, quam M. Antonius de Dominis lib. 4 de Republ. Eccleſ. cap. 8. num. 28. Auguſtino importat, reiicienda eſt: *Africana*, inquit, *Eccleſia Romano Papatui vehementer reſtitit tempore Auguſtini; Auguſtino etiam ipſo cum reliquis adverſus Papatum reclamante*. Pro Africanis enim ſtabat antiquiſſima conſuetudo, qua nullus Presbyter, Diaconus, aut inferioris ordinis Clericus ad tranſmarina iudicia umquam provocaverat; quæ etiam canone Synodali confirmata fuerat. Ignorabant Africani canones Sardicenſes: unde duo illi canones, quos Legati Apoſtolici pro Romanæ cathedræ privilegiis aſſerendis proferebant, nuſquam ab Africanis inventi

 fue-

Digitized by Google

fuerant; non in Nicæna Synodo, a qua reapſe conditi non fuerant; non in Sardicenſi, quam ignorabant. Inde ergo orta diſſenſio inter Africanam & Romanam Eccleſiam; in qua quidem Africani Pontificio Primatui minime reſtitere: immo Auguſtinus, uti oſtendimus, Zoſimi decreta inolitæ apud Afros conſuetudini præponenda eſſe cenſuit. Etiamnum ex Adriani IV. Pontificis per Innocentium III. roborato privilegio inferior Siciliæ Clerus Romam appellare non poteſt, & tamen non dubitat de Primatu Romano. Profecto uti ſuperius obſervavimus, Africani appellationes in rebus fidei admiſere. Epiſcopis tamen Africanis licitum fuiſſe ad Romanam Sedem appellare tradit diſerte Auguſtinus epiſt. 163. ubi agens de ſententia lata contra Cæcilianum a Secundo Tigiſitano Numidarum Primate ait: *Neque enim de presbyteris aut diaconis, aut inferioris ordinis clericis, ſed de collegis agebatur, qui poſſent aliorum collegarum iudicio, præſertim Apoſtolicarum Eccleſiarum cauſam ſuam integram reſervare*. Præterea cum Antonius Fuſſalenſis in Numidiæ Synodo damnatus, Romanum Pontificem Bonifacium appellaſſet, iſto vero interim defuncto, Cæleſtinus eamdem appellationem admiſiſſet; Auguſtinus epiſtolam 261. ad Cæleſtinum dedit: qua enixe eumdem deprecatus eſt, ne Antonius, ſi in illius favorem iudicaret, cum militari apparitura Fuſſalæ reſtitueretur: non enim ſe pati poſſe dicebat, *publicas poteſtates & militares impetus tamquam executuros Apoſtolicæ Sedis ſententiam*. Appellationes vero Epiſcoporum in eadem epiſtola palam admittit: *Exiſtunt*, inquiens, *exempla*, *ipſa Sede Apoſtolica judicante, vel aliorum iudicata firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos*. Hæc luculentiſſima Auguſtini teſtimonia poſuerat Cardinalis Baronius; unde apoſtata ſatis intelligere poterat qualí Auguſtinus eſſet erga Romanam Sedem obſequio. Michael Rouſſelius lib. 4. Hiſt. iuriſd. Pont. pag. 499. putat, laudatas Africanorum ad Cæleſtinum literas eſſe ſuppoſitias, quod in illis etiam Epiſcoporum Africæ ad Romanum Antiſtitem appellationes interdicuntur. At veras eaſdem arbitror: Africani enim iura extendere conabantur; ſed Auguſtinum in alia fuiſſe ſententia, ex memorata epiſtola 261. nobis probatum eſt. Hæc quidem poſtea evenere; quæ tamen hic a nobis recitata ſunt, quo plenior Africanarum appellationum, de

de quibus hoc anno in Synodo ab Aurelio, Alipio, Auguſtino, aliiſque actitatum fuit, notitia haberetur. At ſecutis temporibus non ſemel apud Romanos Pontifices Africani appellationes proſecuti ſunt: pertinebat enim Africa ad Patriarchatum Romanum; unde Urbis Antiſtitem, uti ſupremum Eccleſiaſticæ rei Principem, quilibet iure optimo poterat ex eadem provincia appellare. S. Leo Magnus ep. 85. ad Mauritanos ait: *Cauſam quoque Lupicini Epiſcopi illic iubemus audiri; cui multum & ſæpius poſtulanti communionem hac ratione reddidimus, quoniam ad noſtrum iudicium provocaſſet: immerito eum pendente negotio a communione videbamus fuiſſe ſuſpenſum* &c. Circumfertur epiſtola Bonifacii II. in qua hæc leguntur: *Aurelius enim præfatæ Carthaginenſis Eccleſiæ olim Epiſcopus cum collegis ſuis, inſtigante Diabolo, ſuperbire temporibus Prædeceſſorum noſtrorum Bonifacii atque Cæleſtini contra Romanam Eccleſiam cœpit*. Scripta eſt hæc epiſtola ad Eulalium Antiſtitem Alexandrinum, cui narrat: Eulalium Epiſcopum Carthaginenſem poſtliminio tandem in Apoſtolicæ Sedis gratiam, damnato Aurelii ac ſucceſſorum facto, rediiſſe. Verum haſce literas commentitias eſſe, recte obſervavit Baronius ad hunc annum 419. pag. 456. quod nullus tunc ſederet Alexandriæ Eulalius, ſed Timotheus; itemque quod *tempore eiuſdem Bonifacii, regnante Gelimere Vandalorum Rege, nec unus eſſet reperiri in Africa catholicæ communionis Epiſcopus*. Primum quidem optime rem conficit. Addo etiam nec Eulalium tunc ſediſſe Carthagine, ſed Bonifacium, qui anno 523. electus fuit illius Eccleſiæ Antiſtes, & anno 535. ex Victore Tunonenſi deceſſit. Alterum vero, quod inſignis hiſtoricus ſcribit, admitti nulla ratione poteſt. Vivebat enim id temporis Bonifacius Primas Carthaginenſis, Liberatus Primas Byzacenus, itemque Fulgentius noſter Ruſpenſis; ceterique Africanarum Eccleſiarum Antiſtites: non enim Gelimer illos in exilium deportandos iuſſit. Præterea in eiſdem literis ſcribit Bonifacius, una cum Eulalii epiſtola ſe mittere etiam Iuſtini clementiſſimi Principis Orientis ſacrarum literarum exemplaria. At biennio antequam Bonifacius Pontificatum iniret, Iuſtinus & vivendi, & imperandi finem fecerat: obiit enim anno 527. Kal. Auguſti; Bonifacius vero in Pontificem inauguratus eſt anno 529. IV. Kal. Novembris. Fœdis ergo mendaciis tota illa epiſtola ſcatet; neque Alipius,

 Au-

Digitized by Google

Auguſtinus, ceterique Collegæ cum Primate Aurelio appellationibus tranſmarinis ſeſe oppoſuere inſtigante Diabolo, ſed antiquiſſima Africanarum Eccleſiarum conſuetudine moti, quam ægre ferebant Apiarii Sceleſtiſſimi hominis conatibus primum infringi.

CAPUT XVIII.

Iulianus Epiſcopus Æclanenſis novus Pelagianus. Eiuſdem Patria, Parentes, Nuptiæ, Epiſcopatus, Hæreſis exponuntur.

CUm liber S. Auguſtini de Nuptiis ac Concupiſcentia delatus fuiſſet in Italiam, paſſimque in varia exemplaria ſpargeretur, Iulianus Æclanenſis Epiſcopus eumdem quatuor libris impugnavit. Fatetur hæreticus apud Auguſtinum lib. 1. Oper. imperf. cap. 18. vivente Zoſimo nullum ſe in Pelagiana cauſa librum ſcripſiſſe; & in his quatuor Eulalianum ſchiſma catholicis obiicit: quod cum præſenti anno contigerit, vel hoc ipſo eodem anno, vel ſequenti Iulianus manum ſtylo admovit, iudicatam cauſam per ſummam audaciam retractaturus. Cum vero hic linguarum peritia, ingenii acumine, orationis elegantia, librorum copia, ac concepta præſertim contra Auguſtinum rabie, ceteros Pelagianos longo poſt ſe intervallo reliquerit, ad alia properantem in ſui conſideratione remoratur. De Iuliani patria ac Sede Epiſcopali inter Scriptores non convenit; & uti olim ſeptem Urbes de natali ſolo Homeri poetarum Græcorum Principis contenderunt, ita Iuliano ſeptem ſeu patrias, ſeu Sedes Eccleſiaſticas aſſignari video. Gennadius in lib. de Script. illuſtr. cap. 45. Iulianum *Capuanum* Epiſcopum dicit; cui Baronius, Ughellus, aliique frequentius adhæſere. Gelaſius in decreto de Libris apocryphis, itemque Beda in præfat. in Cantica *Celanenſem* eumdem faciunt. Petrus Diaconus in fine lib. de Incar. & grat. *Edanenſem* illum vocat. Vignierius in præfatione ad Opus inperfectum S. Auguſtini tradit, eumdem natum *Celiæ* in Apulia. Holſtenius ac Roſveydus, hic in notis ad carmen 14. Paulini, ille in notis ad Italiam Cluverii, *Celennenſem* in Campania Iulianum pronuntiant. Nonnulli ex Proſperi depravato Chronico *Attelenſem* fuiſſe contendunt: eſt autem Attella Neapolim inter & Capuam, *Averſa* Italis vulgo nuncupata. At ex melioribus codicibus Scaliger ac Pontacus

ita

ita in Proſpero legunt ad Conſulatum Theodoſii Auguſti XVII: *Hac tempeſtate Iulianus Æclanenſis iactantiſſimus Pelagiani erroris aſſertor* &c. Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 6. *Heracleenſem* illum dicendum eſſe ſuſpicatur. Has inter opiniones non recenſeo, quod libro 2. de Vita S. Auguſtini Gallice ſcripta a Claudio Maimburgio cap. 11. Iulianus Patavii, ubi hæc ipſa conſcribimus, Epiſcopus aſſeratur; typographi enim forte error fuit. Verum ex Mario Mercatore Iuliani antagoniſtæ lis ex parte finem ſortitur: nam pag. 13. codicis Vaticani cap. 9. laudati ait: *Simul admonere volens, Iulianum etiam Epiſcopum oppidi Æclanenſis, hæreticum Pelagianum ſeu Cæleſtianum hunc ſecutum eſſe Theodorum* &c. Quare Proſpero concinit, qui itidem & ipſe Iuliano convixit. Et ſane codices Gelaſii, Bedæ ac Petri Diaconi depravati ſunt unius literæ tranſpoſitione vel coniunctione: etenim in voce Celanenſi E per imperitiam amanuenſium poſt C ponitur; quæ litera ſi præponatur, *EClanenſem* leges. In codice vero Petri Diaconi, ubi *Edanenſis* appellatur, litera D dividenda eſt in C & L, quæ perperam iunctæ errorem continent. Hæc minuta adnotare libuit, ut ex communi veterum ſententia Iulianus Æclanenſis Epiſcopus appareat. Illuſtriſſimus Suareſius Auguſtini ſtudioſiſſimus in diſſert. 2. de Opere imperfecto S. Doctoris pag. 19. ſcribit, Iulianum *Eclanenſem Epiſcopatum obtinuiſſe*: qui quidem doctiſſimus raræque eruditionis Antiſtes Iuliani Sedem mihi primitus indicavit, antequam in Mercatoris codicem incidiſſem. Fuit Æclanum ſeu Æculanum antiqua Hirpinorum Urbs, Plinio, Ptolemæo, Ciceroni aliiſque memorata, diſtans Benevento ex itinerario Antonini M. P. XV. ſeu ex tabulis Peutingerianis XVI. Camillus Peregrinius in eruditis commentariis de Ducatu Beneventano pag. 15. ſcribit: Æclanum poſtea Frequentum dictum fuiſſe: quod anno 986. terræmotu deiectum, ut ait Oſtienſis in Chronico, dein ob bella propemodum civibus viduatum, anno 1465. die 7. Maii Sedem Epiſcopalem amiſit, atque in Abellinenſis Epiſcopi iuriſdictionem tranſiit, ut ex tabulis Ughelli tomo 8. Italiæ Sacræ intelligitur. At Lucas Holſtenius in Frequenti territorio prope Mirabellam fuiſſe Æclanum contendit, ubi etiamnum antiquorum mœnium ruinæ viſuntur: in quibus nobiles ſtatuæ repertæ ſunt, & a Prorege Neapolitano in Hiſpanias tranſmiſſæ. Addit, poſteriori ævo Quintodecimum fuiſſe appellatum, cu-

ius

Digitized by Google

ius mentio fit in actis S. Mercurii martyris, ac poſtea a Conſtantino Græcorum Imperatore funditus everſum anno 669. in notis ad pag. 1203. Italiæ Cluverii. Verum in Chronico antiquo Beneventano monaſterii S. Sophiæ in calce tomi 9. Ughelli non ſemel Quintodecimi mentio habetur: pag. 620. *Qui habitare videntur in Decimo-Quinto loco, qui Pontilia dicitur*. Inſuper quædam donatio ibidem recitatur facta anno 17. Radelchis Principis Longobardi indictione 3. Iulio menſe. Radelchim Beneventi dominum Leo Oſtienſis lib. 1. cap. 31. memorat anno 851. Indictio vero tertia currebat Iulio menſe anno 855. quo anno adhuc extabat Quintodecimum. Æclanum vero Quintodecimum dictum fuiſſe cum eodem Holſtenio affirmo; is enim ea loca præſens diligentiſſime exploravit. Et diſtantia a Benevento hoc ipſum comprobat; nam Frequentum inde M. P. XII. circiter diſtat, Æclanum vero XV. unde Quintodecimum poſtea appellatum. Certum tamen eſt Epiſcopalem Sedem, Æclano deſtructo, Frequentum vulgo *Frigento*, fuiſſe translatam, ut plane idem antea Æclanenſis qui poſtea Frequentinus Epiſcopus fuerit. De patria vero Iuliani non conſtat. Attellanenſem fuiſſe ſcribit Baronius ad annum 430. num. 6. Verum non in Campania, ubi Attella ſita eſt, ſed in Apulia eumdem natum diſerte tradit S. Auguſtinus lib. 6. Oper. imperf. cap. 18. *Neque enim*, inquit, *quia te Apulia genuit, ideo Pœnos vincendos exiſtimas gente, quos non potes mente*. Cum vero ſciamus, Urbes antiquitus doctiſſimos cives in Epiſcopos elegiſſe, Æclani pariter natum Iulianum ſuſpicor: alteraque coniectura idipſum indicatur, quod Æmilius Beneventanus filiam Iuliano in vicina Urbe degenti, ac proinde ſibi ſatis ſuperque noto deſpondit. Neque quis repugnet, quod Auguſtinus gente Apulum Iulianum dixit; cum Æclanum in Campania fuerit, ut ex itinerario Antonini patet, ubi ait: *A Capua Equo Tutico M. P. LIII. ubi Campania limitem habet*. Diſtat autem Equus Tuticus a Benevento intra Hirpinos M. P. XXI. Nam Hirpini medii ſunt inter Campaniam & Apuliam; unde modo Campaniæ, modo Apuliæ deputati. Servius lib. 7. Æneid. Hirpinos intra Apuliam locat, & Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 6. Æclanum Apuliæ Peucetiæ oppidum dicit, laudatque *veteres & recentiores Geographos*. Ex diviſione vero Hadriani Æclanum & Beneventum ad Campaniam pertinebant: unde leguntur Beneventi

ti epigrammata inſcripta Conſularibus Campaniæ:

T. AVONIO. MARCELLINO
V. C. CONS. CAMP. PATRO
NO DIGNISSIMO. OB. IN
SIGNIA. BENEFICIA. QUI
BUS. LONGA. POPULI. TAE
DIA. SEDAUIT. VNIVER
SA. PLEBS. BENEVENTA
NA. CENSUIT. PONENDAM.

Item aliud.

CLAUDIO IULIO
PACATO. V. C. CONS. CAMP.
OB. ÆQUITATEM. IVDICII.
ET PATROCINIA. IAM. PRIVATI.
ORDO. BENEVENTANUS
PATRONO. POST FASCES DEPOSITOS
CENSUIT COLLOCANDAM.

Prior inſcriptio recitatur a Grutero pag. CCCLXXI. altera vero pag. CCCCXXV. Hinc Iulianus etiam a Beda dicitur *Epiſcopus a Campania*, & in codicibus melioribus Gennadii, teſte Peregrinio, Iulianus Epiſcopus non Capuanus, ſed Campanus aſſeritur. Trithemius etiam Iulianum Epiſcopum Campanum vocat. Unde & Proſper Iulianum itidem Campanum appellat in epigrammate contra S. Auguſtini detractorem.

Aut hunc fruge ſua æquorei pavere Britanni,
Aut huic Campano gramine corda tument.

Qua phraſi Pelagium, ac Iulianum deſignavit. Atque hæc de patria & Eccleſia Iuliani Epiſcopi. Idem nobili familia ortus fuit, patre Memorio, matre Iuliana, a qua & nomen ſortitus eſt. Hæc illi exprobrat Marius Mercator pag. 5. eiusdem codicis: *Tune ſanctæ ac beatæ recordationis Memoris Epiſcopi filius? Tu Iulianæ primariæ feminæ, & qua nihil honeſtius inter reverendiſſimas matronas invenias, utero editus?* Neque hic placet correctio Baronii, qui non Memorem, ſed Memorium Iuliani Patrem dicendum contendit: nam Auguſtinus quoque & Paulinus, ut patebit, eumdem Memorem etiam nominarunt. In ſacris Capuanæ Eccleſiæ tabulis Memorius inter illius Urbis Epiſcopos recenſetur; quod in Italia Sacra Ughelli apparet. Ex quibus tamen Memorii ſucceſſor Iulianus expungendus eſt, ac inter Frequentinos Epiſcopos, ut ea tamen digni-

gnitate indignus, reponendus. Erat Memorius S. Auguſtini inter paucos amicus, ut conſtat ex epiſtola S. Doctoris 131. ad illum ſcripta. Alterius etiam epiſtolæ ad eumdem datæ mentionem facit Poſſidius in indiculo. Audiatur Auguſtinus lib. 1. con. Iul. cap. 4. *Ego certe beatæ memoriæ Memoris patris tui non immemor, qui mecum non parvam inierat amicitiam colloquio literarum, teque ipſum mihi cariſſimum fecerat* &c.

Iulianus adoleſcens latinis iuxta ac græcis literis operam dedit, teſte Gennadio laudato cap. 41. *Rhetor peritiſſimus* dicitur a Beda in præfatione ad Cantica: additque ex coniectura Voſſius, *ut Romanus Demoſthenes haberetur vulgo*. Et ſane eiusdem eloquentiam pompoſam ac phaleratam fuiſſe, ex fragmentis Operi imperfecto S. Auguſtini inſertis intelligimus. Iuvenis nobiliſſimam uxorem duxit Æmilii Epiſcopi Beneventani filiam; qui dudum ab Innocentio Papa in cauſa Chryſoſtomi cum literis ad Anyſium Theſſalonicenſem totius Illyricianæ diœceſeos Apoſtolicæ Sedis Vicarium, & ad Atticum C. P. miſſus fuerat, ac Eudoxia iubente in carcerem detruſus, quarto demum menſe dimiſſus, re infecta, in Italiam redierat: quæ pluribus proſequitur Metaphraſtes apud Surium die 27. Ianuarii cap. 128. de Vita Chryſoſtomi. Celebres ſane evaſere Iuliani nuptiæ ob epithalamium, quod illarum occaſione cecinit S. Paulinus Epiſcopus Nolanus. Do nonnulla carmina, quorum priora ſic corrigenda arbitror.

Inſula Pontifices divino iungit honore,
Humano pietas iungit amore patres.
Hanc Memor officii nec immemor ordine recto
Tradit ad Æmilii pignora cara manus.
Ille iugans capita amborum ſub pace iugali,
Velat eos dextra, quos prece ſanctificat.

Poſtea utrique Antiſtiti ſponſorum parenti longam nepotum ſeriem auguratus addit:

Caſta ſacerdotale genus ventura propago,
Et domus Aron ſit tota domus Memoris.

Erat vero Julianus Clericus lectoribus adnumeratus, cum uxorem duxit; unde canit idem ſacer Poeta:

Clericus uxorem Chriſto comente decoram
Diligat, & pulchram lumine cordis amet:
Auxilioque viri divino munere factam
Lector cæleſti diſcat ab hiſtoria.

Le-

Lectores in pleriſque Eccleſiis uxorem ducebant, ut patet ex canone 14. Synodi Calchedonenſis; de qua re in Concilio Carthaginenſi celebrato Cæſareo & Attico Coſſ. cap. 19. extat hic canon: *Lectores cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.* Lege novellam Iuſtiniani ad Iohannem Præfectum Pr. lib. 1. Cod. tit. 3. cap. 45. Uxor Iuliani ex Paulini epithalamio Ia vocabatur; eſtque huius nominis femina apud Terentium in Adelpho, & ſancta martyr in Romano Martyrologio 4. Auguſti; cuius templum vetuſtate collapſum Iuſtinianus reſtituit ex Procopio lib. 1. de Ædificiis eiusdem Imperatoris. Verum Iulianus vel mortua uxore, vel ex mutuo conſenſu ab eadem ſeiunctus, diaconus conſecratus eſt; quo tempore S. Auguſtinus epiſtolam 131. ad Memorium ſcripſit; in qua ægre ſe ferre teſtatur, Iulianum *adoleſcentem* tanto ſtudio liberalibus diſciplinis vacare: additque hæc iſta, quæ in eximiam Iuliani commendationem veniunt, loquens de ſex libris Muſicæ ad Memorium una cum eadem epiſtola miſſis: *Nam ſuperiores quinque vix filio noſtro & condiacono Iuliano (quoniam & ipſe iam nobiſcum commilitat) lectione & cognitione digni videbuntur. Quem quidem, non audeo dicere, plus amo quam te (quia nec veraciter dico) ſed tamen audeo dicere, plus deſidero quam te*; rogatque Memorium, ut ad ſe in Africam Iulianum mittat. Scriptam hanc epiſtolam anno 410. cum Poſſidius Calamenſis Epiſcopus Africana legatione functus eſt ad Honorium Imperatorem; oſtendam lib. 2. cap. 13. Profecto S. Doctor tanto amore Iulianum proſecutus eſt, ut eidem mille poſtea conviciis in ſe debacchanti hæc reſponderit: *Ego quidem pro dilectione quæ mihi eſt erga te, quam Deo propitio quibuslibet conviciis abſit ut de medullis mei cordis extirpes, mallem, fili Iuliane, ut iuventute meliore atque fortiore te vinceres*; lib. 1. cap. 7. Iulianum vero ante hæreſim in Africam transfretaſſe patet ex lib. 5. Oper. imperf. cap. 26. ubi hæc eiuſdem verba leguntur: *Nam cum ante hos annos eſſemus Carthagine, a quodam mihi honorato homine neceſſario tuo Manichæo æque, ſicut epiſtolæ noſtræ indicant, idipſum propoſitum eſt* &c. Hic tamen textus ita reſtituendus eſt: *a quodam mihi Honorato homine neceſſario tuo Manichæo æque, ſicut epiſtolæ veſtræ indicant.* Hic enim eſt ille Honoratus, ad quem Auguſtinus ſcripſit librum de Utilitate credendi, ut eumdem a Manichæo ad verum dogma revocaret. Appellat autem Iulianus etiam epiſto-

Digitized by Google

Iam Auguſtini 120. ad eumdem Honoratum, iam catechumenum, in qua fuſe contra Pelagianos diſputat. Idem Iulianus adhuc iuvenis Æclanenſis Eccleſiæ in Hirpinis Antiſtes ab Innocentio Papa conſecratus fuit: quo ſuperſtite nihil contra latam ab eodem Pontifice contra Pelagianos ſententiam tentavit. Scribit Marius Mercator in Commonitorio ad Theodoſium: *Prædicti ſane Cæleſtius & Pelagius non tunc primo a S. memoriæ Zoſimo videntur eſſe damnati, ſed ab eius deceſſore ſanctæ recordationis Innocentio, a quo & Iulianus fuerat ordinatus; quippe poſt illorum damnationem uſque ad prædicti Innocentii Epiſcopi exceſſum e vita in eius communione permanens, & perſeverans in ſincera ſententia, & communicans damnatori prædicto, & ipſe quoque ſine dubio Pelagium Cæleſtiumque damnavit*. Sub Zoſimo cum in Urbe de Peccato originali diſputaretur, Iulianus qui Romæ tunc erat, libere pro hæreſi loquebatur. Horum auctor venit Mercator pag. 7. Commonitorii ad Pintam: *Meminimus enim*, inquit, *tempore quo præſens in Urbe Roma cum participibus huius amentiſſimi erroris tui in nonnullis ſimplicioribus Eccleſiæ ventilabas, qualiter interrogabas, quid eſt peccatum, inquiens, malumne aliquid, an bonum? malum utique, reſpondebatur tibi. Ad hæc addebas, Deus ne huius mali auctor & opifex? abſit, abſit* &c. Cum vero a Zoſimo Pelagiani damnati fuiſſent anno 418. atque eade re per univerſum Orbem encyclicas ad Epiſcopos miſiſſet; Iulianus renuit in eorumdem damnationem conſentire: quo tempore Pelagianum dogma non ex toto ſectabatur; ſed mortem ex peccato Adæ humano generi inflictam in epiſtola ad Zoſimum palam confeſſus eſt. Hoc teſtatur Mercator pag. 6. Vaticani codicis: *Audi nunc*, ait *& tu, & qui me & te dignanter habuerint legere, quid contra hunc ſenſum tuum impiiſſimum, praviſſimum, impudentiſſimum, petulantiſſimumque, quæ olim ipſe pronuntiaveris, in epiſtola videlicet tua, quam ad Sedem Apoſtolicam illo tempore auſus es mittere, quando conventus detrectaſti cum univerſa Eccleſia per totum Orbem Pelagium Cæleſtiumque damnare: quæ antequam in manus ſancti illius Romanæ Eccleſiæ veniret Antiſtitis, te agente a nonnullis a te deceptis per totam pæne Italiam circumlata eſt, & tamquam magnum aliquid multorum auribus inſinuata cognoſcitur; ibi namque inter cetera ita ais*: Qui eſt igitur aſſertor, quod neque per mortem Adæ omne genus hominum moriatur, neque

per

per reſurrectionem Chriſti omne genus hominum reſurgat, contra Apoſtolum ſentit dicentem: Sicut in Adam omnes moriuntur, ſic in Chriſto omnes vivificabuntur &c. Et pag. 10. appellans eamdem Iuliani epiſtolam ait: *Quę ut memoravimus ad ſanctę memorię Papam Zoſimum miſſa eſt, diſplicet tibi, cumque condemnas qui ſentit*, Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret, fuiſſet moriturus; *& ais*, nec hoc eſſe ratione ſubnixum. Credo enim, *inquis*, immortalem quidem factum, ſed qui, ſi non peccaſſet, per guſtum ligni vitæ poſſet virtutem immortalitatis adipiſci *&c.* Verum in libris poſtea editis obſtinate negavit, Adam ſine peccato non fuiſſe moriturum, addens tamen *leniter* fuiſſe moriturum teſte Auguſtino lib. 6. Oper. imperf. cap. 27. Iulianus fatetur apud Auguſtinum lib. 1. Operis eiuſdem cap. 18. duas ſe ad Zoſimum literas dediſſe: *Ad Zoſimum*, inquit, *quondam illius Civitatis Epiſcopum ſuper his quæſtionibus duas epiſtolas deſtinavi eo tempore, quo adhuc libros exorſus non eram*. Scripſit itaque Iulianus quatuor libros contra prius volumen S. Auguſtini de Nuptiis ac Concupiſcentia initio Pontificatus Bonifacii: nam uti diximus ex Auguſtino, in illis Eulaliani ſchiſmatis mentionem fecit.

1.Cor. 15.22.

Et quidem Pelagio ac Cæleſtio a Zoſimo & ab Honorio proſcriptis, ac tot fulminibus circumquaque ſtrepentibus territis, Iulianus Æclanenſis Pelagiani belli ſumma in ſe ſuſcepta, deſperatis ſuorum rebus opem laturus in unum Auguſtinum furibundus infremuit proclamans: *Maioris ſibi eſſe apud Deum gloriæ deſtitutam veritatem tueri*; apud Aug. lib. 2. con. Iul. cap. 10. Primi autem Iuliani impetus fuere contra laudatum librum S. Patris ad Valerium Comitem miſſum. Porro tanta ſuperbia tumidus in arenam deſcendit, ut Auguſtinum Goliath, ſe vero Davidem appellans Virgiliano carmine S. Doctorem ad monomachiam provocarit: *Oblato placuit componi fœdere bellum, ut pugnas omnium contentio noſtra dirimeret*; apud Aug. lib. 6. c. 8. Totus vero in eo eſt Iulianus, ut probet, Auguſtinum nuptias damnare, filios recens natos Diaboli opus aſſerere; Deum hominum conditorem negare, liberum arbitrium fato ſubdere, mali naturam a Manichæis fictam iterum in Eccleſiam invehere: contendens nullum contrahi ab infantibus originale delictum, concupiſcentiam eſſe bonam, neque ex peccato

Æne. 12.

cato ortam, naturales eſſe miſerias ipſamque mortem. Quid plura? Latam contra Pelagianos ab Honorio Imperatore legem pro ſe ſuaque ſecta facere mentitus eſt; quem Auguſtinus his lepide poſtea irriſit: *Verum ſi Dei legem non ſicut ſeſe habet, ſed ſicut vobis placet, intelligitis; quid mirum ſi & de lege Imperatoris hoc facitis?* lib. 3. con. Iul. cap. 1. In illis vero quatuor libris ea fere Iulianus inculcat, quæ Theodorus Mopſueſtenus in quinque contra Hieronymum & Auguſtinum voluminibus dudum ſcripſerat: quæ credibile eſt Iulianum accepiſſe ab Anniano diacono Pelagiano, cum ex Oriente paulo poſt Dioſpolitanam Synodum, cui interfuerat, in Italiam rediiſſet; de qua re legantur dicta cap. 9. De hoc Anniano proximo capite dicendum eſt.

CAPUT XIX.

De Anniano Pelagiano Baronii, Voſſii ac Ianſenii divinationes. Sigeberti, itemque Haberti de eodem dicta corriguntur. S. Euſebius Cremonenſis Pelagianos inſequitur. Moritur D. Hieronymus. Vincentius Victor ab Auguſtino impugnatur. Faſtidius Epiſcopus in Britannia pelagianizat.

DUo illi divinæ gratiæ defenſores Auguſtinus & Alipius de damnata ubique tum in Africa, tum in Italia a Synodis, Pontifice, atque ipſo etiam Honorio hæreſi Pelagiana literas ad Hieronymum dederant; illud etiam ab eo quærentes, num Anniani libros, quos contra epiſtolam ipſius ad Cteſiphontem publicaverat, confutaſſet. His vero literis reſpondit hoc anno Hieronymus: nam epiſtola 24. apud Auguſtinianas tradit, ſe ob Euſtochii nobiliſſimæ virginis mortem pæne dolore confectum, ne dum a libris conſcribendis avocatum. Obiit vero Euſtochium hoc ipſo anno 28. Septembris. Ceterum in epiſtola ſanctiſſimus ſenex, & emeritæ militiæ dux recentem victoriam contra Pelagianos utrique gratulatus ait: *Teſtem invocans Deum, quod ſi poſſet fieri, aſſumptis alis columbæ veſtris amplexibus implicarer, ſemper quidem pro merito virtutum veſtrarum, ſed nunc maxime, quia cooperatoribus & adiutoribus vobis hereſis Cæleſtina iugulata eſt: quę ita infecit corda multorum, ut cum ſuperatos damnatoſque eſſe ſe ſentiant, tamen venena mentium non omittant, & quod ſolum poſſunt, nos*

ode-

oderint, per quos putant ſe libertatem docendæ hæreſeos perdidiſſe. De Anniani vero libris reſpondet, accepiſſe ſe quidem illos ab Euſebio presbytero, & vel adverſa valetudine vel morte Euſtochii, ingenti adeo dolore correptum, ut contemnendos petulantiſſimi ſycophantæ inſultus putarit; vita tamen ſuperſtite obviam ſe hæretico iturum, meliuſque hoc fieri poſſe ab Alipio & Auguſtino, ne ipſe epiſtolæ ab ſe perſcriptæ defenſionem adornans, ſua laudare cogeretur. At quinam iſte Annianus fuerit diverſæ ſunt auctorum divinationes, cum Anniani Pelagiani ſcripta nuſquam legerint. Baronius ad annum 417. n. 16. putat errorem codici irrepſiſſe, ac loco Anniani *Valeriani* nomen ſubſtituendum: etenim cum Euſebius de Valeriano ad Cyrillum ſcripſerit, de eodem ad Hieronymum etiam literas dediſſe arbitratur. Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 6. Iulianum Pelagianum intelligi ſuſpicatur, qui initio hæreſis ſub Anniani nomine veluti caſſide tectus in aciem prodierit. Ianſenius exiſtimat a Hieronymo Pelagium deſignari: etenim familiare illi fuit, ridiculis ac fictis nominibus ſuos hoſtes delineare; ſic Rufinum Grunnium, Scorpium, Hydram ignominiæ cauſa nominat. Uſſerius cap. 10. rem ſub dubio relinquit. Miror hos Scriptores Annianum neque ex epiſtola apud Bedam, neque ex præfatione in homilias Chryſoſtomi cognoviſſe. Is unus fuit e præcipuis Pelagianæ ſcholæ magiſtris; cuius opera primum Pelagius, dein Orontius Epiſcopus ad ſectam promovendam uſi ſunt. Erat Annianus diaconus, atque ob Latinæ Græcæque linguæ peritiam magna in æſtimatione a ſectariis habebatur. Pelagii lateri adhærens in Aſiam ſe contulit, ſuamque eidem operam in Dioſpolitana Synodo præſtitit. Nam de Anniano hæc ſcribit Hieronymus: *Quidquid enim in illa miſerabili Synodo Dioſpolitana dixiſſe ſe denegat, in hoc opere profitetur*. Pelagius Latina lingua minus exercitatus, quo ſub verborum lenocinio auditoribus facilius hæreſim inſtillaret, Anniano rhetore utebatur. Hinc Oroſius Pelagii epiſtolam ad Demetriadem vellicans ait in Apologia de Libertate arbitrii: *Quamquam hoc quod neque apte, neque decore dicitur, tibi imputare non debeamus; cui neque natales dederunt, ut honeſtioribus ſtudiis erudireris, neque naturaliter provenit ut ſaperes; ſed illis dictatoribus tuis, qui miſerum ſenſum miſerrimo ſermone conſcribunt, & te legendum cachinnis, quaſi titulum confuſionis,*

nis, exponant. Quæ quidem dixit Oroſius, non quod reapſe inelegantiam epiſtolæ Pelagii ad Demetriadem notare vellet, ut putavit Uſſerius pag. 234. ſed quod exemplum adulteræ Ægyptiæ Ioſephum laſciva manu tentantis oculis caſtiſſimæ virginis ſubieciſſet; nam ibidem Oroſius fatetur illam epiſtolam eſſe *lucubratiſſimam*. Auctor eſt etiam Hieronymus epiſtola 24. laudata Annianum Pelagii dogmata *verbis tinnulis atque emendicatis* exornaſſe. Hunc Annianum armigerum Pelagii tacito nomine deſignatum ab Oroſio ſuſpicor, dum ait: *Stat immaniſſimus ſuperbia Goliath, carnali potentia tumidus* &c. *habens poſt ſe armigerum ſuum, qui etſi ipſe non dimicat, cuncta tamen æris & ferri ſuffragia ſubminiſtrat*. Quibus concinere videtur Hieronymus ſcribens, Annianum *alienæ blaſphemiæ verba frivola ſubminiſtrare*. Uſſerius cap. 9. de Antiq. Eccleſ. Britan. pag. 234. Cæleſtium vult ab Oroſio armigerum Pelagii deſignari. At Cæleſtius in conventu Hieroſolymitano non aderat, armiger ille intererat. Ait enim: *habens poſt ſe armigerum ſuum*; rurſus: *& Goliath*, inquit, *cum armigero ſuo calumniatur mihi*; item: *Quod etiam ille Phinees tuus pedetentim nobis tentavit obiicere*. Unde idem & *Phinees*, & *armiger* affirmatur in Synodo præſens, atque contra Oroſium agens. Cæleſtium vero abſentem fuiſſe, nec cum Oroſio locutum, ex ea ipſa Apologia, & ex geſtis Synodi apud Auguſtinum in lib. de Geſtis Pelagii diſerte patet; loquuntur enim ibi Patres atque Oroſius de Cæleſtio, uti de abſente.

At eo conventu diſſoluto, cauſaque ad Innocentium Papam devoluta, ac paulo poſt celebrata Dioſpoli Synodo; quo Pelagio bene conſultum foret, Annianus in Italiam reverſus, Hieronymi epiſtolam ad Cteſiphontem datam editis contra illam libris impugnavit: quos in Italia eumdem evulgaſſe inde colligo, quod Euſebius hinc in Aſiam ad Hieronymum illos miſit. Hi quidem periere; ſed eiusdem Anniani erga Pelagianos ſtudium aliunde nobis innoteſcit. Hæretici ne omni prorſus veterum Patrum præſidio deſtituti viderentur, ſub Iohannis Chryſoſtomi laciniis præſertim ſeſe occultare conabantur. Hinc gravis de Chryſoſtomi ſententia Auguſtinum inter & Iulianum diſputatio fuit; ut ex lib. 1. & 2. con. Iulianum patet. Sane libri primi ſexto capite hæc habet S. Doctor: *Ingredere S. Iohannes, ingredere, & conſide cum fratribus tuis, a quibus nulla ratio,*

tio, nulla tentatio te ſeparavit. Opus eſt & tua; & maxime tua ſententia: quoniam in tuis literis iſte iuvenis inveniſſe ſe putat, unde tot tantorumque Coepiſcoporum tuorum ſe arbitratur percellere & evacuare ſententias. Itaque Annianus ſuum eſſe putavit, Iohannis Chryſoſtomi homilias e græco in latinum ſermonem vertere. In primis autem quo viro auctoritatem apud Latinos conciliaret, Chryſoſtomi homilias de laudibus D. Pauli interpretatus eſt; quod opus Evangelo cuidam Pelagianæ ſectæ presbytero inſcripſit: in epiſtola vero nuncupatoria, cuius titulus eſt: *Domino ſancto Evangelo presbytero Annianus ſalutem*; catholicos invidioſo Traducianorum nomine infamat, & S. Auguſtinum etiam non obſcure ſugillat. Eius verba ſunt: *Quod quidem opus eo eſſe apud te amabilius debet & gratius, quo de Sanctarum Scripturarum luce rutilans, clariſſimi ſideris vice noctem Manichæi erroris exagitat. Quantum enim nobis conſolationis excitur, cum cernimus, tam erudito tamque illuſtri Orientis magiſtro eam quam in nobis Traducianus oppugnat, adſtrui veritatem? Quam certe beatus Iohannes, ut in omnibus libris ſuis, ita hic quoque ab omni munitam latere cuſtodit, armat, accendit, ut videatur non tam præſentes informaſſe diſcipulos, quam nobis contra veræ fidei oppugnationem auxilia præparaſſe. Quantus enim ille adverſus neceſſitatem? quantus pro libero ſurgit arbitrio? quam noſtrorum libris ubique concinens, voluntatis iure ſervato, divinæ gratiæ præſidia commendat?* &c. Gratiam Pelagianam Annianus iuxta ſcholæ ſuæ phraſim intelligebat, nempe quæ in doctrina, lege, exemplo conſiſteret, ſub quorum vocabulorum ambiguo, deformiſſimæ hæreſis nuditatem occulere verſipelles illi tentabant. Poſtea vero S. Auguſtini explicationem in illud Pauli dictum: *Non enim hoc facio quod volo bonum, ſed quod nolo malum, hoc ago*; Rom. 7. quæ in propria perſona Paulum locutum contendit libro 1. de Nupt. & Cconcup. cap. 17. & 31. lib. 1. Oper. imperf. cap. 67. his refellit. *Sexto ſolvendo omnes illas quæſtiones, quibus Traducianum os innitens, beatum Paulum vitiorum offuſcatione commaculat, ut ſcilicet fidelibus ſuis Apoſtolico exemplo peccata conciliet*. Forte novum Traducianorum nomen, quo poſtea Iulianus ſemper ignominiæ cauſa contra Auguſtinum uſus eſt, Annianus primum invexit. Hinc Iulianus S. Auguſtinum appellabat Traducianæ gentis primatem lib. Oper. im-

Digitized by Google

imperf. cap. 66. cui Auguſtinus cap. 76. reſpondet : *Vos vero ſoli nos appellatis Traducianos*.

Idem Annianus grande opus homiliarum Iohannis Chryſoſtomi in Matthæum in latinum ſermonem transferendum ſuſcepit. Octo eædem interprete latinas orationes Chryſoſtomi legimus. Omnes quidem interpetraturum ſpoponderat; idne reapſe præſtiterit, vel manum de tabula amoverit, incertum eſt. Hocce volumen Orontio Epiſcopo Pelagiano, quem in Epheſina Synodo cum aliis Epiſcopis Pelagianis damnatum videbimus, pro quo etiam duæ leguntur Neſtorii epiſtolæ datæ ad Cæleſtinum Papam, inſcripſit. Præfationem ſic orditur: *Domino vere ſancto & beatiſſimo Orontio Epiſcopo Annianus. Piiſſimi Patris affectum, & ſapientiſſimi artem magiſtri mecum pariter exerces, quem inter has quas pro fidei vobiſcum amore perpetimur tentationum procellas, & a mœrore ſimul & a torpore ſubducis, animumque anxietate marcentem ad ſtudium Scripturarum remittis. Iubes enim Beatiſſime, ut commentarium S. Iohannis Conſtantinopolitani Epiſcopi, quem in Matthæo Evangeliſta nonaginta & uno libro explicuit, in latinam linguam, quo poſſim ſermone, transfundam*. Ex his patet, ab Orontio Pelagiano Epiſcopo ad illam interpretationem Annianum impulſum fuiſſe. Poſtea in Auguſtinum, immo in Eccleſiam Catholicam invectus addit: *Quid, inquam, ille preſſius commendat, quam ingenitæ nobis a Deo libertatis decus, cuius confeſſio præcipuum inter nos Gentileſque diſcrimen eſt? Qui hominem ad imaginem Dei conditum tam infeliciter fati violentia, & peccandi putant neceſſitate devinctum, ut is etiam pecoribus invidere cogatur. Quid ille adverſus eoſdem magiſtros potius inſinuat, quam Dei eſſe poſſibilia mandata, & hominem totius, vel quæ iubetur, vel ſuadetur a Deo, capacem eſſe virtutis? quo quidem ſolo & iniquitas ab impetrante propellitur, & prævaricanti reatus affigitur*. Ita ex mandatorum poſſibilitate Pelagiani divinæ gratiæ auxilia ſolebant refutare; de qua re pluribus agit Auguſtinus in lib. de Perfectione iuſtitiæ, & lib. 5. con. Iul. oper. poſterioris. Hæc de Anniano ex vetuſtis monumentis eruere potui, quæ ad hunc annum reduximus occaſione epiſtolæ Hieronymi id temporis ad Auguſtinum ſcriptæ.

Ex his nonnulli Scriptores corrigendi ſunt. Iſaac Habertus Epiſcopus Vabrenſis in Concordia Patrum Latinorum & Græcorum

rum de Gratia cap. 2. minus conſiderate laudavit *Anniani veteris Eccleſiæ ſcriptoris iudicium*; nam ab Eccleſia eiectus inter Pelagianos ille militavit. Sigebertus in lib. de Script. Eccleſ. cap. 70. confundit hunc Annianum cum altero Anniano, qui ex legibus Theodoſianis grande volumen conflavit; cum tamen inter utrumque fere ſæculum interceſſerit. Scribit Annianus legum collector in præfatione: *Annianus vir ſpectabilis ex præceptione D. N. glorioſiſſimi Alarici Regis hunc Codicem de Theodoſianis legibus atque ſententiis iuris, vel diverſis libris electum, Aduris anno XXII. eo regnante edidi*. Annus XXII. memorati Regis labebatur anno 506. noſtræ Epochæ, ex ſubſcriptione Synodi Agathenſis: *Die III. Idus Septembris Meſſala V. C. Conſule anno XXII. regni Domini Noſtri Alarici Regis*. Poſſevinus in Catalogo Scriptorum duos Annianos facit; unum qui ſeptem homilias Chryſoſtomi de laudibus D. Pauli interpretatus eſt, & alterum qui eiusdem Græci Patris homilias in Matthæum Latinis auribus donavit; cum tamen unus idemque Annianus utriuſque operis ſcriptor fuerit. At nullus hunc Annianum Pelagianum fuiſſe animadvertit; quod ex epiſtola ad Evangelum presbyterum evidenter oſtenditur. Hæc epiſtola legitur præfixa ſeptem homiliis Chryſoſtomi de laudibus D. Pauli, quæ tomo 6. Bedæ operum editionis Colonienſis anni 1612. pag. 823. itemque eiusdem commentariis in epiſtolas Pauli editis Pariſiis 1649. inſertæ ſunt.

Ceterum cum Hieronymus ſcribat Auguſtino, ſe Anniani *libros in ſchedulis miſſos a ſancto fratre Euſebio presbytero ſuſcepiſſe non ante multum temporis*; æquum eſt, ut nonnulla de Euſebio hoc ob egregie contra Pelagianos navatam operam hic inſeramus. Euſebius patria Cremonenſis fuit, teſte Hieronymo in epiſtola ad Pammachium. Forenſes cauſas agitavit, ut ait Rufinus in Invectiva priori, *& a tergiverſatione illa actuum publicorum ad monaſterium converſus, adhæſit Magiſtro nobili*, nempe Hieronymo. Diu eidem S. Doctori in monaſterio Bethlehemitico comes fuit: exortis vero poſtea inter Rufinum & Hieronymum diſſidiis, Euſebius uti a Rufino pluribus calumniis perſtrictus fuit, ita a Hieronymo in priori Apologia acerrime defenſus eſt. Euſebio inſcripſit Hieronymus libros Commentariorum in Mattheum, & poſt aliquot annos etiam Commentaria in Hieremiam eidem nuncupavit; in quorum poſterio-

riorum voluminum præfationibus Pelagium ac Cæleſtium ſugillat, ut ſuperius cap. 4. narravimus. Cum vero Rufino atque Origeniſtis Pelagius ac diſcipuli ſucceſſiſſent, paribuſque & forte gravioribus Hieronymum odiis exercerent, Euſebius pro magiſtri atque amici honore excubuit. Cum in Italiam veniſſet, ac Valerianum Valerii Comitis ſervum ex his quos in Ariminenſi agro poſſidebat, hominem gulæ deditum, ac Pelagianorum erroribus infectum, ex Italia Alexandriam aufugiſſe cognoviſſet; egit per literas cum Cyrillo ut nequiſſimum nebulonem ex Ægypto pelleret. Epiſtolam recitat Baronius anno 417. inter alia hæc ibidem leguntur: *Quomodo nunc cum beatæ memoriæ Innocentius Pelagium Cæleſtiumque cum ſuis capitibus condemnarit, cunctis eos abiicientibus Orientalibus, Alexandrina Eccleſia in communionem recepit, quæ ſola & prima inter comprovinciales ſuos, tales refutare debuerat?* Patet ſcriptam epiſtolam initio Pontificatus Zoſimi, ante latam ab eodem in Pelagianos ſententiam; alias & Zoſimi celeberrimum iudicium nominaſſet. Unde corrigendus eſt Ferrarius ſcriptor vitæ S. Euſebii, dum cap. 4. num. 18. apud Bollandum V. Martii, ſcriptam illam epiſtolam dicit *tempore Innocentii Papæ*, qui tamen *beatæ memoriæ* ibidem dicitur. Eodem fere tempore cum libros Anniani diaconi contra epiſtolam Hieronymi ad Creſiphontem reperiſſet, eoſdem in Aſiam in ſchedulis ad S. Doctorem tranſmiſit. Euſebium anno ſequenti 420. morienti Hieronymo adſtitiſſe, aliaque quam plurima de eodem narrantur in literis ſuppoſititiis S. Cyrilli ad Auguſtinum, quæ libens hic omitto. S. Euſebii memoria colitur Cremonæ, & in monaſterio Patrum Minorum apud Bethlehem; ubi ſumma veneratione eiuſdem ſepulchrum inviſitur: quæ legere poteris apud Bollandum ad V. Martii, qua die Euſebii feſtum agitur.

Anno 420. Hieronymus tranſmiſſis ad ſe ab Euſebio presbytero Anniani excerptis non reſpondit ut ſperabat: morte enim præventus deceſſit anno 420. Theodoſio IX. & Conſtantio III. Coſſ. ut ſcribit Proſper in Chronico. De hoc ſapientiſſimo æque ac ſanctiſſimo Eccleſiæ Doctore præſtat ſilere potius quam pauca dicere. Illum poſt plures hæreticos confutatos ſtylum in Pelagianos vertiſſe dictum eſt. Propius Pelagii impetum & ſuſtinuit & fregit: uti enim Iulianus in unum Auguſtinum infremuit, ita unum Hieronymum Pelagius perſecutus eſt. Initio quidem Pelagiani

bel-

belli Collegam Auguſtino ſeſe exhibuit, aciemque in rebelles impreſſionem fecit, editis poſt epiſtolam ad Cteſiphontem tribus contra Pelagium Dialogorum voluminibus: at lectis prioribus S. Auguſtini adverſus eumdem libris de Peccatorum meritis & remiſſione, pedem ex acie revocavit, quod unus Auguſtinus expugnandis Pelagianis ſufficeret: & quidem ſilentium in poſterum tanta religione ſervavit, ut oppugnatus quinque libris a Theodoro Mopſueſteno, & quatuor aliis ab ipſo Pelagio; itemque poſtremo ab Arniano, non modo ſtylo pepercerit, ſed Auguſtinum etiam per literas rogaverit, ut contra eosdem decretoria arma in ſui ipſius defenſionem indueret. Idatius Epiſcopus, qui iuvenis de facie Hieronymum novit, ſcribit de eodem in Chronico: *Pelagianorum ſectam cum eiuſdem auctore, adamantino veritatis malleo contrivit*. De Hieronymi contra Pelagianos certaminibus canit Proſper in carmine de Ingratis cap. 2.

Tunc & Bethlei præclari nominis hoſpes,
Hæbræo ſimul & Graio Latioque venuſtus
Eloquio, morum exemplum, mundique magiſter
Hieronymus, libris valde excellentius hoſtem
Diſſecuit, noſcique dedit, quo turbine veram
Vellent exortæ lucem obſcurare tenebræ.

Baronius ac Rivius ſcribunt, quatuor libros de Origine animæ ab Auguſtino hoc anno exaratos, quibus aſſentior; nam initio libri primi ait, libros Vincentii quibus eo in opere reſpondet, *proxima æſtate* ſibi a Renato monacho miſſos, *quamvis*, inquit, *mihi eo quod abſens fuiſſem, in autumni fine ſint redditi*. At anno 418. circa æſtatem Auguſtinus Cæſaream perrexerat, ubi de Origine animæ petente eodem Renato ad Epiſcopum Optatum ſcripſit. Certe die 20. Septembris ibidem cum Emerito Donatiſta diſputavit. Cum vero lib. 1. cap. 19. Pelagianam hæreſim *nuperrime damnatam* dicat; huic anno 420. libri illi deputari iure poſſunt. Vincentius Victor iuvenis, cui plus audaciæ inerat quam doctrinæ, cum in Mauritania Cæſareenſi apud quemdam Petrum presbyterum Hiſpanum quoddam Auguſtini opuſculum reperiſſet, in quo de origine animæ magnus Doctor dubitabat, duos e veſtigio libros contra Hipponenſem Antiſtitem ſcripturivit:

quos Renatus monachus Auguſtini ſtudioſiſſimus, Cæſarea ad eumdem æſtate iam incumbente traſmiſit; eos vero exunte autumno reverſus Hipponem Auguſtinus invenit. Quatuor vero libros contra illos duos Auguſtinus exaravit; priorem, quem Renato ipſi inſcripſit, ſtatim compoſuit, de quo in fine eiuſdem hæc fatur: *Hunc ad te librum, mox ut illos legi, ſine aliqua dilatione conſcripſi*. Paulo vero poſt alterum librum emiſit ad eumdem Petrum presbyterum, qui Vincentium ob duos illos editos libellos plurimum diligebat. Diſtuliſſe vero aliquantulum duos poſtremos contra ipſummet Vincentium Victorem elucubrare, colligitur ex his quæ habet lib. 2. cap. 4. *Si autem Dominus*, inquit, *voluerit, ut ad illum ipſum iuvenem ſcribam, ſicut deſidero* &c. Scripſit vero duos eruditiſſimos libros, in quibus hæreſis Pelagiana acerrime impugnatur. Nam Victor hic, qui ſe Vincentii a Vincentio Rogati Donatiſtæ ſucceſſore, quem plurimum venerabatur, cognomine nuncupari honoris cauſa volebat, undecim errorum auctor ab Auguſtino convictus eſt; quorum ſex Pelagiana paradoxa, immo & hæc quidem Pelagianis peiora continebant. Docebat enim infantes ante baptiſmum morte præventos pervenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum: rurſus quos Dominus prædeſtinavit ad baptiſmum, prædeſtinationi eius eripi poſſe, & ante defungi, quam in eis fuerit, quod omnipotens prædeſtinavit impletum: ſacrificium Chriſtianorum pro non bapizatis mortuis poſſe offerri: aliquas eſſe manſiones extra regnum cælorum, ubi uſque ad diem iudicii infantes non baptizati beate ac feliciter vivunt. Hæc quidem aliaque peſſima dogmata Auguſtinus impugnat, his increpans Victorem lib. 3. cap. 13. *Neque conſideras, in hac cauſa quanto deterius ſapias quam Pelagius*. Ceterum hunc iuvenem lectis quatuor illis Auguſtini libris ad meliorem frugem reverſum, ac ad ſe *correctionis reſcripta* miſiſſe teſtatur S. Doctor lib. 2. Retract. capite 56.

Trithemius ſcribit, Faſtidium Britannorum Epiſcopum claruiſſe ſub Honorio & Theodoſio Principibus anno Domini CCCCXX. Fertur ſcripſiſſe plures libros, inter quos *ad Fatalem quemdam de Vita Chriſtiana unum librum, & alium de Viduitate ſervanda, ſana & Deo digna doctrina*; verba ſunt Gennadii in ſuo Catalogo. Sed plane Gennadium erraſſe mihi probatur ex libro ipſo de Vita Chriſtiana, qui ad viduam quam-

quamdam, non ad virum, Fatalem miſſus eſt; & inter opera ſuppoſitia S. Auguſtini tomo octavo reponitur: quem librum Lucas Holſtenius in vetuſtiſſimo codice Faſtidii Epiſcopi nomine inſcriptum inveniens, ſuo tandem auctori poſtliminio reſtitutum vulgavit. Ibi vero non ex omni parte ſana & Deo digna doctrina legitur; nam cap. 13. (ita enim apud Auguſtinianam appendicem habetur) ſcribit de Adamo: *In quo nihil fuiſſe incredulitatis invenio præter ſolam inobedientiam, cuius cauſa ille damnatus eſt, & omnes ſuo damnantur exemplo*. Quæ ſane eſt Pelagii hæreſis dicentis, *poſteris exemplo nocuiſſe, non tranſitu*; apud Proſp. in epiſt. ad Demetriadem; cuius pravæ doctrinæ plena ſunt Commentaria Pelagiana, in cap. 5. epiſt. Pauli ad Romanos in appendice Hieronymi, uti diximus cap. 3. Idem vero Faſtidius cap. 11. hæc ſcribit: *Ille enim merito ad Deum extollit manus, ille preces bonæ conſcientiæ fundit, qui poteſt dicere: Tu noſti Domine, quam ſanctæ, quam innocentes, quam puræ ſunt ab omni fraude & iniuria & rapina, quas ad te expando manus; quam immaculata labia & ab omni mendacio libera, quibus tibi, ut mihi miſerearis, preces fundo*. Hæc ipſiſſima verba poſita in libro Pelagii ad Viduam recitat S. Hieronymus lib. 3. Dialogorum, exclamans ſtatim: *Chriſtiani eſt hæc, an Phariſæi ſuperbientis oratio?* quo loco ſuperbam illam orandi formam pluribus inſequitur. Scripſiſſe totam eam ſententiam Pelagium in libro ad Viduam teſtatur Auguſtinus in libro de Geſtis Pelagii cap. 6. Quare cum Faſtidius hic dicto libro de Vita Chriſtiana impias Pelagii ſententias exſcriptas inſeruerit, Pelagiana illum loligine aſperſum fuiſſe non dubito: indeque ſuſpicio creſcit, quod Pelagius Britanniam patriam infecit; lateque ea peſtis univerſam inſulam pervagata fuit. Unde anno 429. a Concilio Gallicano Legati contra Pelagianos in Britanniam miſſi ſunt, ut ad eum annum nobis memorabitur.

CA-

CAPUT XX.

Conſtantius Imperator Pelagianos Roma exturbat. Annus imperii eiusdem contra vulgarem ſententiam ex Codice Theodoſiano & Olympiodoro demonſtratur. Rufus Theſſalonicenſis, & Atticus Conſtantinopolitanus a Pelagianis fruſtra tentati. Ea occaſione quædam de Vicariatu Theſſalonicenſi adnotantur. Iuſtiniani Novella caſtigatur. Vicariatus Corinthiorum a Morino & Halliero aſſertus improbatur.

Anno 421. HAud diu Hieronymi morte Pelagiani lætati ſunt, paulo poſt contra eosdem potenti hoſte exorto. Fuit is Conſtantius Honorii Imperatoris dux fortiſſimus idemque feliciſſimus; cuius res geſtas pluribus Olympiodorus illius ætatis hiſtoricus literis prodidit, ſed malo rei literariæ fato præclara illa monumenta interiere; pauca tamen Photii diligentia ad poſteros tranſmiſit. Fuit Conſtantius genere Illyrius e Panæſo Urbe Cadiæ, qui multis obitis iam inde a Theodoſii Magni temporibus militiæ muneribus, nuptias demum cum Placidia Honorii ſorore celebravit anno 417. Audiatur Olympiodorus apud Photium Cod. LXXX. *Honorius XI. & Conſtantius iterum Conſules creati Placidiæ nuptias conciliant, ſed has ipſa nuptias cum vehementer detrectaret, effecit, ut ipſius famulis indignaretur Conſtantius. Tandem nihilominus ipſo, quo Conſulatum iniit die; manu ipſam arreptam Honorius Imperator frater eius invitam Conſtantio in manum tradit, nuptiæque ſplendide celebrantur.* Scribit Proſper in Chronico Conſtantium anno 420. in regni ſocietatem ab Honorio adſcitum his verbis: *Theodoſio IX. & Conſtantio III. Coſſ. Conſtantius ab Honorio in conſortium regni aſſumitur.* Proſperum omnes Latini chronologi ſecuti ſunt; ſed erraſſe Proſperum unius anni prochroniſmo inferius demonſtrabo; accidit enim Conſtantii inauguratio anno 421. VI. Idus Februarias. Ceterum uti bellicæ virtutes Conſtantium Honorio affinem, dein in Imperio Collegam reddiderant; ita eiusdem religio ac pietas Bonifacio Pontifici illam electionem gratiſſimam fecerant. Quare cum Cæleſtius Epheſo eiectus & in Italiam reverſus ſeſe Urbi inſinuaſſet, ac clanculum per domos curſitaret, Pontifex cum novo Imperatore egit, ut tanta peſtis Urbe pelleretur. Conſtantius, qui privatus

tus iam diu Pelagianos oderat, ad Voluſianum Urbi Præfectum literas dedit, queis Cæleſtii proſcriptionem ſtatim iniunxit; officio, ſi ſec[illegible] ageret, capitalem ſententiam interminatus*. Exemplum literarum ab Henrico Gravio acceptum Baronius publicavit; ſed idem emendatius ex Cod. Thuano exhibet Salmaſius 2. p de Eccleſiis Suburbicariis pag. 283.

Imp. Fl. Conſtantius Pius Felix Auguſtus Victor &c. Voluſiano Præfecto Urbi.

Quum tum præterita ſuperſtitionis, tum retentia plena vanitatis iamdudum corrigi iuſſerimus, quotidianis inſinuationibus maiora fieri nuntiantur; & quoniam diſcordia animos commovet populorum, ea quæ iamdudum iuſſeramus, præcipimus iterari. Unde his lectis, Eximietas tua omnes qui Dei invident pietati, diligenter inquirat; & eos faciat ſtatim e muris Urbis expelli: ita tamen ut ne intra centeſimum quidem lapidem habeant licentiam conſiſtendi. Cæleſtium quoque magis ac magis ex Urbe pelli mandamus. Conſtat enim, iiſdem e medio ſublatis, gratiam & concordiam tenere veterem firmitatem. Sane deinceps ſi tale quicquam fuerit nuntiatum, Officium præſtantiæ tuæ capitali ſententiæ ſubdendum eſſe cognoſce; Non enim patimur impunitum eſſe, præcepta noſtræ executionis negligentia protelari. Vale Parens cariſſime atque amantiſſime. Et adiecta ſubſcriptio. *Impleatur quod iuſſimus; quia hoc famæ tuæ expedit.*

Harum literarum Conſtantii ad Voluſianum Præfectum Urbi meminit Photius Cod. LIII, licet loco Conſtantii Κωνσταντῖνος ibidem per errorem legatur. Porro Voluſianus nondum Chriſtianorum myſteriis imbutus Ethnicorum ſuperſtitionem ſectabatur; erat ille tamen Auguſtini ſtudioſiſſimus, ut patet ex epiſtola 2. tom. 2. Operum Auguſtini. Et quidem S. Pater eumdem ad verum cultum traducere non ſemel per literas conatus fuerat. Legatur epiſtola tertia ad Voluſianum. Hic ſane tam alte de Auguſtini ingenio ſentiebat, ut ſcribere non dubitarit: *Cum ad Antiſtitem Auguſtinum venitur, legi Dei deeſt, quicquid Auguſtinum contigerit ignorare.* Quare Voluſianus accepto Principis mandato etiam atque etiam Auguſtino, eiuſque amicis gratulatus; edictum in hæc verba conceptum ſtatim emiſit.

Vo-

Voluſianus Præfectus Urbi edixit.

Hactenus Cæleſtium divinæ fidei & quieti publicæ turbatorem indictis amica reis ſecreta ſubduxerunt. Iam leges etiam & edicta perſequentur abſentem. Cui, quod primum eſt, æternæ Urbis negatur habitatio, ut ſi vel in proximis fuerit diverſatus, debitum non evadat exitium. Pro merito etiam temeritatis atque auſus ſui, cunctos huius edicti cautione præmonemus, ne quis iniquo noxius latebram putet eſſe præbendam; ne cum huiuſmodi poſita pæna ſupplicium ac ſtylum neceſſe ſit proſcriptionis incurrere, quiſquis reum divinis humaniſque legibus apud ſe putaverit occuliandum.

Cum Conſtantii literæ, quibus Conſulibus, datæ fuerint, non aperiant, Baronius, Uſſerius, aliique ſcriptas eaſdem anno 420. exiſtimarunt. Sed anno ſequenti deputandæ ſunt. Scribit Olympiodorus Conſtantium ob ipſius effigiem a Theodoſio Orientis Imperatore reiectam, in iram mæroremque incidiſſe, ac ſeptimo Imperii menſe morbo extinctum: *Igitur*, inquit, *ſeptimo imperii menſe, quemadmodum & ſomnium ſic indicaverat,* (ſextus abiit, ſeptimus inchoatur) *pleuritide extinctus eſt.* Extant in Codice Theodoſiano nonnulla reſcripta data Ravennæ Coſſ. Euſtathio, & Agricola, nempe hoc anno 421. cum titulo: *Imppp. Honorius, Theodoſius, & Conſtantius Auggg.* Primum *lib.* 3. *L.* 2. *de Repudiis*, Dat. VI. Idus Martii. Alterum *lib* 10. *L.* 30. *de Petit. & ultro datis*, Dat. VIII. Idus Iulias. Poſtremum *lib.* 2. *L.* 1. *Si certum petatur de chirographis*, Dat. V. Kal. Auguſti. Unus Theophanes in Chronographia exacte initium Imperii Conſtantii deſignat: *Hoc anno*, inquiens, *Conſtantius Valentiniani Pater Imperium obtinuit VI. Idus Februarias*. Quare edictum illud contra Cæleſtium anno 421. intra Februarium ac Septembrem emiſſum fuit.

Interea memorata inter Conſtantium & Theodoſium, itemque inter Orientalis Imperii Metropolitas diſſidia, ut mox dicemus, deſperatis Pelagianorum rebus melioris fortunæ ſpem iniecerant. Ægre tulerat Theodoſius Orientis Imperator Conſtantium ab Honorio in Imperii conſortium adlectum: decedente enim ſine maſcula prole patruo, Occidentis provincias Orientali Imperio addendas ſperabat. Quare tanta ſpe deiectus miſ-

ſam,

Digitized by Google

ſam, ut moris erat, ad ſe novi Imperatoris effigiem reiecerat, neque in reſcriptis Conſtantinopoli eo anno datis ullam in titulo Conſtantii mentionem fecerat; ut videre eſt in Cod. Theod. lib. 16. tit. 2. Pridie Idus Iulias Euſtathio & Agricola Coſſ. Illud igitur Imperatorum diſſidium Pelagianos in nova conſilia impulit. Placuit legatos Byzantium deſtinari. Uti enim aula Orientis contra utrumque Occidentis Imperatorem fremebat, ita contra ipſorum hoſtem Conſtantium querelas iniuſti exilii, aliarumque calamitatum querimonias apud iratum Principem ſibi deponendas exiſtimarunt; Simulque Attici Regiæ Urbis Epiſcopi animum tentandum. Neque id difficile videbatur; illius enim Urbis Antiſtites Auguſtorum genio indulgere ſoliti, amoris irarumque cauſas erga Occidentales easdem cum Byzantinis Imperatoribus ſuſcipiebant.

Verum aliunde etiam ſuppetias petere decreverunt. Quare e re viſum eſt, dum legatio Conſtantinopoli gnaviter mandata exſequebatur, per literas Antiſtitem Theſſalonicenſem in partes pellicere. Metropolita Theſſalonicenſis in Illyricianis provinciis Apoſtolicæ Sedis Vicarium agebat: eratque illius Sedis Metropolitanorum ſingulare privilegium antiquitus a Romanis Pontificibus eisdem conceſſum. Nam quod Iuſtinianus Imperator Novella undecima ſcribit, Attilanis temporibus Sirmio deſtructo, Theſſalonicenſi Eccleſiæ eam dignitatem primitus collatam, plane falſum eſt. Extant epiſtolæ Damaſi, Siricii, Innocentii ac Bonifacii Pontificum ab Holſtenio viro eruditiſſimo collectæ; atque ab Eminentiſſimo Principe Franciſco Barberino literariæ Reipublicæ eximio Mæcenate in lucem editæ, una cum Synodo Romana ſub Bonifacio II. ex quibus omnibus Iuſtiniani error evincitur. Sanctus Innocentius Rufo Epiſcopo Theſſalonicenſi ſuas vices commiſit in provinciis Achaiæ, Theſſaliæ, Epiri veteris, & novæ, Cretæ, Daciæ Mediterraneæ, Daciæ Ripenſis, Mœſiæ, Dardaniæ, & Prævalis, addens: *Non primitus hæc ita ſtatuentes, ſed Præceſſores noſtros Apoſtolicos imitati, qui Beatiſſimis Acholio & Anyſio iniungi pro eorum meritis iſta voluerunt*; epiſt. 5. Habemus etiam S. Leonis Magni epiſtolam ad Anaſtaſium Rufi ſucceſſorem, in qua eidem ſuas vices delegat: *Sicut Prædeceſſores mei*, inquit, *præceſſoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ priorum ſequutus exemplum, vices mei moderaminis delegavi; ut curam, quam uni-*

Digitized by Google

verſis Eccleſiis principaliter ex divina inſtitutione debemus; imitator noſtræ magnitudinis effectus adiuvares, & longinquis ab Apoſtolica Sede provinciis præſentiam quodammodo noſtræ viſitationis impenderes. Ex quibus patet Iuſtiniani error de recentiori Theſſalonicenſis Eccleſiæ dignitate; nam Sirmium anno 441. dirutum fuit: cum ex Marcellino ad Conſulatum Cyri, Bleda ac Attila Hunnorum Reges *oppida Illyrici plurima exciderunt*; at vicariatus Theſſalonicenſis diu ante præceſſerat.

Magnum itaque auctoritatis pondus ſectæ adiicere Pelagiani arbitrabantur, ſi Metropolitam Theſſalonicenſem eidem faventem reddidiſſent; quod longiori ad ipſum data epiſtola pertentarunt: eam vero decem & octo Epiſcopi Pelagiani ſubſcripſere, nempe Florus, Iulianus, Turbantius, Orontius, Perſidius, aliique, qui Epheſi poſtea damnati fuere, Turbantio ad meliorem frugem reverſo. Eodem etiam tempore Iulianus Romam literas miſit. Audiatur Auguſtinus lib. I. ad Bonifacium Papam cap. I. *Duabus epiſtolis eorum reſpondeo; uni ſcilicet quam dicitur Romam miſiſſe Iulianus, credo ut per illam, quos poſſet, ſuos aut inveniret aut faceret; alteri autem, quam decem & octo velut Epiſcopi participes eius erroris non ad quoslibet, ſed ad loci illius Epiſcopum ſua calliditate tentandum, & ad ſuas partes, ſi poſſet fieri, traducendum, auſi ſunt Theſſalonicam ſcribere.* Cum vero Auguſtinus non nominet Epiſcopum Theſſalonicenſem, Baronius ac Voſſius ſuſpicari ſe dixerunt, fuiſſe illum Rufum, quem in Epheſina Synodo ſchiſmatici literis ſolicitarunt. Sed res eſt citra ſuſpicionem certiſſima: id enim videre poterant in epiſtolis Innocentii ad Epiſcopos Macedoniæ; in quibus primo loco Rufus ſemper nominatur: at Primas Macedoniæ erat Epiſcopus Theſſalonicenſis. Rufus ſedente, Romæ Innocentio ſuffectus fuerat Anyſio, obiitque Xyſto Pontifice, ſuccedente Anaſtaſio. Extant plures epiſtolæ Innocentii, Bonifacii ac Cæleſtini ad Rufum Theſſalonicenſem in Synodo laudata, Romæ a Bonifacio II. celebrata. Anno 435. ſedebat Præſul Theſſalonicæ Anaſtaſius, ex epiſtola 15. Xyſti Papæ ibidem recitata. Porro inter Rufum Theſſalonicenſem, atque Atticum C. P. graviſſima lis intercedebat. Hic enim Illyricos Epiſcopos pleroſque ſibi ſubdere ſatagebat; ille vero Theſſalonicenſium Antiſtitum iura mordicus tutabatur. Theodoſius Imperator ob Conſtantii electionem Bonifacio etiam Ponti-

tifi-

Digitized by Google

tifici nonnihil indignatus, Attico cauſam adiudicavit hoc ipſo anno: legiturque reſcriptum ad Philippum Præfectum Prætorio Illyrici datum pridie Idus Iulias Cod. Theod. lib. 2. L. 42. *De Epiſcopis*, *Eccleſiis* &c. in quo hæc habentur. *Omni innovatione ceſſante vetuſtatem & canones Eccleſiaſticos, qui uſque nunc tenuerunt, etiam per omnes Illyrici provincias ſervari præcipimus. Si quid dubietatis emerſerit, id oporteat non abſque ſcientia viri reverendiſſimi Sacroſanctæ legis Antiſtitis Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, quæ Romæ veteris prærogativa lætatur, conventui ſacerdotali, ſanctoque iudicio reſervari.* Verum Bonifacius Papa Attici rapinæ ſe ſe opponebat, eamque in rem datis literis Rufum animabat. Certe epiſtola 8. ſcribit: *Non eſt enim eorum cedendum ſtudiis, quos novitas rerum, & indebitæ deſiderium dignitatis accendit*. Et poſtea: *Quapropter, frater cariſſime, fretus iamdudum a te auctoritate ſuſcepta, contra inimicas turmas idoneus Dei noſtri miles armare: Nihil hic timebis dubii, nihil incerti formidabis eventus*. Ibidem epiſtola nona Theſſalos Epiſcopos, ſequenti vero univerſos Illyricianæ diœceſeos Antiſtites monet, ne ab Apoſtolica Sede, cui ſemper immediate ſubiecti fuere, in Attici iuriſdictionem tranſeant, Rufo ſuper ſingulos poteſtate delegata iis verbis: *Epiſcopos per Illyricum citra conſcientiam Coepiſcopi noſtri Rufi nullus ordinare præſumat*.

Pelagiani ergo Rufo atque Attico diſſidentibus, turbidis in Oriente rebus aliquid ſibi patrocinii expiſcaturi, illum per literas, hunc per legatos adorti ſunt. In epiſtola ad Rufum miſſa in primis Zoſimum Papam ac Romanum clerum prævaricationis accuſavere dicentes: *Romanos clericos iuſſionis terrore perculſos non erubuiſſe prævaricationis crimen admittere, ut contra priorem ſententiam ſuam, qua geſtis catholico dogmati aſſuerant, poſtea pronuntiarent, malam hominum eſſe naturam*; apud Auguſtinum lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. Addebant, adverſarios liberum arbitrium de medio tollere; fatum inducere; Deum acceptatorem perſonarum fingere; legem ab illis datam aſſeri non ad tollenda, ſed ad augenda peccata; Prophetas, & Apoſtolos non fuiſſe ſanctos, ſed impiorum comparatione minus malos; damnatos ſe extra Synodum a paucis Epiſcopis, & ab horum pleriſque ſubſcriptiones extortas; appellare ſe tandem Synodum OEcumenicam. Huius epiſtolæ menda-

daciis atque impoſturis refellendis tres libros Auguſtinus inſumpſit; de quibus poſtea nobis ſermo erit.

Quid Rufus Pelagianis reſponderit, non conſtat, ſed de Theſſalonicenſi Epiſcopo tam altum in poſterioribus Iuliani libris ſilentium Pelagiana ab eodem paradoxa damnata fuiſſe, ſatis evidenter oſtendit. Neque ſecus, ſi ſapuiſſent, opinandum hæreticis fuerat de doctiſſimo Præſule, ac tot acceptis beneficiis Romanæ Sedis arctius obſtricto. Qua enim fronte Pontificis ſententiam eiusdem Vicarius damnaſſet? Ille paulo antea Zoſimi encyclicam epiſtolam, qua Pelagianos damnabat, ſubſcripſerat; ut ex Mercatore cap. 14. ſuggeſſimus. Idem etiam poſtea anno 431. in Epheſina Synodo per Flavianum Philippenſem Pelagianos anathemate perculit. Legitur enim in ea Synodo, in qua Neſtorianorum ac Pelagianorum damnatio conclamata fuit, iſthæc Flaviani ſubſcriptio: *His quoque ſanctiſſimum Patrem noſtrum Rufum ſubſcribere affirmo: nam cum propter ægritudinem huc venire non poſſet; mihi hæc mandata dedit.*

Sed neque ſuſcepta ad Atticum legatio feliciorem exitum ſortita eſt. Etenim ubi Legati Conſtantinopolim appulere, ac pro ſuorum cauſa apud Atticum egere, ſtatim uti hæretici damnati, regiaque Urbe expulſi fuerunt. Huius apud Byzantium peractæ Pelagianorum damnationis meminit Auguſtinus lib. 3. con. Iul. cap. 1. *Ego autem*, inquit, *abſit, ut ad monomachiam vos provocem, quos, ubicumque apparueritis, ubique diffuſus Chriſti debellat exercitus, qui debellavit apud Carthaginem Cæleſtium, quando illic ipſe non eram, & rurſus Conſtantinopolim tam longe a regionibus Africanis.* De hac ipſa hæreticorum condemnatione cecinit Proſper in carmine de Ingratis cap. 2.

Quid loquar & curam magnam, quam geſſit in Urbe
Conſtantinopoli docto bonus ore ſacerdos
Atticus antiqua legatos hæreticorum
Confutando fide? de qua tunc impia corda,
Quamvis ſe obducta tegerent velamine forma,
Iudicii & tacitæ tulerant tormenta repulſæ.

S. Cæleſtinus Papa Neſtorium Pelagianos protegentem in epiſtola ad eumdem data his increpat: *Eiicerentur denique, ſi tibi quoque ſimiliter diſplicerent. Cur tamen ea, quæ in hos*

Digitized by Google

tunc ſunt acta, quæruntur? Cum certum ſit illinc ad nos a catholico tunc Antiſtite Attico geſta directa? Cur non ſanctæ memoriæ Siſinnius iſta quæſivit? Quia utique ſub deceſſore ſuo probaverat eos iure damnatos. Ita magna Pelagianorum arte ſtructæ contra orthodoxos in Oriente machinæ confractæ cecidere.

Hoc anno die ſecunda Septembris Conſtantius Imperator animi mærore, ac pleuritide laborans, vitam cum Imperio reliquit. Laudatus Theophanes ſcribit: *Hoc anno Conſtantius Valentiniani Pater imperium obtinuit VI. Idus Februarias; quinto vero nonas Septembriles occiſus eſt*. Quare idem cum Honorio vixit in Imperio menſes ſex, dies 25. Sed erravit Theophanes, dum ſcripſit de eodem: ἐσφάγη, ſcilicet *iugulatus eſt*; etenim morbo eumdem extinctum, ex Olympiodoro certum eſt. Corrigendus eſt Idatius, qui ſcripſit obiiſſe Conſtantium *in ſuo tertio Conſulatu*, nempe anno 420. Suſcepit Conſtantius ex Placidia Honoriam filiam, ac dein Valentinianum, qui poſtea imperavit. Do eumdem Olympiodorum teſtem: *Hinc nata filia, quam Honoriam nominarunt, filius item cui Valentiniano nomen datum, qui ſuperſtite etiamnum Honorio Nobiliſſimus dictus eſt*. Hæc libuit ſubnotare; nam Proſper ad annum 423. Caſſiodorus ibidem, Paulus Diaconus, Cuſpinianus, & recentiores Petavius, Ricciolius, aliique maſculam utramque prolem fecere, nempe Honorium & Valentinianum; ſed priorem feminam fuiſſe conſtat ex inſcriptione Ravennate apud Rubeum lib. 2. Hiſt. Raven.

SANCTISSIMO AC BEATISSIMO APOSTOLO
IOANNI EVANGELISTÆ
GALLA PLACIDIA AVGVSTA
CVM SVO FILIO
PLAC. VALENTINIANO AVGVSTO
ET FILIA SVA
IVSTA GRATA HONORIA AVG.
LIBERATIONIS MARIS VOTA SOLVIT.

Exiſtimo tamen, Proſperum more antiquis familiari, ut cap. 15. de Albino dictum eſt, maſculini nominis uſurpatione feminam deſignaſſe. Ex his patet, numiſma inſcriptum *D. N. Iuſt. Grat. Honoria P. F. Aug.* de quo Baronius tom. 9. in appendice dubitat, non eſſe fictitium. Quod enim ait vir eruditiſſimus in appendice tomi noni pag. 869. nullum fuiſſe eidem

ma-

Digitized by Google

maternum cognomen, ut dicta ſit Galla vel Placidia, ſed Grata, ex Socrate lib. 4. cap. 26. reiicitur. Etenim ſcribit, Valentinianum I. ex Iuſtina Auguſta *Valentinianum iuniorem, & tres filias Iuſtam; Gratam, & Gallam ſuſcepiſſe*. Gallam duxit Theodoſius Imperator, e qua illi nata eſt Placidia, Arcadius, & Honorius. Placidia autem iuncta Conſtantio filiam ab utriuſque materteræ nomine Iuſtam & Gratam, a fratre vero Auguſto Honoriam nuncupavit. Minus etiam recte de eodem numiſmate dubitat, quod ſorores Imperatorem Auguſtæ non dicebantur: nam id plane falſum eſſe conſtat ex epiſt. 24. S. Leonis, in qua Pulcheria Theodoſii adhuc viventis ſoror Auguſta appellatur; itemque ex laudata inſcriptione Ravennate, ubi Honoria dicitur Auguſta. Illuſtriſſimus D. Comes Iohannes de Lazara Patricius Patavinus & Eques, inter rara ac ſingularia numiſmata, quæ ſupra novem millia ingenti labore ac ſumptu comparavit, aureum numiſma mihi oſtendit eiusdem Honoriæ inſcriptum. *D. N. Iuſt. Grat. Honoria P. F. Aug.* ex adverſo cruce coronata ſignatum. Duo inſuper alia exhibuit, quorum unum ita inſcriptum eſt. *Divæ Iuliæ Aug. Divi Titi F. S. P. Q. R.* Alterum vero cum epigraphe: *Diva Auguſta Marciana*. Fuit hæc ſoror Traiani; illa vero Titi filia. De hac Honoria legatur Priſcus Panites in lib. de Excerpt. Legat.

Conſtantium Auguſtino carum fuiſſe, ex eo ſatis intelligitur, quod lata olim a Marcellino contra Donatiſtas ſententia, cum ob Heraclianos tumultus executioni mandari minime potuiſſet, Conſtantii opera optatum denique exitum ſortita fuit. Rem narrat Oroſius lib. 7. cap. 4. *In his*, inquit, *diebus præcipiente Honorio, & adiuvante Conſtantio, pax & unitas per univerſam Africam Eccleſiæ catholicæ reddita eſt; & corpus Chriſti, quod nos ſumus, redintegrata diſciſſione ſanatum eſt, impoſita executione ſancti præcepti a Marcellino tribuno viro in primis prudenti & induſtrio, omniumque ſtudiorum bonorum appetentiſſimo*. Lex contra Donatiſtas, qua S. Marcellini ſententia intimatur, legitur in Cod. Theod. lib. 10. tit. de *Hæreticis* data anno 414. Conſulibus Conſtantio & Conſtante. Hunc Conſtantem Baronius Conſtantii filium facit: ſed ex Olympiodoro Conſtantinopolitanum illum Conſulem fuiſſe colligitur; quod faſtorum Pater vidit Panvinius.

Theodoſius mortuo Conſtantio conceptam contra Honorium indi-

indignationem depoſuit; & Rufi atque Attici lites diremptæ ſunt.; nam Theodoſius emiſſum in favorem Attici reſcriptum abrogavit. Etenim Bonifacius Papa per Legatos cum Honorio egit, ut apud Theodoſium Theſſalonicenſis Eccleſiæ patronum ſe præberet; quod libenter piiſſimus Imperator præſtitit, datis ad nepotem literis, quæ in laudata Synodo num. XI. leguntur; quibus Theodoſius permotus latam paulo ante legem revocavit, ſcribens ad Præfectos Prætorio Illyrici: *Ut ceſſantibus Epiſcoporum ſubreptionibus antiquum ordinem ſpecialiter faciant cuſtodiri, ne venerabilis Eccleſia ſanctiſſima Urbis privilegia a veteribus conſtituta amittat, quæ perenne nobis ſui nominis conſecravit imperium*; epiſt. 12. ibidem. Unde apparet Iuſtiniani, ſeu potius eiusdem aſſeſſorum imperitia, immo malitia, qui prius illud reſcriptum Theodoſii poſteriori lege ab eodem abrogatum libro primo Iuſtinianæi codicis inſeruere. Fatetur autem Theodoſius prius reſcriptum ab Epiſcopis Illyricis novarum rerum ſtudioſis, atque a Patriarcha Romano ad Conſtantinopolitanum defectionem meditantibus, ſibi fuiſſe ſurreptum: *Unde*, inquit, *omni ſupplicantium Epiſcoporum per Illyricum ſubreptione remota ſtatuimus obſervari: quod priſca apoſtolica diſciplina, & canones veteres eloquuntur*. Hoc tamen Theodoſii edictum non eſt emiſſum niſi poſt Martium anni inſequentis. Nam ut conſtat ex literis Bonifacii Papæ ad Epiſcopos Macedoniæ datis V. Idus Martias Honorio XIII. & Theodoſio X. Coſſ. id temporis adhuc lites cum Attico fervebant.

Integra ergo antiqua Metropolitæ Theſſalonicenſis, ac Apoſtolici Patriarchatus per Illyricas provincias iuriſdictio defenſa fuit; de qua re eruditi recentiores egregie ſcripſerunt. Morinus lib. 1. Exercit. 21. Hallier lib. 4. de Hierar. Eccleſ. ſect. 4. cap. 2. art. 3. & meus Lupus in notis ad canonem 16. Synodi Sardicenſis. In eo autem Morinus ac Hallier minus certe mihi probantur, quod in Oriente alterum Apoſtolicæ Sedis Vicarium poſuere a Theſſalonicenſi diſtinctum, nempe Metropolitam Corinthium, ea moti ratione, quod Gregorius Magnus ad Iohannem Epiſcopum Corinthi pallium mittens, ad Epiſcopos Helladis lib. 4. epiſt. 56. hæc ſcripſit: *Pallium Iohanni fratri noſtro Corinthiorum Epiſcopo nos tranſmiſiſſe cognoſcite, cui vos magnopere convenit obedire, præſertim dum hoc ſibi & antiquæ conſuetudinis ordo defendat* &c. At una cum pallio vicarias

Apo-

Digitized by Google

Apoſtolicæ Sedis vices Romanos Pontifices delegaſſe iidem contendunt. Fateor Corinthium Metropolitam conatum quidem ſe ſe Theſſalonicenſi Vicario Apoſtolico ſubducere, ſed novitati Romani Pontifices obſtiterunt. Erat Corinthus Metropolis Achaiæ ac ſedes Proconſulis. Quare uti Carthago, & Proconſulis Africæ, itemque ſupremi illarum provinciarum Primatis Eccleſiaſtici uni Romano Pontifici ſubiecti ſedes erat, eadem privilegia ſuæ ſedi Corinthius arrogare tentavit. Primus fuit Perigenes Corinthius, qui Anaſtaſio Vicario Theſſalonicenſi litem movit; ſed Xyſti decreto Theſſalonicenſis iuriſdictioni veteri exemplo adſcriptus fuit: ut patet ex literis Xyſti ad eumdem Perigenem in Synodo Bonifacii num. 14. recitatis: *Sancto fratri*, inquit, *& Coepiſcopo noſtro Anaſtaſio Theſſalonicenſis Urbis Antiſtiti eam ſervato reverentiam, quam ceteri quoque Pontifices per Illyricum conſtituti erga prædicti dignitatem reſervare non abnuunt; cum ſciamus nil novum illi a nobis fuiſſe conceſſum, ſed id, quod eius deceſſoribus noſtri deceſſores detulerant*. Et epiſtola ſequenti ad Epiſcopos per Illiricum ait: *Noverit Corinthius Epiſcopus ſibi licentiam poteſtatis liberæ minime tribuendam*. Datæ ſunt literæ anno 435. Theodoſio XV. & Valentiniano IV. Coſſ. Rurſus ſub Leone Magno Metropolita Corinthius idem tentavit; at Leo datis ad Achaiæ Epiſcopos literis, quæ num. 26. in memorata Synodo exhibentur, eiuſdem conatibus obviam ivit: cum enim præmiſiſſet, Theſſalonicenſem Metropolitam abs ſe Apoſtolicæ Sedis illa in provincia, totoque Illyriciano tractu Vicarium eſſe conſtitutum, addit: *Memorati fratris noſtri Anaſtaſii Theſſalonicenſis ſolicita relatione cognovimus, Achaiæ provinciæ Metropolitanum, illicitas & conſtitutis Patrum noſtriſque auctoritatibus interdictas ordinationes ſæpe celebraſſe*. Datæ dicuntur literæ Ætio III. & Symmacho Coſſ. nempe anno 446. Quare uſque ad Leonis Pontificatum Metropolita Corinthius non fuit Sedis Apoſtolicæ Vicarius, ſed unus Theſſalonicenſis eo privilegio in Orientali Romani Patriarchatus diœceſi gaudebat.

Neque ex pallio a Gregorio Magno ad Corinthium miſſo huius vicaria poteſtas recte infertur: nam ſemel quidem pallium ab Apoſtolica Sede ad Primatem Theſſalonicenſem mittebatur, at vicaria poteſtas a novis Pontificibus novo privilegio confirmabatur; ut plane appareat, cum donatione pallii vica-

ca-

Digitized by Google

carias Apoſtolicæ Sedis vices connexas non fuiſſe. Anyſius Theſſalonicenſis epiſcopatum ſub Damaſo accepit, & ab eodem Pontifice Illyrici Vicarius conſtitutus fuit: at hoc privilegium eidem iterum dedit Siricius, dein Anaſtaſius, & tandem Innocentius; ut ex literis eorumdem in Synodo ſæpius laudata num. 3. & 4. colligitur. Anyſio Rufus ſucceſſit, quem ſuum apud Illyricos Vicarium Innocentius declaravit, ibidem epiſt. 5. At Bonifacius idem privilegium ratum habuit epiſt. 6. & 7. Cæleſtinus etiam epiſtola ibidem num. 13. de Rufo ait: *Cui vicem noſtram per veſtram provinciam noveritis eſſe commiſſam*. Poſt Rufum ſedit Theſſalonicæ Anaſtaſius; de quo ſcribit ad Illyricos Epiſcopos Xyſtus num. 17. *Qui vices Apoſtolicæ Sedis agere ut beatæ mem. Rufus deceſſor ipſius, ex noſtra voluntate cognoſcitur*. Leo eamdem vicariam poteſtatem rogatus ab eodem Anaſtaſio confirmavit, ut conſtat ex epiſtola Leonis num 24. *Poſtquam itaque nobis petitio tuæ dilectionis innotuit per filium noſtrum Nicolaum presbyterum, ut tibi quoque a nobis, ſicut deceſſoribus tuis, per Illyricum cum noſtra vice, propter cuſtodiam regularum, auctoritas præſtaretur; præbentes aſſenſum noſtra adhortatione compellimus, ut nulla diſſimulantia, negligentia nulla proveniat circa Eccleſiarum regimen per Illyricum poſitarum, quas dilectioni tuæ vice noſtra committimus* &c. Hoc etiam ex ipſo Gregorio demonſtratur, qui lib. 2. ep. 4. ad Maximianum Syracuſanum ait: *Deinde ſuper cunctas Siciliæ Eccleſias reverendiſſimum te Maximianum fratrem & Coepiſcopum noſtrum vices Sedis Apoſtolicæ miniſtrare decernimus*. Tunc ergo primum vicaria poteſtate a Gregorio exornatus fuit; pallium vero antea Romæ acceperat, cum ex monacho a Gregorio conſecratus fuit Syracuſanus Antiſtes. Libro 5. epiſt. 8. ad Donum Meſſanenſem ſcribit: *Fraternitati tuæ, quam in Meſſanenſis Eccleſiæ gubernatione ſuſcepiſſe conſtat officium, pallii uſum providimus concedendum, illis videlicet temporibus atque ordine, quibus deceſſorem quoque tuum uſum eſſe non ambigimus*. At Doni deceſſor licet pallio uteretur, erat tamen Maximiano Vicario *ſuper cunctas Siciliæ Eccleſias* conſtituto ſubiectus. Quod aperte patet ex lib. 3. epiſt. 12. ubi Maximiano Gregorius præcipit, ut inquirat & iudicet in cauſa hominis *de poſſeſſione Meſſanenſis Eccleſiæ*. Immo mortuo Maximiano, Cyprianus diaconus Vi-

Digitized by Google

carius Apoſtolicus in Siciliam a Gregorio miſſus fuit; quem Pontifex *Rectorem Siciliæ* lib. 5. epiſt. 13. & lib. 6. epiſt. 38. nunçupavit. Illum vero lib. eodem epiſt. 41. iubet inquirere in homines *Meſſanenſis Eccleſiæ* Theodorum contra quamdam feminam concitantes; quod indicat Epiſcopum Meſſanenſem pallium quidem a Romano Pontifice accepiſſe, at non vicariam poteſtatem. Idem Gregorius lib. 4. ep. 8. ad Iohannem Metropolitam primæ Iuſtinianæ ait: *Pallium vero ex more tranſmiſimus, & vices vos Apoſtolicæ Sedis agere iterata innovatione decernimus*. Quare cum in epiſtola ad Corinthium pallii tantum mentionem faciat, non vero & vicariæ auctoritatis, hanc Corinthio tribuere ex ſolius pallii uſu non debemus. Poſt ſchiſma Acacianum, quod Metropolitæ Theſſalonicenſes Acacio adhæſere, vicaria poteſtate privati ſunt; neque illis videtur amplius reſtituta.

Sirmondus in appendice ad Cod. Theod. recitat ex MS. Virdunenſi fragmentum epiſtolæ Felicis III. in qua Andreas Theſſalonicenſis Epiſcopus *ad Sedis B. Petri communionem venire* dicitur deſiderare, ſed cui haud integram fidem Pontifex præſtat. Gelaſius Felicis ſucceſſor in epiſt. 11. ad Epiſcopos Dardaniæ & Illyrici, eiuſdem Theſſalonicenſis obduratam in ſchiſmate obſtinationem increpat. Cum vero paulo poſt Dorotheus Theſſalonicenſis deceſſorum privilegio per totam Illyricam diœceſim uti vellet, Iohanne Nicopolitano Epiri Metropolita contradicente, hiſce eumdem Hormiſdas epiſtola 22. increpuit: *Quo pudore, rogo, privilegia circa te illorum manere deſideras, quorum mandata non ſervas? & reverentiam, quam non exhibes fidei, cupis tibi eccleſiaſtica poteſtate deferri?* Verum licet poſtea ſub Iuſtino Acacianum ſchiſma profligatum fuerit ab eodem Hormiſda, ſuccedente in Imperio Iuſtiniano, vicariatus per Illyricum translatus fuit ad Archiepiſcopum primæ Iuſtinianæ; ita tamen, ut Gregorius Magnus ſemper in titulo literarum ad Epiſcopos Romano Patriarchatui ſubiectos, priori loco Theſſalonicenſem nominaverit; ut patet ex lib. 7. epiſt. 11. & 70. Sed de his plura dicere non eſt noſtri inſtituti.

CA-

CAPUT XXI.

Alipius in Italiam venit, idemque in Africam revertens Iuliani ſcripta ad Auguſtinum defert. Eadem S. Doctor pluribus libris ſtatim impugnat.

HOc anno 421. Alipium Tagaſtenſem ex Africa in Italiam navigaſſe recte obſervavit Thomas de Herrera in MS. *Bibliotheca Auguſtiniana* in notis ad lib. 2. de Nupt. & Concup. ubi ait: *Anno 421. circa Iulium vel Auguſtum Alipius a Papa Bonifacio accepit duas epiſtolas Pelagianorum, quorum alteram Iulianus Romam, aliam vero decem & octo Epiſcopi eadem labe infecti ad Epiſcopum Theſſalonicenſem miſerant.* Alipius in Italiam veniens recta Ravennam ſe contulit, ut Valerio Comite intercedente Africanorum Præſulum cauſam in quæſtione de appellationibus Imperatori commendatam faceret, ne gravioribus inter Epiſcopos Africanos ac Romanos Pontifices diſſidiis concertaretur; ſimulque ut novis Pelagianorum conatibus obviam iretur: nam in Italia novas iterum turbas eosdem dare fama erat. Alipius iniuncta legatione perfunctus, antequam Ravenna diſcederet, a Valerio Comite intellexit, quæ contra Auguſtini librum de Nuptiis & Concupiſcentia Pelagiani garrirent, a quo etiam literas ad Auguſtinum deferendas accepit. Inde Romam profectus perhonorifice a Bonifacio Pontifice excipitur: illum enim & natalium ſplendor, & eximia eruditio, ac ſanctioris vitæ profeſſio plurimum decorabant. His accedit, quod Bonifacius iam olim a Legatis intellexerat, quantum in magna Synodo Carthaginenſi anno 419. pro Apoſtolicæ Sedis honorificentia inſudaſſet. Inter familiaria colloquia frequens de Auguſtini ingenio ac doctrina mentio habita fuit; de qua re iuvat S. Doctorem audire in proœmio librorum, quos eidem Bonifacio Papæ nuncupavit: *Poſtquam te etiam præſentia corporali frater meus vidit Alipius, acceptuſque a te benigniſſime ac ſinceriſſime mutua miſcuit dictante dilectione colloquia tecumque convivens, & parvulo licet tempore, magno tamen tibi iunctus affectu, ſe ſimul & me refudit animo tuo, teque mihi reportavit in ſuo, tanto maior in me tuæ Sanctitatis eſt facta notitia, quanto certior amicitia.* Interea Alipius excerpta quædam ex quatuor Iuliani libris, quos recens contra volu-

Digitized by Google

men Auguſtini de Nuptiis & Concupiſcentia emiſerat, a Valerio Comite tranſmiſſa accepit; quæ una cum binis eiusdem hæretici literis ſibi a Bonifacio datis paulo poſt in Africam ad Auguſtinum detulit.

Hoc ſane Bonifacii Papæ triennio ingentes labores ſubiit Auguſtinus: nam non modo tot ſubinde occurrentibus occupationibus intermiſſa grandia illa volumina de Civitate Dei, & Trinitate continuavit, ſed etiam contra Arrianos, Donatiſtas, Marcioniſtas, alioſque turbidos homines libros exaravit, ut vix illi umquam ſpiritum colligere licuerit. Recitantur libri eo tempore elucubrati in poſteriori Retractationum volumine. Ceterum acceptis ab Alipio Pelagianis literis, & excerptis, illa ſtatim dubitatione perculſus eſt, expectandi ne eſſent integri quatuor Iuliani libri, quo exactiorem reſponſionem adornaret. Verebatur enim, ne excerptor neceſſaria quædam omiſiſſet, quibus non ſolutis victoriam ſibi poſtea adverſarius caneret: ſed reſponſionem ea ratione non diſtulit, quod nec Valerius integros quatuor libros expectaſſet; unde ſunt illius verba ad eumdem Comitem lib. 2. de Nupt. & Concup. cap. 2. *Niſi & ego reſponſionem differre noluiſſem, ſicut nec tu tranſmiſſionem ſcriptorum, quibus reſpondendum eſt, diſtuliſti.* Itaque alterum ſtatim librum eodem titulo inſcriptum in defenſionem prioris de Nuptiis & Concupiſcentia ſubmiſit Valerio ſuo pariter nuncupatum. In eo probat Catholicorum dogmata multum a Manichæorum deliriis diſtare; naſci pueros ſub Dæmonis poteſtate ob originale peccatum; malam eſſe concupiſcentiam, bonas autem nuptias, quæ bene utantur malo; circumciſionem in vetere teſtamento pueros originariæ labi exemiſſe; bonum eſſe hominem a Deo factum, ſed malum deputari Dæmoni, quo auctore homo eſt vitiatus; ex D. Paulo aperte originalem culpam deduci; in eadem ſententia fuiſſe Ambroſium, ac Cyprianum. Eodem pariter ſudore Iuliani eiusdem epiſtolas confutavit, editis contra easdem quatuor libris Bonifacio Pontifici inſcriptis. Initio quidem omnia eiusdem cenſuræ ſubiiciens: *Hæc ergo*, inquit, *quæ iſtis, ut dixi, duabus epiſtolis illorum iſta diſputatione reſpondeo, ad Tuam potiſſimum dirigere Sanctitatem, non tam diſcenda, quam examinanda, & ubi forſitan aliquid diſplicuerit, emendanda conſtitui.* Primo autem libro reſpondet epiſtolæ Iuliani Romam miſſæ, docens peccato Adæ liberum

rum

rum arbitrium non periiſſe, ſed libertatem ad faciendum bonum, quæ ſola gratia Servatoris reſtituitur; nuptias, ac membra coniugum eſſe a Deo, ſed peccatum originale, quod nuptiarum fœcunditatem atque uſum membrorum conſequitur, non eſſe a Deo; malam eſſe concupiſcentiam, nec cum illa potuiſſe feliciter vivere in paradiſo terreſtri primos parentes; ab ipſa ſe abſolvi Apoſtolum deſideraſſe captivum carne, non mente, motione, non conſenſu; gratiam non dari ex meritis boni inchoati; baptiſmum omnia delere peccata & in primis originale. In reliquis tribus libris non unius Iuliani, ſed decem & octo velut Epiſcoporum calumnias epiſtolæ Theſſalonicam ſcriptæ inſertas repellit, docens; Catholicos non declinare ad Manichæos, ſed hos inter ac Pelagianos regia via tutos incedere; Zoſimum numquam Cæleſtii errorem approbaſſe, ſed lenius cum illo tantum egiſſe; gratiam non inferre fatalem neceſſitatem; hanc aliquibus dari, aliis negari, nullamque inde perſonarum acceptionem Deo imputandam; & hæc in altero libro aſſeruntur. In tertio oſtendit, lege Dei cognoſci peccata, ſed gratia vitari; baptiſmum auferre omnia peccata, at non infirmitates ex Adami delicto in poſteros derivatas; gratiam Chriſti omnium ætatum hominibus neceſſariam, nullumque ſine fide in Mediatorem poſſe ſalvari. Cum vero Auguſtinus oſtendiſſet, ea Catholicis obiici, quæ ne ſomniarent quidem, quaſi caſtris defenſis ad hoſtium munitiones expugnandas erumpens, in quarto volumine Pelagianorum calumnias confutat; Eccleſiam regia via Manichæos inter ac Pelagianos gradiri in laude creaturæ, in laude nuptiarum, in laude legis, in laude liberi arbitrii, in laude denique ſanctorum; atque univerſa hæc in ſui defenſionem inepte a Pelagianis adduci; bonam quidem eſſe hominis naturam, quam fecit Deus, ſed malum eſſe peccatum originale, quod non fecit Deus, bonas eſſe nuptias, ſed malam eſſe concupiſcentiam, ſine qua proles nuptiarum bonum haberi non poteſt; bonam eſſe legem, non quia ſanat, ſed quia ducit ad medicum ſanantem per gratiam; bonum eſſe arbitrium, non cum liberum eſt in malo, ſed cum liberatum eſt a malo, ut faciat bonum; denique bonos eſſe ſanctos, ſed illis orandum ſemper in hac vita eſſe Deum, ne culpa eos inficiat. Quibus acute, ac ſolide probatis vana eorum vota de Synodo OEcumenica, quam plenis buccis appellabant, his irridet: *Verum iſtorum ſuperbia, quæ tantum*

tum ſe extollit adverſus Deum, ut non in illo velit ſed potius in libero arbitrio gloriari, hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur; cum potius vigilantia & diligentia paſtorali poſt factum illis competens ſufficienſque iudicium, ubicumque iſti lupi apparuerint, conterendi ſint &c. in fine libri quarti.

Hic cum Baronio nobis res non erit, qui promiſcue ea, quæ per plures annos geſta ſunt inter Auguſtinum ac Iulianum certamina, ad annum 419. congeſſit. Cum Ianſenio agendum eſt; qui in improbabilem prorſus ſententiam ivit. Tradit Alipium octennio poſt primum in Italiam iter rurſus ad tranſmarina veniſſe, deferentem librum de Nuptiis & Concupiſcentia contra quatuor Iuliani libellos ab Auguſtino elucubratum. Hoc etiamſi aliis evidentioribus teſtimoniis non refelleretur, ſatis improbabile videtur, Auguſtinum adeo tarde librum illum in Italiam mittendum curaſſe, qui tanta celeritate reſponſionem præcoci labore procuderat, ut ne integros quidem quatuor Iuliani libros expectandos duxerit; & quidem initio lib. 2. cap. 2. *Niſi & ego*, inquit, *reſponſionem differre noluiſſem, ſicut nec tu tranſmiſſionem ſcriptorum, quibus reſpondendum eſt, diſtuliſti*. Item in epiſtola ad Claudium ante lib. 1. con. Iul. teſtatur ſe non diſtuliſſe, excerpta Iuliani ſibi a Valerio tranſmiſſa confutare. Quare ſi tanta celeritate manum operi admovit, cur poſt tot annos librum ad Valerium deferendum diſtulit? Sed hiſtoriam extra coniecturas proſequamur. Alipius uti libros Iuliani in Africam detulerat, ita ſuum quoque eſſe putavit, S. Doctoris reſponſionem in Italiam ferre. Quare divinæ gratiæ patrocinio ſuffultus, iterum remenſo mare in Italiam veniens libros quatuor ad ipſum Bonifacium portavit. Quod ſi ille iterum Romam veniſſet tranſacto octennio a prima in Italia commoratione, quam perperam anno 419. contigiſſe Ianſenius exiſtimavit; in Italiam advectus eſſet mortuo ante quatuor annos Bonifacio, qui diem obiit anno 423. VIII. Kal. Novembris. Porro libros ab Alipio ad Bonifacium delatos teſtatur Iulianus lib. 1. cap. 85. ubi de illis quatuor libris hæc ſcribit contra Auguſtinum: *Sicut in his libris, quos nunc per Alipium ad Bonifacium miſiſti, dic captivum eſſe arbitrium, quod nos liberum dicimus*; & lib. 2. cap.

cap. 179. idem repetit: *Quod, inquit, tam nefarium eſt, ut cum a nobis in epiſtola quam ad Orientem miſimus, fuiſſet obiectum, tu his libris, quos nuper ad Bonifacium miſiſti, negando a te propulſare coneris*. Quare Alipius iis Auguſtini quatuor libris Bonifacio Pontifici datis recta Ravennam contendit, ut alterum librum S.Doctoris de Nuptiis & Concupiſcentia, eiusdem patrono Valerio Comiti traderet. Huius quoque teſtem habemus ipſum Iulianum lib. 1. Oper. imperf. cap. 8. ubi alloquens Florum Epiſcopum Pelagianum ait: *Quia id impendio popoſciſti, immo indixiſti auctoritate patria, ut libro tractatoris Pœni, quem ad Valerium Comitem vernula peccatorum eius Alipius nuper detulit, obviarem*. Secunda igitur Alipii in Italiam navigatio contigit, ſtatim ac Auguſtinus libros quatuor contra duas epiſtolas Pelagianorum, alterumque de Nuptiis & Concupiſcentia elucubravit, adhuc ſuperſtite Bonifacio Pontifice. Hocce vero Alipii Ravennam iter Iulianus poſtea mille calumniis infamavit; eo enim inſtitutum dixit, ut acceptis ab Auguſtino muneribus Honorii duces corrupti, ipſum Imperatorem in Pelagianos facilius excitarent. Auguſtinum quidem ſic carpit lib. 3. Oper. imperf. cap. 35. *Cur ſumptibus pauperum ſaginaſtis per totam fere Africam equorum greges, quos perſequente Alipio tribunis & centurionibus deſtinaſtis? Cur matronarum oblatis facultatibus poteſtates ſæculi corrupiſtis, ut in nos ſtipula publici furoris arderet?* Conqueritur etiam Iulianus, Valerium Comitem ſua auctoritate apud Principem obſtitiſſe, quo minus ipſi Pelagiani in novo Concilio audirentur; in quo facta contra ipſos tum in Africa, tum Romæ, non punirentur quidem, ſed emendarentur, lib. 1. eiusd. Oper. c. 10. Verum S. Auguſtinus a ſe & ab Alipio illam calumniam ab impoſtore impudentiſſimo obiectam procul arcet; lib. 1. cap. 35. *Iam vero quod etiam ſcribere auſus es; neque veritus ne ad ea loca libri pervenirent tui, quæ terra marique tranſeuntem ſeu venientem collegam meum Alipium ſuſceperunt, ubi legi apertiſſima tua falſiloquia ſine tua irriſione, vel potius deteſtatione non poſſunt, cui non dico impudentiæ, ſed dementia comparatur?*

Interim Claudii Epiſcopi induſtria integri libri illi quatuor Iuliani, contra quorum excerpta Valerio petente Auguſtinus ſcripſerat, in eiusdem manus venerant: quos diligenter evolvens comperit illum, qui quædam inde ſelegerat, non omnia poſuiſſe, *Anno 422.*

Digitized by Google

ſe; aut non ita, ut in illis quatuor libris invenerat; cum nonnulla aliquantum putaverit eſſe mutanda, fortaſſe ut eo modo quaſi ſua faceret, quæ aliena eſſe conſtaret. Totum igitur ſe colligens Auguſtinus grande volumen elucubravit tanto ſtudio, labore ac diligentia, ut modeſtiſſimi vir ingenii illud nuncupaverit *tantum tamque elaboratum opus*; 2. Retr. cap. 62. Et quidem cum in ceteris abs ſe adverſus Pelagianos editis libris mirabilis fuerit, in hoc opere pæne divinus apparuit. In reliquis lucubrationibus haſtatis pugnaſſe viſus eſt, in hoc vero univerſum triariorum robur emiſit. In prioribus duobus eius operis libris (nam in ſex illud diſtinctum edidit) procul a Catholicis amovet Manichæiſmi infamiam, qua Iulianus noſtros in invidiam, immo in deteſtationem trahere conabatur; oſtenditque orthodoxos veterum Patrum illis in quæſtionibus ſententiæ inhærere, a qua Pelagiani miſere exorbitabant. Suam ibi Auguſtinus eruditionem oſtendit: etenim luculentiſſimis tum Græcorum, tum Latinorum Patrum teſtimoniis, quaſi grandi mole adverſarium opprimit, his eumdem compellans, lib. 2. cont. Iul. c. 10. *Eorum ergo appende ſententias. Nolo eſſe plures, ut eas te pigeat numerare; ſed non ſunt leves, ut eas dedigneris appendere, immo tam ſunt graves, ut te videam ſub earum onere laborare*. In fine prioris libri obiectum ſibi Manichæiſmi crimen in Iuliani caput ingenioſe retorquet; qui cum ſuis ea doceret, quibus Manichæorum paradoxa ac deliria plurimum promoveret; quod ubique paſſim poſtea Iuliano S. Doctor exprobavit.

Nihil autem magis in votis erat Auguſtino, quam Iulianum grande quidem, ſed falſo dogmate corruptum ingenium, eumdemque ſibi cariſſimum Eccleſiæ lucrari, & ad Catholica caſtra ex Pelagianorum turmis revocare. Hinc illæ mitiſſimæ cum ſuperbiſſimo ac ferociente hoſte voces: *Ego quidem pro dilectione quæ mihi eſt erga te, quam Deo propitio quibuslibet conviciis abſit ut de medullis mei cordis extirpes, mallem, fili Iuliane, ut iuventute meliore atque fortiore te vinceres*; lib. 1. cap. 7. & initio tertii libri ait: *Ita tibi, dilecte fili Iuliane, Domino donante reſpondere debeo*: ut fere neſcias, utri palma adſcribenda ſit, eruditioni, qua ceteros doctores hac in palæſtra ſuperavit, an lenitati, qua offenſi tot contumeliis animi motus ingenti virtute repreſſit. Itaque duobus prioribus libris ex Patrum ſententiis contextis pugnat; quatuor reliquos totidem Iulia-

Iuliani libris opponit. In horum primo, nempe tertio eius voluminis id agit, ut appareat, cum Deus verus & bonus ſit hominum Conditor, bonæque ſint nuptiæ ab ipſomet Deo inſtitutæ, malam tamen eſſe concupiſcentiam carnis, eoque malo bene uti pudicitiam coniugalem, meliuſque non uti continentiam ſanctiorem: illud malum nobis non ex ſubſtantia alia, quam Deus non condidit, nobis permiſtum eſſe, ut Manichæus inſanit; ſed per Adæ inobedientiam exortum, ac in poſteros traductum ſola baptiſmatis gratia expiari. In quarto demonſtrat, malam eſſe concupiſcentiam ex peccato ortam; virtutes Gentilium ſuperbiæ typho inflatas in vitia deſiiſſe; gratiam neque ex meritis dari, neque neceſſitatem homini inferre; nuptiarum bonum mederi concupiſcentiæ malo; Ethnicos cognoviſſe malam eſſe concupiſcentiam; nullum pudorem ex illa oriturum fuiſſe Adamo non peccante; eam tamen in brutis eſſe bonam, quod in illis nullam rebellionem fovet. Libro quinto tradit, imagini Dei magnam pœnam eſſe excludi a regno Dei; pudorem ortum ex primo peccato poſſe peccatum eſſe alterius peccati pœnam; ex eadem maſſa humani generis damnata alios gratis prædeſtinari ad gloriam, alios in damnatione relinqui; concupiſcentiam *ſuſceptam* Pelagianorum eſſe naturæ vitium, eſſe malam, etiamſi ei non conſentiatur; fuiſſe ſemper in Orbe ſalutare remedium ad delendum peccatum originis. In ultimo denique oſtendit, naſci infantes peccato originali infectos, idque oleæ & oleaſtri exemplo congruenter explicari; tolli per baptiſmum eius reatum, quo omnes ſub Dæmonis poteſtate naſcuntur; tantis vitæ miſeriis peccati reum oriri hominem probari, inepteque ab hæreticis Pauli teſtimonia exponi. Hi libri tantis divinæ Scripturæ teſtimoniis, tot Patrum ſententiis referti ſunt, ac tantis e ſubtiliori philoſophia rationibus præmuniti; ut Iulianus iis pæne victum ſe faſſus ſit. Nihil enim contra eosdem ſcripturire auſus, toto hoc campo eiectus intra ſilentii latebras ſeſe occuluit. Hos libros Auguſtinus dicavit Claudio Epiſcopo, qui quatuor Iuliani libros ad ipſum tranſmiſerat. Edito hoc volumine S. Doctor per quatuor fere annos nullis Pelagianorum inſultibus diſtractus fuit. Quare pacata cuncta fuere uſque ad annum 427. quo tempore iterum adverſus Pelagianos ſtylum diſtrinxit.

Digitized by Google

CAPUT XXII.

Moritur Honorius Imperator, ac poſtea Bonifacius Papa. Pelagiani a Cæleſtino ex Italia ejecti. Iulianus cum Collegis in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum navigans, eodem magiſtro octo contra S. Auguſtinum libros ibidem conſcribit.

Anno 423. OBiit anno 423. die 15. Auguſti Honorius Imperator. Fuit hic Catholicæ Religionis vindex acerrimus, & ob latas contra Donatiſtas & Pelagianos leges Auguſtino unice dilectus. Cum vero ſine prole deceſſiſſet, vacantem Occidentis Regiam Iohannes Scribarum Præfectus occupavit. Placidia enim Honorii ſoror cum filiis ab eodem ex Italia expulſa ad Theodoſium ſe receperat. Die vero 25. Octobris Bonifacio etiam Pontifice mortuo, Cæleſtinus ſubrogatus fuit. Quantum Bonifacius Auguſtino detulerit, patet ex iis quæ ſuperius nobis deſcripta ſunt. S. Proſper contra Collat. cap. 41. hæc ait: *Sanctæ memoriæ Papa Bonifacius piiſſimorum Imperatorum catholica devotione gaudebat, & contra inimicos gratiæ Dei non ſolum Apoſtolicis, ſed etiam Regiis utebatur edictis: & quando idem, cum eſſet doctiſſimus, adverſus tamen libros Pelagianorum beati Auguſtini Epiſcopi reſponſa poſcebat.* Cæleſtinus deceſſorum veſtigia ſequens Pelagianorum conatus infregit, totaque illos Italia excluſit. Illi quidem ſingulos quoſque Romanæ Eccleſiæ Præſules ſub eorumdem Pontificatus initiis ſubdole tentare ſueti, iiſdem artibus in Cæleſtini gratiam irrepere ſatagerunt; at deceſſoribus longe ſibi infeſtiorem Cæleſtinum experti ſunt. Nam ubi ſub Bonifacio extra centeſimum ab Urbe lapidem ex Conſtantii Imperatoris decreto degere iuſſi ſunt, Cæleſtinus procul ab Italiæ finibus eosdem ejecit. Teſtatur hoc laudatus Proſper: *Venerabilis*, inquiens, *memoriæ Pontifex Cæleſtinus, cui ad Catholicæ Eccleſiæ præſidium multa Dominus gratiæ ſuæ dona largitus eſt, ſciens damnatis non examen iudicii, ſed ſolum pœnitentiæ remedium eſſe præſtandum; Cæleſtium quaſi non diſcuſſo negotio audientiam poſtulantem totius Italiæ finibus iuſſit excludi.* At non unus Cæleſtius, ſed ſectatores etiam irati Pontificis minas reveriti Italiam reliquerunt.

Iulianus accepto Auguſtini altero de Nuptiis & Concupiſcentia volumine, quod Alipius ad Valerium ex Africa detulerat, hor-

hortante Floro Epiſcopo Pelagiano reſponſionem præcoci ingenio meditatus, ſtatim manum operi admoverat. Unum enim & alterum librum vivente Bonifacio illum ſcripſiſſe colligo ex iis, quæ idem habet initio ſere libri primi: *Indixiſti*, inquit, *auctoritate patria, ut libro Tractatoris Pœni, quem ad Valerium Comitem vernula peccatorum eius Alipius nuper detulit, obviarem*; cap. 8. Ibidem etiam hæreticus vellicat quatuor Auguſtini libros ad Bonifacium ſcriptos, quos cum lib. 1. cap. 85. ab Auguſtino *nunc*; & lib. 2. cap. 179. *nuper* ad Bonifacium miſſos ſcribat; non obſcure indicatur, eosdem adhuc Bonifacio ſuperſtite inchoatos. Cum vero lib. 3. cap. 104. dicat: *Etiam illorum ſcriptorum quæ ad Bonifacium miſeras, inſertione patefeci*; liquet tertium librum ac reliquos poſt Bonifacii obitum eſſe exaratos. Iulianus ac Collegæ Cæleſtini decreto Italia excedere coacti, in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum navigare decreverunt: ſciebant enim quanta Theodorus benevolentia ſuam ipſorum ſectam, cuius idem primus magiſter fuerat, complecteretur. Idem etiam Iulianus plurimum ex Theodori ſermonibus adiumenti ſibi pollicebatur, quo validius inchoatum adverſus Auguſtinum opus communiret. Horum auctor venit Marius Mercator in Commonitorio contra Iulianum pag. 13. in MSS. Bibliothecæ Palatinæ apud Vaticanum num. 234. *Simul*, inquit, *admonere volens Iulianum etiam Epiſcopum oppidi Æclanenſis hæreticum Pelagianum, ſeu Cæleſtianum, hunc ſecutum eſſe Theodorum, ad quem peragratis terris, & exarato mare, atque Oriente luſtrato cum ſociis & participibus ſane ſyntalæporis ſuis magno niſu tamquam ad Chriſtianorum dogmatum prædicatum magiſtrum tetendit: unde hæreſis Pelagiana, ſeu Cæleſtiana, quam defendendam & ſequendam ſuſcepit, ab ipſo confirmaretur; atque inde velut inſtructus octo contra fidem catholicam potius, quam ſanctæ memoriæ Auguſtinum volumina illa, ut putat, prudentiſſima conderet.* Ex his conſtat alios quoque Epiſcopos Pelagianos una cum Iuliano longiſſimam in Ciliciam peregrinationem ſuſcepiſſe.

Ceterum Iulianus ſcribens ibidem octo contra unum S. Auguſtini libros, Theodori doctrinam in quinque contra Dialogos S. Hieronymi voluminibus ab eodem aſſertam ſuis illis lucubrationibus inſeruit; quod etiam in aliis prioribus ſcriptis fecerat, in quibus Theodori argumenta repetit: ut fragmenta huius apud

Photium Cod. 117. cum Iuliani dictis conferenti patet. Hæreticus amiſſi epiſcopatus dedecore atque exilii miſeriis exagitatus, tanta rabie in poſteriori hoc opere in Cilicia confecto contra Auguſtinum debacchatus eſt; ut infamia quæque dicteria in prioribus contra S. Doctorem libris effutita in laudum fere loco cenſeri poſſint, ſi cum his calumniis comparentur, quas Theodoro favente Auguſtino importavit. Vocat enim eumdem ignominiæ cauſa Numidam cetratum, tractatorem Pœnum, Philoſophaſtrum, piſtillo obtuſiorem, vituperatorem ſanctorum, patronum aſinorum. In præfatione lib. 1. & 2. ſcribit, ſibi quanto duriorem, tanto honeſtiorem tuendæ veritatis cauſam eſſe factam; receptui minime canendum; haud decere ulciſci ſilentio contumelias, & de conſcientiæ portu aliorum ridere naufragia; moveri ſe ad ſcribendum contra Auguſtinum benignitate debita humano generi, ſpe ac fide in Deum, qui frequenter deſperatis rebus opem tulit; at ſi optato exitu fruſtraretur, Dei remuneratione donandum; ſupra caſus ancipites ſuum ipſius opus evaſiſſe, & invincibilis eluere poſſeſſione victoriæ; non pendere ſe ad proſperitatis popularis eventum; ſub ambiguo rerum exitu ſtare priorum certam ſententiam, idola reſpuendi, ſupplicia perferendi; optare denique ſe perſecutionum tumore compreſſo etiam populis ſubvenire; & ſi ſecus accideret, malle quicquid acerbum eſt contumeliarum & periculorum perpeti, quam non averſari illuviem ſordeſque Manichæas. Hæc & ſimilia hæreticis familiaria Iulianus evomuit. Hos octo libros Floro Epiſcopo Pelagiano nuncupavit, a quo Manetis epiſtolam Conſtantinopoli inventam acceperat: ex qua pleraſque ſententias in hiſce voluminibus exſcribit, easque Auguſtino ceteriſque orthodoxis petulanter æque ac falſo exprobrat, quaſi cum Manichæis in ſententiarum paradoxis colluderent. Porro Iulianus multum temporis illis libris ſcripturiendis impendit. Illorum exemplaria anno tantum 427. ab Alipio Romæ reperta ad S. Auguſtinum confutanda tranſmiſſa ſunt; ut ſuo loco dicetur. Scribit Marius Mercator contra Iulianum: *Id nunc iſto opere tuo poſt longum tempus elaborato in Cilicia ingeris. Neceſſaria igitur capituli repetitione quid mare exarato, & Oriente luſtrato novum inauditumque inde attuleris, denuo perſcrutemur.* Ex quibus Iulianum diuturniores in Cilicia moras feciſſe arbitror forte uſque ad obitum Theodori ſui Mœcenatis ac Magiſtri, qui cir-

ca

ca annum 427. fatis conceſſit; de qua re ex profeſſo lib. 2. cap. 4. Sermo redibit. Porro Iulianus, quo patrono eidemque magiſtro gratas obſequii vices redderet, in hiſce octo libris ubique Theodori ſententias, & auctoritatem ſupra ceteros illius ætatis ſcriptores ad invidiam uſque inculcavit: & licet in fragmentis apud D. Auguſtinum in Opere imperfecto id non appareat, hoc tamen a Mario Mercatore, qui eosdem libros impugnavit, expreſſe affirmatur in hæc plane verba: *Non itaque iraſcatur vel ſuccenſeat nobis, ſi eum cum Theodoro, cuius in libris ſuis infinitas laudes exſequitur, eiuſque ſancta auctoritate ſententiæ in ſuo errore gloriatur, alienum a fide catholica eſſe iuſteque damnatum detegimus, evincimus, atque deflemus*. Iulianus in his octo libris, in prioribus quatuor abs ſe aſſerta operoſius communire tentavit: Apoſtoli teſtimonia ab Auguſtino adducta pravis interpretamentis expoſuit; concupiſcentiam inter naturalia bona recenſuit; nullum eſſe originale peccatum, neque ex illo humanæ vitæ miſerias derivaſſe; liberum arbitrium nullam ex peccato Adæ pronitatem ad peccandum contraxiſſe, ſed in æquilibrio tam ad bonum, quam ad malum æqua ad utrumque poteſtate conſiſtere; gratiam quidem per baptiſmum infundi, ſed quæ adoptionem ad regnum cælorum largiatur, non quæ primigeniam aliquam labem a pueris in baptiſmo contractam amoveat; mortem denique, ac partus dolores etiam Adamo non peccante poſteros ſubituros. Quæ ſane tanta verborum copia, tanta orationis elegantia, tanto denique argumentorum apparatu exſequitur; ut Theodori ingenium ac magiſterium ibi reluceat, ac plane conſtet tantas ab hæreſiarcha erectas contra catholicam fidem machinas unius Auguſtini manu everti potuiſſe.

Inſignis Annalium Eccleſiaſticorum Scriptor ad annum 419. num. 52. putavit hoſce octo Iuliani libros editos fuiſſe contra ſex S. Auguſtini, quibus priora quatuor Iuliani volumina confutarat. Sed non ita eſt: nam cum octo libros Iulianus in Cilicia componeret, Auguſtinus ſex illos in Africa ſcribebat. Et quidem S. Doctor diſerte affirmat octo Iuliani libros contra alterum abs ſe de Nuptiis & Concupiſcentia editum depugnare: *Factum eſt*, inquit in præfatione Operis imperfecti, *ut ſub eodem titulo etiam ſecundum librum ſcriberem, contra quem Iulianus alios octo nimia loquacitate conſcripſit*. Et libro 4.

cap.

cap. 5. palam idem teſtatur, addens nihil a Iuliano contra ſex illos ſuos ſcriptitatum fuiſſe: *Si ergo, ait, talibus incrementis loquacitas tua promovetur, quem non terreat non veritas, ſed numeroſitas librorum tuorum, quam computare me piget? Homo enim ſtupenda ubertate facundus, qui prius uni meo tuos quatuor, & alteri meo tuos octo putaſti eſſe reddendos; quis non timeat, ne forte ſex libris meis amplius quam mille tuos reddere mediteris*. Idem etiam Baronius num. 53. Gennadium reprehendit, quod ſcripſerit, Iulianum ſeptem contra S. Auguſtinum libros ediſſe: quod itidem Honorius Auguſtodunenſis Gennadii exſcriptor affirmavit. Video Gennadium in editione Suffridi ita loqui, ſed Suffridus in depravatos codices incidit: nam in Gennadio typis Frobenianis apud Baſileam inter opera S. Heronymi excuſo hæc de Iuliano leguntur: *Hæreſim Pelagii defendere niſus ſcripſit adverſus Auguſtinum impugnatorem illius libros quatuor, & iterum libros octo*.

CAPUT XXIII.

Monachi Adrumetini in Africa de gratia & libero arbitrio litigantes, acceptis ab Auguſtino libris in concordiam revocantur. Fuerint ne iidem Monachi Auguſtiniani inſtituti? De Monachatus apud Africam origine Holſtenii ſententia expenditur. Adrumetini Monaſterii inſigne privilegium refertur. Leporii Monachi per Auguſtinum converſio ea occaſione hic recitatur.

Adrumetum maritima Africæ Urbs eſt a Phœnicibus condita inter parvam Leptim & Aphrodiſium, diſtans Carthagine M. P. LXXXV., Utica vero M. P. CXX. A noſtro Veronenſe Plinio lib. 4. cap. 4. liberum oppidum, & a D. Cypriano epiſt. 45. colonia nuncupatur. Erat Byzacenæ Provinciæ Metropolis ex Procopio lib. 6. de Ædificiis Iuſtiniani: *In Byzacio*, inquit, *urbs eſt maritima Adrumetum dicta, magna olim ac populoſa; & ob id metropoleos nomen & dignitatem ſortita*. Ex quibus patet lapſum eſſe Binium tomo 1. Conciliorum in notis ad Synodum Teleptenſem, ut ipſe putat: ubi ait; Teleptim fuiſſe Metropolim Byzacii, quod Donatianus Teleptenſis non ſemel in Conciliis Africanis Primas Byzacenæ Provinciæ nuncupatur. Nam anno 411. uti cap. 13. prænotavimus,

mus, cum Donatianus ſederet Telepte, quæ Fulgentii noſtri Ruſpenſis Epiſcopi patria fuit, Mizonius erat Primas Byzacii; neque eadem erat apud Africanos Metropolis civilis, & Eccleſiaſtica; quod fuſius lib. 2. cap. 8. contra Salmaſium oſtendemus. Iuſtinianus Vandalis debellatis Adrumeto ingentem murum circumdedit, validumque præſidium impoſuit: unde oppidani teſte Procopio, quo munificentiſſimo Principi grati animi vices rependerent, Urbem deinceps Iuſtinianam dicendam decrevere. At Romano imperio everſo, ac barbaris Africam occupantibus eadem Civitas Mahameta nuncupata fuit, quo nomine etiamnum appellatur.

Erat in hac Urbe inſigne cœnobium, cuius anno noſtræ epochæ 424. Valentinus præfecturam gerebat: quo tempore novæ de gratia, & libero arbitrio inter Monachos Adrumetinos contentiones exortæ, novos etiam Auguſtino labores peperere. Florus eiuſdem cœnobii Monachus Uzalam ad ſuos profectus ad Auguſtinianos Monachos divertit. Uzala, vel ut ait Auguſtinus, Uzalis erat Urbs Provinciæ Proconſularis inter Hipponem & Carthaginem prope Uticam ex eodem Patre in lib. 22. de Civit. Dei cap. 8. *Uzali, inquit, quæ colonia Uticæ eſt, multa præclara per eumdem martyrem Stephanum facta cognovimus*. Huius Urbis Sacra adminiſtrabat Evodius, qui ex Auguſtini Monaſterio Hipponenſi, ut poſtea patebit, ad illam Eccleſiam promotus Auguſtinianum inſtitutum illuc invexerat. Florus ibidem dictante Felice Monacho epiſtolam celeberrimam Auguſtini 105. ad Syxtum, qui poſtea Romæ Pontifex ſedit, exſcripſit; atque Adrumetum cito citius tranſmiſſa Carthaginem ſe contulit. Monachi Adrumetini acceptam epiſtolam curioſius legere cæperunt: at quod illa altiſſima divinæ gratiæ & prædeſtinationis myſteria continebat, non omnes germanam eiuſdem intelligentiam aſſecuti ſunt, ſed in varios & ab auctoris mente prorſus alienos illam ſenſus diſtraxerunt; unde graviora eo in cœnobio diſſidia emerſere. Interim Florus Carthagine reverſus, cum male ſe audire intelligeret, quod ob miſſam Auguſtini epiſtolam diſſidiorum auctor publicabatur, rem Valentino Monaſteriarchæ ſignificavit; eas enim ſuorum ille contentiones ignorabat. Valentinus epiſtolæ interpretationem ab Evodio Uzalenſi petendam eſſe cenſebat: erat enim Evodius Auguſtini diſcipulus, & ob legationem ad Honorium anno abhinc viceſimo

una

una cum Theaſio Epiſcopo Membloſitenſi ſumma cum laude obitam; ex epiſtola 65. Auguſtini & cap. 56. Cod. Africani, tota Africa percelebris. Idem etiam Sabinum Monaſterii presbyterum virum literis apprime eruditum rogavit, ut laudatæ epiſtolæ ſenſum exponeret; quod etiam ille ſatis diligenter executus eſt. At Creſconius & Felix Monachi ab ipſo auctore rectam epiſtolæ intelligentiam accipiendam contendebant: nullus enim Auguſtinianæ ſententiæ melior Auguſtino interpres videbatur. Valentinus moleſte ferebat, iſthæc diſſidia S. Doctori innoteſcere: at cum certam utrique ad Auguſtinum pergendi ſententiam ſtare animadverteret, dato viatico eosdem Hipponem ire permiſit. Scribit hæc Valentinus ad Auguſtinum epiſtola 256. *Quibus propter ipſam pietatem ſumptus dedimus, ne vulnera ipſorum cumularemus*. Nullas tamen ad Auguſtinum literas deferendas eisdem tradidit. Quæ vero Creſconius ac Felix Auguſtino narraverint, idem S.Pater epiſtola 46. ad Valentinum miſſa ſignificat: *Retulerunt*, inquit, *monaſterium veſtrum nonnulla diſſenſione turbatum, eo quod quidam in vobis ſit gratiam prædicent, ut negent hominis eſſe liberum arbitrium, & quod eſt gravius, dicant, quod in die iudicii non ſit vel red-*
Matth. 16.27. *diturus Deus* unicuique ſecundum opera eius. *Etiam hoc tamen indicaverunt, quod plures veſtrum non ita ſentiant, ſed liberum arbitrium adiuvari fateantur per Dei gratiam, ut recta ſapiamus atque faciamus*. Ceterum Valentinus ea de re ad Evodium ſcripſit: nam Evodii reſponſum in Bibliotheca Monaſterii Trevirenſis S. Maximini invenit Sirmondus, eiuſque fragmentum capiti 1. Hiſtoriæ Prædeſtinatianæ inſeruit; maiori longe laude donandus, ſi integrum Evodianæ epiſtolæ exemplum publicaſſet.

Auguſtinus hactenus invectus contra divinæ gratiæ hoſtes, quaſi mutata velificatione pro libero etiam arbitrio ſibi pugnandum eſſe cognovit. Librum igitur illis inſtruendis ſtatim elucubravit, quem de Gratia & Libero arbitrio inſcripſit; in quo ex arcanis ſacrarum literarum liberum arbitrium probari oſtendit, ubi hominibus a Deo præcepta imponuntur; divinam tamen gratiam ad divina mandata neceſſariam, illamque non ex meritis dari; legem abſque gratia reos facere iubendo, gratiam bonos facere adiuvando; nullum bonum deſiderium gratiam præcedere; Deum iubere quandoque, quæ non poſſumus, ut ab

illo

illo noverimus, quid petamus; exemplo parvulorum ſtatim poſt baptiſmum decedentium oſtendi, gratiam ſine meritis dari, occultumque eſſe Dei iudicium, cur unus ſalvetur, alter vero damnetur. Hoc libro accepto *iuvenes* illi (ita enim ab Auguſtino vocantur epiſt. 46. ad Valentinum) ſtatim ad ſuos redire deſtinarant, ut cum ſociis Paſchalia Feſta celebrarent. Quare S. Pater laudatam modo epiſtolam illis tradiderat Præfecto cœnobii Valentino, reliquiſve ſub eo religioſis viris ſcriptam. At Auguſtinus, quo inſtructiores ad ſuos reverterentur, ad aliquot inſuper dies ſecum illos detinendos duxit; quæ poſtea eidem Valentino epiſtola 47. ſignificavit: *Creſconium*, inquit, *Felicem, & alium Felicem Dei ſervos, qui ex veſtra congregatione ad nos venerunt, nobiſcum egiſſe Paſcha noverit caritas veſtra, quos ideo tenuimus aliquanto diutius, ut inſtructiores ad vos redirent adverſus novos hæreticos Pelagianos*. Addidit Auguſtinus libro de Gratia & Libero arbitrio epiſtolas Synodi Carthaginenſis, itemque Milevitanæ, ac quinque pariter Epiſcoporum ad Innocentium Papam, atque huius ad omnes reſcripta: rurſus epiſtolas Synodi Africanæ ad Zoſimum, & eiusdem Pontificis literas ad totius Orbis Epiſcopos; poſtremo etiam canones plenarii Concilii Carthaginenſis anno 418. Kalendis Maii celebrati. Verum ubi illi cum tot ſcriptis Adrumetum advenere, novo errori locus datus eſt; nam cum quidam legiſſet, omnia opera bona eſſe dona Dei, in id abſurdi deflexit, ut dixerit: neminem corripiendum, ſi Dei præcepta non faceret, ſed pro illo tantummodo orandum Deum, ut ipſo donante faceret, quod iubebatur.

Valentinus dogmatis novitate turbatus rem per literas Auguſtino renuntiavit: (illæ numero 257. inter Auguſtinianas leguntur;) in quibus gratias agit de libro atque eccleſiaſticis literis ad ſe tranſmiſſis, novaque diſſidia ſuo in Monaſterio ex eiuſdem libri lectione ſuborta intimat. Epiſtolam per Florum, cuius alloquendi ſe cupidum Auguſtinus ſignificaverat, tranſmiſit. Ubi Hipponem Florus ac ſocii advenere, Auguſtinus Florum exactam epiſtolæ ad Syſtum intelligentiam tenere gaviſus eſt; quod initio libri de Cor. & Grat. his teſtatur. *Hanc fidem, quæ ſine dubio vera, & prophetica, & apoſtolica, & catholica fides eſt; etiam in fratre noſtro Floro inveniſſe me gaudeo: unde hi potius corrigendi ſunt, quos quidem propitio Deo correctos eſſe*

 iam

iam exiſtimo, qui eum non intelligebant. Ex quibus patet, quam iniuſte a Sirmondo in libro de Hæreſi Prædeſtinatiana cap. 1. Florus tamquam *pravæ interpretationis auctor* traducitur. Ceterum Auguſtinus, quo procul ab Adrumetinis omnem errorum caliginem expelleret, nitidioris doctrinæ librum de Correptione & Gratia inſcriptum compoſuit. Hic quidem liber parvus mole eſt, ſed doctrina maximus, totus myſteriis refertus, univerſam divinæ gratiæ œconomiam oculis ſubiicit; ut iure merito aureus a doctiſſimis nuncupetur. Docet in eo ſapientiſſimus Antiſtes, non eſſe electionem luti ſed figuli, cur in eadem maſſa perditionis unum vas fiat ad honorem, alterum ad contumeliam; perſeverantiam in bono eſſe donum Dei; homines prædeſtinari ad gloriam & gratiam non ſecundum eorumdem propoſitum, ſed Dei; voluntatem hominis non libertate gratiam conſequi, ſed gratia libertatem; myſterium gratuitæ prædeſtinationis in parvulis elucere; diverſam eſſe gratiam hominis innocentis, & reparati; eſſe illam adiutorium quo fit ut poſſimus bene agere ſi volumus, hanc vero reapſe facere ut velimus: unde una eſt adiutorium *ſine quo non*, altera adiutorium *quo*; iſta enim humana voluntas *indeclinabiliter & inſuperabiliter* agitur. Ego quidem hunc librum ſoleo appellare clavem, qua ad univerſam Auguſtini de divina gratia & libero arbitrio doctrinam aditus aperitur; quem ſane librum S. Proſper merito *plenum divinæ auctoritatis* in epiſtola ad Auguſtinum nuncupavit. In eodem vero volumine Semipelagianos, qui poſtea in Galliis emerſere, ſolidiſſime evertit; unde contra illud ea gens acerrimis odiis linguas acuit, ut inferius dicetur.

Hos Adrumetinorum Monachorum tumultus Baronius, anno 418. contigiſſe ſcribit ibidem num. 18. At Torellus tom. 1. Sæcul. Auguſt. anno 417. eosdem alligat. Sed falſam eſſe eorum opinionem certum eſt; uti etiam quod putavit Ianſenius, decennio poſt nempe anno 428. ea diſſidia apud Adrumetum emerſiſſe. Baronius inde refellitur, quod Monachi illi ante Paſcha Auguſtinum adierunt, ut ex epiſtola 46. & 47. ad Valentinum patet; epiſtola vero ad Syſtum ſcripta fuit exeunte fere eo anno 418. vel certius aperiente ſe mare anno ſequenti; Firmo presbytero eamdem ex Africa in Italiam deferente. Etenim epiſtolam Syſti datam anno 418. poſt Pelagianorum damnationem Firmus Hipponem detulit abſente Auguſtino; qui initio æſta-

æſtatis eo anno morabatur Carthagine, ubi Synodus agebatur: die vero 20. Septembris erat Cæſareæ, ex initio geſtorum cum Emerito Donatiſta. Quare circa autumnum Hipponem reverſus Syſti epiſtolam ad ſe miſſam invenit, cui ubi per Albinum Romam proficiſcentem reſcribendi occaſio ſe ſe obtulit, brevem epiſtolam reſcripſit, quæ eſt numero 104. Deinde per Firmum longiorem alteram ſubmiſit, quam cum Monachi Adrumetini non intelligerent, diſſenſionibus locum dedere. Hinc anno 418. memorata Adrumetinorum litigia non contigere. Præterea Auguſtinus epiſtola illa 47. ſcribit, ſe mittere Adrumetum præter Innocentii & Zoſimi literas, *quod poſteriori Concilio plenario totius Africæ contra ipſum errorem breviter conſtituimus*. At literæ Zoſimi in Africam anno 418. pervenere III. Kalendas Maias, & Synodus plenaria Kalendis Maii habita fuit Carthagine: qua ergo ratione circa Paſcha illius anni, quod celebratum fuit VII. die Aprilis; Cyclo Solis VII. Lunæ I. lit F. mittere potuit Auguſtinus Zoſimi epiſtolam encyclicam, & canones Concilii plenarii Carthaginenſis? Quare circa annum 424. pro componendis Adrumetinis de divina gratia rumoribus duos illos Auguſtini libros procuſos dicimus, quod illos in fine ſuorum operum in libris Retractationum S. Doctor recenſuit. Ex quibus errare etiam Ianſenium patet, dum decennio poſt annum a Baronio aſſignatum, ſcriptos eoſdem libros autumat; cum libros Retractationum anno 427. ab Auguſtino ad exitum perducti ſint; in quorum calce, uti diximus, libri ſcripti ad Adrumetinos memorantur.

Auguſtiniani inſtituti Scriptores, memoratos Adrumetini cœnobii Monachos inter noſtros numerant; adeoque confidenter Aloyſius Torellus hoc ipſum ſibi perſuaſit, ut in Sæculis Auguſtinenſibus ad annum 402. num. 2. id *extra dubium* eſſe pronuntiaverit; ea præſertim opinione ductus, quod unica Auguſtini regula id temporis in Africa vigebat. Et quidem noſtri homines Monachos ab Auguſtino Africæ primitus invectos adeo manifeſtis argumentis evicere, ut apud æquos iudices id extra dubium poſuerint. Eos inter eminent ſuperſtites Patres doctiſſimi atque eruditiſſimi, Chriſtianus Lupus Doctor ac Profeſſor Lovanienſis, Ioſeph Sabbatinus Ravennas, & qui eo in campo totis lacertis depugnavit, laudatus Torellus Bononienſis, quos viros amoris & honoris cauſa nomino. Quare ſatis erit illud

Digitized by Google

ipſum paucis hic indicare. Cum S. Pater eſſet Mediolani, antequam baptizaretur, cum Potitiano concive ac inſigni Theodoſii duce verba fecit; de quo colloquio inter alia hæc refert lib. 8. Confeſſ. cap. 6. *Inde ſermo eius devolutus eſt ad Monaſteriorum greges, & mores ſuaveolentiæ tuæ, & ubera deſerta eremi, quorum nos nihil ſciebamus*. Ignota ergo erat Auguſtino monaſtica profeſſio; atque adeo numquam illius inſtituti cœnobium nec Carthagine, nec alibi in ſua provincia viderat, antequam in Italiam tranſmitteret. Hinc lib. 2. Retract. cap. 21. ſcribit: *Ut de opere Monachorum librum conſcriberem, illa me neceſſitas compulit, quod cum apud Carthaginem Monaſteria eſſe cœpiſſent, alii de ſuis manibus tranſigebant* &c. Quare recens erat apud Carthaginem Monaſteriorum exſtructio. In eo vero volumine cap. 28. ait: *Sub generali nomine Monachorum veſtrum propoſitum blaſphematur tam bonum, tam ſanctum, quod in Chriſti nomine cupimus, ſicut per alias terras, ſic per totam Africam pullulare*. Nova erat Monaſteriorum in Africa plantatio, quam tamen latius per eam regionem propagari Auguſtinus optabat. Hinc Circumcelliones peſſima Donatiſtarum factio novum Monachorum nomen Catholicis exprobrabant; teſte Auguſtino in pſal. 132. *Quando vos recte hæreticis de Circumcellionibus inſultare cœperitis, illi vobis inſultant de Monachis. Dicere conſueverunt, quid ſibi vult nomen Monachorum?* Adeo Afris nova prorſus & incognita erat Monachiſmi profeſſio, ut nec nomine tenus eamdem cognoſcerent.

Porro hoc ſanctioris vitæ inſtitutum ab Auguſtino primitus Africæ invectum probatur luculentiſſimo S. Patris teſtimonio; in quo noſtri Scriptores iure ſibi triumphum canunt. Lib. 3. con. Pet. cap. 40. hæc ſcribit: *Deinceps perrexit ore maledico in vituperationem Monaſteriorum ac Monachorum, arguens etiam me, quod hoc genus vitæ a me fuerit inſtitutum. Quod genus vitæ omnino quale ſit, neſcit, vel potius toto Orbe notiſſimum neſcire ſe fingit*. Viden, ut Petilianus tamquam inuſitatum ac prorſus in Africa novum Monachorum genus traducit? Erat vero Petilianus Epiſcopus Cirtenſis inter Donatiſtas magni nominis, & in collatione Carthaginenſi a Fortunatiano Siccenſi Epiſcopo collat. 1. cap. 217., itemque a Marcellino iudice collat. 3. cap. 190. cum honoris præfatione nominatus fuit. Quomodo ergo vir talis adeo palam mentiri auſus fuiſſet? At mentitus fuerit, cur Auguſtinus apertæ falſitatis eumdem

reum

reum non peregit? Monaſticæ ergo vitæ inſtitutor in Africa vel ipſorum hæreticorum confeſſione fuit Auguſtinus. Hinc recte magnus Eccleſiaſticorum Annalium conditor Baronius ſcribit ad annum 504. *Sed unde huiuſmodi Monaſtica inſtitutio fluxit in Africam? Si recte memoria tenes non ab alio, quam ab ipſo S. Auguſtino, qui eamdem ex Romana, & Mediolanenſi Eccleſia primitus mutuatus in Africam invexit, atque latiſſime propagavit.*

Lucas Holſtenius novam prorſus ſententiam tenuit de origine Africani Monachatus. Etenim in præfatione ad collectionem regularum cap. 2. ait: *E Capraria inſula, ubi greges fuiſſe monachorum indicat Rutilius Numatinus ſcribens circiter annum Chriſti 416., miſſi ad S. Auguſtinum Monachi id inſtitutum in Africam intulerant, quod ibi receptum eſt, nequicquam Donatiſtis obſtantibus.* Vir doctiſſimus, & antiquarum ſchedarum diligentiſſimus perſcrutator illius dicti neminem teſtem laudavit; neque illud a nobis ullo pacto admitti poteſt. Scribit S. Auguſtinus epiſtolam 81. ad Monachos Capraricæ, & quidem iam Epiſcopus, nam ibidem inquit: *Noſtras* (orationes) *ſæpe ſauciat, & debilitat caligo & tumultus ſæcularium actionum: quas etſi noſtras non habemus, eorum tamen, qui nos angariant mille paſſus, & iubemur ire cum iis alia duo, tantæ nobis ingeruntur, ut vix reſpirare poſſimus.* Iohannes Marquez vir doctiſſimus putavit haſce literas ſcriptas fuiſſe ab Auguſtino presbytero & nondum Epiſcopo, ex hac epigraphe: *Domino dilecto & exoptatiſſimo fratri & compresbytero Eudoxio, & qui tecum ſunt fratribus, Auguſtinus, & qui mecum ſunt fratres in Domino S.* Sed labitur vir eruditus; nam Auguſtinus epiſtolam 105. datam anno 418. ita inſcribit: *Sancto fratri & compresbytero Syſto*; item epiſtolam 86. *Caſulano compresbytero*; rurſus epiſtolam 122. *Compresbytero Victoriano*; immo epiſtolæ 62. hunc titulum ponit: *Condiacono Cæleſtino Auguſtinus.* In laudata autem epiſtola ad Caprariæ Monachos ait: *Nam & ante iam fama & nunc, fratres, qui venerunt a vobis Euſtathius & Andreas bonum Chriſti odorem de veſtra ſancta converſatione ad nos attulerunt.* At Auguſtinus antequam baptizaretur, Monachorum nomen ignorabat; Africæ dein reſtitutus Monachum ſtatim induerat, & paulo poſt Epiſcopus fuerat deſignatus, quo tempore fama tenus Caprarienſes Monachos ſibi notos fuiſſe af-

fir-

Digitized by Google

firmat; duos vero illos Caprarienſes Monachos ad ſe veniſſe, cum iam Epiſcopus eſſet, patet ex illis verbis: *Nunc fratres, qui venerunt a vobis*; ut plane appareat, falſum eſſe, miſſos ad S. Auguſtinum e Capraria Monachos cœnobiticum inſtitutum Africæ primitus intuliſſe. Quo anno Caprarienſes Aſcetæ in Africam transfretarint, ex Oroſio lib. 7. cap. 36. ſatis intelligitur. Gildone enim contra Honorium in Africa rebellante, Maſcezil tyranni frater ab Imperatore contra eumdem dux deſignatus, antequam in Africam transmitteret: *Caprariam inſulam adiit; unde ſecum ſanctos ſervos Dei aliquot permotos precibus ſuis ſumpſit*. Horum ille potius ſupplicationibus, quam numero militum, acie ſuperior evadens, tyranno ad laqueum adacto, tumultus compreſſit, Honorio IV. & Eutychiano Coſſ. Quare anno 398. cum Imperatoria claſſe Monachi Caprarienſes in Africam delati, & Auguſtinenſium Monachorum fama permoti, ad Hipponenſem Epiſcopum religioſi per Africam inſtituti conditorem perrexere; qui tunc prima eos vice præſentes vidit, cum fama tenus eorumdem antea nomen tantum intellexiſſet.

His de Auguſtiniano Monachatu indicatis, quæ pluribus noſtri Scriptores proſequuntur, ad Adrumetinos Monachos ſermo iterum vertendus eſt, atque eorumdem inſtitutum indagandum. De Auguſtiniano Hipponenſi monaſterio eiusdem Monachus, dein Calamenſis Epiſcopus Poſſidius ſcribit cap. 11. *Proficiente doctrina divina ſub Sancto ac cum Sancto Auguſtino in Monaſterio Deo ſervientes, Eccleſiæ Hipponenſi clerici ordinari cœperunt. Ac deinde innoteſcente & clareſcente de die in diem Eccleſiæ catholicæ prædicationis veritate, ſanctorumque Dei propoſito, continentia, paupertate profunda, ex Monaſterio quod per illum memorabilem virum eſſe & creſcere cœperat, magno deſiderio poſcere atque accipere Epiſcopos & clericos pax Eccleſiæ atque unitas & cœpit primo, & poſtea conſecuta eſt. Nam ferme decem, quos ipſe novi, ſanctos ac venerabiles viros, continentes & doctiſſimos Beatus Auguſtinus diverſis Eccleſiis, nonnullis quoque eminentioribus rogatus dedit. Similiterque & ipſi ex illorum ſanctorum propoſito venientes, Domini Eccleſiis propagatis, & monaſteria inſtituerunt, & ceteris Eccleſiis promotos fratres ad ſacerdotium præſtiterunt*. Habes hic ex uno Auguſtini Monaſterio per eiusdem Monachos ad epiſcopatum promotos per Africam Monachiſmi propagationem. Loqui vero

ro Poſſidium de Monaſterio Monachorum, non Clericorum compertum eſt; ſcribit enim, *in Monaſterio Deo ſervientes Hipponenſi Eccleſiæ ordinari cœpiſſe*. Non ergo erat Monaſterium Hipponenſium Clericorum, ſed Monachorum, qui poſtea in clerum tranſcribebantur. Eos inter, qui ex eodem cœnobio ad ſacras cathedras evecti ſunt, fuit Evodius Epiſcopus Uzalenſis in provincia Proconſulari, qui in ſua Urbe Monaſterium pariter inſtituit. Hic Chriſtianis ſacris initiatus Mediolani cum Auguſtino aliquantulum moratus, cum eodem in Africam redierat ex lib. 9. Confeſſ. cap. 8. ibique ſub eiusdem diſciplina Monachum induerat; ex epiſtola eiusdem inter Auguſtinianas 258. Dein Uzalenſis Epiſcopus deſignatus, ea in Urbe Monaſterium ſe habuiſſe teſtatur in fine libri 2. de Miraculis D. Sephani in appendice tom. 10. S. Auguſtini; ubi de Florentio ad D. Stephani aras pro recuperata valetudine ſolvendi cauſa voti Uzalam advenientē ſcribit: *Monaſteria quoque ingreſſus, venerabili Epiſcopo ſimulque ſervorum Dei ad ſe concurrenti choro, omnia hæc enarravit*. Fuiſſe vero illud Monaſterium non Clericorum, ſed Monachorum patet ex epiſtola 258. in qua Evodius ſcribit iuvenem quo exceptore utebatur, filium fuiſſe *presbyteri Armeni Melonitani*, additque, *ægrotavit ſexdecim diebus apud parentes ſuos*. Itaque Armenus presbyter non vivebat in Monaſterio in domo Epiſcopi Clericus Regularis. Rurſus mortuo eodem puero ait: *Pater ipſius presbyter cum ſene Theaſio in Monaſterio eſſe cœperant conſolandi ſe gratia*. Ex his colligitur presbyterum e domo propria, in qua filius obierat, ipſeque habitabat, in Monaſterium ſe recepiſſe; unde Evodius Uzalæ clericos ſub regulam non adegit. Ex hoc Monaſterio Uzalenſi Adrumetinum inde plurimum diſtans derivaſſe noſtris probabile videtur; ſiquidem cum Adrumetini Monachi Uzalam ſe conferebant, in Auguſtiniani inſtituti cœnobio ab Evodio extructo benigne excepti degebant; ex epiſtola 256. Valentini ad Auguſtinum. Ea enim occaſione Florus in Uzalenſi Monaſterio epiſtolam Auguſtinianam ad Syſtum exſcripſit, atque ad Adrumetinum cœnobium miſit. Poſtea vero diſſidiis obortis (in varios enim ſenſus eadem epiſtola diſtrahebatur) Valentinus Cœnobiarcha ad Evodium Uzalenſem rem componendam deferre ſtatuit: *Propoſui*, inquit, *ad auferendas impias quæſtiones, ut ad Dominum ſanctum Patrem Evodium mitteremus, ut ipſe nobis de hoc ſa-*

cro-

croſancto libro propter ignaros aliquid certius reſcripſiſſet. At cur Valentinus Epiſcopum Adrumetinum de proximo non conſuluit? Sederintne tunc Adrumeti Filocius qui anno 411. collationi Carthaginenſi interfuerat, vel Felix qui ſub Genſerico eamdem Eccleſiam regebat, teſte Victore Vitenſi lib. 1. de Perſecutione Vandalica, vel alter neſcio quis medius inter utrumque, in incerto eſt. Ex his noſtri putant probabiliter inferri, ab Evodii diſcipulis Monaſterium illud apud Adrumetum exſtructum; nam & Evodium *Patrem* Valentinus appellabat, & pro ea, qua pollebat auctoritate, Monaſterii diſſidia eumdem componere poſſe ſperabat. Quod vero Adrumetini Monachi S. Auguſtinum uti ſupremum Monachorum Patrem, a quo univerſus Africæ Monachatus natales traxerat, revererentur, ex fine laudatæ epiſtolæ Valentini iidem colligunt; ita enim concludit: *Si quid autem famulus tuæ ſanctitatis frater ſuggeſſerit Florus pro regula monaſterii digneris, PATER, petimus libenter accipere, per omnia nos infirmos inſtruere*. Hæc pro Monachatu Auguſtiniano Adrumetinorum, ſyncellitæ congerunt; quæ refero quidem, ſed nec probo, nec improbo. Unum hic nobis notandum venit; exemptionem Monaſteriorum a iuriſdictione Epiſcopi diœceſani fuiſſe apud Africanos antiquiſſimam. Hoc patet ex Synodo Carthaginenſi a Bonifacio Primate Africæ anno 525. celebrata; in qua Petri Abbatis Monaſterium in provincia Byzacena non modo a diœceſani Epiſcopi, verum etiam a Liberati id temporis Byzacenarum Eccleſiarum Primatis iuriſdictione exemptum fuit: Nam Monachi dato libello ſupplici Bonifacio: *Poſcimus*, dixere, *ut noſtrum Monaſterium facias Tuæ Beatitudinis regimini ſubiacere*, to. 38. Concil. edit. regiæ pag. 332. Ibidem vero pag. 334. idem Petrus Abbas, ac Concellitæ hæc teſtantur: *De Adrumetino Monaſterio nullo modo ſilere poſſumus, qui prætermiſſo eiuſdem civitatis Epiſcopo, de tranſmarinis partibus ſibi ſemper presbyteros ordinaverunt, Valentinum, Epiphanium, Victorianum, & Paulum*. Ex quibus luce clarius conſtat, Adrumetinos non fuiſſe Canonicos Regulares, ut perperam ſcripſit Petrus a S. Trudone; (tunc enim Adrumetino Epiſcopo in omnibus morem tamquam ſubditi geſſiſſent,) ſed fuiſſe Monachos ex inſtituto religioſo in Africa ab Auguſtino primum plantato derivatos.

Occaſione Monachorum Adrumetinorum ab Auguſtino in bo-

nam

Digitized by Google

nam frugem revocatorum, libeat hic extra ordinem alterius Auguſtini Monachi a Pelagianiſmo ad rectum dogma Auguſtino auctore converſi hiſtoriam inſerere; in qua narratione non temporis ſeries, ſed facti exemplum me ad eamdem hic recitandam movet. Baronius ac Uſſerius ad annum 420. ſcribunt, Leporium Monachum non modo Pelagianorum errores ſecutum, verum etiam Neſtorii hæreſim de Chriſto Domino prædocuiſſe; ex Caſſiano lib. 1. de Incarnat. cap. 4. ubi ait: *Leporius tunc Monachus, modo presbyter, qui ex Pelagii inſtitutione vel potius pravitate deſcendens, apud Gallias aſſertor prædictæ hæreſeos aut inter primos aut inter maximos fuit, a nobis admonitus, a Deo emendatus, ita male conceptam perſuaſionem magnifice condemnavit, ut non minus pæne admiranda ſit correctio illius, quam illæſa multorum fides*. De eodem ſcribit Gennadius lib. de Script. cap. 59. *Leporius adhuc Monachus, poſtea presbyter præſumens de puritate vitæ, quam arbitrio tamen & conatu proprio, non Dei adiutorio obtinuiſſe crediderat, Pelagianum dogma cœperat ſequi; ſed a Gallicanis doctoribus admonitus, & in Africa per Auguſtinum emendatus, ſcripſit emendationis ſuæ libellum* &c. Hic libellus diu latuit, donec antiquarum ſchedarum excuſſor Sirmondus illum invenit; editus vero legitur tomo 38. Concil. edit. regiæ pag. 16. Docuerat Leporius in quadam epiſtola errorem de Chriſto Domino, quem poſtea Neſtorius latius propagavit, nempe Deum non fuiſſe ex Virgine natum, ſed purum putum hominem, qui ſecluſo quolibet Dei adiutorio vitia carnis domuerat. Audiatur Leporius: *Non ipſum Deum*, inquit, *hominem natum, ſed perfectum cum Deo natum hominem dicebamus, pertimeſcentes ſcilicet ne divinitati conditionem adſignaremus humanam*. Errorem vero, qui poſtea Pelagianorum proprius fuit, olim ſe tenuiſſe, hiſce declarat: *Illud etiam minime reticendum cenſeo, quod in eadem epiſtola ſimili devians errore ſubiunxi, Chriſtum Dominum noſtrum ſic omnia quæ erant paſſionum, impleſſe; ut in nullo quaſi perfectus homo a divinitatis auxilio iuvaretur; volens ſcilicet, ita in Chriſto hominem adſignare perfectum, quo alienum & ab his paſſionibus Verbum Patris adſererem: & ſolum per ſe hominem egiſſe hæc omnia poſſibilitate naturæ mortalis, ſine aliquo Deitatis adiutorio, probare conabar*. Ita virtutes etiam in Chriſto ex ſolis naturæ viribus, non vero ex divinæ

Digitized by Google

vinæ gratiæ adiutorio derivatas autumabat. Is autem cum in Galliis falſi dogmatis magiſter detectus fuiſſet, nec admonitus pravam opinionem deſerere voluiſſet, Proculo Maſſilienſe & Cylinnio Foroiulenſe adnitentibus, e Provincia expulſus, in Africam transfretavit; ubi Auguſtini præſertim argumentis convictus errores depoſuit, ſanæque doctrinæ aures dedit. Hinc cum pluribus in Galliis ſe ſcandalo fuiſſe cognoſceret, palinodiæ libellum compoſuit; quem hac ſubſcriptione firmavit: *Ego Leporius libellum meo ſenſu dictatum, in quo fidem meam Deo volente in finem uſque tenebo, medullitus exprimere volens, in Eccleſia Carthaginenſi relectum ſubſcripſi*. Nomina eidem dedere Aurelius Carthaginenſis, Auguſtinus Hipponenſis, Florentius ab Hippone Diarrhytorum, & Secundus Megarmitanus, qui pariter de eadem Leporii converſione ad provinciæ Epiſcopos ſcripſere. Haſce literas exhibet Sirmondus tomo 1. Concil. Galliæ, atque inſertæ ſunt tomo 4. Concil. edit. regiæ pag. 667. cum hac epigraphe: *Dilectiſſimis & honorabilibus fratribus & conſacerdotibus Proculo & Cylinnio Aurelius, Auguſtinus, Florentius, & Secundinus in Domino ſalutem*. De illius vero errore hæc tradunt. *Cum enim præoccupatus eſſet ſicut homo in aliquo delicto, eodemque non parvo, ut de Unigenito Filio Dei, quod erat in principio Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, cum autem venit plenitudo temporis, Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis; non recta quædam ſaperet, nec vera ſentiret, negans hominem factum, ne videlicet ſubſtantiæ divinæ quæ æqualis eſt Patri, indigna mutatio vel corruptio ſequeretur* &c. In quibus tamen literis, cum nullus Leporii error de divina gratia correctus afferatur, palam fit, eumdem ante publicatam Pelagianorum hæreſim libellum memoratum ſcripſiſſe; quod pluribus lib. 2. c. 3. oſtendemus, quo loco Leporii converſionem citra annum 410. retrahemus.

Sed nec convenit inter Scriptores, quis fuerit iſte Leporius, quove tempore ab errore correctus receſſerit. Flavii Dextri Chronicon anno 406. hæc habet: *Leporius Epiſcopus Uciceņſis in Bætica, prius Monachus e familia S. Auguſtini mutat perditam ſuam priorem ſententiam, admonitus a S. Auguſtino præceptore ſuo*. Quid hic dicam? Magni enim fiunt Chronica Dextri & Maximi ab Auguſtiniani inſtituti Scriptoribus. At apud alios inter apocryphorum quiſquilias reiiciuntur. Pugnat tamen

pro

pro utroque Bivarius Ciſtercienſis, ac laborioſiſſimis commentariis utrumque defendere conatur. Illud certum eſt, Leporium anno 430. presbyterum fuiſſe; nam Caſſianus, qui eo anno libros ſuos de Incarnatione compoſuit, ſcribit lib. 1. cap. 4. *Leporius tunc Monachus, modo Presbyter*. Et poſtea: *Is ergo in ſe reverſus non ſolum in Africa, ubi tunc erat, atque nunc eſt* &c. Itaque anno 430. erat Leporius presbyter in Africa. Reponit Bivarius anno 406. errorem ſuum revocaſſe, & hoc Dextrum intelligere, qui tamen poſtea poſt plures annos ſedem Uticenſem obtinuit; quæ interpretatio quam violenta ſit, nemo non videt. Iohannes Marquez Auguſtinianus vir eruditiſſimus in libro de Origine Auguſtinienſium cap. 10. §. 4. tradit, hunc Leporium eſſe illum, qui legitur in ſubſcriptione Synodi primæ Toletanæ. Errat. Nam laudata Synodus celebrata eſt Stilichone II. Conſule anno 405. Leporius autem nec poſt quinque luſtra inter Epiſcopos recenſebatur. S. Auguſtinus epiſt. 110. vel potius Notarii recenſentes presbyteros, qui Eradii electioni aderant in Hipponenſi Eccleſia, ſcribunt: *Cum Auguſtinus Epiſcopus una cum Religiano, & Marciano Coepiſcopis ſuis conſediſſet in Eccleſia Pacis Hipponenſium regionum* (forte *regiorum*) *præſentibus Saturnino, Leporio* &c. *presbyteris*. Ea electio contigit anno 426. Quare ego hunc eumdem Leporium puto, qui olim in Gallia Monachus, poſtea ab errore in Africa revocatus a S. Auguſtino, quod ſatis doctus cenſebatur, ibidem presbyter apud Hipponem conſecratus fuit. Hunc vero Leporium presbyterum Hipponenſem fuiſſe alienigenam diſerte tradit Auguſtinus ſerm. 50. de Diverſis.

CAPUT XXIV.

Pelagiani Iohanne tyranno in Occidente imperante tumultuant. Valentinianus occiſo Iohanne legem in Pelagianos promulgat. S. Auguſtinus libros Retractationum ſcribens, eoſdem hæreticos confutat, & novis Iuliani libris reſpondet.

Iohannes occupato per vim Imperio, contra Theodoſium exercitus ubique in Italia conſcribebat. Hæretici ac Pelagiani præſertim, optimam ſectæ promovendæ occaſionem nacti, non modo ubique turbas ciebant, ſed Romæ etiam a Cæleſtini Papæ communione palam ſe ſuſpenderant. In Galliis etiam non- *Anno 425.*

nulli non e plebe tantum, ſed ex Antiſtitum numero pro hæreſi liberius ſtare, ac loqui occœpere. Nullus tunc Imperatoris metus; nam tyrannus Theodoſiani apparatus fama perculſus, quo univerſis gratior fieret, unicuique pro libidine de religione ſentire permittebat. *Is*, auctore Procopio lib. 2. de Bello Vandalico, *vir leni animo, rerum intellectu valens, & virtutem ſuo pretio æſtimare gnarus quinque per annos imperium tenuit.* Fallitur; neque enim biennium in regno explevit. Theodoſius Cæſare prius deſignato Valentiniano conſobrino puero quinquenni, ac Placidia amita Auguſta nuncupata, utrumque in Italiam remiſit, additis Ardaburio rebus Perſico bello fortiter geſtis ſatis percelebri, Aſpareque eiusdem filio cum validiſſimis copiis; alterum etiam exercitum Candidianus ductavit. Ardaburius cum Salonas adveniſſet, & Aquileiam adnavigaret, improviſa tempeſtate ſuborta, prætoria navi ventorum vi in hoſtile litus impulſa a Iohannis militibus captus, in tyranni poteſtatem vivus venit; a quo tamen honorifice exceptus, & amici loco habitus ſine cuſtodia Ravennæ apud ipſum degere iuſſus eſt. Placidia cum Cæſare filio Aſpareque ægre Aquileiam pervenere. Vota ea in procella pro incolumitate ſuſcepta, poſtea Ravennæ ab Auguſta perſoluta ſunt, tyranno occiſo, grateſque redditæ lapidi inſculptæ. Inſcriptionem dedimus cap. 20. ad annum 421. Auctor eſt Rubeus, qui Ravennatum res in literas digeſſit, poſt Placidiæ adventum univerſam Italiam ad Theodoſii partes tranſiſſe, una Ravenna, ubi Iohannes morabatur, excepta. Sed ex Olympiodoro redarguitur apud Photium Cod. LXXX. qui commentarios de Bello contra Iohannem Theodoſio ipſi inſcripſit: Capto Ardaburio, *eius interim*, inquit, *filius Aſpar una cum Placidia in magna rerum deſperatione luctuque verſabantur: ſed Candidianus multis occupatis urbibus, partaque rebus bene geſtis nominis claritate luctum diſſipavit, animoſque reddidit.* Hic Candidianus olim nuptiarum inter Placidiam & Ataulphum Gothorum Regem conciliator fuerat, magnaque in hoc bello victoriæ pars fuit; illius tamen ceteri Hiſtorici ne meminere quidem. Hic idem eſt Candidianus, qui poſtea Comes Domeſticorum ab eodem Theodoſio ad Epheſinam Synodum cum milite miſſus, quo citra tumultus eadem perageretur, omnem pro Neſtorio lapidem impius movit; belloque partam gloriam præpoſtero hæretici patrocinio corrupit. Interim Ardaburius

clam

Digitized by Google

clam filium monuit, tyrannum Ravennæ moras nectere, atque Ætium cum ingentibus Hunnorum copiis expectari; in Ravennatem agrum ante barbarorum adventum legiones quam citius raperet, bellum de proximo tyranno oſtentaturus. Aſpar, qui Aquileiæ ſubſtiterat, nil moratus cum expeditiſſimo equitatu Venetorum fluminibus ſuperatis, in Ravennatum fines advolat; Adeſt magnis auſis propitium Numen: etenim cum Urbs ſtagnis undique circumflua navibus tantum adiretur, paſtore quodam duce vadum nulli hactenus tentatum invenit, atque improviſus incuſtoditam portam occupat; eodemque impetu in Urbem irrumpens vivum tyrannum capit, ferroque gravatum ad Placidiam Aquileiæ belli exitum opperientem traſmittit. Hanc victoriam die tertia Octobris contigiſſe Panvinius putat; ſed æſtate ineunte Iohannem captum, ac paulo poſt ſupplicio traditum exiſtimo. Scribit Socrates lib. 7. cap. 24. Theodoſio ludos Circenſes Conſtantinopoli edenti tyranni necem ſignificatam, qui ludis e veſtigio intermiſſis, ſuperis gratias relaturus in templum ſeceſſit; ac paulo poſt iter in Italiam Valentinianum Imperatorem deſignaturus ſuſcepit. At Theſſalonicæ morbo impeditus ulterius non eſt progreſſus: Helionem tamen officiorum magiſtrum cum corona in Italiam miſit. Ipſe interim valetudine recuperata Conſtantinopolim rediit, cum pridie Atticus Antiſtes ſepulchro traditus fuiſſet, qui *decima die Octobris* obierat. Hæc Socrates. Ex quibus menſe Octobris Iohannem & vivendi & imperandi finem feciſſe, ut Panvinius dixit, falſum eſſe intelligitur. Addit Socrates: *Haud diu autem poſtea, nempe viceſima tertia menſis eiuſdem, iunioris Valentiniani inauguratio publicata eſt*. Conſonat Chronicon Alexandrinum Coſſ. Theodoſio XI. & Valentiniano Cæſare: *His Coſſ. Valentinianus iunior a Theodoſio creatus eſt Auguſtus menſe Hyperberetæo X. Kal. Novembris*. Nempe Conſtantinopoli die 23. Octobris publicata eſt Valentiniani Auguſti deſignata inauguratio. Hinc errant, qui ea die Ravennæ dictum eumdem Imperatorem putant; quos inter eſt Ricciolius lib. 4. cap. 12. Chronologiæ, ut vocat, reformatæ; itemque meus Panvinius, qui Idibus Octobris id contigiſſe ſcribit. Certum eſt Valentinianum VIII. Idus Octobris adhuc Aquileiæ Cæſarem, nondum Auguſtum fuiſſe ex Cod. Theod. lib. 16. L. 47. *de Epiſcopis* &c. ubi hæc ſubſcriptio legitur: *Dat. VIII. Idus Octobris Aquileiæ*

Digitized by Google

leiæ D. N. Theodoſio Auguſto XI. & Valentiniano Cæſare Coſſ.

Placidia Auguſta, ut ait Sozomenus lib. 9. cap. 16. *magnam gerens curam pro religione & Eccleſiis*, plures leges Aquileiæ condidit, Iohanne iam neci tradito. Contra hæreticos (quos inter Pelagianos fuiſſe nulli dubium eſt) Romæ tumultuantes hocce reſcriptum nomine Valentiniani publicavit: *Manichæos hæreticos, ſchiſmaticos, omnemque ſectam catholicis inimicam ab ipſo aſpectu Urbis Romæ exterminari præcipimus, ut nec præſentia criminoſorum contagione fœdentur. Circa hos autem maxime urgenda commotio eſt, qui pravis ſuaſionibus a Ven. Papæ ſe ſe communione ſuſpendunt; quorum ſchiſmate plebs etiam reliqua vitiatur. His conventione præmiſſa 20. dierum condonavimus inducias, qui niſi ad communionis redierint unitatem, expulſi uſque ad centeſimum lapidem ſolitudine, quam elegerunt; macerentur. Dat. XVI. Kal. Aug. Aquileiæ Theod. XI. Aug. & Valentiniano Cæſare Coſſ.* Habetur lib. 16. Cod. Theod. tit. V. Ante octavum etiam diem reſcriptum dederat ad Amacium Præfectum Prætorio Galliarum, in quo cap. 3. in Pelagianos Epiſcopos hanc ſententiam ſcribit: *Diverſos Epiſcopos nefarium Pelagiani & Cæleſtiani dogmatis errorem ſequentes, per Patroclum ſacroſanctæ legis Antiſtitem præcipimus conveniri: & niſi intra viginti dies ex conventionis tempore (intra quos deliberandi tribuimus facultatem) errata correxerint, ſeſeque catholicæ fidei reddiderint, Gallicanis regionibus expelli, atque in eorum ſacerdotium fidelibus ſubrogari; quatenus præſentis erroris macula de populorum animis tergeatur, & futuræ bonum diſciplinæ iuſtioris inſtituatur* &c. *Data VII. Idus Iulias Aquileiæ* eiſdem Conſulibus. Hanc legem refert Sirmondus tomo 1. Conciliorum Galliæ; itemque habetur tomo 4. Concil. edit. regiæ pag. 672.

His ſane legibus Pelagianorum arrogantia compreſſa eſt, & Placidia reportatam de tyranno victoriam longe eiſdem illuſtriorem reddidit. Præmium autem pietatis ſtatim ſubſecutum eſt; nam per Hellionem Valentinianus adhuc ſeptennis imperiale diadema atque Auguſti titulum a Theodoſio accepit. Henricus Palladius lib. 10. rerum Foroiulienſium Valentinianum Aquileiæ Auguſtum declaratum ſine teſte narrat. Panvinius ac Sigonius, Marcellinum Comitem ſecuti, Ravennæ id contigiſſe ſcribunt. Sed plane credendum eſt Idatio & Olympiodoro, qui

tunc

Digitized by Google

tunc vivebant. Ille in Chronico hæc habet: *Valentinianus qui erat Cæſar; Romæ Auguſtus appellatur*. Hic vero in fine libri ultimi apud Photium Codice laudato ait: *Cæſo dein Iohanne tyranno Placidia una cum Cæſare filio Ravennam iniit. Hellion vero Magiſter & Patricius Romam ſe contulit, omnibuſque eo confluentibus Valentinianum iam ſeptennem veſte induit imperatoria*. Cum vero Valentinianus die 8. Octobris ex reſcripto ad Baſſum lib. 16. Codicis Theodoſiani ſuperius memorato, Aquileiæ adhuc moraretur, patet exeunte tantum anno Romæ Auguſtum fuiſſe per Hellionem declaratum. Extat reſcriptum datum Romæ ab eodem iam Auguſto initio anni ſequentis die tertia Ianuarii, lib. 10. Cod. Theod. L. 1. *de Conductoribus, & hominibus domus Auguſtæ* ad Senatum Urbis Romæ cum hac ſubſcriptione, *Datum III. Non. Ianuarias Romæ DD. NN. Theodoſio XII. & Valentiniano II. Auguſtis Coſſ.* Ex quibus etiam deducimus, Placidiæ Matris operæ Romæ contra Pelagianos alioſque hæreticos Eccleſiaſticam rem ſtabilitam. Haud tamen diutius in Urbe Valentinianus ſubſtitit; nam die 6. Martii erat Ravennæ ex reſcripto ad eumdem Baſſum Pr. P. Cod. Theod. lib. 20. L. 2. *de Conductoribus* &c. *Dat. Pridie Non. Martii Ravennæ Theodoſio XII. & Valentiniano II. Augg. Coſſ.*

Dum hæc in Italia gerebantur, Auguſtinus quaſi a Pelagianis feriatus, pleroſque libros ab anno 423. uſque ad annum 426. elucubravit: Hos inter principem locum tenent duo prægrandia volumina de Trinitate, & Civitate Dei; illud in libros quindecim digeſtum, hocce vero libros duos & viginti complectens. De priori ſcribit S. Doctor in præfatione ad Aurelium: *De Trinitate quæ Deus ſummus & verus eſt, libros iuvenis inchoavi, ſenex edidi*. Baronius anno 426. num. 17. putat libros de Civitate Dei perfectos fuiſſe a S. Doctore anno 429. in qua opinione eſt etiam noſter Coquæus in commentariis ad lib. 18. eius operis cap. 54. Nam S. Doctor ibidem a Conſulatu Manlii Theodori uſque ad illud tempus quo librum ſcribebat, annos ferme triginta computat; at ille Conſulatum geſſit anno 399. Quod autem S. Pater lib. 2. Retract. cap. 43. numerat viginti duos libros de Civitate Dei, cum tamen anno 426. duo Retractationum volumina conſcripſerit, Baronius ait, illum libros 22. nominaſſe, non quod eoſdem integros tum temporis edidiſſet, ſed quod

uni-

univerſo operi eum librorum numerum deſtinaſſet. Verum oppoſitum ex Auguſtino habemus; hæc enim ſcribit lib. 2. Retract. cap. 41. *Utrum vel quomodo Deus, qui Spiritus eſt, etiam per corpus videatur: ſed eam poſtea quæſtionem ſane difficillimam in noviſſimo, ideſt viceſimo & ſecundo libro de Civitate Dei ſatis, quantum arbitror, explicavi.* Explicatur autem cap. 29. quod eſt totius operis penultimum. Univerſum igitur volumen de Civitate Dei ante libros Retractationum terminatum fuit. Quod vero opponunt, non officit; nam triginta illi anni numerandi ſunt non a Conſulatu Manlii, ſed a ſuperioris anni Conſulibus Honorio Aug. IV. & Fl. Eutychiano, anno noſtræ Epochæ 398. Ibi enim Auguſtinus confutat illud Gentilium oraculum fabuloſum, poſt annum CCCLXV. a primo Petri miraculo cultum Chriſtianum deſiturum; aitque illum numerum Honorio & Eutychiano Coſſ. terminatum Idibus Maii: *Ex quo*, addit, *uſque ad hoc tempus per triginta ferme annos, quis non videat, quantum creverit cultus nominis Chriſti?* Non dixit abſolute triginta, ſed *ferme triginta*, quo loquendi modo aliquot annos ad illum numerum deficere ſignificavit, nempe unum aut alterum. Ceterum in his libris de Civitate Dei & peccatum originale eiuſque pœnas; & divinæ gratiæ neceſſitatem ſæpe probat: præſertim lib. 13. & 14. qui toti contra Pelagianam hæreſim decertant; quam etiam libro ultimo cap. 22. a fundamentis evertit.

Anno 426. Auguſtinus Pelagianis ubique terrarum proſtratis, veluti foris re feliciter geſta, domeſticis iam veluti poſtliminio animum intendens, diu meditatum opus exequi conſtanter decrevit. Vivente adhuc Marcellino anno 413. editos abs ſe libros cenſoria auctoritate recognoſcere cupiebat, ſed & negotiorum ſubinde ingruentium ac librorum ſcribendorum neceſſitate præpeditus, in ultimam ſenectam poſtremam illam ac laborioſam curam diſtulerat. Ad ipſum tamquam ad oraculum ex Chriſtiano Orbe epiſtolæ volitabant; eumdem plurimi ex remotiſſimis provinciis conſilii cauſa conveniebant; neque minus laborum Africani addebant: Hipponenſes veluti ſuo iure ceteris illo frequentius utebantur. Hinc Auguſtinus, quo ſuorum voluminum Retractationem commodius perageret, neve ad alia diſtraheretur, de ſucceſſore nominando ſerio deliberavit. Quare pro concione cives Hipponenſes adhortatus eſt, ut Eradium presbyterum ſcien-

tia ac pietate florentem, ſibi quoad viveret, coadiutorem darent, dein mortuo ſucceſſorem. Quod vero hæc Eradii inauguratio peracta eſt coram frequentiſſimo populo VI. Kal. Octobris Theodoſio XII. & Valentiniano iterum Coſſ. eo fere modo, ſi pompam excipias, quo Auguſti Cæſares Collegas Imperii deſignabant, geſtorum ordinem ex ep. 110. oculis ſubdo. Hipponenſibus igitur in templo Pacis coactis, Auguſtinus brevi quidem, ſed luculenta oratione Eradium Collegam ſibi dari deprecatus eſt; dubium mortalibus ultimum diem; ſperari in pueritia adoleſcentiam, in adoleſcentia iuventam, in iuventute optari ſenectam; utrum iſta mortali poſtea contingat, incertum, ſperari tamen; nullam reliquam, quam ſperet ætatem, ſenectuti relictam; ſenem ſe eſſe, ac diei ſupremo proximum; Urbes graves plerumque turbas pati in Præſulibus eligendis; ſibi in votis eſſe, ne quid mali ſe mortuo Hipponenſes ſubirent; decreviſſe Severi Antiſtitis Milevitani paulo ante defuncti exemplum ſequi; qui ante obitum ſucceſſorem omnium optimum nominaverat; hinc ſe quoque in Collegam Eradium ab illis depoſcere. Tunc a populo acclamatum: *Deo gratias, Chriſto laudes*: *dictum eſt vices ter*. *Auguſtino vita*: *dictum eſt tredecies*. *Te Patrem, te Epiſcopum*: *dictum eſt octies*. Cumque reticeretur, iterum Auguſtinus: *Non eſt opus*, inquit, *me de laudibus eius aliquid dicere. Faveo ſapientiæ, & parco verecundiæ. Sufficit, quia noſtis eum: & hoc me velle dico, quod vos velle ſcio; & ſi ante neſcirem, hodie probarem. Hoc ergo volo, hoc a Domino Deo noſtro nunc etiam in ætate frigida votis ferventibus poſco, hoc ut mecum oretis exhortor, admoneo, rogo, ut omnium in pace Chriſti collatis & conflatis mentibus confirmet Deus, quod operatus eſt in nobis. Qui miſit mihi eum, ſervet eum, ſervet incolumem, ſervet ſine crimine, ut qui facit gaudium viventis, locum ſuppleat morientis* &c. A populo acclamatum eſt *trigeſies ſexies*: *Deo gratias, Chriſto laudes, exaudi Chriſte*. *Auguſtino vita*: *dictum eſt tredecies*. *Te Patrem, te Epiſcopum*: *dictum eſt octies*. *Dignus, & iuſtus eſt*: *dictum eſt vicies*. *Bene meritus, bene dignus*: *dictum eſt quinquies*. His, aliiſque populi acclamationibus finitis Auguſtinus, *Ego caritati*, ait, *& benevolentiæ veſtræ apud Dominum Deum noſtrum gratias ago, immo de illa Deo gratias. Ergo, Fratres, quidquid eſt, quod ad me perferebatur*,

tur, ad illum perferatur. Ubi neceſſarium habuerit conſilium; meum non negabo auxilium. Abſit ut me abſtraham; tamen quidquid illud eſt, quod ad me perferebatur, ad illum perferatur. Ipſe me autem conſulat, ſi forte non invenit, quid facere debeat; aut poſcat adiutorem, quem novit patrem; ut & nobis nihil deſit, & ego tandem aliquando, ſi quantulumcumque ſpatium mihi huius vitæ donaverit Deus, ipſam meam quantulamcumque vitam non dem ſegnitiei, nec donem inertiæ, ſed in ſanctis ſcripturis quantum ipſe permittit & largitur, exerceam. Hoc & ipſi proderit, & per ipſum etiam vobis. Nemo ergo invideat otio meo, quia meum otium magnum habet negotium. Video me de hac re, propter quam vos invitavi, omnia vobiſcum egiſſe, quæ debui. Hoc ad ultimum rogo, ut geſtis iſtis dignemini ſubſcribere, qui poteſtis. Hic mihi reſponſione veſtra opus eſt: teneam reſponſionem veſtram: de hac aſſenſione aliquid acclamate. A populo acclamatum eſt: *Fiat, fiat: dictum eſt vicies quinquies. Dignus eſt, iuſtus eſt: dictum eſt vicies octies. Fiat, fiat: dictum eſt quater decies. Olim dignus, olim meritus; dictum eſt vicies quinquies. Iudicio tuo gratias agimus; dictum eſt tredecies. Exaudi Chriſte, Eradium conſerva; dictum octies decies.* His peractis Auguſtinus ad ſacra facienda deſcendit Superos precaturus, ut eo die geſta Hipponenſibus bene verterent. De memoratis Hipponenſis populi acclamationibus in Eradii facta per Auguſtinum electione agit in lib. 7. de Vet. acclamat. & plauſu cap. 3. Franciſcus Bernardinus Ferrarius V. C. & de ſacra iuxta ac profana literatura optime meritus; cuius modo nepos Octavius Ferrarius in hac Academia Patavina oratoriam cathedram moderatur, & eiusdem nominis famam æquat, & extendit. Tanta enim eſt viri eruditio, tanta orationis copia, tantus in dicendo lepor, ut ſuum iterum Patavinis Livium lacteo eloquentiæ fonte manantem reſtituat. Hoc tamen Livio Octavius felicior viſus, quod illius inviſendi gratia privatos tantum Romam uſque ſemel profectos accepimus: hic vero omnium literariæ Reipublicæ procerum oculos in ſui admirationem trahit, & ſummorum Principum munificentiam plena manu effuſam continenter experitur.

Auguſtinus novis iiſque aſſiduis iterum ſeſe laboribus exercuit, ut non otia inveniſſe, ſed negotia mutaſſe viſus ſit; etenim qui hucuſque contra hæreticos tot ac tanta bella geſſerat, victricia

con-

Digitized by Google

contra ſemet veluti arma convertit, ac editos abs ſe libros cenſorio ſtylo notavit. In his nonnulla, quæ Pelagianis favere a minus intelligente ſorte putari poterant, commode explicat; ut ex libro primo Retract. cap. 7. 9. 10. 13. 23. aliiſque colligitur. Porro edita opera nonaginta tria in CCXXXII. libros digeſta correxit. Duo autem hæc Retractationum volumina anno 426. exeunte inchoaſſe, & ſequenti perfeciſſe colligunt Scriptores ex Eradii electione; quæ ad hoc fuit ab Auguſtino inſtituta, ut grande hoc opus exequi poſſet. Nos altero id argumento probamus. Auguſtinus anno 418. fuerat Cæſareæ in Mauritania (ibi enim ipſomet teſte diſputavit publice cum Emerito eius loci Epiſcopo Donatiſta Imperatoribus *Honorio XII. &* *Theodoſio VIII. Coſſ. XII. Kal. Octobris*; ex initio libri de Geſtis cum Emerito) octennio vero poſt ſcripſit libros Retractationum. Nam cum corrigendum ſuſcepiſſet opus de Doctrina Chriſtiana inſcriptum, imperfectum illud agnovit: *Libros*, inquit, *de Doctrina Chriſtiana, cum imperfectos comperiſſem, perficere malui, quam eis ſic relictis ad alia retractanda tranſire*; lib. 2. Retract. cap. 4. Tertium igitur librum perfecit: *Addidi etiam*, inquit, *noviſſimum librum, & quatuor libris opus illud implevi*. At in libro iſto quarto inter librorum Retractationem elucubrato cap. 24. tradit ſe ab octennio apud Cæſaream Mauritaniæ diſſuaſiſſe populo pugnam civilem, quam lapidibus peragebat: *Et ecce iam ferme octo vel amplius anni ſunt*, inquit, *propitio Chriſto, ex quo illic nihil tale tentatum eſt*. Igitur hæc ſcribebat anno 426. cum ante octo annos Cæſareenſes a tam immani ſpectaculo luculenta oratione dimoviſſet. Hos Retractationum libros completos fuiſſe anno 427. inde patet, quod multum operæ ab occupatiſſimo alias viro ea correctio exigebat, cum præſertim libri quidam addendi eſſent, alii ad umbelicum deducendi. P. Torellus tom. 1. Sæcul. Auguſt. anno 416. num. 39. hoc ipſum affirmat; eo quod Auguſtinus literis Proſperi interpellatus librum ſcripſit de Prædeſtinatione Sanctorum; unde Retractationum libros anno demum 427. terminavit. Sed falſo nititur fundamento. Nam liber de Prædeſtinatione Sanctorum eſt ſcriptus poſt duos libros Retractationum. Do teſtem ipſum auctorem libro eodem de Prædeſt. SS. c. 3. *Denique*, inquit, *cum mea cuncta opuſcula retractarem, eamque retractationem ſtylo proſequerer, cuius operis iam duos* ab-

abſolveram libros, antequam ſcripta veſtra prolixiora ſumpſiſſem. Ianſenius etiam libros Retractationum inter ultima momentis Auguſtini ſcripta reponit; cum tamen S. Doctor triennio ſuperſtes fuerit, decemque alios inſuper libros ediderit, ut dicemus. Poſſidius in libro de Vita Auguſtini cap. 28. de hac voluminum recognitione ita ſcribit: *Ante proximum vero diem infirmitatis obitus ſui a ſe dictatos & editos recenſuit libros*. Et poſtea: *Unde etiam duo conſcripſit volumina, quorum eſt titulus de Recenſione librorum*. Hæc autem quo tempore accipienda ſint, ſtatim his ſignificat: *Verum brevi conſequenti tempore divina voluntate & poteſtate provenit, ut manus ingens diverſis telis armata, & bellis exercitata immanium hoſtium Vandalorum & Alanorum commiſtam ſecum habentes Gothorum gentem aliarumque diverſarum gentium perſonas, ex Hiſpaniæ partibus tranſmarinis navibus Africæ influxiſſet & irruiſſet*. At hæc Vandalorum irruptio in Africam accidit anno 427. quæ cum ex Poſſidio conſecuta ſit ſcriptionem duorum librorum Retractationum, patet iſtos anno 427. ex eodem Poſſidio completos; quod vidit etiam Baronius ad annum 426. p. 496.

Anno 427. Auguſtinus exaratis duobus Retractationum libris, ſacras conciones (homilias Græci vocant) epiſtolas & alia, quæ ſecundo, octavo, nono, & decimo tomo continentur, retractanda ſuſceperat, cum inopinato in nova prælia a Iuliano provocari ſe ſenſit. Alipius iam tertio Romam navigarat: ubi cum negotiis expediendis incumberet, cognovit Iulianum alterum librum Auguſtini de Nuptiis & Concupiſcentia quatuor abhinc fere annis ab ſe ad Valerium Comitem delatum octo adverſariis libris impugnaſſe. Quare illorum quinque priores celerrime tranſcriptos opportunam occaſionem præterire nolens, cito citius ad Auguſtinum tranſmiſit, promittens alios tres quam primum tranſcriptos ſe miſſurum, & multum inſtans, ne reſponſionem differret. Auguſtinus ſcribit de his Iuliani libris ad Quodvultdeum; cuius epiſtola præponitur libro de Hæreſibus; ex qua colligimus, quæ hac de re nobis deſcribentur. Annus erat 427. & Alipius Romæ aderat, qui cum ad Bonifacium Pontificem libros quatuor Auguſtini tulerit, tertio Italicam peregrinationem abſque dubio ſuſcepit. Cum enim Alipio Roma Iuliani libros tranſmittente Auguſtinus dicat, ſe iam duos Retractationum libros abſolviſſe, quos editos diximus anno 427. Alipius quadriennio fere Ro-

mæ

mæ commoratus fuiſſet (nam Bonifacius anno 423. VIII. Kal. Novemb. obierat) quod cum eccleſiaſticæ eorum temporum diſciplinæ repugnet, tertio Alipius Romam veniſſe dicendus eſt. Itaque hoſce quinque Iuliani libros Sanctus Doctor accepit , quando iam retractatis CCXXXII. libris , reliqua opera , quæ quatuor laudatis prægrandibus voluminibus continentur , iam iam cenſuræ admoturus erat . Et quidem epiſtolarum volumen relegerat ; at nondum quidpiam inde corrigendo dictarat . Hæc ſunt eius verba in epiſtola ad Quodvultdeum : *Reſtabant epiſtolæ , & tractatus populares ; quos Græci homilias vocant . Et plurimas epiſtolarum legeram , ſed adhuc nihil inde dictaveram , cum me etiam iſti Iuliani libri occupare cœperunt , quorum nunc quarto reſpondere cœpi .* Ex quibus Ianſenius corrigendus venit, qui putat libros de Prædeſtinatione SS. & de Dono perſeverantiæ ſcriptos eſſe ante libros poſteriores contra Iulianum . Nam cum Iuliani libros accepit , teſtatur Auguſtinus, terminatis duobus libris Retractationum ſe quidem epiſtolas legiſſe, ſed nihil inde expungendum dictaſſe : at vere cum cap. 3. de Prædeſt. SS. dixerit , ſe iam abſolviſſe duos libros Retractationum; capite tamen 21. de Dono perſev. ait : *propterea nunc facio libros , in quibus opuſcula mea retractanda ſuſcepi* &c. Ex quibus conſtat Auguſtinum , cum ſcribebat ad Proſperum , iam inchoaſſe alios libros Retractationum , qui imperfecti poſtea remanſerunt , neque editi ſunt ; cum tamen acceptis Iuliani libris ab Alipio nihil reliquorum operum ſe retractaſſe affirmaverit .

Auguſtinus reliquorum voluminum emendationem altius animo infixam tenebat , quam ut ulla ab incepto opere inſtantia revocari poſſet . Verum Alipio etiam atque etiam reſponſionem per literas urgente , manum tabulæ admovit : *Cuius* (nempe Alipii) ait, *inſtantia coactus ſum , remiſſius ſemper agere quod agebam , ut operi utrique non deeſſem , uni diebus , alteri noctibus , quando mihi ab aliis occupationibus hinc atque hinc venire non deſiſtentibus parceretur ;* in epiſt. ad Quodvultdeum . Itaque ſanctiſſimus ſenex a devicto iam toties hoſte provocatus ſomno horas negabat ; quo eumdem datis reſponſionibus confutaret . Hoc poſtremum contra Iulianum opus eadem prorſus methodo exaravit , qua & Fauſtum Manichæum , & Petilianum Donatiſtam olim reiecerat . Nam quaſi alternis ſermonibus in præſentia diſſereret , verba Iuliani ſub eius nomine poſuit , red-

Digitized by Google

dita ſub ſuomet etiam nomine reſponſione, tamquam ea fuiſſent inter diſputandum a notariis excepta. Itaque pertinaci labore die noctuque operi incumbens, iam quarto Iuliani libro reſpondere cœperat, cum ad alia diſtrahitur. Quodvultdeus diaconus Carthaginenſis omnium hæreſum catalogum ab Auguſtino per literas inſtanter petiit. Ille operis laborem cauſari, in quo olim Epiphanius magni apud Cyprios nominis Antiſtes, & apud Latinos Philaſtrius Brixienſis deſudarant; tranſmiſſurum ſe Epiphanii codicem Græcum quem ipſemet Quodvultdeus Carthagine per interpretes Latio donaret. Non acquievit Quodvultdeus, ſed ab Auguſtino diſcere ſe ea cuncta velle reſpondit; Epiphanium relatis hæreſibus ſingulis ſingulas Eccleſiæ contrarias definitiones forte non ſubdidiſſe; prolixum eſſe Epiphanii opus; brevem ſe indiculi in modum libellum petere; neſcire ſe Græcas literas; interpretes vero plerumque difficiles evadere vel obſcuros. Auguſtinus amiciſſimi iuvenis inſtantia motus, refutato quarto Iuliani libro, volumen de Hæreſibus una cum Retractationum altero conſcribere aggreſſus eſt. Porro in fine prioris operis cap. 88. Pelagianam hæreſim ponit; illud tamen imperfectum ad diaconum miſit; non enim hæreſum recitationi Eccleſiæ definitiones ſubtexuit. Quare librum concluſit: *Ad id, quod reſtat implendum, quod tam magnum eſſe cernitis, me orationibus adiuvetis*. Ceterum mortuo S. Doctore, Primaſius Epiſcopus Africanus Auguſtinianæ doctrinæ ſtudioſiſſimus, ut ex eiusdem in Epiſtolas Pauli commentariis liquet, idem opus complevit, teſte S. Iſidoro de Eccleſ. Script. cap. 9. ubi affirmat: Primaſium in tribus libris de Hæreſibus ad Fortunatum Epiſcopum explicuiſſe, *quod olim beatiſſimus Auguſtinus in libro hæreſeon imperfectum morte interveniente reliquerat*.

FINIS LIBRI PRIMI.

HI-

Digitized by Google

HISTORIÆ PELAGIANÆ
LIBER SECUNDUS.
CAPUT I.

Caſſianus apud Maſſiliam Semipelagianiſmi auctor. De Caſſiani patria Holſtenii ſententia laudata. Plura Gueſnay de Caſſiano dicta confutantur.

HUcuſque de geſtis ac ſcriptis S. Auguſtini contra Pelagianos dictum eſt, modo tranſimus ad eos, qui eiurato Pelagio nonnihil tamen eiuſdem errorum retinuere. Hos Scholaſtici recentiores dixere Semipelagianos: quorum cum princeps fuerit Iohannes Caſſianus, vir literis ac morum integritate illuſtris, de eiuſdem origine, atque in Galliam adventu nonnulla præmittenda eſſe duximus. Is enim non modo Maſſilienſes, apud quos Monaſterium condiderat, Auguſtino hoſtes fecit, verum etiam vicinos Lerinæ Monachos quoad illam de gratuita prædeſtinatione ad fidem ſententiam in partes contra Doctorem Hipponenſem traxit: unde graviſſimi per univerſam Galliam tumultus excitati ſunt, nonnullis S. Auguſtini dicta acerrime defenſantibus, aliis longe pluribus eadem pertinaciter impugnantibus; quæ omnia in præſenti volumine nobis deſcribentur.

Prodivit anno 1652. Lugduni excuſus liber ſatis iuſtæ molis inſcriptus *S. Iohannes Caſſianus illuſtratus*, auctore Iohanne Baptiſta Gueſnay, qui Xenophontis Cyropædiam imitatus, Caſſianum non qualis reapſe fuit, ſed qualem ipſe eumdem eſſe voluerit, nobis exhibuit. Initio libri Scythicam Cherroneſum fuſius deſcribit, ibique cap. 1. apud Theodoſiam Urbem, quam Scythicarum omnium principem facit, avitam Caſſianorum gentem *in honoribus ampliſſimis fortuniſque maximis conſtitutam* fingit. Ex hac, inquit, ortus magni ingenii adoleſcens Athenas ſcientiarum diſcendarum cauſa miſſus, nobilem ibidem adoleſcentulam adamavit, nuptiiſque celebratis ex eadem paulo poſt Caſſianum ſuſcepit Athenis natum patre Scytha, matre indigena. Hoc pacto facili negotio Gueſnaius Gennadium, qui Caſſia-

Digitized by Google

ſianum *natione Scytham* dixit, cuidam Chronico Maſſilienſi Monaſterii S. Victoris, in quo Caſſianus apud Athenas natus dicitur, conciliavit. Addit cap. 3. Caſſianum adhuc quadrimum in Palæſtinam a genitoribus deductum fuiſſe, atque celeberrimi Monaſterii patribus traditum; quo ſimul & pietatis ac literarum rudimenta perdiſceret. Addit cap. 6. ſeptennem Athenas revocatum in nobiliſſima Orbis Academia gravioribus diſciplinis animum addixiſſe; ibique cum Germano itidem ex Scythia oriundo arctiſſimam amicitiam coluiſſe, cum quo demum, ut ſcribit cap. 8. in Palæſtinam reverſus monachum induit. Quæ omnia ſine ullo teſte poſt annos mille ducentos, & quod excurrit, animoſe ille Scriptor aſſeruit, quaſi Caſſiani ephemeridem legiſſet. At Lucas Holſtenius eximiæ eruditionis vir cap. 3. præfationis ad Regulas Monachorum, in Galliis apud Provinciam Caſſianum ortum arbitratur: idque non modo ex ſtylo Gallicanis illius ætatis Scriptoribus familiari, verum etiam ex eiuſdem aſceticis commentariis deduci exiſtimat. Nam collat. 24. cap. 1. ſcribit: *Quia ad repetendam Provinciam noſtram, atque ad reviſendos parentes quotidianis acrius æſtibus urgebamur*. Quibus verbis provinciam Provinciæ palam a Caſſiano deſignatam putat. Præterea hæc de ſua patria Caſſianus ſubiicit: *Ipſorum locorum ſitus, in quibus erat a maioribus noſtris avita poſſeſſio, ipſarumque amœnitas iucunda regionum ante oculos pingebatur, quam gratæ & congruæ ſolitudinis ſpatiis tenderentur, ita ut non ſolum delectare Monachum poſſent ſecreta ſylvarum, ſed etiam magna victus præbere compendia*. Quæ Scythicorum deſertorum ſqualIori ac Caucaſeis rigoribus minime convenire poſſe, laudatus Scriptor obſervat.

Video hanc Holſtenii de patria Caſſiani ſententiam viris doctis probari, quos inter ob eximiam eruditionem merito nominandus venit Illuſtriſſimus D. Iohannes Gualterius Sluſius a Secretis Brevium S. D. N. Clementis X. Et ut verum fatear, neque violenter ex eodem Caſſiano hoc ipſum colligi videtur. Cum Germanus, ac Caſſianus Abrahamo Ægyptio Monacho deſiderium repetendæ patriæ, quo æſtuabant, aperuiſſent, tale reſponſum tulere: *Vos, qui ſummo animi & corporis niſu in hac regione dumtaxat quaſi naturam patriæ veſtræ in multis impugnare conamini, diligenter expendite, utrum in illis torpidis, ut fama eſt, regionibus, & velut frigore nimiæ infidelitatis*

obſtri-

obſtrictis, hanc, ut ita dixerim, nuditatem ſuſtentare poſſitis; collat. 24. cap. 8. At idem Caſſianus collat. 11. in præfatione ſcribit, Eucherium Lugdunenſem poſtea Epiſcopum in Ægyptum pergere voluiſſe, *ut hanc quaſi frigoris Gallicani rigore torpentem Provinciam dereliquens ad illas, quas Sol iuſtitiæ proximus reſpicit terras, maturis virtutum frugibus redundantes velut turtur caſtiſſimus tranſvolaret*. Ita utrobique Provincia, in qua ortus Caſſianus fuit, *frigore torpida* deſcribitur. Præterea Caſſianus, ac Germanus anachoreticam vitam inſtituere ſe velle dicebant, nullo viſitantium ſubinde Monachorum adventu turbatam; cui tranquillitati minus aptas eſſe dicebant Ægypti eremos: *Quod*, aiebant, *interdum a fratribus frequentati, iugi ſecreto, ac diuturno ſilentio ſecundum deſiderium noſtrum nequaquam poſſumus inhærere* &c. *Quod ſine dubio nullatenus in noſtra Provincia credimus eventurum, in qua aut nullum, aut certe rariſſimum profeſſionis huius virum invenire poſſibile eſt*: Idem vero in præfatione collat. 18. anachoreticam vitam *incognitam fere in hac regione*, nempe Gallicana pronuntiavit; ubi laudans Minervium, Leontium, ac Theodorum, queis collationes illas nuncupat, ait: *Anachoreticam ſitire ſublimitatem veſtris inſtitutionibus provocaſtis*. Quare cum Caſſianus iuvenis in Ægypto degebat, incognita fere Gallis erat anachoreſeos diſciplina.

Gueſnaius e Cherroneſo Scythiæ oriundum Caſſianum exhibet, patre quidem, uti diximus, Theodoſiæ cive nobiliſſimo, a quo Athenis ipſe poſtea genitus fuit, matre Athenienſi. Sed Caſſianus ſe non fuiſſe Athenienſem diſerte oſtendit lib. 1. de Inſtit. cap. 6. ubi deſcribens Monachos Ægyptios ait: *Geſtant etiam reſticulas duplices laneo plexas ſubtegmine, quas Græci* ἀναβολάς, *nos vero ſuccinctoria ſeu redimicula, vel proprie rebracchiatoria poſſumus appellare*. Numquam homo Atticus ſe a Græcis diſtinxiſſet. Unde vero Gueſnaio Theodoſia in mentem venerit, neſcio. Non eſt hic animus ſingula quæque refellere, quæ de Caſſiano idem Scriptor literis mandavit; inanem enim prorſus operam ponerem, atque lectorum patientia plus iuſto abuterer; nonnulla tamen hic ſubiiciam, ut univerſa illius operis facies cognoſcatur. Narrat cap. 7. Caſſianum cum Germano arctiſſimam familiaritatem in Academia Athenienſi inter ipſa literarum commercia iniviſſe; cum tamen Caſſianus hæc ſcribat collat. 1.

Digitized by Google

initio : *Cum quo* (nempe Germano) *mihi ab ipſo tyrocinio ac rudimentis militiæ ſpiritalis ita individuum deinceps contubernium tam in cœnobio quam in eremo fuit , ut cuncti ad ſignificandam ſodalitatis ac propoſiti noſtri parilitatem pronuntiarent , unam mentem atque animam duobus ineſſe corporibus* ; quæ repetit cap. 1. collat. 16. Non ergo in Academia Athenienſi , ſed in Bethlehemitico cœnobio arcta illorum amicitia initium auſpicata eſt . Scribit in fine cap. 7. Caſſianum ad religioſæ vitæ ſtudium ardentius capeſſendum a ſodali ſuo Germano excitatum : *Quo liberius* , inquit , *omnem curam atque operam in cognitione altiorum rerum conſumeret , Germani tamen auctoritas & exemplum inflexit , ad altiora Chriſtianæ diſciplinæ fundamenta iacienda* . At ſui ſtatim oblitus in eadem pagina 19. initio cap. 8. ait : *Et quidem Germanus , quod docile ingenium nactus eſſet & obſequens , nec ad parendum pervicax , ita paulatim mente ſenſibuſque immutatus eſt , ut Caſſiani verbis in cognitionem vanitatis mundanæ , rerumque caducarum adductus , novis illico exarſerit deſideriis* . Ita contraria ſubinde pronuntiavit . Recte inquit Seneca initio libri 1. de Clementiâ : *ficta cito in naturam ſuam recidunt* . Varias ibidem Caſſiani navigationes ac peregrinationes narrat , antequam eumdem Maſſiliam deducat . Si navigatio deſcribitur , modo flantibus eteſiis , tranquillo pelago , plenis velis Caſſianus vehitur cap. 2. pag. 10. cap. 43. pag 140. modo eumdem adverſis fluctibus agitatum , proximumque nufragiis facit cap. 5. pag. 12. cap. 19. pag. 52. cap. 24. pag. 76. cap. 30. pag. 85 mare quando libet , quando lubet pacans , agitans , ac ſi in utre , uti olim Ulyſſes , ventos includeret . Exacte etiam inſtitutæ a Caſſiano navigationis tempora novit ; unde cap. 41. *Sub exitum anni* : at cap. 30. *inclinante hyeme* navigaſſe eumdem tradit . Si vero terreſtri itinere Caſſiano per Palæſtinam pergendum eſt , compendiarias quaſdam vias deſcribit , ſacra loca viſitantibus huc uſque incognitas . Nam cap. 18. pag. 51. narrat , Caſſianum ſalutationum officiis perſunctum e Bethlehemitico oppido profectum , *Ioppem verſus ſtadiis vix quatuor aut quinque ſupra octo diſtantem* . Ita auctore Gueſnaio Bethlehem nec plenis duobus milliariis Ioppe diſtat ; cum tamen ſciamus , a Ioppe Rammam eſſe M. P. X. a Ramma Hieruſalem M. P. XL. Bethlehem vero M. P. VI. Hieroſolymis diſtare ſcribit S. Hieronymus .

mus. Conſulenda ſunt itineraria Hieroſolymitana, ac Geographorum tabulæ. Itinerarium equitis Iohannis Zuallardi omnium Italorum manibus teritur.

Anno 398. Iohanne Chryſoſtomo ad Conſtantinopolitanam ſedem evecto, Caſſianus ac Germanus eiusdem clero adſcripti ſunt; Germanus presbyter, Caſſianus diaconus deſignatus fuit. Gueſnaius, ut ubique veris falſa miſceat, dicit Theophilum Alexandrinum Chryſoſtomi electioni ſe ſe oppoſuiſſe, *ex iure prætenſo a Patriarchis Alexandrinis in electione Epiſcopi eius civitatis*; cap. 32. pag. 94. Næ Theophilus vir doctiſſimus canonem ſextum Nicænum ignorabat, qui Alexandrinæ diœceſi limites præfixit? Sedes C. P. ſuberat Primati autocephalo Heracleenſi in Tracia; ex decreto vero Synodi II. Oecumenicæ evaſit Patriarchalis. Et quidem cum inter confinia diœceſis Conſtantinopolitanæ interponatur ampla diœceſis Aſiatica autocephalo Epheſino ſubiecta, ac plures Patriarchæ Antiocheni provinciæ, unde aliquod ius ſupra ſedem C. P. Alexandrinus Antiſtes ſomniare potuiſſet ignoro. Porro Caſſianus palam fatetur ſe fuiſſe inter Chryſoſtomi clericos lib. 7. de Incarnat. cap. ult. & Gennadius cap. 61. de Script. illuſt. ait: *Caſſianus natione Scytha Conſtantinopoli a Iohanne magno Epiſcopo diaconus ordinatus* &c. Verum Chryſoſtomo poſtea Eudoxiæ Auguſtæ furore in exilium acto, Germanus ac Caſſianus pro ſuo Antiſtite Romam ad S. Innocentium Papam nomine cleri C. P. Legati venerunt. Scribit enim Innocentius hæc ipſa in literis ad eumdem clerum: *Ex literis caritatis veſtræ, quas per Germanum presbyterum & Caſſianum diaconum miſiſtis, tragœdiam malorum quam ab oculos poſuiſtis, anxia ſolicitudine cognovi*. Gueſnaius hac Caſſiani legatione recitata hæc addit cap. 35. pag. 106. *Deſignatus fuerat e Romanis inter colloquutores Leo Innocentii Archidiaconus, vir egregiæ ſanctimoniæ atque doctrinæ, qui deinde Sixto ſuccedens ordinatus eſt Romanus Pontifex, quantique referret hoc etiam commilitone partem ac ſtudia Chryſoſtomi ſtabiliri. Caſſianus intelligens, privatis quoque officiis hunc demereri, ac rei controverſæ rationes edocere anniſus eſt*. Hæc ille. Nolo interrogare, undenam Leonem inter colloquutores deſignatum acceperit; video enim cuncta ex libito ſine teſte ab eodem ſcribi. Certe tunc Leo non erat Innocentii Archidiaconus, uti neque etiam fuit tempore Zoſimi, qui Innocentio ſucceſſit. Etenim anno 418.

Digitized by Google

ſedente Zoſimo erat Eulalius Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus; qui contra Bonifacium ſchiſma conflavit. Nam in libello ſupplici cleri Romani ad Honorium Imperatorem apud Baronium anno 419. pag. 432. appellatur *archidiaconus Eulalius*. Id temporis erat Leo Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, quando mortuo Syxto Pontifice eiusdem ſucceſſor plenis ſuffragiis electus fuit, quod contigit anno 440. Quare ultra annos triginta duraſſet Leonis Archidiaconatus. Ceterum omnium bonorum vota irrita ceciderc, mortuo in exilio Chryſoſtomo anno 407. die 14. Septembris. Quare Caſſianus Byzantio diſcedens in Galliam ſe contulit, atque apud Maſſiliam ſedem fixit.

Rurſus hic nobis Gueſnaius confutandus eſt. Scribit Caſſianum poſt Chryſoſtomi mortem Romam veniſſe; ibique a S. Innocentio presbyterum ordinatum, ſtatim Pelagii tunc Romæ degentis hæreſim acerrime confutaſſe; quæ fuſius proſequitur cap. 39. Idem cap. 40. Urbis direptionem recitat; additque Caſſianum exeunte anno 410. ex Italia profectum ad Lerinenſes Monachos; dein ad Leontium ſe contuliſſe, quod cap. 42. enarrat; illum denique in Maſſiliæ portum appellit cap. 44. Quæ omnia procul a vero abeunt. Nam Pelagius licet Romæ nonnulla contra divinam gratiam garriret, nondum tamen uti hæreſeos aſſertor cognitus fuerat; immo ibidem adeo celebris habebatur, ut illius nomen vel apud Africanos eximie commendaretur; ipſo etiam teſte Auguſtino cap. 22. de Geſtis Pelagii, ſeu rectius Palæſtinis: *Prius abſentis*, inquit, *& Romæ conſtituti Pelagii nomen cum magna eius laude cognovi*. Sed cum Caſſianus ex Italia in Galliam contendit, profecto non potuit officii gratia viſitare Lerinenſes, aut Leontium. Nam cum Caſſianus primum Maſſiliam appulit, nondum Lerina monachis habitabatur, & Foroiulienſem ſedem tenebat S. Cylinnius Leontii deceſſor; ut ex ipſomet Caſſiano, & literis S. Auguſtini ad Cylinnium oſtendam cap. 3. Gueſnaius c. 34. ſcriptorem neſcio quid falſi de Caſſiano narrantem vocat *inconſultum, temerarium, ac frigidum fictorem*; additque: *Compingentes Caſſiani vitam una cum aliis mendaciis iſtud ipſum præteriiſſe noluerunt*. Quæ verba ſuo auctori an potiori iure reddenda ſint, alii iudicent. Hoc ſane conſtat poſſe nos Gueſnay exemplum imitatos, quorumcumque hominum, quorum nudum tantum nomen ad poſteros tranſiit, geſta literis conſignare, ſi nullo

teſte

teſte laudato ex proprio cerebro dicta ac facta quælibet confingere liceat; quod non eſt heroum virtutes laudare ſed fabulas vendere, ac præclariſſimorum virorum geſta ex mendaciis compacta poſteritati irridenda obtrudere.

Interim Caſſianus conſtructo apud Maſſiliam cœnobio in ore famæ eſſe cœperat. Quare Caſtor Aptenſium Antiſtes egit per literas cum Caſſiano, ut commentaria de Inſtitutis Monachorum Ægypti ſibi tranſmitteret. Morem geſſit Caſſianus, ac duodecim de eo argumento libros exaravit; in quibus poſtremam Pelagianæ ſententiæ moderationem ſecutus: poſſe nos, dixit, bona opera humanis quidem viribus inchoare, at non ſine divina gratia eadem perficere. Scribit enim lib. 12. cap. 14. *Nec hoc dico, ut humanos conatus evacuans ab induſtria & laboris intentione quemquam revocare contendam. Sed plane conſtantiſſime non mea, ſed ſeniorum ſententia definio, perfectionem quidem ſine his omnino capi non poſſe, his autem ſolis ſine gratia Dei poſſe eam a nemine conſummari. Ut enim dicimus conatus humanos apprehendere eam per ſe ipſos ſine adiutorio Dei non poſſe, ita pronuntiamus laborantibus tamen ac deſudantibus miſericordiam Dei gratiamque conferri, & ut verbis Apoſtoli loquar*, volentibus & currentibus *impartiri*. Ne tamen putaretur ſentire, gratiam Dei ſecundum merita dari, quæ erat Pelagianorum ſententia, ſubiungit: *Dicimus enim ſecundum Salvatoris ſententiam, dari quidem petentibus, & aperiri pulſantibus, & a quærentibus inveniri, ſed petitionem & inquiſitionem & pulſationem noſtram non eſſe condignam, niſi miſericordia Dei id quod petimus dederit, vel aperuerit quod pulſamus, vel illud quod quærimus, fecerit invenire. Præſto eſt namque occaſione ſibi tantummodo a nobis bonæ voluntatis oblata ad hæc omnia conferenda*. Ceterum Caſſianum non bono fuiſſe in Auguſtinum animo inde colligitur, quod tacite eius operoſas de divina gratia diſputationes videtur ſugillare, dum ad eamdem contra Pelagianos probandam potiores eſſe ſcribit magiſtros ac duces Ægyptios Monachos, qui ad eamdem nos multis virtutum exemplis conducere poſſunt, quam illos, qui eam demonſtrare conati ſunt *verborum iactantia* cap. 13. *vaniloqua diſputatione*, aut *ſyllogiſmis dialecticis, vel Tulliana facundia*; cap. 15. quæ Auguſtinum certe notant, qui unus divinam gratiam tot libris ac diſputationibus contra hæreticos

ſtabi-

Digitized by Google

ſtabilivit. Quo anno hoſce libros ad Caſtorem Caſſianus perſcripſerit, mihi non liquet. Sauſſaius in Supplemento Martyrologii Gallicani ad diem 21. Septembris tradit; Caſtorem Monaſterio ædificato regulam a Caſſiano impetraſſe, cumque diu eo in cœnobio Abbatem egiſſet, Aptenſium Epiſcopum in demortui Quintini locum ſubrogatum, graveſque cum Arcadii Imperatoris miniſtro in Galliis lites habuiſſe. Sed profecto hæc falſa ſunt. Nam, ut nihil de miniſtro Arcadii dicam, (Galliæ enim diviſo inter fratres Imperio ad Honorium pertinebant) Caſtor iam Epiſcopus a Caſſiano regulam poſtulavit, ut ex præfatione Caſſiani habetur, in qua Caſtorem *beatiſſimum Papam* vocat & poſtea: *In provincia ſiquidem tua cœnobiorum ex parte Orientalium maximeque Ægyptiorum volens inſtituta fundare*&c. *me quoque elinguem & pauperem ſermone atque ſcientia, ut aliquid ad explementum tui deſiderii de inopia ſenſus mei conferam, poſcis*. Sane Arcadius obiit anno 408. quo tempore nondum lites de gratia emerſerant: Caſſianus vero, ut patet ex lib. 12. cap. 14. poſt exortas de eadem gratia diſputationes volumen illud emiſit. Verum ante damnatam hæreſim Pelagii anno 417. ab Innocentio, vel anno ſequenti a Zoſimo illum ſcripſiſſe puto; nam Pelagii ſententiam qua gratiam non niſi legem eſſe contendebat, cap. 18. refert, illamque abſque ulla reprehenſione dimittit. Ægyptios Monachos divinæ providentiæ gratias egiſſe tradit, *quod adiuvat nos & illuminat, ut ipſum adiutorium noſtrum, quod non aliud quidam interpretari volunt quam legem, intelligere & agnoſcere valeamus*. In quibus graviter a Caſſiano peccatum eſt; tum quod divinam gratiam ex Pelagii ſenſu explicatam citra reprehenſionem propoſuit; tum quod Auguſtini veram interpretationem tacitus præterivit, data inde forte monachis Aptenſibus errandi occaſione. Ex quibus ante Pelagianorum damnationem libros duodecim de Inſtitutis Monachorum illum auctorem ſcripſiſſe ſuſpicor; nam poſtea ex libris contra Neſtorium Pelagianorum hoſtem Caſſianum agnovimus. Cum vero lib. 2. cap. 9. Collationes Patrum vita ſuperſtite ſe literis mandaturum Caſtori promiſiſſet, crebris eiusdem Epiſcopi precibus interpellatus, manum operi admovet, quod dum proſequitur, Caſtor diem obit: at ubi decem collationes compilavit, easdem Leontio Epiſcopo, atque Helladio monacho dicatas vulgavit. Hinc maius in dies

apud

Digitized by Google

apud Gallos Caſſiani nomen evadebat. Caſtor quidem adhuc vivebat anno 419. nam nominatur in epiſtola Bonifacii Papæ ad Epiſcopos Galliæ data Idibus Iunii Monaxio V. C. Coſ.

Erant tunc in ore famæ ob vitæ ſanctitatem, ac monaſticæ diſciplinæ rigorem Lerinenſes. Eſt autem Lerina inſula Provinciæ adiacens adverſus Antipolim. Hi quidem Caſſiani volumina avide perlegebant, adeoque eiſdem delectabantur, ut novas a Caſſiano collationes efflagitarint. S. Honoratus Lerinenſis cœnobii conditor & rector erat: celebres aderant Monachi Eucherius, Maximus, Hilarius, Fauſtus, Lupus, aliique, qui poſtea ſumma cum laude Gallicanas Eccleſias gubernarunt. Eucherius in proxima Leronis inſula anachoretam agebat: Lerinam tamen initio incoluerat; unde *ſuam* eamdem inſulam ſolebat appellare. Hic ſeptem alias collationes iteratis literis a Caſſiano extorſit, teſte eodem in præfatione ante collationem 18. *Poſt conſpectum*, inquit, *atque colloquium trium illorum ſenum, quorum collationes ſancto fratre noſtro Eucherio compellente utcumque digeſſimus*. In his collationibus liberius de gratia & libero arbitrio ſenſit, quam in illis prioribus decem; nam licet collatione tertia a cap. 11. uſque ad 22. de divinæ gratiæ neceſſitate diſſeruit, non adeo tamen confidenter locutus eſt, uti in collatione 13. ad Lerinenſes. Etenim collat. 3. cap. 15. ait: *Hic quoque & initium converſionis ac fidei noſtræ, & paſſionum tolerantium donari nobis a Domino declaravit. Quod intelligens David quoque, ſimiliter orat ſibi hoc ipſum Domini miſeratione concedi, dicens*: confirma hoc Deus quod operatus es in nobis; *oſtendens non ſufficere ſibi ſalutis principia*, *Pſal. 67.29.*
dono Dei gratiaque collata, niſi fuerint eadem miſeratione ipſius, & quotidiana opitulatione perfecta. Poſtea: *Hæc autem dicimus, non ut ſtudium noſtrum vel laborem atque induſtriam quaſi inaniter & ſuperfluo impendenda vacuemus; ſed ut noverimus, nos ſine auxilio Dei nec adniti poſſe, nec efficaces noſtros eſſe conatus ad capeſſendum tam immane præmium puritatis, niſi nobis adiutorio Domini ac miſericordia fuerit contributum*. Verum licet de initio fidei ita ſentiret, capite tamen 16. aperte initialem fidem quandoque viribus liberi arbitrii attribuit his verbis: *In tantum itaque ſenſerunt evangelici & apoſtolici viri univerſa quæ bona ſunt, auxilio Domini conſummari, ut ne ipſam quidem fidem ſuam confiſi ſint illæſam*

ſe

ſe poſſe ſuis viribus vel arbitrii libertate ſervare, ut hanc vel adiuvari in ſe, vel donari ſibi a Domino poſtularent. Ita diſiunctim loquitur, quaſi non ſemper fides a Deo donetur, ſed quandoque in nobis per nos exorta a Deo confortanda ſit. Rurſus cap. 19. ait: *Quod divinæ ſit gratiæ præſtare nobis proventus ſecundos atque victoriam, noſtrum vero eſſe, ut conceſſa Dei beneficia vel intenſius vel ſegnius exſequamur*. Quibus maiorem operis perfectionem in liberi arbitrii ſub priori gratia conatum refundit. Sed poſtea peius loquitur; nam illud multi Theologorum tuentur: *Quam rationem*, ait, *etiam illorum cæcorum curatione ſatis evidenter videmus expreſſam. Quod enim tranſiit ante eos Ieſus, divinæ providentiæ & dignationis eſt*
Matth. 9.28. *gratia: quod vociferantur & dicunt*: miſerere noſtri Domine fili David, *fidei ipſorum & credulitatis eſt opus*.

Hæc quidem Caſſianus ſcripſerat Helladio nondum Epiſcopo; poſtea vero in collatione 13. animoſior factus, non iam titubanter, ſed aperte atque audacter liberi arbitrii vires plus iuſto contra Dei gratiam evexit; nam ſine Dei gratia docuit: poſſe nos habere ſcientiam boni cap. 12. ubi & gratiam quandoque prævenire liberum arbitrium, quandoque ab iſto præveniri tradit: dici Deum Salvatorem cum prævenit, ſuſceptorem cum prævenitur cap. 17. poſſe homines ſuis viribus habere fidem cap. 14. ſpem & deſiderium boni cap. 9. orare Deum cap. 12. tentationes vel graviſſimas, quales Iob paſſus eſt, ſine gratia poſſe ſuperari cap. 14. Ne tamen Pelagianam ſententiam tenere putaretur, ea bona opera a libero arbitrio inchoari tantum, at ſine Dei gratia perfici nullo modo poſſe dicebat. Hæc habet cap. 8. *Qui cum in nobis ortum quemdam bonæ voluntatis inſpexerit, illuminat eam confeſtim atque confortat, & incitat ad ſalutem, incrementum tribuens ei, quam vel ipſe plantavit, vel noſtro conatu viderit emerſiſſe*. Et cap. 9. in fine: *Ut autem evidentius clareat, etiam per naturæ bonum quod beneficio Creatoris indultum eſt, nonnumquam bonarum voluntatum prodire principia, quæ tamen niſi a Domino dirigantur, ad conſummationem virtutum pervenire non poſſunt, Apoſtolus te-*
Rom. 7.18. *ſtis eſt dicens*: Velle adiacet mihi; perficere autem bonum non invenio. Tandem invidioſe iterum perſtringens Auguſtinum, ut in libro 12. de Inſtitutis Monachorum dudum fecerat; concludit capite 18. Ægyptios Monachos ad Dei gratiam cognoſcen-

ſcendam optimos magiſtros eſſe ; quos aſſerit perfectionem cordis non loquacibus verbis, non inani diſputatione, ſed re atque opere divini eſſe muneris didiciſſe: niſi velimus eos potius a Caſſiano intelligi, qui in Gallia acrius de gratia & libero arbitrio diſputabant; ſed Semipelagianiſmi magiſtrum Auguſtino minus detuliſſe certo ſcio. Ceterum de divina prædeſtinatione haud ſermonem fecit Caſſianus, quod forte dum illa perſcribebat, nondum Auguſtiniani libri de Correptione & gratia, neque epiſtolæ ad Syxtum, vel ad Paulinum in Gallias delatæ fuerant; quas poſtea Maſſilienſes impugnaſſe teſtis eſt S. Pater lib. de Dono perſeverantiæ c. 21.

Has collationes ſeptem non fuiſſe editas poſt annum 426. ſi non eodem ipſo anno emiſſæ ſunt, pro certo habeo. Nam Honoratus Abbas Lerinenſis circa finem eius anni in occiſi Patrocli locum ſubrogatus, Arelatenſem Eccleſiam moderandam ſuſcepit. Patroclum vero occiſum anno 426. teſtatur Proſper in Chronico. At cum eas collationes ſcripſit Caſſianus, Honoratus nondum erat Epiſcopus, ut ex præfatione patet: *Tamen vos*, inquit, *o ſancti fratres Honorate & Eucheri*. Reliquas autem collationes ſeptem quas Monachis in Stœchadibus degentibus inſcripſit, cum haſce ad Lerinenſes emiſit, iam in manibus habebat; earum enim mentionem facit in fine præfationis ad Honoratum: *Si vero ſanctam ſtudii veſtri ſitim etiam hæc ſatiare non quiverint, ſeptem aliæ collationes, quæ ad ſanctos qui in Stœchadibus conſiſtunt inſulis, emittendæ ſunt, fratres, deſiderium, ut arbitror, veſtri ardoris explebunt*. Has autem editas citra annum 429. certum eſt; nam in præfatione meminit Honorati Epiſcopi adhuc ſuperſtitis, qui initio fere illius anni defunctus eſt. Ex his colligitur, neque Proſperum Tyronem, neque Voſſium exactam notitiam habuiſſe, quo tempore collationes publicatæ fuerint; dum ille anno 429. vulgatas ſcribit. Etenim non uno ſimul tempore emiſſæ ſunt, cum decem priores, itemque ſeptem ſequentes ante 426. elucubratæ fuerint. Unde ceteris longius a veritate Ianſenius aberravit; dum poſt mortem S. Auguſtini collationes editas ſcribit, eo ductus argumento, quod Proſper in epiſtola ad Rufinum hiſce Caſſianum ſocioſque perſtringit: *Quæ ſi vera ſunt, cur ipſi tam negligentes, ne dicam tam impii ſunt, ut tam abruptam perniciem ab Eccleſia non repellant? tam inſanis prædicationibus*

 non

Digitized by Google

non reſiſtant? nec ſaltem aliquibus ſcriptis eum a quo talis emanat doctrina, conveniant? Magna enim gloria ſua humano generi conſuluerint, ſi Auguſtinum ab errore revocaverint: ex quibus vivente Auguſtino nihil a Caſſiano ſcripti emiſſum Iprenſis contendit. Voſſius etiam putavit in lib. de Hiſt. Latinis, editas a Caſſiano collationes anno 432. Sed plane uterque reiicitur ipſomet teſte Caſſiano, qui in præfatione librorum de Incarnatione contra Neſtorium editorum anno 430. ait: *Abſolutis dudum Collationum ſpiritualium libellis, ſenſu magis quam ſermone inſignibus* &c. ut interim ſileam ante S. Auguſtinum Honoratum deceſſiſſe, cui ſeptem collationes, & præcipue decimam tertiam, qua Auguſtini doctrina pulſatur, Caſſianus dicavit. Verborum vero Proſperi non is ſenſus eſt, qualem ille Scriptor autumavit; ſed dolere ſe dixit Proſper, quod Caſſianus illis de rebus ad Auguſtinum non perſcriberet, eorum quæ in dubium vocabat, comprobationem intellecturus, ſed eidem occultis ſuſurrationibus obloqueretur. Ceterum paulo poſt aperte collationes Caſſiani nominat; ut mirum ſit, Ianſenium ex illa epiſtola in eam ſententiam adductum. Scribit enim: *Moleſte ferunt, quod his, quæ adverſum excellentiſſimæ auctoritatis virum inter multas collationes aſſeruere, reſiſtimus.*

CAPUT II.

Lerinenſes Monachi Caſſiano contra Sanctum Auguſtinum adhærent. De Hilario Epiſcopo Arelatenſi id præſertim contra vulgarem ſententiam evidenter oſtenditur.

EX dictis iam tandem patet, undenam Semipelagianiſmus in Lerinam navigarit, nempe cum Caſſiani collationibus Honorato Lerinenſium Monaſteriarchæ atque Eucherio Monacho nuncupatis. Vignierius in præfatione ad Opus imperfectum S. Auguſtini contra Iulianum putavit, Fauſtum Lerinenſium Abbatem ex Iuliani eiusdem quem eo appuliſſe ſcribit, ſermonibus contrarias Auguſtino opiniones defendendas ſuſcepiſſe; at ex iis quæ narraturi ſumus, germana eius apud Lerinam morbi origo innoteſcet. Anno 428. florebant in inſula, uti diximus, Honorati diſcipuli Maximus Abbas, Hilarius Arelatenſis, Fauſtus poſtea Reiorum Antiſtes, Lupus Trecenſis cum

Vincentio fratre, quem auctorem Commonitorii vulgo faciunt, illiſque proximus Eucherius Lugdunenſis; quo impellente Caſſianus collationem memoratam decimam tertiam, aliaſque ſex inſuper procuderat; qui vero ex iis in Caſſiani partes tranſierint, paucis oſtendam. Et quidem cum nulla Honorati, nec Maximi, nec Lupi ſcripta extent, nil ſiniſtri de illis ſuſpicari fas ſit; turpe enim eſt ſanctos illos viros, quorum errata nullo certo teſtimonio conſtant, in depravatæ ſententiæ ſuſpicionem vocare. Utinam & de reliquis Syncellitis tam ſancte judicare poſſemus; ſed illis nulla per nos injuria importabitur; ita enim tunc illis ſentire licuit, quando res quæſtionis erat, non dogmatis: atque excepta illa Auguſtini ſententia de prædeſtinatione gratuita ad fidem, a qua prorſus abhorrebant, in aliis adverſus Pelagianos cum eodem S. Doctore conveniebant.

Fauſtum, qui anno 433. Lerinenſium Abbas renuntiatus fuit, ut inferius nobis deſcribetur, fuiſſe poſt Caſſianum Semipelagianorum coriphæum nulli dubium eſt. Extant enim de gratia & libero arbitrio duo ab eodem ſcripta volumina, in quibus Caſſiani errores apparent; unde & ejuſdem libri in Romana Synodo a S. Gelaſio Auguſtinianæ doctrinæ tenaciſſimo rejecti ſunt; eoſdem etiam impugnavit S. Fulgentius noſter Ruſpenſis aliique, ut fuſius ex dicendis conſtabit. Hæc de Fauſto Monachorum Scytharum ad S. Hormiſdam Papam Oratores ſcripſere ad Sanctos Epiſcopos Africanos; quorum Princeps laudatus Fulgentius erat: *Libros Fauſti Galliarum Epiſcopi, qui de Monaſterio Lerinenſi provectus eſt, contra prædeſtinationis ſententiam ſcriptos eſſe, non dubium eſt*; lib. de Incar. & grat. cap. 8. Sed & Vincentium Lerinenſem Caſſiano atque Abbati ſuo Fauſto mordicus contra Auguſtinum adhæſiſſe cap. 10. aperte oſtendam; idque non utcumque probabilibus conjecturis evincam, ſed ex illo ipſo Commonitorio; ut mirari ſatis non deſinam, viros eruditos, qui laudatum volumen notis illuſtrarunt, eos in illo nævos non adnotaſſe.

Porro ceteris Lerinenſibus Hilarius Arelatenſis & literarum & ſanctitatis gloria ſuperior, non modo cum memoratis Concellitis Caſſiani ſententias defenſavit, verum etiam anno 429. ad Arelatenſem cathedram promotus, præcipuus inter illos habebatur, qui a S. Auguſtino in quæſtione de prædeſtinatione diſcedentes Caſſiani partes ſovebant. Video hac in re mihi eſſe

Digitized by Google

luctandum cum Auguſtiniani noſtri Inſtituti viris doctiſſimis eruditiſſimiſque, qui duce numquam ſatis laudato Eccleſiaſticorum Annalium Scriptore ad annum 426. Hilarium Arelatenſem S. Auguſtini diſcipulum, illiuſque adverſus Semipelagianos propugnatorem ſtrenuiſſimum publicarunt. Et ita plane de Hilario poſt Baronium ſenſere Marquez, Herrera, Cruſenius, meique amantiſſimus ac de Auguſtiniana Republica benemeritus Aloyſius Torellus; quorum ſententiam adeo evidenter refellam, ut minime dubitem, noſtros homines a vulgari ac inveterata illa opinione iam tandem diſceſſuros. S. Proſper data ad Auguſtinum epiſtola, omnium quæ a Caſſiano ac ſectatoribus contra eiusdem de prædeſtinatione gratuita ſententiam in Galliis diſputabantur, certiorem faciens, ut editis libris adverſantium impetum retunderet, eumdem rogavit, addiditque hæc ipſa: *Speramus non ſolum tenuitatem noſtram diſputationum tuarum præſidio roborandam, ſed etiam ipſos quos meritis atque honoribus claros caligo iſtius opinionis obſcurat, defæcatiſſimum lumen gratiæ recepturos. Nam unum eorum præcipuæ auctoritatis & ſpiritalium ſtudiorum virum Sanctum Hilarium Arelatenſem Epiſcopum, ſciat beatitudo tua admiratorem ſectatoremque in aliis omnibus tuæ eſſe doctrinæ, & de hoc quod in querelam trahit, iam pridem apud ſanctitatem tuam ſenſum ſuum per literas velle conferre. Sed quia utrum hoc facturus, aut quo fine ſit facturus, incertum eſt* &c. Clariuſne a Proſpero poterat Hilarius Arelatenſis inter Semipelagianos connumerari? Tradit, inſignem hunc Arelatenſem Epiſcopum eſſe *unum eorum*, nempe Semipelagianorum, quos ea in epiſtola deſcribit; qui gratuitam prædeſtinationem ad initium fidei ab Auguſtino aſſertam *in quæſtionem trahebat*. Alter etiam Hilarius Auguſtini diſcipulus & Monachus Auguſtinianus, qui tunc in Galliis una cum Proſpero contra Caſſianum & aſſeclas acerrime pro magiſtri doctrina depugnabat, literas de eorumdem Semipelagianorum opinionibus una cum laudata Proſperi epiſtola ad S. Doctorem perferendas ſcripſit, in quibus de Hilario Arelatenſi plane Proſperi dictis conformia narrat: *Sed plane*, inquit, *illud tacere non debeo, quod ſe dicant tuam ſanctitatem, hoc excepto, in factis ac dictis omnibus admirari*. De Hilario Epiſcopo dicit Proſper in epiſtola ad Auguſtinum: *admiratorem ſectatoremque in aliis omnibus tuæ eſſe doctrinæ, & de hoc,*
quod

quod in querelam trahit &c. At Sanctus Auguſtinus utriuſque literis duos libros repoſuit de Prædeſtinatione Sanctorum, ac de Dono perſeverantiæ inſcriptos: in huius vero poſterioris capite 21. de Hilario Arelatenſi hæc illis reſcripſit: *Videant tamen ii* (nempe Hilarius ſociique) *quibus amantibus me ingratus eſſe non debeo, qui præter hoc* (depravate enim in editis libris *propter hoc* legitur) *quod in quæſtionem venit, omnia mea, ſicut ſcribitis, ſe profitentur amplecti: videant, inquam, utrum in primi libri poſterioribus partibus eorum duorum, quos mei Epiſcopatus initio, antequam Pelagiana hæreſis appareret, ad Simplicianum Mediolanenſem Epiſcopum ſcripſi, remanſerit aliquid, quo vocetur in dubium, gratiam Dei non ſecundum merita noſtra dari; & utrum ibi non ſatis egerim, etiam initium fidei eſſe donum Dei; & utrum ex iis, quæ ibi dicta ſunt, non conſequenter eluceat, etſi non ſit expreſſum, etiam uſque in finem perſeverantiam non niſi ab eo donari, qui nos prædeſtinavit in ſuum regnum & gloriam*, & poſtea: *Unde recolant adverſus hæreſim Pelagianam iam ante aliquot annos iſta dicta eſſe atque conſcripta, quæ nunc eis diſplicere mirandum eſt*. Ergo teſte S. Auguſtino Hilarius Epiſcopus Arelatenſis in quæſtione de initio fidei ac dono perſeverantiæ ab eiusdem ſententia abhorrebat; at *præter hoc omnia* S. Doctoris dicta *ſe profitebatur amplecti*, quod tamen illi poſſe *diſplicere* Auguſtinus miratur. Ex his palam fit, S. Hilarium Lerinenſem Monachum, dein celeberrimum Galliarum Epiſcopum cum Caſſiano contra Auguſtinum ea in quæſtione conſpiraſſe.

Baronius ad annum 426. laudatæ Proſperi epiſtolæ textum emendat, atque ab Hilario Epiſcopatum removet, ſcribens id ex margine, ubi Hilarius Epiſcopus deſignabatur, in codicem irrepſiſſe. Putat enim eas Proſperi literas datas anno 426. quo tempore Honoratus erat Epiſcopus Arelatenſis, quem etiam diu ſuperſtitem facit ſub Cæleſtino & Syxsto III. Pontificibus. Voſſius huic ipſi fundamento innixus codicem corrigendum putat, in locum Hilarii Honorato ſubſtituto. Hic quidem Hilarium Arelatenſem uti Semipelagianum a Proſpero notari animadvertit; ſed cum arbitraretur loqui Proſperum de Epiſcopis, quos *meritis & honoribus claros* affirmavit, ea de Honorato intelligenda eſſe exſtimavit, Hilario etiamnum Lerinam incolente. Ianſenius lib. 8. de Hæreſi Pelagiana cap. 9. ſcribit: *Nam*

&

Digitized by Google

& ipſum Hilarium iisdem difficultatibus aliquando turbatum fuiſſe ſatis Proſper indicat, quando de illo dicit: Nam unum eorum &c. *quamvis re poſtea attentius conſiderata, in ſuis literis Auguſtinum ſecum ſentire fateatur.*

Sed iſti Scriptores in eo decepti ſunt, quod duos Hilarios in unum eumdemque confuderint, cum tamen Hilarius qui de Semipelagianis ad Auguſtinum ſcribit, longe diverſus ab Hilario Arclatenſi Epiſcopo ſit, uti olim præmonuit Bellarminus in catalago Scriptorum V. Hilarius. Etenim Hilarius Arelatenſis ſententiam S. Auguſtini *in quæſtionem trahebat*; alter vero hæc ad S. Patrem ſcribit: *Nolo autem ſanctitas tua ſic me arbitretur hoc ſcribere, quaſi de his quæ nunc edidiſti, ego dubitem.* Hilarius Arelatenſis numquam vixit in Africa, ſed iuvenis Arelatè a S. Honorato Abbate ad meliorem frugem revocatus fuit; alter autem teſtatur ſe in Africa fuiſſe Auguſtini diſcipulum: at de his iterum ſermo redibit. Præterea Hilarius qui ad Auguſtinum ſcribit, Proſperum rogavit, ut longioribus literis Semipelagianorum querelas ad Auguſtinum deferret: *Egi*, inquit, *cum viro tum moribus, tum eloquio & ſtudio claro, ut quanta poſſet collecta ſuis literis intimaret, quas coniunctas his deſtinare curavi.* De Epiſcopo vero Arelatenſi ait Proſper: *Iam pridem apud ſanctitatem tuam ſenſum ſuum per literas velle conferre; ſed quia utrum hoc facturus, aut quo fine ſit facturus, incertum* &c. quæ de Hilario in defendendo Auguſtino collega, cuius inſtantia literas exaratas una cum illius epiſtola in Africam deferendas ſciebat, nullo pacto intelligi poſſunt.

Sed omne dubium abſolvemus, ſi quo anno Hilarius Arelatenſis Epiſcopus factus ſit, oſtendamus. Bollandus ad diem 16. Ianuarii non conſtare ait, quot annis ſederit Honoratus Arelate; unde & initia dignitatis Hilarii ſucceſſoris eidem incerta ſunt. Baronius in Martyrologii notis ad eamdem 16. Ianuarii ſcribit, vixiſſe Honoratum ſub Syxto qui anno 432. pontificatum inivit; cuius ſententiæ Voſſius accedit lib. 6. Hiſt. Pelag. theſi 14. Sed mihi res certa eſt. Honoratum anno 426. exeunte Epiſcopum habemus ex Chronico Proſperi, quod auctores illi probe affirmant; quem tamen parvo tempore ſacris Arelatenſibus præfuiſſe tradit eiusdem ſucceſſor Hilarius in oratione de S. Honorato cap. 6. apud Bollandum: *In ſumma ex illo brevi quo vobis indultus eſt tempore facile metiri datur* &c. Hocce vero breve

Digitized by Google

ve tempus biennii ſpatio circumſcribitur ab Honorato Epiſcopo Maſſilienſi in vita Hilarii Arelatenſis apud Surium die 5. Maii cap. 3. *Emenſo*, inquit, *biennio cum ad meriti proprii percipiendum ex merito præmium ex vitæ iſtius curſu beatus Pontifex vocaretur Honoratus, miſſis epiſtolis, ut extremis ſuis intereſſe deberet, admonuit*, nempe Hilarium. Itaque anno 429. die 16. Ianuarii, qua die ab Eccleſia Honorati memoria recolitur, obiit idem Epiſcopus *emenſo biennio*, ex quo circa finem anni 426. in occiſi Patrocli locum ſubrogatus fuerat. At vero Honorato ſtatim a populo ſubſtitutus eſt Hilarius, qui illuc evocatus fuerat ab eodem, quo morienti adeſſet. Habemus aliud pro hoc ipſo confirmando teſtimonium. S. Germanus Antiſiodorenſis Epiſcopus cum anno 429., ut ſcribit Baronius, verius anno 430. ut dicemus, ex legatione Britannica in ſuam Urbem rediiſſet, ſtatim ob cives graviſſimorum tributorum onere ſublevandos, Arelatem ad Auxiliarem Præfectum Prætorio Galliarum ſe contulit: ita Conſtantius lib. 1. cap. 29. apud Surium die 30. Iulii, *Et pro quiete*, inquit, *vel requie quæſiturus remedia civitati, poſt marina diſcrimina labores terrenæ expeditionis ingreditur*. At idem auctor c. 23. ſcribit eo tempore Hilarium fuiſſe Epiſcopum Arelatenſem: *Illuſtrabatur eo tempore civitas Hilario ſacerdote multimoda virtute pretioſo*. Quare anno 430. Hilarius erat Epiſcopus. At id temporis alter Hilarius qui auctor eſt epiſtolæ ad Auguſtinum, erat laicus; ut patet ex literis S. Cæleſtini ad Epiſcopos Galliæ, ubi etiam cap. 1. poſtponitur Hilarius Proſpero; quas literas datas eſſe poſt annum 430. certum eſt, nam defuncto Auguſtino emiſſæ ſunt. Cum vero Proſper vocet Hilarium Epiſcopum, eodem tempore Hilarius alter non modo ſe laicum teſtatur, ſed etiam alterum Hilarium Epiſcopum hiſce deſcribit in epiſtola ad Auguſtinum: *Sunt ex parte tales perſonæ, ut his conſuetudine Eccleſiaſtica laicos ſummam reverentiam neceſſe ſit exhibere. Quod quidem ita curavimus Dei iuvante ſervare, ut cum opus fuit, non taceremus, quæ ad quæſtionis huius aſſertionem exiguitas noſtrarum virium ſuggerebat*. Sed de his iam ſatis.

Baronius Hilarii dignitatem ex literis Proſperi abraſit ex prava verborum Eucherii intelligentia. Hic enim in epiſtola parænetica ad Valerianum, recitatis plurimorum exemplis, qui divitiis ac ſupremarum dignitatum titulis dimiſſis, ſacris ſe ſe addi-

addixerant: *Hilarius*, inquit, *nuper & in Italia nunc Antiſtes Petronius ambo ex illa pleniſſima, ut aiunt, mundanæ poteſtatis ſede, unus in religionis, alter in ſacerdotii nomen aſcendit*. Addit hoc ſcholion Annalium Scriptor: *Hæc Eucherius, cum creatus eſt Petronius Epiſcopus Bononienſis perſeverante Hilario in vita monaſtica*; ad annum 426. num. 22. At Petronius electus eſt Epiſcopus Bononienſis anno 430. ut tradit Sigonius magni nominis Scriptor in hiſtoria Bononienſi. Verum quis non videat oppoſitum, & quidem aperte colligi ex Eucherii verbis; etenim *nuper* refertur ad *nunc*; quaſi diceret, Hilarius nuper Epiſcopus in Gallia, & nunc Petronius in Italia; alias ſenſus ac proprietas dictionis omnino corrumpitur. Quare cum Petronius anno 430. Epiſcopus renuntiatus fuerit, anno 429. itidem Hilarius Antiſtes dictus eſt.

Sed quid de meis Auguſtinianis dicam? Etenim Marquez, Herrera, Cruſenius, Staibanus ceterique quos noviſſime Aloyſius Torellus in Sæculis Auguſtinianis ad annum 400. & ſeq. ſecutus eſt, cum in epiſtola Hilarii ad Auguſtinum legerent: *Sufficiat mihi pœna mea, quod a præſentiæ tuæ deliciis exulatus, ubi ſalubribus tuis uberibus nutriebar, non ſolum abſentia tua crucior* &c. queis ſe Auguſtini diſcipulum in Africa fuiſſe ſignificat; Auguſtinianum illum monachum arguentes, nec ab altero Hilario diſtinguentes, eumdem Arelatenſium Archiepiſcopum faciunt. Immo Torellus ceteris animoſior Auguſtini regulam Lerinenſi Monaſterio ab eodem Hilario ex Africa invectam ad annum quadrigenteſimum imaginatur tomo 1. Sæcul. Auguſtinen. anno eodem. Verum iſthæc a nemine admitti poſſunt. Hilarius Arelatenſis Epiſcopus numquam fuit in Africa, neque ab Auguſtino monaſticam veſtem accepit; id enim minime tacuiſſet S. Honoratus Epiſcopus Maſſilienſis, qui Hilarii vitam diligentiſſime deſcripſit; quem quidem Hilarii *meritorem* vocat Gennadius cap. 99. de Illuſtr. Scriptoribus. Hilarius ipſe in oratione de laudibus S. Honorati ad Arelatenſes recitata teſtatur, ſe deliciis terrenis immerſum ad monaſticam vitam peragendam ab Honorato Abbate perſuaſum. *Venit*, inquit, *meque in illis iam annis nimis amicum ſæculo & contumacem Deo, ut ſeductor & verax ad amorem Chriſti blanda manu tentat*. Illud vero de illata Galliis ab Hilario anno 400. Auguſtini regula falſum eſt. Eo anno exeunte aut inſequenti Hi-

Hilarius natus erat; nam quadrageſimo octavo ætatis anno eumdem obiiſſe ſcribit S. Honoratus; mortuum autem anno 449. ex S. Leonis Papæ epiſtola inferius cap. 12. dicemus. Hinc cadunt coniecturæ illæ, quibus noſtri moti ſunt ad Hilarii Auguſtinianum Monachatum aſſerendum; quod una cum Proſpero ſtrenuiſſimus fuerit Auguſtinianæ doctrinæ defenſor; nam teſte Proſpero *unus eorum* fuit qui Auguſtini de prædeſtinatione doctrinam *in quæſtionem trahebat*.

Cum Hilario adverſus S. Auguſtini doctrinam ſenſere eiusdem Concellitæ Fauſtus & Vincentius Monachi, ut indicavimus. Hilarii vero amiciſſimus Eucherius, cuius præſertim precibus Caſſianus collationem XIII. exaravit, a S. Auguſtini de prædeſtinatione gratuita ſententia non receſſit; ut cap. 12. dicetur.

CAPUT III.

Lerinenſes Monachi fuerintne Auguſtiniani. Illorum initia ea occaſione indagata, ac de variis Monaſteriorum Galliæ regulis uſque ad Pontificatum S. Gregorii Magni plura adnotata. Agaunenſes itemque Iurenſes in Gallia Monachos Auguſtinianos fuiſſe, ex eorumdem regula demonſtratur.

INtelligo, Auguſtinianos noſtros Lerinenſe Monaſterium ſub Auguſtini regulam antiquitus adactum aſſerere, exiſtimantes unicam S. Patris regulam in Occidente uſque ad S. Benedicti tempora viguiſſe; immo eosdem Lerinenſes ab Hilario Arelatenſi Auguſtini diſcipulo ad eiusdem doctrinam toto conatu defendendam ardentius inflammatos. Hinc Auguſtinus Lubin Galliarum Regis chorographus, qui ſacros Martyrologii Romani faſtos geographicis tabulis ſumma cum laude nuper illuſtravit, hæc ſcribit: Lerinenſes *aſcetæ ſe S. Auguſtini diſcipulos dicebant, an doctrina? an vitæ inſtituto? an utroque?* At poſtremum approbat; quæ ſane ſententia modo mihi excutienda eſt. Cum vero videam, celeberrimi illius Monaſterii initia ab aliis minus recte ſtatui, hæc quoque nobis indaganda ſunt. Et quidem hoc ſecundum prius expediendum videtur.

Scriptores plerique Baronii ac Barralis chronologiam ſecuti, circa annum 375. Lerinenſis cœnobii initia locant, quod probari nulla ratione nobis poteſt. Certum eſt, eo tempore quo S. Honoratus cum ſene Capraſio Lerinam primum ingreſſus eſt,

ſediſſe apud Foroiulium Leontium Epiſcopum; etenim ob id præſertim Honoratus Lerinam elegit, ut Leontio de proximo frueretur. Do verba Hilarii Arelatenſis Antiſtitis, atque Honorati diſcipuli cap. 12. de Vita S. Honorati: *Vacantem itaque inſulam ob nimietatem ſqualloris, & inaceſſam venenatorum animalium metu, alpino haud longe iugo ſubditam petiit, præter ſecreti opportunitatem, ſancti & beatiſſimi in Chriſto viri Leontii Epiſcopi oblectatus vicinia, & caritate conſtrictus.* Habuit tunc Honoratus comitem, immo magiſtrum S. Capraſium, quo etiam ſocio uſus eſt, dum in Peloponnenſium transfretaret, hæc eodem Hilario cap. 2. ſcribente: *Ne quid tamen iuvenili auſu temere ab ipſis inceptum putaretur, aſſumunt* (nempe Honoratus eiuſque frater Venantius) *ſenem perfectæ conſummatæque gravitatis, quem ſemper in Chriſto patrem computantes, patrem nominarunt, Sanctum Capraſium angelica adhuc in terris converſatione degentem.* Erat ergo tunc Capraſius, cum in Græciam navigarunt, fere ſexagenarius. At Capraſium diem obiiſſe inter annum 445. & 449. certum eſt. Nam morienti Capraſio Kal. Iunii adfuere Hilarius Arelatenſis, Theodorus Foroiulienſis, ac Maximus Reienſis. Hæc teſtatur S. Honoratus Maſſilienſis in vita S. Hilarii c. 5. apud Surium die 5. Maii: *Cum Capraſium infirmitate fatigari corporea certis nuntiis comperiſſet, ad eius occurſum celeri ſe feſtinatione proripuit* &c. *In eodem loco tunc temporis S. Fauſtum presbyterum & Abbatem ita futurorum praeſcius honoravit, ut inter ſe & ſanctos ſacerdotes Theodorum & Maximum medium compelleret reſidere.* At cum Hilarius obierit anno 449. die 5. Maii, ut ex Tyrone Proſpero & S. Leonis literis ad Ravennium cap. 12. dicemus, citra illum annum Capraſii mors retrahenda eſt. Rurſus anno 445. nondum apud Foroiulium ſedebat Theodorus, ſed huius deceſſor Leontius; nam eo anno S. Leo Papa Leontium nobili privilegio ornandum duxit epiſtola 87. ad Epiſcopos provinciæ Viennenſis: *Quoniam*, inquit, *honoranda eſt ſemper antiquitas, fratrem & coepiſcopum noſtrum Leontium probabilem ſacerdotem hac, ſi vobis placet, dignitate volumus decorari, ut præter eius conſenſum alterius provinciæ non indicatur a veſtra ſanctitate concilium, & a vobis omnibus, quemadmodum vetuſtas eius & probitas exigit, honoretur.* Has vero literas datas eſſe anno 445. ex literis Valentiniani Imperatoris optime oſten-

oſtendit Cardinalis Baronius. Quare Caprafius obiit poſt annum 445. ad defuncti Leontii ſedem Theodoro promoto. Quare ſi anno 375. ad minus ſexageſimum ætatis annum agebat, quando cum Honorato Lerinam petiit, vixiſſet ultra annos centum & triginta, & Leontius poſt Lerinenſis cœnobii conſtructionem ſupra annos LXX. in epiſcopatu ſuperſtes fuiſſet; quæ ſine teſte affirmare non poſſumus.

Extat apud Sirmondum tomo 1. Concil. Galliæ, & tomo 4. Concil. edit. regiæ pag. 667. epiſtola de Leporii converſione ſcripta a S. Auguſtino ac Collegis ex Africa ad Epiſcopos Galliæ Proculum Maſſilienſem, & Cylinnium Foroiulienſem, cum hac epigraphe: *Dilectiſſimis & honorabilibus fratribus & conſacerdotibus Proculo & Cylinnio Aurelius, Auguſtinus, Florentius, & Secundinus in Domino Salutem*. Fuit Cylinnius Leontii in Foroiulienſi cathedra deceſſor, ut patet ex eruditis tabulis Sammarthanorum. Denique inventus eſt libellus Leporii, quem tomo 38. Concil. edit. regiæ pagina 16. editum habemus, in quo leguntur ſubſcripti poſt Aurelium & Auguſtinum *Florentius Epiſcopus Hipponenſium Diarrhytorum*, itemque *Secundus Epiſcopus Eccleſiæ Aquenſis, ſive Magarmitanæ*. Florentius anno 401. ejecto Equitio homine facinoroſo, electus fuit Epiſcopus: etenim in Synodo Carthaginenſi Vincentio & Flavita Coſſ. anno 401. Idibus Septembris celebrata, hæc leguntur: *Rurſum placuit, ut quoniam Hipponenſium Diarrhytorum Eccleſiæ deſtitutio non eſt diutius negligenda* &c. *cum omnium voto eis ordinetur Epiſcopus*; cap. 45. Cod. Africani, tomo 4. Concil. edit. regiæ pag. 538. Electum vero fuiſſe Florentium liquet ex laudata epigraphe, & ex collatione Carthaginenſi primæ diei cap. 139. ubi inter ſeptem conſiliarios catholicorum contra Donatiſtas nominatus fuit *Florentius* (non Florentinus, ut ex cap. 55. & 2. collat. 2. patet) *Epiſcopus Eccleſiæ catholicæ Hippenſis Zaritonenſis*. Eadem Urbs in Provincia Proconſulari dicebatur Hippo Diarrhytus & Hippo Zarytus, ut ab altero Hippone regio Numidiæ diſtingueretur. In itinerario Antonini ponitur *Hippo Zarythus* diſtans ab altero Hippone ubi Auguſtinus ſedebat, M. P. CLXII. Plinius lib. 5. cap. 4. ſcribit: *Diarrhytum a Græcis dictum propter aquarum irrigua*. Et Solinus cap. 40. Polyhiſtoris ait: *Hipponem alterum de interfluente freto Diarrhyto nuncupatum*. Idem habet

Pomponius Mela lib. 1. cap. 7. Notarunt viri eruditi, promiſcue ſyllabam *Dia* in *Za* ab antiquis mutatam: ita Patres Zabulum pro Diabolus ſcripſere: ita pro diæta leges apud Plinium lib. 2. epiſt. 17. Zeta; unde Zetarii apud Paull. lib. 3. ſent. tit. 6. iidem qui diætarii. Hinc memoratæ Urbis Epiſcopus diverſimode ſcriptus reperitur. Apud S. Auguſtinum lib. 6. de Baptiſmo cap. 3. in Synodo S. Cypriani nominatur *Petrus martyr ab Hippone Zarito* edit. Baſil. anni 1542. In notitia Epiſcoporum Africæ inter Patres Proconſularis provinciæ recenſetur *Marianus Hippozaritenſis*. In Synodo Lateranenſi Martino I. Pontifice conſultat. 2. inter Epiſcopos qui e Carthaginenſi provincia Synodum habuerant, legitur *Donatus Epiſcopus S. E. Ippozaritenſis*: & in collatione laudata dicitur *Hippenſis Zaritonenſis*. Hæc adnotavi, ne quis duos Florentios poneret, quorum unus eſſet Epiſcopus *Hipponis Diarrhytorum*, alter *Hippenſis Zaritonenſis*. In memorata etiam collatione anni 411. laudatur cap. 190. *Secundus Epiſcopus plebis Magarmalitenſis*. Uterque autem, nempe Florentius Hipponis Diarrhytorum & Secundus, nominati fuere iudices anno 407. in cauſa Maurentii Tuburſicenſis ex cap. 67. eiusdem Codicis. Inſequenti vero anno Florentius deſignatus fuit legatus ad Honorium contra Paganos & hæreticos Coſſ. Baſſo & Philippo, & rurſus anno 410. poſt conſulatum Honorii VIII. & Theodoſiii II. ex laudato codice. Ex his patet, Cylinnium Foroiulienſem vixiſſe poſt annum 401. cum ad eumdem Florentius Epiſcopus Hipponis Diarrhytorum qui eo tantum anno ſedere cœpit, literas miſerit. Unde colligimus, Lerinenſium cellulas, quæ ſedente apud Foroiulium Leontio Cylinnii ſucceſſore ab Honorato primitus exſtructæ ſunt, ante annum 402. non extitiſſe.

Rurſus etiam poſt annum 405. Lerinenſe cœnobium exſtructum fuiſſe, altero argumento evincam. Caſſianus ſcribit Leporium, de cuius converſione Africani Patres ad Galliæ Epiſcopos ſcripſere, abs ſe in Galliis erroris admonitum fuiſſe. Audiatur lib. 1. de Incarn. cap. 4. *Leporius tunc Monachus, modo presbyter, apud Gallias aſſertor prædictæ hæreſeos aut inter primos aut inter maximos fuit, a nobis admonitus, a Deo emendatus* &c. At Caſſianus poſt annum tantum 405. in Gallias venire potuit. Conſtantinopoli enim diaconus degebat, cum Chryſoſtomus in exilium iterum miſſus fuit; pro quo legationem etiam obiviſſe cap. 1.

di-

dictum eſt. Itaque ſi Leporius in Galliis a Caſſiano admonitus in Africam ſeceſſit, ibique S. Auguſtini opera, ut ſcribit Gennadius cap. 59. correctus fuit, & hoc ipſum per literas a Sirmondo editas S. Cylinnio Foroiulienſi ſignificavit, nondum anno 405. Foroiulienſem Eccleſiam Leontius regebat; & ex conſequenti Honoratus Lerinenſis cœnobii fundamenta nondum eo anno poſuerat. Quare in re incerta memorati Monaſterii initia poſt annum 405. & ante annum 410. aſſeri poſſunt. Nam eo pacto Leontius anno 485. prope quadraginta in epiſcopatu annos exegit: unde ut ceteris ſeniori laudatum privilegium a Leone Magno conferri potuit; præſertim cum anno eodem 410. ſederent in Africa Florentius Hyppenſis & Secundus Magarmalitenſis. Non ergo anno 475. ſed prope annum 410. Lerinenſe Monaſterium conditum fuit.

Hac ergo Lerinenſi chronologia præmiſſa, de illorum Monachorum regula dicendum eſt. Conſtans eſt ſcriptorum ſententia, Monachiſmum ex noſtra Italia in Gallias derivaſſe. Et quidem auctore Athanaſio Alexandrino & Euſebio Vercellenſe, Monaſtica diſciplina ex Ægypto & Syria in Italiam venit; Scribit Hieronymus de S. Marcella epiſt. 16. ad Principiam: *Nulla eo tempore nobilium feminarum noverat Romæ propoſitum Monachorum, nec audebat propter rei novitatem ignominioſum, ut tunc putabatur, & vile in populis nomen aſſumere. Marcella ab Alexandrinis prius ſacerdotibus, Papaque Athanaſio, & poſtea Petro, qui perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes, quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum Romam confugerant, vitam Beati Antonii adhuc tunc viventis, Monaſteriorumque in Thebaide Pachomii, & virginum & viduarum didicit diſciplinam* &c. De Euſebio idipſum teſtatur S. Ambroſius epiſtola 82. Sanctus Martinus in Italia Monachum induit teſte Sulpitio lib. 1. cap. 4. *Cum Gallias quoque*, inquit, *diſceſſu S. Hilarii, quem ad exilium hæreticorum vis coegerat, turbatam Eccleſiam comperiſſet, Mediolani ſibi Monaſterium ſtatuit*. Hoc eſt celebre illud cœnobium, quod ſe Mediolani vidiſſe teſtatus eſt S. Auguſtinus in lib. de Moribus Eccleſiæ Catholicæ cap. 33. & lib. 8. Confeſſ. cap. 6. *Et erat*, inquit, *Monaſterium Mediolani plenum bonis fratribus extra Urbis mœnia ſub Ambroſio nutritore*. Martinus, durante Hilarii exilio, ſanctiſſimam ibidem vitam degit. Cum vero accepiſſet,

ſet, Hilario *regis pœnitentia*, ait Sulpitius, *poteſtatem indultam fuiſſe redeundi*, *Romæ ei tentavit occurrere*, *profectuſque eſt ad Urbem; cum iam Hilarius præteriiſſet. Ita eſt eum veſtigiis proſequutus; cumque gratiſſime ab eo eſſet ſuſceptus, haud longe ſibi ab oppido Monaſterium collocavit*. Primi ergo Pictavienſis huius in Gallia Monaſterii conſtructio contigit anno 361. Nam Conſtantinus anno imperii ultimo Hilarium ab exilio revocavit: quo tempore Auguſtinus adhuc puer ſeptimum ætatis annum agebat. Alterum poſtea cœnobium prope Turonem idem Martinus eiuſdem Urbis Epiſcopus erexit. Fuere hæc duo Monaſteria ſanctiſſimorum Epiſcoporum ſeminaria. Hæc enim oculatus teſtis Sulpitius ſcribit cap. 7. *Pluresque ex his poſtea Epiſcopos vidimus. Quæ enim eſſet civitas aut Eccleſia, quæ non ſibi de Martini Monaſterio caperet ſacerdotem?* Et hos quoque in ſuis diœceſibus cœnobia condidiſſe certum eſt: unde Martino auctore Monachiſmus latius per Gallias eſt propagatus. Hinc Caſſianus lib. 3. de Inſtit. cap. 4. *Galliæ Monaſteria* laudat, ex S. Martini certe Turonenſis cœnobiis derivata. Monaſticum vero eorumdem inſtitutum paucis deſcribit Sulpitius cap. 7. *Nemo ibi quicquam proprium habebat: omnia in medium conferebantur. Non emere, non vendere, ut pleriſque Monachis moris eſt, inquam, licebat. Ars ibi, exceptis ſcriptoribus, nulla habebatur: cui tamen operi minor ætas deputabatur; maiores orationi vacabant. Vinum nemo noverat, niſi quem infirmitas coegiſſet. Plerique camelorum ſetis veſtiebantur*. Hæc ille.

Verum poſt annum quadrigenteſimum Monachorum cœtus, veluti fœcundiſſima apum examina, paſſim tota Gallia excrevere. Etenim Caſſianus apud Maſſiliam, Honoratus apud Lerinam, Caſtor Aptæ, Iovinianus, Theodorus, aliique in Stœcadibus nobiliſſima Monaſteria condiderunt. De Caſſiano ſcribit Gennadius cap. 61. *Caſſianus natione Scytha* &c. *apud Maſſiliam presbyter condidit duo, ideſt virorum & mulierum, Monaſteria, quæ uſque hodie extant*. In Chronico Maſſilienſi S. Victoris legimus fuiſſe in Monaſterio Caſſiani *uſque ad quinque millia Monachorum* apud Gueſnay ante c. 46. cuius dicti fides ſit penes auctorem. De cœnobio Aptenſi ſcribit Caſſianus in præfatione ad Caſtorem: idemque de Monachis Stœcades inhabitantibus hæc habet in præfatione Collat. 18. *Non ſolum*

Occi-

Occiduas regiones, verum etiam inſulas maximis fratrum catervis feciſtis florere. Ceteris tamen Monaſteriis anteibat Lerinenſe cœnobium, omnium illius ſæculi ſcriptorum encomiis celebratum. De Lerina in proxima inſula degens Eucherius ſcribebat in epiſtola ad Hilarium. *Hæc nunc habet ſanctos ſenes illos, qui diviſis cellulis Aegyptios Patres Galliis noſtris intulerunt. Quos ego illic, Ieſu bone, ſanctorum cœtus conventuſque vidi?* De eadem ſcribit S. Cæſarius Arelatenſis: *Hæc eſt quæ eximios nutrit Monachos, & præſtantiſſimos per omnes provincias erogat ſacerdotes. Vix enim reperire erat, qui his temporibus aſſumptus in regionibus illis ad regimen Eccleſiarum, non delectus eſſet ex nobiliſſimo & regularis inſtitutionis obſervantiſſimo cœnobio Lerinenſi*. Et hæ quidem fuere primæ Monachorum coloniæ ante vigeſimum quinti ſæculi annum in Galliis fundatæ, quæ poſtea latius deductæ ſunt: quo tempore etiam per univerſam Africam Auguſtino auctore Monachiſmus propagatus fuit.

Plerique & quidem alias nobiles huius ſæculi Scriptores unam tantummodo Monaſticam ante S. Benedicti tempora regulam in Occidente viguiſſe arbitrati, univerſa Galliæ cœnobia iiſdem omnino legibus paruiſſe publicarunt. Iohannes Marquez inſignis Salmanticenſium theologus, & in profana ac ſacra hiſtoria ſumma cum laude verſatus, ne aliarum familiarum ſcriptoribus eo in campo cedere videretur, antiquiſſima quæque Galliarum Monaſteria Auguſtinianæ reipublicæ adſcripſit. Quem ſecuti Cruſenius in ſuo Monaſtico, Herrera in Alphabeto Auguſtinenſi, ſed ceteris animoſius amiciſſimus P. Aloyſius Torellus Sacræ Theologiæ Doctor, ſummuſque per univerſam Italiam divini verbi declamator, nobiliſſima Galliæ cœnobia ſub D. Patris Auguſtini regulam adigunt; ac univerſos illius regionis Monachos, ſeu doctrinæ ſeu ſanctitatis fama illuſtres, volentes nolentes Auguſtiniana toga obvolunt, & hos inter Lerinenſes præſertim noſtræ genti aſſerunt. Horum mihi ſententia paucis examinanda eſt. Video enim laudatos ſcriptores partium ſtudio plus iuſto rem promoviſſe. Neque enim adeo exilis eſt Auguſtiniana reſpublica, quæ iam faventibus ſuperis per univerſum Orbem colonias deduxit, ut Gallicanorum Monaſteriorum, ſi fas eſt ita loqui, rapinis augenda eſſe videatur. Uti plures fuere in Oriente Monachorum regulæ, nempe Antonii,

Pa-

Pachomii, Baſilii, aliorumque; ita neque una fuit Monachorum in Occidente regula, ſed variæ atque diverſæ. Italiæ cœnobia; quæ apud Urbem & Mediolani ſe vidiſſe S. Auguſtinus ſcribit; itemque laudata a Hieronymo epiſtola 30. ad Oceanum Volſcorum atque in Tuſciæ inſulis Monaſteria, S. Athanaſii inſtituta ſecuta eſſe non dubito. Hoc ipſum dicendum exiſtimo de inſigni Monaſterio noſtræ provinciæ Aquileienſi; in quo Monachum circa annum 380. ſe fuiſſe ſcribit Ruffinus in priori Invectiva, cuiuſque Monachos laudat in fine Chronici S. Hieronymus. Diu enim Aquileiæ ſubſtitit Athanaſius Alexandria Arianorum inſidiis ac furore eiectus. In præſentiarum de regulis cœnobiorum Galliæ diſſerendum eſt. In primis Monaſteria S. Martini Auguſtinianæ regulæ parere non poterant. Erat enim tunc Auguſtinus puer, ac ipſe ſub Grammaticorum regulas adactus Deum rogabat, *ne in ſchola vapularet* 1. Confeſſ. cap. 9. Caſſianus nobile poſtea Monaſterium apud Maſſiliam conſtruxit; qui cum Syrorum atque Ægyptiorum Monachorum inſtitutis a puero eſſet innutritus, iiſdem non modo Maſſilienſes Monachos, verum etiam Aptenſes imbuit. Etenim S. Caſtor Aptæ Epiſcopus in ſua diœceſi cœnobium iuxta regulam Ægyptiorum inſtituere volens, regulam a Caſſiano per literas petiit impetravitque. Quæ ex præfatione ad Caſtorem intelliguntur, ubi ait: *In provincia ſiquidem tua cœnobiorum ex parte Orientalium, maximeque Ægyptiorum valens inſtituta fundare* &c. Vel ergo Caſtor Auguſtini regulam ignoravit, quod nondum Galliis poſt annum 410. innotuerat, vel illi Ægyptiorum regulam prætulit. Hoc conſtat, utrumque Monaſterum Maſſiliæ atque Aptæ conſtructum, Orientalium Patrum regulam ſecutum.

Lerinenſes deinde, ac Grinnincenſes familiæ Monachorum in Galliis apparuere. Priores quidem Monachos S. Honoratus inſtituit; tantaque & ſanctitatis & literarum gloria floruerunt, ut dubio procul ceteros religioſorum hominum cœtus in Galliis ſuperaverint. Grinnincenſes erant in diœceſi Viennenſi: de quibus auctor vitæ S. Clari Abbatis apud Bollandum die 1. Ianuarii ſcribit cap. 2. *Grinniacenſium cœnobia a ſanctis Pontificibus Urbis fundata, in quorum maximo oſſa beatiſſimi Ferreoli martyris condita venerabantur*; additque *Grinniacenſium loca quadringentos Monachos alebant*. Scribit S. Avitus Viennenſis ep. 65. ad Maximum: *Monaſteriis Grinnincenſibus occupatus aliquamdiu*

diu iam habitaculo civitatis abſuerant. Porro diverſa fuiſſe Lerinenſium, ac Grinnincenſium inſtituta diſerte tradit Sidonius lib. 7. epiſt. 17. ad Voluſianum fratrem: *Fluctuantemque*, inquit, *regulam fratrum deſtitutorum ſecundum ſtatuta Lerinenſium Patrum, vel Grinnincenſium feſtinus informa.* Erant illi Monachi apud Arvernos inſtituti ab Abrahamo monacho Orientali, quem Gregorius Turonenſis non uno loco laudat. Ergone & iſte Africanam Auguſtinenſium regulam ex remotis Orientis cœnobiis Arvernis intulit? Et huius quidem Monaſterii regula a Lerinenſi ac Grinnincenſi diverſa erat. Quæ vero fuerit Lerinenſium regula, cum illa non extet, vel ſaltem adhuc in angulis cum blattis lectetur, incertum eſt. Illud tamen conſtat iuxta Orientalium Patrum ſtatuta conſcriptam fuiſſe; quod evidenter tradit auctor vitæ S. Eugendi cap. 14. num. 14. apud eruditiſſimum Bollandum die 1. Ianuarii (erat ille Agaunenſis inſtituti monachus.) *Sic namque*, ait, *quod non omnino illa, quæ quondam ſanctus ac præcipuus Baſilius Cappadociæ Urbis Antiſtes, vel ea quæ ſanctorum LerinenſiumPatres, Sanctus quoque Pachomius Syrorum priſcus Abbas, ſive illa quæ recentior venerabilis Caſſianus edidit, faſtidioſa præſumptione calcemus, ſed ea quotidie lectitantes, iſta pro qualitate loci & inſtantia laboris invicta, potius quam Orientalium, perficere affectamus; quia procul dubio efficacius hæc faciliuſque natura vel infirmitas exſequitur Gallicana.* Vides Agaunenſium regulam mitiorem fuiſſe ac Gallorum naturæ conformiorem, Lerinenſem vero cum Orientalibus regulis computatam. Et cum auctor Lerinenſium ac Pachomii regulas recitans diſiunctione non utatur, ſuſpicari iure poſſumus, eosdem Lerinenſes S. Pachomii regulam maiori ex parte ſecutos. Etenim cum S. Hieronymus Pachomii regulam Latio donaſſet, a plurimis in Occidente legi cœpta eſt. Eam enim translationem ſe feciſſe Hieronymus teſtatus eſt, quod plurimi Latinorum Ægyptiaci ac Græci ſermonis ignari illius Cœnobiarchæ inſignium Tabennenſiotarum Patris inſtituta cognoſcere deſiderabant. Nec alias ex ſua illa peregrinatione regulas Lerinam ſecum ferre potuit Honoratus, qui Italiæ tantum cœnobia luſtraverat; ut ex cap. 3. vitæ eiusdem habemus: *Huius Italia benedici gaudet introitu, hunc Tuſcia venerata complectitur, ac blandiſſimis per ſacerdotes ſuos moras nectit.* Hinc S. Benedictus Anianen-

 ſis

ſis Abbas in Concordia regularum, cum ex regulis Orientalium Patrum, ac noſtrorum Tarnatenſium, itemque Cæſarii, Aureliani, ac Columbani regulis ſententias ad verbum exſcriptas recitaret, nuſquam Lerinenſem regulam laudavit; quod certe feciſſet, ſi S. Honoratus regulam ab Orientalibus ſtatutis diſtinctam ſuis Monachis præſcripſiſſet. Lerinenſes vero a S. Honorato regulam accepiſſe, ex Synodo III. Arelatenſi colligitur, in qua lis inter Theodorum Foroiulienſem, & Fauſtum Abbatem Lerinenſem compoſita fuit. Ibi enim laudatur *Regula, quæ a fundatore ipſius Monaſterii dudum conſtituta eſt*. Hinc vero palam fit, Lerinenſes S. Auguſtini regulam non ſecutos; nam Agaunenſes Monachi, ut mox probabo, S. Auguſtini regulam obſervabant, quam ab illa Lerinenſium laudatus monachus Agaunenſis auctor vitæ S. Eugendi diſtinguit. Immo Lerinenſes Monachos Auguſtinianam Agaunenſium regulam uſque ad Marini Lerinenſis Abbatis tempora ignoraſſe inſinuat memoratus Scriptor in fine vitæ S. Eugendi c. 15. *Inſtituta quoque*, inquiens, *quæ de formatione Monaſterii noſtri Agaunenſis cœnobii, Sancto Marino presbytero inſulæ Lerinenſis Abbate compellente digeſſimus, deſideria veſtra tam pro inſtitutionis inſignibus, quam pro iubentis auctoritate, Chriſto opitulante, luculenter explebunt*. Quare ſi Marinus Abbas Lerinenſis tranſmitti ad ſe optabat Agaunenſis cœnobii leges, illa ſane ignorabat. Scriptorem vero vitæ Eugendi circa annum 500. vixiſſe, ex dicendis conſtabit.

Video, quid his reponat eruditiſſimus Aloyſius Torellus, nempe unam quidem in Galliis viguiſſe Auguſtinianam regulam, ſed non easdem fuiſſe in omnibus Monaſteriis conſtitutiones, quo pacto Eremitæ omnes Auguſtiniani unam quidem S. Patris regulam ſequuntur, unique moderatori totius Reipublicæ Eremitanæ obediunt, ſpecialibus tamen ſtatutis diverſi reguntur. Speciales enim quasdam leges habent Patres Excalceati Italiæ, ſuas Recollecti in Hiſpania, alias Bituricenſes Galli, a quibus diverſis etiam nos ſtatutis ſubiicimur. Invitus quidem ab hac opinione diſcedo, ſed is veritati cultus debetur, ut ne amico præponatur, quem æqui bonique noſtram hanc in dicendo ſententia libertatem conſulturum ſcio; novi enim virum ſtrenuiſſimum ubique veritatis indagatorem. Dabo hic regulas celebriores, quæ ante Gregorii Magni tempora in Galliæ Monaſteriis floruere.

San-

Digitized by Google

Sanctus Cæſarius, qui anno 503. ad Arelatenſem ſedem evectus eſt, ſpecialem abs ſe extructo Monaſterio regulam indixit, quæ poſtea ad pleraque alia cœnobia derivavit. Hanc vero regulam typis excudit Proſper Stellartius vir Auguſtiniani inſtituti; quam etiam ſuæ collectioni regularum Lucas Holſtenius inſeruit. Præfert autem hunc titulum in vetuſtiſſimis MSS. *Incipit regula a S. Tetradio presbytero nepote beatæ mem. S. Cæſarii Epiſcopi Arelatenſis, Abbati mea parva perſona rogante tranſmiſſa, quam a ſuo ſupra memorato Domino Cæſario dixit ipſe dictatam, quam, dum eſſet ſacerdos, ipſe per diverſa Monaſteria tranſmiſit*. Poſt Cæſarium & Auxanium, Arelatenſem Eccleſiam rexit S. Aurelianus, quo tempore Childebertus Francorum Rex in eadem Urbe nobile cœnobium condidit. Porro S. Aurelianus non modo ullam ex antiquiorum Galliæ Monaſteriorum regulis ſelegit, verum etiam nec deceſſoris Cæſarii regula uti voluit, ſed novam prorſus procudit; in cuius prologo ita fatur: *Regulam vobis ac diſciplinam inſtituimus, quæ vos ad viam perfectionis recte faceret gradiri, & ad regna cælorum feliciter pervenire*. Illic vero titulus inſcriptus eſt: *Incipit inſtitutio ſanctæ regulæ*. Huius Monaſterii mentionem facit S. Gregorius Magnus lib. 7. epiſtola 117. Regnante eodem Childeberto S. Ferreolus Ucetienſis in Gallia Narbonenſi Epiſcopus Monaſterium condidit, propriamque illis Monachis regulam dedit; in cuius præfatione hæc ad Lucretium ſcribit: *Regulam, quæ ab eis pro lege ſervetur, licentia a vobis tam petita, quam accepta conſcripſimus*. Ita vero illa inchoatur: *Regulæ principium de his, quæ obſervanda Monachis Ferriolacenſis Monaſterii ſtatui inſtitutor*. Novam etiam regulam Galliis intulit inſignis Luxovienſis cœnobii conditor S. Columbanus; de qua re Ionas monachus cap. 9. libri de Vita S. Columbani hæc ſcribit: *His ergo in locis Monachorum plebibus conſtitutis, ipſe viciſſim omnibus intererat, regulamque quam tenerent, Spiritu Sancto repletus condidit*. Pleraque etiam Monaſteria ſub eamdem regulam adacta recitat cap. 6. Illius vero titulus eſt: *Incipit regula cœnobialis*; ſtatimque caput primum incipit in hæc verba: *Primo omnium docemur Deum diligere ex toto corde* &c. Harum regularum collectionem conflavit S. Benedictus Abbas Anianenſis, qui floruit anno 820. quas una cum aliis pleriſque e codicibus antiquiſſimis Monaſte-

Digitized by Google

rii S. Maximini apud Treviros, ac ſelectæ Bibliothecæ Sereniſſimæ Suecorum Reginæ Chriſtinæ exſcripſit Holſtenius. Sed vir numquam ſibi ſatisfaciens, ultraque nonum annum ſcripta ſua premens, morte prævcntus non evulgavit. Illæ tamen cura & ſtudio Eminentiſſimi Principis Franciſci Cardinalis Barberini Romanis typis excuſæ prodiere anno 1661. Et quidem regula S. Cæſarii Auguſtiniana brevior eſt, cuius nec unam ſententiam ad verbum reddit. Regula S. Aureliani ſex tantummodo paginis continetur; illa vero S. Ferreoli tredecim; regula denique S. Columbani in decem tantum capita digeſta eſt. Ex quibus patet horum Patrum inſtitutiones monaſticas vere ac rigoroſe regulas nuncupandas eſſe, non minus quam Auguſtinianam noſtram. Ridiculum enim eſſet aſſerere, ceteras Monachorum leges eſſe conſtitutiones, Auguſtini vero ſtatuta unice regulæ nomen mereri. Fruſtra ergo Auguſtiniani Scriptores inſignia quæque Galliarum cœnobia noſtræ genti aſſerunt, quod una tantum in Galliis ante Benedictinam S. Auguſtini regula regnaret.

Vereor tamen, ne Lerinenſibus extra Auguſtinianæ reipublicæ confinia deportatis, tantum mihi invidiæ apud noſtrates conflem, quantum ſibi laudis alii comparaſſe putant, qui omnia Galliarum Monaſteria in rei noſtræ cenſum ſatis confidenter retulere. Quare ne quid per me gens noſtra detrimenti ſubeat, inſulæ Lerinenſis, ut queruntur, damna longe plurium in continenti coloniarum & quidem nobiliſſimarum acceſſione compenſabo. Etenim Agaunenſes Monachos, qui ſæculo quinto in Galliis exorti ſunt, Auguſtinianos fuiſſe, non vana illa de unica in Galliis ea ætate S. Auguſtini regula vigente, ſed ex eorumdem ſtatutis, quæ univerſam Sancti Patris regulam ad verbum exhibent, ſolide evincam: indeque etiam inſigne Iurenſium Monachorum inſtitutum, ex quo Agaunenſes derivarunt, eidem noſtræ familiæ aſſeram. Ubi Rhodanus tenuior adhuc a fontibus ingenti aquarum fragore inter montium anguſtias in Lemanum lacum procurrit, brevior ſane planities procul ab Octoduro alpium Graiarum Urbe M. P. XII. aperitur. Agaunus incolis locus nuncupatur; ita enim ſaxum priſco vocabulo Galli appellabant. Locus exacte deſcribitur in actis S. Mauritii ac Thebæorum militum, qui ibidem paſſi ſunt: *Legio Thebæa præteriens Octodurenſe oppidum, ad locum cui*

Agau-

Digitized by Google

Agauno nomen eſt, *celeriter properavit*, *ut XII. millium ſpatio ab Octoduro ſeparata neceſſitatem committendi ſacrilegii præteriret*. *Agaunum accolæ interpretatione Gallici ſermonis ſaxum dicunt*: *Quo in loco ita vaſtis rupibus fluminis curſus arctatur*, *ut commeandi facultate ſubtracta*, *conſtratis pontibus viam fieri itineris neceſſitas imperaret*. Undique tamen imminentibus ſaxis parvus quidem ſed amænus irriguis fontibus campus includitur. In hac vero anguſta planitie parvus vicus antiquitus exſtructus fuit, quem Tornatam ſeu Tornanam incolæ appellarunt. In Itinerario Antonini diſtare legimus ab Octoduro *Tornadam M. P. XII.*, ut plane intelligamus Tornatam apud Agaunum ædificatam. Ioſeph. Simlerus, qui Valleſiam diligentiſſime deſcripſit, libro primo hæc habet: *Sub Octoduro ad ſiniſtram Rhodani hi viculi ſequuntur Iuviana*, *Servantia*, *Veroſa*, *mox Tarnadæ oppidum*. *Tarnadæ autem Antoninum ſecuti oppidum hoc nominamus*: *veterum plerique Agaunum nominarunt*. Quare Agaunum, & Tornata ex hoc ſolummodo diſtinguuntur, quod Agaunus ſitum, Tornata oppidulum inibi conditum ſignificat. Celebre vero Monaſterium a Sigiſmundo Burgundionum Rege apud Tornatam exſtructum tradit laudatus Simlerus: *Sigiſmundus Rex Burgundionum Maximi Genevenſis*, *Theodori Sedunenſis*, *& aliorum Epiſcoporum oratione impulſus*, *eodem loco in honorem martyrum cœnobium celebre conſtruxit*: *oppidulum Tarnadæ iuxta poſitum mœnibus ampliatis cœnobio coniunxit*. Scribit hoc ipſum eiusdem ſæculi auctor Marius Aventicenſis in Chronico ad annum 515. *Florentio & Anthemio Coſſ. Monaſterium Acauno a Rege Sigiſmundo conſtructum eſt.* Verum ex actis S. Severini Abbatis Agaunenſis ſeu Tarnatenſis conſtat, inſigne illud cœnobium ante annum quingenteſimum exſtructum fuiſſe. Nam cum Clodoveus Magnus Francorum Rex qui *iam per annos viginti quinque* regnarat, inſanabili morbo laboraret, Tranquillinus medicus his Regem alloquutus eſt: *Eſt ſane in ſacroſancto Agaunenſium Monaſterio*, *ubi pretioſus Chriſti martyr Mauritius requieſcit*, *Abbas & ſacerdos vir quidam moribus & vita laudabilis Severinus nomine* &c. cap. 1. num. 5. apud Bollandum die 11. Februarii. At Clodoveus circa annum 480. regnum indeptus eſt. Quare anno regni XXV. nempe circa annum 505. florebat Tarnatenſe Monaſterium ſub Severino Abbate. Præterea cum iuſſu

Si-

Sigiſmundi Regis anno 515. S. Avitus Viennenſis una cum Collegis novam pſallendi formam Tarnatenſibus præſcriberet, ſacram concionem idem recitavit: cuius tantum titulum e Thuanis ſchedis vir diligentiſſimus Sirmondus pag. 158. S. Aviti epiſtolis ac poematibus inſeruit. Eſt vero talis: *Homilia VII. dicta in baſilica ſanctorum Agaunenſium in innovatione Monaſterii ipſius* &c. Ex quibus patet, non quidem eo anno Tarnatenſe cœnobium primitus exſtructum, ſed iugis, nullaque umquam hora interpolatæ pſalmodiæ inſtitutione ſanctiorem in formam reſtitutum. De S. Hynmemodo, qui primus anno memorato 515. Tarnatenſe Monaſterium rexit, hocce fragmentum ex memorato codice exhibet Bollandus in prolegomenis ad vitam S. Severini: *Pſallendi interim vel ſubſiſtendi regula inſtituta S. Hynmemodo a cœtu Epiſcoporum qui illuc ad conſtituendum Monaſterium venerant, traditur*. Plerique tamen Tarnatenſe Monaſterium a Sigiſmundo Burgundionum Rege fundatum exiſtimarunt, quod ille & novis ædificiis auxit, redditibus locupletavit, iugique pſalmodia inſtituta ſanctius reformandum curavit. Sammarthani tomo 4. Galliæ Chriſtianæ tabulas donationis ab eodem Rege peractæ recenſent, ubi & nobiles Epiſcopi qui interfuere, nominantur; ſed de regula tunc vel veteri firmata vel nova inducta nihil aſſeritur.

De Tarnatenſium ſeu Agaunenſium Monachorum regula hæc ſcribit vir eruditiſſimus *Haeftenus* tract. 5. diſquiſit. Monaſt. XI. *Qualis vero regulæ huius fuerit obſervantia, nuſquam legere me memini*. Sed Lucæ Holſtenii V. C. diligentia Tarnatenſis regula tandem innotuit; illam enim una cum reliquis a Sancto Benedicto Annianenſi collectis publicavit. Hunc titulum præfert: *Incipit regula Monaſterii Tarnatenſis*. In tria & viginti capita digeritur, & S. Auguſtini regulam ad verbum exſcriptam continet; quod Lectorum commoditati conſulens paucis oſtendo, eamdem cum Auguſtiniana, quo pacto utraque in capita ab Holſtenio diſtincta fuit, conferendo. Caput XIV. regulæ Tarnatenſis conflatur ex capite primo, ſecundo, & tertio regulæ Auguſtinianæ. Caput XV. Tarnatenſium unit quartum, & ex parte quintum noſtræ regulæ. Caput XVI. conformia tradit poſteriori parti capitis quinti regulæ Auguſtinianæ. Caput XVII. eſt apud S. Auguſtinum ſextum, ac ſeptimi prior pars. Caput XVIII. reliquam ſeptimi, & priorem octavi Auguſtinia-
næ

næ regulæ reddit. Caput XIX. componitur ex nono, decimo, & undecimo laudatæ regulæ. Caput XXI. & duo priores verſus capitis XXII. ſub unico decimotertio Auguſtiniano continentur. At omiſſum eſt caput duodecimum regulæ Auguſtinianæ; quia inibi de lotione in balneis agitur, quæ tempore S. Auguſtini omnibus etiam ſanctioris inſtituti viris, immo & feminis ſanitatis ſervandæ gratia familiaris erat; ſed paulo poſt apud Monachos, dein apud reliquos Chriſtianos obſolevit. Reliqua pars capitis eiusdem XXII. conſtat ex capite 15. & 16. itemque initio 19. Auguſtiniani canonis. Nam media tria capita Auguſtiniana, quod explicationes tantum viſa fuerint capitis 15. conſulto omiſſa fuere a Tarnatenſibus. Caput XXIII. quod & poſtremum eſt regulæ Tarnatenſium, exhibet ad verbum caput 20. 21. 22. 23. & 24. Auguſtinianæ regulæ, quo tandem & ipſa concluditur. Volo hic tamen finem Tarnatenſium Patrum apud Agaunum regulæ recitare. *Ut autem vos in hoc libello tamquam in ſpeculo poſſitis inſpicere, ne per oblivionem aliquid negligatis, ſemel in ſeptimana vobis legatur. Et ubi vos inveneritis ea quæ ſcripta ſunt facientes, agite gratias Deo honorum omnium largitori: ubi autem ſibi quiſque veſtrum videat aliquid deeſſe, doleat de præterito, caveat de futuro, orans ut debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur*. EXPLICIT REGULA TARNATENSIS. Atque idem eſt Auguſtinenſium Eremitarum regulæ terminus.

Priora capita regulæ Agaunenſium Monachorum, quæ in regula Auguſtiniana non repetiuntur, agunt de modo recipiendi tyrones, recitandi divinam pſalmodiam, diſtinguendi horas precibus atque operibus deſtinatas, de quibus in Auguſtini regula ſiletur. Sed certum eſt, S. Patrem Africanis ſuis Monachis illis etiam de rebus leges tuliſſe; nam cap. 4. ait: *Orationibus inſtate horis & temporibus conſtitutis*. Erant ergo & apud Auguſtinianos ſtata orandi tempora, quæ nobis ſpecialibus decretis a regula diſtinctis indicuntur. Rurſus Auguſtinianos in Africa Monachos antiquitus vitam manuum labore tranſegiſſe certum eſt. Quare quo omnis confuſio tolleretur, debito in omnibus ordine ſervato, conſtat ſpecialia ſtatuta S. Auguſtinum de faciendo opere ſuis Monachis præſcripſiſſe; quæ tamen intercidere.

Ceterum ex laudata Tarnatenſium ſeu Agaunenſium regula duo

Digitized by Google

duo colliguntur. Primum eſt, Monaſterium illud initio non fuiſſe Clericorum Regularium Auguſtinienſium, qui anno tantum 1150. ibidem primum apparuere; teſte Bollando in Prolegomenis laudatis ad vitam S. Severini: ubi rem ex antiquis monumentis more ſolito nempe eruditiſſime oſtendit §. 2. num. 20. Erant illi Monachi Auguſtiniani ut plurimum parum literis exculti, ruſticanis atque artificioſis operibus vitam tranſigentes. Nam cap. 8. regulæ hæc legimus: *Sedentes ad menſam, lectionem quæ legitur, cum ſilentio audiant, ſi vero defuerit perſona lectoris, ad inſtar cibi ſanctarum Scripturarum meditatio ruminetur*. Rarus ergo erat inter illos monachus literarum gnarus. Additur ibidem: *Arator ſtivam tenens Alleluia cantet: ſudans meſſor pſalmis ſe avocet & dum palmitem curvum tondet vinitor falce, aliquid Davidicum canat. Hæc ſint veſtra carmina; hæc, ut vulgo aiunt, amatoriæ cantiones; hæc paſtorum ſibilus; hæc inſtrumenta culturæ*. Agriculturæ ergo plerique vacabant. Alii extra Monaſterium quæſtum ibant. Nam cap. 11. ſcribitur: *Ea quæ a fratribus colliguntur, ſumma cura pro Domini timore conſervent*. Multi etiam artificioſis operibus deputabantur. Hinc cap. 7. hæc lex intimatur: *Ubi artifices operantur, abſque ſupraſcriptis perſonis nullus præſumat accedere*. Alterum vero ex ſuperius dictis colligitur, regulam illam obſervatam in Monaſterio Agaunenſi ante annum 500. Nam cap. 9. tempus pſalmodiæ peragendæ omnibus præſcribitur: *Æſtatis tempore Matutinis ex more completis, & Prima dicta, omnes opera quæ iubentur, aſſumant*. Item: *Poſt horam vero Nonam, aut in horto, aut ubi poſcit utilitas, uſque ad horam Lucernarii omnes in unum ſolatium commeabunt*. At poſtea anno 515. Sigiſmundo Burgundionum Rege adnitente in Agaunenſi Monaſterio iugis die noctuque continuata, nec umquam interrupta pſalmodia inſtituta fuit. Scribit Gregorius Turonenſis de eodem Rege libro 3. Hiſt. Franc. cap. 6. *Ille ad ſanctos Agaunenſes abiens per multos dies in fletu & ieiuniis durans veniam precabatur, pſallentium ibi aſſiduum inſtituens*. Aimonius lib. 3. de Geſtis Francorum cap. 80. de Guntramno Rege Monaſterium inſtituente ait: *Synodum LX. Epiſcoporum aggregari præcipiens, ut ordo pſallendi qui in loco ſanctorum Agaunenſium temporibus Sigiſmundi Regis ab Avito & ceteris Pontificibus illius temporis inſti-*

tutus

Digitized by Google

lutus fuerat, in cœnobio quod ipſe fabricarat, teneretur, effecit. Bona Agaunenſi huic Monaſterio a Sigiſmundo Burgundiæ Rege ſumma cum pompa anno 515. legata pridie Kalendas Maias præſentibus ſexaginta Epiſcopis ac pluribus nobilibus legimus tomo 4. Sammarthanorum; ubi & plurima oppida illius cœnobii monachis data recenſentur, ut plane artificioſo opere illis vita deinceps nequaquam fuerit tranſigenda.

At cum Agaunenſes Monachi a Iurenſibus, Lemano lacu inter utroſque ſtagnante, derivarint, atque eamdem iſti pariter Auguſtinianam regulam obſervaverint, nonnulla etiam de Iurenſibus Monachis ſubdenda ſunt. Sanctus Romanus ſanctioris vitæ deſiderio actus in Iurenſes ſaltus ſeceſſit, atque in loco *Condedeſcone* vulgo nuncupato primum in Sequanorum Gallia Monaſterium erexit. Situm exacte deſcribit Anonymus Iurenſis monachus in vita S. Romani apud Bollandum die 28. Februarii, ubi capite primo ait: *Ante* (Romanum) *nullus omnino Monachorum intra ipſam provinciam religionis obtentu, aut ſolitariam, aut conſortialis obſervantiæ ſectatus eſt vitam*. Romanum ſecutus eſt in eremum Lupicinus eiusdem frater; cuius vitam idem Anonymus ſcripſit, & habetur apud Bollandum die 21. Martii. Baronius, ac Torellus utriuſque monachatum recenſent anno 565. integri ſæculi metachroniſmo; cum certum ſit Romanum ante annum 444. plura Monaſteria in vicinis regionibus per diſcipulos condidiſſe. Scribit Anonymus cap.1. num.5. *Cœperunt exinde venerabilia Patrum examina velut ex referto apum alveario Spiritu Sancto ructante diffundi, ita ut non ſolum Sequanorum provinciæ loca ſecretiora, verum etiam territoria longe lateque ſpatiis diſtincta terrarum divinæ ſobolis diffuſa gratia Monaſteriis atque Eccleſiis repleri*. At capite poſtea ſequenti idem de Romano addit: *Audita namque memoratorum fama, S. Hilarius Arelatenſis Epiſcopus miſſis in cauſa clericis beatiſſimum Romanum haud longe ſibi a Veſontionenſi Urbe fecit occurrere*. Quod tunc contigiſſe notat, cum Hilarius Celedonium Epiſcopum Veſontionenſem depoſuit: quæ depoſitio accidit anno 444. ut ex literis S. Leonis Papæ, & ex Scriptore vitæ S.Germani oſtendemus inferius cap. 11. Fuere ergo illi ſancti fratres coævi Hilario Arelatenſi, qui anno 449. ad ſuperos tranſiit. Aliam chronologicam notam ſubiiciam ex vita S. Lupicini cap. 3. num. 8. ubi de eodem hæc

ſcribuntur : *Hic namque aliquando , quod longævos forſitan meminiſſe non ambigo , magnam ac miram abſolutionem fide dicta amico orans in Monaſterio , vincto in ergaſtulis præſtitit Romæ . Vir quondam illuſtris Agrippinus ſagacitate præditus ſingulari , atque ad dignitatem militiæ ſæcularis Comes Galliæ a Principe conſtitutus , per Ægidium tum magiſtrum militum callida maltioſaque apud Imperatorem arte fuerat obſcuratus , eo quod Romanis faſcibus lucens barbaris procul dubio favere , & ſubreptione clandeſtina provincias a publica niteretur ditione deiicere* . At Ægidii & Agrippini tempus pluribus chronologicis notis Idatius in Chronico illuſtrat . Hæc enim habet iuxta editionem Sirmondi olympiade CCCXI. *Agrippinus Gallus & Comes & civis , Ægidio Comiti inſigni inimicus , ut Gothorum mereretur auxilia , Narbonam tradit Thedorico*. Annum vero ait fuiſſe ſextum Leonis Orientis Imperatoris , & alterum Severi qui in Occidente regnabat . Æra Hiſpanica D. quo anno VI. Nonas Martias ab occaſu ſolis luna defecit feria ſexta . Eſt annus omnino 462. quo a 26. Ianuarii currebat ſextus Leonis , & die 19. Novembris ſecundus Severi inchoabatur , cum ſecunda dies Martii incidit in feriam ſextam Cyclo Solis XXIII. Lunæ VII. lit. G. qua die exeunte contigit eclypſis , quam erudite exponit Petavius lib. 8. de Doct. temporum pag. 846. Scribit etiam Marius Aventicenſis : *Baſilio & Bibiano . His Coſſ. pugna facta eſt inter Ægidium & Gothos* &c. Fuit annus 463. Anno vero ſequenti Ægidium obiiſſe Idatius illius temporis Scriptor affirmat , nobilibus etiam caracteribus eumdem annum demonſtrans , quod eſſet ſeptimus Leonis , quando XIII. Kal. Auguſti feria ſecunda ſolis eclypſis accidit ab hora tertia ad horam ſextam . Et quidem anno 464. Leonis ſeptimo die 20. Iulii feria ſecunda Cyclo Solis 25. Lunæ 9. lit. E. F. contigit plenilunium , fuitque eclypſis hora 7. 52. 32. quam laudatus Petavius pluribus deſcribit . Ex quibus patet , difficulter cum iis componi quæ ceteri omnes Scriptores de Ægidio narrant , nempe anno 461. ex magiſtro militum a Francis , eiecto Chilperico , regem electum , plenoſque octo apud eosdem annos regnaſſe . Ex his ergo conſtat , Lupicinum anno 462. monaſticam vitam egiſſe . At Baronius legens in libro Gregorii Turonenſis, Lupicinum cum Chilperico Burgundionum Rege locutum , id de Chilperico qui in Gallia regnabat anno 565. intel-

intellexit. At ille Chilpericus fuit filius Gundiochi Burgundionum Regis, cuius filia circa annum 490. Clodoveo nupſit ex Fredegario & Gregorio Turonenſi tomo 1. Cheſnau. Et quidem ex actis S. Lupicini die 21. Martii cap. 3. habemus, eumdem ab audaci viro ac petulanti coram Chilperico mendacii reprehenſum, quod ante decem annos Romani apud Sequanos Imperii excidium prædixiſſet, nondum *in nullo rei triſtis probatione firmata*. Unde illa prædixit Lupicinus ante annum 446. nam anno 456. ſcribit Marius Aventicenſis: *Iohanne & Varane Coſſ. Eo anno Burgundiones partem Galliæ occupaverunt, terraſque cum Galliæ Senatoribus diviſerunt*. Ex his deduco, ante annum 456. colloquium illud inter Ægidium magiſtrum militum & Agrippinum S. Lupicino præſente, quod pluribus monachus Iurenſis ſæpe laudatus deſcribit, contigiſſe; nam poſt illum annum Romani duces tota Gallia Sequanica excluſi fuerunt. Hæc diligentius proſequutus ſum, ut tempus quo Anonymus ille vitas Romani, Lupicini & Eugendi Abbatum Iurenſium exaravit, intelligatur; id enim noſtro inſtituto plurimum congruit. Etenim cum dicat, *longævos* citra dubium meminiſſe eorum quæ de Agrippino a Lupicino liberato narrabat, circa annum quingenteſimum ſe illa ſcribere oſtendit; annis enim quatuor fere ac quadraginta elapſis, recte ſeniores in teſtes appellare poterat. Ex hucuſque dictis colligitur, minus recte celebres illos Iurenſium Monachorum Patres martyrologio Benedictinæ familiæ inſertos, cum integro ſæculo ante S. Benedictum floruerint.

His ergo de tempore Iurenſium Monaſteriorum ſtabilitis, probandum nobis eſt, hos ipſos Auguſtinianam Tarnatenſium ſeu Agaunenſium regulam coluiſſe. Nullus autem melior teſtis adduci poteſt quam Iurenſis monachus, qui in præfatione vitæ S. Romani ad Iohannem & Armentarium Monachos Tarnatenſes hæc habet: *Quamvis ergo Agaunus veſter Gallico priſcoque ſermone tam primitus per naturam, quam nunc quoque per Eccleſiam veridica præfiguratione Petri petra eſſe dignoſcitur, agnoſcat tamen caritas veſtra, & inter pineas abiegnaſque Iurenſium ſylvas ipſam quondam a pſalmographo in campis ſylvæ myſtica ſignificatione repertam, quæ nunc inibi a ſanctis fratribus, ſublato iam præfigurationis ænigmate, pediſſequa ſtabilitate calcatur*. Monaſtica ergo regula apud Tarnatenſium

Agaunum culta, in Iurenſi Monaſterio prius obſervari cœpta fuit, indeque Agaunum portata. Rurſus idem monachus in fine vitæ S. Augendi Abbatis Iurenſis ſcribit apud Bollandum die 1. Ianuarii: *Inſtituta quoque, quæ de formatione Monaſterii noſtri Agaunenſis cœnobii Sancto Marino presbytero inſulæ Lerinenſis Abbate compellente digeſſimus, deſideria veſtra tam pro inſtitutionis inſignibus quam pro iubentis auctoritate, Chriſto opitulante, luculenter explebunt*. Erant ergo eiusdem inſtituti Auguſtiniani Eremitæ Iurenſes & Agaunenſes ſeu Tarnatenſes, utpote ſub eamdem S. Auguſtini regulam adacti; unde laudatus monachus Iurenſis Agaunenſe Monaſterium *noſtrum* iure optimo nuncupavit.

Arbitror Auguſtinianos meos mecum minime conqueſturos; Nam licet Lerinenſes alterius a noſtro inſtituti fuiſſe oſtenderim, Iurenſes & Tarnatenſes Monachos in noſtræ reipublicæ cenſum retuli: quorum colonias longe lateque per Galliam propagatas fuiſſe non modo Anonymus ille oculatus teſtis aſſeruit, verum etiam Gregorius Turonenſis in libro de Vitis Patrum cap. 1. Sed Anonymi verba plane repetenda ſunt: *Cœperunt exinde venerabilia Patrum examina velut ex referto apum alveario Spiritu Sancto ructante diffundi, ita ut non ſolum Sequanorum provinciæ loca ſecretiora, verum etiam territoria longe lateque ſpatiis diſtincta terrarum, divinæ ſobolis diffuſa gratia, Monaſteriis atque Eccleſiis repleri*. Initio quidem hi Monachi in cellulis hinc inde per Condadeſconenſem ſaltum diſperſis habitabant (mandræ diviſæ illæ manſiones Syris vocabantur) at Romanus, cum eremitarum numerus excreviſſet, in cœnobium colligendos eosdem duxit. Audiatur Anonymus cap. 14. num. 21. *Iſte etiam refutato Archimandritarum more, utilius omnes univit in medium; deſtructis namque manſionum ædiculis, uno cunctos ſecum Xenodochio quieſcere fecit, ut quos etiam cauſa unitæ refectionis una claudebat ædicula, diſcretis quoque lectulis una ambiret & manſio*. Quo anno Iurenſes Eremitæ Auguſtiniani eſſe cœperint, incertum eſt. Paulo poſt S. Auguſtini obitum, qui anno 430. contigit, eorumdem initia recenſenda eſſe videntur. Etenim anno 444 quando Hilarius Arelatenſis Romanum ac Lupicinum ad ſe evocavit, iam plura per univerſam provinciam Monaſteria condiderant. Sexennium circiter cœnobiorum propagationi dandum eſt. At ante-

antequam Lupicinus ad Romanum ſe conferret, monaſticam cum fratre vitam inſtiturus, iam plures in eremo annos Romanus exegerat, ſcribente Anonymo cap. 2. num. 4. *Cum ergo in ſupradicto loco multo iam tempore priſci imitator Antonii Romanus vita frueretur angelica*, (Lupicinus) *germanitate minor* illuc ad fratrem ſe contulit. Octennium ad minus dandum eſt, ut multum temporis effluxiſſe dicatur. Romanus quinque & triginta annos natus in eremum ſeceſſit, eumdem vero anno 456. non amplius ſuperſtitem fuiſſe credo; nam Lupicinum cum Hilperico Patritio, Agrippino Comite, & Ægidio magiſtro militum pro ſuorum Monachorum aliorumque negotiis egiſſe, idem Scriptor teſtatur. Lupicinus poſt Romanum Monachos rexit, cui S. Eugendus ſucceſſit; qui ſeptem vix annos natus Romano a genitoribus oblatus fuit; de qua re legendus Anonymus c. 4. de Vita Romani. Quare ante annum 436. Eugendus trigeſimum ætatis annum exegerat, qui cum annos vixerit ſexaginta quinque, obiit circa annum 490. Anonymus vero ille Iurenſis, qui trium illorum Abbatum vitam deſcripſit, morienti Eugendo ſe adfuiſſe teſtatur.

Tarnatenſem regulam ſæpe laudat S. Benedictus Abbas Anianæ in Concordia regularum; longiores etiam ex eadem ſententias exſcriptas ſuæ collectioni inſeruit. cap. 2. §. 5. cap. 31. §. 18. cap. 43. §. 16. & 17. ubi Auguſtinianæ regulæ verba leguntur: quod etiam patet ex cap. 47. §. 11. & 59. §. 4. & cap. 61. §. 12. Hugo Menardus in præfatione commentariorum ad Collectionem S. Benedicti Anianenſis de regula Tarnatenſi ſcribit: *Quædam ſumit a regula Sancti Auguſtini*. Sed vir eruditus Tarnatenſem regulam nondum ab Holſtenio editam non viderat; nam plane conſtat ex recitata ſuperius collatione univerſam S. Patris regulam Tarnatenſi illi inſertam.

CAPUT IV.

Theodoti Patriarchæ Antiocheni, ac Theodori Mopſueſteni obitus. De Theodoti Synodo contra Pelagianos. Praylus Antiſtes Pelagium Hieroſolyma exturbat. Neſtorius novus Antiſtes Conſtantinopolitanus.

AD Pelagianos iterum redeo, unde inſtituta de Lerinenſium Monachorum initiis ac ſacris legibus diſſertatio parumper

per averterat. Etenim ex Gallia in Ciliciam Theodori Mopſueſteni obitus vocat; non ut illi quidem ſacras inferias faciamus, ſed ut Pelagianorum patroni, & Neſtorianorum magiſtri ſepulchrum anathemate ſignemus. Poſt illos quinque libros, quos ab eodem contra D. Hieronymum præſertim ſcriptos fuiſſe diximus lib. 1. cap. 9. num aliquid ille poſtea eadem in cauſa ediderit, mihi prorſus incompertum eſt. Quo tempore mortuus ſit, deſignat Theodoretus in calce Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ: *Eo vero tempore*, inquit, *quo Divus Theodotus Antiochenam Eccleſiam regebat, moritur Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ*. At Theodoti tempus non omnibus certum eſt. Baronius ad annum 411. num. 69. eo anno Theodotum Alexandro ſuffectum ſcribit, ac poſt ſexdecim annos obiiſſe anno 427. Conſentit in Chronologia reformata in tabulis Patriarcharum Antiochenorum Ricciolius. Meus Panvinius in Chronico Eccleſiaſtico Theodoti tempus intra annos 420. & 424. contrahit, & quidem uſque ad annum 424. Theodoti vitam protrahit P. Lupus in notis ad collat. 5. Synodi V. ubi de Theodoreto agit. Sed nulla ex recitatis ſententiis nobis probari poteſt; nam neque ad annum 411. Theodoti Epiſcopatus retrahendus eſt, & plane ultra 424. producendus. Theodoretus, qui magnam vitæ partem Antiochiæ exegit, quive hiſtoriam finivit, *exitu*, ut ait, *laudatiſſimorum virorum Theodori ac Theodoti mortis*, dubium ſolvet. Is in vita Zenonis anachoretæ hæc ſcribit: *Cum primum enim Imperator Valens fuiſſet de medio ſublatus, militare depoſuit cingulum, ac prope Antiochiam ſe contulit*. At Valens a Gothis victus occubuit Valente VI. ac Valentin. II. Coſſ. ex Marcellino, Idatio, aliiſque, nempe anno 378. die IX. menſis Auguſti. Zeno vero ex milite eremicola quadraginta & amplius annos auſteram vitam duxit. Eum Theodoretus viſitavit miratus: quod *in tam profunda philoſophia tanta eſſet modeſtia ac moderatione vir ſenex; quadraginta enim annis perpetuis verſans erat in monaſtica exercitatione*. Itaque attigit annum 418. Poſtea recenſet Theodoretus quid cum Alexandro Epiſcopo idem Zeno egerit his verbis: *Accerſito itaque civitatis Antiſtite*, (*is autem magnus erat Alexander* &c. *Quoniam iubeor migrare ex hac vita, te earum* (facultatum quas inteſtatus olim reliquerat) *conſtituo diſpenſatorem, qui es & Pontifex, & pontificatum ex lege optime geris*. Itaque Alexander

ultra

ultra annum 418. fuit Epiſcopus Antiochenus. Extat epiſtola Theodoreti ad Dioſcorum, in qua egregie anni Theodoti Epiſcopi traduntur: *Sex enim*, inquit, *annos ibi ego docens tempore beatæ mem. Theodoti Antiocheni Epiſcopi, qui tum vitæ ſplendore polluit & fulſit, tum etiam divinorum dogmatum cognitione. Alios deinde tredecim annos tempore B. Iohannis* &c. *Præter hæc iam ſeptimus agitur annus, quo Deo dilectiſſimus Archiepiſcopus Domnus ſedit*. Baronius ad annum 444. n. 19. eo anno contendit ſcriptam a Theodoreto illam epiſtolam; ſed plane ſcripta eſt anno 447. cum poſt biennium depoſitus fuerit Domnus in pſeudo Synodo Dioſcoriana, cum ſediſſet annos novem.

Refert Photius codice 52. epiſtolam Siſinii C. P. & Theodoti Antiocheni ad Epiſcopos Pamphiliæ cum hac inſcriptione: *Siſinnius ac Theodotus & univerſa S. Synodus, quæ Dei gratia in magna Urbe Conſtantinopolitana coacta eſt conſecrandi gratia Dei amantiſſimi Epiſcopi Siſinnii*. At Siſinnius conſecratus eſt Epiſcopus poſt obitum S. Attici anno 426. die 28. Februarii ex Socrate lib. 7. cap. 26. Ex his moritur Theodotus anno 427. Siſinnio Conſtantinopoli ſedente, qui nondum biennio exacto 24 Decembris Hierio & Ardabure Coſſ. anno eodem 427. deceſſit. Hinc Photius codice 31. agens de Theodoreto mortuum Theodotum ſcribit, *quando Conſtantinopoli ſacrorum Antiſtes Siſinnius fuit*. Anno ergo 421. mortuo Alexandro ſacris Antiochenorum præſidere cœpit Theodotus; nam ſex illos tantum annos in ea ſede vixiſſe ex Theodoreto colligitur. Neque quis reponat, Theodoretum ſex illos tantum annos Theodoti numeraſſe, quibus eodem Antiſtite vivente in Antiochena Eccleſia catecheſim ipſemet docuit, quaſi antea ſederit ibidem Theodotus, cum nondum Theodoretus Antiochiæ ſacras literas explanaret. Nam ſcribit ſuperſtite adhuc Alexandro ſe ad Zenonem viſitationis officia perſoluturum veniſſe, a quo cum benedictionem peteret diſceſſurus: *ille recuſabat*, inquit, *ſe ipſum privatum quidem, nos autem milites appellans; tunc enim ſacros codices legebam populo Dei*. Quare etiam ſub Alexandro ſacras literas Theodoretus interpretabatur.

Inter cetera, ob quæ idem Theodotus nobis commendandus venit, reponenda eſt Synodus, quam contra Pelagianos celebravit: cuius rei teſtem habemus luculentiſſimum Marium Mercatorem in Commonitorio ad Theodoſium iuniorem, cuius ver-

ba

ba antequam referam, res eſt altius repetenda. Cum Pelagius Hieroſolymis a Iohanne Epiſcopo abſolutus fuiſſet, tamquam ab omni hæreſi immunis, Catholici id ægre ferentes ad Eulogium Cæſareenſem Antiſtitem totius Palæſtinæ Primatem appellarunt. At ille Dioſpoli provinciæ Synodum coegit, in qua Pelagius ſubdola arte ſeſe catholicæ doctrinæ aſſertorem venditans, iterum abſolutionem ſuffuratus fuit; de quibus lib. 1. cap. 7. & 8. ſuſius diximus. Uti vero Hieroſolymitanus Antiſtes Metropolitæ Cæſareenſi ſuberat, ita hic Patriarchæ Antiocheno totius Orientis ſupremo Exarcho ſubiectus erat; ad quem quæcumque cauſa tum Hieroſolymis tum Cæſareæ iudicata, iterum iudicanda referri poterat. Scribit iſta diſerte Hieronymus in epiſtola adverſus errores Iohannis Hieroſolymitani: *Ni fallor*, inquit, *hoc tibi decernitur, ut Palæſtinæ Metropolis Cæſarea ſit, & totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Cæſareenſem Epiſcopum referre debueras, cui ſpreta communione tua communicare nos noveras, aut ſi procul expetendum iudicium erat Antiochiam potius literæ dirigendæ*. Ex quibus patet error palmaris Hincmari ac Theodori Balſamonis exiſtimantium, ex ſeptimo canone Nicæno Hieroſolymitanum Epiſcopum erectum in Primatem aut Patriarcham. Inde enim ſolummodo primus eidem poſt Metropolitam Cæſareenſem locus decernitur; in Synodo enim Dioſpolitana anno 415. primo loco tamquam Præſes ſedit Eulogius Metropolita Cæſareenſis, cui proximus venit Iohannes Hieroſolymitanus; ut patet ex S. Auguſtino lib. 1. con. Iul. cap. 5. & 7. Iuvenalis, qui tertius a Iohanne memorato Hieroſolymitanam Eccleſiam rexit, a Cæſareenſis Metropolitæ iure primum ſe ſubduxit. Cum ergo Pelagius rectæ fidei profeſſor a Iohanne Hieroſolymitano, iterumque ab Eulogio Metropolita Cæſareenſi iudicatus fuiſſet, ad Theodotum totius Orientis Patriarcham appellationem iterum Orthodoxi interpoſuere: ille vero coacta Antiochiæ Synodo Pelagium uti hæreticum lata ſententia damnavit. Audiatur Mercator: *Adhuc etiam Hieroſolymis conſtitutus Pelagius accuſatus apud Synodum, & primo quidem tergiverſando ambiguis quibusdam ſe profeſſionibus tegens, & proſequens dubia vel reſpondens, illam tunc videtur Epiſcoporum audientiam deluſiſſe. Sed poſtmodum evidenter deprehenſus, inſiſtentibus accuſatoribus a poſteriore Synodo, cui ſanctæ memoriæ Theodotus Antiochiæ præſedit Epiſcopus*,

ſcopus, atque detectus, a ſanctis quoque ac venerabilibus Hieroſolymorum locis eſt deturbatus, eiusdemque ſancti Theodoti ad reverendiſſimum Urbis Romæ Epiſcopum, & ſanctæ recordationis Prayli Hieroſolymitani Epiſcopi miſſa reſcripta teſtantur; quorum exemplaria ad documentum habemus in manibus. Ex quibus liquet Praylum, qui anno 417. ad Innocentium Papam pro Pelagio literas miſerat, eiusdem poſtea erroribus, quos hæreticus mille fucis dudum obduxerat, probe cognitis, illum ex Hieroſolymitana diœceſi expuliſſe. Hæc vero ab anno 421. qui acceptæ a Theodoto ſedis primus numeratur, contigere. Quo ſe Pelagius inde eiectus receperit, incertum eſt.

Sedente Antiochiæ Theodoto Theodorum Mopſueſtenum magnum Pelagianæ ſectæ patronum extremum diem clauſiſſe, ex Theodoreto proxime laudato diximus: quoto vero anno ſexennii, quo vixit Theodotus Patriarcha, obierit Theodorus, non conſtat. Satis probabiliter ex memorato Scriptore deducitur, deceſſiſſe Mopſueſtenum prope annum 427. nam ſcribit ſe hiſtoriæ finem imponere *exitu laudatiſſimorum virorum Theodori ac Theodoti mortis*; ut palam ſit, eodem fere tempore utrumque viventi finem feciſſe.

Vixit Theodorus Mopſueſtenus, teſte eodem Theodoreto, in Epiſcopatu annos triginta ſex. Ingenio fuit adeo fecundo, ut decem mille eumdem libros exaraſſe teſtatus ſit Iohannes Antiochenus in epiſtola ad S. Cyrillum: *In Epiſcopatu defunctus, agonibus autem adverſus Arianos & alios hæreticos decem millibus per omnem ſuam vitam decoratus eſt*. Hoc poſtea ſchiſmatici, qui contra V. Synodum pro Theodoro conſpirarunt, ſolebant plenis buccis exaggerare: unde ſunt illa eosdem corrigentis S. Pelagii Papæ verba in epiſtola ultima ad Epiſcopos Hiſtriæ: *Ecce quales pluſquam decem millia librorum Theodorus ſcripſiſſe perhibetur. Penſate quæſo, ſi non tanto acriora tormenta promeruit, quanto pluriora conſcripſit*. Multæ ſane hæreſes ex illius libris referuntur collat. 4. Synodi V. ac in conſtituto Vigilii Papæ. Ibi inter cetera docuit: *Adam mortalem factum communi ceteris belluis conditione*; quæ capitalis hæreſis Pelagii fuit. Vidimus Pelagium ſuos diſcipulos ſecreto docuiſſe, multumque curaſſe, ne ipſius dogmata in vulgus ſpargerentur. Laudata ſunt verba S. Hieronymi in epiſtola ad Cteſiphontem contra Pelagium: *Noſti enim quid intrinſecus di-*

Digitized by Google

ſcipulos tuos doceas, aliud ore commemorans, & aliud celans conſcientia; nobiſque alienis & indoctis loqueris per parabolas, tuis autem myſteria confiteris. Eadem arte uſus eſt Theodorus; de quo hæc ſcribit Rabbulas Metropolita Edeſſenus ad S. Cyrillum: *Alios autem laqueos in ſcriptis ponebat, qui in principiis quorumdam eius codicum anathemate circumcludebat inſpicientem, non manifeſtare aliis ſcripta ſua*; collat. 5. Synodi V. Hunc Rabbulam laudat eximie Cyrillus, & plura de eo dabimus alibi. Ceterum tanta librorum Theodori multitudo non ad paucitatem, ſed ad nihilum fere redacta eſt, illos perſequentibus Imperatorum edictis. Nuſquam tamen peius locutus eſt quam in poſtremis ſcriptis de Incarnatione. Audiatur Heſychius Hieroſolymitanus in eccleſiaſtica hiſtoria hæc de Mopſueſteno memoriæ prodens: *Senectute iam canæ debilitatus, ſed minima pietatis ſcintilla, ſi qua forte in eo fuiſſet, inveterata, libros componere adverſus Domini Dei apparitionem præſumpſit*; in Synodo V. memorata. Plures vero eo de argumento libros ſcripſiſſe patet; nam illius errores Synodus produxit *ex libro quartodecimo de Incarnatione*. In his Neſtorianam ac Pelagianam hæreſim tradidit. Docuit enim inquit Heſychius: *Hunc non incarnatum Verbum, ſicut evangelicis vocibus edocti ſumus, ſed hominem per vitæ provectionem & paſſionum perfectionem coniunctum Deo Verbo*. Plus ſane nocuit Theodorus mortuus, quam vivens. Nam ſuperſtes quidem unus tantum inſertis ſuis libris erroribus Eccleſiæ non modicam perniciem intulit; at mortuus mille doctiſſimorum Patrum dexteras pro ipſius nomine defendendo armavit, Synodos Synodis obiecit, atque in quæſtione facti Apoſtolicam Sedem a ſe ipſa diſſentientem fecit; uti fuſius altero volumine.

Anno 428. Ne ob Theodori mortem ſtrenuo patrono amiſſo Pelagiani animos deſponderent, Neſtorius eorumdem patrocinium ſuſcepit anno 428. Theodoſii Imperatoris opera Eccleſiæ C. P. præfectus. Etenim cum ante biennium mortuo Attico ingentes in Urbe regia tumultus fuiſſent, nonnullis Philippum, multis Proclum, pluribus Siſinnium in Antiſtitem poſtulantibus; Imperator Siſinnio, qui tunc ceteris prælatus fuerat, poſt biennium defuncto, ab Antiochena Eccleſia Epiſcopum petiit, unde olim a patruo Iohannes Chryſoſtomus adſcitus fuerat; cumque Neſtorius in ore omnium verſaretur, idem C. P. Antiſtes electus fuit.

fuit. Hic Theodori Mopſueſteni dudum fama permotus ad eumdem ſe contulerat, a quo & prava doctrina imbutus fuit. Scribit hæc Evagrius Epiphanienſis lib. 1. cap. 2. *Apud Theodorum in Mopſueſtia degens Neſtorius, audita illius doctrina, pietatis naufragium fecit*. Hinc S. Cyrillus non uno loco Neſtorio obiicit, quod Theodorum magiſtrum audiverit. In epiſtola ad Acacium Melitenum ait: *Nec enim Theodorus Neſtorii fuit diſcipulus, ſed iſte illius & velut ex uno loquuntur ore, & unum malæ doctrinæ ex ſuo corde evomunt venenum*. Longe vero peius de Chriſto Domino Theodorum, quam Neſtorium ſenſiſſe, idem Cyrillus teſtatur in epiſtola ad Clericos & Lamponem: *Tranſilientes autem*, ait, *ad Theodori codices de Incarnatione factos, in quibus multo peiores Neſtorii blaſphemiis poſitæ ſunt. Pater enim fuit Neſtorii perfidiæ* &c. Neſtorium *ex Germania oriundum* ſcripſere Ripamontius lib. 6. Hiſt. Eccleſiæ Mediolanenſis, Ricciolius tomo 3. Chronol. refor. par. 3. in catalogo hæreticorum, & collectores Concil. edit. regiæ in notis ad Epheſinam Synodum, aliique: ſed errant, nam Germaniciæ natus fuit teſte Socrate lib. 7. cap. 29. de qua Urbe ſcribit Theodoretus lib. 2. cap. 25. *Germanicia Urbs ſita eſt in finibus Cilicum, Syrorum, & Cappadocum, cenſeturque in Euphratenſi provincia*. In Itinerario Antonini plures viæ recenſentur a Germanicia uſque Edeſſam, & in Synodo Calchedonenſi actione 3. publico Patrum nomine cum quibuſdam aliis miſſus fuit ad vocandum Dioſcorum Alexandrinum *Iohannes Germaniciæ civitatis Orientalis*. Ceterum Neſtorius ſuis coloribus affabre exprimitur a Theodoreto ipſius quondam defenſore in epiſtola ad Sporacium: *Fuſca veſte indutus, triſtis incedens, ſtrepitus forenſes declinans, pallore corporis continens videri affectans, libris domi ut plurimum incumbens, & quiete ſecum habitans. Hoc habitu & hac ſimulatione populum ineſcans, magnam ætatis partem tranſegit, Chriſtianus potius videri quam eſſe ſtudens*. Neſtorius eadem die, qua conſecratus eſt Epiſcopus, quæ fuit Kal. Aprilis, Felice & Tauro Coſſ. per Anaſtaſium presbyterum, quem Antiochia ſecum adduxerat, univerſam regiam Urbem pro concione turbavit, dicente diſcipulo, Virginem nequaquam Deiparam poſſe appellari. Ea vero die Neſtorium inauguratum Antiſtitem ſcribit Liberatus Diaconus cap. 4. ſui Breviarii. Socrates au-

Digitized by Google

tem tradit die 10. Aprilis eumdem conſecratum; ut dicemus cap. 24. Porro ſi Kalendis Aprilis conſecratus fuit, cum eo anno 428. Kalendæ Aprilis inciderint in diem Dominicam Cyclo Solis XVII. Lunæ XI. lit. A G. videtur Eccleſia C. P. quod diem attinet, in conſecrandis Epiſcopis cum Romana conveniſſe. Nam Siſinnius anno 426. die 27. Februarii, Maximianus vero anno 431. die 25. Dominica die conſecrati ſunt. Unde Neſtorius qui inter utrumque ſedit, eadem die Reſurrectionis Domini ad ſacrum thronum evectus videtur. Neſtorius tamen peccatum originale fatebatur; in quo a magiſtro Theodoro diſceſſit; unde Cæleſtinus hæc ad eumdem perſcripſit: *Legimus, quod de originis vitio recte ſentias, quodque naturam ipſam culpa obſtrictam non neges, & quod eam tandem exactum debitum iuſte exſolvere doceas, quod a debitrice generatione ortum trahit*. Marius Mercator in præfatione ad ſermones Neſtorii contra Pelagianorum errores ait: *Contra Pelagii & Cæleſtii pravam & impiam definitionem quamvis recte ſentiret & doceret* Neſtorius; *Iulianum tamen ex Epiſcopo Æclanenſi cum participibus ſuis huius hæreſis ſigniferum & anteſignanum...in amicitiam interim cenſuit ſuſcipiendum*. Recitat ibidem quoſdam Neſtorii ſermones quos poſtea Garnerius edidit. Primus, teſte Mercatore: *Habitus eſt ſecundo Sedis anno in magna Eccleſia, initio Quadrageſimæ, poſt diſceſſionem Catholicorum in magno ſuorum cœtu audientibus Pelagianis, de pœnis humano generi a Deo propter peccatum inflictis*. Et quidem ex hac parte contra Pelagianos ſtetit. Num vero ſenſerit, purum hominem ingenitis naturæ viribus, an vero divinæ gratiæ auxiliis fultum, meruiſſe affectivam unionem cum Verbo, in medio relinquo. Scribit de Neſtorianis Photius Cod. 54. *Aſſerunt, quandoquidem noſtræ Chriſtus naturæ ſit particeps factus, & Deus omnes homines ſimiliter ſalvos fieri velit, unumquemlibet etiam per arbitrii libertatem proprium peccatum corrigere, & Deo dignum ſe facere; idcirco non genitum eſſe Verbum, ſed eum qui ex Maria natus eſt, ob naturalis voluntatis dignitatem habuiſſe Verbum concomitans cum ſola iſta nobilitate, & eadem appellatione communicaret cum ratione filiationis*. Quare Neſtorii diſcipuli Pelagianum dogma ſorbuerunt, magiſtro interim palam Pelagii paradoxa non adſtruente. Hic enim ex literis Zoſimi ad Alexandrum

drum Patriarcham Antiochenum ; itemque ex Synodo Theodoti eiuſdem Urbis Antiſtitis, cui & ipſe tunc presbyter interfuit, eadem damnata cognoſcebat.

CAPUT V.

Semipelagiani ab Auguſtino & Proſpero confutati. Quam honorifice uterque de eisdem loquatur. Germanus Antiſiodorenſis, ac Lupus Trecenſis a Synodo Gallicana in Britanniam contra Pelagianos delegantur.

INterea Semipelagiani in Galliis, ducibus Caſſiano ac Monachis Lerinenſibus, ſententiam S. Auguſtini de gratuita prædeſtinatione tum ad fidem tum ad gloriam acerrime inſequebantur. Paſſim cuncti in illorum ſententiam pedibus ibant, atque ubique Auguſtinus uti novorum dogmatum aſſertor traducebatur. Nam ut ſcribit Proſper, Auguſtini libros contra Pelagianos editos non in omnibus recipiebant; ſed *contrarium putabant Patrum opinioni & eccleſiaſtico ſenſui, quicquid eis de vocatione electorum ſecundum Dei propoſitum diſputaverat*. Delato vero in Gallias aureo S. Doctoris libro de Correptione & Gratia, quo Africanos Semipelagianos Adrumeti exorientes ſuffocaverat, novis veluti plagis percuſſi hoſtes averſiores longe evaſere. Eorum ſententiam ita deſcribunt Proſper & Hilarius in literis ad Auguſtinum: Prædeſtinationem ante prævisa merita ex mero Dei beneplacito, & lapsis curam reſurgendi adimere, & ſanctis occaſionem teporis afferre, eo quod utraque parte ſuperfluus ſit labor, ſi neque reiectus in gloriam ulla induſtria poſſit intrare, neque electus ulla negligentia inde poſſit excidere: removeri omnem induſtriam, tollique virtutes, ſi eo pacto divina conſtitutio humanas præveniat voluntates; ac ſub prædeſtinationis nomine fatalem neceſſitatem induci: poſſe homines propriis viribus quærendo, pulſando, petendo divinam opem promereri: paratam omnibus æqualiter ſalutem, quantum ad Deum pertinet, at ab his apprehendi, qui Deo ſponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint. Poſtremo moleſte ferebant ita dividi ab Auguſtino donum perſeverantiæ, quæ tunc primo homini data eſt, vel nunc omnibus datur, ut ille acceperit perſeverantiam, non qua fieret, ut perſeveraret, ſed ſine qua per liberum arbitrium perſeverare non poſſet; nunc vero ſanctis ad regnum prædeſtinatis non ſolum

Ann. 429.

Digitized by Google

lum dari illud adiutorium, ſine quo perſeverantes eſſe non poſſint, ſed tale ut non niſi perſeverantes ſint. Hæc illis ſententia ſtabat. Sed non deerant in Galliis, qui Auguſtini, immo divinæ gratiæ partes adverſus Semipelagianos defendendas ſuſciperent. Horum princeps fuit Proſper Aquitanus, qui in Europa Africani noſtri Doctoris veluti vices ſuſtinens, unum ſe univerſis hoſtibus oppoſuit; ac luculentiſſimis ſcriptis eorumdem furorem non ſemel compeſcuit. Huic ſocium ſe dederat Hilarius Auguſtini quondam in Africa diſcipulus, qui vulgo Arelatenſis dictus eſt: ſed an ab aliquo, qui cum eiusdem nominis Epiſcopo Arelatenſi illum confuderit, ea illi patria data ſit, in incerto eſt. Quantos vero Auguſtinus in Galliis ſectatores habuerit; non una videtur Proſperi ſententia. Etenim in epiſtola ad Auguſtinum paucos ſane illos fuiſſe teſtatur his verbis: *Nec facile quiſquam præter paucos perfectæ gratiæ intrepidos amatores tantis ſuperiorum diſputationibus auſus eſt contraire.* Alibi vero in epiſtola ad Rufinum Auguſtini ſectatores plurimos fuiſſe ſcribit: *In his ipſis locis, in quibus adverſus eum* (nempe Auguſtinum) *querimonia concitatur, eſſe propitio Deo plurimos, qui ad perceptionem evangelicæ apoſtolicæque doctrinæ ſaluberrimis eius diſputationibus imbuuntur, & quotidie in membris corporis Chriſti, in quantum ea ipſe multiplicat, dilatantur.* Plurimi S. Doctoris ſententiam ſequebantur, qui tamen cum iis qui eamdem reiiciebant, comparati, pauci cenſebantur: adeo Caſſiani ſectatorum opinio prævalebat. Sane Proſper adverſariorum Auguſtini auctoritate, atque vulgari de eisdem opinione pæne ſe obrutum fatetur in epiſtola ad Auguſtinum. Ita ibi loquitur: *Poſſumus quidem ad credendum eſſe conſtantes, ſed ad auctoritatem talia ſentientium non ſumus pares; quia multum nos & vitæ meritis antecellunt, & aliqui eorum adepto nuper ſummo ſacerdotii honore ſupereminent.* Quibus plane deſignat Hilarium monachum Lerinenſem nuper electum Epiſcopum Arelatenſem. Proſper vero ac Hilarius inito conſilio Auguſtinum de iis, quæ contra ipſum adverſarii in Galliis moliebantur, certiorem per literas reddendum decrevere; idque ſine mora exſecuti ſunt. Literarum compendium in fine præſentis capitis dedimus; leguntur vero epiſtolæ utriuſque præfixæ libro de Prædeſtinatione Sanctorum tomo ſeptimo. Haſce literas Baronius ſcribit datas anno 426. ad quem Voſſius

etiam

Digitized by Google

etiam acceſſit lib. 6. Hiſt. Pelag. theſi 14. & nuper Aloyſius Torellus in Sæculis Aug. ad eumdem annum num. 39. Sed cum in literis Proſperi dicatur Hilarius Epiſcopus Arelatenſis, qui anno 429. ineunte in illius Urbis cathedra ſedere cœpit, addatque idem Proſper adverſariorum nonnullos *nuper* Epiſcopatum adeptos, aperte eo ipſo anno 429. datas non ambigimus. Verum aliunde etiam ſententia illa reiicitur. Nam anno 426. S. Doctor libros Retractationum inchoavit; duos anno tantum ſequenti 427. confeciſſe conſentiente Baronio dictum eſt: poſtea quatuor libros Operis imperfecti contra Iulianum ſcripſit; ac reliquorum operum retractationem, quam dum proſequitur, litteras, haſce ex Gallia accipit; quæ lib. 1. cap. 24. ipſius S. Doctoris teſtimonio confirmavimus.

Auguſtinus his acceptis, quæ per Galliam adverſus ſuos libros publicabantur, intermiſſis ceteris, luculentiſſimam reſponſionem adornavit duobus libris diſtinctam, quos Hilario ac Proſpero inſcripſit. In horum primo quem *de Prædeſtinatione Sanctorum* nuncupavit, docet Semipelagianos caligare in quæſtione de prædeſtinatione Sanctorum, nec recedere eos a Pelagii ſententia, ſi humani arbitrii viribus initia fidei adſcribant: incrementum certe eiusdem Deo dare ſuperbiæ eſſe, quaſi vellent priores ſibi partes tribuere, poſteriores Deo: nil novi ſe obtrudere, ſed quæ Cyprianus atque Ambroſius ante docuerant, nempe fidem eſſe a Deo, quod ſe quoque olim negaſſe fatetur: prædeſtinationem ponere quidem, non autem ſupponere noſtra merita: Deum adeo eſſe iuſtum in aliquibus tantum prædeſtinandis, ut etiamſi omnes ob originalis culpæ reatum a gloria excluſiſſet, nullo poſſet iure culpari: neminem vel præmio affici a Deo, vel ſupplicio ob ea, quæ ſi diu vixiſſet, bona vel mala patraſſet: prædeſtinationem ſine meritis non ſolum aperte ex Apoſtoli epiſtolis deduci, verum etiam ex Chriſto Domino præclariſſimo gratuitæ prædeſtinationis exemplari. In poſteriori vero volumine, quod *de Dono Perſeverantiæ* dictum eſt, tradit, perſeverantiam in bono eſſe donum Dei: gratiam aliquibus a Deo dari, quia miſericors eſt, aliis negari, quia iuſtus eſt: cur unus ſalvetur altero pereunte ſecretis Dei iudiciis reſervari, id tamen evidenter in parvulis apparere: ſententiam de prædeſtinatione ſine meritis non evacuare correptiones; non torporem, non deſperationem incutere: nihil

hil ſe novi procudere, ſed quæ dudum adverſus Pelagianos in epiſtolis ad Syxtum ac Paulinum Nolanum, & longe antea in quæſtionibus etiam ad Simplicianum Epiſcopum Mediolanenſem tradiderat: prædeſtinationem congrua ratione eſſe populis prædicandam: perſeverantiam uſque in finem ſolis prædeſtinatis dari, quorum nullus perit, eorumdem numero apud Deum ſtabilito. Hæc quidem ille. Ceterum hiſce duobus libris diu a Gallicanis Doctoribus contradictum eſt, donec tandem ab Hormisda Papa laudati, pari cum reliquis auctoritate ac reverentia excepti ſunt; de quibus ſuo inferius loco dicetur.

Dum hæc in Africa ſcribuntur, Proſper a Rufino viro amiciſſimo literas accepit, quibus quid contra ipſum atque Auguſtinum paſſim ſpargebatur, ſignificabat. Proſper e veſtigio eruditiſſimam epiſtolam repoſuit. Illud erat calumniarum compendium: *Auguſtinum liberum arbitrium penitus ſubmovere, & ſub gratiæ nomine neceſſitatem prædicare fatalem. Adiicientes etiam duas illum humani generis maſſas, & duas credi velle naturas, ut ſcilicet tantæ pietatis viro Paganorum & Manichæorum adſcribatur impietas*. Hunc Rufinum Gabriel Vaſquez 1. p. diſput. 91. c. 5. num 74. ſpiſſo nimium errore accepit pro Rufino illo Aquileienſi, amicitia & odio poſtea in Hieronymum ſatis celebri. Hic enim iam ante viginti annos in Sicilia occubuerat. Ceterum ea in epiſtola Proſper totus in præconia ſui Auguſtini effuſus, eiusdem calumniatores ſic perſtringit: *Magna enim gloria ſua humano generi conſuluerint, ſi Auguſtinum ab errore revocaverint. Niſi forte modeſti homines novique cenſores magnorum prius meritorum ſeni honorabiliter & miſericorditer parcunt, & ſecuri quia libros eius nemo uſpiam recipiat, conquieſcunt; atque ignoverint, immo noverint non ſolum Romanam Africanamque Eccleſiam, & per omnes mundi partes univerſos promiſſionis filios cum doctrina huius viri, ſicut in tota fide, ita in gratiæ confeſſione congruere*. Ex his liquet laudatam epiſtolam ſcriptam eſſe vivente Auguſtino. Ibidem vero reprobans adverſariorum ſententiam
1. Timoth. 2. 4. de initio fidei ex viribus naturæ, illaque Apoſtoli, *Deus vult omnes ſalvos fieri* congrua explicatione interpretatus, hunc epiſtolæ colophonem imponit: *Tu autem dilectiſſime & venerandiſſime mihi frater, ſi vere de his quæſtionibus inſtrui deſideras, ſicut deſiderare te convenit, ipſis Beati Auguſtini diſputa-*

ta-

tationibus cognoſcendis impende curam, ut in confitenda Dei gratia defæcatiſſimam ac ſaluberrimam evangelicæ apoſtolicæque doctrinæ intelligentiam conſequaris.

Scire tamen intereſt, quam honorifice S. Auguſtinus ac Proſper de Semipelagianis locuti ſint; non enim illos Auguſtinus hæreticos, ſed fratres ac dilectores ſuos appellabat, atque inter Catholicos numerabat, licet in aliquo ab ipſo diſſiderent; nempe in aſſerenda gratuita prædeſtinatione ſive ad fidem ſive ad gloriam. Hinc in fine libri de Dono perſeverantiæ ait S. Pater: *Hoc Pelagianis optamus, ut habeant, iſtis* autem *noſtris, ut plenius habeant*. Item: *Oremus dilectiſſimi, oremus ut Deus gratiæ det etiam inimicis noſtris, maximeque fratribus & dilectoribus noſtris, intelligere & confiteri poſt ingentem & ineffabilem ruinam, qua in uno omnes cecidimus, neminem niſi gratia Dei liberari*. Et initio ſtatim lib. de Prædeſt. SS. *Conſideratis enim literis veſtris videre mihi videor eos fratres, pro quibus geritis piam curam, ne teneant poeticam ſententiam, qua dictum eſt*, ſpes ſibi quiſque &c. *Adhuc quippe in quæſtione caligant de prædeſtinatione ſanctorum*. Et in fine cap. 20. vocat eosdem *bona ingenia*. Eos vero & Catholicos fuiſſe, & Pelagianum dogma averſatos his tradit cap. 14. *Quocirca non debent fratres noſtri, qui nobiſcum pro catholica fide perniciem Pelagiani erroris impugnant, huic Pelagianæ in tantum favere opinioni* &c. Proſper etiam in epiſtola ad Auguſtinum ait: *Poſſumus quidem ad credendum eſſe conſtantes, ſed ad auctoritatem talia ſentientium non ſumus pares, quia multum nos & vitæ meritis antecellunt* &c. Et antea: *Hoc totum ab iſtis ſanctis intentioſiſſime conclamatur*. Mortuo autem Auguſtino, eiuſque libris a Cæleſtino approbatis, cum videret Proſper adhuc Caſſianum, Hilarium, alioſque pertinaciter S. Doctori refragari, ſeverioribus dictis eosdem excepit; nam *calumniatores, lupos occultos, hypocritas* illos ignominiæ cauſa appellavit in opere contra Collatorem.

Itaque Hilarius ac ceteri Epiſcopi, quos *honoribus claros* Proſper dicebat, hoc ipſo anno, licet in aliquo ab Auguſtino diſſiderent, adverſus tamen Pelagium miſſa in Britanniam legatione, catholicæ reipublicæ egregiam operam navarunt. Huiuſce rei narrationem Conſtantius presbyter ſuis de vita Germani Antiſiodorenſis commentariis inſeruit; a quo illam Ado,

Beda, ceterique mutuarunt. Agricola quidam (ita enim vocabatur Severiani Epiſcopi Pelagiani filius) in Britannia Pelagii dogma diſſeminaverat; & teſte Anonymo Scriptore libelli de geſtis Lupi Trecenſis apud Surium die 29. Iunii, univerſam Inſulam ea peſtis infecerat Severianum hunc Epiſcopum cum Severo Sulpitio nonnulli confundunt, ſed perperam; nam Gennadius cap. 19. de Script. Illuſt. illum quidem tradit in ſenectute a Pelagianis deceptum, attamen teſtatur eumdem etiam reſipuiſſe: *Hic*, inquiens, *in ſenectute ſua a Pelagianis deceptus, & agnoſcens loquacitatis culpam, ſilentium uſque ad mortem tenuit, ut peccatum, quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret*. Magno in diſcrimine Britannica Eccleſia verſabatur; nam cum Pelagianorum doctrinam recipere nollet, eorum tamen argumentis facere ſatis non poterat. Etenim hæreſis magiſtri in Britannia aderant illis in quæſtionibus longo tempore exerciti.

Cæleſtius egerat per amicos apud Cæleſtinum Pontificem, ut denuo audiretur, queſtus indiſcuſſa cauſa ſe ſuoſque a Zoſimo eſſe damnatos. Verum Cæleſtius non modo adverſantem Cæleſtinum expertus eſt, ſed ab eodem univerſa Italia eiectus fuit. Illum autem una cum Collegis in Britanniam ſe recepiſſe nonnulli contendunt ex Proſpero in lib. con. Collat. cap. 41. ubi cum illum Italia a Cæleſtino pulſum dixiſſet, eiusdem Pontificis adverſus Pelagianos geſta proſecutus addit: *Nec vero ſegniore cura ab hoc eodem morbo Britannias liberavit, quando quosdam inimicos gratiæ ſolum ſuæ originis occupantes etiam ab illo ſecreto excluſit Oceani*. Video tamen poſſe etiam iſta accipi, ut originem notent hæreſis, non vero hæreticorum, a quibus primitus illa derivavit: ſed nec volo, nec vacat de his diſputare. Illud modo certum ſit, Britannias pravo dogmate a Pelagianis infectas, quorum princeps Agricola, teſte Proſpero, qui nec Cæleſtium ſubticuiſſet, ſi Agricolæ ſuppetias allaturus illuc navigaſſet. Britanni cum per ſe hæreticos refutare non poſſent, a Gallicanis Epiſcopis ſubſidium implorare decreverunt. Horum legatione in Gallia intellecta, cogitur magna, ait Beda lib. 1. Hiſt. Angl. cap. 17. Synodus, quam *numeroſam* etiam Conſtantius lib. 1. cap. 19. appellat; in qua omnium ſuffragiis Germanus Epiſcopus Antiſiodorenſis, & Lupus Trecenſis Legati in Britanniam adverſus Pelagianos deſtinantur.

Hos

Hos inter Patres non modo fuit Hilarius, ſed licet iuvenis, ob doctrinæ famam inter primos habitus eſt. Pleroſque horum Epiſcoporum cum Semipelagianis ſenſiſſe, atque ea in diſputatione, quæ de prædeſtinatione agitabatur, Auguſtino adverſatos, colligo ex Proſpero in epiſtola ad Auguſtinum hoc ipſo anno exarata; ubi ait *paucos perfectæ gratiæ amatores* eidem adſtipulatos. Alii credent Vaſquio 1. p. diſput. 91. cap. 8. num. 43. dicenti: *Horum Maſſilienſium dux fuit Caſſianus, quem ſecuti ſunt per Galliam Epiſcopi fere omnes ſuæ ætatis*. Hanc Synodum Gallicanam circa autumnum huius anni celebratam deduco. Nam Conſtantius lib. 1. cap. 19. ubi de Epiſcopis a Synodo in Britanniam deſtinatis ait: *Et quanto neceſſitas laborioſior apparebat, tanto eam promptius heroes devotiſſimi ſuſceperunt, celeritatem negotii fidei ſtimulis maturantes*. Ex auctore vero vitæ Lupi conſtat, eos profectos hyeme incepta, apud Surium laudatum: *Qui uno*, inquit, *ſpiritu iuncti & pari voluntate concordes, terribiles Oceani fluctus, temporibus hybernis mari ſe committentes, orationum gubernaculis mitigarunt*. Quare cum ſtatim poſt Synodum iter ſuſceperint, ac hyeme iam incumbente Oceanum transfretarint, exeunte autumno Gallicana Synodus ſoluta eſt. Hanc legationem Britannicam accidiſſe hoc anno 429. auctor eſt Proſper in Chronico, Conſulibus Florentio & Dionyſio; & ex Scriptore vitæ Lupi erudite idem colligit Baronius. Nam Lupum ſub Honorato cœnobium Lerinenſe petiiſſe ſcribit, ac per annum ibidem degiſſe. At Eucherius in oratione de laudibus eremi miſſa ad Hilarium anno 427., ut probabimus cap. 11. ubi de Vincentio Lerinenſe diſputabimus, ſcribit Lupum Lerinam deſeruiſſe, cum Trecenſis Eccleſiæ regimen ſuſcepit; qua in dignitate biennio exacto legationem ad Britannos peregiſſe idem Anonymus affirmat. Ex quibus manifeſtum eſt, eiuſdem legationem hoc ipſo anno 429. contigiſſe. Itaque hyeme ingruente uterque Epiſcopus Britannicum iter ſuſcepit. At vix e Gallico litore in altum navis evecta eſt, cum fœda tempeſtate oborta, vicina naufragiis videbatur. Sed Germani precibus furenti pelago malacia datur. Eam vero procellam a ſe concitatam dæmones poſtea faſſi ſunt ex Conſtantio lib. 2. cap. 10. Interim eorum adventu per Inſulam publicato, ingens recti dogmatis aſſertores conſolatio occupaverat. Pelagiani vero latebras quærere, moras

ras nectere, varia comminiſci, ne publicæ diſputationis aleam ſubirent. Ceterum cum ex ſilentio ac timbre ſectam in dies minui cernerent, pleriſque ad Catholicorum partes tranſeuntibus, pudore ſimulque transfugarum iactura in publicum tandem erumpere coacti ſunt, ac publica collatione rem cum Legatis decidere. Porro quo faſtu ac pompa illi in literariam arenam deſcenderint, fuſius deſcribit Conſtantius in libro 1. de Vita Germani cap. 23. Libeat ipſius diſputationis formam eiusdem verbis audire: *Primo in loco*, inquit, *beatiſſimi ſacerdotes præbuerunt adverſariis copiam diſputandi, quæ ſola verborum nuditate diu inaniter & aures occupavit & tempora. Deinde Antiſtites venerandi, torrentes eloquii ſui cum apoſtolicis & evangelicis tonitruis profuderunt. Miſcebatur ſermo proprius cum divino, & aſſertiones violentiſſima lectionum teſtimonia ſequebantur. Convincitur vanitas, perfidia confutatur, ita ut ad ſingulas verborum obiectiones reos ſe, dum reſpondere nequeunt, faterentur. Populus arbiter vix manus continet* &c. Inter haſce autem populi acclamationes Tribunus quidam filiam luminibus orbatam ſanctis Epiſcopis ſanandam obtulit. Illi vero rei difficultatem obiecere, reos ſe ac miraculorum patrandorum gratia indignos conteſtari, Pelagianæ ſectæ doctoribus quibuſcum diſputabant, tanti prodigii gloriam integram relinquere. Pelagiani eventus difficultate perterriti, conſcientia ſtimulante, Germanum etiam atque etiam rogarunt, ut oculorum uſum puellæ reſtitueret. Germanus, quo mirabili eventu ſuam de divina gratia doctrinam confirmaret, Divorum reliquias puellæ admovit; cui ſtatim lumen reſtituit, ſimulque parentibus ac Catholicis letitiam, Pælagianis timorem ingeſſit. Cum vero paulo ante paſchalia feſta Britannia Pictorum ac Saxonum incurſionibus vaſtaretur, Germanus inſulanorum precibus motus exercitui ſeſe ducem præbens, ubi acies in hoſtium conſpectum venit, ut iterato portento divinæ gratiæ virtutem oſtenderet, ſuis iniunxit; ut altiori voce *Alleluia* conclamarent. Qua ſacra voce totis caſtris perſonante barbari conterriti, fugæ ſe ſtatim dedere, ac inſignem ea die Britannis victoriam reliquerunt. *Compoſita itaque*, ut ait Conſtantius, *opulentiſſima inſula ſecuritate multiplici, ſuperatiſque hoſtibus vel ſpiritualibus vel carne conſpicuis (quippe qui viciſſent Pelagianiſtas, & Saxones) cum totius numero regionis reditum*

tum moliuntur. Et hunc quidem exitum habuit Britannica Germani legatio; qua ille egregie ſeliciterque deſunctus Antiſiodorum reverſus eſt.

CAPUT VI.

Iulianus ac Collegæ Exepiſcopi Pelagiani Theodoſii Imperatoris ac Cleri C. P. patrocinium implorant. Marius Mercator Commonitorium Principi ac Clero contra eosdem offert. Idem Commonitorium ex codice Vaticano recitatur; ex quo tempus damnati apud Conſtantinopolim ab Attico Cæleſtii exactius traditur, ac pleraque alia ſcitu digna colliguntur.

NEſtorius ingentes Conſtantinopoli turbas ciebat, commentus duas perſonas in Chriſto, quarum unam nempe humanam, propriis meritis unionem cum Verbo non phyſicam illam quidem & hypoſtaticam, ut ſcholaſtici loquuntur, ſed penes affectum tantum aſſecutam contendebat. Hac inflata meritorum tuba ex Oriente perſonante, Pelagiani Exepiſcopi turbidis rebus ſua promoturi, e veſtigio Conſtantinopolim ſe contulerant, omnem Neſtorio operam navaturi. Nec contemnendos Neſtorius putabat hos veteranos duces, qui iam diu humanis meritis adverſus Dei gratiam militaverant. Erant hi Florus cui Iulianus octo contra Auguſtinum libros nuncupaverat: Orontius qui auctor fuerat Anniano Pelagiano, ut Chryſoſtomi homilias Latio donaret: neſcio quis Fabius, itemque Perſidius, & totius manipuli ductor Iulianus. Hos quidem antea Neſtorio cognitos arbitror; ex una enim cum eiſdem Theodori Mopſueſteni ſchola eruperat. Hos omnes ſuis e cathedris eiectos Apoſtolica Sedes ſolum vertere coegerat. At illi Conſtantinopolim appulſi Imperatoris patrocinium implorare, Neſtorio dogmatum veritatem oſtendere, Cleri univerſi ſuffragia corrogare, univerſam denique regiam Urbem querelis ac eiulatibus complere. Aderat hoc anno Conſtantinopoli Marius Mercator S. Auguſtini amicus; ut lib. 1. cap. 9 & 17. oſtendimus, qui Pelagianorum conatibus probe cognitis, veritus ne homines tota arte fallendi præditi, Principi atque Eccleſiaſticis fucum facerent, Commonitorium ſcripſit; in quo ubique gentium contra Pelagianos geſta tum in Africa & Aſia, tum in Europa paucis expoſuit, quod Theodoſio poſtea ac Clero obtulit. Hoc Mercatoris Com-

Commonitorium Lucas Holſtenius V.C. ex Palatino codice n. 234. pag. 36. exſcriptum eximio P. Magiſtro Chriſtiano Lupo anno 1655. me præſente oſtendit. Quare cum ex hoc libello pleraque hucuſque in Pelagiana cauſa ignota intelligantur, & ſæpius in hac hiſtoria eumdem laudaverimus, operæ pretium duxi idem Commonitorium ſubdere, & Mercatoris noſtri ſcripta e Bibliothecarum angulis eruta eruditorum oculis poſtliminio tandem ſubiicere; in quo nonnulla præmittuntur; quæ addidit, cum poſt biennium illud in Latinum ſermonem vertit poſt celebratam anno 431. Synodum Epheſinam.

Commonitorium Marii Mercatoris non ſolum Eccleſiæ C.P. ſed etiam plurimis religioſiſſimis viris, oblatum quoque piiſſimo principi Theodoſio ſemper Auguſto per eumdem Marium Mercatorem Chriſti ſervum in Conſulatu Florentii & Dionyſii; per quod Commonitorium cognito funeſtiſſimo errore, Imperiali præcepto tam Iulianus defenſor & ſequaces eius cum ceteris ſociis & participibus ſuis, quam poſtea idem Cæleſtius, de Conſtantinopolitana Urbe detruſi, in Synodo quoque Epheſienſi ducentorum ſeptuaginta quinque Epiſcoporum ſententia poſtmodum in præſenti damnati ſunt.

Commonitorium Marii Mercatoris contra Pelagianos.

Cæleſtius quidam Eunuchus matris utero editus, ante viginti plus minus annos diſcipulus & auditor Pelagii, egreſſus ex Urbe Romana Carthaginem Africæ totius Metropolim venit, ibique de infraſcriptis capitulis apud Aurelium Epiſcopum memoratæ Urbis per libellum a quodam Paulino diacono ſanctæ memoriæ Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi eſt accuſatus, ſicut geſtorum confectio ſe habet, quibus idem libellus inſertus eſt; quorum geſtorum exemplaria habemus in manibus. Tamquam hæc non ſolum ipſe doceret, ſed etiam per provincias conſpirantes ſibi diverſos, qui hæc per populos diſſeminarent; miſiſſet: ideſt Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret moriturus fuiſſet. *Quoniam* peccatum Adæ ipſum ſolum læſit, & non genus humanum. *Quoniam* parvuli qui naſcuntur, in eo ſtatu ſunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem. *Quoniam* neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per reſurrectionem Chriſti omne genus hominum reſurgat. *Quoniam* lex ſic mittit ad re-

regnum cœlorum, quomodo & Evangelium. *Quoniam* & ante adventum Domini fuerunt homines impeccabiles, ideſt ſine peccato. *De quibus omnibus capitulis ſupraſcriptis inſertis partibus Synodalium geſtorum Patres & Epiſcopi regionis illius reſtiterunt Cæleſtio, & iuſſerunt ut eadem condemnaret, quia eſſent hæretici ſenſus. Sed Cæleſtius nullo modo adquieſcens, quin immo reſiſtens actis iisdem quibus frequenter auditus eſt, Eccleſiaſtica communione privatus eſt. A qua ſententia ad Romani Epiſcopi examen credidit appellandum. Qua mox ipſe appellatione neglecta, Epheſum Aſiæ Urbem contendit, ibique auſus eſt per obreptionem locum presbyterorum petere. Inde poſt aliquantos annos, ſub S. memoriæ Attico Epiſcopo, Urbem C. P. petiit ubi in ſimilibus detectus magno ſtudio ſancti illius viri, ex prædicta alma Urbe detruſus eſt, literis ſuper eius nomine & in Aſiam & Theſſalonicam & Carthaginem ad Epiſcopos miſſis, quarum exemplaria habentes proferre ſumus parati. Prædictus tamen Cæleſtius etiam hinc eiectus, ad Urbem Romam ſub ſancta memoriæ Zoſimo Epiſcopo tota feſtinatione perrexit: ubi actis, quorum exemplaria habemus, interrogatus, cum ab illo cognitore aliquatenus terreretur, crebris reſponſionibus & proſecutionibus ſuis ſpem proſeminavit, condemnare ſe illa capitula, de quibus apud Carthaginem fuerat accuſatus, promittens. Id enim inſtantius iubebatur, ab eoque vehementius ut id faceret exſpectabatur, atque ob hoc ipſum nonnulla illius ſancti ſacerdotis humanitate dignus eſt habitus; & ſic epiſtolam quamdam benignitate plenam ad Afros Epiſcopos meruit; qua ille abuſus eſt, vel adhuc abutitur ad multorum ignorantium deceptionem. Epiſcopis vero ex Africa reſcribentibus, omnemque cauſam quæ apud eos facta fuerat, exponentibus, miſſis etiam geſtis exinde, quæ fuerant ante, cum illo videlicet de illo confecta; vocatus ad audientiam pleniorem, ut quæ promiſerat feſtinanter impleret, ideſt ut damnatis prædictis capitulis, ſententia Afrorum Pontificum, qua fuerat communione privatus, abſolveretur; non ſolum non adfuit, ſed etiam ex memorata Urbe profugit, atque ob hoc a beatæ mem. prædicto Zoſimo Epiſcopo ſcriptis ampliſſimis vel longiſſimis prædamnatus eſt: in quibus & ipſa capitula de quibus accuſatus fuerat, continentur; & omnis cauſa tam de Cæleſtio ſupraſcripto, quam quæ de Pelagio magiſtro eius*

præ-

forma a contrario, hoc eſt, ſicut ille caput peccati, ſic iſte caput iuſtitiæ ſit. Sed non ſicut delictum, ita & donum. Ne in forma, *inquit*, æqualitas putaretur. Si enim in unius prævaricatione multi mortui ſunt, multo magis donum & gratia Dei per unum hominem Chriſtum in multos abundavit. Plus valuit, inquit Apoſtolus, gratia in vivificando, quam peccatum in occidendo; quia Adam ſe ſolum & ſuos poſteros interfecit, Chriſtus vero & eos qui tunc erant in corpore, & hos qui poſtea futuri erant, liberavit. *Hic ſolicitus catholicus lector notet quid dicat: Adam non ſibi ſoli, ſed & poſteris ſuis nocuiſſe. Tene ſuperiorem definitionem eius. Poſteros enim hic dicit, non omnes omnino & ubique totos homines læſos illius peccato, ſed illos tantum, qui per imitationem ſimiliter ſuis peccatis & propriis facti ſunt in prævaricationem, ſicut Adam; quia ſine dubio ii ipſi pronepotes eius & poſteri eſſe inveniuntur.* (Hi autem, *inquit*, qui contra traducem peccati ſentiunt, aliter eos qui defendunt traducem, impugnare conantur. Si peccatum, inquiunt, Adæ etiam non peccantibus nocuit, ergo & Chriſti iuſtitia non credentibus prodeſt; quia ſimiliter, immo plus dicit Apoſtolus per unum liberari, quam per unum ante perierunt.) (Deinde dicunt, *inquit*, ſi baptiſmus mundat antiquum illud veternoſumque peccatum, quide duobus baptizatis nati fuerint, debent hoc carere peccato; non enim potuerunt ad poſteros tranſmittere quod ipſi minime habuerunt. Ita hoc addunt, *inquit*, quia ſi anima non eſt ex traduce, (*ſicut nec eſt*) ſed ſola caro habet traducem peccati, ſola & pœnam meretur. Iniuſtum eſt enim, ut hodie nata anima non ex maſſa Adæ, tam antiquum peccatum portet alienum; quia nec rationale eſt, ut Deus qui propria peccata dimittit, unum imputet alienum.) *Et iterum in alio ſermone ſuo idem Pelagius*: Si peccator genuit, *inquit*, peccatorem, ut parvulo eius peccatum originale in baptiſmi acceptione ſolvatur; iuſtus ergo iuſtum gignere debuit. Si parentes, *inquit*, poſt converſionem propria peccata non lædunt, multo magis filiis eorum per eos nocere non potuerunt. Si priorem hominem contigit cauſam mortis feciſſe; ergo per Chriſti adventum mori iam non oportebat. Si per peccatum Adæ mors orta eſſet, numquam poſt remiſſionem peccatorum, quam nobis liberator donavit, moreremur. Plus ergo valuit peccatum

Adæ omnes omnino homines occidendo, quam Chriſti gratiæ in ſalvando; quæ non omnibus, ſed tantum credentibus profuit. Neque enim omnes qui naſcuntur ex Adam, ii etiam renaſcuntur in Chriſto: *& reliqua. Quæ omnia ſupraſcripta capitula, ut iam ſuperius dictum eſt, continet illa beatæ memoriæ Epiſcopi Zoſimi epiſtola, quæ Tractoria dicitur, qua Cæleſtius Pelagiuſque damnati ſunt; quæ & Conſtantinopolim, & per totum Orbem miſſa ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata. Cui Iulianus & reliqui complices eius ſubſcribere detrectantes, conſentaneoſque ſe nolentes iisdem Patribus facere, non ſolum imperialibus legibus, ſed & ſacerdotalibus ſtatutis depoſiti atque exauctorati, ex omni Italia deturbati ſunt. Ex quibus plurimi reſipiſcentes, & a prædicto errore correcti regreſſi ſunt ſupplices ad Sedem Apoſtolicam, & ſuſcepti ſuas Eccleſias receperunt. Prædicti ſane Cæleſtius & Pelagius non tunc primo a ſanctæ mem. Zoſimo videntur eſſe damnati, ſed ab eius deceſſore ſanctæ recordationis Innocentio, a quo & Iulianus fuerat ordinatus; quique poſt illorum damnationem uſque ad prædicti Innocentii Epiſcopi exceſſum e vita in eius communione permanens, & perſeverans in ſincera ſententia, & communicans damnatori prædictorum, cum ipſo quoque ſine dubio Pelagium Cæleſtiumque damnavit. Et quid nunc deſiderat, aut de quo queritur, ignoratur. Ut autem a ſanctæ recordationis Innocentio damnarentur, talis extitit cauſa. Poſt Romanæ Urbis vaſtationem in Palæſtina degebat Pelagius. Inventi ſunt a quibuſdam ſtudioſis Epiſcopis libri eius, in quibus multa & varia adverſus fidem catholicam conſcripta eſſe videntur. Hi cum literis in Africam Patribus & Epiſcopis miſſi ſunt; ubi tribus Conciliis congregatis, memorati lecti ſunt libri. Exinde relationibus Romam miſſis, ipſis quoque libris pariter deſtinatis, Apoſtolica ſententia reſcribentis ad prædicta Concilia emanavit, quæ eosdem ipſos Cæleſtium Pelagiumque eccleſiaſtica communione privavit; quorum ſcriptorum exemplaria habemus in manibus. Adhuc etiam Hieroſolymis conſtitutus Pelagius, accuſatus fuit apud Synodum. Et primo quidem tergiverſando, ambiguis quibusdam ſe profeſſionibus tegens, & proſequens dubia vel reſpondens, illam tunc videtur Epiſcoporum audientiam deluſiſſe. Sed poſtmodum evidenter deprehenſus, inſiſtentibus accuſatoribus, a poſteriore Synodo,*

nodo,

nodo, cui S. mem. Theodotus Antiochiæ præſedit Epiſcopus, atque detectus, a ſanctis quoque ac venerabilibus Hieroſolymorum locis eſt deturbatus; eiusdemque Sancti Theodoti ad reverendiſſimum Urbis Romæ Epiſcopum, & ſanctæ recordationis Prayli Hieroſolymitani Epiſcopi miſſa ſcripta teſtantur; quorum exemplaria ad documentum habemus in manibus. In ipſa autem accuſatione capitulorum, quæ eidem tunc Pelagio obiecta ſunt, etiam hoc continetur cum aliis execrandis, quæ Cæleſtius tamquam eius diſcipulus ſentit: id eſt quod infantes, etiamſi non baptizentur, habeant vitam æternam. *Illud quoque quod ſuperius poſitum eſt capitulum ſentiri a Cæleſtio, & eſſe conſentaneum magiſtri ſui doctrinæ memoravimus: id eſt* legem ſic mittere ad regnum cælorum ſicut Evangelium, *Pelagius quibusdam ſcriptis ſuis aperte confirmat atque pronuntiat. Denique libellus eſt eius, quem habemus in manibus, ad quandam Livaniam viduam ſermonem continens exhortatorium, in quo hæc habentur:* Simplicitatem ſequi Chriſti famulam decet, non hanc quæ ſtultitia magis eſt qnam ſimplicitas, ſed illam de qua Scriptura dicit: *benedicta anima omnis ſimplex*; dicente alibi Scriptura: *maledictus omnis homo qui non permanet in omnibus quæ ſcripta ſunt in libro legis, ut faciat ea*. Galat. 3. 10. Hinc, *inquit*, oſtenditur hanc eſſe ſimplicitatem veram, non quæ Dei mandatum inſenſata ſecuritate contemnit, ſed eam quæ legis præcepta ſapienti timore cuſtodit. Dicendo enim maledictum eſſe eum qui non permanet in his quæ ſcripta ſunt, a contrario benedictum eſſe non vult qui non omnia præcepta ſervaverit. Et ſi omnis ſimplex benedictus eſt; ergo ſimplex ille eſt qui omnia præcepta legis impleverit. *Adſerere hunc illud quod toties iam ſuperius dictum eſt*, ad regnum cælorum libros Moyſis ſicut Evangelium mittere, *nullus Catholicorum, qui hoc capitulum legerit, dubitat, nec intelligendo difficultatem aliquam poterit ſuſtinere. Et quia indiſcretim legem in eodem impiiſſimo capitulo nominavit, ſcilicet Moſaicam; cuius teſtimonium maledicti poſuit, aperte nos in Iudaiſmum adtrahere tentat. Quod ſi ad agendum ſemper fallaciam, legis nomine Evangelium appellat, non errat; ſed in eo eſt impius, in quo ſub ſimili & æquali nos maledicto qui ſub Evangelio ſumus, conſtituere non pertimeſcit, exæquans legi circumciſionis & omni Iudaiſmo Evangelicam gratiam. Unde etiam diſcipu-*

ſcipulus eius Cæleſtius aperte auſus eſt pronuntiare : legem ſic mittere ad regna cælorum ſicut Evangelium . *Manifeſtum eſt enim ſecundum Pelagium , quia ſi ſub eodem vel etiam ſimili adbuc ſumus vinculo , etiam ſub Evangelii tempore , ut ſi quid tamquam homines erraverimus , aut unum de præceptis Evangelicis non impleverimus , eſſe nos maledictos . Quod ſi ita eſt , (quod abſit) iam ut ille vult ſit dictum , exæquatum eſt legi veteri Evangelium . At ubi erat dictum Pauli Apoſtoli* : Chriſtus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum ; quia ſcriptum eſt : Maledictus omnis homo qui non permanet in omnibus quæ ſcripta ſunt in libro legis , ut faciat ea ? *Quin etiam ſubdeſcendens , hunc ipſum ſenſum latius in eodem ſermone libelli huius exſequitur , & latius eum commendat . Poſt multa enim ibidem ait* : maledicere , & invidere , mentiri , detrahere , & detrahentibus credere , leve aut nullum putatur eſſe peccatum : ſed hi qui hoc putant , obliti ſunt , quia ob levis præcepti tranſgreſſores obnoxios gehennæ legimus eſſe mancipandos ; cum , inquit Dominus , manifeſtum eſt : Quicumque
Matt. 5. 22. dixerit fratri ſuo , Fatue vel Racha , reus erit gehennæ . *Hos igitur in eiuſmodi impiiſſimis erroribus deprehenſos , Pelagium ſcilicet & Cæleſtium , ad ſatisfactionem Eccleſiæ Iulianus & ceteri ſui participes vel modo condemnent : & ſi quos confidunt adverſus catholicam fidem non recte ſentire , nominatim deſignare non dubitent , & eccleſiaſtico ordine a nobis accipient pro noſtra poſſibilitate reſponſum , aut ab eo certe quem dicunt a ſenſu catholico deviare . Sicut enim in ſupernis præfati ſumus , iam multi qui Cæleſtium & Pelagium cum eo fuerant ſecuti , Iuliani quoque participes & ſocii facti , derelicto eo , Pelagioque damnato , Sedi ſe Apoſtolicæ ſubmittentes , & pœnitere ſuper his quæ male ſenſerant , profitentes , a Sanctis Patribus digni habiti miſeratione ſuſcepti ſunt* . Finis .

Verba illa quæ ex commentariis Pelagii in caput V. epiſtolæ Pauli ad Romanos Mercator recitat , haud plane omnia leguntur in expoſitionibus eiuſdem epiſtolæ , quæ Hieronymi commentariis adſutæ ſunt ; ſed illa tantum priori loco recenſita . Nam eiuſdem ratiocinationes inter hæc ſigna ( ) repoſitæ apud S. Auguſtinum habentur lib. 3. de Pec. mer. & remiſſione cap. 3. de qua re conſulantur a nobis ſcripta lib. 1. c. 3. Præterea hanc Pelagii argumentationem : *Si anima non eſt ex tra-*

duce

Digitized by Google

duce (ſicut nec eſt) *ſed ſola caro habet traducem peccati, ſola & pœnam meretur*; ita deſcripſimus, ut aſſertio ibidem per parentheſim inſerta, non Pelagium, ſed ipſum Mercatorem auctorem habeat. Nam Auguſtinus cap. 3. laudato ita Pelagii verba recitat: *Si anima non eſt ex traduce, ſed ſola caro, ipſa tantum habet traducem peccati*. Et cap. 10. inde hiſce Pelagium commendat: *Attende, obſecro te, quemadmodum circumſpectus vir Pelagius (nam ex eius libro hæc quæ modo poſui verba tranſcripſi) ſenſit quam in difficili de anima quæſtione verſetur. Non enim ait, quia anima non eſt ex traduce, ſed ſi anima non eſt ex traduce*: additque *cunctanter loqui potius quam fidenter*. Et quidem ſine illa parentheſi in literis encyclicis Zoſimi eadem Pelagii ſententia damnata fuit; teſte eodem Auguſtino epiſt. 157. ad Optatum: *Nam Pelagii*, inquit, *de hac re argumentatio, quæ inter alia eius damnabilia etiam literis Apoſtolicæ Sedis adiuncta eſt, ita habet: ſi anima, inquit, ex traduce non eſt, ſed ſola caro tantum habet traducem* &c. Ex quibus patet, Mercatorem in ea de animæ origine quæſtione, quæ ea ætate celeberrima erat, cum Hieronymo ſenſiſſe, nempe creari a Deo omnium hominum animas; niſi aliena manu ea verba Commonitorio infarta dicamus. Fuit enim Mercator Auguſtinianæ doctrinæ ſtudioſiſſimus. Quare in ea difficultate aſſenſum potius cum Auguſtino ſuſpendiſſe crediderim, quam ſententiæ de animarum creatione adhæſiſſe.

Inferimus ex eodem Commonitorio, quid Zoſimi encyclica contra Pelagium atque Cæleſtium contineret; nam literæ illæ intercidere. Etenim inſerta erant Cæleſtii capitula, de quibus Carthagine accuſatus fuerat coram Aurelio Primate. Pelagii item errores, eiuſdemque paralogiſmi recenſebantur, quos ſuis in epiſtolam Pauli expoſitionibus indiderat. Inſuper ex eodem Commonitorio colligimus, Zoſimum ad Eccleſias Alexandriæ, Antiochiæ, & Conſtantinopolis, de Pelagianis abs ſe damnatis ſcripſiſſe. Unde licet Cyrillus & Atticus id temporis nondum Chryſoſtomi nomen in diptycha retuliſſent, uti proxime dicebamus; noluit tamen Zoſimus Innocentii veſtigiis inhærere, ſed ea diſſenſione omiſſa, eosdem per literas convenit. Cum autem ibidem præmittat, Cæleſtio Conſtantinopoli ab Attico damnato, de eiuſdem proſcriptione literas ab Antiſtite C. P. *in Aſiam, & Theſſalonicam, & Carthagine ad Epiſcopos*

pos miſſas ; patet id contigiſſe Innocentio adhuc Pontificatum gerente ; cum nullæ Attici literæ ad Romanum Antiſtitem laudentur, quod cum eodem Atticus non conveniret . At de Zoſimi epiſtola ſcribit Mercator : *Quæ & Conſtantinopolim , & per totum Orbem miſſa , ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata* . Et antea de iisdem Zoſimi literis ait : *Et ad Orientales Eccleſias , Ægypti diœceſim & Conſtantinopolim , & Theſſalonicam , & Hieroſolymam , ſimilia eademque ſcripta ad Epiſcopos tranſmiſſa ſuggerimus* . Ex quibus inſero, anno primo Zoſimi inter Romanam & Orientis Eccleſiam pacem conflatam , pro qua ante decennium Auguſtinus cum ceteris Africanis Patribus collaboraverat . Nam in Synodo Honorio VII. & Theodoſio II. Coſſ. nempe anno 407. Carthagine celebrata legitur hic canon : *Placuit etiam , ut de diſſenſione Romanæ atque Alexandrinæ Eccleſiæ ad Sanctum Papam Innocentium ſcribatur , quo utraque Eccleſia intra ſe pacem , quam præcepit Dominus , teneat* . Eſt canon 68. in Cod. Concil. Africæ . Hinc apparet ſupina Marci Antonii de Dominis ignorantia libro 4. de Republica Eccleſ. c. 8. num. 28. poſt recitatum eumdem canonem ſcribentis : *Hæc ſane verba Romanam magis quam Alexandrinam Eccleſiam accuſant , & faciunt culpabilem . Sed quodnam fuerit hoc diſſidium , mihi nunc eſt ignotum* . Quis autem non rideat , ineptum hunc iudicem de incognita ſibi cauſa contra Romanum Pontificem ſententiam pronuntiantem ? Ob expunctum e diptychis a Theophilo Alexandrino Chryſoſtomi nomen controverſia erat ; in qua tandem aliquando Romanæ Eccleſiæ ſententia vicit , Chryſoſtomo ubique gentium orthodoxarum diptychis reſtituto.

Marius Mercator , qui anno præſenti Commonitorium Theodoſio Imperatori contra Pelagianos Exepiſcopos obtulit , ſcripſit etiam alterum Commonitorium contra Iulianum ad Pintam presbyterum ; in quo contra ſcripta eiusdem in ultimis octo adverſus Auguſtinum libris invehitur , pluribus probans , Adamo non peccante genus humanum haud futurum fuiſſe morti obnoxium . Scripſit etiam contra Iudaicum Symbolum Theodori Mopſueſteni , in quo opere tradit Theodorum Iuliani ac Neſtorii magiſtrum fuiſſe . Verba eiusdem ſuperius dedimus . Hos libellos poſt annum 430. ab eodem lucubratos inde patet , quod Auguſtinum *ſanctæ recordationis* Epiſcopum vocat ; cuius etiam doctrinam

nam contra Iuliani argumenta defendit. Quantum vero hic Scriptor Auguſtino detulerit, colligitur ex his, quæ pag. 12. col. 2. Cod. PalatinoV-aticani num. 434. leguntur: *In hunc*, inquit, *Scripturarum divinarum ſenſum, in hæc verba iuravimus, ſalva ſane reverentia & debita bonorificentia ſanctæ & beatæ memoriæ Epiſcopi Auguſtini, qui te paſtorali clava ab Eccleſia deterruit, proturbavit, atque confregit*. Quaſi veniam precetur, quod poſt Auguſtinum quidpiam contra Iulianum ſcriptis mandare auſus fuerat. Et p. 4. ait: *Sanctus autem ſæpe dictus Epiſcopus Auguſtinus & ſuis libris quatuor illius priores evertit, octo quoque poſteriores ſingulis reſponſionibus ſuis ad ſingula capitula ſubiectis; ac ſic vanos eius ac plumbeos pugiones malleo catholicæ veritatis obtudit, immo confregit*. Erat Mercator Græco Latinoque ſermone eruditus; ſacras etiam literas ac Patrum ſtatuta adeo percallebat, ut Iulianum *iactantiſſimum Pelagiani erroris aſſertorem* (ita hæreticum nuncupat Proſper in Chronico) ad certamen Conſtantinopoli provocaverit. Hæc enim in calce Commonitorii pronuntiavit: *Si quos confidunt adverſus catholicam fidem non recte ſentire, nominatim deſignare non dubitent, & eccleſiaſtico ordine a nobis accipient pro noſtra poſſibilitate reſponſum*. Hactenus de Mario Mercatore, eiuſque contra Pelagianos ſcriptis. Qui licet diu incognitus in Bibliothecarum angulis latuerit, in poſterum inter præcipuos divinæ gratiæ ac S. Doctoris defenſores, eiuſdem doctrinæ profeſſoribus ſera quamvis commendatione memorabitur.

CAPUT VII.

Neſtorius pro Iuliano ac Collegis apud Cæleſtinum intercedens, ab eodem Pontifice increpatur. Pelagiani Exepiſcopi a Theodoſio Imperatore Conſtantinopoli expelluntur. Auguſtinus contra Iulianum ſcribens moritur. De eodem elogium atque epinicia.

INierant Conſulatum Auguſti Theodoſius XIII. Valentinianus III. nempe anno Chriſtianæ epochæ quadringenteſimo trigeſimo; qui ſane ater ac luctuoſus orthodoxis fuit, amiſſo Pelagianorum domitore Auguſtino. Iulianus ac Collegæ Conſtantinopoli in uno Neſtorio illius Urbis Epiſcopo recuperandarum ſe-

ſedium ſpem locabant. Neſtorius quidem benigne illos acceperat, ut ex iis, quæ poſtea ſecuta ſunt, intelligitur; licet eosdem a ſe reiectos fuiſſe ad Cæleſtinum ſcripſerit. Etenim novum ſe illismet advocatum pollicitus, eorum cauſam defenſurus, iteratas ad Cæleſtinum literas dedit. In prioribus autem hæc ſcripſit: *Iulianus quidam & Florus & Orontius & Fabius, dicentes ſe Occidentalium partium Epiſcopos, ſæpe & piiſſimum & prædicatiſſimum Imperatorem adierunt, ac ſuas cauſas deſleverunt, tamquam orthodoxi temporibus orthodoxis perſecutionem paſſi. Sæpe eadem & apud nos lamentantes, ac ſæpe reiecti eadem facere non deſierunt, ſed inſiſtunt in dies ſingulos, implentes aures omnium vocibus lacrymoſis.* Poſtea neſcire ſe fingit cauſas, ob quas illi proſcripti eſſent; enixe rogans ut brevi reſponſo ſignificaret, num forent inter Catholicos numerandi, an cum hæreticis computandi. Hæ Neſtorii literæ apud Binium ponuntur datæ III. Idus Auguſti Theodoſio XIII. & Valentin. III. Coſſ. qui apertus error eſt. Nam Cæleſtini reſponſio ad haſce Neſtorii literas eo ipſo die eiusdem anni data ſignificatur, ut mox dicam. Quare ante aliquot menſes datæ fuerunt. Immo prior epiſtola, cuius fragmentum proxime recitavimus, ſuperiori anno ſcripta videtur, cum Pelagiani Conſtantinopolim appulſi, illius opem operamque implorarunt. At plures ea de re Neſtorium ad Cæleſtinum literas dediſſe, ex altera hæretici epiſtola ad eumdem intelligitur, in qua ait: *Sæpe ſcripſi Beatitudini tuæ propter Iulianum, Orontium, & ceteros qui ſibi uſurpant Epiſcopalem dignitatem, & creberrimam aditionem ad piiſſimum & prædicatiſſimum Imperatorem faciunt, noſque concidunt frequentibus lamentationibus, tamquam temporibus orthodoxis de Occidente proiecti. At huc uſque ſcripta de his a tua veneratione non ſuſcepimus; quæ ſi haberem, poſſem eis reſpondere, daremque compendioſum reſponſum luctibus eorum.* Hæc novus Pelagianorum advocatus.

Cæleſtinus Neſtorio indignatus, quod Pelagianis Epiſcopis olim ab Apoſtolica Sede exauctoratis advocationem commodaret, diutius reſponſionem diſtulit. At acceptis a Cyrillo Alexandrino literis, queis Antiſtitis C. P. contra orthodoxam Eccleſiam conatus ſignificabantur; haud ulterius morandum ratus, acres ad Neſtorium literas dedit, quibus illum uti vete-

rum

rum hæreticorum patronum, novæque inſuper hæreſeos auctorem increpuit. *Dudum*, inquit, *ſumpſimus epiſtolas tuas, quibus in anguſto nihil potuimus dare reſponſi; erat enim in Latinum ſermo vertendus. Quod cum, licet ſero, fecimus, ſancti fratris & Coepiſcopi mei Cyrilli probatiſſimi ſacerdotis per filium meum Poſſidonium diaconum talia de te ſcripta ſuſcepimus, quibus his quæ de tua ordinatione retulerant, periiſſe ſuum teſtimonium doleremus* &c. *Hæreticos de quibus nos, velut, eorum quæ geſta ſunt neſcius, conſulere voluiſti, ſedibus ſuis iniuſta dicentes expulit iuſta damnatio. Quos illic inveniſſe requiem, non putamus eſſe mirandum; invenerunt enim impiam prædicationem, cuius comparatione ſe æſtiment innocentes. Hoc loco, quia opportunitas ſermonis expoſcit, tacere non poſſumus quod ſtupemus. Legimus quam bene teneas originale peccatum, qualiter ipſam naturam aſſeris debitricem, & eum debitum merito reddere, qui deſcendit de genere debitoris. Quid i. cum faciunt qui ſunt hæc negando damnati? Numquam ſine ſuſpicione ea quæ ſibi ſunt adverſa, conveniunt. Eiicerentur denique, ſi tibi quoque ſimiliter diſplicerent. Cur tamen ea quæ in eos tunc ſunt acta, quæruntur; cum certum ſit, illinc ad nos a catholico tunc Antiſtite Attico geſta directa? Cur non ſanctæ memoriæ Siſinnius iſta quæſivit? Quia utique ſub deceſſore ſuo probaverat eos iure damnatos. Defleant infelices ſpe ſe hominum fuiſſe deceptos, quibus iam potuit propter communionem ſola pœnitentia ſubvenire. Ecce ſcire de his incipis, ſi quæ ante neſciviſti. Cauſam tuam magis modo quam aliorum, catholica & feſtina deliberatione curato, quia convenienter dicimus*: Medice cura te ipſum, *qui aliis deſideras ſubvenire*. Ibi vero damnato eiusdem Neſtorii de Chriſti incarnatione dogmate, iubet ut intra decimum diem ab his literis acceptis ad orthodoxorum ſententiam accedat; quod ſi renuat, anathemati illum ſubiicit. Data eſt epiſtola Cæleſtini III. Idus Auguſti: Theodoſio XIII. & Valentiniano III. Augg. Coſſ. nempe anno 430. Ceterum laudatas literas non recta ad Neſtorium perferendas curavit, ſed per Poſſidonium eaſdem ad Cyrillum in Ægyptum miſit, qui illas Conſtantinopolim tranſmitteret. *Quam noſtri*, inquit ibidem, *in te iudicii formulam cum ceteris omnibus chartis & commentariis per filium noſtrum Poſſidonium diaconum, cuius ſupra meminimus*,

Luc. 4. 23.

ad Sanctum Cyrillum memoratæ Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopum, qui ea ipſa quoque de re fuſis ad nos retulerat, tranſmiſimus; ut noſter hac in parte Vicarius efficiat, quo noſtrum decretum & tibi & reliquis quoque omnibus fratribus pateſiat. Hanc vero Cæleſtini contra Pelagianos epiſtolam una cum adiunctis poſtea Cyrilli literis accepit Neſtorius die 6. Decembris. Nam codice Palatino Vaticano num. 234. pag. 22. recitatur ſermo quidam Neſtorii cum hac epigraphe: *Item eiusdem* (Neſtorii) *ſermo in Eccleſia habitus, poſtquam literas Cæleſtini Romani Epiſcopi, & Cyrilli Alexandrini denuntiationis accepit VIII. Idus Decembris, Coſſ. Theodoſio XIII. & Valentiniano III. Augg. poſt ſextam diem quam easdem literas ſumpſit. Dulcem nobis præcedens doctor* &c. Vidi poſtea a Garnerio reſtitui *VII. Idus Decembris*; & recte, nam Theopemtus Cabaſorum in Ægypto Epiſcopus unus Legatorum; qui denunciatorias literas attulerunt, hæc dixit in Synodo 1. part. act. 1. *Die Dominica poſt Synaxim peractam in Epiſcopium aſcendimus, ibidemque toto præſente Clero cunctiſque fere illuſtribus adſtantibus, literæ, de quibus ſermo eſt, Neſtorio tradidimus*. Anno 430. dies VII. Idus Decembris incidit in Dominicum feſtum cyclo Solis 19. Lunæ 13. lit. E. Verum antequam hæ literæ Conſtantinopolim pervenirent, Iulianum cum Collegis Urbe Regia, accepto a Mario Mercatore contra eosdem Commonitorio, a Theodoſio expulſos fuiſſe idem Marius teſtatur pag. 36. memorati codicis Palatini: *Per quod Commonitorium*, inquit, *cognito funeſtiſſimo errore, imperiali præcepto tam Iulianus defenſor & ſequax eius cum ceteris ſociis & participibus ſuis, quam poſtea etiam Cæleſtius de Conſtantinopolitana Urbe detruſi ſunt*. Commonitorium enim anno ſuperiori ab eodem Mario oblatum fuiſſe Principi ac Clero, ſuperius oſtenſum eſt. Illi tamen Pelagiani Exepiſcopi Byzantio pulſi, cum anno ſequenti indictam apud Epheſum Synodum accepiſſent, in vicinia moras traxerunt; ac pergenti ſtato tempore ad Synodum Neſtorio ſeſe comites adiunxere; ut poſtea nobis deſcribetur.

Interim Africæ res in deterius ruebant. Nam Vandali late per eas provincias cædibus ac rapinis graſſabantur, & quadringentis & triginta Eccleſiis exſciſſis, Hipponi regio exercitum admoverant, ac validiſſima claſſe accita, terra marique obſi-

obſidionem urgebant. Auguſtinus nec civibus nec Eccleſiæ deerat, illos verbo, hanc calamo confirmans; neque tamen tantas inter obſeſſæ Urbis anguſtias, a Pelagianis expugnandis potuit revocari. Nam adverſus poſtremos Iuliani libros reſponſionem nocturnis fere horis expediebat. Anno 427. quatuor iam volumina compleverat: dein Quodvultdei literis, & Gallorum novis tumultibus, atque quotidianis amicorum petitionibus, & reliquorum præſertim operum retractatione interpellatus, imperfectam contra Iulianum reſponſionem reliquerat; eidem tamen inter Vandalicam obſidionem ultimam manum imponere conabatur. Illud ſane notandum eſt, Auguſtinum in quarto libro quem anno 427. elucubraſſe oſtendimus, Neſtorii hæreſim quæ anno 428. ex impio Anaſtaſii presbyteri Neſtorii diſcipuli ore primum erupit, confutaſſe. Etenim cum Iulianus lib. 4. c. 82. dixiſſet de Chriſto: *Etiam illud claro teſtimonio docetur, quod ſuſcepti hominis iuſtitia non de naturæ diverſitate, ſed de voluntaria actione ſubſtiterit*; Auguſtinus hiſce hæreticum redarguit: *Ergone iſta ſuſceptio quæ Deum & hominem unam fecit eſſe perſonam, nihil illi homini valuit ad excellentiam iuſtitiæ, quam dicis ei de voluntaria actione ſubſtitiſſe? Siccine vos contra Dei gratiam defenſio liberi arbitrii præcipites egit, ut etiam ipſum mediatorem, ut eſſet Dei filius unicus, voluntate ſua meruiſſe dicatis, & falſum eſſe quod tota confitetur Eccleſia, credere ſe in Ieſum Chriſtum Filium Dei Patris omnipotentem unicum Dominum noſtrum, natum de Spiritu Sancto & Virgine Maria? Secundum vos enim non a Verbo Dei homo ſuſceptus eſt, ut ex Virgine naſceretur, ſed natus ex Virgine ſuæ poſtea voluntatis virtute profecit, & fecit ut a Verbo Dei ſuſciperetur; non talem ac tantam voluntatem illa ſuſceptione habens, ſed ad illam ſuſceptionem tali ac tanta voluntate perveniens. Hæc ſi dicitis, ubi eſt veſtra frons? ſi non dicitis, ubi eſt hæreſis veſtra?* Vides Iulianum ante Neſtorium peſſime de perſona Chriſti Domini dogmatizaſſe. Quæ a Theodoro Mopſueſteno, apud quem eos libros eumdem ſcripſiſſe narravimus, didiciſſe nullus inficias ibit; ut mirum non ſit, tanto ſtudio Neſtorium Pelagianorum cauſam apud Cæleſtinum promoviſſe. Idem tamen Auguſtinus etiam in libro de Prædeſt. SS. c. 15. edito cum in Africam Neſtorianæ hæreſis rumor forte delatus eſſet, hæc per-

Digitized by Google

ſcripſit: *Reſpondeatur quæſo, ille homo, ut a Verbo Patri coæterno in unitatem perſonæ aſſumptus, filius Dei unigenitus eſſet, unde hoc meruerit? quod eius bonum qualecumque præceſſit? quid egit ante, quid credidit, quid petivit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret? Nonne faciente ac ſuſcipiente Verbo, ipſe homo ex quo eſſe cœpit, filius Dei unicus eſſe cœpit?* &c. Sed de his iterum capite ſequenti ſermo redibit. Tertium iam menſem Hipponenſes obſidionem tolerabant, & Auguſtinus ſexto Iuliani libro reſponderat, duoque alii reſtabant confutandi; cum gravi febre correptus, intra paucos dies & vivendi & ſcribendi finem fecit, Vandalico ſimul ac Pelagiano bello immortuus V. Kalend. Septembris, Theodoſio XIII. & Valentiniano III. Coſſ. cum vixiſſet annos LXXV. menſes IX. dies XV. Pelagiani vero belli anno XIX. Scribit ſanctus Proſper in Chronico ad Conſulatum memoratum duorum Auguſtorum: *Auguſtinus Epiſcopus per omnia excellentiſſimus moritur V. Kal. Septembris, libris Iuliani inter impetus obſidentium Vandalorum in ipſo dierum ſuorum fine reſpondens, & glorioſe in defenſione Chriſtianæ gratiæ perſeverans.* Opus illud contra Iulianum vulgo *Imperfectum* dicitur; ita enim Poſſidius in indice illud inſcripſit. Diu quidem latuit; at noſtro ſæculo duo priores libri a Claudio Menardo inventi ſunt; quatuor vero alios Hieronymus Vignierius e Clarevallenſis Bibliothecæ angulo erutos in lucem emiſit. Duo tamen libri deſiderantur; nam ex octo Iuliani libris ſex tantum a S. Doctore confutantur. Quod vero hæc volumina legitimi Auguſtini partus ſint, aperte demonſtrabo in appendice ad diſſertationem hiſtoricam de Synodo V. cap. 2. Cuius quidem rei teſtem idoneum & locupletiſſimum dabimus Marium Mercatorem, toties in hac hiſtoria a nobis laudatum. Scio Pennotum ac noſtrum Coquæum exiſtimaſſe, Auguſtinum obiiſſe anno 431. Sed non modo Proſperi, verum etiam Capreoli Antiſtitis Carthaginenſis in literis ad Synodum Epheſinam teſtimonio falſitatis convincuntur. Illarum verba inferius cap. 9. recitabimus; ubi etiam dicemus, cur Theodoſius Imperator anno 431. poſt Iunium literas ad totius Romani Imperii Metropolitas ſcribens, hos inter Auguſtinum nominaverit; qui tamen anno ſuperiore deceſſerat.

Hunc vitæ exitum habuit Auguſtinus, omnium mortalium, ſi eos quos Canonicos Scriptores appellamus, excipias, ſapien-

tiſſi-

Digitized by Google

tiſſimus: editis adverſus divinæ gratiæ hoſtes libris XXX, præter tot ſacras declamationes, tractatus, & epiſtolas, queis ſuperbiſſimam hæreſim proſcidit. Patria illi Tagaſtis fuit Numidiæ municipium. A parentibus in Chriſtiana religione educatus, ſenſim in Manichæorum ſectam decidit, nimia diſcendi cupiditate allectus. Sed ſecreto divinæ providentiæ conſilio Auguſtinus novennio Manichæorum errores exploravit, quo melius ſibi notos validiſſime poſtea confutaret. Cum domi tenuis ac curta illi ſuppellex eſſet, Romanianum nobiliſſimum ac ditiſſimum civem Mæcenatem ſortitus eſt; a quo operam atque opes tulit. Eidem poſtea tribus contra Academicos libris inſcriptis, ingenti fœnore immortalitas repenſa. Liberales artes ceteraſque ſcientias proprio marte percepit. Neque enim fas erat eum, qui omnium magiſter futurus erat, aliquando inter diſcipulos cenſeri. Carthagine, Romæ, ac tandem Mediolani rhetoricam docuit. Lubrica iuventute in voluptates decidit; non ita tamen ut iisdem ingenii vires enervaret. Immo tam pertinaci ſtudio ſcientias ſectabatur, ut unica in illis eidem voluptas eſſe videretur. Sacris Ambroſii Antiſtitis declamationibus ad bonam frugem reductus, Manetem execratus, ac ſalutaribus undis lotus, catholicæ militiæ nomen dedit. In Africam reverſus monachum induit; cuius monaſtici inſtituti profeſſores per orbem poſtea late colonias frequentiſſimas deduxere. At dum ſibi vivere ſtudet, omnium utilitati vivere cogitur, ad ſacras Hipponenſis Urbis infulas promotus. Hæreſi bellum intulit, ac mille victoriis reportatis, tota illam Africa, immo orbe pæne toto exegit; ut quantum catholica reſpublica habuit hoſtium, tantum & unus Auguſtinus oſtenderit triumphorum. In Manichæos primum, dein in Donatiſtas, tandem in Pelagianos aciem movit; ac ſuperis faventibus de univerſis triumphavit. Factumque eſt, ut per Auguſtinum minus monſtrorum Africa numeraret. Cum in reliquis hæreticis expugnandis ceteros acumine ingenii, rationum pondere, ac gravi diſputationis impetu ſuperaſſet; in Pelagianis debellandis ſe ipſo quoque maior evaſit; contra illos enim totis ingenii viribus decertavit. Uti vero illi doctrinæ ſubtilitate, & argumentorum vi ceteros hæreticos longo poſt ſe intervallo reliquere; ita Auguſtinus in eiſdem tanta virtute ſuperandis ſupra homines evectus eſt. Neque enim ingratam gratiam dixerim, quæ ſui ſtrenuiſſimo deſen-

defenſori larga manu ſuppetias non tulerit. Hinc divina pæne Auguſtini doctrina contra Pelagianos credita eſt. Illa enim in Pontificum Romanorum oracula, in Synodorum canones, in fidei regulam tranſiit; nam ſubſecuti Eccleſiæ Præſules unius Auguſtini vocibus contra ſuperbam hæreſim ſententias dixere. Ultima ſenecta errata ſua publicare voluit, Retractationum libros edendo. At cum in ceteris ducentis & amplius libris plurima cenſoria ille virga corrigeret, in libris contra Pelagianos editis nullam ſententiam retractavit: nihil quod diſpliceret invenit. Nemo Auguſtino melius divinæ gratiæ vires expertus fuit: nemo Auguſtino melius eiuſdem efficaciam probavit. Hinc factum eſt, ut qui poſt Auguſtinum divinam gratiam propugnarunt, ſub unius Auguſtini auſpiciis in aciem deſcenderint; ut ex iis quæ dicturi ſumus, apparebit. De eiuſdem geſtis ac ſcriptis plurimi ex Auguſtiniana familia commentarios edidere, Cornelius Lancellotus, Ludovicus ab Angelis, Aloyſius Torellus, aliique: quorum tamen ſtudia vicit ſapientiſſimus Pater Iohannes Rivius Belga; ex quibus alii plurima mutuarunt. Strenuiſſimo huic duci de Pelagiana hæreſi aliiſque triumphanti, epinicia cecinit Michael Hoyerus Auguſtinianus, libro 2. Flammulatum Amoris S. Auguſtini carm. XXIX:

Fallimur? an curru novus æthera victor eburno,
Tempora Phœbæa virgine nexus adit?
Ecquis Io Pæan vaſti ſuper atria cœli,
Ecquis Io clara voce triumphe ſonat?
Non hic edomita Bromius Gangetide terra
Lauriger adiunctis tigribus aſtra petit.
Non fragilem maior molitur Atrida triumphum
Trucandus patrios, heu miſer! ante Deos.
Non ardens ſceptris rerum inſatiata vorago,
Feſta coronatis Roma triumphat equis.
Sed ſuperas victor ſcandit Pater aureus arces,
Impoſitis Erebi monſtra premens pedibus,
Aulæis feſtiva micant delubra ſuperbis,
Semita iactatis erubuitque roſis.
Hic Arabum meſſes, Syrios liquat alter odores.
Huius Achemonios halat acerra focos.
Hoſtica ſpectatis ſpolia, & de Dite ſuperbo
Exuvias, pompæ fercula longa ſacræ?

Cer-

Cernitis anguineos ut eat demiſſa capillos,
Terribiles ſpirans hæreſis ore minas?
Vincla gravant ærata caput, tamen uſque ferocit,
Tetraque de ſævo corde venena ſpuit.
Pone ſubit Manes, ſcelerumque Pelagius auctor,
Tabida demeſſis ſqualllidus ora comis.
Ut frendent, oculiſque vibrant hoſtilibus ignes,
Laurigeras præiens fœdus uterque rotas.
Infelicem animam ponant: temerare Deorum
Diſcant impura relligione metum.
Hoſtia tam periura ſacras iamiam imbuat aras,
Non eſt Tarpeis dignior ulla focis.
Tu quoque nequitiæ ſemen, Donate, peribis,
Donaſti ſocio qui mala verba gregi.
Eia triumphales umbrent tua tempora lauri,
Omnis, magne Pater, victima fuſa iacet.
Victima fuſa iacet, triſti quam protulit alvo
Styx nigra, tartareum ſugere ſueta merum.
Eximiis hæc eſt victoria digna triumphis,
Cæſus ubi unius viribus hoſtis obit.
Cum rueret Carthago decem ſuccenſa diebus,
Magno Scipiadæ pars quota laudis erat?
Partem plebeius, partemque triarius huius
Excidii haud parvam, ſi bene reris, habent.
At tua, magne Pater, ſepoſta eſt laurea ab omni
Compare, Palladia laurea porta manu.

Sed quid nuperum Poetam ad Auguſtini victorias concinendas conduco? Eia tu, qui in defendenda gratia Auguſtini demortui vices geſſiſti, magne Proſper, tuam intende chelyn, & triumphanti Imperatori carmina modulare. Pone enſem, quo ſuperborum hoſtium capita feris, & plectrum ſolicita, in aciem poſtea ſub Auguſtini auſpiciis iterum deſcenſurus. Hæc ille canit in carmine contra Ingratos:

Auguſtinus erat, quem Chriſti gratia cornu
Uberiore rigans, noſtro lumen dedit ævo,
Accenſum vero de lumine. Nam cibus illi,
Et vita & requies Deus eſt, omniſque voluptas
Unus amor Chriſti eſt: unus Chriſti eſt honor illi
Et dum nulla ſibi tribuit bona, ſit Deus illi
Omnia, & in ſancto regnat ſapientia templo.

Iſtius

Iſtius ergo inter cunctos, qui de grege ſancto
Inſanas pepulere feras, induſtria maior,
Maius opus, totum præſtantius imbuit Orbem.
Nam quocumque gradum convertit callidus hoſtis,
Quaque per ambages anceps iter egit opertas,
Huius ab occurſu eſt præventus, mille viarum
Inſidiis aditum non repperientibus ullum.
Cumque foris rabies avidorum excluſa luporum
Frenderet, inque omnes mendacia verteret artes,
Ne mentes ullarum ovium corrumpere poſſet,
Neu dubia obliquis turbaret corda querelis,
Iſtius ore viri fecit Deus: Iſtius ore
Flumina librorum mundum effluxere per omnem,
Quæ mites humileſque bibunt, campiſque animorum
Certant vitalis doctrinæ immittere rivos.

CAPUT VIII.

Alipius Tagaſtenſis Numidiæ Primas. Civilis, ac Eccleſiaſtica provinciarum Africæ diviſio præmittitur; ubi de Arzugitana provincia nonnulla adnotantur. De Numidiæ Primatus vivente Auguſtino ſucceſſione Cardinalis Baronii ſententia ab obiectis a Chriſtiano Lupo erroribus vindicatur. Scriptorum Auguſtinenſium de Profuturo Epiſcopo narratio expenditur. De primatiali Numidarum ſede Salmaſii opinio reiecta. Caroli a S. Paulo, ac Holſtenii tabulæ Numidiæ ſuppletæ. Gregorii Magni textus reſtituitur. Mors Alipii, itemque Aurelii Carthaginenſis, ac de utroque elogium.

ALipium Tagaſtenſem ſæpius nobis in Pelagiana cauſa memoratum Numidiæ Primatem fuiſſe, ex epigraphe epiſtolæ 67. Auguſtini ad eumdem erudite colligit Chiffletius in notis ad Breviarum canonum Creſconii pag. 316. Etenim laudata epiſtola ſic inſcribitur: *Auguſtinus Alipio ſeni*. Idem etiam in epiſt. 55. a Dioſcoro dicitur *Senex Alipius*. Quo nomine, ut inferius oſtendam, cum ſoli Primates vulgo appellarentur, palam fit, Alipium prope annum 430. fuiſſe Numidarum Primatem, ac Valentino qui anno 423. erat Numidiæ

Me-

Metropolita, ſucceſſiſſe. Anno 416. in literis Synodicis Numidarum ad Innocentium Papam, poſt Sylvanum Primatem quinque Epiſcopi ante Alipium ſubſcripti leguntur; quorum unus tantum Primatum indeptus eſt. Ex depravato tamen textu epiſtolæ Auguſtinianæ, de tempore obitus Alipii, itemque Numidiæ Primatum ſucceſſione, nobiles Scriptores in varias ſententias abiere. De his igitur agemus, ut inde etiam pateat, quinam Primates vivente Auguſtino Numidiam rexerint, quibus S. Epiſcopus Hipponenſis uti ſubditus morem geſſit. Eos autem ab anno 395. uſque ad annum 430. deſcribemus; toto enim medio illo tempore Auguſtinus Hippone Epiſcopus vixit. Hoc tamen antequam exſequamur, nonnulla præmittenda ſunt, quo plenior Africanarum Eccleſiarum hierarchiæ cognitio habeatur.

Africa in Romanorum poteſtatem redacta, in ſeptem provincias diviſa fuit, diverſis Gubernatoribus ſingulis præpoſitis. Provincia Carthaginenſis, quæ Zeugitana & Proconſularis ex Victore Vitenſi initio fere lib. 1. de Perſecutione Vandalica dicta fuit, a Proconſule regebatur. Numidiæ, ac Byzacio duo Conſulares præerant. Tripoli autem, & Mauritaniæ Sitifenſi, itemque Cæſareenſi tres Præſides iura dabant; unde a Sexto Rufo illæ conſulares, hæ præſidales provinciæ appellatæ ſunt. Præter haſce ſex provincias, ſeptima Romanis in eadem Africa parebat, quæ Tingitana dicebatur; eratque extima Mauritaniæ pars verſus Occidentem, Oceano Atlantico contermina. Hanc cum Mauritania Sitifenſi plerique Scriptores confundunt. In ſubſcriptionibus Synodi plenariæ Africanæ anno 419. Carthagine celebratæ, Mauritania Sitifenſis cum Tingitana perperam confunditur. Nam Legati Mauritaniæ Sitifenſis ita ſubſcripti leguntur: *Novatus Sitifenſis Legatus provinciæ Sitifenſis, vel Mauritaniæ Tingitanæ*. Eodem modo duo alteri Collegæ deſcribuntur. Eumdem lapidem offendit Pamelius in notis ad epiſtolam 45. S. Cypriani, quo loco ex Sex. Rufo Africanarum provinciarum diviſionem recitat; cum tamen ibidem Rufus duabus Mauritaniis Sitifenſi ac Ceſareenſi recenſitis, ſtatim hæc ſcribat: *Trans fretum etiam in ſolo Africæ provincia Hiſpaniarum eſt, quæ Tingitanica Mauritania appellatur*. Inter provinciam Sitifenſem ac Tingitanam, Cæſareenſis Mauritania interiacet. Sitifenſis a Sitifi Metropoli, Tingitana vero a Tin-

Digitized by Google

gi urbibus provinciarum primariis nuncupabantur. Tingitana provincia Hiſpaniarum a Rufo dicta eſt, quod una eſſet ex quatuor provinciis præſidalibus Hiſpaniæ; ut patet ex Notitia Imperii Occidentalis cap. 3. & 67. & Panvinio laudato. Plinio lib. 5. initio, ac Ptolemæo lib. 4. duplex tantum Mauritania memoratur, Cæſareenſis, ac Tingitana; nam Sitifenſis Cæſareenſi id temporis accenſebatur: Ptolemæus enim lib. 4. Geographiæ cap. 1. Sitifim inter Mauritaniæ Cæſareenſis urbes numerat. Et Plinius ſcribit, Ampſaga flumine Mauritaniam Cæſareenſem a Numidia diviſam eſſe: Sitifenſes autem ultra Ampſagam ſunt. Tres Mauritaniæ unum olim regnum fuere uſque ad Imperium C. Ceſaris, *ſævitia eius in duas diviſæ provincias*; teſte Plinio cap. 1. libri eiuſdem. Etenim Caligula, Ptolemæo Mauritaniæ Rege impia fraude perempto, regnum in duas provincias diſſecuit, quas per duos Procuratores Romani initio regebant. Lucius Albinus a Nerone Mauritaniæ Cæſareenſi præfectus, a ſucceſſore Galba etiam Tingitanæ præpoſitus fuit; ex Tacito lib. 2. hiſtoriarum. Poſteriori tamen Romani Imperii tempore Tingitana ab Africæ provinciis avulſa cum Hiſpania computabatur.

Hæc quidem civilis provinciarum Africæ diviſio fuit, cui minime eccleſiaſtica earumdem diſtinctio conformis evaſit. Cypriano Carthaginenſe Antiſtite, tres tantum provinciæ eccleſiaſticæ in Africa cenſebantur; nempe Proconſularis, Numidia, & Mauritania; ut colligitur ex initio Synodi a S. Cypriano coactæ apud Auguſtinum lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 2. Tunc enim ampliſſima erat provincia Zeugitana, quæ poſtea in tres provincias diſcreta eſt: nempe Proconſularem, Byzacenam, & Tripolitanam. Mauritania Sitifenſis unam olim cum Numidia provinciam conflabat, poſtea tamen diviſa fuit. Legitur hic canon tit. 82. apud Ferrandum diaconum: *Ut Primatem proprium Mauritania Sitifenſis habeat: Concilio Carthaginenſi titulo 6.* Certum eſt, anno 397. Sitifenſes habuiſſe Primatem a Numidarum Primate diverſum; uti proxime narrabimus. Provincia Tingitana, licet quoad civilem politiam reſpicit, Hiſpaniis accenſebatur; ſpectato tamen regimine eccleſiaſtico ad Mauritaniam Cæſareenſem pertinebat; ut patet ex Notitia Epiſcoporum Africæ; ubi Cæſareenſes & Tingitani Epiſcopi uni tantummodo provinciæ deputan-

tantur. Hæ quidem ſex fuere vivente Auguſtino Africanæ Eccleſiæ provinciæ, in quibus ingens Epiſcoporum numerus recenſebatur. In actis Collationis Carthaginenſis anno 411. Epiſcopi Catholici præſentes 286. ſubſcripti leguntur. At Alipius noſter Collat. 1. diei cap. 217. dixit abſentes Antiſtites fuiſſe ducentos & viginti. Addidit Fortunatianus vacaſſe tum temporis cathedras LXIV. Verum Auguſtinus in Breviculo collat. 1. diei cap. 14. ait, abſentes Epiſcopos fuiſſe, *centum viginti*, vacaſſe vero ſedes LX. Errorem vero in codicem Collationis irrepſiſſe, conſtat ex Auguſtino ibidem. Scribit Donatiſtas, cum audiſſent centum viginti Epiſcopos Catholicos Carthaginem non veniſſe, reſpondiſſe: *Etiam ſuos multo plures non veniſſe Carthaginem*. Quos inde S. Pater falſitatis convictos narrat: *Quandoquidem ſoli ægroti non venerant Carthaginem, pro quibus tamen in itinere ægrotantibus alii ſubſcripſerant; & omnium nomina cum ipſis etiam pro quibus alii ſubſcripſerant, ducenta ſeptuaginta novem ſubſcriptio continebat. Neque ullo modo credibile ſit multo plures, quam centum viginti, hoc eſt tertiam partem omnium eorum, in ſuis ſedibus ægrotare potuiſſe, & ideo non veniſſe Carthaginem*. At CXX. additis XIII. ſunt plane tertia pars totius numeri, quem Donatiſtæ iactabant. Itaque erant id temporis Epiſcopi in Africa CCCCLXVI.

Cum libro primo cap. 18. recitaverim literas Primatis Carthaginenſis datas ad Epiſcopos, per tractum Byzacenæ & Arzugitanæ provinciæ conſtitutos; quæri poteſt, quænam fuerit iſthæc provincia Arzugitana. Ego quidem cum apud veteres Geographos nuſquam in Africa Arzugum mentionem invenirem, quos tamen in epiſtola Auguſtini mox laudanda nominatos legeram; conſului ea de re Illuſtriſſimum D. Hieronymum Caſanatam S. R. Inquiſitionis aſſeſſorem, ob ſingularem tum eccleſiaſticæ tum profanæ eruditionis peritiam, eximium reipublicæ literariæ ornamentum ac decus: quod in aliis quoque difficultatibus, quas ægre per me expediri poſſe ſentiebam, tam importune feci, ut doctiſſimo Præſuli, eidemque innumeris orthodoxi Orbis negotiis occupatiſſimo non ſemel faſtidio fuerim. Ille autem quicquid notitiæ de Arzugibus e veterum monumentorum ruderibus erui poterat, pari eruditione ac comitate indicavit. In primis Arzuges a Tripolitanis diſtincti erant; quod colligitur ex Synodo Africana anno 401. Carthagine

Digitized by Google

gine celebrata. Etenim Aurelius Primas hæc ibidem ait: *Quia in Tripoli forte, & in Arzuge interiacere videntur barbare gentes* &c. Et poſtea: *Cogitare etiam debetis fratres, quia hoc ſibi & Tripolitani & Arzugitani fratres potuerunt exigere, ſi ratio pateretur*. Quare Arzuges erant diſtincti a Tripolitanis, ac poſiti in confiniis Romani Imperii in Africa. Ex Oroſio lib. 1. Hiſtoriarum Orbis, quas Auguſtino iubente literis conſignavit, ubi Africam cap. 3. deſcribit, exacta notitia Arzugum traditur. Ibi enim hæc tradit: *Tripolitana provincia, quæ & Subventana, vel regio Arzugum dicitur, ubi Leptis magna civitas eſt. Quamvis Arzuges per longum Africæ limitem generaliter vocentur*. Ex his liquet Tripolitanos per antonomaſiam quandoque Arzuges appellatos fuiſſe; ita tamen ut aliæ quoque gentes extra Tripolis confinia eodem nomine nuncupatæ fuerint. Arzugum meminit Publicola vir illuſtris in epiſtola ad Auguſtinum, quæ tomo 2. inter Auguſtinianas eſt 153. *In Arzugibus*, inquit, *ut audivi, decurioni, qui limiti præeſt, vel tribuno, ſolent iurare barbari iurantes per dæmones ſuos*. Et inferius: *Si quem miſero ad Arzuges, ſi licet ei iuramentum accipere a barbaro*. Arzugitana regio erat ſub cura Ducis limitis Tripolitani, cui quatuordecim præpoſiti limitum ſuberant; qui in Notitia Imperii Occidentalis apud Pancirolum cap. 70. & Panvinium meum lib. 3. de Romano Imperio recitantur. Hæc autem præſidia inſidebant confinia plurium provinciarum Africæ: nam ibidem legitur præſes limitis Macomadienſis; hæc vero Urbs ſpectabat ad Numidiam. Et in Collatione Carthaginenſi laudatur Aurelius Macomadienſis, qui in epigraphe epiſtolæ 92. apud Auguſtinum tertio loco ſedit in Synodo Numidiæ Milevi celebrata contra Pelagianos anno 416. Rurſus ponitur præſes limitis Thamallomenſis, quæ quidem civitas erat intra Byzacium; nam in Notitia Epiſcoporum Africæ inter Byzacenos nominatur Habetdeum Thamallomenſis. Quare dubium eſt, num Arzugitanus tractus incluſerit limites Tripolis, Byzacii & Numidiæ; cum præſertim ſcribat Oroſius, quod *Auzuges per longum Africæ limitem vocentur*. Ego quidem cenſeo limitaneam regionem Byzacii fuiſſe partem tractus Arzugitani ex hac epigraphe literarum Aurelii Primatis, quas libro primo laudavimus: *Dilectiſſimis ac deſiderabilibus fratribus ac conſacerdotibus Donatiano primæ Sedis, Ianuario,*

Feli-

Digitized by Google

Felice, Palatino, Primiano, Gaiano & alii Gaiano, Ianuario, Victorino, & ceteris per tractum provinciæ Byzacenæ & Arzugitanæ conſtitutis Aurelius Epiſcopus. Etenim cum Aurelius Donatianum tantum Primatem appellet, palam eſt, Arzugitanæ regionis Epiſcopos intra eiusdem provinciam recenſitos fuiſſe. Has literas neque ad Tripolitanos, neque ad Numidas datas fuiſſe, inde mihi probatur, quod in earumdem titulo utriuſque provinciæ Primatem nominaſſet, non autem ſolum Byzacenum. Tripolitanos autem proprium Primatem habuiſſe certum eſt: nam unum Legatum ea provincia ad Synodos mittebat, eratque a ceteris Africæ provinciis diſtincta; licet quinque tantum in illa Epiſcopi eſſent: ex cap. 16. Cod. Concil. Africæ, & ex Notitia Epiſcoporum ſuperius laudata. In collat. 1. Carthaginenſi cap. 107. hæc leguntur: *Aſellicus Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ municipii Tuſurritenſis dixit: Sub teſtificatione omnipotentis Dei & Ieſu Chriſti Salvatoris noſtri dico, nos ſic eſſe de Arzugibus profectos die tertia Kal. Maiarum*. At Eccleſia Tuſurritenſis ſpectabat ad provinciam Byzacenam; unde in Notitia Epiſcoporum Africæ inter Byzacenos numeratur *Florentius Tuzirritanus*. Erat autem Tuſurrus Urbs mediterranea Byzacii ad radices montis Mampſari in regione Giplonſiorum verſus meridiem. Tiſurus a Ptolemæo nuncupatur. Itaque Aſellicus erat Epiſcopus in Arzugibus, Donatiano Primati Byzaceno ſubiectus. Quod colligitur etiam ex epiſtola 200. S. Auguſtini ad eumdem Aſellicum, cuius eſt exordium: *Literas ſanctitatis tuæ quas ad venerabilem ſenem Donatianum de cavendi Iudaiſmi diſceptatione miſiſti, ad me ipſe dignatus eſt mittere*. Ubi etiam ſcribit, Pelagium ac Cæleſtium *recenti iudicio Dei per diligentes & fideles ſervos eius etiam catholica communione privatos*. Ex quibus intelligitur, quanta in æſtimatione erat Auguſtinus, cum Primates aliarum provinciarum dubiorum ſolutionem ab ipſo peterent. Ex his conſtat, Arzuges eos Africæ populos dictos fuiſſe, qui Tripolitanæ & Byzacenæ provinciæ limites verſus meridiem longo terrarum ſpatio incolebant. Unde dixit Auguſtinus epiſtola 48. ad Vincentium: *Si enim hoc Scripturarum loco meridies Africa intelligenda eſt in parte Donati, quæ ſub cœli ardentiori plaga eſt, omnes vos Maximianiſtæ ſuperabunt; quorum ſchiſma in Byzacio & in Tripoli exarſit. Sed confligant cum eis Arzuges,*

& hoc

& hoc magis ad ſe pertinere contendant &c. Hæc pluribus proſecutus ſum, tum quod nulla Arzugitanæ regionis mentio fiat in tabulis Caroli a S. Paulo; & ad easdem notis Holſtenii: & collectores Conciliorum, ubi de Arzugibus ſermo eſt, quaſdam lectiones margini appoſuere, quæ ex laudatis Auguſtini & Aurelii, atque utrique coætanei Oroſii teſtimonio corriguntur: tum etiam quod de Arzugitana provincia lib. 1. cap. 16. pluribus diſſerere noluimus, ſed diligentiorem inquiſitionem huc diſtulimus, ubi de provinciis Africæ conſulto ſermo inſtituendus erat.

Hac ergo Eccleſiaſticarum Africæ provinciarum diviſione præmiſſa, ad earumdem Primates ſermo vertendus eſt. Africanæ Eccleſiæ in ſuarum provinciarum Primatibus ſtatuendis longe a ceteris diverſa conſuetudo fuit. Etenim illum qui Carthaginis totius Africæ Metropolis ſacris præerat, uti ſupremum Exarchum aliarum provinciarum venerabatur, nempe Numidiæ, Byzacii, utriuſque Mauritaniæ, ac Tripolis; & Primates non ab earumdem provinciarum metropolitanis urbibus, ſed ab antiquitate delatæ dignitatis appellabat. Teſtis eſt Leo IX. epiſt. 9. ad Petrum & Iohannem Epiſcopos Afros, ubi ait: *Sed de Africæ Primatibus aliter intelligendum eſt, quia in ſingulis eius provinciis antiquitus Primates inſtituebantur non ſecundum potentiam alicuius civitatis, ſed ſecundum tempus ſuæ ordinationis; quibus tamen omnibus præerat unus, ſcilicet Carthaginenſis Archiepiſcopus* &c. Quod ipſum exemplis Primatum Numidiæ inferius oſtendetur. Hanc peculiarem Africanę hierarchię conſuetudinem a Sirmondo primitus publicatam ſcribit Morinus; ſed ante Sirmondum idipſum detexerat Bernardus Vindingus in Critico Auguſtiniano in notis ad epiſt. 217. Porro Afri provincię Primatem vulgo *Senem* appellabant, quod ceteros tempore conſecrationis ſuperabat. Hinc Sylvanus Numidię Primas in ſubſcriptione priorum literarum in collat. 1. Carthaginenſi cap. 16. dicitur *Sylvanus Senex*. Eo modo appellatur in Synodo Cirtenſi, & in epigraphe literarum S. Innocentii Papę ad Patres Synodi Milevitanę II. *Innocentius Sylvano Seni, Valentino* &c. Quare cum epiſtola Auguſtini 67. hunc titulum habeat, *Auguſtinus Alipio Seni*, palam fit, Alipium Tagaſtenſem fuiſſe Numidię Primatem, ac Valentino ſucceſſiſſe, qui anno 423. erat Primas Numidarum. Verum cum Chriſtianus Lupus vir huius ętatis eruditiſſimus contendat,

Valen-

Valentino Xantippum ſucceſſiſſe, ac Baronium Cardinalem ſecus opinantem plurium errorum auctorem faciat, operæ pretium duxi, rem hanc diligentius examinare; non modo ut doctiſſimi Annalium Eccleſiaſticorum conditoris ſententiam ab oppoſitis erroribus vindicem, verum etiam ut pateat, quinam Primates vivente Auguſtino Numidiam rexerint, quibus uti ſuffraganeus noſter Hipponenſis Antiſtes morem geſſit. Illi ergo ab anno 395. uſque ad annum 430. nobis deſcribentur.

Lupus noſter quem tanti facio, ut veritatem tantum illi præponendam ducam, in quæſtione quodlibetica de Origine Auguſtinenſium cap. 8. pag. 114. hæc ſcribit: *Dico itaque Megalio ſucceſſiſſe Sylvanum, Sylvano Valentinum, huic autem Xantippum*. Probat, quia Auguſtinus ep. 217. ad Victorinum vocat Xantippum Primatem Epiſcopum Tagaſtenſem. At certum eſt ex Synodo Carthaginenſi plenaria, anno 419. Alipium vixiſſe, ac inter reliquos ſententiam dixiſſe; itemque conſtat ex literis eiusdem Concilii ad Bonifacium, Valentinum tunc fuiſſe Primatem Numidiæ. Unde fit conſequens ut Xantippus mortuo Alipio in Tagaſtenſem ſedem ſucceſſerit, atque uti ceteris antiquior primatialem apicem attigerit. Hinc concludit pag. 113. *Quapropter omnino lapſus eſt Eminentiſſimus Cardinalis Baronius, dum Xantippum facit Sylvano antiquiorem*. Et pag. 117. relata ſententia Cardinalis, addit: *Varii hic concurrunt errores*. Video opinionem Lupi placuiſſe amiciſſimo noſtro Torello, qui pedibus in eamdem ivit: unde anno 420. inſerias Alipio celebrat, dato eidem ſucceſſore Xantippo. Ceterum his Scriptoribus doctiſſimis, eruditiſſimis, meique in primis amantiſſimis, celebre illud adagium quadrat, bonum quandoque Homerum dormitare. Etenim Lupus præſertim prave Numidiæ Primates enumerat, quoſdam omittens, alios non ſuo ordine recenſens; inſuper quædam Baronii dicta cenſuræ ſubiicit, quæ mihi veriſſima videntur.

Anno CCCXCV. Megalius Epiſcopus Calamenſis totius Numidiæ Primas Hipponem veniens, eiusdem Urbis Epiſcopum Auguſtinum conſecravit; ut tradit Proſper in Cronico. Poſſidius lib. de Vita Auguſtini cap. 8. ſcribit S. Doctorem ordinatum fuiſſe a *Primate Numidiæ Megalio Calamenſi Epiſcopo*. Et cum in collatione Carthaginenſi Donatiſtæ inſtarent a quonam Auguſtinus conſecratus eſſet, reſpondit S. Pater; *Megalius*

lius me ordinavit Primas Eccleſiæ Numidiæ Catholicæ; cap. 247. collat. tertiæ diei. At needum biennio exacto Megalius deceſſit. De cuius obitu ſcribens Auguſtinus ad Profuturum Epiſcopum Conſtantinenſem ait: *Quod ſenex Megalius defunctus ſit, iam vos audiſſe quis dubitet? Erant autem a depoſitione corporis eius, cum hæc ſcriberem, dies ferme viginti quatuor*. Mortuus eſt Megalius anno 397. circa Auguſtum. Megalio ſucceſſit non Sylvanus, ut dixit Lupus, ſed Creſcentianus. Patet hoc ex Synodo Carthaginenſi III. apud Binium, celebrata Cæſario & Attico VV. CC. Coſſ. V. Kalend. Septembris; nempe anno 397. ubi Aurelius Archiepiſcopus Carthaginenſis dixit: *Frater etiam Reginus Eccleſiæ Vegeſelitanæ literas ad parvitatem meam datas Creſcentiani primæ ſedis, ut ipſe inſinuat, Numidiarum*. Ex his Aurelii verbis liquet, tunc primum Creſcentiani Primatum eidem innotuiſſe. At Africæ Primates ſtatim Archiepiſcopum Carthaginenſem de obtenta dignitate certiorem reddebant. Erant enim eidem ſubiecti, ut contra Salmaſium pluribus oſtendo in Diſſert. hiſt. de Synodo V. cap. 10.

Ex dictis ſupina omnium pæne ſcriptorum Auguſtinenſium hallucinatio reiicienda eſt. Putant enim, Profuturum monachum olim Auguſtinianum ex epiſtola 258. Evodii noſtri ad Auguſtinum anno 398. in Luſitaniam profectum, ibique electum fuiſſe Metropolitam Bracarenſem. Ita Marquez de Origine Auguſt. cap. 10. §. 2. Cruſenius lib. 1. Monaſticon cap. 13. & omium operoſiſſime Magiſter Antonius a Purificatione tom. 1. Hiſt. Luſitaniæ Auguſtinianæ lib. 1. tit. 5. & in Apologetico; & nuper Mauritius a Matre Dei Excalceatus lib 1. de Sacra eremo Aug. §. 1. Argumentum fabulæ dedit Iulianus Toletanus in Chronico ad annum 398. hæc ſcribens: *Profuturus preſbyter Africæ venit in Hiſpaniam, & ob egregias virtutes & mentis ſanctitatem, ſuccedit Paterno in ſede Bracarenſi*. Hinc Antonius a Purificatione contendit, Profuturum Bracarenſem Epiſcopum Auguſtinianum monachatum in Luſitaniam primum invexiſſe. At eo anno 398. Profuturum in vivis non fuiſſe, immo neque in Luſitania, ſed in Numidia Epiſcopum dicendum eſſe, aperte demonſtro. Et ut a poſteriori incipiam, S. Auguſtinus in lib. de Unico bapt. cap. 16. hæc contra Petilianum Cirtenſium Donatiſtarum Epiſcopum ſcribit: *Iam vero quod etiam de Cirtenſi Eccleſia dicere voluit, & Epiſcopos ibi catholi-*

tholi-

tholicos maledictis inſectatus eſt, quibus voluit &c. *Proinde ſi Profuturus ante pauciſſimos annos defunctus, & Fortunatus, qui in corpore adhuc eſt, atque illi ſucceſſit Epiſcopo* &c. Fuit ergo Profuturus Cirtæ in Numidia Epiſcopus Fortunati deceſſor. Cirta eadem Urbs cum Conſtantina fuit. Unde Auguſtinus Petilianum modo dicit Cirtenſem Epiſcopum lib. 3. con. lit. Pet. cap. 53. & initio lib. 1. con. Creſconium; modo Conſtantinenſem lib. 2. Retract. cap. 34. & lib. 2. con. Pet. cap. 99. Ipſe Petilianus collat. 1. cap. 65. dixit: *In plebe mea, ideſt civitate Conſtantinenſi, adverſarium habeo Fortunatum*. Auguſtinus eumdem etiam Fortunatum Conſtantinenſem appellat lib. 3. cap. 38. & lib. 1. con. lit. Pet. cap. 1. Cirtenſem vero lib. de Unico baptiſmo c. 16. Unde errant illi qui cum Baronio duos Petilianos fuiſſe ſuſpicantur, vel cum Franciſco Balduino in notis ad Optatum, eumdem ab una ad aliam Eccleſiam translatum putant. Corrigendus etiam venit Roſuveydus, qui cum Baronio ad annum 395. num. 43. facit Profuturum Epiſcopum Calamenſem. Ego ſane moleſte fero, Marquez, aliosque adeo oſcitanter laudatam epiſtolam Auguſtini ad Profuturum legiſſe. Illius initium eſt: *Quod ſenex Megalius defunctus ſit, iam vos audiſſe quis dubitet? Erant autem a depoſitione corporis eius, cum hæc ſcriberem, dies ferme viginti quatuor*. Itane minime dubitandum dixiſſet, intra dies viginti Megalii mortem in Numidia cognitam fuiſſe remotiſſimæ Luſitaniæ Urbi, cuius ſacra Profuturus moderabatur? Addit: *Succeſſorem primatus eius, ſi fieri poteſt, noſſe volumus*. Næ Auguſtinus Hippone in Numidia degens, novi Numidarum Primatis electionem a Bracarenſi in Luſitania Epiſcopo intelligere optaſſet. A Profuturo id ſcire cito citius ſperabat, quia erat in Metropoli provinciæ, ubi reſidebat conſularis Numidiæ Rector, ad quem novi Primates ſtatim ſcribere ſolebant. Rurſus in eadem epiſtola: *Si recolis*, inquit, *quid mecum nuper in itinere quodam locutus ſis*. Erat ergo Profuturus in Africa Epiſcopus. Hoc poſtremo teſtimonio convictus P. Thomas de Herrera lib. 3. Bibl. Aug. in notis ad epiſt. 8. S. Auguſtini, faſſus eſt Profuturum minime Bracarenſem Epiſcopum fuiſſe. In fine epiſtolæ rogat Profuturum, ut Victori, *Conſtantinam dum pergeret*, adiumento ſit, eidemque inſinuet, ut velit *per Calamam remeare*. Quæ Urbes in Numidia erant; & palam Profutu-

Digitized by Google

futurus ibidem ut Conſtantinæ degens deſcribitur. Præterea S. Paulinus Nolanus epiſt. 36. apud Auguſtinianas, ſcribit Romaniano ſe accepiſſe literas *ex Africa Aurelii, Alipii, Auguſtini, Profuturi, Severi, iam omnium pariter Epiſcoporum*. Alius ergo eſt ille Profuturus Bracarenſis a noſtro Conſtantinenſi; qui electus Antiſtes *in brevi defunctus eſt*, ex epiſtola Auguſtini 10. ad Hieronymum.

Eo vero anno 398. Profuturum non fuiſſe ſuperſtitem certum eſt. Nam Megalius Calamenſis, ex literis Creſcentiani ad Synodum Africanam anno 397. in fine Auguſti celebratam, tunc obierat. Atqui Megalio in Calamenſem ſedem ſucceſſit Poſſidius Auguſtinianus Monachus. Quare anno eodem ſedebat Calamæ Poſſidius. Ex alia autem parte conſtat, Fortunatum, qui poſt Profuturum Conſtantinenſem Eccleſiam rexit, electum fuiſſe Epiſcopum ante Poſſidium. Nam in magna Collatione Carthaginenſi anno 411. *Fortunatus Conſtantinenſis* quinto loco numeratur; at *Poſſidius Calamenſis* poſtremo loco inter ſeptem Epiſcopos, qui ad diſputandum contra totidem Donatiſtas electi ſunt. Rurſus in Synodo Milevitana II. anno 416. contra Pelagianos coacta, Fortunatus undecimus, Poſſidius duodecimus inter Patres recenſetur in titulo epiſtolæ 92. Auguſtinianæ. Quam vero exacte in Africana Eccleſia, iuxta tempus delati Epiſcopatus, in ſedendo ac ſubſcribendo ordo ſervaretur, colligitur ex Cod. Afric. cap. 53. *Ut nullus fratrum prioribus ſuis ſe aliquando auderet anteponere*. Hinc S. Auguſtinus increpat Victorinum ob non ſervatum iuxta tempus collatæ dignitatis ordinem in nominandis Epiſcopis in Tractoria: *Ad ipſos Numidas*, inquit, *ita perturbato & neglecto ordine ſcriptum eſt, ut nomen meum tertio loco invenerim, qui novi quam poſt multos Epiſcopus factus ſum*; epiſt. 217. Quare Profuturus paulo poſt acceptam epiſtolam illam Auguſtini e vivis exceſſit, eique prius datus eſt ſucceſſor Fortunatus, quam Poſſidius Calamæ Megalio ſubrogaretur; ut in Synodis ante Poſſidium iure Fortunatus ſederet. Sed ad Numidiæ Primates redeundum eſt.

Errat præterea Lupus, dum Xantippum Sylvano & Valentino poſteriorem Primatem facit; nam Creſcentianus Xantippum excepit. Nihil hoc ipſo clarius in Synodis Africanis habetur. Mortuo Creſcentiano, lis orta fuit inter Xantippum & Victorinum de Primatu Numidiæ, eam ſibi utroque certatim dignita-

tem

tem vindicante; ut patet ex S. Auguſtino epiſt. 217. Cardinalis Baronius inde illam controverſiam exortam putat, quod cum duæ Numidiæ eſſent, & in una Xantippus, in altera vero Victorinus degeret, uterque ſuæ Metropoli Primatum aſſerere ſatagebat. At cauſam Xantippo adiudicatam ſcribit, quod eſſet Epiſcopus Conſtantinæ, quæ totius Numidiæ erat Metropolis. Lupus vero negat duas fuiſſe Numidias; ſed ait Mauritaniam Sitifenſem ſeiunctam fuiſſe a iuriſdictione Primatis Numidiæ: *Ita tamen ut iſta Mauritania non fieret provincia primatialis, ſed iuxta Africæ leges devolveretur ſub ſolicitudinem Primatis Carthaginenſis*. Ita fatur pag. 119. addens in Synodi VI. prologo nomine duarum Numidiarum intelligi Numidiam ipſam, & Mauritaniam Sitifenſem. Litigia autem illorum duorum Præſulum fuiſſe tradit, non de iure ſedium, ſed perſonæ: quinam ſcilicet eſſet ſenior Epiſcopus Numidiæ. Hoc Lupi poſtremum dictum verum eſt. Neque enim apud Afros ſedes Primatialis erat in Metropoli provinciæ, ſed quandoque in viliſſimo oppido, in quo ætate maior reliquis Epiſcopus degebat. Profecto erravit Salmaſius parte 2. Euchariſtici cap. 4. pag. 576. dicens: *Conſtantina metropolis erat Numidiæ, prima ſedes & metropolis idem*. Etenim Epiſcopo S. Auguſtino, fuere Primates Numidiæ Megalius Calamenſis, Creſconius neſcio cuius Urbis Epiſcopus, (certe non Conſtantinæ, nam Fortunatus ibidem ſacra Antiſtes adminiſtrabat) Xantippus Tagoſenſis, Sylvanus Zummenſis, Valentinus Baianenſis, ac denique Alipius Tagaſtenſis. Quæ partim demonſtrata ſunt, partim proxime oſtendentur. Non ergo quæſtio erat de Metropoli Numidiæ, ſed de antiquitate in Epiſcopatu. Quod ex ipſamet epiſtola Auguſtini intelligitur: *Ambo*, inquit, *convocate collegas veſtros, eos maxime qui vobis epiſcopatus ætate vicini ſunt, qui facile quis veſtrum verum dicat agnoſcant, ut inter vos paucos eadem præ ceteris quæſtio dirimatur, & errore ſublato minores a ceteris convocentur; qui nec debent niſi vobis in hac re tamquam prioribus credere, & nunc ignorant cui veſtrum potiſſimum credant*. Ecce iuniores Numidiæ Epiſcopi neſciebant, uter eſſet antiquior Epiſcopus: ſeniores atque *ætate vicini* conſulendi erant, quibus longe melius quam iunioribus, tempus ordinationis ipſorum poterat innoteſcere.

Nullo autem iure Lupus reprehendit Baronium, quod duas

 Numi-

Numidias dixit; contendens pro altera Numidia intelligi Mauritaniam Sitiſenſem, quæ ita ab antiqua iuriſdictione Primatus Numidici ſegregata fuit; *ut non fieret provincia primatialis*, pag. 119. Nam reapſe Mauritania Sitifenſis, non minus quam Numidia, ſuum habuit ab aliis diverſum Primatem, & quidem Epiſcopo Auguſtino. In Concilio plenario Milevitano I. Arcadio & Honorio AA. VV. Coſſ. an. 402. hæc habentur: *Xantippus Epiſcopus primæ ſedis Numidiæ ſua manu confirmavit* &c. *Nicetius Epiſcopus primæ ſedis Mauritaniæ Sitifenſis dixit* &c. Vides Sitifenſes Mauritanos, ac Numidas Epiſcopos habuiſſe diſtinctos Primates? Canone 2. Concilii III. Carthaginenſis apud Binium dicitur: *Omnes provinciæ, quæ primas ſedes habent, legatos mittant.* At Mauritani Sitifenſes tempore Auguſtini Legatos ſemper miſere ad Synodos Africanas. In Synodo anni 397. Cæſario & Attico Coſſ. Honoratus & Urbanus nominantur Legati Mauritaniæ Sitifenſis. Anno 401. in Synodo Carthaginenſi poſt conſul. Fl. Stilichonis, laudantur iidem *Honoratus & Urbanus Epiſcopi legati provinciæ Mauritaniæ Sitifenſis*. Rurſus in Synodo Carthaginenſi, Theodoſio & Rurimondo Coſſ. anno 403. cap. 57. Cod. Afric. hæc habentur: *Lucianus & Sylvanus legati provinciæ Mauritaniæ Sitifenſis dixerunt* &c. Idem patet ex Conciliis anno 418. & 419. in cauſa de appellationibus Africanis; in quibus cum Legatis aliarum provinciarum nominantur etiam tres Legati provinciæ Sitifenſis. Habebat igitur Mauritania Sitifenſis ſedem primatialem. Hoc ipſum expreſſe Auguſtinus tradit epiſt. 217. *Legi*, inquit, *in eadem Tractoria etiam ad Mauritanias eſſe ſcriptum, quas provincias ſcimus ſuos habere Primates*; cum de Primatu Numidiæ Xantippus ac Victorinus Epiſcopi litigarent ante annum 402.

Recte etiam Cardinalis hiſtoricus duas Numidias dixit; nam Creſcentianus loco ſuperius laudato dicitur Epiſcopus *primæ ſedis Numidiarum*. Non intelligi vero ibi etiam Mauritaniam Sitifenſem, quod Primati Numidiæ ſubiecta erat, ut putat Lupus, aperte colligitur ex prologo plenarii Concilii Africani ſub Bonifacio Papa anno 419. poſt conſulatum Honorii XII. & Theodoſii VIII. Carthagine celebrati; ubi hæc recitantur: *Præſentibus legatis diverſarum provinciarum Africanarum, Numidiarum duarum, Byzacenæ, Mauritaniæ Sitifenſis, & Mauritaniæ Cæſareenſis, ſed & Tripolis* &c. Mauritania Sitifenſis nomi-

nominatur tamquam provincia a duabus Numidiis diſtincta. Item in collatione Carthaginenſi primæ diei cap. 201. legitur *Ianuarius Epiſcopus de Tuburſicu Numidiarum*. Uti noſter Primas Aquileienſis utriuſque Norici Mediterranei & Ripenſis Eccleſiis præeſt, ita utramque Numidiam unus idemque Primas adminiſtrabat. Quinam autem eſſent duarum Numidiarum limites, queis invicem diſcernerentur, quove vocabulo diſtingui ſolerent, apud Scriptores Eccleſiaſticos non invenio. Erit fortaſſe qui Numidiam in conſularem & proconſularem diſcernat. Nam S. Auguſtinus ep. 134. ait: *in media Numidia conſulari*. In Codice vero Theod. lib. 11. tit. 1. L. 29. *proconſularis Numidiæ* mentio fit. Sed plane codicis textus eſt corruptus; nam ibi legitur: *Ita ut proconſularis Numidiæ cognoſcat octonos & denos ſolidos pro ſingulis equis debere perſolvere, Byzaceni etiam Tripolitanique cognoſcant quinos denos pro ſingulis equis ſe debere præſtare*. Neque enim Numidiæ Proconſul, ſed Conſularis iura dicebat; ut patet ex Notitia Imperii Occidentalis; & ex ep. 230. Auguſtini. Quare ita legendum eſt: *Proconſulares & Numidæ cognoſcant* &c. Auguſtinus vero Numidiam conſularem appellavit, quod a viro conſulari, ut mox dicebam, regebatur. Ptolemæus lib. 4. cap. 3. *Numidiæ novæ* Urbes recenſens, inter illas neque Cirtam, neque Vagam nominat; unde iſtæ videntur pertinere ad Numidiam veterem. Cur Numidia *novæ provinciæ* nomen ſortita ſit, tradit Appianus Alexandrinus lib. 4. de Bello civili non longe ab initio. Numidiæ novæ geographicam tabulam exhibet Ortelius. Immo Numidiam in inferiorem & ſuperiorem diſtinctam fuiſſe adnotari poteſt in ſubſcriptionibus Synodi Africanæ Carthaginenſis Bonifacio Papa celebratæ; nam Labeus tom. 2. pag. 1670. ex antiquiſſimo MS. Vaticano hanc ſubſcriptionem ponit. *Poſſidius Epiſcopus Calamenſis legatus Provinciæ Numidiæ inferioris ſubſcripſi*. Duas ergo Numidias novam & veterem, ſeu inferiorem & ſuperiorem in laudatis Synodis appellatas exiſtimo. Quare perperam P. Lupus Baronium accuſat, quod duas Numidias dixit, & has a Mauritania Sitifenſi diſtinctas. Atque hæc ſufficiant pro intelligentia diſſidii inter Xantippum & Victorinum de Primatu Numidiæ; quod ex ſola epiſtola 217. S. Auguſtini nobis innotuit.

Longius autem a veritate abit Lupus, dum erroris inſignem Anna-

Annaliſtam infimulat, quod Xantippum Primatem ante Sylvanum poſuit. Etenim Baronii ſententia vera eſt, & Lupus ex mendoſo codice in tranſverſam opinionem abductus fuit. Nihil plane tam certo conſtat ex Conciliis & S. Auguſtino, quam Xantippum ante Sylvanum fuiſſe Numidarum Primatem. In Synodo Milevitana I. celebrata *Glorioſiſſ. Impp. Arcadio & Honorio V. Coſſ. VI. Kal. Septembris*, anno 402. chriſtianæ epochæ, hæc leguntur: *Xantippus Epiſcopus primæ ſedis Numidiæ dixit*. Ad minus anno 401. contigit Xantippi Primatus. Nam Auguſtinus epiſt. 217. V. Idus Novembris, ſcribit incertum fuiſſe apud Numidas Primatum, Xantippo & Victorino de eodem contendentibus. At anno ſequenti menſe Auguſto, Xantippus citra dubium erat tamquam Primas a Synodo receptus. Rurſus in Synodo Carthaginenſi coacta *Glorioſiſſ. Impp. Honorio VII. & Theodoſio II. AA. Coſſ. Idibus Iunii*; nempe anno 407. hæc recitata ſunt: *Cenſuit ſanctum Concilium, ut literæ ad eumdem Senem Xantippum prærogentur*; cap. 67. Cod. Afric. Conciliorum. Auguſtinus nobili caractere in epiſt. 236. ad Senem Xantippum eiusdem Primatus tempora aperte deſignans, de cognita ab ſe cauſa Abundantii presbyteri hæc ait: *Audivi autem cauſam eius, cum centum dies eſſent ad Dominicum Paſchæ, qui futurus eſt VIII. Idus Aprilis*. At Paſchalis ſolemnitas tempore Epiſcopatus Auguſtini, ſemel & iterum tantum contigit die 6. Aprilis; nempe anno 402. Cyclo Solis XIX. Lunæ IV. lit. E. & rurſus anno 424. Cyclo Solis XIII. Lunæ VII. lit. F. E. At cum anno 411. Sylvanus Xantippi ſucceſſor Primas Numidiæ fuerit, literæ illæ datæ ſunt ante Paſcha anni 402. Xantippo Numidiæ Primate.

Uti certum eſt tempus Primatus Xantippi, æque incerta eſt ſedes eiusdem. In epiſtola 217. Auguſtini ad Victorinum hæc leguntur: *Venerabilis frater & collega noſter Xantippus Tagaſtenſis dicit, quod eum primatus ipſe contingat*. At id temporis Alipius erat Epiſcopus Tagaſtenſis, qui ante Auguſtinum, cuius conſecratio contigit anno 395. Epiſcopus ordinatus fuit: & in Synodo Carthaginenſi, Vincentio & Flavita Coſſ. Idibus Septembris anno 401. electus fuit ad quærendum idoneum Epiſcopum, qui Eccleſiæ Hipponenſi Diarrhytorum præficeretur. Interfuit etiam collationi Carthaginenſi anno 411. aliiſque Synodis, & vivebat anno 428. quo anno Roma ad Auguſtinum

in

in Africam quinque Iuliani Pelagiani libros miſit; ut lib. 1. cap. 24. dictum eſt. Sane Auguſtinus in epiſtola ad Quodvultdeum ſcribit, ſe accepiſſe ab Alipio Romæ commorante Iuliani libros, duobus Retractationum voluminibus abſolutis; quæ anno 427. completa fuiſſe certum eſt. Alipius ergo erat ſub Xantippo Primate Epiſcopus Tagaſtenſis; & iniuſte Lupus invehitur in Baronium pag. 118. quod in margine pro Tagaſtenſi Conſtantinenſem Xantippum dixerit, cum tale mendum Lovanienſes non agnoverint: aitque Tagaſtenſem aſſerendum, mortuo Alipio circa annum 419. vel ſequenti, ac ſuccedente in eamdem ſedem Xantippo. Quæ quidem omnia falſa ſunt. Verumtamen nec correctio Baronii admitti poteſt; nam id temporis ſedebat Conſtantinæ Fortunatus. Etenim ſcribit S. Auguſtinus lib. 1. con. lit. Pet. cap. 1. *Nunc vero cum eſſem in Eccleſia Conſtantinenſi, Abſentio præſente, & collega meo Fortunato eius Epiſcopo* &c. Hi vero libri ſcripti ſunt ante mortem S. Anaſtaſii Papæ, quæ accidit anno 402. V. Kal. Maii. Scribit enim lib. 2. c. 51. *Cathedra tibi quid fecit Eccleſiæ Romanæ, in qua Petrus ſedit, & in qua hodie Anaſtaſius ſedet.* Idem Fortunatus Conſtantinenſis vivebat anno 411. fuitque unus ex ſeptem ad diſputandum contra Donatiſtas ſelectis in collatione Carthaginenſi, ut ſuperius oſtenſum eſt. Ego quidem pluribus codicibus Vaticanæ Bibliothecæ conſultis, ubique legi Xantippum *Tagoſenſem* nuncupatum. Ita habetur in MSS. codicibus tribus, nempe num. 494. pag. 140. num. 495. pag. 91. num. 499. pag. 209. Quare edita hucuſque volumina, quæ Xantippum Tagaſtenſem dicunt, ſunt corrigenda. Scio Holſtenium in notis ad pag. 96. Geographiæ ſacræ Caroli a S. Paulo *Tagorenſem* legere. Duas autem fuiſſe Tagoras in Africa habemus ex Collatione 1. Carthaginenſi. Nam c. 133. Poſthumianus Tagorenſis; & cap. 142. Reſtitutus Tagorenſis recitantur. At Tagora una erat in provincia proconſulari, & in Notitia Epiſcoporum Africæ dicitur Tagara, cuius Epiſcopus ibidem ponitur Honoratus. Tagora vero Numidiæ Thagura ibidem dicitur, laudaturque *Timotheus Thagurenſis*. Sed cum tot codices antiquiſſimi Xantippum Tagoſenſem exhibeant, Tagoſam in Numidia fuiſſe dicendum eſt. Nec mirum hanc Urbem in geographicis tabulis non reperiri; nam Africani Primates, ut ait Gregorius lib. 1. epiſt. 72. ad Gennadium, *paſſim per villas*,

non

non in civitatibus primariis reſidebant : & tempore collationis Carthaginenſis erant in univerſa Africa Epiſcopi quingenti ac ſexaginta ſex ; cum tamen tot oppida nec Ptolemæi, nec Ortelii tabulæ exprimant . Vide epiſtolam 87. S. Leonis ad Epiſcopos Mauritaniæ Cæſareenſis .

Mortuo Xantippo , erat anno 411. Primas Numidiæ Sylvanus . Pater Lupus pag. 110. eumdem Perdicenſem Epiſcopum nominaverat ; at poſtea ex Collatione Carthaginenſi errorem in pagella ad calcem libri corrigit , ſcribens fuiſſe Epiſcopum Zummenſem . Sed aliunde etiam error poterat innoteſcere ; nam Eccleſia Perdicenſis non pertinebat ad provinciam Numidiæ , ſed Mauritaniæ Sitifenſis : cuius provinciæ nomine legationem idem Sylvanus obivit in Synodo Carthaginenſi , ut ſuperius prænotabam ; & *Victorinus Perdicenſis* ponitur in Mauritania Sitifenſi in Notitia Epiſcoporum Africæ . *Sylvanus Zummenſis* in laudata collatione nominatus eſt a Fortunatiano Siccenſi capite 200. & ab ipſo Officio cap. 201. Hic autem cap. 18. collat. 1. ita literas ſubſcribit : *Sylvanus primæ Sedis provinciæ Numidiæ ſubſcripſi* . Idem anno 412. præſuit Synodo Cirtenſi ex epiſtola 152. Auguſtini, quæ incipit : *Sylvanus Senex , Valentinus , Aurelius* &c. Subſcripta ponitur apud Lovanienſium editionem , *Honorio VII. Coſ. 17. Kal. Iulias* . Eſt annus 407. Sed poſt collationem anni 411. ea Synodus habita eſt ; nam collationis eiusdem ibidem mentio habetur . Baronius recte legendum ſcribit, Honorio IX. Coſ. anno 412. Idem etiam anno 416. coegit Milevi Synodum contra Pelagianos , ac Synodales literas ad Innocentium Pontificem dedit ; quæ num. 92. apud Auguſtinum habentur , quibus Summus Pontifex epiſtolam ibidem 93. repoſuit cum epigraphe : *Innocentius Sylvano Seni , Valentino , & ceteris , qui in Milevitana Synodo interfuerunt* &c.

Haud diu ſuperſtes fuit Sylvanus ; nam anno 419. Valentinus erat Numidiæ Primas . In literis ad Bonifacium Papam datis , in quibus epiſtolæ *priore anno ad venerabilis memoriæ Zoſimum* mentio fit, hic titulus ab Africanis ponitur : *Domino beatiſſimo & honorabili fratri Bonifacio Aurelius , Valentinus primæ ſedis provinciæ Numidiæ , & ceteri Epiſcopi* &c. Erat vivente Sylvano ceteris ſenior. Unde in Synodis Cirtenſi & Milevitana , ut diximus , proximus Sylvano nominabatur , eoque mortuo Primatum indeptus eſt . Lupus meus cap. 39. pag. 404.

Va-

Valentinus, ait, *fuit Epiſcopus Eccleſiæ Vaienenſis*. Et certe in Collatione 1. Carthag. cap. 99. poſt Sylvanum Zummenſem Primatem, vocatus fuit *Valentinus Epiſcopus Vaienenſis*. Antea tamen a Lupo pag. 111. c. 8. dictus fuerat *neſcio cuius ſedis Epiſcopus Valentinus*. Ego tamen Baianenſem Epiſcopum appellandum illum exiſtimo. Uti enim apud Græcos & Hiſpanos litera V. & B. confunduntur ab exceptoribus, cum eodem modo a dictante pronuntientur; hac ratione Notarii acta Collationum excipientes, pro Baienenſi Vaienenſem ſcripſerunt. Fuere in Africa duæ iſtæ Eccleſiæ, Baianenſis & Bagaienſis, inter ſe diſtinctæ; quas tamen Carolus a S. Paulo in tabulis Africanis omittit. Holſtenius vero in notis ad eumdem pag. 95. poſteriorem cum Vagenſi confundit, afferens famoſam Donatiſtarum CCCX. Synodum Bagaitanam Vagæ in Numidia celebratam: unde & Vagaitana non ſemel dicitur ab Auguſtino. Verum ſecus dicendum arbitror; nam in Collatione 1. Carthag. cap. 99. laudatur *Valentinus Epiſcopus Baianenſis*. At cap. 177. nominantur *Donatianus Epiſcopus Bagaienſis*; & *Privatus Epiſcopus Vagenſis*. Erant ergo tres Eccleſiæ diſtinctæ inter ſe Baianenſis, Bagaienſis, ac Vagenſis. Auguſtinus lib. 4. con. Creſconium cap. 4. damnatum in Synodo Bagaienſi a Donatiſtis Primianiſtis cum undecim aliis nominat *Baianum Baianenſem*, uti Maximianiſtam; quod antea dixerat lib. 3. cap. 19. Item Synodum Carthaginenſem ſub Grato Archiepiſcopo ſubſcripſere cum quibusdam aliis *Felix Baianenſis*, & *Creſcens Vagenſis*; ut nulli dubium eſſe poſſit, quin Baianenſis a Vagenſi Eccleſia diverſa ſit. At Bagai a Vaga etiam diſtingui iterum contra Holſtenium demonſtro. S. Auguſtinus lib. 6. de Baptiſmo recitat ſingulas ſententias, quas Africani in Synodo S. Cypriani pronuntiarunt, & quidem ad verbum ex actis Synodalibus. Ibi vero inter alios nominantur *Felix a Bagai* cap. 19. & *Liboſus a Vaga* cap. 37. Hinc idem S. Doctor lib. 4. con. Creſconium ubique *Bagaienſe* Concilium dicit, & *Bagaienſe* oppidum lib. 3. c. 13. Ex quibus locis innumeris corrigendus eſt textus, ubi Vagaitanum Concilium vel oppidum legitur, ut in Breviculo collat. tertiæ diei, & in lib. de Unico baptiſmo cap. 18. Exceptores enim pro B. poſuerunt literam V. Illa enim Synodus Donatiſtarum Epiſcoporum CCCX. non Vagæ, ſed apud Bagai habita fuit. Unde ſunt illa Auguſtini conc. 2. in pſal. 36.

Tu purgaſti te apud Bagai; & antea: *Quomodo tu ſervaſti concilio Numidarum*. Erat Bagai in Numidia.

P. Lupus p. 112. ſcribit de hoc Valentino Baianenſi Primate Numidiæ: *Protraxit porro vitam uſque ad initium Pontificis Cæleſtini. Extant enim eius ad Cæleſtinum ac Cæleſtini literæ ad ipſum*. Ego quidem arbitror uſque ad annum 428. eumdem vixiſſe; quia Alipius, ut dicemus, forte eo ipſo anno eidem in primatialem ſedem ſucceſſit. Neſcio vero ubinam Lupus legerit literas Cæleſtini ad Valentinum. Nullam certe eiusdem Pontificis epiſtolam ad Africanos Patres habemus. Addit pag. 112. *Ipſe eſt ille Numidiæ Primas, qui ad Sancti Auguſtini inſtantiam erexit Epiſcopatum Fuſſalenſem, eique ordinavit primum Epiſcopum Antonium*. Scribit ob eumdem poſtea Antonium alieno ab Auguſtino animo fuiſſe, ac de eodem ſuas apud Cæleſtinum querelas S. Doctorem depoſuiſſe; ut patet ex epiſt. 261. At ſub Sylvano Antonii ordinationem contigiſſe, aperte colligitur ex modo loquendi S. Patris. Ita enim ſcribit ad Cæleſtinum: *Propter quem ordinandum, ſanctum Senem qui tunc primatum Numidiæ gerebat, de longinquo ut veniret rogans, literis impetravi*. Loquitur de Primate uti iam defuncto. Hic eſt ille Antonius, qui anno 416. interfuit Synodo provinciali Milevi contra Pelagianos peractæ, cum LX. aliis Epiſcopis; quorum octo tantum infra ſe habuit, reliquos ſuperiores; uti ex titulo epiſtolæ 92. apud Auguſtinum intelligitur. Erat ergo Antonius ſub Sylvano Epiſcopus ante Valentini Primatum, a quo etiam forte conſecratus fuit. Huic autem Valentino Alipium noſtrum ſucceſſiſſe, ex laudata ſuperius epigraphe epiſtolæ 67. apud Auguſtinum mihi certum eſt: ita enim inſcribitur: *Auguſtinus Alipio Seni*. Eſt enim Senex apud Africanos idem ac Primas provinciæ. Quo anno id contigerit, incertum eſt. Citra annum 428. Alipii Primatus initia ſtatui nequeunt. Nam Auguſtinus ſcribens eo anno libros Operis imperfecti contra Iulianum, ubi non ſemel Alipium nominat, *Senis* titulo eumdem honoris cauſa decoraſſet. Eſt forte levis coniectura; ſed nil melius occurrit.

Volo hic inſtitutam de Numidiæ Primatibus diſſertationem una & altera animadverſione concludere. Libro 10. Regiſtri Gregorii Magni epiſtola 32. inſcribitur, *Victori Epiſcopo Panormitano*; in qua iubet eidem Pontifex, ut inquirat in cau-

ſa

ſa Pauli Epiſcopi *Regienſis*. At in epiſtola antecedenti de eodem argumento ad Columbum Epiſcopum Numidiæ perſcripta, de memorato Victore ait idem Gregorius: *Victori fratri & Coepiſcopo noſtro, qui primatus inter vos locum tenet, curavimus ſcribendum*. Quibus ſane manifeſtus error irrepſit. Neque enim Epiſcopus Panormitanus in Sicilia fuit umquam Primas Numidiæ in Africa. Sed cum editor epiſtolarum plures Gregorii literas Victori Panormitano inſcriptas ibidem legeret, Victorem Numidarum Primatem per errorem Panormitanum ſcripſit. Sed plane expungenda eſt Sedes epiſcopalis Victoris Numidiæ; nam in codice Vaticano num. 617. ita exhibetur pag. 336. eiuſdem epiſtolæ titulus: *Gregorius Victori Epiſcopo*. In editis voluminibus idem Paulus Regienſis Epiſcopus dicitur: at in laudato codice Gregorius illum vocat, *Tegeſis civitatis Epiſcopum*. Sed retineri etiam poteſt editorum voluminum lectio. Etenim in Numidia nominatur Creſconius Villaregenſis cap. 15. cod. Conc. Africæ: & Felix Villaregenſis cap. 125. Collat. Carthag. & in Notitia Epiſcoporum Africæ Regianenſis inter Numidas ponitur, qui idem eſt cum Villaregenſi.

Alterum vero, quod circa Numidiæ Primates notandum venit, paucis perſtringo. Baronius ad annum 399. pag. 97. ſcribit, quod *Eccleſia* (Calamenſis) *ſub diœceſi Hipponenſi conſtituta erat; adeo ut eius viſitatio ipſi incumberet Auguſtino, ut Poſſidius eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopus docet*. Appellatur autem in margine c. 12. de Vita Auguſtini. Hoc ipſum docuit Iohannes Rivius in volumine eruditiſſimo de Vita eiuſdem Hipponenſis Antiſtitis. Sed hoc eſt plane contra ius primatiale Numidiæ; viſitatio enim ad ſolum Primatem pertinebat. Erat quidem Calama Hipponi regio proxima ex lib. 2. con. Petil. c. 99. at peculiarem diœceſim habebat, in qua nullum Hipponenſi Epiſcopo ius inerat, licet Auguſtinus ob tumultus ea in Urbe exortos eo ſe ſtatim de proximo contulerit; ex epiſtola 202. ad Nectarium. In capite vero illo 12. Poſſidius hæc ſcribit: *Cum forte unus ex iis, quos de ſuo Monaſterio & Clero Epiſcopos Eccleſiæ propagaverat, ad ſuam curam pertinentem Calamenſis Eccleſiæ diœceſim viſitaret; ut quæ didicerat pro pace Eccleſiæ, contra illam hæreſim prædicaret* &c. Ex quibus liquet, Poſſidium laudare luſtrationem Calamenſis diœceſis, quam ipſe, non vero quam Auguſtinus inſtituerat, ut duo illi Scriptores exiſtimarunt.

Digitized by Google

Sed iam tandem ad Alipium noſtrum, a quo Eccleſiaſticæ Numidiarum hierarchiæ conſideratio diverterat, redeundum eſt. Quo anno idem obierit, licet curioſius quæſiverim, invenire non potui, nobiliſſimis Africanarum Eccleſiarum monumentis a Vandalis impie diſſipatis. Anno 430. teſte Poſſidio, univerſam illi Numidiam vaſtaverant. Cirta tantum ac Hipponenſes in eorum manus non venerant. Eo tamen anno Auguſtini Urbs obſeſſa eſt a barbaris menſe Iunio: quo tempore Alipium Primatem Hipponem ſe recepiſſe, antequam obſidium inciperet, non improbabiliter aſſerimus. Nam ſcribit hæc Poſſidius Calamenſis cap. 29. de Vita Auguſtini: *Hipponem etiam nos ipſi de vicino cum aliis noſtris Coepiſcopis confugeramus, in eademque omni obſidionis tempore fuimus.* Hos inter Epiſcopos fuit Alipius: Quo enim niſi Hipponem, ad ſuum Auguſtinum Tagaſtenſis Antiſtes confugiſſet? Diſtabat autem Tagaſtis ab Hippone M. P. LIII. ex Antonini Itinerario. Natus eſt Alipius Tagaſte in Numidia gente nobiliſſima. Auguſtini tum in patria, tum Carthagine diſcipulus fuit, in Pelagiano bello Collega poſtea futurus. Cum adhuc iuvenis Romæ Comitis Italicarum largitionum a conſiliis eſſet, eiuſdem fides a potentiſſimo Senatore tum prece tum pretio fruſtra tentata fuit. Tertia vero eumdem aſſeſſione cum laude perfunctum tradit S. Pater lib. 8. Confeſſ. cap. 6. Ille concivis ſui Auguſtini individuus ſocius ac fidus Achates, arcanorum omnium eiuſdem conſcius & ſequeſter, cum Auguſtino Manichæis adhærens erravit, cum Auguſtino reſipuit, cum Auguſtino Mediolani ſacris lymphis lotus, cum eodem in Africam redux, primum Tagaſte, poſtea Hippone monachus vixit. Libri S. Patris contra Academicos, itemque volumen de Ordine, interlocutorem Alipium habent; non vana illa benevolentia, qua olim Plato ſui Socratis perſonam in dialogis colloquentem facit, quod multis poſtea exemplo fuit; ſed reapſe diſputantem. Teſtem do Auguſtinum, qui Alipium hac gloria haud fraudatum voluit lib. 1. contra Acad. cap. 1. Romanianum alloquens ait: *Adhibito itaque notario, ne auræ laborem noſtrum diſcerperent, nihil perire permiſi. Sane in hoc libro res & ſententias illorum* (nempe Tregetii & Licentii iuvenum) *mea vero, & Alipii etiam verba lecturus es.* Hieroſolymam ex Africa profectus, Hieronymo Auguſtinum amiciſſimum reddidit, mutuique inter eoſdem ſummos viros

amo-

Digitized by Google

amoris conciliator fuit. Reverſus ex Aſia, Tagaſtenſibus ſacris acclamante univerſo populo præfectus; optimi Antiſtitis numeros ſemper explevit; idemque paulo poſt Auguſtino ad Hipponenſes inſulas promoto, in hæreticis confutandis ſe Collegam exhibuit. Anno 411. una cum Auguſtino ac quinque aliis Epiſcopis, in maximo illo totius Africæ congreſſu Catholicorum partes contra Donatiſtas ſuſtinuit; unuſque fuit e ſeptem Epiſcopis, qui contra totidem Donatiſtas diſputarunt. Anno 418. cum Auguſtino, Zoſimo iubente, Apoſtolicæ Sedis Legatum egit, ac pluribus Synodis Africanis ſumma cum laude ſemper interfuit. Sed præ ceteris eius ſapientia atque induſtria enituit in Pelagianis extirpandis. In Milevitana Synodo anno 416. & in tribus Conciliis Carthaginenſibus contra eosdem ſententiam dixit. Plures cum Auguſtino contra memoratos hoſtes epiſtolas conſcripſit. Videbat enim Auguſtinus, ex Alipii nomine magnum ſuis literis auctoritatis pondus accedere. Ita epiſtola 95. ad Innocentium, 106. ad Paulinum Nolanum, 143. ad Demetriadis matrem Iulianam, quibus Pelagiana hæreſis proſcinditur, Alipii ſubſcriptione firmatæ ſunt. Hinc factum eſt ut præclariſſimi Patres, qui contra Pelagianos epiſtolas ad Auguſtinum dabant, easdem cum Alipio communes facerent. Syxtus, qui poſtea ſummus Pontifex fuit, damnatis a Zoſimo Pelagianis, ea de re unam & eamdem epiſtolam ad Auguſtinum & Alipium tranſmiſit; quod ex reſponſione Auguſtini epiſt. 104. ad Syxtum colligitur: *Quod autem*, inquit, *quibus ſimul ſcripſiſti, tunc non eramus ſimul, ideo factum eſt, ut ſingulorum ſingulas, non unam amborum epiſtolam ſumeres. A me quippe digreſſus eſt perlator huius, per venerabilem fratrem & Coepiſcopum meum Alipium, qui tuæ Sanctitati aliam reſcriberet, tranſiturus; ad quem etiam ipſas, quas ego iam legeram, literas tuas ipſe portavit*. S. Hieronymus audita eadem Pelagianorum proſcriptione, epiſtolam gratulatoriam ad utrumque miſit, quæ eſt inter Auguſtinianas 24. in qua Auguſtini & Alipii opera Pelagianos damnatos hiſce teſtatur: *Mihi enim omnis occaſio gratiſſima eſt, per quam ſcribo veſtræ reverentiæ, teſtem invocans Deum, quod ſi poſſet fieri, aſſumptis alis columbæ, veſtris amplexibus implicarer; ſemper quidem pro merito virtutum veſtrarum, ſed nunc maxime quia cooperatoribus & adiutoribus vobis, hæreſis Cæleſtina iugulata eſt*. Legatione

ad

Digitized by Google

ad Honorium contra Pelagianos publico nomine functus, Principem illis totamque aulam infeſtam reddidit; egitque cum Valerio Comite Honorii duce clariſſimo, ne Pelagianis Synodum poſtulantibus ab Imperatore aures darentur. Hinc Iulianus Alipium *collegam & vernulam* Auguſtini ignominiæ cauſa appellabat; qui delatis ex Africa equis tota Numidia ſaginatis, Honorii duces corrupiſſet, quo Pelagianis obſiſterent. At S. Auguſtinus lib. 1. Oper. imperf. cap. 42. hanc procul ab Alipio calumniam excutiens ait: *Iam vero quid etiam ſcribere auſus es, neque veritus, ne ad ea loca libri pervenirent tui, quæ terra marique tranſeuntem ſeu venientem collegam meum Alipium ſuſceperunt, ubi legi apertiſſima tua falſiloquia ſine tua irriſione, vel potius deteſtatione non poſſunt*. Cum Romam veniſſet, Bonifacio Pontifici Auguſtinum commendavit. Quo autem honore exceptus ille a Pontifice fuerit, ſcribit S. Doctor lib. 1. ad eumdem Bonifacium cap. 1. *Sed poſteaquam te etiam præſentia corporali frater meus vidit Alipius, acceptuſque a te benigniſſime ac ſinceriſſime, mutua miſcuit dictante dilectione colloquia, tecumque convivens, & parvulo licet tempore, magno tamen tibi iunctus affectu, ſe ſimul & me refudit animo tuo, teque mihi reportavit in ſuo, tanto maior in me tuæ ſanctitatis eſt facta notitia, quanto certior amicitia*: Roma diſcedenti idem Pontifex duas Pelagianorum epiſtolas tradidit ad Auguſtinum perferendas, uti paulo ante etiam Valerius Comes Ravenna excerpta ex quatuor Iuliani libris ad eumdem tranſmiſerat. Quæ quidem cum Auguſtinus accepiſſet, ac ſtatim confutaſſet, iterato Alipius in Italiam venit, ac quatuor ad Bonifacium libros, alterumque ad Valerium Comitem portavit; quibus S. Pater Pelagianorum obiecta refellebat. Immo cum tertio ille in Italiam navigaſſet, ac librum ad Valerium octo adverſariis libris a Iuliano impugnatum videret, hos ipſos magna celeritate tranſcriptos ad Auguſtinum confutandos tranſmiſit; de quibus fuſius in ſuperioribus diximus; ut quantum Auguſtinus calamo, tantum Alipius coram Romanis Pontificibus atque Imperatore, Pelagianorum conatus verbo infregerit. Exorta vero inter Romanos Præſules & Africanos Epiſcopos ingenti illa de canonibus Nicænis controverſia, quantum Apoſtolicæ Sedi ab uno Alipio delatum ſit, ad annum 419. oſtendimus. Quare Alipius longinquarum peregrinationum periculis

pro

pro Pelagianis exſtirpandis devoratis, doctiſſimis epiſtolis contra eoſdem perſcriptis, nobiliſſima etiam ad Honorium legatione ea de cauſa perſunctus, inter divinæ gratiæ propugnatores ſecundus ab Auguſtino nominandus venit: ut mirum ſit præclariſſimos Scriptores, qui res Pelagianas literis mandarunt, adeo mancam de Alipio mentionem feciſſe, primoque loco inter gratiæ defenſores poſt Auguſtinum Proſperum Aquitanum collocaſſe. Sane Romana Eccleſia in Martyrologio ad diem 15. Auguſti, Alipii memoriam his recolit: *Tagaſte in Africa Sancti Alipii Epiſcopi, qui Beati Auguſtini olim diſcipulus, poſtea in converſione ſocius, in munere paſtorali collega, & in certaminibus adverſus hæreticos commilito ſtrenuus, ac demum in cæleſti gloria conſors fuit*. Sanctus Paulinus Nolanus, vir ſuo ſatis nomine percelebris, Alipium adeo amabat, ut illius vitam literis tradere in animo habuerit, data ea de re ad ipſummet Alipium epiſtola, quæ eſt apud Auguſtinum 35. ubi totus in Alipii laudes effunditur. Qua de re hæc ſcribit Auguſtinus ad Paulinum ep. 32. *Alipium toto pectore amplecteris: & merito. Nam quiſquis de illo viro benigne cogitat, de magna Dei miſericordia, & de mirabilibus Dei muneribus cogitat. Itaque cum legiſſet petitionem tuam, qua deſiderare te indicaſti, ut hiſtoriam ſuam tibi ſcriberet, & volebat facere propter benevolentiam tuam, & nolebat propter verecundiam ſuam. Quem viderem inter amorem pudoremque fluctuantem, onus ab illo in humeros meos tranſtuli: nam hoc mihi etiam per epiſtolam iuſſit. Cito ergo, ſi Dominus adiuverit, totum Alipium inſeram præcordiis tuis. Nam hoc ſum ego maxime veritus, ne ille vereretur aperire omnia quæ in eum Dominus contulit* &c. Alipii quidem vitam a teneris unguiculis uſque ad converſionem, quando ſecum Mediolani Chriſtianis ſacris initiatus fuit, late deſcribit S. Auguſtnus lib. 6. 8. & 9. Confeſſionum. Quantum vero Alipium dilexerit his lib. 8. cap. 8. expreſſit: *Abſceſſi ergo in hortum, & Alipius pede poſt pedem. Neque enim ſecretum meum non erat, ubi ille aderat.* Atque hæc de ſtrenuiſſimo S. Auguſtini in Pelagiano bello Collega ſufficiant. Interim univerſa Auguſtiniana reſpublica ingentes gratias refert illuſtriſſimo D. Ioſepho Euſanio Epiſcopo Porphyrienſi & Apoſtolici ſacrarii Præfecto, qui nuper a S. D. N. Clemente X. impetravit, ut Auguſtini filii XVIII. Kal. Septembris inter diurna precum offi-

cia

Digitized by Google

cia S. Alipii Tagaſtenſis memoriam quotannis ſolemni ritu recolerent.

At nec poſtremas partes dabimus Aurelio Carthaginenſi, qui totius Africæ Primas fuit; licet eumdem poſt Auguſtinum & Alipium commendamus. Ille enim adhuc ſilente Auguſtino, primus omnium Cæleſtium in iudicium Carthagine anno 412. traxit, renuentemque peccatum originis admittere, ſacro anathemate fulguritum tota Africa excluſit. Hic anno 388., cum Auguſtinus occiſo Maximo tyranno in Africam rediit, erat diaconus Carthaginenſis Eccleſiæ; ex epiſtola 64. Auguſt. & libro 22. de Civitate Dei cap. 8. Anno 390. nondum erat Antiſtes; eo enim anno Genethlius Synodum Carthagine celebravit; uti ſcripſimus lib. 1. cap. 17. At paulo poſt defuncto Genethlio Aurelius ſucceſſor datus eſt. Priorem Synodum Africanam Hippone celebravit Theodoſio III. & Abundantio Coſſ. anno 393. Eximie Auguſtinum coluit, viciſſim & ipſe ab Auguſtino dilectus. Cum accepiſſet, Auguſtinum Tagaſte, dein Hippone Monaſteria extruxiſſe, Auguſtiniani inſtituti monachos Carthaginem evocavit, agrumque ædificando cœnobio tradidit. Quare Auguſtinus gratias eidem referens epiſtola 64. ait: *Agrum fratribus datum proviſione & liberalitate tua didicimus*. Fuit ergo Aurelius inſignis Auguſtiniani noſtri inſtituti promotor. Hinc ſunt illa Auguſtini ibidem verba: *Omnis itaque fratrum cœtus, qui apud nos cœpit coaleſcere, tanta tibi prærogativa obſtrictus eſt, ut locis terrarum tantum diſiunctis ita nobis conſulueris, tamquam præſentiſſimus ſpiritu*. Plures ille Synodos celebravit, quæ codicem Conciliorum Africæ conflarunt. Contra Pelagianos binas Synodos provinciales coegit, & binas itidem plenarias. Priorem provincialem contra Cæleſtium proxime laudavimus; poſteriorem vero egit anno 416. in qua eumdem cum Pelagio magiſtro damnavit. Anno 418. binas Synodos ex univerſa Africa contra Pelagianos indixit; de quibus fuſius diximus lib. 1. cap. 13. Cum Pelagiani Zoſimo Papæ imponerent, ac multa de arbitrii libertate magnifice dicentes, & plurima etiam in ſpeciem de divina gratia honorifica publicantes, ſe ſe catholicos Romano Clero venditarent, (unde & pro Pelagio ac Cæleſtio idem Pontifex ad Aurelium ſemel atque iterum ſcripſit) Aurelius operam conſiliumque Auguſtino communicante, hæreticorum dolos per literas

Digitized by Google

teras Zoſimo ſignificavit; quibus intellectis Pontifex encyclicis literis Pelagianos damnavit, atque orthodoxo orbe eosdem expulit. Literas etiam contra illos ab Auguſtino ac tribus Collegis ſubſcriptas, propria & ipſe approbatione firmatas ad Innocentium tranſmiſit. Hinc factum eſt, ut Syxtus citiſſimas de Pelagianorum damnatione literas ad Aurelium ſcripſerit. Idem etiam anno inſequenti ad Byzacenos & Arzugitanos Epiſcopos pro iisdem hæreticis compeſcendis epiſtolam miſit; quam lib. 1. cap. 16. exhibuimus. Et hæc contra ſuperbam hæreſim Aurelius geſſit. Hinc Proſper in carmine contra Ingratos cecinit de Pelagianis in Synodo ab eodem damnatis.

An alium in finem potuit procedere ſanctum
Concilium, cui dux Aurelius, ingeniumque
Auguſtinus erat?

Aurelio Sanctus Doctor plures libros honoris gratia nuncupavit: nempe ingens ac doctum volumen de Trinitate, librum de Opere Monachorum, & tertium de Geſtis Paleſtinis ſeu Pelagii.

Quo anno Aurelius deceſſerit, in incerto eſt. Putavit Baronius Aurelium effœta iam ætate Genedium ſibi coadiutorem ſubſtituendum curaſſe; eo quod in Synodo quæ in antiquis codicibus Valentiniano Aug. IV. & Theodoſio Coſſ. coacta dicitur, tum Aurelius tum Genedius uti una ſimul Præſides ſententiam dicunt: quem tamen conventum celebratum exiſtimat Theodoſio Aug. XI. & Valentiniano Cæſare Coſſ. anno 425. Ita ſcribit vir inſignis in Appendice in calce tomi 10. pag. 951. in addendis ad tom. 5. an. 397. Sed hanc ſententiam confutavit lib. 1. capite 17. Quibus accedit, quod Genethlius (nam ita vocabatur) deceſſor, non ſucceſſor Aurelii fuit. Auguſtinus epiſt. 163. ad Eluſium inquit: *Inde neſcio quomodo ventum eſt ad commemorationem beatæ memoriæ Genethlii Epiſcopi* &c. Itaque obierat Genethlius, cum illa Auguſtinus literis mandabat. Scripta autem eſt hæc epiſtola non quidem anno 412. cum Auguſtinus ad Synodum Cirtam ſe conferret, ut ad hunc annum Baronius putavit, ſed anno 397. cum Cirtam idem pergeret, Fortunatum eius Urbis Epiſcopum in demortui Profuturi locum conſecraturus; ut lib 1. ſuperius notavimus, & patet ex iis quæ verſus finem ſcribit. *Sed quia*, inquit, *ordinandi Epiſcopi neceſſitas nos inde iam iamque rapiebat, diutius cum illo* (apud Tuburſicum) *eſſe nequivimus*. Anno 427. vivebat Aurelius; nam

Digitized by Google

Auguſtinus lib. 22. de Civit. Dei cap. 8. ait: *Ex quibus* (diaconis Carthaginenſibus) *ſolus eſt nunc in rebus humanis iam Epiſcopus cum honore a nobis debito nominandus Aurelius*. At illum librum 22. ſcriptum fuiſſe circa annum 427. oſtendimus lib. 1. cap. 24. Ex Marii Mercatoris libello ad Theodoſium colligimus, anno 429. quo libellus ille ſcriptus fuit, Aurelium adhuc ſuperſtitem fuiſſe. Nam hic Scriptor laudans Ambroſium, Innocentium, Zoſimum, Theodotum, Praylum, eosdem *beatæ recordationis*, quod obierant, nuncupavit; at de Aurelio non ita loquitur. Etenim de Cæleſtio verba faciens ait: *Ibique* (ſcilicet Carthagine) *de infraſcriptis capitulis apud Aurelium Epiſcopum memoratæ Urbis, per libellum a quodam Paulino diacono ſanctæ memoriæ Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi eſt accuſatus*. Quare eo anno adhuc in vivis erat Aurelius, qui tamen paulo poſt deceſſit. Siquidem ante Paſcha anni 431. ſedebat Carthagine Capreolus, cuius literæ in Synodo Epheſina laudantur par. 2. cap. 9. Hinc videtur deceſſiſſe eodem forte anno, quo S. Auguſtinus inter ſuperos relatus fuit; cum Primatum Africæ tenuiſſet annos fere quadraginta, Donatiſtis univerſa fere Africa excluſis, Pelagianis in pluribus Synodis anathemate percuſſis, Paganorum etiam templis in Chriſtianæ religionis uſum redactis, ac in decem & ſeptem plenariis ex univerſa Africa Conciliis orthodoxa doctrina ac diſciplina egregiis legibus confirmata. Porro tantum ab univerſis illarum provinciarum Epiſcopis uni Aurelio tributum eſt, ut in Concilio Carthaginenſi, Honorio VII. & Theodoſio II. celebrato, Patres hæc eidem dixerint: *Placuit etiam petitu omnium, ut epiſtolis omnibus de Concilio dandis ſanctitas tua ſola ſubſcribat*. Aurelius in epiſtola Bonifacii II. nomine publicata, acriter reprehenditur, quod appellationibus transmarinis ſeſe oppoſuit. Sed memoratas literas eſſe ſuppoſititias notavimus lib. 1. cap. 17. nam Aurelius, Auguſtinus, aliique, appellationes in cauſis fidei admiſere; in illis enim ſupremum iudicium in Romano Pontifice eſſe cognoſcebant, ut ibidem probatum eſt. Quod etiam egregio S. Doctoris teſtimonio epiſt. 162. obiter confirmatur, ubi Donatiſtas Melchiadis ſententiam latam in favorem Cæciliani Carthaginenſis in Africa a LXX. Epiſcopis damnati repudiantes, veluti eccleſiaſticarum rerum ignaros his verbis increpat: *An forte non debuit Romanæ Eccleſiæ Melchiades Epiſcopus*

ſus cum Collegis tranſmarinis Epiſcopis illud ſibi uſurpare iudicium, quod ab Afris ſeptuaginta, ubi Primas Tiſigitanus præſedit, fuerat terminatum? Et hæc de Aurelio Carthaginenſi.

Num Pelagius tribus laudatis Patribus, quos acerrimos hoſtes expertus eſt, ſuperſtes fuerit, mihi plane incompertum fateor. Ille enim dudum a Praylo Hieroſolyma eiectus, obſcuro exitu vitæ finem impoſuit. Cæleſtium anno 427. adhuc in vivis fuiſſe liquet ex Mario Mercatore, qui in Commonitorio ad Theodoſium Imperatorem hæc ſcribit de Cæleſtio: *Sic epiſtolam quamdam* (Zoſimi) *benignitate plenam ad Afros Epiſcopos meruit, qua ille abuſus eſt, vel adhuc abutitur ad multorum ignorantium deceptionem*. Quo teſtimonio reiiciuntur ii qui cum Iohanne Latio lib. 1. de Hæreſi Pelag. c. 4. putarunt eas Zoſimi literas pro Cæleſtio ad Africanos datas fictitias eſſe. In præfatione autem eiuſdem Commonitorii hæc leguntur: *Per quod commonitorium cognito funeſtiſſimo errore, imperiali præcepto tam Iulianus defenſor & ſequax eius cum ceteris ſociis & participibus ſuis, quam poſtea idem Cæleſtius de Conſtantinopolitana Urbe detruſi, in Synodo quoque Epheſienſi CCLXXV. Epiſcoporum ſententia poſtmodum in præſenti damnati ſunt*. Quibus Marius Mercator ſignificat, poſt Pelagianos Exepiſcopos anno 430. Conſtantinopoli eiectos, Cæleſtium quoque ex eadem regia Urbe detruſum ante celebratam anno 431. die 28. Iunii Synodum Epheſinam. Nulla deinceps Pelagii vel Cæleſtii mentio in veterum monumentis invenio; illi enim igni aquaque interdicti, miſeri, extorres, ubinam latitarint, quove anno deceſſerint, ignoratur. Libros, quos ſuperbi illi divinæ gratiæ hoſtes ſcripſere, ſparſim in hoc opere indicavimus; eorumque elenchum exhibet Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelagianæ cap. 4. & 5.

CAPUT IX.

Pelagiani in Synodo Epheſina cum Neſtorio damnati. Epiſcopos ſchiſmaticos nullum canonem in favorem Pelagianorum ſtatuiſſe monſtratur.

ULtra promiſſa extendere opus forte videbor, cum hiſtoria de geſtis & ſcriptis S. Auguſtini adverſus Pelagianos una cum eiuſdem S. Doctoris vita ad finem perducta, ea proſequor, quæ in hac ipſa Pelagianorum cauſa poſt ſanctiſſimi magiſtri *Anno 431.*

obitum integro ſæculo evenere. Sed quicumque attentiori cura conſiderabit, id bellum unius Auguſtini armis eſſe ab Eccleſia profligatum, id a me iure factum dicet, qui de Auguſtinianis ſcriptis narrationem inſtitui. Immo longe maiori gloriæ vertitur, vel mortuum Auguſtinum, novis ſubinde cladibus hoſtibus fugatis, continua catholicæ religioni trophæa erexiſſe, quam ſuperſtitem toties de eisdem triumphaſſe. Mortuo Auguſtino Pelagiani in Oriente, Semipelagiani in Occidente novas res moliri, meliora ſperare, & ſecurius loqui cœperunt. Etenim Pelagiani Neſtorio novum atque affine dogma de Chriſto docenti ſuppetias tulerant, a cuius latere Imperatoris decreto avulſi, de proximo conſilia miniſtrabant. Theodoſius, quo exortos in Oriente tumultus componeret, per Petronium virum clariſſimum cum Cæleſtino Pontifice egit de Synodo Oecumenica cogenda: quo annuente Synodum ad feſtum Pentecoſtes anno 431. Epheſum indixit. Porro cum Theodoſius adhuc in vivis eſſe Auguſtinum putaret, tantum virum Synodo perneceſſarium ad eamdem acciendum duxit, deſtinato ad id muneris Ebagnio Magiſtriano: qui ubi Carthaginem cum ſacris divalibus appulit, a Capreolo qui in Aurelii loco ſucceſſerat, intelligit Auguſtinum obiiſſe, datiſque eidem Imperatoris literis, re infecta Byzantium revertitur. Scriptores Auguſtiniani regiæ epiſtolæ exemplum producunt prorſus apocryphum: etenim illæ literæ dicuntur datæ IV. Idus Auguſti Coſſ. Baſſo & Antiocho, cum tamen Synodus menſe Iunio eiusdem anni celebranda foret. Curtius ac Torellus Conſules tantum ponunt, menſem quo literæ ſcriptæ ſint, omittentes. Sed cum literæ pro Synodo cogenda ad Cyrillum datæ ſint XIII. Kal. Novembris anno 430., itemque ſacra imperatoria eodem menſe ad omnes Epiſcopos emanarint, dubiæ illæ literæ videntur, Conſules anni 432. præferentes. At cum Ebagnius Carthaginem tantum circa Paſcha venerit, teſte Capreolo in literis ad Synodum, rectius forte videri poterunt emiſſæ ineunte anno eodem 431. de quo nolo cum quopiam contentionis funem ducere. Aliunde tamen earum fides in dubium revocatur. Omitto enim ſtylum humilem & abiectum, nec Theodoſianas literas redolentem (id enim interpreti vitio deputetur) ex ipſo contextu redarguuntur. Hæc enim ab Imperatore ſcripta leguntur: *Decrevimus ad S. D. N. Cæleſtinum totius Eccleſiæ Antiſtitem ſcribere, concilium cogat obſervato antiquitatis*

more;

more ; & ut noſtrum pectus agnoſceret, rogavimus, eligeret, quam volet noſtri imperii civitatem, & cum Epiſcopis definiat, quæ nos ſecuturi ſumus omnes inferiores. Ad ipſum tamquam primarium pertinet, omnibus adhibere remedium: mihi reſtat qui filius ſum, & Eccleſiæ ipſi deſervire &c. Hæc quidem viri eruditi atque antiquitatis ſtudioſi illius ſæculi ſtylum ſapere negabunt, ſed paucis illius epiſtolæ dicta falſitatis convinco. Imprimis ille titulus eorum temporum epiſtolis non addebatur; non enim Imperatores Pontificem ſanctiſſimum Dominum noſtrum appellabant, immo Pontifices ita literas claudebant: *Dominis noſtris Imperatoribus Coſſ.* ut in literis Zoſimi aliorumque paſſim legitur. Rurſus non Pontifex ſed Imperator ſacra divali Synodum indixit. Ita ipſa Synodus ad Cæleſtinum Papam ſcribit: *Quia vero neceſſe eſt, ut omnia quæ conſecuta ſunt, ſanctitati tuæ ſignificentur, non potuimus non ſcribere ſecundum omnium noſtrum Salvatoris Chriſti voluntatem, piiſſimorumque ac Chriſti amantium Imperatorum noſtrorum ſanctionem, ex multis variiſque provinciis Epiſcopos ſupra CC. in Epheſiorum Metropoli nos conveniſſe*. Poſtea: *Cum pia Chriſti amantium Imperatorum edicta, per quæ fuimus evocati, tempus S. Synodi conſeſſui præſcriberent diem ſanctæ Pentecoſtes* &c. Quin immo hoc ipſum teſtatus eſt Cæleſtinus in epiſtola ad Theodoſium: *Huic cæleſti curæ*, ait, *vel gloriæ unuſquiſque noſtrum pro ſacerdotali officio, operam noſtram in quantum valemus impendimus, & huic Synodo quam eſſe iuſſiſtis, noſtram præſentiam in his, quos miſimus, exhibemus*; ep. 9. apud Binium. Locum vero Synodo deputatum non a Pontifice, ſed ab Imperatore ex his ipſius Theodoſii verbis in epiſtola ad Orientales deducitur. *Deputavimus enim*, inquit, *Epheſiorum civitatem, terra marique acceſſu percommodam*. S. Leo epiſtola 23. ad eumdem, Theodoſium, pro abroganda latrocinali Synodo Dioſcori ſcribit: *Generalem Synodum iubeatis intra Italiam celebrari*. Pro qua re etiam ad eumdem literas dedere Valentinianus Auguſtus eiuſque ſoror atque uxor; quibus tamen Theodoſius male conſultus aures non dedit. Illo autem, anno ſequenti, defuncto licet Marcianus Imperator Leoni obediens Concilium cogi conſenſit, ſcribens ad eumdem errorem Eutychetis auferendum *per celebrandam Synodum te auctore*; noluit tamen eamdem intra Italiam cogi, ſed ſcripſit ſe ſacras miſſurum, *ut ad quemdam*

defi-

definitum locum ubi nobis placuerit, omnes ſanctiſſimi Epiſcopi debeant convenire. Hæ literæ leguntur ante actionem primam Synodi Calchedonenſis. Cetera vero quam parum congruant cum actis ea in cauſa a Theodoſio, nullus non videt. Hic enim falſa Candidiani Comitis relatione deceptus, acta Synodi reſcidit, ac Cyrillum Sedis Apoſtolicæ Legatum cuſtodiæ tradendum præcepit, eumque una cum Memnone Epiſcopo Epheſino dignitate privavit; licet re poſtea melius cognita ſententiam hanc revocarit. Ipſemet Cyrillus hoſce titulos ſuis literis ad Synodum appoſuit: *Sanctæ Synodo, gratia Dei, pientiſſimorumque & Chriſtianiſſimorum Imperatorum decreto in hac Epheſiorum Metropoli congregatæ*. Sed tempus forte in his plus iuſto abſumo. Ut ut ſit de his literis, conſtat tamen Theodoſium per Ebagnium Magiſtrianum data ad Auguſtinum epiſtola, eumdem Epheſum invitaſſe; quam Capreolus mortuo iam Auguſtino legit, ut ipſemet, in epiſtola ad Synodum affirmat. *Domini*, inquit, *& filii noſtri religioſiſſimi Theodoſii Imperatoris literæ huiuſmodi erant, quæ felicis recordationis fratris & Coepiſcopi noſtri Auguſtini præſentiam peculiari ratione inflagitabant. Verum quod eæ illum iam tum e vivis exceſſiſſe comperiſſent, ego ægram illam inſinuationem, licet ad prædictum Auguſtinum deſtinata foret, excipere compulſus* &c. par. 2. Synodi Epheſinæ cap. 9. Eadem tradit Liberatus diaconus Carthaginenſis cap. 5. Breviarii. Verum S. Doctor iam ſæpe Neſtorianam hæreſim ſuis ſcriptis confutarat; ut patet ex lib. de Prædeſt. SS. cap. 15. & de Dono perſev. cap. 24. (quos libros iam Neſtorio tumultus ciente conſcripſit) & in Enchiridio cap. 40. quod opus ſtatim poſt damnatos Pelagianos emiſit. Immo in epiſtola ſeu libro ad Dardanum ante Pelagianorum damnationem ſcripto, quos etiam nondum nominatim impugnabat ex 2. Retr. cap. 49. quærens an ſit aliqua differentia alia, præter ibi aſſignatas, inter Chriſtum & ceteros ſanctos, ait: *Eſt plane, quod ſingulari quadam ſuſceptione hominis illius una facta eſt perſona cum Verbo. De nullo enim Sanctorum dici potuit aut poteſt aut poterit, Verbum caro factum eſt*. Plura in eamdem rem adducens, ſacrilegam Neſtorii ſententiam aperte deteſtatus, *Quis enim*, inquit, *tam ſit ſacrilegus, ut audeat affirmare, aliquam poſſe animam per meritum liberi arbitrii, ut alter ſit Chriſtus efficere*? Hæc quidem ante annum

num 418. ſcripſit: immo & ante annum 410. in literis ad Gallicanos Epiſcopos de Leporii palinodia, eamdem hæreſim prædamnaverat; ut lib. 1. cap. 23. narravimus. Neſtoriana autem hæreſis orbi innoteſcere cœpit die 10. menſis Aprilis, Coſſ. Felice & Tauro; qui fuere anno 428. dicente pro concione Anaſtaſio eiusdem Neſtorii conſiliario: *Dei genitricem nullus dicere præſumat, quoniam Maria homo fuit; & Deum ab homine generari nimis eſt impoſſibile*: ex quibus verbis a Neſtorio acrius propugnatis, hæreſis exordium habuit. Legatur Liberatus diaconus Carthaginenſis in Breviar. cap. 4. Sed ad Synodum Epheſinam redeo.

Neſtorius quo maturato ad Synodum itinere cauſæ ſecuritatem oſtentaret, peractis Paſchalibus ſolemniis, magna caterva comitante, Epheſum ſe contulit. Adſuere inter primos comites Iulianus, Florus, Orontius, aliique Epiſcopi Pelagiani; quod ex Cæleſtini Papæ literis patet: *Adfuerunt*, inquit, *nec deſeruerunt eum Cæleſtiani iniquitatis operarii* &c. *Habuit ergo ſecum ſui magiſtros exilii: habuit huiuſce rei perfectos tyro doctores. Nam ſeparare difficile eſt, quos ſcelera iunxerunt: quia maiore ligantur glutino fœdera vitiorum*. Cum Cyrillus Alexandriæ Præſul cum maxima Patrum multitudine Epheſum veniſſet, nec Iohannes Antiochenus cum ſuis Orientalibus adveniret, itinerum difficultatem cauſatus, Synodus cœpta eſt. Neſtorius cum Cyrillum alioſque Patres contra ſe ſtare intelligeret, licet ter vocatus, cum reliquis intereſſe noluit; immo paulo poſt Epheſo diſceſſit. Quare a Patribus lata in ipſum ſententia eſt, atque hæreſis damnatus. Pelagianos eumdem comitatos fuiſſe, ex Cæleſtini Papæ verbis deduco in epiſtola contra Neſtorium, quam ſupra laudavi. *Adfuerunt*, inquit, *nec deſeruerunt eum Cæleſtiani iniquitatis operarii*. Interim advenit Iohannes Antiochenus, qui Cyrillo indignatus, quod ſe ſuiſque Orientalibus inexſpectatis Neſtorium condemnaſſet, adhuc ex itinere pulverulentus, cum 40. fere Epiſcopis acta Synodi reſcindit; Cyrillum & Memnonem ſacris interdicit; damnat duodecim capitula Cyrilli a Patribus nuper approbata; atque horum confirmationem ab Imperatore furtim impetrat: quæ poſtea Princeps re melius intellecta revocavit, ac Synodo acceſſit. Porro illi Epiſcopi quadraginta, trigintaquinque poſtea remanſere; ut colligitur ex relatione Synodi ad Theodo-

ſium

Digitized by Google

ſium per Palladium Magiſtrianum miſſa. In actis Synodi par. 4. cap. 7. & 9. nominatim omnes damnantur. Lege Liberatum diaconum cap. 6. Breviarii. Et quidem iſti facto ſchiſmate ſæpe ſimul convenerunt, Legatos cum literis ad Imperatorem miſerunt, aliaque permulta moliti ſunt; quæ in actis pſeudoſynodi Epheſinæ leguntur.

Porro ubi Legati Sedis Apoſtolicæ geſta Romæ adverſus Pelagianos Synodo expoſuere, a Patribus uno ore Pelagianorum damnatio conclamata eſt. Teſtatur hoc ipſa Synodus in fine epiſtolæ ad Cæleſtinum Pontificem: *Ceterum ubi lecti ſunt in ſancta Synodo commentarii de depoſitione impiorum Pelagianorum Cæleſtii, Pelagii, Iuliani, Perſidii, Flori, Marcellini, Orontii, & reliquorum eadem cum iſtis ſentientium, iudicavimus & nos ſolida & firma permanere debere, quæ a pietate tua ſunt decreta, ſumuſque omnes eiuſdem ſententiæ*. Ex quibus Cæleſtinum contra Pelagianos decreta publicaſſe intelligimus, quæ tamen temporum iniuria interiere. Sancivit etiam Synodus duos canones contra Pelagianos, qui Cæleſtiani eo in Concilio nuncupantur, quod Cæleſtius apud Epheſum presbyter conſecratus, longe Pelagio notior, ibidem cum ſectatoribus evaſerat. Canones autem leguntur poſt decretum Synodi contra Orientales, ad totius orbis Epiſcopos tranſmiſſum; quorum quartus his plane verbis conceptus fuit: *Si qui autem clericorum defecerint, & auſi fuerint vel privatim vel publice, Neſtorii Cæleſtiive ſequi dogmata, ſancitum eſt a S. Synodo iſtos quoque depoſitos eſſe*. Ita hæreſis Pelagiana anno undevicesimo poſtquam in Africa primum damnata fuit, in Aſia ab Oecumenico Concilio proſcripta eſt, longiſque Pelagianorum votis ſatisfactum, qui Synodum damnati paſſim & ubique appellabant. Unde Cæleſtinus in literis ad Synodum datis Idibus Martii anno 432. *Quod loquimur*, inquit, *Cæleſtianorum teſtantur exempla, quod ſpem de Synodo hucuſque geſſerunt*. Legatur Auguſtinus in calce libri quarti ad Bonifacium contra duas epiſtolas Pelagianorum.

Inter acta Synodi huius Epheſinæ legitur canon, totus Pelagii hæreſim docens, ut obſervarunt Baronius ac Ianſenius ex S. Gregorio Papa lib. 7. epiſtola 47. ad Anaſtaſium Antiochenum, ubi ait: *Illa enim Synodus, quæ ſub prima Epheſina imagine facta eſt, quædam in ſe ublata capitula aſſerit approbata*,

t

Digitized by Google

bata, quæ ſunt Cæleſtii atque Pelagii prædicamenta. Quare Baronius anno 431. num. 76. quem ſequuntur Ianſenius, Voſſius, Uſſerius, aliique omnes, ait, illum canonem editum fuiſſe a Iohanne Antiocheno in gratiam Epiſcoporum Pelagianorum, qui illius factioni ſe ſe adiunxerant. Canon autem apud S. Gregorium lib. 6. epiſtola 31. ad Eulogium talis eſt: *De Adæ anima, quia in peccato mortua non fuerit, eo quod diabolus in cor hominis non ingrediatur, & ſi quis hoc dixiſſet, anathema eſſet*. Cæleſtianos ſeu Pelagianos Epiſcopos una cum Iohanne Antiocheno & ſchiſmaticis Orientalibus conciliabulo adfuiſſe probant illi Scriptores ex epiſtola Cyrilli & ex literis ſanctæ Synodi, in quibus hæc leguntur: *Sunt autem cum illis* (nempe ſchiſmaticis) *etiam Pelagiani & Cæleſtiani, & ex illis quidam qui ex Theſſalia ſunt eiecti*. Quare Iohannes Antiochenus reliquive ſchiſmatici, quod egregiam ſibi operam Pelagiani Epiſcopi navaſſent, ut gratiam aliquo pacto rependerent, canonem Pelagianæ doctrinæ conformem edidere. Hæc quidem illorum ſententia eſt.

Verum falli eos auctores, non dubiis argumentis oſtendam. Certum in primis eſt, Iohannem Antiochenum non admiſiſſe ad ſuffragia ferenda in ſuo conciliabulo eos Pelagianos, qui Neſtorium ſecuti fuerant; nempe Iulianum, Florum, Orontium, Perſidium aliosque; in quo illi Scriptores hallucinati ſunt. Nam initio quadraginta & amplius Epiſcopi Iohannis conciliabulum ſubſcripſere, quorum nomina in actis recenſentur; nulluſque Pelagianorum nominatur. Rurſus cum a S. Synodo in relatione ad Theodoſium per Palladium Magiſtrianum miſſa, trigintaquinque Epiſcopi ſchiſmatici nominatim recenſeantur, nullus inter eos Pelagianorum cernitur: quod ipſum in literis Synodalibus, in quibus damnantur Orientales, oſtenditur. Quid evidentius adduci poteſt ad probandum, nec Iulianum nec Florum ceteroſque Epiſcopos Pelagianos Neſtorii comites, ſua ſuffragia in conciliabulo Iohanni Antiocheno commodaſſe? Hoc ipſum colligitur ex literis Concilii ad Cæleſtinum, in quibus Patres loquentes de Iohanne Antiocheno hæc habent: *Sibi ipſi velut collegium circiter triginta hominum nomen Epiſcoporum habentium collegit, quorum alii extorres vagantur nec Eccleſias habent, alii ſæpe numero gravibus de cauſis a Metropolitanis ſuis depoſiti ſunt* (*ſunt autem cum illis etiam Pelagiani*

ni & Cæleſtiani, & ex illis quidam, qui ex Theſſalia ſunt ejecti &c. Ex quibus Pelagianos non inter illos triginta, ſed potius illorum triginta comites vel adſtipulatores eſſe deducimus: alias, cur una cum illis triginta Epiſcopis conciliabuli acta non ſubſcripſere?

Sed neque illud dici poteſt, Epiſcopos Orientales, qui pro Antiocheno contra Cyrillum conſpirarunt, Pelagiana hæreſi infectos fuiſſe. Nam cum abſoluta Synodo, Antiochenus obſtinato contra illam animo diſceſſiſſet, iterumque cum iisdem Epiſcopis Antiochiæ Cyrillum ſacris interdixiſſet, acceptis minacibus literis Theodoſii ab Ariſtolao Tribuno delatis, quibus illi & Cyrillo, ſi quam primum non conveniſſent, exilium indicebatur, fidei ſuæ ſymbolum texuit; quod ceteri Epiſcopi Antiochiam vocati ſubſcripſere, ac per Paulum Epiſcopum Emiſſenum ad Cyrillum perferendum curavit: in quo ſane Symbolo, quod in actis Concilii Epheſini legitur, & recitatur a Liberato cap. 8., niſi de Chriſto Domino verba facit, altumque de controverſiis Pelagianis ſilentium. Porro S. Cyrillus eo ſymbolo lecto, Catholicum Iohannem cum ceteris ſuis Orientalibus pronuntiavit, datis de hac ipſa re ad amicos literis. Valeriano Iconii hæc ſcripſit: *Univerſi Orientales Epiſcopi ſimul cum Domino meo religioſiſſimo Antiochenorum Epiſcopo Iohanne per ſcriptam manifeſtamque conditionem clarum conſtituere univerſis, quoniam pollutas quidem Neſtorii novitates condemnant, anathematizantque nobiſcum*: quod ipſum ex ſuggeſto publice in Alexandrino templo teſtatus fuit. At ſi Iohannes & Collegæ Pelagiana dogmata propugnaſſent, mancum fidei ſymbolum edidiſſent; neque Catholici ponuntiari a Cyrillo debuiſſent, niſi etiam Cæleſtii errores ſcripto damnaſſent. Hinc cum Synodus de illis triginta ſchiſmaticis Cæleſtino ſcripſiſſet, non eos quidem dignitate privatos, ſed eccleſiaſtica tantum communione excluſos, reſcripſit Cæleſtinus: *De his autem, qui cum Neſtorio videntur pari impietate ſenſiſſe, atque ſe ſocios eius ſceleribus addiderunt, quamquam legatur in eos veſtra ſententia, tamen nos quoque decernimus, quod videtur. Multa proſpicienda ſunt in talibus cauſis, quæ Apoſtolica Sedes ſemper aſpexit. Quod loquimur, Cæleſtianorum teſtantur exempla, quod ſpem de Synodo hucuſque geſſerunt*. Quibus Pontifex diverſam Orientalium, & Cæleſtianorum cauſam declarat, neque in

Orien-

Digitized by Google

Orientalium depoſitionem conſentit, ſed tempus reſipiſcendi tribuit: cum tamen Cæleſtianis hanc indulgentiam non exhiberet; eos enim ſolum vertere coegerat.

Sane Orientales irati Cyrillo, quod capitula illa duodecim exaraſſet, quæ dein Synodus ſequeretur, eisdem reluctabantur, quaſi Cyrillus unus Conciliorum magiſter haberi vellet. Hinc latæ contra Neſtorium ſententiæ nomina addere recuſabant; unde Cæleſtio, nc dum Neſtorio, patronos ſemet præbere videbantur. Ex quo ea nata ſuſpicio eſt, Neſtorianos eos eſſe vel Cæleſtianos. Ecce verba Synodi in epiſtola ad provinciarum Epiſcopos: *Cum primis Neſtorii & Cæleſtii ſententias ſequi manifeſte ſunt ex eo deprehenſi, quod Neſtorium nobiſcum condemnare noluerunt*.

Utraque pars tum Cyrilli, tum Iohannis Antiocheni, communionem cum Cæleſtianis ſibi invicem exprobrabat, quo adverſarios in hominum deteſtationem atque odia traheret. Cyrillus loquens de Iohanne Antiocheno ait: *Cum vix curru diſiliiſſet Iohannes, cubiculumque ingreſſus eſſet, adhuc pulverulentus, ſententiam putidam & ſtultam cum iis tulit, quos conſentientes habebat. Erant autem viri agreſtes, & Cæleſtiani depoſiti, & qui Neſtorii dementiam tuebantur*; in epiſtola ad Cæleſtinum. Porro hanc eamdem calumniam Cyrillo ſchiſmatici inurebant, ut ex eorum literis ad Rufum Theſſalonicenſem patet, quæ in conciliabulo Epheſino leguntur: *Sed nec iſtud*, aiunt, *ſanctitatem tuam prætereat*, Cyrillum & Memnonem *non contentos fuiſſe orthodoxam fidem corrupiſſe, verum omnes quoque canonicas ſanctiones proculcaviſſe. Nam qui a diverſis diœceſibus atque provinciis excomunicatione perculſi fuerunt, illos ipſos ſtatim in communionem receperunt. Alios præterea de diverſis etiam hæreſibus accuſatos, eadem ſentientes cum Cæleſtio & Pelagio, (Enthitæ enim ſunt ſeu Enthuſianiſtæ) & ob id a ſuo Diœceſano vel Metropolitano excommunicatos, eccleſiaſtica diſciplina contempta, communioni reſtituerunt*. Hanc quidem ab Orientalibus de Cyrillo calumniam falſo diffamatam adeo certum eſt, ut a nullo in dubium id vocari poſſit; etenim Cyrillus cum Catholicis Pelagianos damnavit. Illa vero quæ Cyrillus de Orientalibus publicabat, quod Cæleſtianos in communionem admitterent, non per calumniam quidem ſcripta ſunt; ſed ex ſuſpicione concepta, tum quod Pelagiani tamquam

Digitized by Google

Neſtorii excubitores advenerant; tum quod Orientales eidem Neſtorio favere videbantur, & ſi qui aderant Pelagianorum, eos ad colloquia admittebant. Ex quibus tamen non fit, Orientales poſſe a quoquam tamquam Pelagiana hæreſi infectos traduci, cum umquam Pelagianos ad ferenda ſecum ſuffragia admiſerint, ac Cyrillum infamaturi, eumdem communicati cum Pelagianis conſilii accuſaverint. Quæ aperte demonſtrant Orientales damnaſſe non modo Pelagianorum doctrinam, verum etiam perſonas, & niſi ſuſpicione colluſionis cum Cæleſtio accuſatos fuiſſe a Catholicis: quod ex ſupra datis Synodi verbis non obſcure colligitur. Reiiciendus plane eſt Ricciolius, in cuius catalogo Præſulum Antiochenorum par. 1. tomo 3. Chronol. ita legitur: *Iohannes hæreticus* 427. Fuit enim Iohannes orthodoxus, ut datis ad eumdem literis Syxtus Papa, Cyrillus, ac Proclus oſtendunt. In Synodo Calchedonenſi act. 16. his encomiis ornatur: *Sapientiſſimus Iohannes Antiochenus Epiſcopus, qui hæreticorum maledicta repellens, & apoſtolicæ doctrinæ rectiſſimum dogma declarans, totius Orientis confeſſionem, velut ex uno ore, ſanctiſſimo Proclo, & ei qui per idem tempus mundi regebat gubernacula, deſtinavit*. Videatur Liberatus cap. 10. Breviarii.

Hic tamen Voſſii inſignis Scriptoris, itemque Claudii Menardi, cuius opera duos priores libros Operis imperfecti contra Iulianum ab Auguſtino exaratos primum obtinuimus, ſententia reiicienda eſt. Menardus cum in actis Synodi Epheſinæ par. 4. c. 7. itemque c. 9. inter ſchiſmaticos a Patribus fidelium communione privatos Iulianum Epiſcopum legerit, hunc Iulianum Pelagianum eſſe contendit. Voſſius vero lib. 1. c. 6. Hiſt. Pelag. cum a ſchiſmaticorum Legatis in epiſtola ad Rufum par. 3. cap. 13. Iulianum nominatum viderit præſentem tunc Epheſi, ac vocatum ab eisdem *piiſſimum ac ſanctiſſimum Eridicæ Epiſcopum*, hæc ſubdit: *Nec dubitamus, quin idem ſit qui Campanus antea fuerat Epiſcopus*; additque, *Iulianum Campano per imperiale edictum Epiſcopatu deiectum, ad Aſiaticos confugiſſe, atque ab his ſeu verum veri Epiſcopatus Eridicenſis honorem, ſeu titulum ſaltem honoris ergo conſecutum*. In primis Menardi dictum refellitur; quoniam Iulianus, qui excommunicationis ſententiam inibi ſubit, erat Epiſcopus Lariſſæ. Nam par. 3. in qua ſchiſmaticorum apud Epheſum acta recen-

ſen-

ſentur ; cap. 2. poſt Metropolitas inter minores Epiſcopos ſubſcribit, *Iulianus Lariſſæ Epiſcopus*. At hic erat Aſiaticus Epiſcopus ; nam in Synodo Calchedonenſi act. 1. inter acta Epheſini latrocinii ſub die IV. Idus Auguſti nominatur *Meletius Lariſſæ Syriæ* ; qui tum ibi, tum in Synodo Calchedonenſi locum tenuit Domini Metropolitæ ſecundæ Syriæ ; paſſim vero in huius Concilii ſubſcriptionibus legitur, *Vigilantius Lariſſæ Theſſaliæ*. Lege initium act. 6. tempore Synodi Epheſinæ, Lariſſæ in provincia Theſſaliæ erat Epiſcopus Baſilius, qui cum ſchiſmaticis ſentiebat ; & par. 3. cap. 2. dicitur : *Baſilius Theſſaliæ Metropolitanus*. Lariſſæ vero ſedem fuiſſe metropolitanam Theſſaliæ, patet ex ſeſſ. 2. Synodi Romanæ ſub Bonifacio II. ubi in literis trium Epiſcoporum ad Bonifacium hæc leguntur : *Sanctæ Lariſſeæ Eccleſiæ, quæ eſt metropolitana civitas provinciæ Theſſaliæ*. Ad hunc Baſilium Lariſſæ Metropolitam habentur literæ Cæleſtini editæ ab Holſtenio cum laudata Synodo Romana. Iulianus ergo Pelagianus non erat Epiſcopus Lariſſæ in Theſſalia ; alter vero Iulianus erat ex provincia Syriæ ſecundæ, qui ſuo Patriarchæ Antiocheno contra Cyrillum cum Orientalibus adhærebat. At Voſſio nova hæc civitas Eridica perſuaderi forte potuit ex his verbis ſchiſmaticorum in literis ad Ruſum Theſſalonicenſem par. 3. cap. 13. *Siquidem ex literis, quas pietas tua ad Iulianum piiſſimum ſanctiſſimumque Eridicæ Epiſcopum perſcripſit, aliud te ſtatuiſſe haud omnino obſcure cognovimus. Mones hic autem piiſſimum illum Epiſcopum, & quidem ſerio mones, ne pro fidei quam Beati Patres Nicæni expoſuerunt, defenſione, ullam omnino laborem aut moleſtiam detrectet* &c. *Neque is ſegniter, qui accepit, literarum conſilium exſequi hactenus contendit*. At hunc Iulianum non eſſe illum Pelagianum, inde evidenter conſtat, quod Ruſus Apoſtolicæ Sedis per Illyricum Vicarius Iulianum tamquam hæreticum, ac fidelium communione privatum minime per literas conveniſſet, aut fidei tutelam hæretico infami commendaſſet. Quantum Ruſus Pelagianos deteſtaretur, oſtendimus libro 1. cap. 19. Certe in hac ipſa Synodo per Flavianum Philippenſem Legatum nominatim Iulianum cum aliis Epiſcopis Pelagianis damnavit. Laudanda eſt correctio Lucæ Holſtenii, qui in notis ad Synodum Romanam memoratam p. 285. ubi de Cæleſtini epiſtolæ titulo verba facit, librarii mendum advertit, qui pro τῆς Συρίας

ſcrip-

ſcripſit τῆς Ἐριδικῆς, pro Serdica Eridicam reddens. Ille enim Iulianus erat Metropolita Serdicæ in Dacia mediterranea, ad quem extant literæ Theodoſii Imperatoris par. 3. cap. 15. in titulo inſcriptæ poſt alios Metropolitas: *Iulianò*, *Baſilio*, Illyricianis Metropolitis. Iidem etiam nominantur in titulo epiſtolæ Cæleſtini ad Epiſcopos per Illyricum, quæ num. 13. in Synodo Bonifacii II. recitantur. Hinc ſchiſmatici in epiſtola memorata, quo plurimorum ſuffragia pro ſe venditarent, inter reliquos Epiſcopos eos etiam publicarunt ſibi favere, qui *Daciam* inhabitabant, Iulianum Dacorum Metropolitam intelligentes. At cum nuſquam inter ſchiſmaticos, quorum catalogus ſæpe ibi recitatur, idem connumeretur, vana ac ficta de eodem Iuliano eosdem ſcripſiſſe non dubito: quem tamen, cum neque inter Patres legitimi Concilii legam, puto eumdem dubium, in quam partem tranſiret, univerſa Urbe Epiſcoporum diſſenſionibus turbata, neutri parti nomen dediſſe. Atque hæc contra fictum apud Epheſum a Voſſio Iuliani Pelagianiſtæ Epiſcopatum dicta ſufficiant.

Illud hic occaſione literarum Theodoſii Imperatoris, in quibus Iulianum Serdicæ Metropolitam nominari diximus, quærendum occurrit; cur earumdem literarum titulus inſigniores Epiſcopos recenſens, ita incipiat: *Cæleſtino*, *Ruſo*, *Auguſtino* &c. nam Auguſtinus anno ſuperiore obierat. Certe epiſtola Imperatoris ſcripta eſt ad minus menſe Iulio undecimo menſe ab obitu S. Doctoris. Scribit enim Imperator probare ſe peractam apud Epheſum Neſtorii, Cyrilli, ac Memnonis exauctorationem; at Neſtorius die 22. Iunii depoſitus fuit, ac quinto poſtea die eadem ſententia a ſchiſmaticis lata eſt contra Cyrillum ac Memnonem. Reſpondeo nondum Conſtantinopoli innotuiſſe Auguſtini ad ſuperos tranſitum: Africa enim non ad Orientale Theodoſii, ſed ad Occidentale Valentiniani imperium ſpectabat; unde Africæ res minus Conſtantinopoli notæ erant. Quare dictator epiſtolæ hanc ipſam inſcripſit non his tantum qui reapſe in Epheſina Urbe Synodum agebant, quamvis latam ab ipſis contra tres illos Epiſcopos ſententiam ſe probare Imperator ſcribat; ſed eorum nomina repetivit, ad quos Imperator ſacram ad Concilium evocatoriam miſerat; quos inter fuit S. Auguſtinus, ut ex literis Capreoli ad Synodum colligitur. Certe neque Cæleſtinus Papa, neque Rufus Theſſalonicenſis, neque Rembulus,

alias

Digitized by Google

alias Rabulas Edeſſenus, aliique, qui ibidem cum Auguſtino nominantur, interfuere Synodo Epheſinæ. Illud tamen Auguſtino gloriæ vertitur, quod idem in literis imperatoriis, poſt Romanum Pontificem ac Rufum Apoſtolicæ Sedis per univerſum Illyricum Vicarium perpetuum, ante reliquos Metropolitas nominatur. Tantum illi honorem ob eximiæ eruditionis ac ſanctitatis famam, Theodoſius deferendum decrevit.

Orientalibus a Pelagianæ hæreſeos nota vindicatis, quid de canone illo Pelagiano, quem Gregorii Magni teſtimonio in ſchiſmaticorum actis legi Baronius, aliique ſcripſerunt, dicendum ſit, paucis exponam. Profecto evincam canonem illum ab iisdem Orientalibus nequaquam procuſum fuiſſe. Nec huius dicti alterum a Gregorio teſtem dabo, qui lib. 6. epiſt. 31. ad Eulogium, Orientales, qui cum Iohanne Antiocheno contra Cyrillum ſtetere, ab omni Pelagianiſmi ſuſpicione abſolvit. Etenim poſtquam dixit, tranſmiſſas ſibi fuiſſe definitiones veluti ab Epheſina Synodo aſſertas, quarum una erat: *Adæ animam peccató non eſſe mortuam, quoniam diabolus in cor hominis non ingreditur*; hæc ſcribit: *Quia ergo perſcrutantes Epheſinam Synodum, nihil in ea tale invenimus contineri; de Ravennati quoque Eccleſia vetuſtum valde codicem eiusdem Synodi ad nos deferri fecimus, & ad Synodum quam habebamus, eum ita concordare invenimus, ut in nullo diſcreparet, & nihil aliud contineret in definitione anathematis & reprobationis, niſi quod duodecim capitula beatæ mem. Cyrilli reprobant*. En apertiſſime teſtatur Gregorius Orientales ſchiſmaticos nihil Pelagiano ſimile dogmati docuiſſe; ſed tantum anathemata publicaſſe contra duodecim Cyrilli capitula, quæ etiamnum ex actis conciliabuli ſchiſmaticorum patent. Et ut verum fatear, Scriptores quos impugnamus, Gregorii ſenſum minime aſſecuti ſunt. Hic enim non ſcribit in ea epiſtola ſeu ad Eulogium, ſeu ad Narſem Comitem, canonem illum Pelagianum Epheſi ab hæreticis vel a ſchiſmaticis inſertum; ſed ait, quemdam Pelagianum acta Synodi ſuis annotationibus correxiſſe, & dictum catholicum Epheſinæ Synodi expunxiſſe, addito canone Pelagiano. Ut enim intelligatur epiſtola lib. 6. 31. ad Eulogium, legenda prius eſt epiſtola ad Narſem Comitem lib. 5. num. 14. In hac ſcribit Sanctus Pontifex: *Hunc ergo locum* (nempe cum peccavit Adam, eius eſt anima mortua) *qui in eodem codice qui mihi a fratre*

meo

Digitized by Google

meo Iohanne Epiſcopo tranſmiſſus eſt, annotavit *hæreticum*. *Pelagianus eſt, quia ſententia iſta evidenter Pelagii eſt*. At in epiſtola ad Eulogium ſcribit: *Præterea ante triennium, cogente cauſa monachorum Iſauriæ, qui hæretici accuſabantur, ſatisfaciens mihi quondam frater & conſacerdos meus Dominus Iohannes literas miſit, quibus nitebatur oſtendere eos Epheſinæ Synodi definitionibus contradixiſſe, & velut ex eadem Synodo certa nobis, quibus ipſi obſiſterent, capitula deſtinavit. Inter alia autem ſcriptum illic continebatur de Adæ anima, quia in peccato mortua non fuerit, eo quod diabolus in cor hominis non ingrediatur, & ſi quis hoc dixiſſet, anathema eſſet*. Ille vero codex tranſmiſſus a Iohanne Patriarcha Conſtantinopolitano, non erat codex continens acta Synodi Epheſinæ, ut contrariæ ſententiæ auctores exiſtimarunt, ſed codex contra quemdam Athanaſium presbyterum; ex epiſtola 14. ad Narſem. Neque oppoſitum docet lib. 7. epiſt. 47. ad Anaſtaſium Antiochenum, dum ſcribit: *Sed quia ex annotatione hæretici codicis, qui ad me ex regia Urbe tranſmiſſus eſt, agnovi hoc, quod quædam capitula catholica cum hæreticis fuerant reprehenſa*; nempe ſignis & annotationibus a Pelagiano appoſitis, de quibus lib. 5. ep. 14.

His omnibus accedit, Theodotum Patriarcham Antiochenum in Orientalium Patrum Synodo Pelagianos damnaſſe; ut cap. 4. obſervavimus. Unde Iohannem etiam eiusdem immediatum ſucceſſorem eadem cum Theodoto ſenſiſſe non dubito; præſertim cum Neſtorius ipſe eiusdem Eccleſiæ Antiochenæ presbyter originale peccatum minime negaverit; teſte S. Cæleſtino Papa in literis ad ipſum Neſtorium datis. Hoc argumento ſolide probatur, Orientales Epiſcopos canonem pro Pelagianis non ſcripſiſſe, quos paulo ante in Synodo concordi ſententia damnaverant. Hæc autem a me ſcripta ſunt, ut vel minimam honoris umbram Pelagianis Epheſi deſuiſſe monſtrarem. In ea enim Synodo tum a Catholicis tum a ſchiſmaticis tamquam humani generis peſtis eiecti, non dare ſuffragia, non cauſam dicere, non loqui permiſſi ſunt. Orientales enim probe norant, iam illos a quatuor Romanis Pontificibus eſſe damnatos, expulſos ab Attico Conſtantinopoli, a pluribus Conciliis Africanis proſcriptos, & paulo ante a ſemet in Synodo a Theodoto Antiochiæ habita erroris notatos. Damnata igitur in Synodo Epheſina una cum

Neſto-

Digitized by Google

Neſtoriana hæreſi Pelagiana; S. Proſper vir ſane lepidi & arguti ingenii, utrique hocce epitaphium inſcripſit.

EPITAPHIUM
Hæreſeos Neſtorianæ & Pelagianæ.

Neſtoriana lues ſucceſſi Pelagianæ,
Quæ tamen eſt utero progenerata meo:
Infelix miſeræ genitrix & filia natæ,
Prodivi ex ipſo germine quod peperi.
Nam fundàre arcem meritis prior orſa ſuperbis,
De capite ad corpus ducere opus volui.
Sed mea dum proles in ſumma armatur ab imis,
Congrua bellandi tempora non habui.
Et conſanguineæ poſt triſtia vulnera fraudis,
Aſpera conſerui prælia fine pari.
Me tamen una dedit victam ſententia letho,
Illa volens iterum ſurgere, bis cecidit.
Mecum oritur, mecum moritur, mecumque ſepulchrum
Intrat, & inferni carceris ima ſubit.
Quo nos præcipites inſana ſuperbia merſit,
Exutas donis, & tumidas meritis?
Nam Chriſtum pietate operum & mercede volentes
Eſſe Deum, in capitis fœdere non ſtetimus.
Sperantesque animi de libertate coronam,
Perdidimus quam dat gratia iuſtitiam.
Quique igitur geminæ miſeraris buſta ruinæ,
Ne noſtro exitio conſociare, cave.
Nam ſi, quæ Domini data munera ſero fatetur,
Hæc homini credis debita, noſter eris.

Sane decuit conſanguineas hæreſes eodem ictu eodemque loco decumbere. Neſtorius prope Antiochiam in ſuburbano S. Euprepii Monaſterio vivere iuſſus, quadriennio ibidem degit. At cum peſſimæ doctrinæ peſte ſingulos quoſque afflaret, Iohanne Antiocheno curante, Oaſim exul deportatus fuit. Erat ea Marmaricæ Urbs in confiniis Ægypti. Ibidem vivebat anno 439. teſte Socrate lib. 7. cap. 34. ubi de Neſtorio ait: *Etiamnum depoſitus, & in exilium actus, Oaſim incolit*. Scribebat autem iſta Socrates ex cap. 48. Theodoſio Aug. XVII. Coſ. Quas poſtea calamitates ex barbarorum incurſione, ac frequenti mu-

Digitized by Google

tatione exilii, iuſto Dei iudicio perpeſſus fuit, antequam turpi exitu vitam finiret, recitat Evagrius lib. 1. cap. 7. Neſtorio ergo intra Monaſterii ſepta concluſo, Iulianus cum Collegis in Italiam reverſus quid poſtea tentarit, inferius exponemus.

CAPUT X.

Cæleſtinus Pontifex S. Auguſtini reprehenſores compeſcit, ac Pelagianos damnat. Mors eiusdem. Caſſianus a S. Proſpero confutatur. Semipelagianorum ex eodem deſcriptio.

Anno 432. DUm hæc in Oriente adverſus Neſtorium gerebantur, Semipelagianorum factio in Galliis in dies augebatur. Horum petulantiam poſtremi duo libri ab Auguſtino paulo ante obitum ad Proſperum & Hilarium tranſmiſſi, non modo non repreſſerant, ſed inſolentiores quoque in S. Doctorem longe reddiderant. Nam paſſim Auguſtinum traducere illis familiare erat, quaſi nimio diſputandi fervore contra Pelagium abreptus, in periculoſos exceſſus exorbitaſſet. Quare Proſper & Hilarius, qui Auguſtini libros adverſus calumniantium inſultationes defendendos ſuſceperant; non magis de eiusdem quam de Eccleſiæ totius auctoritate ſoliciti; cum per ſe validiſſimo tot hoſtium impetui obviam ire poſſe diffiderent, Romam ad Cæleſtinum Papam profecti, novorum S. Auguſtini hoſtium conatus, inſidias, ac conſilia eidem expoſuere. Cæleſtinus de ſui quondam amiciſſimi Antiſtitis honore anxius, gravi reſcripto hominum audaciam compreſſit, datis ad Galliæ Epiſcopos literis; in quibus eosdem acrius increpuit, qui tantum licentiæ neſcio quibus presbyteris darent: *Timeo*, inquit, *ne connivere ſit hoc tacere. Timeo ne magis ipſi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus cauſis non caret ſuſpicione taciturnitas; quia occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret. Merito namque cauſa nos reſpicit, ſi cum ſilentio faveamus errori. Ergo corripiantur huiuſmodi, non ſit his liberum habere pro voluntate ſermonem, deſinat Eccleſiarum quietem inquietudo turbare*. Poſtea Semipelagianorum adverſus Proſperum & Hilarium conatus ſugillans, totus in Auguſtini laudes effunditur: *Nec tamen*, ait, *mirari poſſumus, ſi hæc erga viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam quieſcentium fratrum memoriam diſſipare. Auguſtinum ſanctæ recordationis virum*

pro

pro vita ſua atque meritis in noſtra communione ſemper habuimus ; nec umquam hunc ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor aſperſit ; quem tantæ ſcientiæ olim fuiſſe meminimus , ut inter magiſtros optimos etiam a meis ſemper deceſſoribus haberetur . Bene ergo de eo omnes in commune ſenſerunt , ut pote qui ubique cunctis & amori fuerit & honori . Unde reſiſtendum talibus , quos male creſcere videmus .

* Cæleſtinus apoſtolica auctoritate adverſus Semipelagianos Auguſtini doctrina defenſa , paulo ante obitum contra Neſtorianos & Pelagianos eadem die ternas literas exaravit , datas Idibus Martii anno 432. In primis gratulatus Maximiano Byzantii in Neſtorii locum ſuffecto , eumdem his contra Pelagianos inſtruxit : *Locum impietas novella non habeat , & compreſſo olim per totum orbem ſua damnatione noto Cæleſtiano errori a tua vigilantia reſiſtatur ; ut quicumque huius dogmatis ſunt ſequaces , ab omni ſocietate repellantur . Obſiſtat illis per te Spiritus Sanctus his in omnibus , qui ad has quaſcumque conantur provincias pervenire , ne eorum impia prædicatio reſurgat . Obſiſte eis . Ita enim , ut damnentur , quocumque perveniunt , innoteſcunt , & tamquam non illis ſententia toties repetita ſufficiat , longinquas terras , remotaſque provincias inquietant .* Eadem etiam die leguntur ſcriptæ literæ ad Conſtantinopolitanos , in quibus de Pelagianis Neſtorii ſociis inquit : *Adfuerunt inter alios, nec deſeruerunt eum Cæleſtiani iniquitatis operarii . Habuit ergo ſecum ſui magiſtros exilii , habuit huiuſce rei perfectos tyro doctores . Nam ſeparare difficile eſt , quos ſcelera iunxerunt ; quia maiore ligantur glutino fœdera vitiorum . Quis tandem horum finis eſt? nempe ille quem legimus* : Irridebit illos Dominus , & erunt poſt hæc decidentes ſine honore in contumelia inter mortuos in æternum &c. In epiſtola vero ad ſanctam Synodum ait : *Quod loquimur Cæleſtianorum teſtantur exempla , quod ſpem de Synodo hucuſque geſſerunt .* Verum intra paucos dies , nempe V. Idus Aprilis Cæleſtinus obiit, magno apud Eccleſiam & Auguſtini cultores præſertim ſui deſiderio relicto : quippe qui contra Pelagianos Synodum animavit , eius ſectæ Epiſcopos ſuis ſedibus excluſit, & ſectæ quoque magiſtrum Cæleſtium e conſpectu amotum tota Italia eiecit . Hic idem S. Auguſtini iam inter ſuperos , ſe Pontifice , relati primus Romanorum Præſulum doctrinam conſecravit, habuit-

Sap. 4. 18. & 19.

Digitized by Google

buitque cum illo literarum commercium ; ut ex epiſtola 261. patet , in qua Auguſtinus animi ſui angores in cauſa Antonii Fuſſalenſis Cæleſtino patefacit . Epiſtolam etiam Auguſtini 62. *Condiacono Cæleſtino* inſcriptam cum altera annexa ad hunc eumdem Cæleſtinum , qui ex Romanæ Eccleſiæ diacono Pontifex evaſit , datam exiſtimo ; nam miſſa eſt per *Albinum acoluthum* , quando idem anno 418. literas ad Syxtum eiuſdem Romanæ Eccleſiæ presbyterum detulit ; ex epiſtola 104. & 105. Utraque vero epiſtola Cæleſtini ſcilicet ac Syxti Hipponem , Auguſtino abſente , delata fuerat , ut ex reſponſione S. Doctoris intelligitur . Initio epiſt. 62. ad Cæleſtinum ait : *Quamvis longe abſens fuerim , quando per Proiectum clericum ad me directa Hipponem ſanctitatis tuæ ſcripta venerunt* : etenim Cæſaream uſque perrexerat ; uti cap. 15. lib. 1. nobis narratum eſt . Laudata Auguſtini epiſtola eximium eiuſdem erga Cæleſtinum amorem oſtendit. Sed de his accuratius agent eruditiſſimi ac doctiſſimi Patres nobiliſſimæ Benedictinæ familiæ in nova voluminum Auguſtinenſium editione , quam grandi apparatu , maiorique reipublicæ eccleſiaſticæ utilitate Pariſiis ad D. Germani a Pratis adornant , dum epiſtolas S. Doctoris hucuſque præpoſtero ordine locatas , ſuo loco reſtituent , additiſque notis ultra eruditorum vota (mirum enim dictu eſt , quanto labore operi diu noctuque incumbant) illuſtrabunt . Cæleſtino ſucceſſit Syxtus III. qui ante annos quatuordecim ſub Zoſimo primus in Pelagianos anathema pronuntiaverat , Sanctorum Auguſtini & Alipii amicus ; ut ex epiſt. 104. cognoſcitur.

Ann. 433. Maſſilienſes tamen in Gallia Cæleſtini literis haud repreſſi ſunt , ſed commendatam in illis dicebant priorum Sancti Auguſtini voluminum doctrinam , non vero approbata ea , quæ ad Adrumetinos, & paulo poſt ad Proſperum & Hilarium ſcripſerat . Collationes etiam Caſſiani paſſim per totam Galliam non modo legebantur , ſed acriter defendebantur . Quare Proſper Semipelagianorum audaciæ obviam eundum ratus , volumen emiſit , quod contra Collatorem inſcripſit , in quo ea , quæ Caſſianus in decima tertia collatione ad Lerinenſes perperam de divina gratia docuerat , vellicat ac confutat . In præfatione quidem Semipelagianos Lerinenſes & Maſſilienſes monachos Caſſiani deſcribit , ut poſtea dicemus . Ille autem ſtatim pro S. Auguſtino ſe in arenam deſcendere profitetur , inquiens : *Gratiam*

Dei ,

Digitized by Google

Dei, qua Chriſtiani ſumus, quidam dicere audent a ſancta memoriæ Auguſtino Epiſcopo non recte eſſe defenſam, libroſque eius contra errorem Pelagianum conditos immoderatis calumniis impetere non quieſcunt. Teſtatur autem Proſper, ſe unum Caſſianum arguere, quod illis omnibus in ſanctarum ſcripturarum ſtudio præſtaret, & diſputandi uſu excelleret inter eos, quibuſcum degebat. Porro duodecim Caſſiani aſſertiones eo in opere examinat, quarum indicem verſus finem ſubnectit: & uti ab Auguſtini encomiis eius libri initium fecit, ita & delatis Auguſtino laudibus eumdem concluſit, argute adverſarios irridens, qui Cæleſtini Papæ approbationem prioribus tantum Auguſtini libris applicandam eſſe contenderent. Quo vero Syxti Pontificis animum ad favorem Auguſtinianæ doctrinæ inclinaret, hæc ſcribit: *Confidimus Domini protectione præſtandum, ut quod operatus eſt in Innocentio, Zoſimo, Bonifacio, Cæleſtino, operetur & in Syxto, & in cuſtodia Dominici gregis hæc ſit pars gloriæ huic reſervata Paſtori, ut ſicut illi lupos abigere manifeſtos, ita hic depellat occultos, illo auribus ſuis doctiſſimi ſenis inſonante ſermone, quo collaborantem ſecum hortatus eſt*. Laudatque Auguſtini verba ad eumdem Syxtum epiſtola 104. Breviſſima poſtea peroratione concludens ait: *Sufficienter, ut arbitror, demonſtratum eſt, reprehenſores S. Auguſtini & vana obiicere, & recta impugnare, & prava defendere, peremptorumque armis inteſtinum bellum moventes, divinis atque humanis conſtitutionibus rebellare*. Hæc autem ſcripſiſſe Proſperum circa annum 433. colligitur ex iis, quæ de Auguſtino tradit in præfatione: *Viginti amplius annis contra inimicos gratiæ Dei catholica acies, huius viri ductu pugnat & vincit*. Cum Auguſtinus anno 412. ut lib. 1. cap. 4. dictum eſt, Pelagianos impugnare cœperit, palam fit, Proſperum contra Collatorem ſcripſiſſe ad annum 433. Nonnulli arbitrantur hoc tempore Caſſianum non fuiſſe ſuperſtitem, quaſi Proſper mortuo inſultare voluiſſet, quo vivente, calamo timoris gratia pepercisset. Video illos cum Voſſio lib. 1. cap. 7. Gennadium auctorem dare, qui in lib. de Viris Illuſt. cap 61. de Caſſiano ait: *Rogatus a Leone Urbis Romæ Epiſcopo, ſcripſit adverſus Neſtorem de Incarnatione Domini libros ſeptem, & in his ſcribendi apud Maſſiliam & vivendi finem fecit*. Hoſce vero libros ſcriptos anno 430. patet; nam nondum damnato Neſtorio

ſtorio editi ſunt, hoc eſt ante annum 431. Certe Caſſianus lib. I. de Incarn. cap. 3. meminit literarum Neſtorii pro Epiſcopis Pelagianis ad Cæleſtinum, hæc ſcribens: *Interceſſionibus ſuis Pelagianiſtarum querelas fovet, & ſcriptis ſuis cauſas illorum adſerit*: quibus Neſtorii literis Cæleſtinus reſponſum dedit anno 430. III. Idus Auguſti. At ſcripſiſſe Proſperum vivo adhuc Caſſiano, ex ipſomet Proſpero habemus, qui de eodem ita loquitur: *Unius potiſſimum definitionem, quem non dubium eſt illis omnibus in ſanctarum ſcripturarum ſtudio præſtare, referemus*. Item: *Vir quidam ſacerdotalis ordinis, qui diſputandi uſu inter eos quibuſcum egit, excellit, Abbatem quemdam introducit* &c. Quod vero Proſper diu diſtulerit ſcriptis Caſſianum confutare, hoc ipſius modeſtiæ, & erga hominem tota Gallia celeberrimum reverentiæ dandum eſt; nam vivo adhuc Auguſtino impugnaſſe illum Caſſiani collationes, ex epiſtola ad Rufinum ad annum 429. probavimus. Immo in Chronico ad hunc ipſum annum Theodoſio XIV. Coſ. Caſſiani ut adhuc ſuperſtitis mentionem ſatis honorificam facit: quo iterum argumento Voſſii ſententia confutatur; ſi tamen illa Proſperi manu ſcripta ſunt; de quo viri eruditi dubitant, cum in multis codicibus non legantur.

Nonnulli eo fere tempore quindecim breviores ſententias, & has prorſus abſurdas publicarunt veluti ab Auguſtino aſſertas, ut tali commento & deteſtationem eius, quem impeterent, obtinerent; & ab his, quæ infamaſſent, curam exterriti lectoris averterent. At idem Proſper qui mortuo Auguſtino totius belli onus ſubierat, edito libello, quem *Ad capitula Gallorum Reſponſiones* vocavit, calumniarum nebulas procul ab Auguſtino amovit. Hoc autem opuſculum poſt librum contra Collatorem editum exiſtimo, quod initio illius contra Caſſianum ſe ſcribere poteſtatur, omittens interim, *quæ vulgus*, inquit, *ignobile, & procax ineptorum loquacitas intemperanter effundit*. Itaque Proſper veluti Auguſtini interpres & defenſor in ore famæ verſabatur. Quare Camillus, & Theodorus Genuenſes presbyteri cum quibusdam difficultatibus in libro S. Auguſtini de Prædeſtinatione SS. premerentur, per literas Proſperum convenientes, dubiorum ſolutionem rogarunt, quibus e veſtigio Aquitanus noſter ſatisfecit, miſſo volumine inſcripto: *Ad excerpta Genuenſium Reſponſiones*.

Hi

Hi quidem, contra quos Proſper pro Auguſtiniana doctrina acerrime depugnavit, ſuperiori ſæculo Semipelagiani vulgo dicti ſunt. Unde apud pleroſque rerum eccleſiaſticarum minus peritos tamquam hæretici traducuntur; cùm tamen catholici viri fuerint, & literarum fama, ac ſanctitatis opinione illuſtres. Quæ quidem quamvis cap. 2. paucis inſinuaverim, operæ pretium duxi, hæc ipſa fuſius ex Divo Proſpero oſtendere, præſertim cum inſequenti capite probaturus ſim, Fauſtum Abbatem Lerinenſem, ac Vincentium ſub eo monachum ad Semipelagianos acceſſiſſe; & S. Auguſtini ſententiam de prædeſtinatione gratuita impugnaſſe. Nam video pleroſque ægre ferre, Vincentium Semipelagianis accenſeri, quaſi ea ratione inter proſcripta hæreticorum capita reponatur. Quare ut hominum cenſuras fugiam, vel ſaltem mitigem, ſimulque invidiam declinem, Semipelagianorum doctrinam, ſanctitatem, ac conſilia ex Proſpero deſcribam. Hic enim cum eiſdem convixerit, ac ſæpius pro ſuo Auguſtino manus conſeruerit, ſuis coloribus illos affabre delineavit. Ille ergo licet durius Semipelagianos excepit, nuſquam tamen eoſdem hæreticos nuncupavit, ſed orthodoxi eos dogmatis profeſſores plane affirmavit. Scribit cap. 33. contra Collatorem: *Quis hæc prædicari a Catholicis inter Catholicos crederet, niſi ea quæ in colluctationibus domeſticis ſæpe defenſa ſunt, etiam ſcripta legerentur?* Idem in epiſtola ad Auguſtinum ait: *Quicquid etiam in libris contra Iulianum ab ipſo ſub hac quæſtione obiectum potentiſſime debellaſti, hoc totum ab iſtis ſanctis intentioſiſſime conclamatur*. Et verſus finem addit: *Quorum tam abrupta diſſenſio primum propter ipſos metuenda eſt, ne tam claris tamque egregiis in omnium virtutum ſtudio viris, ſpiritus Pelagianæ impietatis, illudat. Deinde ne ſimpliciores quique, apud quos horum magna eſt de probitatis contemplatione reverentia, hoc tutiſſimum ſibi æſtiment, quod audiunt eos, quorum auctoritatem ſine iudicio ſequuntur, aſſerere*. Quanto autem in honore eſſent ob vitæ ſanctimoniam vulgo de ipſis iactatam, in eadem epiſtola hiſce ſignificat: *Poſſumus quidem ad credendum eſſe conſtantes, ſed ad auctoritatem talia ſentientium non ſumus pares: quia multum nos & vitæ meritis antecellunt, & aliqui eorum adepto nuper ſummo ſacerdotii honore ſupereminent, nec facile quiſquam, præter paucos perfectæ gratiæ intrepidos amatores, tantis*

Digitized by Google

tis ſuperiorum diſputationibus auſus eſt contraire. Tanta quidem auctoritate apud univerſos pollebant, ut pauci tantum, quibus Dei magis, quam hominum gratia cordi erat, eisdem ſe ſe opponere auderent. Immo licet nonnulli eorumdem opiniones abhorrerent, hominum tamen potentiam reveriti, id publice conteſtari pertimeſcebant. Ceteri autem Semipelagianorum fama permoti, pedibus in illorum ſententias ibant, hæc ſcribente eodem Proſpero ad Auguſtinum: *Multos reverentia eorum, aut inutili cohibet ſilentio, aut incurioſo ducit aſſenſu*. Cum tamen ſcirent, quanta in æſtimatione Auguſtinus ubique orthodoxarum gentium eſſet, quo citra invidiam eiusdem ſcripta cenſuræ ſubiicerent, publicabant ſe in uno aut altero tantum dogmate ab Auguſtino diſcedere, in ceteris vero eiusdem doctrinam non modo ſe tenere, verum etiam admirari. Huius quoque teſtis venit Proſper, cuius verba dedimus cap. 2. Novo autem commento ac ſubdolo conſilio ſecuriorem ſibi ad Auguſtinum oppugnandum aditum faciebant: etenim quædam dicebant ſe non probare, quæ Auguſtino æſtu diſputationis abrepto exciderant, commendare vero alias eiusdem ſententias, quas procul ab omni impetu veluti pacata ac tranquilla mente docuerat; id fere ubique in ore habentes, nempe ſe Apoſtolicæ Sedis contra Pelagianos decreta ad minimum uſque iota admittere, tantam autem reverentiam Auguſtino ſe nec poſſe præſtare, nec debere. Hæc de Semipelagianis ſcribuntur in cap. 3. epiſtolæ nomine Cæleſtini Papæ ad Epiſcopos Galliarum datæ: *Quia nonnulli, qui Catholico nomine gloriantur, in damnatis autem hæreticorum ſenſibus ſeu pravitate ſeu imperitia demorantes, piiſſimis diſputatoribus obviare præſumunt, & cum Pelagium atque Cæleſtium anathematizare non dubitent, magiſtris tamen noſtris, tamquam neceſſarium modum exceſſerint, obloquuntur; eaque tantummodo ſequi & probare profitentur, quæ ſacratiſſima B. Apoſtoli Petri ſedes contra inimicos gratiæ Dei per miniſterium Præſulum ſuorum ſanxit & docuit* &c. Qua quidem conteſtatione, & famæ ac ſuæ ipſorum ſententiæ callide conſulebant, dum ſe & Catholicos, & Apoſtolicæ Sedi obſequentes profitebantur.

At S. Proſper, cum optime intelligeret in Semipelagiano bello, non modo cum hoſtium doctrina, verum etiam cum vulgi de eiusdem opinione ſibi luctandum eſſe, antequam cum Caſ-

ſiano

ſiano adverſarii agminis duce manum conſereret, paucis ſignificavit, quod hominum genus impugnandum ſuſcepiſſet. Ita ergo præfatur: *Gratiam Dei, qua Chriſtiani ſumus, quidam dicere audent a ſanctæ memoriæ Auguſtino Epiſcopo non recte eſſe defenſam, libroſque eius contra errorem Pelagianorum conditos immoderatis calumniis impetere non quieſcunt. Quorum intus interſtrepens domeſtica malignitas non minus ſpernenda eſſet, quam foris latrans hæretica loquacitas, niſi eiectis extra ovile Dominicum lupis ſub nomine ovium ſuffragarentur, eſſentque huiusmodi, ut ordo eorum in Eccleſia, nec ingenia deſpicienda eſſe videantur. Siquidem habentes ſpeciem pietatis in ſtudio, cuius virtutem diffitentur in ſenſu, trahunt ad ſe multos ineruditos, & non habentia ſpiritum diſcretionis corda conturbant; atque in eum ſtatum deducere cauſam Eccleſiæ moliuntur, ut dum noſtros affirmant non veraciter pro gratia locutos, inimicos gratiæ perſuadeant iniuſte damnatos eſſe. Non ergo negligendum eſt hoc malum, quod ab occultis praviſque ſeminibus augetur quotidie, & ab ortu ſuo latius longiuſque diſtenditur. Sed ſtudendum eſt, quantum Dominus adiuvat, ut fallacium calumniatorum hypocriſis detegatur, qui ex ipſa iniuriæ magnitudine, quam in uno cunctis, ac præcipue Apoſtolicæ Sedis Pontificibus intulerunt, ab indoctis & parum cautis excellentioris ſcientiæ iudicantur, & miſero perverſoque ſucceſſu facilem mendacio conſenſum eliciunt, quia reverentiam ſibi præſumptione pepererunt. Nec enim, cum ſint bonæ opinionis viri, creduntur ullo modo tarditate intelligentiæ aut temeritate iudicii in ſuperfluæ querelæ conclamationem potuiſſe prorumpere, & non potius magno ingenio, ac vehementi ſtudio laboraſſe, ut ſubtiliſſimi tractatoris diſputationibus comprehenſis, cenſura nunc diſtrictior, & inſpectio ſagacior inveniret, quod antea ſecurus favor, & benignitas incurioſa non viderat. Unde ergo hæc diligentia tam ſeveri emerſit examinis? Unde in hanc auſteritatem ſupercilium tam tetricæ frontis ſe armavit, ut menſuras ſenſuum, pondera locutionum, numeros ſyllabarum inſidioſus ſcrutator eventilet, magnumque ſe aliquid conficere præſumat, ſi catholico prædicatori notam erroris affigat? Quaſi incognitum aliquod opus, & quod hactenus latuerit impetatur, ac non illa his morſibus doctrina lanietur, quæ novorum hæreticorum commenta diſiecit,*

cit, & diabolicum tumorem Pelagianæ elationis eliſit. Viginti amplius annis, contra inimicos gratiæ Dei catholica acies, huius viri ductu pugnat & vincit. Vincit dico, quia non patitur reſpirare quos vicit; & in quorum excidium unam cunctorum ſacerdotum manu ſententiam ſcripſit. Pulſi Pontificio, & communione privati querantur quaſi de felicitate noſtræ victoriæ, & arment linguas ſuas, quia exulare a veritate, quam cives eſſe Eccleſiæ maluerunt. Noſtri autem concorporales & participes gratiæ Chriſti, cur de his armis, quibus communis fides eſt defenſata, cauſantur? Cur bellum confectum retractant, & munitiones ſecuræ dudum pacis infirmant? An victores diſplicent, & victi placent? Tantaque inſolentia damnati foventur errores, ut auctores noſtri pulſentur & iudices. An vero ita ſe novorum cenſorum norma exactior temperavit, ut nulla eorum quæ exciſa ſunt, aſſerat, & quædam ex his quæ defenſa ſunt, reſpuat? Ecce ſalva catholicæ pace victoriæ, ſalva indiſſolubilium reverentia decretorum, parati ſumus patronos doctrinæ emendatioris audire, & circumciſas ab omni errore lineas ſubtiliſſimæ diſcretionis agnoſcere. Conſtituatur in medio quod de novis emerſit ingeniis. Hæc magnus Auguſtini defenſor.

Idem etiam in eodem opere contra Collatorem, poſtquam Semipelagianorum opiniones in illorum magiſtro Caſſiano expugnaſſet, in eoſdem rurſus invehitur a capite 41. ubi fuſius eorum conatus & artes pluribus exaggerat: quæ quidem omnino legenda ſunt. Non poſſum tamen eiuſdem perorationem omittere. *Sufficienter*, inquit, *ut arbitror, demonſtratum eſt, reprehenſores S. Auguſtini & vana obiicere, & recta impugnare, & prava defendere, peremptorumque armis inteſtinum bellum moventes, divinis atque humanis conſtitutionibus rebellare. Quorum tamen, dum adhuc non ſunt a fraterna ſocietate diviſi, toleranda magis eſt intentio, quam deſperanda correctio, donec Dominus per Eccleſiæ Principes, & legitimos iudiciorum ſuorum miniſtros, hæc quæ per paucorum ſuperbiam, & quorumdam imperitiam ſunt turbata, componat* &c.

Hæc Proſper. Cuius fides in dubium a nemine revocari poteſt; *cum conſtet adeo eſſe antiquiorem Proſperum, ut aliqua etiam temporis parte coætaneus fuerit Auguſtini, habueritque cum illo literarum & doctrinæ familiare commercium, in iis præ-*

ſertim quæſtionibus quæ cum Semipelagianis diſputabantur; cum convixerit Semipelagianis, & in ea vitæ ac contentionum conſuetudine, quid ſentirent, aut in quo diſſentirent vel ab Auguſtino vel ab Eccleſia quaſi oculis uſurparit ſuis; cum nemo umquam ardentius eorum errores inſectatus ſit, nemo acrius egerit cauſam Auguſtini poſtea defuncti; ut videatur illius & arma & vices geſſiſſe, ad tuendam quam veluti depoſito acceperat, eius doctrinam. Hæc teſtatur, ſeu melius fatetur P. Franciſcus Annatus libro 2. ſui Aug. vindicati capit. 5. §. 2. Cui fideli echo concinit ex eadem familia P. Stephanus Decamps libro 3. de Hær. Ianſen. diſp. 7. cap. 1. num. 2.

CAPUT XI.

Fauſtus Abbas Lerinenſis, & Vincentius Monachus, ambo Semipelagiani. De Vincentio Lerinenſe id pluribus contra vulgarem opinionem oſtenditur.

HOc ipſo anno 433. Fauſtus, qui poſtea Reiorum Epiſcopus duos contra S.Auguſtinum libros ſcripſit, electus eſt Lerinenſium Abbas, ut dicemus. Qui quod plurimos Auguſtino hoſtes fecit, ſtylum ad alia properantem ſiſtit, ut de hoc S. Doctoris adverſario pauca præmittamus, quæ minus diligenter ab aliis obſervata ſunt; præſertim cum Baronius ad annum 490. plura de Fauſto congerat, quæ ſuis, quoad fieri poterit, temporibus aſſignabimus. Fauſtus eamdem quam Pelagius, habuit patriam, nempe Britanniam. Etenim Sidonius, qui ſupra ceteros Fauſti cultor fuit, hæc ad eumdem ſcribit lib. 9. epiſtola 9. *Legi volumina, quæ Riochatus Antiſtes ac Monachus, atque iſtius mundi bis Peregrinus, Britannis tuis pro te reportat*. S.Avitus Epiſcopus Viennenſis, qui Fauſto convixit, in epiſtola ad Regem Burgundionum, Fauſtum *Britannum ortu* affirmat. Iuventam optimis diſciplinis dicavit; Philoſophiæ præſertim ſe totum addixit, a cuius ſtudio neque inter Lerinenſis eremi ſquallores animum revocavit. Hæc Fauſto ſcribit idem Sidonius de Philoſophia loquens: *Hæc ab annis veſtra iam dudum pediſſequa primoribus, hæc tuo lateri comes inſeparabilis, ſive in palaſtris exercereris urbanis, ſive in abſtruſis macerarere ſolitudinibus*. Ex quibus forenſes prius cauſas Fauſtum agitaſſe ſuſpicor. At Honorati aliorumque Lerinenſium Patrum fama permotus, Deo

Digitized by Google

arctius adhærendi deſiderio flagrans, apud Lerinam monaſticam vitam profeſſus, tanto omnium virtutum fulgore nituit, ut Maximi ſucceſſor eſſe meruerit, Sidonio dicente in Euchariſtico ad Fauſtum:

. . . . fuerit quis Maximus ille,
Urbem tu cuius, Monachoſque Antiſtes & Abbas,
Bis ſucceſſor agis.

Quo vero anno Fauſtus poſt Maximum præfecturam Lerinenſem indeptus ſit, non una eſt virorum eruditorum ſententia. Baronius ad annum 441. pag. 10. ait Maximum electum Epiſcopum Reiorum poſt Proſperum, nempe anno 466. Quare hoc anno Fauſtus apud Lerinam Maximo ſuffectus fuiſſet. Hæc tamen ſententia extra veram chronologiam vagatur. Nam S. Honoratus Epiſcopus Maſſilienſis in vita S. Hilarii Arelatenſis cap. 5. *In eodem*, inquit de Hilario, *loco tunc temporis S. Fauſtum presbyterum pariter & Abbatem, ita futurorum præſcius honoravit, ut inter ſe & ſanctos ſacerdotes Theodorum & Maximum, medium compelleret reſidere*: quando nempe Hilarius morienti ſeni Capraſio primo Lerinenſis inſulæ monacho adeſſe voluit. Cum vero Hilarius deceſſerit anno 449. habemus ante eum annum & Maximum Epiſcopum, & Fauſtum Abbatem. Uſſerius ad annum 429. Epiſcopatum Maximi ſtatuit, eo ductus argumento, quod ex vetuſto codice Lerinenſi, quem recitat Barralius in Chronologia Lerinenſi, legatur Capraſium: *tranſiiſſe ex hac vita die Kalendarum Iuniarum in ſacra Lerinenſi inſula, circa annos humanæ redemptionis triginta ſupra quadringentos* (præſentibus) *Fauſto*, *Theodoro*, *Maximo*, & *Hilario*. At Fauſtum tunc fuiſſe Abbatem, ex verbis recitatis ex Honorato Maſſilienſi patet. Ita hic Scriptor diſcurrit cap. 11. Antiq. Britan. pag. 243. Sed Capraſium vixiſſe ultra annum 430. mihi certum eſt: nam Hilarius una cum Maximo Epiſcopo Reiorum, & Theodoro Antiſtite Foroiulienſi, Capraſio morienti adfuit. At Maximus, ut proxime oſtendam, anno 433. adeptus eſt ſedem Reienſem, Theodorus vero poſt annum 445. Foroiulienſem Epiſcopatum obtinuit. Nam S. Leo epiſt. 87. ad Epiſcopos per provinciam Viennenſem, eo anno Leontium Foroiulienſem ſingulari privilegio in Synodis provinciæ cogendis exornat. Quare cum Hilarius mortuus ſit die 5. Maii anno 449. ex literis Leonis ad Ravennium, & S. Honorato Maſſilienſi in

vita

vita eiusdem, Capraſius vero obierit prima Iunii; huius mortis tempus ſtatui debet citra annum 449. ut Hilarius morienti aſſiſtere potuerit. Rurſus cum S. Leontius ad ſuperos tranſierit die prima Decembris, qui ineunte æſtate anni 445. vivebat (eo enim tempore literæ memoratæ Leonis datæ ſunt, ut poſtea dicemus) Capraſii mors abſque dubio, triennio quod ab anno 445. ad 449. excluſis terminis numeratur, alliganda eſt, ut Theodorus Leontii ſucceſſor ſanctiſſimo ſeni morienti cum aliis Epiſcopis & Fauſto Abbate, adeſſe potuerit. Plenus igitur dierum prope centeſimum annum, ut ex dictis capite 3. colligitur, Capraſius migravit ad Dominum. Unde ſenem illum nominavit Sidonius in Euchariſtico:

. . . . *Quantos illa inſula plana*
Miſerit ad Cælos montes; quæ ſancta Capraſi Vita ſenis &c.

Anonymum vero, qui eiusdem vitam apud Surium & Barralium ſcribit, longe poſt illa tempora vixiſſe, inde conſtat, quod epochæ a Chriſti nativitate uſus nondum id temporis invaluerat. Immo ſatis imperitum ſe fuiſſe prodit. Tradit Capraſium una cum fratribus Honorato & Venantio, immenſa terrarum ac maris ſpatia vel ultra Nicomediam percurriſſe, ac poſtea Ciſalpinam Galliam petentes, tres ſimul Lerinam ingreſſos. Sed ex Hilarii oratione patet, illos in Peloponneſum tantum traieciſſe, ac Venantio Methone defuncto, Capraſium & Honoratum in Galliam reverſos in Lerinenſem eremum ſe contuliſſe. Sane nec conſtare ſibi ille auctor tempus mortis S. Capraſii ſignificat, dum ſcribit mortuum *circa* trigeſimum annum quinti ſæculi.

Ego quidem puto initium Epiſcopatus Maximi deprehendi ex homilia, quæ ſub titulo *de S. Maximo* inter conciones Euſebii Gallicani recenſetur tom. 5. Biblioth. PP. par. 1. editionis Colonienſis 1618. in qua de S. Maximo hæc recitantur: *Lerinenſis ſedem, immo latebram petit; ubi a mundi tamquam ab inimici periculis tutus, multis laboribus deſudatis, tamquam aliam in matrimonium ſumpturus, & quaſi annorum hebdomada tranſacta (nam plenis ſeptem annis ibidem Chriſti gregem pavit) Rachel acquiſiturus, præfertur inſulæ, præparatur Eccleſiæ*. Ex quibus colligitur Maximum ſeptem annis Lerinenſem Abbatem fuiſſe. Cum vero ſucceſſerit Honorato, an. 426. ad Epiſcopatum Arelatenſem evecto, ipſe anno præſenti 433.

fit

fit Epiſcopus Reiorum. Unde hoc ipſo anno Fauſtus eligitur Lerinenſium Abbas tertius. Franciſcus Fulvius Frugonius in libro Italice ſcripto, & quidem ſatis eleganter, de vita S. Maximi Reienſis, quem Trimegiſtum inſcribit, lib. 2. pag. 203. tradit eumdem viginti annos apud Lerinam moratum, antequam Honorato in præfectura inſulæ ſufficeretur. Addit pagina 275. poſt ſex luſtra duoſque inſuper annos a monachatu ſuſcepto, ad Reienſem cathedram evectum. Quare Frugonio auctore, anno 406. Maximus Lerinam petiit; anno autem 444. Epiſcopus conſecratus fuit, cum Abbas Lerinenſes rexiſſet annos decem & octo. Quæ ſane, ut pleraque alia quæ ibidem ſine teſte ſcribit, admitti nulla ratione poſſunt; ſeptem enim annos tantum Abbas fuit ex homilia memorata. Auctorem huius homiliæ, ex qua veritas ſtatutæ chronologiæ aperte deducitur, Baronius in notis ad Martyrol. ad diem 27. Novembris, ubi de S. Maximo agit, facit Eucherium Lugdunenſem: alii eam tribuunt Cæſario Epiſcopo Arelatenſi. Sed horum ſententia prorſus falſa eſt; nam Cæſarius natus eſt anno 470. ut dicemus. Baronius vero redarguitur, quod auctor ille dicat ſe ſub Maximi diſciplina fuiſſe. *Huius ergo tanti & tam præclari, quæſo ut nos ei diſcipulos meminerimus & filios*. At Eucherius non vixit ſub Maximo apud Lerinam; nam in Leronis inſula degebat, ut teſtatur S. Hilarius in oratione de S. Honorato: in quo erravit Voſſius libro 1. Hiſt. Pelag. cap. 8. quo loco etiam perperam negat Cæſarium inter Lerinenſes vixiſſe, ut hæc homilia haud illi adſcribenda videatur. Bene tamen ibidem Voſſius notat homiliam illam recitatam eſſe Reienſibus ex his verbis: *Quia ſuperius memoravimus quam magnifice inſulano illo ſtudio perfectionis vias cucurrit, plus eſt quod huc inſulam ipſam inſtitutis ac ſtudiis ſuis tranſtulit*. Quare Eucherio qui Lugdunenſis Epiſcopus fuit, tribui illa nullo modo poteſt, inquit Voſſius; ſed Fauſto danda eſt Reiorum Antiſtiti.

Et hoc ſane ex verbis eiuſdem Fauſti ibidem patet: *Merito*, ait, *ſe vobis imputet beata illa inſula ex hoc uno atque unico munere, licet multum erubeſcat ex altero*; ſcilicet Lerinam duos Reiis dediſſe Epiſcopos; Maximum, de quo iure gloriari poſſit, & Fauſtum ipſum, de quo erubeſcat, Quæ verba, ut erudite notat Sirmondus in notis ad Euchar. Sidonii num. 113. niſi unus Fauſtus modeſtiæ cauſa uſurpaſſet. Fauſtus itaque Ab-

ba s

bas renuntiatus, omnium virtutum Monaſteriarcham exibuit; & non modo numeroſum monachorum gregem, ſed nobiles etiam adoleſcentes ſanctioribus diſciplinis imbuebat. Hos inter fuit C. Sollii Appollinaris frater; unde illi poſtea gratiæ actæ in laudato carmine Euchariſtico. Auguſtinianam doctrinam de prædeſtinatione tum ad fidem tum ad gloriam, ſemper abhorruit impugnavitque. Etenim in epiſtola ad Græcum diaconum, quem illum ipſum nonnulli ſuſpicantur fuiſſe, qui poſtea Maſſiliæ Epiſcopus cum Fauſto Synodo Lugdunenſi interfuit, aperte neſcio quid in Auguſtino ſibi ac aliis diſplicere teſtatur. *In ſcriptis*, inquit, *S. Pontificis Auguſtini etiamſi quid putatur apud doctiſſimos viros eſſe ſuſpectum, ex his quæ damnanda iudicaſti, nihil noveris reprehenſum*. In Fauſti etiam gratiam Vincentius Lerinenſis anno ſequenti librum Commonitorii evulgavit, in quo ſectatores S. Auguſtini aperte hæreticos per ſummam iniuriam vocat.

Ceterum viginti & amplius annos Fauſtus Lerinenſes monachos gubernavit, & ob iuriſdictionem lites cum Theodoro Epiſcopo Foroiulienſi ſuſcepit; quæ poſtea in Synodo Arelatenſi III. præſide Ravennio Metropolita, deciſæ ſunt. Annus Synodi ignoratur. Cum vero Ravennius ab anno 449. ſederit, nec annum 462. attigerit (hoc enim tempore Leontius vivebat) intra illud tempus Concilium locandum eſt. Sirmondus qui acta illa Synodalia tomo 1. Conciliorum Galliæ publici iuris fecit, illum congreſſum anno 455. alligat. Sed coniecturis tantum, non certo argumento id ſtatui poteſt.

Iam vero de Vincentii Lerinenſis Commonitorio ſermo inſti- *Ann.*
tuendus eſt. In qua quidem re non modo Baronium, ſed om- 434.
nes fere Scriptores adverſarios habemus: quos tamen minus illum librum diligenter legiſſe probabimus. Nam non modo Semipelagianum ſe prodit, ſed diſertis verbis Auguſtini diſcipulos, ut mox dicebam, tamquam hæreticos traducit. Quo tamen omnis confuſio e medio tollatur, prius de doctrina libri dicemus, dein de auctore. Nam de iſto quæ apud ceteros Scriptores certa ſunt, incerta ſatis, ne falſa dicam, demonſtrabo. Prodiit hoc anno, auctore Peregrino Monacho, Commonitorium adverſus profanas vocum novitates; nam is plane volumini titulus præfixus eſt. Scriptum illud hoc anno, colligitur ex cap. 42. ubi laudat *Concilium ante triennium ferme in Aſia*

apud

apud Epheſum a ducentis fere numero ſacerdotibus adverſus Neſtorium celebratum : Cum vero Synodus anno 431. peracta ſit, anno 434. Commonitorium ſcriptum eſt. Huius operis unus ſcopus eſt, novitatem quamlibet doctrinæ eſſe ſuſpectam; antiqua tantum & communi auctorum ſenſu celebrata dogmata, retinenda ac defendenda. Porro hic Peregrini liber omnium laudes demeruit. Baronius in Annalibus ad hunc annum, & Poſſevinus in Apparatu, *aureum* volumen appellant: *parvum mole, virtute maximum* Bellarminus in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis: *validiſſimum* Gennadius: *nobiliſſimum* Sauſſaius ad 24. Maii in Martyrologio Gallicano: *longe optimum, eiuſque* lectionem non tantum *utilem*, ſed & *neceſſariam* Iohannes Coſterius, qui etiam idem volumen commentariis illuſtravit. Immo addit Baronius in notis Martyrol. ad diem 24. Maii, auctorem magnam ſui nominis in Eccleſia Catholica laudem reliquiſſe. At Voſſius magnus Scriptorum cenſor, in extremam prorſus opinionem de memorato Commonitorio deſcendit; hæc enim lib. 1. Hiſt. Pelagianæ cap. 9. ſcribit: *Iuſtæ nihilominus rationes ſunt, cur Commonitorii ſcriptorem non ſolum ab Auguſtiniana de prædeſtinatione ſententia abborruiſſe credamus, ſed etiam Commonitorium adverſus Auguſtinum ipſum, vel eos ſaltem qui Auguſtini ſententiam ſequerentur, ſcripſiſſe exiſtimemus*. Ego quidem ad Voſſii ſententiam plane acceſſiſſem, niſi tot delatæ a ſapientiſſimis Scriptoribus Commonitorio laudes religionem mihi pæne inieciſſent. Attamen cum inter opuſcula Proſperi legamus libellum ita inſcriptum: *Reſponſiones ad capitula obiectionum Vincentianarum*; & aliunde ſatis nobis probatum ſit, Lerinenſes a S. Auguſtini de prædeſtinatione ad fidem ſententia receſſiſſe; iure dubitandi occaſio datur, fueritne Vincentius Lerinenſis auctor Commonitorii, ille idem quem S. Proſper impugnavit. Ego quidem libere ſententiam promam, & niſi nobiſmet oculos eruamus, palam faciam, hunc Vincentium cum Hilario Arelatenſi, Fauſto Abbate, aliiſque ſyncellitis Lerinenſibus, contra S. Auguſtini de prædeſtinatione doctrinam conſpiraſſe; idque ex eiusdem verbis evincam. Quæ miramur non modo nuperos Scriptores, qui commentariis Commonitorium illuſtrarunt, non obſervaſſe, verum etiam nec ipſum Voſſium, qui non omnes illius libri nævos notavit.

Capi-

Digitized by Google

Capitale Maſſilienſium dogma fuit, communem omnino eſſe omnibus gratiam Dei; dari vero illam ſuiſmet viribus quærentibus, pulſantibus, petentibus. Legantur duo illius factionis coryphæi: Caſſianus lib. 12. de Inſtitut. cœnob. cap. 14. Fauſtus lib. 2. cap. 10. Huius ſane hæc verba ſunt: *Adiutorii itaque ſermo duos indicat, operantem & cooperantem, petentem & promittentem, pulſantem & aperientem, quærentem pariter & retribuentem. Hoc ſolum noſtrum eſt, ut qui pro fragilitate idonei non ſumus, ſaltem quærendi & pulſandi importunitate placeamus. Ubi erit ſedulitas miſerentis Dei, ſi cum perſona nihil mereatur indigni, & ad hoc deſideria accedant otioſi?* De univerſis vero hoc ipſum eos ſentire ſcripſit Proſper ad Auguſtinum: nempe *ad hanc gratiam qua in Chriſto renaſcimur, pervenire per naturalem ſcilicet facultatem, petendo, quærendo, pulſando; ut ideo accipiat, ideo inveniat, ideo introeat, quia bono naturæ bene uſus, ad iſtam ſalvantem gratiam initialis gratiæ ope meruerit pervenire*. Hanc vero ſententiam reiecerat S. Doctor cap. 23. de Dono perſeverantiæ his verbis: *Attendant ergo quomodo falluntur qui putant, eſſe a nobis, non dari nobis, ut petamus, quæramus, pulſemus & hoc eſſe dicunt, quod gratia præceditur merito noſtro, ut ſequatur illa, cum accipimus petentes, & invenimus quærentes, aperiturque pulſantibus: nec volunt intelligere etiam hoc divini muneris eſſe ut oremus, hoc eſt petamus, quæramus, atque pulſemus*. Eumdem Semipelagianorum errorem damnat Synodus Arauſicana canone VI. Rurſus iidem negabant gratiam Dei eſſe donum *ſpeciale & perſonale*, volentes eam omnibus dari. Hinc Fauſtus lib. 1. cap. 15. ait *non ſpecialem eſſe circa credentes Dei munificentiam*; & apud Maxentium in Reſp. ad epiſt. Hormiſdæ ait: *Sed dicis quia non omnibus detur, ſed donum ſit perſonale credulitas, & illis tantum credere ſuppetat, quibus Deus ſpecialiter donavit ut crederent. Non ita eſt*. Audiamus iam Vincentium egregie his concinentem, dum irridet aſſerentes gratiam ſpecialem & perſonalem, ſubinferens dari petentibus, pulſantibus, quærentibus. Etenim in eodem Commonitorio cap. 37. ait: *Iam vero illis quæ ſequuntur promiſſionibus, miro modo incautos homines hæretici decipere conſueverunt. Audent etenim polliceri & docere, quod in Eccleſia ſua, ideſt in communionis ſuæ conventiculo, magna & ſpecialis*

cialis ac plane perſonalis quædam ſit Dei gratia ; adeo ut ſine ullo labore , ſine ullo ſtudio , ſine ulla induſtria , etiamſi nec petant , nec quærant , nec pulſent , quicumque illi ad numerum ſuum pertinent , tamen ita divinitus diſpenſentur , ut angelicis evecti manibus , id eſt angelica protectione ſervati , numquam poſſint offendere ad lapidem pedem ſuum . Quibus ultimis verbis ſententiam S. Auguſtini de prædeſtinatione & de dono perſeverantiæ reprehenſioni ſubiicit . In quo ſane culpandus eſt , quod Auguſtinianæ ſententiæ ſectatores hæreticos dixit , cum Semipelagiani doctiores Auguſtini ſententiam errorem , non hæreſim appellarint . Gennadius de Auguſtino loquens ait : *Error illius ſermone multo , ut dixi , contractus , lucta hoſtium exaggeratus , necdum hæreſis quæſtionem dedit* . Et Fauſtus in præfatione ad Leontium : *In condemnando prædeſtinationis errore concilium ſummorum Antiſtitum congregaſtis* . Porro Vincentius hæreticos nuncupat aſſerentes , *quamdam Dei gratiam eſſe ſpecialem & perſonalem , quæ ſine ullius laboris , ſtudii , & induſtriæ merito detur nec petentibus , nec quærentibus , nec pulſantibus* . An vero diſertius ſuam ſententiam potuerit exprimere , vel reapſe expreſſerit Fauſtus , certe non video .

Semipelagiani Auguſtinianæ de prædeſtinatione ſententiæ novitatem obiiciebant , dictitantes ipſorum opinionem veterum omnium Patrum unanimi conſenſu adprobatam . Ita de illis ad Auguſtinum ſcripſere Proſper & Hilarius . Quorum primus ait : *Obſtinationem ſuam vetuſtate defendunt , & ea quæ de epiſtola Apoſtoli Pauli Romanis ſcribentis , ad manifeſtationem divinæ gratiæ prævenientis electorum merita proferuntur , a nullo umquam Eccleſiaſticorum ita eſſe intellecta , ut nunc ſentiuntur , affirmant* . Quibus S. Doctor reſpondet lib. de Prædeſt. SS. cap. 14. *Si ergo huius ſententiæ defenſionem ex divinorum eloquiorum nos præcedentibus catholicis tractatoribus promerem , profecto hi fratres , pro quibus nunc agimus , acquieſcerent ; hoc enim ſignificaſtis literis veſtris . Quid igitur opus eſt ut eorum ſcrutemur opuſcula , qui priuſquam iſta hæreſis criretur , non habuerunt neceſſitatem in hac difficili ad ſolvendum quæſtione verſari : quod procul dubio facerent , ſi reſpondere talibus cogerentur ? Unde factum eſt ut de gratia Dei quid ſentirent , breviter quibusdam ſcriptorum ſuorum locis & tranſeunter attingerent* &c. Idem habet de Dono perſever.

ver. cap. 19. & 20. In fine vero huius ait : *Didicimus enim ſingulas quaſque hæreſes intuliſſe Eccleſiæ proprias quæſtiones , contra quas diligentius defenderetur ſcriptura divina, quam ſi nulla talis neceſſitas cogeret . Quid autem coegit loca Scripturarum , quibus prædeſtinatio commendata eſt , copioſius & enucleatius iſto noſtro labore defendi , niſi quod Pelagiani dicunt , gratiam Dei ſecundum merita noſtra dari ?* Ex quibus patet , S. Auguſtinum hanc novitatis ſuſpicionem paſſum ingenue fateri , ſe copioſius & enucleatius quam ceteri Patres ante ipſum Apoſtoli teſtimonia , queis gratuita prædeſtinatio adſtruitur , explicuiſſe , ut nove non nova tamen diceret . At Vincentius toto eo libro hoc unum urget , nihil noviter dicendum , non modo contra omnes , ſed nec præter omnes : unde ſunt illius verba capite 39. *Quicquid vero , quamvis ille ſanctus & doctus , quamvis Epiſcopus , quamvis confeſſor & martyr , præter omnes aut etiam contra omnes ſenſerit , id inter proprias & occultas & privatas opiniunculas , a communis & publicæ generalis ſententiæ auctoritate ſecretum ſit ; nec cum ſummo eternæ ſalutis periculo , iuxta ſacrilegam hæreticorum & ſchiſmaticorum conſuetudinem , univerſalis dogmatis antiqua veritate dimiſſa , unius hominis novitium ſectemur errorem .* Hæc contra Auguſtinum dicta fuiſſe quibusdam forte videbuntur , quibus tamen nec conſentio nec repugno .

Verum quanta arte idem Vincentius Cæleſtini literas , adverſus Semipelagianos in favorem Proſperi & Hilarii datas , contra eumdem Proſperum ſocioſque , vana quidem ſed arguta interpretatione detorqueat , videamus . Igitur circa finem libri , quo vetuſtatem novitati ſemper præferendam oſtendat , poſt Syxti viventis decretum , deceſſoris Cæleſtini ſententiam hanc profert: *Sed & S. Papa Cæleſtinus pari modo eademque ſententia . Ait enim in epiſtola quam Gallorum ſacerdotibus miſit , arguens eorum conniventiam , quod antiquam fidem ſilentio deſtituentes , profanas novitates exſurgere paterentur ; merito , inquit , cauſa nos reſpicit , ſi ſilentio foveamus errorem . Ergo corripiantur huiuſmodi : non ſit his liberum habere pro voluntate ſermonem .* Hæc eſt illa celebris Cæleſtini epiſtola , qua S. Auguſtinum miris præconiis effert ; uti pluribus dictum eſt ad annum 432. Hæc cum legiſſet Baronius , in notis ad diem 24. Maii ſcripſit pro Vincentio : *Hic non tantum non impugnavit*

Digitized by Google

defenſores S. Auguſtini , ſed magnopere laudavit . Nam in libro quem ſcripſit adverſus hæreſes capite 43. vehementer commendavit Cæleſtini Romani Pontificis epiſtolam , in defenſionem ſcriptorum S. Auguſtini datam ad Epiſcopos Galliarum adverſus eos qui tanti Patris doctrinam auſi fuerant impugnare . Verum eruditus hic Scriptor , qui Fauſtum Abbatem vulpeculam dixit in Annalibus ad annum 490. Vincentii ſub eodem Monachi , ut volunt , artem non detexit . Et ut verum fatear, & ipſe quoque initio Vincentium ex hac ab eodem laudata epiſtola Semipelagianiſmi ſuſpicione abſolvebam . Itane eas literas commendaret , queis Cæleſtinus Semipelagianorum in Auguſtino impugnando inſolentiam perſtringebat ? Sed dum ſequentia attentius legi , Vincentii artem novi . *Hic aliquis fortaſſe* , inquit , *addubitet , quinam ſint illi , quos habere prohibeat liberum pro voluntate ſermonem; vetuſtatis prædicatores , an novitatis inventores ? Ipſe dicat , & dubitationem legentium ipſe diſſolvat* . Etenim Proſper & Hilarius, in favorem Auguſtinianæ ſententiæ Cæleſtini literas producebant , quas Romam profecti ipſimet impetrarant . Semipelagiani vero negabant literas illas Auguſtinum laudantes , in favorem librorum poſteriorum , in quibus ille nova docebat , ſcriptas fuiſſe , ſed in commendationem priorum voluminum , in quibus cum ceteris Patribus veterem ſententiam tenebat . Proſper in fine libri con. Collatorem ait illos dixiſſe: *iſtam in Sanctum Auguſtinum laudationem pro anteriorum ſcriptorum meritis fuiſſe collatam*. Hoſce autem anteriores libros , ut pote vetuſtati conſentientes, adverſariis acceptos fuiſſe ſcribit Hilarius ad Auguſtinum . *Hoc enim* , ait , *& illis locis tuorum opuſculorum , & aliorum quæ perſequi longum eſt , ſe demonſtrare teſtantur* . Itaque Vincentius urget , quinam ſint illi , quos Cæleſtinus iubet ne libere loquantur ex ipſo Cæleſtino cognoſcendum: Sequitur enim : *Deſinat , ſi ita res eſt , ideſt ſi ita eſt , ut apud me quidam Urbes & provincias veſtras criminantur , quod eas quibusdam novitatibus conſentire noxia ſimulatione faciatis ; Deſinat itaque , inquit ſi ita eſt , inceſſere novitas vetuſtatem* . Videas quomodo Proſperum & Hilarium deſpicit . Inducit enim Cæleſtinum dicentem de illis, *ut apud me quidam criminantur* ; cum tamen Cæleſtinus non vago quodam nomine ſed proprio , illos cum laude appellet: *Filii noſtri præſentes Proſper & Hilarius,* quo-

quorum circa Deum ſolicitudo laudanda eſt . At hos quos Pontifex laudat, Vincentius vocat criminatores. Rurſus Proſper & Hilarius, Caſſianum, Fauſtum, & ipſum etiam Vincentium (quos omnes fuiſſe presbyteros ex noſtra hiſtoria patet, in qua ex teſtimoniis veterum id ſæpe inſertum eſt) paucoſque inſuper alios apud Cæleſtinum accuſarunt, quod S. Auguſtini doctrinam iniuriis laceſſerent. Audiatur Cæleſtinus: *Filii noſtri præſentes Proſper & Hilarius, quorum circa Deum noſtrum ſolicitudo laudanda eſt, tantam neſcio quibus presbyteris illic licere, qui diſſenſioni Eccleſiarum ſtudeant, ſunt apud nos proſecuti, ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant prædicare adverſantia veritati* . At Vincentius, quo contra Proſperum integræ non modo Urbes, ſed & Galliarum provinciæ ſtare credantur, fingit illum criminatum fuiſſe *Urbes & provincias* . Itane Vincenti, *neſcio quos presbyteros Urbes & provincias* vocas? Proſper & Hilarius non Epiſcopos accuſarant, quod Gallicanas provincias quibuſdam novitatibus conſentire noxia ſimulutione facerent, uti perperam ſcribit Vincentius, quo duos illos Lerinenſium ac Maſſilienſium delatores in Epiſcoporum invidiam trahat; ſed neſcio quos presbyteros tantum detulerant. At ipſius Cæleſtini ſententia fuit, Epiſcopis eos tumultus imputandos. *Sed veſtræ*, inquit, *dilectioni iuſtius imputamus, quando illi ſupra vos habent copiam diſputandi. Legimus ſupra magiſtrum non eſſe diſcipulum, hoc eſt non ſibi debere quemquam ad iniuriam doctorum vindicare doctrinam* &c. Iam vero Sanctum Auguſtinum, qui ad ſuperos abierat, antiquis magiſtris adnumerabat: unde novos doctores Fauſtum, Caſſianum, Vincentium, illum arguentes reprehendit illis verbis; *deſinat, ſi ita res ſunt, inceſſere novitas vetuſtatem*: & cap. 2. poſt laudatum Auguſtinum addit: *Unde reſiſtendum talibus, quos male creſcere videmus*.

Rurſus Vincentium colluſionis cum Fauſto ſuo Abbate alio argumento reum oſtendo; quod poſtea a Voſſio etiam vidi adnotatum. Cur enim Vincentius intra unum & alterum verſum reponit, *Si ita res eſt*? Repeto illius verba: *Deſinat*, inquit, *ſi ita res eſt, ideſt ſi ita eſt, ut apud me quidam Urbes & provincias veſtras criminantur, quod eas quibuſdam novitatibus conſentire noxia diſſimulatione faciatis*; *Deſinat itaque*, inquit, *ſi ita res eſt, inceſſere novitas vetuſtatem*. Urgendo

to-

toties illud, *ſi ita eſt*, falſum ſe denotare ſignificat Proſperi & Hilarii delationem, ſeu Pontificem literas illas tranſmiſiſſe innixas tantum delationi illorum: de cuius veritate haud diligentius quærere inſuper volens, illa verba inſeruit, *ſi ita res eſt*; quæ forte toties Proſpero veluti in faciem illidit, ut accuſatorem in Cæleſtini decreto perperam gloriatum oſtendat. Tandem Vincentius, ſuiſmet veluti armis Proſpero reiecto, exclamat: *Ergo hæc fuit Beati Cæleſtini ſententia, non ut vetuſtas ceſſaret obruere novitatem*: hoc eſt non ut nos qui veterem ſententiam aliorum Patrum ſequimur, ceſſaremus obruere novitatem Auguſtinianæ opinionis; *ſed potius novitas deſineret inceſſere vetuſtatem*: nempe potius nova Auguſtini, & ſectatorum Proſperi & Hilarii doctrina deſineret inceſſere vetuſtatem ſententiæ Caſſiani, Fauſti, & neſcio quorum presbyterorum. Quis ad iſta non hæreat? Nam eo ipſo loco, ubi Baronius, Suarius, Vaſquez, & fere omnes putarunt, defendi ab illo Auguſtinianæ doctrinæ ſectatores, hos ipſos criminatores urbium ac provinciarum vocat, Cæleſtini Pontificis verba arguta arte prævertit, atque contra illos eiusdem ſententiam detorquet, in quorum favorem lata fuit. Hæc de Commonitorio Vincentii noſtra ſententia eſt; quam Auguſtinianæ doctrinæ cultus, ac veritatis amor invito prorſus extorſit; non quod idem volumen ex loco honoris, quo nobiles Scriptores illud evexere, deiectum velim. Vincentio idem quod chymicæ artis profeſſoribus, contigit; quorum labor cum ad aurum conficiendum collimaret, licet intento fine fraudati ſint, utilia tamen medicamina reperere, auro ipſo longe pretioſiora. Ita ille, cum Auguſtini fortaſſe doctrinam de prædeſtinatione veluti per cuniculos eo opuſculo ſubruere tentaret, ceteras hæreſes a fundamentis evertit; at Auguſtini doctrinam, quæ catholica ſemper fuit, nec loco quidem movit.

Hic idem Vincentius contra Proſperum alioſque abſurdiſſima quædam afferta publicavit, quaſi ab Auguſtinianis illa eadem defenderentur. At haſce calumnias idem Aquitanus ſolide reiecit edito libello, cui titulus: *Reſponſiones ad capitula obiectionum Vincentianarum*. In præfatione hæc contra Vincentium ſcribit: *Quidam Chriſtianæ ac fraternæ caritatis obliti, in tantum exiſtimationem noſtram quoquo modo ſtudent lædere, ut ſuam ſe evertere nocendi cupiditate non videant. Contexunt enim,*

Digitized by Google

enim, & qualibus poſſunt ſententiis comprehendunt ineptiſſimarum quarumdam blaſphemiarum prodigioſa mendacia, eaque oſtendenda & ingerenda multis, publice privatimque circumferunt. Addit etiam ibidem, ſe fidem contra Pelagianos *ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate* defendere. Unde a Cæleſtino Romæ eidem iniunctum videtur, ut in Galliis contra novos Maſſilienſium conatus excubaret: quod eidem ſummæ gloriæ vertitur. Quippe qui laicus probatæ adeo fidei atque doctrinæ eſſet, ut tanti negotii onus illius humeris ab Apoſtolica Sede imponeretur. Baronius ad diem 24. Maii in Martyrologio, Vincentium alterum Gallicanum presbyterum auctorem obiectionum, quas laudatus Proſper refutavit, affirmat, teſtatus *eodem ſæculo alterum Vincentium claruiſſe in Gallia, de quo idem Gennadius ſcribit eodem lib. cap. 8. cui potius opus illud tribuendum putarem*. Sed non video, quo iure in Vincentium presbyterum id devolvi poſſit, de quo nulla ſuſpicio nec umbra Semipelagianiſmi nobis conſtat; (nam illius interpretationes in pſalmos interiere) cum de Vincentio vulgo Lerinenſi tanta non dicam præſumptio ſit, ſed evidentia, ut fuſius probatum eſt. Præterea Vincentius de quo cap. 80. ſcribit Gennadius, iunior eſt; convixit enim eidem Gennadio, quem ſe etiam audiviſſe teſtatur. Floruit vero Gennadius ſexaginta & amplius annis poſt Gallicanos illos de gratia tumultus, vivente Proſpero circa annum 426. excitatos. Tradit ibi Gennadius, ſe præſente, Vincentium legiſſe expoſitiones memoratas *ſancto homini Dei Cannato*. At hic ſucceſſit Græco Epiſcopo Maſſilienſi anno circiter 480. ex tabulis Sammarthanis; ut plane obiectiones a Proſpero reiectæ illi Vincentio minime attribui poſſe videantur.

Hæc quidem dicta ſint de doctrina Commonitorii, cuius Vincentium fuiſſe auctorem ex Gennadio habemus lib. de Script. illuſtr. c. 64. Modo an Lerinenſis Monachus fuerit, & qualis, videndum eſt. Etenim auctor ſe initio *Peregrinum* vocavit; primus autem eiusdem nomen Gennadius publicavit. Sauſſarius in Martyrologio Gallicano ad diem 24. Maii, quem communiter alii ſequuntur, & ante docuerat Barralius in chronologia Lerinenſium, tradit Vincentium Lerinenſem Monachum, cuius memoria IX. Kal. Iunias in Martyrologio celebratur, fuiſſe fratrem germanum S. Lupi Trecenſis Epiſcopi, ut ex epiſtola Eucherii de laude eremi ad Hilarium colligitur: ubi recitans egre-

egregios Monachos Lerinæ, inter alios Vincentium nominat. Eucherii verba ſunt de Lerina loquentis: *Hæc nunc ſucceſſorem eius tenet Maximum nomine clarum, quia poſt ipſum meruit adſciri. Hæc habuit reverendi nominis Lupum, qui illum nobis ex tribu Beniamin lupum retulit. Hæc habuit germanum eius Vincentium, interno gemmarum ſplendore perſpicuum. Hæc nunc poſſidet venerabilem dignitate Capraſium, veteribus ſanctis parem. Hæc nunc habet ſanctos ſenes illos, qui diviſis cellulis, Ægyptios Patres Galliis noſtris intulerunt.* Cum Eucherius illam epiſtolam dictavit, duo illi fratres Lupus & Vincentius non amplius in ſeceſſu Lerinenſi degebant. Nam Maximum, Capraſium, alioſque Lerina habebat, dum illa Eucherius ſcribebat; eamdem vero ait, habuiſſe Lupum & Vincentium. Illa epiſtola data eſt anno 426. vel initio anni 427. cum Hilarius ab Honorati latere, quem initio epiſcopatus Arelatem comitatus fuerat, diſcedens, iterum Lerinæ ſe ſe reſtituit; ut ibidem Eucherius ipſe fatetur: *Horum tu mi cariſſime Hilari, redditus inſertuſque conſortio, plurimum tibi, plurimum etiam illis contuliſti, qui nunc pro reditu tuo alacri exultatione lætantur.* Hilarium vero circa initia epiſcopatus Honorati, ſe Lerinæ iterum reddidiſſe teſtatur S. Honoratus Maſſilienſis cap. 2. de Vita Hilarii apud Surium 5. Maii: & ipſe Hilarius in oratione de S. Honorato c. 28. ait: *Ab inſula cui me, derelictis epiſcopatus eius principiis, ſecreti amore reddideram, non audeo dicere neſciens, fortaſſe præſcius amovere ſatagebat.* Quare manifeſtum eſt, anno 426. quo exeunte Honoratus ſedebat novus Arelatenſis Epiſcopus, Lupum & Vincentium, Eucherio Monacho teſte, Lerinam non incoluiſſe. Ex altera vero parte auctor Commonitorii ſe Monachum fatetur, cum ſcriberet illud volumen anno 434. ut ex ipſius verbis initio ſtatim apparet: *Locus autem, quod urbium frequentiam turbaſque vitantes, remotioris villulæ, & in ea ſecretum Monaſterii incolamus habitaculum* &c. Quibus verbis Scriptor Monachum quidem ſe profitetur, at non Lerinenſem. Tradit enim ſe *remotioris villulæ, & in ea ſecretum Monaſterii incolere habitaculum.* At in Lerina nulla villa erat, ſed tantum Monachorum cellulæ tota inſula diſperſæ. Antequam enim S. Honoratus, ſub cuius diſciplina Lupus eiuſque frater Vincentius vixere, Lerinam appelleret, hæc a nullo habitabatur: unde Hila-

larius in oratione de S. Honorato. cap. 12. Lerinam dixit *vacantem inſulam ob nimietatem ſqualloris, & inacceſſam venenatorum animalium metu*. Quare nec ante Honorati adventum, nec poſtea ulla ibidem villula exſtructa fuit; ſed tota ubique inſula, exſtructis cellulis, unum veluti Monaſterium evaſit.

Ex his colligimus, Vincentium auctorem Commonitorii, cum hoc opus literis mandabat, nondum fuiſſe monachum Lerinenſem. Credo eumdem in Maſſilienſi quodam Monaſterio degiſſe. Nam Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis in præfatione ad librum quæſt. novi & veteris teſtamenti, his Solonium alloquitur: *Cum te illic* (nempe apud Lerinam) *beatiſſimi Hilarii tunc inſulani tyronis; ſed iam nunc ſummi Pontificis doctrina firmaret per omnes ſpiritualium rerum diſciplinas, ad hoc etiam te poſtea conſummantibus ſanctis viris Salviano atque Vincentio, eloquentia pariter ſapientiaque praeminentibus* &c. At Salvianus Maſſiliæ presbyter morabatur, a quo & a Vincentio inibi monacho, Salonius e Lerinenſi ſeceſſu in continentem profectus, ſanctiores diſciplinas didicit. Video poſſe quempiam dicere, Vincentium Lupi Trecenſis fratrem e Lerinenſi cœnobio egreſſum diu in Maſſilienſi Monaſterio habitaſſe, ac poſtea veteres Lerinæ cellulas repetiiſſe. Ut ut ſit de hoc, illud certo conſtare videtur, Vincentium Commonitorii ſcriptorem apud Lerinenſes diem obiiſſe. Illum enim Lerinenſem vocat Gennadius, omnium vetuſtarum ſchedarum indagator diligentiſſimus, qui in proxima Maſſilienſi Urbe vixit. Et P. Macedo vir ſatis ſuperque ſuo nomine illuſtris mihi teſtatus eſt, ſe Lerinenſis Monaſterii in Galliis antiquiſſimi fama permotum illuc divertiſſe, ac Vincentii monachi reliquias nobili loco repoſitas ſupplicem veneratum. Illius etiam nomen ſacris Romanæ Eccleſiæ faſtis adſcriptum legitur IX. Kal. Iunii. Nulla tamen per nos Vincentii ſive eruditioni ſive ſanctitati iniuria importatur, dum illum cum iis Maſſilienſibus cenſuimus, qui Semipelagiani vulgo audiunt. Neque enim iſti erant id temporis hæretici, ſed viri doctiſſimi, ac ſanctiſſimi quos S. Auguſtinus *fratres ac dilectores ſui*, Proſper vero, licet alias eorum hoſtis, *ſanctos, honoribus & meritis claros; & egregios in omnium virtutum ſtudio viros*, honoris cauſa appellabant; uti cap. 5. notavimus. Quis autem neſciat Hilarium Arelatenſem, Iohannem Caſſianum, ac Fauſtum Reienſem, adhuc in vivis magna in æſtimatione in Gal-

Digitized by Google

liis fuiſſe, mortuos vero, Arelate, Maſſiliæ, & apud Reios uti Sanctos cœli, cum tamen iidem fuerint Semipelagianæ ſcholæ magiſtri? Tunc ab Auguſtino in controverſia de prædeſtinatione ad fidem recedebant, quando fas erat, ea de re in utramque partem diſputare. Anno enim demum centeſimo ab Auguſtini obitu, S. Doctoris ſententia in Arauſicana Synodo inter fidei canones relata eſt. Laudati vero Patres Pelagianos quidem acerrime inſectabantur. Iohannes Caſſianus lib. 1. de Incarnat. cap. 3. Pelagium refellit. Idem præſtat Fauſtus lib. 1. de Gratia & lib. arbitrio cap. 1. Gennadius tres contra eumdem hæreſiarcham libros ſcripſit. Hilarius in plenaria Galliæ Synodo Legatos in Britanniam contra Pelagii ſectatores deſtinavit. Vincentius etiam in Commonitorio cap. 14. ait: *Contra reclamant ranæ quædam & muſcæ moritura*. Et cap. 34. *Quis enim umquam*, ait, *ante profanum illum Pelagium, tantam virtutem liberi præſumpſit arbitrii, ut ad hoc in bonis rebus per actus ſingulos adiuvandum neceſſariam Dei gratiam non putaret? Quis ante prodigioſum diſcipulum eius Cæleſtium, reatu prævaricationis Adæ omne humanum genus denegavit adſtrictum?* Hi quidem omnes, licet Pelagium execrabantur, quod etiam teſtatur Proſper contra Ingratos, S. Doctoris tamen ſententiam de prædeſtinatione ad primam gratiam admittere recuſabant: quædam enim humana merita eidem præmittebant, ne inertibus & otioſis Dei munera tribui viderentur. Gabriel Vaſquez magnus Theologus, ac in Semipelagiana hiſtoria ſumma cum laude verſatus ſcripſit, omnes fere Epiſcopos Galliarum ad Semipelagianos acceſſiſſe; ut c. 5. notavimus. Quare cum in omnium pæne ſententia, illa Auguſtini doctrina de efficaci electione ad primam gratiam *contraria putaretur Patrum opinioni, & eccleſiaſtico ſenſui*; teſte Proſpero in epiſtola ad eumdem S. Doctorem: & *præter paucos* reliqui uno conſenſu contra eumdem conſpirarent; quid mirum, ſi Vincentius qui toto eo eruditiſſimo ac elegantiſſimo volumine unum hoc urget, nempe communem ſententiam *privatis opiniunculis*, ut eiusdem verbis utar, præponendam eſſe, ea in controverſia communi inter Galliæ Doctores ſententiæ ſibi inhærendum eſſe putaverit, relicta Auguſtini Africani opinione, quæ nova putabatur, & *contraria Patrum opinioni, & eccleſiaſtico ſenſui*? Hæc fuſius proſecutus ſum, quo nonnullorum querelis facerem ſatis, qui gran-

grandi piaculo aſtringi putant eum qui Vincentium Lerinenſem, eximiæ eruditionis ac ſanctitatis Patrem, in Maſſilienſium album refert, quaſi Semipelagiani id temporis hæretici fuerint, non vero viri ſupra ceteros in Galliis doctiſſimi ac ſanctiſſimi.

CAPUT XII.

De legatione Epiſcoporum Galliæ ad Britannos, ac Synodo Reienſi, Baronii ſententia expenſa. Iulianus Syxto P. repulſus. Annus mortis Cyrilli ſtatuitur. Pelagiani a Leone Magno apud Venetos repreſſi, & a Germano ex Britannia expulſi. Mors Germani, ac Adonis de eodem hiſtoria confutata. De anno obitus Caſſiani, aliaque de eodem Gueſnoy dicta reiecta.

HUcuſque continuata annorum ſerie Pelagianam hiſtoriam produximus: impoſterum quæ interpolatis quibusdam annis in veterum monumentis ea de re recitantur, deſcribemus. Subinde enim, velati e Veſuvio flammæ, novi Pelagianorum vel Semipelagianorum conatus erupere. Baronius ad annum 435. num. 16. alteram S. Germani Antiſiodorenſis in Britanniam navigationem ad Pelagianos exturbandos refert; quo etiam anno eiusdem mortem recitat. Eruditiſſimus Cardinalis immani Annalium deſcriptione, ac rerum geſtarum multitudine pœne obrutus, dum illas deſcribendas aggreſſus eſt, temporis anguſtiis preſſus, minus exactam chronologiæ rationem habuit: quam diligentiorem curam cum longe inferiori gloriæ portione poſteris dereliquit. Quæ ille de Germani novo in Britanniam itinere, ac de Pelagianis Epiſcopis in Synodo Reiorum damnatis ſcribit, paucis examinabimus. *Anno 435.*

Altero tantum ante obitum anno Germanum in Britanniam traieciſſe, ex Conſtantio omnes conſentiunt; diu vero eumdem poſt annum 435. vixiſſe, Uſſerius, Annales Trecenſes, ac Sigebertus cum Sigonio aliiſque tradunt. Cum anno 444. Hilarius Arelatenſis Synodum pro deponendo Celidonio Epiſcopo celebraturus eſſet, diu Germanum moras nectentem exſpectavit. Hoc teſtatum facit S. Honoratus Maſſilienſis in vita Hilarii apud Surium 5. Maii cap. 10. ubi ait: *Ubi eius* (nempe Germani) *adventus innotuit, flammata ad utrorſque nobilium & mediocrium ſtudia convolarunt, adſtruentes Celidonium interruptum*

ſuo adhibuiſſe conſortio, quod Apoſtolicæ Sedis auctoritas & canonum prohibent ſtatuta. Quare Celidonius deponitur; qui ſtatim Leonem Magnum appellans Romam ſe contulit. Quod ubi Hilario innotuit, *non hyemis aſperitatem, non alpium ſtridores attendens*, Romam & ipſe contendit. At Leo coacta Synodo, Hilario acriter increpito, Celidonio ſedem reſtituit. Hilarius vero, inquit Honoratus, *adhuc hyemis rigore ſæviente, quos ratione non flexerat, credidit derelinquendos*. Leo ea de re ad Epiſcopos Galliæ contra Hilarium literas dedit, quæ numero 81. inter Leonis epiſtolas habentur. Quo vero anno datæ ſint, deducitur ex literis Valentiniani Imperatoris, eadem in cauſa rogante Leone tranſmiſſis ad Atticum, qui Galliarum exercitus regebat. Datæ illæ ſunt VIII. Idus Iunii, Valentiniano Aug. VI. Coſ. nempe anno 445. Hinc Synodus Gallicana, cui Germanus adfuit, celebrata eſt anno ſuperiori 444. exeunte Autumno; ut initio Decembris Hilarius romanum iter aggreſſus fuerit, & anno proximo cauſa cadens, adhuc hyeme ſæviente, Arelatem redierit. Quare novennio ultra annum 435. Germanum ſuperſtitem habemus.

Ann. 439. Idem Scriptor Annalium anno 439. num. 44. recitat ab Hilario Arelatenſi Synodum apud Reios in Gallia coactam, in qua ſatis optime de Pelagianis Epiſcopis conſultum fuiſſe his verbis narrat: *Accidit enim, ut cum his temporibus nonnulli Epiſcopi qui ſectati eſſent Pelagium, ad Eccleſiam ſe redire pœnitentes ſimularent, iis omnem recipiendi ſedem ſpem ademerint iidem Patres, qui ipſi Concilio Reienſi interfuerunt*. Rurſus: *Præter ea autem quæ de ordinatione perperam facta Epiſcopi Ebredunenſis in hac tractata ſunt Synodo, de illis etiam actum Epiſcopis, qui ex hæreſi vel ſchiſmate ad Eccleſiam redirent: qui quo loco eſſent habendi, Patres matura conſultatione definiverunt. Egerunt & de exequiis defunctorum Epiſcoporum*. Verum unde contra Pelagianos Epiſcopos aliquid ab Synodo Reienſi ſtatutum fuiſſe collegerit, prorſus non video. Etenim nulla in eo Patrum congreſſu Pelagianorum mentio fit. In errorem forte Baronium duxit Collector Conciliorum, quod iſte in indice capitum ſic tertium prænotavit: *De hæreticis & ſchiſmaticis Epiſcopis, ſi ad Catholicam fidem venerint, quid obſervari debeat*. Sed plane inepte. Nam in eo tertio capite de uno Armentario Epiſcopo Ebredunenſi ſermo fit, & eo quidem

pu-

punito, non ob Pelagianiſmum, ſed quod idem contra canonum decreta a duobus tantum Epiſcopis conſecratus fuerat. Statuitur autem eumdem poſſe in aliqua parochia, cum facultate Epiſcopi, titulo Chorepiſcopi habitare, præterquam in provincia maritima alpina, a qua ille removebatur; neque presbyterum poſſe ab ipſo conſecrari, itemque alia nonnulla, nempe de loco &c. De Pelagianis vero Epiſcopis nec verbum quidem.

Iulianus Pelagianus hoc anno 439. ad Epiſcopatum Æclanenſem, ex quo olim deiectus fuerat, irrepere tentavit. Sed Leo Archidiaconus callidiſſimi hæretici conatus eluſit, egitque cum Syxto Pontifice, ut a ſimulata Pelagiani hominis pœnitentia ſibi atque Eccleſiæ caveret. Narrat hæc Proſper in Chronico his verbis ad Conſulatum Theodoſii XVII. & Feſti: *Hac tempeſtate Iulianus Æclanenſis, iactantiſſimus Pelagiani erroris aſſertor, quem dudum amiſſi epiſcopatus intemperans cupido exagitabat, multimoda arte fallendi correctionis ſpeciem præferens, molitus eſt in communionem Eccleſiæ irrepere. Sed his inſidiis Syxtus Papa diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens, nullum aditum peſtiferis conatibus patere permiſit; & ita omnes catholicos de reiectione fallacis beſtiæ gaudere fecit, quaſi tunc primum ſuperbiſſimam hæreſim Apoſtolicus gladius detruncaſſet.* Noverat olim idem Syxtus Pelagianos dolos, uti explicuimus ad annum 418. Hic anno ſequenti V. Kal. Aprilis diem obiit, *Ann.* 440.
inter Divos relatus; etenim ipſa die celebris in martyrologiis eiusdem memoria recolitur. Cum adhuc presbyter eſſet, Pelagiani magni illum momenti patronum iactabant, cum ſub Zoſimo pæne omnibus Romæ impoſuerant. Sed per Africanos Patres hæreticorum dolis detectis, Syxtus omnium primus coram univerſo populo Romano, post Pontificem in Pelagianos anathema pronuntiavit: & quo apud Afros conceptam forte de ſe ſuſpicionem tolleret, prolixiores ad Auguſtinum & Alipium literas dedit, in quibus divinam gratiam ſolide propugnabat. Quas cum legeret S. Doctor, ingenti lætitia ſe affectum ſcribit epiſt. 104. ad Syxtum. *Quanta*, inquit, *nos putas iſta tua prolixiora ſcripta vel exultatione legiſſe, vel cura, ut legatur, quibus valuimus aliis obtuliſſe, atque adhuc quibus valemus offerre: Quid enim gratius legi vel audiri poteſt, quam gratiæ Dei tam pulchra defenſio adverſus inimicos eius, ex ore eius qui eorumdem inimicorum magni momenti patronus ante*

te iactabatur ? Ad hunc poſtea S. Auguſtinus ſcripſit epiſtolam 105. in quam veluti in valentiorem ſuccum , totam de divina gratia doctrinam congeſſit . Extant etiam huius Syxti III. pro peccato originali adverſus Pelagianos carmina quædam , quæ lapidi in Baſilica Conſtantiniana incidenda iuſſit , & in Eccleſiaſticis Annalibus recitantur . Circumferuntur etiam nonnulla opuſcula ſub nomine Syxti , nempe liber de Divitiis , alter de Caſtitate , itemque epiſtola de malis Doctoribus . Sed hæc volumina Pelagiano cœno fœdata , haud Sancto Pontifici adiudicanda eſſe tradidere olim Cardinales Baronius & Bellarminus; quibus omnes conſentiunt . Scribit Photius Cod. LIV. *Lectus eſt liber contra Pelagianam & Cæleſtianam hæreſim , cuius hæc inſcriptio* . Exemplar actorum ab Occidentis Epiſcopis adverſus Neſtoriana dogmata . *Hic refert eamdem eſſe Neſtorianam & Cæleſtianam hæreſim , teſtemque laudat Cyrillum Alexandrinum Epiſcopum , ad Theodoſium Imperatorem Neſtorianam & Cæleſtianam hæreſes conſpirare ſcribentem* . Hanc Synodum mortuo Cæleſtino , a Syxto ſucceſſore initio ſtatim initi Pontificatus celebratam exiſtimo . Nec enim ea Synodus poſteriori tempori deputanda eſſe videtur , cum nullos amplius tumultus Pelagiani ac Neſtoriani cierent . Syxtus anno inſequenti die natalitio Synodum de more Romæ coegit ; ut patet ex eiusdem literis ad Cyrillum & Iohannem Antiochenum , ſcriptis XV. Kal. Octobris , Theodoſio XIV. & Maximo Coſſ. in qua Synodo de Neſtorianis ac Pelagianis actum fuit .

Succeſſit Leo , a rerum geſtarum gloria Magnus nuncupatus; unus ſane eccleſiaſticæ navi , ingruentibus undique periculoſiſſimis tempeſtatibus , regendæ par . Etenim ipſo regnante , non modo Attila Duce ferociſſimæ nationes in Italiam irruentes , nobiliſſimæ provinciæ miſerrimam cladem intulerunt ; verum etiam Manichæi & Pelagiani , veteri illam peſte afflare pertentarunt . Utrique tamen malo Leo occurrit animo periculis omnibus ſuperiore . Hæreticos dudum inſectatus fuerat . Illius enim adhortatione Caſſianus ſeptem adverſus Neſtorium libros vulgavit ; in quibus etiam Pelagianos proſcidit ; & ut dictum eſt , Iuliano in catholicam communionem repenti aditum præcluſerat . Ubi vero Apoſtolicam Sedem tenuit , in eoſdem etiam veluti de ſuperiori loco fulmina eiaculatus eſt . Teſtatur hoc Proſper lib. de Promiſ. Dei dimid. temp. cap. 6. *In Italia nobis apud Campa-*

niam

Digitized by Google

niam conſtitutis, dum venerabilis, & apoſtolico bonore nominandus Leo Manichæos ſubverteret, & contereret Pelagianos, & maxime Iulianum. Hæc vero contra Pelagianos peracta eſſe a Leone anno 443. colligo ex Chronico Proſperi, qui Maximo & Paterno Coſſ. ſcribit: *Leo Papa contra Manichæos Romæ latitantes inſurgit, codices eorum igni abſumit*. Baronius anno 444. num. 8. quem ſecuti ſunt Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 32. Uſſerius & ceteri, arbitratur Leonem in Campaniam adverſus Iuliani inſidias Proſperum deſtinaſſe; idque ex relatis verbis ex libro de Promiſſionibus Dei parte 3. colligere ſe dicunt. Verum ille Auctor non a ſe, ſed a Leone Manichæos ac Pelagianos contritos ſcribit. Et licet ille liber inter opuſcula S. Proſperi Aquitani legatur, haud illi tamen adſcribendum puto; ſed Proſpero alteri Africano; ut ſuo inferius loco probabo, ubi de libris Proſperi iudicium promam. Photius Cod. LIV. ſcribit, Proſperum poſt repreſſos a Septimio Epiſcopo & Leone Pelagianos, Romæ plures liberius pro hæreſi loquentes confutaſſe. Verba eius ſunt: *Romæ etiam quidam pro hæreſi* (Pelagiana) *libere locuti ſunt; quos Proſper homo ſane divinus, libellis adverſus eos in vulgus editis facile diſſipavit extinxitque, Leone etiamnum, quem diximus, Romanam Sedem gubernante*. Ceterum nulli ſunt libri Proſperi contra Pelagianos. Cum Photius eos libellos vocet, intellexiſſe puto eos, quos in Gallia contra Semipelagianos evulgavit; quos tamen ante Leonis Pontificatum ſcriptos eſſe mihi pæne compertum eſt. Contra Ingratos vero lepidum illud carmen Romæ eumdem ſcripſiſſe, unus Uſſerius ſine teſte affirmat p.380. Scribit etiam idem Photius Leonem ferventi zelo contra renaſcentem Pelagianorum hæreſim depugnaſſe, addens: *Scripſit & Leo Romanus de Pelagianis converſis oportere, ſi iam redeuntes recipi velint, ſcriptis opinionem ſuam deteſtari*. Baronius ad annum 444. num. 8. ait hæc ſcripta Leonis deſiderari. Sed plane illa extant inter epiſtolas Leonis; quod paulo poſtea oſtendetur.

Anno 444. Cyrillus exactis in ſede Alexandrina duobus & triginta annis deceſſit, illique Dioſcorus ſubrogatus fuit. Pater Lupus in notis ad Synodum Calchedonenſem cap. 4. meuſque Panvinius in Chronico eccleſiaſtico, ſcribunt Cyrillum an. 447. obiiſſe. Bollandus vir numquam ſatis laudatus tomo 2. ad diem 28. Ianuarii in notis ad vitam Cyrilli §. 1. num. 6. ait: *Anno 444.*

for-

fortaſſis hoc 28. *Ianuarii anni* 445. *deceſſit*. Mortuo Theophilo anno 412. die 15. Octobris; uti libro 1. cap. 4. narravimus, tertia ab eiusdem obitu die Cyrillus in avunculi locum ſuffectus fuit; ac teſte Athanaſio ex Cyrilli ſorore Iſidora nepote, ſedit *magnæ Alexandriæ civitatis triginta & duobus annis Archiepiſcopus*: in libello ſupplici act. 3. Synodi Calchedonenſis. Quare noſtrorum Scriptorum chronologia de morte Cyrilli falſa eſt; alias ſediſſet annos 37. Sed ex eodem libello altera Bollandi opinio refellitur. Etenim Athanaſius conqueſtus de iniuriis ſibi a Dioſcoro poſt Cyrilli avunculi mortem irrogatis ait: *Omnia hæc adverſum me a reverendiſſimo & Dei amantiſſimo Dioſcoro perpetrata, in totis octo hodie annis eo circumveniente me, & inſidias faciente* &c. Porro hic libellus recitatus eſt die tertia Idus Octobris, Marciano Auguſto Conſule anno 451. quo die habita fuit actio tertia Synodalis Calchedone. At iuxta Bollandi ſententiam tunc annus ſeptimus fuiſſet a morte Cyrilli. Quare hic deceſſit anno 444. Unde anno 451. Athanaſio labebatur annus octavus ab obitu avunculi. Fuit Cyrillus vir doctrina ac ſanctitate illuſtris. Hæreticos nullo loco paſſus conſiſtere, graviſſimis eoſdem libris oppreſſit. Idem vero ob Pelagianos in Epheſina Synodo, cuius Præſes immo magna pars fuit, damnatos, ob Theodorum Mopſueſtenum ac Neſtorium eorumdem hæreticorum patronos confutatos, plurimum nobis commendandus venit. Uti enim Auguſtinus in Occidente, ita Cyrillus in Oriente orthodoxam religionem ſartam tectam ſervavit: Pelagianis ac Neſtorianis toto catholico Orbe proſcriptis.

Memoriæ mandatum eſt, Cæleſtinum Papam phrygium ad Cyrillum miſiſſe, quo maiori cum auctoritate in Epheſina Synodo Apoſtolicæ Sedis Legatum ageret. Theodorus Balſamon Patriarcha Antiochenus in Nomocanone tit. 8. cap. 1. ait: *Huius quoque temporis Patriarcha Alexandrinus ex præſenti edicto ius habet, ut cum phrygio celebret. Habuit autem hanc facultatem S. Cyrillus a Romano Papa Cæleſtino, quando fuit Epheſina Synodus adverſus Neſtorium*. Baronius ad annum 430. num. 26. ſcribit Cyrillum accepiſſe a Pontifice *phrygium, nempe ipſum pallium*. At phrygium mitram fuiſſe non pallium, recte oſtendit Henricus Spondanus ad eumdem annum in Epitome Annalium Cæſaris Baronii. In diplomate donationis Conſtanti-

ni

ni dicitur Imperator donaſſe inter cetera Pontifici *phrygium ideſt mitram, nec non & ſuperhumerale, videlicet lorum*. Idem tradit Sugerius Abbas in vita Ludovici Groſſi, aliique. Et quidem Patriarchæ Alexandrini ante Cyrillum, ab initio uſque Chriſtianæ religionis in Ægypto fundatæ, pallio utebantur; quod a D. Marco relictum, e demortui Patriarchæ collo a ſucceſſore ſumebatur; ut tradit Liberatus in Breviario cap. 20. Mitram phrygium inde appellatam putant Gretſerus in notis ad lib. 1. Codini de Officiis Aulæ & Eccleſiæ C. P. & Bullingerus lib. 1. de Veſte Pontif. c. 7. quod illud capitis integumentum opere phrygio elaboratum erat. Sed horum opinio mihi non probatur. Etenim cum veſtes etiam phrygio opere contextæ fuerint (de quibus l. 2. de Re veſtiaria c. 11. erudite agit vir clariſſimus nec umquam ſatis laudatus Octavius Ferrarius) phrygium iuxta eam ſignificationem acceptum, non magis capitis quam alterius partis tegumen expreſſiſſet. Quare mitram phrygium dictam exiſtimo, eo quod eadem erat peculiare tegumentum, quo Phryges capita operiebant. Hinc Latinus ille apud Virgilium Æneid. 9. ver. 616. exprobrat Phrygibus Æneæ ſociis, quod mitras in capite geſtabant.

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

O vere Phrygiæ, neque enim Phryges.

Tatianus Aſſyrius in libro adverſus Græcos, qui *florentiſſimus & inſignis* dicitur a Hieronymo in Catalogo Scriptorum, irridet Helenam, *quæ relicto flavicomo Menelao, mitrigerum & abundantem auro Paridem ſecuta eſt*; tomo 2. Bibl. Patrum pag. 177. edit. Colonien. 1618. Paridem Phrygium mitrigerum vocat a capitis tegumento Phrygiæ genti familiari. Iſidorus etiam libro 19. Originum cap. 21. ait: *Mitra eſt pileum Phrygium caput protegens*. Ex quibus ſatis ſolide probatur, mitram phrygii nomine appellatam, quod peculiare fuit apud Phrygios capitis integumentum, non autem quod phrygio opere contexta erat.

Cum Epiſcopus Altini Septimius animadvertiſſet, in noſtra provincia Veneta plurimos Clericos, in ſpeciem tantum damnatis erroribus Pelagianis, in Catholicorum conſortium receptos hæreſim clanculum reſtaurare, ſtatim hac de re per literas Leonem Pontificem certiorem fecit. Qui ad Ianuarium Antiſtitem Aquileienſem totius provinciæ Metropolitam literas miſit, qui- *Anno 447.*

bus hæc inter cetera iniungit: *Ut congregata Synodo provincialium ſacerdotum, omnes ſive Presbyteri ſive Diaconi ſive cuiuſcumque ordinis Clerici, qui de Pelagianorum Cæleſtianorumque conſortio in communionem catholicam ea imprudentia ſunt recepti, ut non prius ad damnationem ſui coarctarentur erroris; nunc ſaltem, poſteaquam hypocriſis eorum ex quadam parte detegitur, ad veram correctionem, quæ & ipſis prodeſſe, & nullis poſſit nocere, cogantur. Damnent apertis profeſſionibus ſuis ſuperbi erroris auctores, & quicquid in doctrina eorum univerſalis Eccleſia exhorruit, deteſtentur; omniaque decreta Synodalia, quæ ad exciſionem huius hæreſeos Apoſtolicæ Sedis confirmavit auctoritas, amplecti ſe & in omnibus approbare, plenis & apertis ac propria manu ſcriptis proteſtationibus eloquantur.* Epiſtolam etiam Septimii tranſmiſit ad eumdem Ianuarium, ut patet ex initio eiusdem: *Relatione ſancti fratris & Coepiſcopi noſtri Septimii, quæ in ſubditis habetur* &c. Hæc Leonis epiſtola octuageſima quarta *ad Nicetam Aquileienſem* vulgo inſcripta eſt. In antiquis codicibus Conciliorum editionis Colonienſis anno 1551. hunc titulum præferebat: *ad Aquileienſem Epiſcopum.* At cum quidam legerent epiſt. 77. ſcriptam *ad Nicetam Epiſcopum Aquileienſem*, datam XI. Kal. Aprilis, Leone & Maiorano Augg. Coſſ. nempe anno 458. alteram quoque poſteriorem 84. ad eumdem Nicetam miſſam exiſtimarunt. Verum hanc epiſtolam ſcriptam ad Ianuarium anno 447. & quidem ante quartam, quæ Ianuario eidem inſcribitur, non improbabiliter quis ſuſpicari poſſet ex collatione epiſtolæ 83. ad Septimium, & 4. ad Ianuarium quæ ſunt eiusdem omnino exempli. Nam cum Ianuarius Leoni reſcripſiſſet, ſe omnia ex ipſius mandato acturum, cogendo hæreticos ad publicam erroris deteſtationem voce & ſcripto inſuper firmandam; Leo binas eiusdem exempli literas miſit: ad Septimium, quibus ei ſignificabat quæ Ianuario mandaſſet: & ad Ianuarium, quibus gratulabatur, quod imperata prompte faceſſebat. Hoc non poteſt melius evinci, quam utramque epiſtolam ſubiiciendo.

Epiſtola 83. Leonis Papæ ad Septimium Altini Epiſcopum.

Lectis fraternitatis tuæ literis, vigorem fidei tuæ quam olim noveramus, agnovimus, congratulantes tibi, quod ad

ad cuſtodiam gregum Chriſti paſtoralem curam vigilanter exſequeris; ne lupi qui ſub ſpecie ovium ſubintrarunt, beſtiali ſævitia ſimplices quoſque dilacerent, & non ſolum ipſi nulla correctione proficiant, ſed etiam ea quæ ſunt ſana corrumpant. Quod ne viperea poſſit obtinere fallacia, ad Metropolitanum Epiſcopum provinciæ Venetiæ ſcripta direximus; quibus ad ſtatus ſui periculum cognoſceret pertinere, ſi quiſquam de Pelagianorum & Cæleſtianorum conſortio veniens, in communione catholica ſine profeſſione legitimæ ſatisfactionis habeatur. Saluberrimum eſt enim & ſpiritualis medicinæ utilitate pleniſſimum; ut ſive Presbyteri, ſive Diaconi, ſive alii cuiuslibet ordinis Clerici, qui ſe correctos videri volunt, errorem ſuum & ipſos erroris auctores damnari a ſe ſine ambiguitate fateantur; ut ſenſibus pravis dudum peremptis, nulla ſperandi ſuperſit occaſio; ne ullum membrum Eccleſiæ talium poſſit ſocietate violari; cum per omnia illis profeſſio propria cœperit obviare. Circa quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri &c.

Septimio quidem inſinuat, ſcripſiſſe ſe ad Ianuarium, nemini licere ab his Eccleſiis ad quas proprie pertinebant, abſcedere, quo ignoti facilius ad ſacros ordines ſuperiores promoverentur; quod ex epiſtola 84. ad eumdem Antiſtitem Aquileienſem patet. Ianuario vero conſulente, an Clerici qui Pelagiani aliquando fuerint, ad ſuperiores ordines promoveri poſſent; id ſevere prohibet.

Epiſtola 4. Leonis Papæ ad Ianuarium Aquileienſem Epiſcopum.

Lectis fraternitatis tuæ literis, vigorem fidei tuæ quam olim noveramus, agnovimus, congratulantes tibi, quod ad cuſtodiam gregum Chriſti paſtoralem curam vigilanter exſequeris; ne lupi qui ſub ſpecie ovium ſubintrarunt, beſtiali ſævitia ſimplices quoſque dilacerent, & non ſolum ipſi nulla correctione proficiant, ſed etiam ea quæ ſunt ſana corrumpant. Quod ne viperea poſſit obtinere fallacia, dilectionem tuam duximus commonendam, inſinuantes ad animæ periculum pertinere, ſi quiſquam de his, qui a nobis in hæreticorum atque ſchiſmaticorum ſectam delapſus, & ſe utcumque hæreticæ communionis contagio-

gione macularit, reſipiſcens, in communione catholica ſine profeſſione legitimæ ſatisfactionis habeatur. Saluberrimum eſt enim & ſpiritualis medicinæ utilitate pleniſſimum, ut ſive Preſbyteri, ſive Diaconi, aut cuiuslibet ordinis Clerici, qui ſe correctos videri volunt, atque ad catholicam fidem, quam iampridem amiſerant, rurſum reverti ambiunt, prius errores ſuos & ipſos auctores errorum damnari a ſe ſine ambiguitate fateantur; ut ſenſibus pravis etiam peremptis, nulla ſperandi ſuperſit occaſio, ne ullum membrum talium poſſit ſocietate violari, cum per omnia illis profeſſio propria cœperit obviare. Circa quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri &c.

Adempta ſibi omni ſpe promotionis, in quo inveniuntur ordine, ſtabilitate perpetua maneant. Literæ ille Leonis datæ ſunt ad Ianuarium Pridie Kal. Iulii, Alipio & Ardabure VV. CC. Coſs. anno ſcilicet 447. Unde corrigendæ ſunt tabulæ Ughelli, qui in Italiæ ſacræ deſcriptione tomo 5. Aquileienſes Patriarchas recenſens, poſt S. Chromatium Nicetam ponit. Ille enim floruit vivente Rufino Aquileienſi, ut conſtat ex priori Invectiva eiusdem Rufini, ubi ait: *Signaculum fidei conſecutus ſum per ſanctos viros Chromatium, Iovinum, & Euſebium, opinatiſſimos & probatiſſimos in Eccleſia Dei Epiſcopos*. Rufinus vero obiit ineunte anno 411. S. Nicetas vivebat anno 458. Nam eo anno ad ipſum legitur ſcripta epiſt. 77. Leonis Papæ, data XII. Kal Aprilis Maiorano primum Coſ. poſt illatum ab Attila Aquileienſibus excidium. Quare Ianuarius qui anno 447. eam Eccleſiam regebat, inter Chromatium & Nicetam locandus eſt. Hic enim anno demum 450. ſedere cœpit. Immo vir diſertiſſimus Henricus Palladius lib. 10. rerum Foroiulienſium, medios duos alios inſerit, Auguſtinum & Adelphum, quos Ughellus Niceta poſteriores facit. Illud autem obſervandum eſt, in epiſtola 84. quæ ad Nicetam dicitur ſcripta, integra duo capita ad verbum ex libro Enchiridii S. Auguſtini, nempe cap. 45. & 46. excerpta legi, quod in Auguſtini gloriam cedit; nempe Pontificem doctiſſimum eumdemque eloquentiſſimum, contra Pelagianos ex Apoſtolica Sede unius Auguſtini vocibus eſſe locutum; ut iam Auguſtini ſententiæ Spiritus Sancti oracula evaſerint. Sed de his alias.

Dum

Digitized by Google

Dum hæc in Italia contra Pelagianos a Leone & Ianuario Aquileienſi decernuntur, iidem ſuperbi divinæ gratiæ hoſtes a S. Germano tota Britannia expulſi, ſolum vertere coacti ſunt. Res autem ita ſe habuit. Repreſſis anno 430. in Britannia Pelagianis per Germanum & Lupum Gallicanos Antiſtites, diuturna pax eſſe non potuit. Nam illis quidem re feliciter geſta in patriam profectis, hoſtes clanculum nonnullorum animos tentare, & eosdem ſectæ adiicere lento conatu cœperunt. Quorumdam poſtea acceſſione ſuperbientes, iterum bellum contra gratiam reſtaurantes in publicum eruperunt. Britanni qui vera dogmata tuebantur, hos hoſtium inſultus per literas Germano Antiſiodorenſi ſignificarunt, opem etiam atque etiam implorantes. Ille adiuncto Severo Trevirenſium Antiſtite, Lupi Trecenſis diſcipulo, in Britanniam iterato navigavit; ubi magno cum honore exceptus, populum quidem vetera fidei Chriſtianæ dogmata retinere cognovit, paucis quibusdam ad Pelagianos accedentibus. In rebellionis auctores quæſitum, atque mitius quam ſceleris gravitas poſcebat, in eosdem animadverſum eſt. Etenim ex inſula pulſi in mediterraneas regiones deportati ſunt, ne novis iterum tumultibus Britannicas Eccleſias turbarent. De qua re Henricus Antiſiodorenſis lib. 4. vitæ B. Germani ante annos ſeptingentos heroico carmine deſcriptæ, ait: Anno 447.

Hinc ſacer ad plebem ſermo convertitur omnem
De lapſu, ſeu quæ reparent impendia lapſum.
Obtinet immotis columen fundata columnis
Tuta fides. Fidei pugnant pro fœdere cuncti.
Perpauci ſuberant detectæ fraudis alumni.
Siſtuntur. Cunctis eadem ſententia præſtat,
Mulctari exilio iugi. Sic inſula felix
Tartarea tum peſte carens, inſignibus almæ
Nunc etiam fidei caſto ſplendore coruſcat.

Qui auctor, uti & Beda lib. 1. Hiſt. Anglicæ cap. 21. omnia deſumpſerunt a Conſtantio lib. 2. vitæ S. Germani. Ceterum quod non conveniunt Scriptores in ſtatuendo tempore quo hæc contra Pelagianos in Britannia peracta ſunt, & hoc quoque inveſtigandum eſt; ut rerum in Pelagiana cauſa geſtarum tempora inter tot opiniones certius habeantur.

Germanum altero ante obitum anno in Britanniam profectum ex Conſtantio colligitur; qui libro 2. cap. 5. inquit: *Vix do-*

mum

Digitized by Google

mum de tranſmarina expeditione remeaverat, & iam legatio Armaricani tractus fatigationem B. Antiſtitis ambiebat. Mortuum vero ſcribit, dum apud Valentinianum Ravennæ ea legatione fungebatur. Quare annus obitus Germani indagandus eſt, ut Britannicæ navigationis tempus ſtatuatur. Certum eſt Germanum non ſuperaſſe annum 450. Nam idem Ravennæ honorifice exceptus fuit a Placidia, quæ ex Proſpero in Chronico obiit anno 450. V. Kal. Decembris, & a Petro Chryſologo, quem eo anno vel ſuperiori forte deceſſiſſe 2. Decembris, qua die eius memoria recolitur, patet ex epiſtola Leonis 35. ad Leonem Ravennatem datam die 24. Octob. Marciano Coſ. hoc eſt anno 451. Nam anno 448. idem Chryſologus literas ad Eutychetem male iam ob hæreſim audientem dedit. Eutyches vero in Italia eo ipſo anno ad Kalend. Iunias inter Catholicos habebatur ex literis Leonis ad ipſum eadem die datis, in quibus Eutychetis zelum laudat, quo contra Neſtorianos depugnabat. Ea eſt epiſtola ſexta. Hæc inſerenda putavi, ut eos corrigerem, qui Petrum Chryſologum circa annum 440. obiiſſe ſcribunt; quæ fuit Hieronymi Rubei, & communis Scriptorum Ravennatum ſententia. Quæ ſi vera eſſet, ſane ante annum 440. Germanus Antiſiodorenſis Ravennæ Chryſologo Præſule diem obiiſſet. Sigebertus in Chronico tradit anno 450. mortuum Germanum; cui adſtipulantur Annales rerum Antiſiodorenſium. Sigonius antiquæ hiſtoriæ peritiſſimus, lib. 13. de Imperio Occidentali ſcribit illum obiiſſe anno 448. quod quidem ex Armoricanis tumultibus potius quam certiori argumento deduxit. Verum ex Conſtantio qui Germani vitam diligentiſſime in literas digeſſit, annus eiusdem obitus inſigni charactere explicatur. Scribit lib. 1. cap. 5. S. Amatorem Germani deceſſorem obiiſſe Kalendis Maii feria quarta. At feria IV. incidit in primam Maii anno 418. Cyclo Solis VII. Lunæ I. lit. F. Quare eo anno Amatori ſuffectus fuit. Cum vero ex Conſtantio annos triginta Antiſiodorenſem Eccleſiam rexerit, patet eumdem ad ſuperos obiiſſe anno 448. die 31. Iulii.

Hic tamen quædam Adonis narratio corrigenda eſt, quam ſi admitteremus, Germani obitus ultra annum 470. protrahendus foret. Scribit in Chronico ætate VI. Germanum Antiſiodorenſem Vienna Ravennam verſus tranſeuntem, Severo presbytero ſanctitate & miraculis illuſtri, templum eo tempore ædificanti pro-

promiſiſſe , ſe ex Italia reducem eiusdem templi conſecrationi adfuturum . Cum autem Severus nequicquam diu Germano exſpectato , templi dedicationem perageret , ſacrum Germani cadaver ex Italia Viennam delatum , ibidem in nova Eccleſia paululum repoſitum fuit , donec iumenta reficerentur . Additque : *Iſichius tunc temporis Viennenſem regebat Eccleſiam, ſextus a B. Paſchaſio ; cuius diebus præfatus Severus glorioſus presbyter ab India Viennam venit . Qui Epiſcopus floruit uſque ad tempora Zenonis Imperatoris*. Hæc certe longius a vero abeunt . Nam Iſichius ſedit Viennæ inter Sanctos Mamertum & Avitum Archiepiſcopos . Habemus locupletiſſimum & idoneum teſtem ipſum Alcimum Avitum , eiusdem Iſichii filium & poſtea ſucceſſorem ; qui in oratione de Rogationibus apud Surium ad 11. Maii hæc ait : *Prædeceſſor namque meus , & ſpiritualis mihi in baptiſmo pater S. Mamertus ſacerdos , cui ante paucos annos pater carnis meæ , accepto , ſicut Deo viſum eſt , ſacerdotio , in tempore ſucceſſit*. Mamertus floruit anno 462. & ſequentibus ; ut liquet ex epiſtolis Hilari Papæ ad Epiſcopos Galliæ ; & Sidonius Epiſcopus anno 472. lib. 7. epiſt. 1. ad Mamertum ſcribit . Quare cum Germani corpus Vienna Antiſiodorum perferebatur , & quidem iubente Placidia Auguſta , Viennenſem Eccleſiam Iſichius Mamerti ſucceſſor minime regebat.

Hoc anno 448. obiiſſe Maſſiliæ Caſſianum ſcribit Gueſnay lib. 2. de Vita eiusdem cap. 2. pag. 228. *Placidiſſime* , inquit , *exſpiravit , animamque auctori a quo conditam acceperat , feliciter tranſmiſit anno poſt Chriſtum natum* 448. Idem repetit cap. 25. pag. 505. *In pace quievit X. Kal. Auguſti anno* 448. Cum vero , uti cetera , etiam annum obitus Caſſiani ſibi fingat , ſtatim idem ipſe ſui oblitus , poſt decem verſus in alterum annum vitam eiusdem prorogat , inquiens : *mortuus eſt Maſſiliæ anno* 449. *Theodoſii iunioris anno* 42. *Valentiniani tertii* 25. *& Leonis Papæ X.* Ibi vero nempe cap. 25. pag. 505. Trithemium aſſerentem obiiſſe Caſſianum anno 435. ex eo reiicit , *quia dedicavit Caſſianus libros ſuos de Incarnatione Leoni Papæ , ordine temporum Syxto longe inferiori* . Idem dixerat cap. 1. eo quod Caſſianus in epilogo lib. 7. ad Conſtantinopolitanos ait : *Unde obſecro ac deprecor omnes vos , qui intra C. P. Urbis ambitum ſiti , & per affectum patriæ cives mei , & per unitatem fidei fratres mei eſtis , ut ſeparetis vos ab*

il-

illo, ut ſcriptum eſt, lupo rapaci, qui devorat Dei populum ſicut cibum panis. Omitto quod Leo immediatus Syxti ſucceſſor, improprie dicitur *ordine temporum Syxto longe inferior*. Illud mendacio propius eſt quod velit Caſſianum libros de Incarnatione nuncupaſſe Leoni iam Papæ, atque adeo eosdem non emiſſos citra annum 440. quo ille ad Pontificium ſolium evectus fuit. Caſſianus enim ſcripſit illa volumina, ut recte advertit Cardinalis Baronius, ante Synodum Epheſinam celebratam anno 431. In qua cum damnatus fuerit Neſtorius, illam profecto Caſſianus contra eumdem ſcribens laudaſſet, ſi poſt eum annum ſcripſiſſet. Præterea anno 431. Neſtorius Conſtantinopoli eiectus, in ſuburbanum Antiochenorum Monaſterium relegatus, dein Oaſim exul deportatus fuit. At cum Caſſianus illa ſcriberet, degebat Conſtantinopoli Neſtorius. Cur enim hortatus fuiſſet regiæ Urbis cives, ut ſe *ſepararent ab illo*, qui tam procul ab Urbe regia in Aſia vitam agebat? Libros quidem illos ſeptem Caſſianus Leoni dicavit, at nondum Papæ, ſed id temporis Archidiacono Eccleſiæ Romanæ. Teſtatur hoc diſerte Gennadius in libro de Script. Illuſt. cap. 61. *Ad extremum*, ait, *rogatus a Leone Archidiacono, poſtea Urbis Romæ Epiſcopo, ſcripſit adverſus Neſtorium de Incarnatione Domini libros ſeptem*. Sed quid Gennadii teſtimonio utor? Gueſnaium ipſum appello, hæc lib. 2. cap. 1. num. 2. ſcribentem: *Nec in Leone Romanæ Eccleſiæ tunc Archidiacono, poſt Syxtum vero Pontifice, defuit hæc ſolicitudo, neque oratio ad huius rei diſceptationem deſiderata eſt. Nam eius hortatu Caſſianus adverſus Neſtorium adhuc Conſtantinopoli degentem, luculentum atque perutile de Incarnatione Verbi ſuum illud edidit commentarium*. Et tamen Gueſnaius qui paſſim & ubique contraria pronuntiat, contra celeberrimum Annalium Scriptorem Cardinalem Baronium alioſque hæc ſcripturire auſus eſt. lib. 1. cap. 54. num. 7. *Alia quæ docet* (de Caſſiano), *aperte ſecum pugnant, & non modo non cohærentia inter ſe dicit, ſed maxime diſiuncta atque contraria*. Hæc ipſa illum audire fas eſt, quæ per ſummam iniuriam doctiſſimo ſcriptori affricat. Alios enim antilogiæ inſimulat, qui eiuſdem vitii ſæpiſſime reus eſt. Ego ſane de anno mortis Caſſiani nihil certi in veterum monumentis reperio. Compertum tamen eſt, poſt annum 433. eumdem deceſſiſſe, Theodoſio & Valentiniano regnantibus. Gueſnaius libro

bro 2. cap. 3. num. 5. hæc addit de Caſſiano : *Corpore fuit ſatis amplo, & cui eſſet abunde ſanguinis, ut Scytharum temperatio ſolet. Color oris pallidum inter fuſcumque anceps, quantum ex icone argentea, Urbani V. ſtudio & impenſis facta, conticere licet. Facie honeſta & liberali, frons exporrecta & lata maieſtatem addebat. Cæſios vegetoſque oculos habuit, naſum modicum, vultum hilarem quidem, ſed vividum & ardentem, barbam & capillos nigros* &c. Quæ & alia dum ſatis confidenter obtrudit, nihil aliud agit quam ut lectores non abſque riſu mortuo Caſſiano parentent; audientes Gueſnaium qui duodecimo a Caſſiani morte ſæculo vixit, tam exacte de facie hominem noviſſe, & colorem oris eiusdem ex *argentea icone* didiciſſe. Sed hiſce figmentis omiſſis, obiit Caſſianus cum opinione ſanctitatis. Unde Gregorius Magnus lib. 6. epiſt. 12 ad Reſpectam Abbatiſſam Maſſilienſem laudat Monaſterium, *quod in honorem Sancti Caſſiani eſt conſecratum*. Urbanus V. caput Caſſiani argentea theca incluſum, hac epigraphe ornandum iuſſit: *Caput Sancti Caſſiani*. Eiusdem memoria colitur Maſſiliæ die 23. Iulii, eiuſque precum officia ſolemni ritu perſolvuntur, & ante eiusdem ſepulchrum extat diu noctuque ardens lucerna, propter reverentiam erga eiusdem ſanctitatem. Fuit vir doctiſſimus, & ſi in quibusdam ab Auguſtini doctrina receſſit, id eo tempore egit, quando pro utraque parte illis de rebus diſputare licebat. Eiusdem Collationes ſanctiſſimi ac ſapientiſſimi viri eximie commendarunt. Hos inter fuiſſe S. Fulgentium, ex cap. 12. vitæ illius conſtat: cui tamen, uti ceteris, doctrina de gratia collat. 13. aſſerta, minime probata fuit. Quam etiam poſtea Apoſtolica Sedes proſcripſit.

CAPUT XIII.

Eucherii Lugdunenſis, & Hilarii Arelatenſis mors. Proſper ab epiſtolis Leoni Papæ. Celebratur Synodus Calchedonenſis. Valentinianus Imperator occiditur. Iuliani Pelagiani mors recitatur.

ANno quadringenteſimo quadrageſimo nono duo magni nominis Præſules diem obiere, Hilarius Arelatenſis, & Eucherius Lugdunenſis. De Hilarii obitu conſtat ex literis Leonis Papæ datis hoc anno XI. Kal. Octob. Aſturio & Protogene Coſſ. *Anno 449.*

 ubi

ubi ait : *Quod ergo in Arelatenſium civitate defuncto S. memoriæ Hilario , virum etiam nobis probatum fratrem Ravennium , ſecundum deſideria Cleri , honoratorum , & plebis unanimiter conſecraſtis* &c. Unde erravit Gennadius capite 69. de Script. Illuſtr. ad Marciani imperium , qui ſequenti anno regnavit , eiusdem Hilarii obitum producens. Ravennius olim Hilarii Legatum egerat apud Leonem ; ex Honorato in lib. de vita Hilarii cap. 10. cum eiusdem Eccleſiæ presbyter eſſet . Obiit vero 5. Maii ætatis anno 48. teſte eodem Honorato, qui geſta Hilarii poſterorum memoriæ ſcriptis commendavit . Fuit Hilarius , ut ait Proſper, *unus eorum* qui S. Auguſtini ſententiam de gratuita prædeſtinatione ad fidem acriter impugnarunt . Cum vero ſumma eſſet apud omnes de Hilario æſtimatio , ob viri auctoritatem plurimi contra Auguſtinum ſtetere , cum alii illum defendere timerent . Scribit hæc Proſper in epiſtola ad Auguſtinum , data initio epiſcopatus Hilarii ; ut ad annum 429. oſtenſum eſt : *Ex quo non ſolum his qui eos audiunt , verum etiam ipſis qui audiuntur , cum dignitatibus crevit periculum ; dum & multos reverentia eorum aut inutili cohibet ſilentio , aut incurioſo ducit aſſenſu , & ſaluberrimum ipſis videtur , quod pæne nullius contradictione reprehenditur* . An tandem aliquando errorem depoſuerit , neſcio . Ex libertate Auguſtinianæ ſententiæ impugnandæ , a quibusdam illius ætatis viris Auguſtino doctior habebatur . Unde Livii inter poetas tunc ſatis inſignis dictum celebratur ab Honorato cap. 6. *Si Auguſtinus poſt Hilarium fuiſſet , iudicaretur inferior* . Huic poetæ tantum fingere encomium licuit . Proſa & carmine valuit , & ad ſtuporem uſque Eucherio placuit . Libros certe Geneſeos carmine deſcribere propoſuerat ; extatque huius operis fragmentum ad Leonem Papam tomo 5. Bibl. Patr. p. 2. Hinc ſuſpicor poema illud de Providentia , quod inter opera Proſperi inſertum eſt , Hilario adſcribi poſſe , cum auctorem Semipelagianum eſſe aperte pateat ; viditque Bellarminus lib. de Script. Eccleſ. V. Proſper . Quæ de Hilario ſatis ſint : nam eius vitam diffuſe ſcripſit Honoratus , cuius libellum olim deſiderabat Baronius in notis Martyrol. ad 5. Maii ; ubi de Hilario Auguſtinianæ doctrinæ defenſore ea prodit , quæ ſatis evidenter a nobis ad annum 427. confutata ſunt .

Eo-

Digitized by Google

Eodem anno 449. Eucherium Lugdunenſem defunctum eſſe tradit illius ætatis ac regionis Proſper Tiro in Chronico: *Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus, & Arelatenſis, egregiam vitam conſummant morte*. Attamen Sauſſaius ad annum 454. Eucherii mortem collocavit; quem ſecutus eſt Labbæus. Baronius vero ad annum 463. ejusdem vitam profert ibidem num. 5. Certe anno 452. non vivebat; nam in epiſt. 50. Leonis, inter reliquos Epiſcopos Galliæ non recenſetur. Hunc Eucherium fere omnes Monaſterium Lerinenſe habitaſſe ſcribunt. Theophilus vero Raynaudus apud Bollandum in notis ad vitam S. Honorati ad diem 16. Ianuarii, negat fuiſſe illum monachum Lerinenſem. Sed Eucherio iudice lis componitur. Hunc anno 427. in proxima Leronis inſula, quæ S. Margaritæ nomine hodie indicatur, habitaſſe, ex epiſtola eiusdem in laudem eremi perſcripta patet. Hilarius in oratione de S. Honorato cap. 22. ait: *Beatus Eucherius, cum ab eremo in tabulis, ut aſſolet, cera illitis, in proxima ab ipſo degens inſula literas eius ſuſcepiſſet*. Initio tamen cum ad Monaſticum inſtitutum ſe recepiſſet, in Lerinam venit: quod vero non cœnobitam, ſed anachoretam agere vellet ex Caſſiano in præfat. collat. 11. Leronem ſe contulit. Hinc in epiſtola de laude eremi ait: *Equidem cunctis eremi locis, quæ priorum illuminantur receſſu, reverentiam debeo; præcipue tamen Lerinam meam honore complector, quæ procelloſi naufragiis mundi effuſos, piiſſimis ulnis receperat venientes*. Ex quibus intelligitur carmen illud Sidonii in Euchariſtico, ubi celebrans Lerinæ Monachos ait:

Eucheri venientis iter, redeuntis Hilari.

Quibus verbis ſignificat Hilarium, relicto Honorato, quem Arelatem proſecutus fuerat, ſuam Lerinam repetiiſſe; Eucherium vero initio quidem in Lerinam veniſſe, qua poſtea in proximam inſulam ſeceſſit. Idem Baronius in Annalibus ad annum quadringenteſimum quadrageſimum primum; & in notis ad Martyrol. ad diem 16. Novemb. duos Eucherios Epiſcopos Lugdunenſes in unum conflarat: quod poſtea erratum magnus historicus correxit in appendice ad tomum 10. p. 962. Unus enim eſt Eucherius ſenior, cui Caſſianus ſeptem collationes ante annum 426. nuncupavit; iunior alter, qui Cæſario convixit, & anno 529. Synodum Arauſicanam ſubſcripſit, integro ſæculo a priori diſtans. At Scriptor Annalium Auguſtinenſium ad annum 463.

utriuſque Eucherii facta tamquam unius geſta recenſet, cumque iuniori duæ filiæ ex Adone fuerint, alter vero duos filios habuerit Salonium & Veranium, eidem Eucherio utramque prolem affingit; qui tamen in Sauſſaio ad diem 16. Novembris duos Eucherios legere potuit: quem ille auctorem ſæpe laudat. Plures enim præclariſſimi Antiſtites inter utrumque Eucherium fuere. Quorum præcipui, S. Patiens Sidonii epiſtolis celebratus; S. Ruſticus, qui anno 494. Epiphanium Ticinenſem Theodorici Regis Legatum Lugduni excepit: & S. Viventiolus, qui Synodum Epaunenſem ſubſcriptione firmavit; & huic poſterior Eucherius ſucceſſit, cuius ordinationem Ado deſcribit in Martyrol. die 16. Novembris, de ſeniori nihil recitans.

Hic celebrem Auguſtini hoſtem Caſſianum ad ſeptem collationes perſcribendas pæne impulit: nam Caſſianus collat. 18. cap. 1. ait: *Poſt conſpectum atque colloquium trium illorum ſenum, quorum collationes ſancto fratre noſtro Eucherio compellente utcumque digeſſimus*. Quas etiam in epitomen redegiſſe ex Gennadio diximus anno 427. Baronius ab Eucherio Caſſianum correctum dicit, ne in Semipelagianismi ſuſpicionem Antiſtes Lugdunenſis veniat. Sed ut ſuperius notavimus, id contra veterum teſtimonia aſſeritur. An vero Caſſiano ſuo ita adhæſerit, ut Auguſtino, quoad illam de gratia & prædeſtinatione doctrinam ſpectat, repugnarit, non auſim affirmare: immo Auguſtiniano illum dogmati ſtuduiſſe colligo ex iis quæ habet in lib. de Quæſt. vet. teſtam. ad Salonium filium; ubi ad libros Regum ita ſcribit: *Quia Deus ſuum illud iuſtum incorruptumque iudicium ex æquitate depromit, non ex præſcientia eligit quempiam, cum meretur; reprobat, cum electione indignus efficitur*. Porro Eucherii patris doctrinæ duo eiusdem filii Salonius & Veranius adhærent in dialogo in parab. Salomonis. Qui licet ſub Hilarii diſciplina in Lerinenſi Monaſterio educati, Auguſtinianam tamen ſententiam de prædeſtinatione amplectuntur; ut palam ſit, illam temporis ſucceſſione in Galliis prævaluiſſe. Salonii verba ſunt: *Omnes enim lapides ſæculi, ideſt ſancti & electi viri, opera ſunt Domini; quia nemo propria virtute, quia nemo ſuo merito electus eſt a Domino, ut cæleſti ædificationi eſſet aptus, ſed ſola gratia & miſericordia ipſius*. Qua brevi ſententia ex meritis fidei naturalis prædeſtinatio Semipelagianorum ſuffocatur. Uterque vero Epiſcopus fuit; quo-

Digitized by Google

quorum eſt communis epiſtola ad S. Leonem Papam. De quibus etiam mentionem facit Gennadius in catalogo Scriptorum Illuſtrium.

Poſſent nonnulli ſuſpicari ex verbis Proſperi in epiſtola ad Auguſtinum, ubi ait de Semipelagianis: *& aliqui eorum adepto nuper ſummo ſacerdotii honore ſupereminent*; hos inter includi Eucherium uti Hilarium intelligi diximus, & Maximum denotari quoque Uſſerius contendit. Sed plane hic hallucinatur; quia literæ illæ datæ ſunt anno 429. Maximus vero anno demum 433. ad Reienſem ſedem evectus eſt. Eucherius quoque haud in numero eorum Epiſcoporum, de quibus Proſper, reponi poteſt. Nam in oratione parænetica, qua Valerianum cognatum ad monaſticam vitam ſecum ineundam hortatur, atque religioſam ſolitudinem miris præconiis effert, ſcribit ab Urbe condita ad ſua uſque tempora fluxiſſe annos 1185. quo tempore currebat annus 432. Epochæ Chriſtianæ, quando Eucherius adhuc monachus Leronem incolebat. Anno 441. interfuit Arauſicanæ I. Synodo, eamque cum ceteris ſubſcripſit. Et hæc de Eucherio.

Hoc anno 449. univerſo Oriente ob Eutychetis hæreſim commoto, Leo Pontifex pluribus epiſtolis tum ad Principes tum ad Epiſcopos miſſis, naſcenti malo obviam ire conatus eſt. Epiſtolam præcipue dedit ad Flavianum Antiſtitem Conſtantinopolitanum Idibus Iunii, adeo mirabilem, ut in Synodo Romana ſub Gelaſio hoc elogio approbata fuerit: *Cuius textum quiſpiam ſi uſque ad unum iota diſputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema ſit*. Porro hanc epiſtolam & ceteras contra Eutychetem a Leone Magno emiſſas, a Proſpero Pontificis notario dictatas fuiſſe teſtatur Gennadius eiuſdem ſæculi Scriptor, & alias non bene erga Proſperum animatus, lib. de Script. Illuſt. cap. 84. *Epiſtolæ quoque Papæ Leonis adverſus Eutychem de vera Chriſti incarnatione ad diverſos datæ, & ab ipſo dictatæ creduntur*. Et Baronius ad diem 25. Iunii in Martyrologii notis ait: *Ado Viennenſis & alii tradunt Proſperum fuiſſe ab epiſtolis Sancto Leoni Papæ: ab eoque ſcripta fertur famoſiſſima illa epiſtola S. Leonis ad Flavianum de incarnatione Verbi. Quod non tantum Gennadius, Honorius, & alii, ſed & Marcellinus Comes teſtatur in Chronico ſub Conſulatu Olybrii & Ruſtici*; ita ut in tanta antiquorum con-

ſen-

ſenſione vix Bellarmino hac de re iure dubitandi locus ſuperſit. Hoc inde etiam probari poteſt, quod epiſtola 84. ad Antiſtitem Aquileienſem, Proſperi ſtylum ſapit. Hic enim in fine libri adverſus Collatorem ait: *Notum eſt, ita ſe falſitatis iſtius habere verſutias, ut ſi eis liceat prætentæ correctionis imagine, aliquod ſibi faventium radicis ſuæ germen excipere, tota ſe poſſit in exigua ſui parte reparare*. Quæ in Leonis epiſtola adverſus eosdem Pelagianos data ſic redduntur: *Novimus hanc iſtorum eſſe verſutiam, ut in quacumque particula dogmatis exſecrandi, qua ſe a damnatorum ſocietate diſcreverint, nihil ſibi ſenſuum ſuorum exiſtiment eſſe non ſalvum*. Quibus accedit, illi epiſtolæ, ut dictum eſt, duo integra capita ex Enchiridio S. Auguſtini ad verbum inſeri; quod Proſperi Auguſtinianæ doctrinæ ſtudioſiſſimi induſtria factum putaverim. Ado Viennenſis hoc ipſum refert de Proſpero his verbis: *Sed & Proſper Aquitanicæ regionis notarius B. Leonis, a quo dictatæ creduntur eſſe epiſtolæ adverſus Eutychem, de vera incarnatione Chriſti & libero arbitrio male ſentientem*. Sane nuſquam reprehenſus eſt a Patribus, vel in Synodo Eutyches, quod Pelagianorum de libero arbitrio ſententiam ſequeretur. De incarnatione tantum eloquuntur tot literæ S. Leonis, adverſus eiusdem hæreſim ad plurimos datæ. Quare haud in hoc Adoni credendum eſt.

Anno 451. Celebratur paulo poſt Synodus Calchedone adverſus Eutychetem & Dioſcorum; cui Proſperum Apoſtolicæ Sedis notarium interfuiſſe Leonis nomine ſcribit Iohannes Antonius Flaminius Imolenſis in vita Proſperi; quæ legitur apud Surium ad diem 25. Iunii, & præfigi ſolet Proſperi libris. Sed hoc ille Scriptor, ut pleraque alia, e ſuo cerebro fingit. Leo in epiſtolis 12. 18. 31. 41. 45. 36. 38. ſuos ad Synodum Legatos nominat; immo epiſt. 14. & 22. notarios etiam Roma in Orientem ad Synodum deſtinatos dicit, Dulcitium, Epiphanium, & Dionyſium: neque ſemel in tot epiſtolis Proſperi nomen legitur; ut Calchedonem cum aliis a Leone Legatum miſſum fuiſſe minime veriſimile ſit. Et quidem Flaminius rerum a Proſpero geſtarum plane imperitus eſt. Eius cum Semipelagianis conflictus præterit: ſub Leone Magno Romam primum veniſſe narrat; cum pro Auguſtiniana doctrina ac ſuæ fidei fama ſuſtinenda, Romam ad Cæleſtinum ſe contulerit: aliaque de eius epiſcopatu

pror-

Digitized by Google

prorſus a vero aliena aſſerit; ut certe in Proſperi rebus totus hoſpes ille Scriptor videatur. Interim chronologia Baronii ac Flaminii corrigenda eſt, qui anno 449. notarium illum fuiſſe Leonis aſſerunt; quo munere Epiſcopi non fungebantur; ut conſtat ex literis eiusdem Leonis, qui notarios filios ſemper dicit, numquam fratres nominat. Neque de hoc dubium eſt. Poſtea Baronius ad annum 466. ſcribit eumdem vixiſſe Epiſcopum annos 24. Flaminius vero 22. & ambo mortuum aſſerunt anno 466. ut anno 449. quando contra Eutychetem ſcribi cœptum eſt, iam Proſper inter Epiſcopos fuerit.

Anno 455. XVI. Kal. Aprilis Valentinianus Imperator Romæ inſidiis Maximi, cuius uxori vim ille intulerat, peremptus eſt. Natus erat teſte Proſpero VI. Nonas Iulias, Honorio XII. & Theodoſio VIII. Coſſ. anno 418. nobis memorabili, quo Pelagianorum damnatio toto Orbe conclamata fuit. Marcellinus tamen in Chronico ad ſequentem annum Plinta & Monaxio Coſſ. natum eumdem autumat V. Nonas Iulias. Petavius rem ſub lite dimittit. Verum ex Olympiodoro diligentiſſimo illius ætatis Scriptore Marcellini ſententia præferenda eſt. Etenim initio anni 417. nuptiæ inter Conſtantium & Placidiam celebratæ fuerunt. Verba Olympiodori dedimus libro 1. cap. 20. Prius vero natam Honoriam quam Valentinianum, idem auctor prodit: *Hinc*, inquiens, *nata filia, quam Honoriam nominarunt, filius item, cui Valentiniano nomen datum*. Dictus fuit Cæſar anno 424. ab Hellione Magiſtro officiorum Theodoſii nomine Cæſarea veſte Theſſalonicæ indutus. Sequenti anno Romæ Imperator Auguſtus creatus fuit iam ſeptennis; quo anno poteſtate Tribunitia decoratus eſt, ut putant ex titulo literarum dat. VII. Kal. Februarii, Sporatio Conſule anno 452. *Imp. Fl. Valentinianus Pontifex inclytus, Germanicus inclytus, Alamanicus inclytus, Sarmaticus inclytus, Tribunitiæ poteſtatis vicies ſepties, Imperator vicies ſepties, Conſul Septies*. Hi tituli leguntur in Synodi Calchedonenſis tertia actione editionis ſub Syxto, itemque Colonienſis Binii: at Græca exemplaria illos non exibent. Videntur ergo ab aliquo ſciolo adſuti. Neque enim Chriſtiani Imperatores poſt Gratianum Pontificis titulum ſibi uſurparunt. Vixit Valentinianus annos XXXV. menſes VIII. Imperavit vero annos XXIX. menſes III. Obiit ſine prole maſcula duabus feminis relictis Eudoxia & Placidia, eodem partu editis anno 437. IV.

Anno 455.

Digitized by Google

IV. Non. Novembris ex Chronico Alexandrino. Non eſt noſtri inſtituti eiusdem Principis tum virtutes, tum vitia recenſere. Ille ſane orthodoxam fidem defendit, ac ſeveris legibus in hæreticos animadvertit. Adhuc puer ſub Placidia, datis ad Patroclum Arelatenſem literis; quas lib. 1. cap. 24. produximus, Pelagianorum Epiſcoporum audaciam compeſcuit. Auctor eſt Gennadius, Valentiniano imperante, Iulianum olim tum a Zoſimo & Cæleſtino, tum ab Epheſina Synodo ac Syxto III. toties damnatum obiiſſe. Baronius ad annum 419. num. 54. arguit Gennadium, quod dixit Iulianum deceſſiſſe *Conſtantio & Valentiniano* imperantibus. At iniuſte Gennadius reprehenditur; nam eiusdem liber Baſileæ 1516. inter opera Hieronymi excuſus, tradit Iulianum mortuum *Valentiniano Conſtantii filio imperante*; & ita olim legit Petrus de Natalibus. Unde editio Suffridi Petri corrigenda eſt, quæ ait: *Moritur Valentiniano & Conſtantino eius filio imperante*: nam Valentinianus ex Eudoxia coniuge duas tantum filias ſuſcepit; ex Procopio lib. 1. de bello Vandalico. Vignierius qui quatuor Auguſtini contra Iulianum libros tamdiu deſideratos poſteris donavit, in præfatione Operis imperfecti laudat hæc verba Proſperi cap. 6. de Dimidii temp. Promiſſ. *In Italia quoque nobis apud Campaniam conſtitutis, dum venerabilis & apoſtolico honore nominandus Papa Leo ſubverteret & contereret Pelagianos, maxime Iulianum*: & ſtatim infert: *Ex quo immaniter Gennadium erraſſe conſtat, qui ſub Valentiniano Iulianum obiiſſe in ſuo catalogo commemorat*. Sed Vignierius ipſe *immaniter* erravit, dum Leonem Valentiniano imperante haud Pontificem putavit. Leonis Papæ anno XV. Valentinianus occiſus fuit. Legitur epiſtola S. Leonis 29. & ſequentes, datæ *Valentiniano Auguſto VII. & Avieno Coſſ.* nempe anno 450. Proſper vero ante quatuor paginas eiusdem voluminis, quod appellat ille Auctor, nempe promiſſione 38. ait: *Sub Conſtantio & Placidia Auguſta, quorum nunc filius Valentinianus pius et Chriſtianus imperat* &c. Vignierius hunc Valentinianum Imperatorem huius nominis tertium, cum alterutro Valentiniano I. vel 2. forte confudit. Hic idem Scriptor affirmat diu Iulianum ſuperſtitem fuiſſe; Lerinenſe etiam cœnobium petiiſſe, ubi a Fauſto Abbate imprudenter exceptus, eiusdem animum Semipelagianis erroribus infecit. Addit attigiſſe Iulianum tempora Fulgentii Ruſpenſis, ac

tan-

Digitized by Google

tandem in Sicilia ludimagiſtrum fatis conceſſiſſe ; idque ex MSS. teſtimoniis quæ in lucem ſe emiſſurum promittit , probatum ſibi eſſe autumat. Ceterum nobis interim aſſenſum ſuſpendere licebit. Iam enim ab anno 426. ex Caſſiani libris Lerinenſes pravis de divina gratia opinionibus infectos accepimus: atque anno 429. ex eo cœnobio Hilarium Arelatenſem magnum Semipelagianorum patronum egreſſum Proſper aſſeruit. Fulgentii ætatem eumdem attigiſſe pueri forte concedam : nam Iulianus anno 410. erat diaconus; quod ex epiſtola S. Doctoris 131. ad Memorium Iuliani Patrem intelligitur. Illam enim detulit Poſſidius Epiſcopus Calamenſis , cum a Synodo Africana celebrata poſt Conſulatum glorioſiſſimorum Impp. Honorii VIII. & Theodoſii II. Augg. anno 410. Legatus ad Honorium deſtinatus fuit ; ex codice Concil. Africæ. Ibidem vero Iulianus diaconus ab Auguſtino commendatur. Fulgentius vero natus eſt iuxta Baronii ſententiam anno 464. noſtram vero quadriennio poſt. Non poſſum hic non execrari ſpiſſiſſimum errorem , ut mitius loquar , Petri de Natalibus Epiſcopi Equilini , qui libro tertio de Sanctis inter Divos Iulianum Pelagianum connumerat , hunc in capite 39. titulum inſcribens : *De Sancto Iuliano Confeſſore*. Quo loco in teſtem vocat Gennadium , qui tamen cap. 45. aperte de Iuliano ſcribit : *Poſtea vero hæreſim Pelagii defendere niſus , ſcripſit adverſus Auguſtinum impugnatorem illius libros quatuor , et iterum libros octo*. Et tamen hæc per ſummam imperitiam Equilinus ſcripturit : *Hic ſcripſit adverſus quemdam impugnatorem eius libros quatuor , et iterum adverſus alios hæreſiarchas libros octo*: Auguſtinum hæreſiarcharum nomine infamato. Et hos homines ſcribere! Gennadius ait ; Iulianum clarum fuiſſe inter Eccleſiæ Doctores antequam ad Pelagianos accederet : unde infertur non adeo iuvenem fuiſſe anno 417. ut Fulgentii pueritiam exceſſerit. Plura de eodem diximus libro primo , ubi illius genus , ſtudia , coniugium , aliave deſcripſimus.

Scripſit Iulianus adverſus primum librum S. Auguſtini de Nuptiis & Concupiſcentia libros quatuor , quos nuncupavit Turbantio Epiſcopo Pelagiano , qui poſtea ad bonam frugem rediit. Hos confutavit Auguſtinus altero libro de Nuptiis & Concupiſcentia ; & plenius ſex libris contra Iulianum inſcriptis. Ille autem ſecundum illud S. Doctoris volumen octo libris rurſus ador-

Digitized by Google

tus fuit, quibus S. Pater in Opere imperfecto reſpondet. Scribit Iulianus duas ſe epiſtolas ad Zoſimum ſcripſiſſe. Totidem alias S. Auguſtinus eum dictaſſe tradit; Romam unam, alteram duodeviginti Epiſcoporum ſubſcriptione firmatam ad Ruſum Epiſcopum Theſſalonicenſem. Illius epiſtolæ ad Zoſimum fragmenta quædam recitavimus ex Mario Mercatore lib. 1. cap. 18. Ianſenius in indice librorum a Iuliano editorum omiſit librum de Conſtantia; quem tamen ſe legiſſe Beda affirmat in præfatione ad lib. Canticorum. Quo loco ibidem Beda duos Iuliani libros commemorat in Cantica exaratos, quorum primus inſcriptus ab illo fuit *De Amore*; ubi hunc poſſe a fœdis voluptatibus ſegregari oſtendit: in altero vero ſacri epithalamii expoſitionem conſtruit, hæreticis ſententiis iuxta Pelagianam ſcholam utroque libro aſperſo; ut Beda aperte demonſtrat. Etenim veluti veneno antidotum opponens, duos & ipſe libros elucubravit; in uno ea quæ in libro de Amore Iulianus tradidit; refellit; in altero autem Canticorum explicationem aggreditur.

Ann. 461. Pelagiani a Leone Magno tam ſeveris legibus coerciti ſunt, ut per triginta & amplius annos nihil contra ipſos deinceps ab Apoſtolica Sede ſancitum legamus; Obiit ſanctiſſimus Pontifex anno ſalutis 461. Pontificatus vero XXI. de fide orthodoxa optime meritus. Ille enim Manichæos, Neſtorianos, Eutychetem, aliaſque peſtes profligarat, atque eas inter Pelagianam quoque hæreſim ultimo pæne ictu iugulavit. Gelaſius Papa in epiſtola ad Epiſcopum Honorium, Leonem poſtremum ponit Romanorum Præſulum qui Pelagianos damnarunt. *An fortaſſe*, ait, *neſcitis hanc hæreſim de qua loquimur, & ab Apoſtolica dudum Sede per B. mem. Innocentium, ac deinde Zoſimum, Syxtum, Leonem, continuis & inceſſabilibus ſententiis fuiſſe proſtratam*? Tantum vero honoris ab hoc Leone Auguſtino noſtro datum eſt, ut in epiſtola ad Ianuarium 84. vulgo ad Nicetam, integra ex Auguſtinianis libris capita recitarit.

CA-

CAPUT XIV.

Fauſtus Reiorum Epiſcopus. Proſperi obitus, de cuius Epiſcopatu ſententia profertur. Plures libri eidem falſo adſcripti. Iohannis Flaminii errores notati.

INterim Fauſtus in locum Maximi Epiſcopi in Reienſi cathredra ſuffectus, in Galliam nos vocat, quo tragœdiam ab ipſo contra Auguſtinum concinnatam ſpectemus. Quo anno Reiorum Epiſcopus inauguratus fuerit, non liquet. Baronius ad annum 472. eiusdem dignitatem revocat, quod Sidonius tunc Epiſcopus in epiſtola ad Fauſtum, novam Fauſti Epiſcopi dignitatem appellat. Sidonium vero anno circiter 472. Arvernorum Antiſtitem electum, optime idem Baronius deducit ex eiusdem epiſtola ad Lupum Trecenſem. Ceterum iam ante decennium legimus in epiſtolis Hilari Papæ Fauſtum fuiſſe Epiſcopum: nam Pontifex in literis datis ad Leontium & alios Gallicanos Præſules III. Nonas Decemb. anno 462. ſcribit Fauſtum & Auxanium Epiſcopos interfuiſſe Synodo apud ſe in Urbe celebratæ: *Præſidente fratrum*, inquit, *numeroſo concilio, e diverſis provinciis ad diem natalis noſtri in honorem B. Petri Apoſtoli per Dei gratiam congregato, præſidentibus fratribus & Coepiſcopis noſtris Fauſto & Auxanio, atque agentibus plurimis quæ vigorem reſpiciunt auctoritatemque iudicii, id a nobis pacis amore eſt conſtitutum, ut in ſententia, qua ſub adverſione utriuſque legationis inde directæ Chriſto Domino noſtro inſpirante protulimus* &c. Graviſſima lis inter Leontium Arelatenſem & Mamertum Viennenſem Metropolitas agitabatur. Iſte enim Dienſibus Epiſcopum dederat; quod ad ſe ſpectare Arelatenſis Antiſtes contendebat. Fauſtus & Auxanius ab Synodo iudices electi, Leontio cauſam adiudicarunt. Quam ſententiam idem Hilarus Papa anno ſequenti 463. ratam declaravit: *Omnia*, inquit, *quæ a vobis ſunt per fratres & Coepiſcopos veſtros Fauſtum & Auxanium definita, roborantes, congregationes annuas ordinante fratre & Coepiſcopo noſtro Leontio, admonitis Metropolitanis, quod ſæpe dicendum eſt, celebrare dignemini*. Ex his ab anno 462. Fauſtus Reiorum Epiſcopus intelligitur, ut eorum ſententia penitus corruat, qui eo tempore Proſperum Aquitanum Reienſium in Gallia Antiſtitem ponunt; uti Baronius, Bellarminus, Sauſſaius, & alii dixere. Nam ex Si-

Ann. 462.

Sidonii Euchariſtico certum eſt, Fauſtum Maximo ſucceſſiſſe; dum ſcribit ad eumdem in Euchariſtico:

. . . . . . fuerit quis Maximus ille,
Urbem tu cuius monachoſque, Antiſtes & Abbas,
Bis ſucceſſor agis.

Maximum vero anno 433. epiſcopatum indeptum diximus: Idem anno 439. interfuit Synodo Reienſi: anno 441. Arauſicana decreta ſubſcripſit. Rurſus anno 452. nominatur in epiſtolis Epiſcoporum Galliæ ad Leonem, & in reſcripto ad eoſdem. In quibus; cum inter ceteros Fauſtus non legatur, non obſcure deducitur id temporis Lerinenſium Abbatem fuiſſe. Unde nullus reſtat Proſpero locus in Reienſi ſede Maximum inter ac Fauſtum cum præſertim Proſpero vigintiquatuor anni epiſcopatus a Baronio dentur. Accedit, neque in literis Leonis anno 452. neque in literis Hilari anno 464. in quibus Narbonenſis Galliæ Præſules nominantur, ullum Proſperum legi, ſed in his Fauſtum, in illis vero Maximum eiuſdem deceſſorem. Inſuper etiamſi Proſper fuiſſet Reiorum Epiſcopus, non bene dicit Baronius ad annum 466. *Proſper Regienſis in Aquitania Epiſcopus*; nam Reienſes non locantur in Aquitania, ſed in Narbonenſi provincia ſecunda.

Iohannes Antonius Flaminius in vita Proſperi, Ferrarius in Martyrologio, & Itali Scriptores communiter aſſerunt, Proſperum fuiſſe Epiſcopum Regii Lepidi in Inſubria. Et ſane illa Eccleſia ſuum eſſe hunc Proſperum contendit, pioque cultu eius quotannis memoriam celebrat. At neque verum eſt, illum Regienſibus præfuiſſe annis duobus & viginti; ut tradunt proxime memorati Scriptores, eius obitum uſque ad anuum 466. producentes. Nam anno 451. Faventius erat Regii Lepidi Epiſcopus, ut patet ex literis Synodi Mediolanenſis ad Leonem Papam, quæ ponuntur ante 51. epiſtolam eiuſdem. Ibi enim legitur: *Ego Faventius Epiſcopus Regienſis Eccleſiæ in omnia ſupraſcripta conſenſi, & ſubſcripſi.* Immo tabulæ Eccleſiæ Regienſis, quas in Italia ſacra profert Ughellus, circa annum 458. Elpidium Regienſem Epiſcopum ponunt. Unde ſi Proſper plurimos annos illius Urbis ſacris præfuiſſe dicendus eſt, ut ex antiquis eiuſdem Eccleſiæ breviariis Ferrarius refert, iam ultra Anthemii tempora epiſcopatus Proſperi excurret: cuius rei nullum antiquum auctorem laudabimus. Ego quidem cum videam

om-

omnes Scriptores qui Proſpero viciniores fuere, illius nomen abſque ulla dignitatis ſacræ mentione recitare, vix adduci poſſum, ut eumdem fuiſſe alicubi Epiſcopum credam. Gennadius c. 88. ita ſcribit: *Proſper homo Aquitanicæ regionis*: qui tamen quoslibet Scriptores vel Epiſcopos vel Presbyteros, eorumdem ſacra dignitate recenſita nominat. Victorius ex eadem Aquitania, ac Proſperi coætaneus, illum tamquam Epiſcopum non appellavit in epiſtola nuncupatoria ad Hilarum Papam. Gelaſius in indice auctorum approbatorum, cum ceteros Epiſcopos nominaſſet, ac poſtea etiam Hieronymum presbyterum dixiſſet, addit: *Item Opuſcula Proſperi viri religioſiſſimi*. Non autem hinc cogimur ad negandum, eumdem presbyterum fuiſſe; nam ibidem de Rufino ait: *Rufinus vir religioſus*; quem tamen presbyterum fuiſſe certum eſt. Et hi eodem ſeculo floruere. Proximo vero nullus Proſperum Epiſcopum nuncupavit; non Fulgentius libro 1. ad Monimum cap. 30. non Victor Tunonenſis initio Chronicorum. Abbas Biclarienſis initio Chronici ait: *Poſt Euſebium Cæſarienſis Eccleſiæ Epiſcopum, Hieronymum toto orbe notum presbyterum, nec non et Proſperum virum religioſum, atque Victorem Tunonenſis Eccleſiæ Africanæ Epiſcopum* &c. Primum ultimum Epiſcopos dicit, non item Proſperum. Miror autem Voſſium virum alias diligentiſſimum, ex Marcellino Comite, lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 18. Proſperum Epiſcopum nominare; nam ille ad Conſulatum Viviani & Baſilii unius Gennadii verbis loquitur; quem tranſcripſiſſe nemini dubium eſſe poteſt. Inde etiam Ado ſuum Proſpero teſtimonio dedit. Honorius Auguſtodunenſis in lib. de Script. Eccleſ. num. 460. vel cap. 94. dicit Proſperum Epiſcopum; unde plerique in eam ſententiam abiere. Sed id amanuenſium erratum fuit: nam cum ad verbum omnia ille tranſcribat ex Gennadio, ubi hic habet: *Proſper homo Aquitanicæ regionis, ſermone ſcholaſticus, et aſſertionibus nervoſus* &c. Honorius legit: *Proſper Epiſcopus Aquitanicæ regionis, ſermone ſcholaſticus, et aſſertionibus nervoſus* &c. Quem tamen ſic erraſſe, dum Epiſcopum Aquitanicæ regionis Proſperum ſcribit, cum Narbonenſis regionis Epiſcopus dicendus fuiſſet, non credam. Cur enim homini Auguſtodunenſi tantum erroris affiicem? Eſt enim Auguſtodunum in provincia Lugdunenſi prima. Quod ſi Martinus Polonus & Trithemius, qui poſt ccingentos annos ab obitu

Pro-

Proſperi vixere, illum Epiſcopum appellant, antiquis plus fidei habendum puto. Quo anno S. Proſper obierit, incertum eſt. Scripſiſſe illum Chronicon uſque ad captam Urbem a Genſerico, quod accidit anno 455. ſcribit Gennadius: Marcellinus Comes ut adhuc ſuperſtitis mentionem facit ad annum 463. Philippus Labbe, qui catalogum ſui Bellarmini de Scriptoribus Eccleſiaſticis eruditis obſervationibus illuſtravit, ſcribit, deceſſiſſe Proſperum anno 456. Etenim Victorius Aquitanus in laudata epiſtola nuncupatoria, quam anno 457. ſcriptam eſſe, ex paſchali caractere aliiſque temporum notis eidem additis certum eſt, vocat Proſperum ſanctum ac venerabilem virum. Sed levis hæc coniectura eſt; nam eo tempore *Sancti* titulus etiam viventibus deferebatur, ut paſſim patet: & Proſper ipſe vocat Leontium diaconum, & Hilarium Epiſcopum ſanctos in epiſtola ad Auguſtinum. Immo cum ibidem Victorius nominans Hieronymum ſanctæ memoriæ illum dicat, neque ea honoris præfatione utatur in nominando Proſpero, eodem auctore eo anno 457. Proſperum adhuc ſuperſtitem fuiſſe credo.

Plura ſcripſit Proſper: nam præter Chronicon, quod integrum nuper donavit laudatus Labbe tomo 1. Bibl. MSS. tres pro divinæ gratiæ defenſione epiſtolas dedit, ad Auguſtinum, ad Rufinum, ac Demetriadem: quarum poſtrema cum inter Ambroſianas circumferretur, noſtro Aquitano reſtituta eſt auctore Iohanne Coſtero, Lovanienſibus adprobantibus. Baronius ad annum 413. ſcribit, hanc epiſtolam ad Demetriadem a Beda lib. 1. in Cantica Proſpero adſcriptam fuiſſe; & alteram contra divinam gratiam ad eamdem virginem ab eodem attributam Pelagio. Sed utrumque falſum eſt: nam ibi Beda non Pelagio, ſed per errorem Iuliano attribuit epiſtolam ad Demetriadem pro defenſione liberi arbitrii exaratam: alterius vero ad Demetriadem epiſtolæ a Proſpero ſcriptæ, ne meminit quidem. Egregium volumen edidit contra Collatorem, de quo ſuperius plura dicta ſunt; uti etiam libellos quoſdam, queis nonnullorum Gallorum, Vincentii Lerinenſis, ac aliorum obiectiones contra Auguſtini doctrinam diſſolvere conatus eſt. Celebre eſt carmen eiuſdem heroicum contra Ingratos, nempe Semipelagianos divinæ gratiæ decurtatores. Aliud vero poema de Providentia non eſt Proſperi, ſed hominis Semipelagiani, ut a pleriſque notatum eſt. Idem tamen compoſuit librum Sententiarum

Digitized by Google

CCCLXXXVIII. ex variis S. Auguſtini libris conflatum. Tria iuſta volumina auctorem præſeferunt Proſperum; quæ tamen haud ab illo compoſita fuiſſe pro certo habeo. Sed paulo fuſius res aperienda venit.

In primis auctorem faciunt hunc Proſperum Aquitanum librorum de Prædictionibus & Promiſſionibus Dei, qui in partes tres diviſi ſunt. Ego vero non Proſpero Aquitano adſcribendos illos libros exiſtimo, ſed alteri Proſpero Africano. Horum voluminum auctor parte 3. cap. 6. narrat, Aſpare Carthagine conſtituto, nempe anno 434. cum a Tregetio contra Genſericum feliciter pugnatum eſt, puella a dæmone ibidem vexata, mirum quid ſe præſente eveniſſe. *Accedit autem*, inquit, *ut quintuſdecimus dominicus illuceſceret dies, aſcendente nobiſcum ſacerdote, ut matutinum illic ſacrificium ſolito offerretur, puellam præpoſitus ad altare perduxit* &c. Igitur ille Scriptor ad annum 434. Carthagine morabatur; cum tamen noſter Proſper id temporis in Galliis contra Semipelagianos excubaret; uti ad annum 433. expendimus. Rurſus idem Scriptor par. 3. promiſſ. 38. iuvenem ſe Carthagine fuiſſe ſub Aurelio Antiſtite teſtatur: *Cum ſancta paſchæ ſolemnis ageretur feſtivitas, collecta illic et undique omni curioſitate etiam adveniens multitudo ſacerdotum multorum Pater et dignæ memoriæ nominandus Antiſtes Aurelius, cæleſtis iam patriæ civis, cathedram illic loco Cæleſtis & habuit & ſedit. Ipſe tunc aderam cum ſociis & amicis, atque ut ſe adoleſcentium ætas impatiens circumquaque vertebat* &c. Hoc templum Cæleſtis anno 399. conſecratum fuit, quando Honorius Imperator edicto templa idolorum *cum ſuis adiacentibus ſpatiis Eccleſiis detulit*; ex Proſpero ibidem. Ex his patet hunc Scriptorem fuiſſe civem Carthaginenſem, cum ante annum 400. & anno 434. Carthaginem incoluiſſe ſe dicat. Quod etiam ex iis quæ in fine libri de quadam peculiari Carthaginenſium conſuetudine tradit, non obſcure colligitur. At noſter Proſper fuit Aquitanus; & in epiſtola ad Auguſtinum ait: *Ignotus quidem tibi facie, ſed iam aliquatenus, ſi reminiſcaris, animo ac ſermone compertus*. Quod fieri non potuiſſet, ſi eo tempore Carthagine fuiſſet ſub Aurelio; cum Auguſtinus ob Synodos frequentiores Carthaginem ſæpiſſime frequentaret; unde & videre Proſperum, & a Proſpero videri potuiſſet. Hæc ſcribit Caſſiodorus, qui eodem quo Proſper,

ſper, & inſequenti ſæculo vixit, initio libri de Divinis lectionibus: *Sanctus quoque Proſper ſedula cura legendus eſt, qui tres libros totius auctoritatis divinæ in centum quinquaginta tribus titulis comprehendit, ad inſtar piſcium quos evangelica retia de huius ſæculi tempeſtoſa profunditate traxerunt*. Porro hic memoratos hucuſque libros de Divinis promiſſionibus deſignari, patet ex præfatione & peroratione operis. Nam tres priores partes ex quadraginta capitulis ſingulæ conſtant; quæ vero has conſequitur, in viginti capita diſtribuitur; ultima ex tredecim conſtatur. Et *perficiunt*, ait in peroratione, *centum quinquaginta tria: in quo numero ſacrati illi piſces reti veritatis incorrupto, poſt reſurrectionem, Domini iuſſione capti ſunt, millia ſanctorum ſignificantes* &c. Quare duos Proſperos coætaneos fuiſſe puto, hunc Africanum, alterum vero Aquitanum ex Gennadio: & ille forte fuit Regii Lepidi Epiſcopus in Inſubria.

Sequuntur libri tres de Vita contemplativa Iuliano Epiſcopo inſcripti, quorum idem Proſper auctor publicatur. Sane illos Proſperi eſſe ex antiquis exiſtimarunt Codogandus Epiſcopus Metenſis in lib. de Laicali inſtitutione; Synodus Aquiſgranenſis ſub Ludovico Pio; & Theodulphus Aurelianenſis, qui ſcripſit de Spiritu Sancto anno 809. cuius liber editus eſt a Sirmondo. Ceterum non eſſe Proſperi, ſed Iuliani cognomento Pomerii, qui Arelate in Galliis rhetoricam docuit, cuius ſcholam Cæſarium iuvenem adiiſſe inferius dicemus., mihi pæne certum eſt ex S. Iſidoro in lib. de Eccleſ. Script. cap. 12. Ubi agens de libris eiuſdem Pomerii, ait in fine capitis: *Edidit etiam unum libellum de Virginibus inſtituendis; alios quoque tres de Futuræ vitæ contemplatione, vel actuali converſatione; nec non etiam de Vitiis & virtutibus*. Qui ſane libri ſunt illi qui Proſperi nomine vulgo circumferuntur. In quorum primo, ut ipſe teſtatur in præfatione libri tertii, agitur *de vita contemplativa*; in altero de *actuali* vita; in poſtremo *de vitiis & virtutibus*. His accedit, ab hoc Scriptore lib. 2. cap. 9. Hilarium Arelatenſem etiam atque etiam laudari, quod Proſper Aquitanus non ita liberaliter feciſſet; cum Hilarius Arelatenſis Semipelagianorum in Galliis coryphæus fuerit; ut ipſemet Proſper teſtatur in literis ad Auguſtinum. Ibi vero loquitur de Hilario uti iam defuncto, nempe poſt annum 449. Se vero non eſſe Epiſcopum palam oſtendit lib. 1. cap. 1. Unde qui putant hoſce libros eſſe

Pro-

Proſperi, non video qua ratione ſcribant mortuum Proſperum anno 466. exactis duobus & viginti annis in epiſcopatu. Præterea hic Scriptor nuncupavit memoratos libros Iuliano Epiſcopo, quo iubente ſe illos exaraſſe teſtatur initio præfationis. At in Gennadio Suffridi Petri, cap. 98. ſcribitur: *Pomerius natione Maurus, in Gallia presbyter ordinatus, interrogantibus Iuliano Epiſcopo & Vero presbytero* &c. *compoſuit de natura animæ et qualitate eius libros octo*. Ut plane compertum fiat, eidem Epiſcopo Iuliano & libros de Vita contemplativa, & libros de Anima, uti ait Gennadius, ab eodem auctore inſcriptos fuiſſe. Itaque neque illi tres libri de Vita contemplativa Proſperum auctorem habuere. Quod vidit etiam vir eruditiſſimus Pater Lupus in epiſtola apologetica ad me ſcripta de Contritione Chriſtiana, Lovanii impreſſa anno 1667. in qua cap. 5. ad 8. accuſationem ex laudato Iſidoro hoc probat, affirmans Dacherium & Sirmondum in eadem ſententia fuiſſe.

Iulianus igitur Pomerius Maurus vir inſignis, ac in Gallia percelebris; ut patet ex libro 1. de vita S. Cæſarii cap. 3. horum voluminum auctor dicitur: vel certe quicumque alius fuerit, idem merito inter ſectatores S. Auguſtini numerandus eſt. Nam lib. 3. cap. 31. cum eximie S. Auguſtinum commendaſſet, addit: *Quem in his libellis pro poſſibilitate ſecutus ſum*. Quod ſane conſtat cuique vel leviter eoſdem inſpicienti. Verum in libro ſecundo de Anima, ubi quærit, *Utrum anima corporea ſit, an incorporea*, a S. Auguſtini ſententia diſcedens, *Tertulliani erroribus conſentiens animam corpoream eſſe dixit.* Ita teſtatur S. Iſidorus; nam octo illi libri Pomerii de Anima interciderunt. Erat ea ætate celebris in Gallia quæſtio de animæ corpulentia; nam corpoream eſſe illam ibidem docuere Caſſianus, Fauſtus Gennadius; ad quos & Pomerius acceſſit, qui eodem ſæculo floruit. Oppoſitum ſcriptis ſuſtinebant S. Avitus Viennenſis Antiſtes in epiſtola ad Regem Burgundionum; & Claudianus Mamertus in libris de Anima.

Reſtant denique duo libri de Vocatione Gentium, qui vulgo ſub nomine Proſperi leguntur. Hi quidem voluminibus S. Ambroſii inſerti erant; ſed immerito. Nam lib. 1. cap. 7. leguntur hæc verba: *Fato autem non baptizari parvulos, nec Pelagiani potuerunt dicere; ſed quia eos a peccato liberos auſi ſunt profiteri, meruere damnari*. Quare illi libri non ſunt Ambroſii, qui mortuus eſt anno 397. antequam Pelagianorum no-

men audiretur; ſed plane ſcripti ſunt poſt Pelagianos ab Apoſtolica Sede damnatos. Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 20. ait ſe *pro certo* habere, non eſſe Regienſis Proſperi, quod illorum auctor in ſententia de reprobatione mollior ſit quam Proſper Aquitanus. Voſſio ſubſcribo: etenim video illorum Scriptorem diverſa a Proſpero via abiiſſe. Nam lib. 2. plurimum laboris inſumit, ut communem gratiam Dei omnibus faciat. Verſans vero c. 20. obiectionem illam a parvulis ductam, in qua Auguſtinus & ſectatores contra Pelagianos triumphum ſibi cecinerunt, ita cap. 23. reſpondet: *Non irreligioſe arbitror credi, neque inconvenienter intelligi, quod iſti paucorum dierum homines ad illam pertinent gratiæ partem, quæ ſemper univerſis eſt impenſa nationibus: qua bene utique ſi eorum uterentur parentes, etiam ipſi per eoſdem iuvarentur.* Quibus contraria ſcribit noſter Proſper in carmine de Ingratis cap. 31. ubi urget illud argumentum de parvulis:

Et tamen ex iſtis miſeratrix gratia quoſdam
Eligit, & rurſum genitos baptiſmate transfert
In regnum æternum, multis in morte relictis,
Quorum cauſa fuit ſimilis de vulnere eodem.
Nec meritis iſtud poteris aptare parentum,
Ceu pia profuerit redimendis cura bonorum,
Abſtuleritque aliis aliena ignavia vitam;
Cum videas multos ſanctis genitoribus ortos,
Nullo ſalvari ſtudio potuiſſe ſuorum.

Item ille Scriptor toto libro ſecundo probat, Deum omnibus ſemper hominibus gratiam largitum fuiſſe. Inſigniora loca donat Voſſius lib. 7. par. 1. theſi 4. At Proſper hanc communem gratiam penitus repudiavit. Ibidem cap. 11. ait:

. . . . . Dic unde probes, quod gratia Chriſti
Nullum omnino hominem de cunctis qui generantur
Prætereat, cui non regnum vitamque beatam
Impertire velit.

Quod improbat, quia Evangelium non omnibus gentibus annunntiatum ſtatim fuit, cum tamen alter gratiam communem faciat, quia ad omnes miſſi ſunt Apoſtoli, ut Evangelium prædicarent. Porro cap. 3. initio gratiam communem ſuadet, quia Deus quoſdam ad ſe cognoſcendum *cæli & terræ teſtimoniis convenit*; alios, nempe Iudæos, *doctrina legis*, *Prophetarum oraculis*, *mi-*

Digitized by Google

miraculorum ſignis adiuvit. Hanc autem non eſſe veram gratiam ſcribit Proſper in epiſtola ad Demetriadem, ſed illam qua Deus intrinſecus operatur; cum illa omnia exterius tantum animum pulſent, neque differant a gratia Pelagianorum, quæ conſiſtebat in lege, doctrina, miraculis &c. ut fuſe narrat S. Auguſtinus in libro de gratia Chriſti. Rurſus capite 5. tradit gentes, quibus non uti Hebræis Numen ſe manifeſtavit, non eſſe excuſabiles. *Adhibita enim*, inquit, *ſemper eſt univerſis hominibus quædam ſupernæ menſura doctrinæ, quæ etſi parcioris occultiorisque gratiæ fuit, ſufficit tamen, ſicut Dominus iudicavit, quibuſdam ad remedium, omnibus ad teſtimonium*. At noſter Proſper canit cap. 32.

Non autem recte nec vere dicitur illos,
Qui ſunt exſortes divini muneris, & quos
Gratia neglexit, degentes mortis in umbra,
Peccati non eſſe reos, quia recte gerendi
Non data ſit virtus. Naturæ compede vinctos
Procubuiſſe negant &c.

Ubi ex peccato originis tradit hominem iure optimo gratia privari. Præterea idem Scriptor capite ultimo ſatis timide de prædeſtinatione loquitur; immo ſcientiam illi præviam non ſemel ponere videtur; dum illam obiectionem ſibi opponens: *fruſtra nos orare & laborare, ſi ex incommutabili propoſito eius Chriſtianæ gratiæ ſubſiſtit electio*; ita ibi reſpondet: *Non intelligunt ſcientiam Dei, quæ & præterita & præſentia & futura complectitur, tempore non teneri*. Et cum id paucis explicaſſet, concludit: *Hæc autem æterna & ſemper tranquilla cognitio, nulla nos urget neceſſitate peccandi* &c. Ibidem electionem ad gratiam ſine meritis adſtruit; electionem vero ad gloriam ex meritis ſuſpendit. *Deus ergo his quos eligit ſine meritis, dat unde ornentur ex meritis. Et fruſtra dicitur, quod ratio operandi non ſit in electis, cum etiam ad hoc operentur ut electi ſint*. At S. Proſper in epiſtola ad Rufinum generoſius divinæ prædeſtinationis decretum defendit, ac ſolidius illud communit: quod & in reſponſione ad Genuenſes alioſque itidem præſtat. Et ut uno verbo concludam, numquam, me iudice, unus idemque auctor fuit horum librorum, & poematis contra Ingratos. Et Proſper qui ubique S. Auguſtinum laudat, in his etiam libris de Vocatione Gentium eumdem certe nominaſſet, ſi illorum Scriptor fuiſſet.

Quare exiſtimo auctorem horum librorum de Vocatione Gentium, medium quid ſapere inter Semipelagianos & S. Auguſtinum; quem etiam mollem Auguſtinianum dixeris, cum Proſper inter rigidos merito reponendus ſit. Ille quidem lib. 1. cap. 8. & 9. Semipelagianiſmum ſuffocat, dum probat fidem & perſeverantiam eſſe dona Dei. Unde non poſſum ad Voſſium accedere, dum ſcribit, Hilarium Arelatenſem eſſe forte illorum librorum auctorem. Nam Hilarius cum Semipelagianis, teſte Proſpero in epiſtola ad Auguſtinum, ſentiebat. Sed de his ſatis. Illud tamen moneo, me ita de Proſperi libris iudicare, ut in hoc opere vulgarem de illis ſententiam quandoque ſecutus ſim.

De hoc Proſpero Herrera & Elſſius, Auguſtiniani Scriptores, plura commenti ſunt. Fuiſſe patria Lemovicenſem; anno 399. degiſſe Carthagine; fuiſſe diſcipulum S. Auguſtini, & anno demum 426. ex Africa in Gallias rediiſſe; quæ uti ſine teſte dicuntur, ita nullam apud lectores fidem inveniunt. Certe Proſper in epiſtola ad Auguſtinum ſcripta anno 429. ita fatur initio: *Ignotus quidem tibi facie, ſed iam aliquatenus, ſi reminiſcaris, animo ac ſermone compertus* &c. ut plane ſupinam ignorantiam redoleat, quod aiunt, Proſperum in Africa fuiſſe diſcipulum S. Auguſtini. Sancti Proſperi vitam poſterorum memoriæ tradere tentavit Iohannes Antonius Flaminius, quem ſane alterius Proſperi geſta ſcribere dicerem, niſi ex librorum indice de noſtro hoc Aquitano eum loqui intelligerem. Sed Deus bone, quas ibi fabulas nectit! Ut enim omittam ſcribi ab eodem illum in Aſiam profectum, aliave quæ reprehendimus ad annum 451. narrat, eumdem poſtquam aliquandiu ibi (dubium Calchedone an Romæ) poſt Synodum commoratus eſt, electum Antiſtitem Regienſem; mortuum vero anno 466. Pontificatus 22. cum inter Synodum Calchedonenſem & diem mortis, quindecim tantum anni numerentur. Inſuper mortuum aſſerit *Marciano Romano tenente imperium*; cum Marcianus ante novennium deceſſerit; nempe anno 457. & *Hilario II. Pontifice Max.* cum unus tantum Hilarius ſeu Hilarus ſummus Pontifex fuerit. Proſpero tribuit libros de Promiſſionibus; at cur ex illis Proſperum non ſemel in Africa fuiſſe cognovit, ut hoc ipſum in eius vita recenſeret? Libros de Vita contemplativa inſcriptos ait Iuliano ſummo Pontifici; cum nullus fuerit huius nominis Papa, & Iulianus ille Epiſcopus fuerit. Alia quæ ad-

Digitized by Google

addit, plane ſunt de communi, ut aiunt, unius Confeſſoris Pontificis. Sed Proſpero ſatis laudum dat Eccleſia Romana, quæ in Martyrologio hæc de eodem recitat: *Apud Regium S. Proſperi Aquitani eiuſdem urbis Epiſcopi, eruditione ac pietate inſignis; qui adverſus Pelagianos pro fide catholica ſtrenue decertavit.*

CAPUT XV.

Fauſtus Reienſis magni nominis Epiſcopus, ſub prætextu Prædeſtinatiani erroris ex decreto Synodi Arelatenſis ac Lugdunenſis confutandi, S. Auguſtini doctrinam impugnat. Ubi plura de Prædeſtinatianis; de epiſtola Fauſti ad Lucidum, atque de utraque Synodo diſquiruntur.

Fauſtus Reiorum Antiſtes in ore famæ in Galliis verſabatur, & provinciæ Epiſcopi ab eiuſdem ſententia pendebant. Sidonius & epiſtolis & carminibus ad Fauſtum datis, eumdem ſupra ceteros illius ætatis Præſules ad ſydera uſque effert. S. Patiens Epiſcopus Lugdunenſis, cum celeberrimam S. Iuſti Baſilicam conſecraret, atque ad encænia peragenda plurimi Antiſtites conveniſſent, Fauſtus omnium precibus exoratus luculentam orationem habuit, excipiente ac plurimum commendante una cum reliquis eodem Sidonio. Ruricius vir nobiliſſimus, ac poſtea Lemovicenſis Epiſcopus, cum de abdicanda uxore, liberis ac ditiſſimo patrimonio deliberaret, Fauſto per literas hoc ipſum ſignificavit; quem nuncupare ſolebat *patrem optimum & paſtorem egregium*; ex lib. 1. ep. 2. Et quidem univerſi Arelatenſis provinciæ Epiſcopi tantum Fauſto detulere, ut in cauſa Hermetis Dienſis ad Hilarum Pontificem eidem legationem iniunxerint. Fauſtus veteri ſuorum Lerinenſium concellitarum ac Caſſiani magiſtri opinioni inhærens, Auguſtini ſententiam de efficaci electorum prædeſtinatione hac occaſione impugnavit. Fama erat nonnullos ita S. Doctoris ſententiam de gratuita prædeſtinatione defendere, ut in abſurdos prorſus errores declinarent; quos Auguſtiniani dogmatis adverſarii altius exaggerabant. Leontius Arelatenſis Antiſtes, qui ex Hilari decreto in Galliis Synodos cogebat, ut e provincia horrida illa opinionum portenta, quæ a nonnullis defendi rumor erat, averruncaret, Concilium Arelate indi- *Anno 470.*

dixit. In quo cum plurima contra nova ac perículoſa dogmata Patres ſtatuiſſent, uni Fauſto communi conſenſu iniunctum fuit, ut editis libris ea fuſius pertractaret, de quibus in Synodo actitatum fuerat. Teſtatur hoc Fauſtus in præfatione ad Leontium: *Quod pro ſolicitudine*, inquit, *paſtorali, beate Papa Leonti, in condemnando prædeſtinationis errore Concilium ſummorum Antiſtitum congregaſtis, univerſis Galliarum Eccleſiis præſtitiſtis. Quod vero ad ordinanda ea quæ collatione publica doctiſſime protuliſtis, operam infirmis humeris curamque mandaſtis, parum, ut reor, tanto negotio, parum ſanctæ exiſtimationi veſtræ conſuluiſtis, & me iudicio charitatis, vos periculo electionis oneraſtis*. Hic Leontius, cui ſuum opus Fauſtus inſcripſit, fuit Epiſcopus Arelatenſis; ut patet ex literis Hilari Papæ, Fauſti ad Felicem, & Ruricii ad Eonium, cuius verba inferius recitabo. Hæc dixi, quia Baronius ad annum 490. & ſæpe alibi; & Sauſſaius ad diem 1. Decembris, aliique putant hunc Leontium eſſe Epiſcopum illum celebrem Foroiulienſem, cui Caſſianus decem priores collationes dedicavit; cuius etiam amicitia S. Honoratus Abbas Lerinenſis plurimum lætabatur. Hic renuntiatus fuit Epiſcopus prope annum 410. ut cap. 3. probavimus: Leontius vero Arelatenſis circa annum 460. Unde corrigendus eſt Sauſſaius, qui res ab utroque geſtas gravi hallucinatione uni Foroiulienſi adſcribit. Interim cum novi rurſus errores in controverſia de divinæ gratiæ auxiliis ſuborti eſſent, in Lugdunenſi Synodo eorum pariter confutandorum cura eidem Fauſto commiſſa fuit. Teſtatur hæc Fauſtus in fine eiuſdem præfationis. *In quo quidem*, inquit, *opuſculo poſt Arelatenſis Concilii ſubſcriptionem, novis erroribus deprehenſis, adiici aliqua Synodus Lugdunenſis exegit*. At Fauſtus mala fide atque animo adverſus Auguſtini ſententiam præoccupato, demandatum munus executus, a rectiori dogmate exorbitavit. Etenim ſub prætextu Prædeſtinatianæ hæreſis confutandæ, duos de Gratia & libero arbitrio libros ſcripturivit, in quibus ſub alieno corio Auguſtinus vapulavit. Nam eiuſdem de gratuita prædeſtinatione ſententiam totis lacertis impugnat; Maſſilienſium dogmata dudum a S. Doctore everſa reſtaurat; ac blaſphemias quas ab Hipponenſi Præſule Proſper procul amoverat, eidem rurſus imponit. Uno verbo totus Antiauguſtinianus eſt. Certe univerſa Sacri Codicis teſtimonia a

S. Do-

S. Doctore laudata, eiuſque interpretationes excutit; ut Iohannes Maxentius oſtendit in reſponſione ad epiſtolam Hormisdæ. Unum & breve quidem caput libri primi, nempe quartum inſpiciamus. In eo Fauſtum e diametro contra Auguſtinum pugnare, nec illos Recentiores, qui nuper pro Fauſto laborioſas apologias enixi ſunt, negaturos fuiſſe exiſtimo, ſi rem extra partium ſtudia conſiderarent. Ibi enim cum S. Auguſtini ſententiam de prædeſtinatione pluribus oppugnaſſet, concludit: *Si ergo unus ad vitam, alter ad perditionem, ut aſſerunt, eſt deputatus, ſicut quidam Sanctorum dixit, non iudicandi naſcimur, ſed iudicati*. Habemus confitentem reum. Qui enim toto eo capite contra prædeſtinationem gratuitam depugnarat, non obſcure contra Auguſtinum ſe ſtare profitetur. Quis enim ille Sanctorum fuit, qui illam ſententiam docuit, niſi Auguſtinus, qui ſexcentis eam locis & ſubtiliſſime tradidit, & validiſſime propugnavit? Hinc olim ſcripſerat idem Fauſtus ad Græcum, aliquid *apud doctiſſimos in Auguſtini ſcriptis eſſe ſuſpectum*; nempe dogma de prædeſtinatione ſine ulla meritorum prævißione. Præterea Fauſtus totus in eo eſt, ut ſuorum Lerinenſium opiniones recoquat. Sæpe fidem ex viribus liberi arbitrii naſci docet; lib. enim 2. cap. 8. ait: *Unde hic extra legem poſiti accuſantur increduli, niſi quia legem naturæ, cui fides iuncta eſt, ſervare noluerunt? Unde obiicitur incredulitas, niſi quia in promptu fuit credendi facultas? Liberi itaque arbitrii ratio facit, ut remuneretur credens, ut damnetur incredulus*. Tradit etiam, poſſe nos abſque Dei gratia petere, quærere, pulſare, ut eamdem impetremus. Illius verba recitavimus cap. 11.

Inter ceteros qui Prædeſtinatianorum erroribus infecti cenſebantur, erat Lucidus neſcio quis presbyter, quem ut ab eo dogmate Fauſtus abduceret, epiſtolam miſit eumdem amice conveniens, quo horridam ſententiam exueret; publicam, ſin minus obſequeretur, delationem apud Synodum interminatus. Hanc epiſtolam ſubſcripſere undecim Epiſcopi, ac ipſe etiam poſtea Lucidus. Fueritne ad Synodum Arelatenſem evocatus Lucidus, vel illæ literæ in Synodo, aut ante, vel poſt eiusdem celebrationem ſubſcriptæ ab Epiſcopis fuerint, inferius diſquiretur. Certe legitur apud Fauſtum eiusdem Lucidi epiſtola ad Patres Synodi Lugdunenſis, ut vulgo putant, in qua ſuorum erro-

ro-

rorum palinodiam canit. Baronius, Voſſius, aliique Prædeſtinatianos refellendi provinciam a Patribus Fauſto Reienſi demandatam ſcribunt; quod ſtrenue ſe geſſerat in Lucido ad bonam frugem revocando. Fauſtum tamen inquiunt ea ſuis libris inſeruiſſe, quæ haud in mandatis habebat, quibus doctiſſimi illi Antiſtites minime albos calculos addidiſſent. Ille quidem eo in opere totus Semipelagianus eſt; unde poſtea a Romanis Pontificibus ac Patribus unanimi conſenſu reprobatus fuit. At cum de Prædeſtinatianis gravis contentio paucis ab hinc annis exarſerit, nonnulla de eisdem præmittenda ſunt, quo ſcriptorum Fauſti exactior notitia habeatur.

In primis cum Fauſtus occaſione erroris Prædeſtinatiani profligandi Arelate ac Lugduni Synodos coactas teſtetur, de hac hominum ſecta videndum eſt, undenam, ac quo tempore emerſerit. Primus qui huius ſectæ mentionem fecit, fuit Proſper Tiro, cuius Chronicon legitur tomo 5. Bibl. PP. par. 3. edit. Colon. A. 1618. hic enim ad annum Honorii XXIII. ait: *Prædeſtinatorum hæreſis, quæ ab Auguſtini libris male intellectis accepiſſe dicitur initium, his temporibus ſerpere exorſa eſt*. Cum vero Honorius anno 395. die 17. Ianuarii, mortuo Theodoſio Patre imperium indeptus ſit, anno 417. Prædeſtinatorum hæreſis ex Tirone prorupit. Sigebertus ad annum 415. illam recitat. Eiusdem mentionem etiam faciunt, Fauſtus in præfatione ad Leontium, ac Arnobius iunior in expoſitione Pſalterii. Mirari ſoleo homines eruditos Proſpero Tironi adeo confidenter fidem præſtitiſſe; cum idem non tyro ſed puer in chronologia appareat, totus in hiſtoria hoſpes, ac omnium quæ literis prodidit, imperitiſſimus. Id paucis oſtendo in iis quæ ſcribit imperante Honorio contigiſſe. Anno III. Honorii, nempe 397. Æræ Chriſtianæ, recitat Innocentii Pontificatum, cuius electio peracta eſt anno 402. Anno VI. Pelagianæ hæreſeos meminit. At non 400. ſed 411. eamdem primitus innotuiſſe diximus lib. 1. cap. 4. Anno VIII. Cæleſtinum Pontificatum iniiſſe teſtatur, ſcilicet anno 402. cum anno 423. in Bonifacii locum ſubrogatus fuerit. Anno X. Radagaiſum in Italiam irrupiſſe ſcribit; cum anno VI. id acciderit; ut oſtendimus lib. 1. cap. 2. Anno XIV. ponit mortem Stilichonis, atque Neſtorii hæreſim: hoc eſt anno 408. cum tamen anno 428. Neſtorius electus fuerit Antiſtes C. P. quo tantum anno eiusdem hæreſis incœpit. Anno XXVI.

nar-

narrat ſediſſe Romæ Syxtum, quo anno 421. erat Bonifacius. Syxtus vero poſt Cæleſtinum anno 432. Apoſtolicam cathedram obtinuit. Anno XXIX. affirmat deceſſiſſe Conſtantium Imperatorem, *Valentiniano octo annorum filio derelicto*; qui tamen obiit anno Honorii XXVII. Valentiniano tertium ætatis annum vix ingreſſo. Anno XXXI. dicit Placidiam ab Honorio Romam relegatam; cum tamen Honorius imperaverit annos 29. menſes 8. & Olympiodorus apud Photium num. LXXX. Placidiam *Conſtantinopolim ablegatam*; & Philoſtorgius lib. 12. *Byzantium translatam* dicant. Mallem Augiæ ſtabulum purgare, quam Tironis huius errores ex indice recitare. Profecto anno 417. nondum S Doctor de prædeſtinatione electorum ſcribere inceperat; ſed anno inſequenti in epiſtola ad Syxtum & libris contra Iulianum poſtea editis famoſam illam ſententiam fuſius tradidit; quam anno 417. in epiſtola 106. ad Paulinum paucis indicaverat. Viderint ii qui Prædeſtinatianæ hæreſeos chronologiam ex Proſpero Tirone laudant, quali Scriptori fidem præſtent.

Sirmondus in libello de hæreſi eadem cap. 1. contendit anno circiter 424. apud Monachos Adrumetinos id genus ſectæ emerſiſſe. Addit cap. 2. Proſperum & Hilarium, contra eamdem Gallias inficientem, Auguſtini opem petiiſſe, iiſque morem geſſiſſe Auguſtinum emiſſis e veſtigio contra Prædeſtinatianos libris de Prædeſtinatione SS. & de Dono perſeverantiæ. Præterea cap. 3. ſcribit memoratos Proſperum & Hilarium mortuo Auguſtino, cum ſeſe Prædeſtinatianorum furori comprimendo impares intelligerent, Romam ad Cæleſtinum confugiſſe, a quo graviſſimum contra Prædeſtinatianos reſcriptum ad Galliæ Epiſcopos datum impetrar[illegible]. Hæc Iacobus Sirmondus ſcripſit effeta ætate, octogenario maior. In quibus tam longe a veritate deflexit, ut eiusdem hiſtoria a Gilberto Maguino V. C. Galliarum Regi a conſiliis, & in ſacra ac profana hiſtoria verſatiſſimo, fabula ignominiæ cauſa fuerit nuncupata. Hic autem Scriptor adeo ſolide ac nervoſe tria priora capita hiſtoriæ Sirmondianæ de Prædeſtinatianis confutat, ut Ludovicus Cellotius in hiſtoria Gotteſchalcana; in qua Maguinum refellendum ſuſcepit, libro 2. capite 2. ubi de Prædeſtinatianis agit, ne verbum quidem pro ſuo Sirmondo eidem Maguino reponere potuerit. Magnus Eccleſiaſticorum Annalium ſcriptor Baronius tradit libros

 bros

bros de Prædeſtinatione Sanctorum & de Dono perſeverantiæ, contra Semipelagianos ſcriptos fuiſſe; itemque Proſperum & Hilarium Romam profectos adverſus eosdem a Cæleſtino literas obtinuiſſe. Quæ ſane tam certa ſunt, quam falſa illa quæ ex Sirmondo retulimus. Idem tamen Baronius in quibusdam cum Sirmondo concinit; nam ad annum 490. hæc de Prædeſtinatianis ſcribit: *Poſt S. Auguſtini obitum prodiiſſe quosdam, qui ex eius ſcriptis male perceptis complures invexerunt errores, quos S. Auguſtini nomine & auctoritate defendere conabantur. Sed eos, pro defenſione ipſius S. Auguſtini agens, S. Proſper valide confutavit. Dicebantur iſti, ut Sigebertus adnotavit, hæreſis Prædeſtinatorum ſectatores*. Hæc ille. In primis falſum eſt, Adrumetinos Monachos Prædeſtinatianæ hæreſi initium dediſſe. Immo apud illos Semipelagianiſmus exortus eſt; at in ipſis cunis ab Auguſtino ſuffocatus fuit. Nam cum S. Doctor accepiſſet, quosdam Adrumetinos Monachos in ſiniſtras opiniones de divina gratia & hominis arbitrio prolapſos, quo eosdem ab errore revocaret, librum ſtatim perſcripſit de Gratia & libero arbitrio. De quo lib. 2. Retract. cap. 66. hæc habet: *Propter eos qui, cum defenditur Dei gratia, putantes negari liberum arbitrium, ſic ipſi defendunt liberum arbitrium, ut negent Dei gratiam, aſſerentes eam ſecundum merita noſtra dari; ſcripſi librum, cuius titulus eſt: De Gratia & libero arbitrio. Ad eos autem ſcripſi Monachos Adrumetinos, in quorum Monaſterio de hac re cœperat eſſe contentio*. Hic ergo liber non fuit ſcriptus contra Prædeſtinatianos, qui libero arbitrio ſublato, omnia gratiæ dabant, ſed contra Pelagianorum reliquias aſſerentes liberum arbitrium auferri, ſi nulla hominis merita divinam gratiam antecedant. Sanctus Doctor a cap. 4. eius libri uſque ad finem, totus in eo eſt ut probet, gratiam nulla hominum merita ſupponere: quod ex delatione Creſconii & Felicis intellexerat, quosdam oppoſitum docentes, ipſius ad Syxtum epiſtolam, in qua error ille refellitur, impugnare. Profecto nonnullos memorati cœnobii Monachos Auguſtini dicta reprehendiſſe, ex Evodii fragmento a Sirmondo recitato deducitur. *Legant ergo*, inquit, *ſancti Dei maiorum dicta, ſicut iam dixi, qui habent divini muneris pium affectum, & quando non intelligunt, non cito reprehendant, ſed orent ut intelligant*. At Prædeſtinatiani tantum abeſt ut Auguſtini dicta erro-

ro-

roris incuſarent, quin potius ex uno Auguſtino durum illud dogma ſe deducere arbitrarentur. Illis enim erat, ut Sirmondus ceterique eiusdem opinionis Scriptores contendunt, Auguſtinus puppis, ac prora, & ſacra anchora in tempeſtate. Hinc Valentinus Adrumetinorum Abbas nolebat ea diſſidia Auguſtino innoteſcere. Pudebat enim ipſum, quosdam e ſuis ſancti Patris doctrinam cenſuræ ſubiicere. Hinc in epiſtola ad Auguſtinum comparat eosdem cum iis diſcipulis, qui cum verba Domini non intelligerent, eidem obloquebantur Iohan. 6. *Non culpa*, inquit, *Domini dicentis, ſed duritia impiiſſimi cordis*. Idem Auguſtinus in laudato volumine cap. 18. ait: *Nemo ergo vos fallat, fratres mei, quia nos non diligeremus Deum, niſi nos prior ipſe diligeret*. Hoc ipſum ex epiſtola Proſperi ad Auguſtinum aperte colligitur: hæc enim de Semipelagianis ſcribit: *Cum aliquamdiu tarditatem ſuam culpare maluerint, quam non intellecta reprehendere, quidamque eorum lucidiorem ſuper hoc atque apertiorem beatitudinis tuæ expoſitionem voluerint poſtulare, evenit ex diſpoſitione miſericordiæ Dei, ut cum quosdam intra Africam ſimilia moviſſent, librum de Correptione & gratia plenum divinæ auctoritatis emitteres*. Et Hilarius in epiſtola ad eumdem Hipponenſem Patrem, una cum memoratis Proſperi literis ſcripta, ait: *Librum etiam de Gratia & libero arbitrio non habemus. Supereſt ut eum, quia utilem quæſtioni confidimus, mereamur accipere*. Ex quibus inferimus eosdem tumultus, quos in Gallia contra Auguſtinum Maſſilienſes conciverant, dudum ab Adrumetinis fuiſſe in Africa ſuſcitatos; & Semipelagianos in Galliis, eisdem libris quos ad Adrumetinos Auguſtinus miſerat, poſſe convinci. Sane duo illi Monachi, qui ad Auguſtinum profecti Adrumetina diſſidia eidem ſignificarunt, Florum Monachum Semipelagianorum opinionem defendere teſtati fuerant. Hæc enim Valentinus ſcribit: *Servi tui Flori; inquit, hæc fides eſt, Pater; non ſicut fratres illi ſunt locuti. Impræſentiarum audierunt ab eo dictum, non iuxta merita noſtra dari donum pietatis, ſed per gratiam Redemptoris*. Florus ergo ea conteſtatione obiectum ſibi errorem coram ipſiſmet delatoribus refutavit. At Auguſtinus in epiſtola 46. rogat Valentinum, ut ad ſe Florum mittere dignetur. *Melius autem*, ait, *facietis, quod multum rogo, ſi ipſum a quo dicunt ſe fuiſſe turbatos, ad me mittere non gravemini*. *Aut*

enim non intelligit librum meum, aut forte ipſe non intelligitur &c. Florus uti Semipelagianiſmi auctor delatus fuerat; quare ne ex unius errore ceteri in pravas de divina gratia opiniones deſcenderent, cum eodem loqui Auguſtinus optabat. Totus ergo Adrumetinorum error, non Prædeſtinatianorum, ſed Semipelagianorum fuit.

Opponunt Sirmondus aliique, Auguſtinum epiſtola 46. ad Adrumetinos hæc initio ſtatim ſcribere: *Nobis retulerunt* (nempe Creſconius & Felix) *Monaſterium veſtrum nonnulla diſſenſione turbatum, eo quod quidam in vobis ſic gratiam prædicent, ut negent hominis eſſe liberum arbitrium*. Quis autem ex his non intelligat, hoſce Monachos ita ſentientes in Prædeſtinatiano luto hæſiſſe? Verum ex ipſo Auguſtino ſatis erudite reſponſionem Maguinus petit; qui initio libri de Gratia & libero arbitrio, cum præmiſiſſet ſe pluribus diſputaſſe contra liberi arbitrii adverſus divinam gratiam defenſores, addit: *Sed quoniam ſunt quidam, qui ſic gratiam Dei defendunt, ut negent hominis liberum arbitrium; aut quando gratia defenditur, negari exiſtiment liberum arbitrium; hinc aliquid ſcribere ad veſtram charitatem, Valentine frater & ceteri qui ſimul Deo ſervitis, compellente mutua charitate curavi*. Disiunctim Auguſtinus loquitur, quaſi delatoribus haud integram fidem commodaret. Nam *ſimplicitas eorum* Auguſtino innotuerat, uti ſcribit epiſtola 46. non quod quidquam fingere voluerint, ſed quod præ illis in quæſtionibus imperitia, non ſatis congruenter & apte rem exponere potuerint. Noto autem hæc ibidem S. Patris verba: *Proinde librum vel epiſtolam meam, quam ſecum ad vos ſupradicti attulerunt, ſecundum hanc fidem intelligite, ut neque negetis Dei gratiam, neque liberum arbitrium ſic defendatis, ut a Dei gratia ſeparetis, tamquam ſine illa vel cogitare aliquid, vel agere ſecundum Deum ulla ratione poſſimus: quod omnino non poſſumus*. Cur non dixit Auguſtinus, *ut neque negetis liberum arbitrium*? niſi quia exacte duobus illis Monachis interrogatis, cognovit nullum ſyncellitarum Adrumetinorum lecta memorata epiſtola ad Syxtum, errorem adeo craſſum induiſſe. Ibidem tamen Semipelagianiſmum plane fugiendum iubet, quod in eodem quoſdam Monachorum eſſe cognoverat: unde ad eumdem errorem ex illorum mentibus extirpandum, legit eiſdem epiſtolam Cypriani, uti pluribus S. Doctor

ediſ-

Digitized by Google

ediſſerit epiſtola 47. Valentinus etiam in epiſtola ad Auguſtinum ſcribit: *Liberum arbitrium Dei gratia non negamus; ſed per quotidianam gratiam proficere credimus, & adiuvari confidimus*. Nulli ergo id temporis erant inter ſuos Prædeſtinatiani liberum arbitrium negantes. Denique erraſſe Creſconium & Felicem, ex his Valentini de iisdem ad Auguſtinum reſcribentis verbis intelligimus: *Nec ſic anima ſauciata curata eſt. Quibus propter ipſam pietatem ſumptus dedimus, ne vulnera ipſorum cumularemus; quæ poſſet ſanare libri huius gratia, in qua refulget tua ſancta præſentia. Quibus profectis, quies & pax per omnes fratres exultavit in Domino*. Quare reliqui qui remanſerant in Monaſterio, in ſententia de gratia & libero arbitrio conveniebant; a quibus ii tantum qui ad Auguſtinum & Evodium profecti ſunt, diſſidebant. At cum illos erraſſe & Valentinus teſtatur, & ex Auguſtino etiam aperte colligatur, concludendum eſt, eosdem fuiſſe in errore; quem poſtea Semipelagiani in Galliis aſſeruere, exiſtimantes negari arbitrium ab iis, qui gratiæ efficaciam, atque abſolutam ſalvandorum electionem, ex epiſtola 105. ad Syxtum optime defendebant. Ex his patet, Prædeſtinatianam hæreſim apud Adrumetum in Africa minime exortam.

At quod neque eadem Cæleſtino Pontifice in Gallis emerſerit, neque a Proſpero impugnata, vel a Pontifice damnata fuerit, mihi perſuaſum eſt. Neque novos homines hoc ipſum probaturus in teſtes vocabo, ſed ipſummet Proſperum, quem pro ſe teſtimonium dicere Sirmondus putavit. Hæc ille ad Auguſtinum ſcribit: *Multi ergo ſervorum Chriſti, qui in Maſſilienſi Urbe conſiſtunt, in ſanctitatis tuæ ſcriptis quæ adverſus Pelagianos hæreticos condidiſti, contrarium putant Patrum opinioni & eccleſiaſtico ſenſui, quicquid in eis de vocatione electorum ſecundum Dei propoſitum diſputaſti*. Non ergo iſti erant Prædeſtinatiani, qui ſententiam S. Doctoris de vocatione electorum non impugnabant, ſed eamdem uti Pauli Apoſtoli dictis conformem totis lacertis defendebant. Quid vero ſententiæ Auguſtini obiicerent, paulo inferius narrat in hæc plane verba: *Hoc autem propoſitum vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipſa conditione generis humani, eligendorum & reiiciendorum dicitur facta diſcretio, ut ſecundum quod placuit creatori, alii vaſa honoris, alii vaſa contumeliæ ſint creati*,

&

& lapſis curam reſurgendi adimere, & ſanctis occaſionem teporis adſerri &c. *Removeri itaque omnem induſtriam, tollique virtutes, ſi Dei conſtitutio humanas præveniat voluntates, & ſub hoc prædeſtinationis nomine fatalem quamdam induci neceſſitatem*. Hæc aliave plura ſcribit laudatus Pater. Quæ quidem Sirmondus ita accepit, ac ſi Proſper ibidem illa a ſuis adverſariis aſſerta, quaſi in illa eſſent ſententia, pronuntiaſſet. Sed non is Proſperi ſenſus fuit. Nam illa ut Auguſtino a Maſſilienſibus obiecta recitavit, tamquam abſurda, quæ Auguſtini de abſoluto prædeſtinandi decreto ante prævisa merita ſententiam conſequerentur. Id enim ex epiſtolæ contextu patet. *Removeri*, dicebant, *omnem induſtriam, tollique virtutes, ſi Dei conſtitutio humanas præveniat voluntates*. At de Prædeſtinatianis dixiſſet non quidem, *ſi Dei conſtitutio*, ſed *eo quod Dei conſtitutio* &c. Immo Prædeſtinatiani, ſi qui fuerunt, numquam adeo ſtulti ac paupertini ingenii fuiſſe credendi ſunt, ut dixerint tolli virtutes; cum plane aſſeruerint easdem abſque noſtra induſtria nobis minime cooperantibus cælitus donari: neque etiam dixere, illud decretum *ſanctis occaſionem teporis adferre*. Calviniſtæ enim, qui veri Prædeſtinatiani ſunt, ea paradoxa negant ſe admittere, cum tamen reapſe eadem devorare cogantur. Hinc Auguſtinus in lib. de Dono perſever. cap. 15. & 16. reſpondet Maſſilienſium obiectionibus, docens prædeſtinationem abſolutam neutiquam ſanctis torporem iniicere: ubi cap. 15. ſcribit in ſuo Monaſterio monachum quemdam ex prava divinæ præſcientiæ conſideratione apoſtatam evaſiſſe. Unde Sirmondus Prædeſtinatianis ſuis in Hipponenſi Auguſtiniano Monaſterio natales maiori forte iure poterat aſſignare. Rurſus ſcribit dicere eosdem, Auguſtinum epiſtolam Pauli ad Romanos, nova ac antiquis interpretibus contraria expoſitione explicaſſe: gratiam omnibus hominibus univerſe ac generatim offerri; apprehendi vero ab iis qui quærunt, petunt, & pulſant: Chriſtum Dominum pro omnibus mortuum; aliaque permulta quæ non modo Prædeſtinatianis diſplicebant, ſed oppoſitas etiam ſententias, uti præcipua ſectæ theoremata, propugnabant. Non ergo contra Prædeſtinatianos, ſed adverſus Semipelagianos epiſtola Proſperi ſcripta fuit. Hinc dicit *viris ſpiritum Pelagianæ impietatis illudere*: quos etiam inferius *Pelagianæ pravitatis reliquias* ignominiæ cauſa nuncupat. Prædeſtinatiani autem e

dia-

diametro, ut aiunt, contra Pelagianos ſtabant. Hoc ipſum ex Hilarii epiſtola probari poſſet. At ea plane tota exſcribenda foret; ubique enim Semipelagiani deſcribuntur, nec una ſaltem linea Prædeſtinatianos deſignat.

In his quidem nobis cum Baronio convenit. At quod vir inſignis putavit Proſperum contra Prædeſtinatianos ſcripſiſſe, in hoc eidem conſentire non poſſumus. Proſper non eos refellit qui ſuos errores *S. Auguſtini nomine & auctoritate defendere conabantur*, ut ſcribit laudatus Cardinalis; ſed illos qui Auguſtino obloquentes, per ſummam iniuriam eidem immania errorum portenta affricabant, quo univerſos ab illius ſententiis defendendis revocarent. Hoc facillime oſtendetur, ſi per ſingula Proſperi opuſcula diſcurramus. Scripſit Proſper reſponſionem ad capitula Gallorum, quibus S. Auguſtini doctrinam contra Pelagianos, ut ait in præfatione, *viſum eſt aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo, reprehendere*. Profecto iſti non fuere Prædeſtinatiani, qui in uno Auguſtino opinionis patrocinium locabant. Idem reſpondit obiectis Vincentii, qui ea ipſa quæ Prædeſtinatianorum dogmata fuiſſe publicant, Proſpero ac reliquis S. Auguſtini deſenſoribus imponit. Unde huic merito iratus Aquitanus Doctor ſcribit in proœmio: *Contexunt enim, & qualibus poſſunt ſententiis comprehendunt ineptiſſimarum quarumdam blaſphemiarum prodigioſa mendacia, eaque oſtendenda & ingerenda multis, publice privatimque circumferunt, aſſerentes talia in noſtro eſſe ſenſu, qualia diabolico continentur indiculo. Quæ falſo in nos ad excitandam invidiam iactitari, facile & ſufficienter ſubſcriptione unius probaremus anathematis, niſi malignitas eorum qui ſe gravari putant, ſi de nobis bene ſentiatur* &c. Ex his Proſperi verbis patet, Auguſtinum eiuſque diſcipulos, tamquam Prædeſtinatianæ hæreſeos aſſertores, a Semipelagianis accuſatos fuiſſe. Hoc ex collatione obiectionum Maſſilienſium, & errorum Prædeſtinatianis adſcriptorum, paulo poſt demonſtrabo. Scripſit inſuper Proſper eruditiſſimam epiſtolam ad Rufinum, in qua hæc leguntur: *Cui* (Auguſtino) *inter tot certaminum palmas, inter tot triumphorum coronas, ad illuminationem Eccleſiæ, & ad gloriam Chriſti, qua ipſe illuſtratus eſt, præfulgenti, quidam noſtrorum* (*quod de ipſis multum dolendum eſt*) *occultis ſed non incognitis ſuſurrationibus obloquuntur; & prout ſibi noxias aliquorum*

rum

rum aures opportunaſque repererint, ſcripta eius quibus error Pelagianorum impugnatur, infamant, dicentes eum liberum arbitrium penitus ſubmovere, & ſub gratiæ nomine neceſſitatem prædicare fatalem; adiicientes etiam duas illum humani generis maſſas & duas credi velle naturas; ut ſcilicet tantæ pietatis viro Paganorum & Manichæorum aſcribatur impietas. Neque hi erant Prædeſtinatiani; cum iſti Auguſtino non obloquerentur, neque illi Manichæiſmum obiicerent, ſed eximiis eumdem laudibus efferrent. Fuiſſe vero eos homines Semipelagianos, palam intelligimus ex iis quæ ibidem Proſper ſubnectit.

Quare manifeſte conſtat, Proſperum editis apologiis, errores non quidem quos Prædeſtinatiani tradebant, ſed quos Auguſtini hoſtes per ſummam calumniam de eodem Sancto Doctore, immo & de ipſomet Proſpero publicabant, confutaſſe. Hinc in Galliis Proſper tamquam Prædeſtinatianæ ſectæ profeſſor paſſim traducebatur, quaſi doceret *adverſantia veritati*; teſte Cæleſtino Papa in epiſtola ad Epiſcopos Galliæ. Sane hoc principale Prædeſtinatorum dogma eſſe ferebatur; Deum alios prædeſtinaſſe ad gratiam & gloriam, alios ad malum & gehennam; ut patet ex anathematiſmis Fauſti. Hoc autem a Maſſilienſibus Auguſtino obiectum, non vero a Prædeſtinatianis ſub nomine Auguſtini defenſum ſcribit S. Fulgentius lib. I. ad Monimum cap. 30. *Non autem ignoras, etiam præterito tempore illi luculentiſſimo S. Auguſtini operi, quod ſcripſit de Prædeſtinatione Sanctorum, a quibuſdam Galliis obiectum, quod B. Auguſtinus in aſſertione prædeſtinationis divinæ peccatores non ad ſolum prædeſtinatos diceret iudicium, ſed etiam ad peccatum: cuius dicta, quia ipſe celeri præventus eſt obitu, Proſper vir eruditus & ſanctus, recta defendit fide & copioſo ſermone.* Poſtea duobus Maſſilienſium obiectis recitatis, addit: *Huic itaque pravitati, quæ B. Auguſtini dictis non ex veritate, ſed ex livore obiiciebatur, tali Proſper ſermone reſpondit.*

Cum vero doctiſſimi fere omnes in Gallia Maſſilienſibus ac Lerinenſibus adhærerent; Auguſtinianam non modo ſententiam de gratuita prædeſtinatione ad fidem abhorrebant, verum etiam quoslibet eiusdem ſectatores *Prædeſtinatos* ignominiæ cauſa appellabant. Ita Proſper ille Tiro: ita etiam Arnobius iunior loquebantur. Hic in pſal. 146. ait: *Oſtendimus tibi antecedentem gratiam Dei generalem omnium hominum bonam voluntatem.*

No-

Digitized by Google

Nota tibi, Prædeſtinate, quod loquor: Omnium generaliter bonam voluntatem Chriſti: Gratia hoc ordine quod diximus, antecedit, ſi tamen pro omnibus paſſus, ſi non negas pro omnibus mortuum; ſi cum Apoſtolo aſſeris quod omnes homines vult ſalvos fieri. *Age nunc, tolle te a generali gratia, ad ſpecialem accede, & ſimiliter cum Apoſtolo clama: Non omnis generaliter homo ſalvus erit.* Scriptor iſte a nonnullis perperam aſſeritur vixiſſe ante exortas de prædeſtinatione controverſias; cum tamen hæreſis Prædeſtinatorum palam mentionem faciat. Idem enim in pſal. 108. ſcribit: *Nota ex arbitrio eveniſſe ut nollet, propter hæreſim quæ dicit, Deum alios prædeſtinaſſe ad benedictionem, alios ad maledictionem.* Ceterum hic Arnobius non obſcure Semipelagianum ſe prodit; nam in pſal. 90. ubi plura dixit, quæ expendere non vacat, addit: *Latus ſiniſtrum quod noluit nominare, liberum arbitrium eſt, contra quod minor pugna laxatur. In dextra autem Dei auxilium eſt, & ideo prius nominavit latus, quia in arbitrio eſt ut credas prius; ut dum credideris, gratiam conſequaris.* At hic Arnobius ſtrenuum invenit advocatum; nam Voſſius libro 1. Hiſt. Pel. cap. 11. ait, alibi ab Arnobio poni generalem gratiam omnem voluntatis actum antecedentem; dein ipſum motum bonum voluntatis; tandem gratiam quæ hæc conſequatur, quam noſtri Theologi iuſtificantem dicunt. Sed audiamus Arnobii verba; nam mallem non modo hunc, ſed neminem extitiſſe umquam, vel modo extare Semipelagianum: non quod ab ipſis Auguſtino meo quidquam timeam, ſed quod optimorum ingeniorum vicem etiam atque etiam doleo: *Obiicitur hoc loco,* inquit, *nos hoc ita dicere, ut videamur hominis voluntatem oſtendere, quod Dei gratiam antecedat.* Nolebant homines iſti videri in hac eſſe ſententia, quæ ſuperbiam oleret maximam, quaſi priores ipſi quæ ſalutem ſpectant, operarentur; quod tamen poſt S. Auguſtinum eiusdem diſcipuli acerrime contra ipſos urgebant: at per calumniam hoc ſibi opponi reſpondebant, cum reapſe aſſererent a divina gratia humanam voluntatem ſemper in negotio ſalutis præveniri. Iuvat tamen iterum ab eodem eo ipſo loco audire quam gratiam intelligat. *Vigilanter,* inquit, *age & non calumnioſe, & vides gratiam Dei generalem ſuper omne hominum effuſam genus. Omnes antecedit gratia multiplici largitate diffuſa. Deſcendit de cælo Deus, ho-*

Timot. 2.

 mi-

mine non volente: docuit exemplo & verbo, homine non rogante: ſigna multa & virtutes ad ſe manifeſtandum exercuit, homine etiam prohibente: mortalitatem noſtram ſuſcepit, homine ignorante: irriſus, crucifixus, inter homicidas mortuus, ſepultus, reſurrexit, & in cælos aſcendit. Hæc omnia ad hominis ſalutem, ad hominis liberationem; ad hominis redemptionem, ad hominis coronam, ad hominis gloriam exercuit Chriſtus. Et poſtea: *Oſtendimus tibi antecedentem gratiam Dei generalem omnium hominum bonam voluntatem*. At quid ſunt omnia iſta, niſi extrinſeca quædam gratia, fidelibus atque infidelibus communis? cuius pallio vel ipſius divinæ hoſtis gratiæ Pelagius hæreſim voluit obducere, dum in lege, exemplo, & doctrina Chriſti gratiam collocavit; contra quem toto conatu S. Auguſtinus in libro de Gratia Chriſti a cap. 10. decertat. Aſſerenda enim eſt præter illa extrinſeca Dei beneficia gratia intus excitans, qua ad credendum legi, exemplis, ac miraculis moveamur. Eo etiam pacto Fauſtus excitari a divina gratia hominis arbitrium fatebatur; ſed illa gratia erat tantum extrinſeca ex Pelagiana officina aſportata. Verba Fauſti ſunt lib. 1. cap. 27. *Quid eſt autem attrahere, niſi prædicare, niſi ſcripturarum conſolationibus excitare, increpationibus deterrere, deſideranda proponere, intentare metuenda, iudicium comminari, præmium polliceri?* Quem dicendi modum impugnarat laudatus Auguſtinus cap. 14. Inſuper Arnobius & Fauſtus ſibi concinunt. Ille enim in pſal. 46. ait: *Non enim prius baptizaris, & ſic velle incipis credere; ſed prius voluntatem tuam perfectam exhibes Sacerdoti, & confeſſionem tuam tuis labiis pandis, & ita demum ad gratiam, ut conſequaris, attinges. Quam conſecutus confiteberis, quia omnia Dei dona credendo & deſiderando conſecutus es*. Iſte vero lib. 2. cap. 8. ait: *Vides, quia non tribuitur munus ſalutis, niſi prius interrogetur deſiderium voluntatis. Sed & cum venerit ad baptiſmum, prius accedentis voluntas inquiritur, ut regenerantis gratia ſubſequatur. Et in Centurione Cornelio, quia præceſſit voluntas gratiam, ideo prævenit & gratia regenerationem*. Quod ipſum de Cornelii fide Semipelagianorum Pater Caſſianus olim docuerat Collat. 13. cap. 15. Omnes vero ſimul damnavit Arauſicana Synodus poſt canonem 25. Hæc fuſius de iſto Arnobio adnotavi, ut palam fiat eius ſæculi Scriptores,

qui

Digitized by Google

qui contra Prædeſtinatos ſe ſtare profitebantur, puros putos Semipelagianos fuiſſe, qui S. Auguſtini defenſores invidioſo Prædeſtinatianorum nomine onerabant.

At ex Fauſti libris & epiſtola ad Lucidum, & huius palinodia, Prædeſtinatorum non modo nomen ſed & dogmata grandioribus veluti tibiis inſonuere. Lucidus ex Synodi præſcripto hoſce errores damnat in libello ad Gallicanos Epiſcopos tranſmiſſo. *Proinde*, inquit, *iuxta prædicandi ſtatuta Concilii, damno vobiſcum ſenſum illum qui dicit.*

I. Laborem humanæ obedientiæ, divinæ gratiæ non eſſe iungendum.

II. Qui dicit poſt primi hominis lapſum ex toto arbitrium voluntatis extinctum.

III. Qui dicit quod Chriſtus Dominus Salvator noſter mortem non pro omnium ſalute ſuſceperit.

IV. Qui dicit quod præſcientia Dei hominem violenter compellat ad mortem, vel quod Dei pereant voluntate qui pereunt.

V. Qui dicit quod poſt acceptum legitime baptiſmum, in Adam moriatur quicumque deliquerit.

VI. Qui dicit alios deputatos ad mortem, alios ad vitam prædeſtinatos.

Gennadius Maſſilienſis in catologi Hieronymiani de hæreſibus appendice, ſic errores eorum proponit.

I. Prædeſtinatiani ſunt qui dicunt, quod Deus non omnes homines ad hoc creavit, ut omnes ſalventur, ſed ut multitudine hominum ornetur mundus.

II. Quod etſi generali prædicatione dicat: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos; *non tamen omnes ea voluntate vocet ut omnes ſequantur vocantem*. Matt. 11.

III. Sed nec omnes qui ipſo inſpirante obediunt vocationi, dicuntur accipere exequendi in bono opere perſeverantiam, ſed poſt multos labores & iuſtitiæ fructus, ſi non ſint de ſalvandorum numero, ſubtrahendas eis vires agendi, ne perdurent in bono.

IV. Et e contrario illos qui prædeſtinati ſunt ad vitam æternam, etiamſi in perfidia vel in omni genere peccati longo tempore volutentur, accepturos occaſionem qua & credant in Deum, & ſecundum Dei præceptum vivant, ut poſſideant ſocietatem iuſtorum.

V. Tali defenſione id docere ſtudent, quod Deus perſonas hominum accipiat.

VI.

VI. Quod alios etiam invitos poſt multa mala opera attrahat ad ſalutem; alios poſt bona opera reiiciat, & compellat in malum, quo pereant in æternum.

Verum hæc duodecim dogmata, quæ a Prædeſtinatianis aſſerta volunt, ſunt illa ipſiſſima obiecta, quibus olim Maſſilienſes S. Auguſtini ſententiam de prædeſtinatione gratuita gravabant; quo eamdem in invidiam, immo odium atque deteſtationem traherent. Prima ſane Lucidi propoſitio a S. Proſpero non recitatur; ad gratiam enim non ad prædeſtinationem pertinet. Ceterum S. Auguſtinus lib. de Dono perſev. cap. 14. & 15. clare oſtendit noſtrum laborem divinæ prædeſtinationi iungendum. Reliquæ habentur apud Proſperum inter obiectiones Gallorum & Vincentianas; quod breviter ad oculum demonſtro. Secunda eſt: *Poſt primi hominis lapſum ex toto arbitrium voluntatis extinctum*. Et hoc Galli obiiciebant ex Auguſtini doctrina ſequi: *Quod liberum arbitrium in homine nihil ſit*; cap. 6. Tertia habetur cap. 9. & 1. obiectionum Vincentianarum: *Quod Dominus noſter Ieſus Chriſtus non pro omnium hominum ſalute & redemptione ſit paſſus*. Quarta eſt obiectio cap. 1. Gallorum: *Quod ex prædeſtinatione Dei, velut fatali neceſſitate, homines ad peccata compulſi cogantur in mortem*; quæ repetitur rurſus ibidem capite 11. Quinta eſt obiectio c. 2. eorumdem *Quod ab eis qui non ſunt prædeſtinati ad vitam, non auferat baptiſmi gratia originale peccatum*. Sexta fuit celebris obiectio Semipelagianorum, teſte D. Fulgentio libro 1. ad Monimum cap. 30. cuius verba ſuperius laudavimus. Fauſtus etiam lib. 1. de Grat. & libero arb. cap. 4. ait: *Si ergo unus ad vitam, alter ad perditionem, ut aſſerunt, eſt deputatus, ſicut quidam Sanctorum dixit, non iudicandi naſcimur, ſed iudicati*. Quam obiectionem diluit Proſper in reſp. ad 15. Gallorum. Rurſus dogmata Prædeſtinatianorum, prout a Gennadio referuntur, in terminis habentur itidem in obiectionibus Vincentii & Gallorum. Prima theſis eſt obiectio Gallorum cap. 13. *Quod quidam homines non ad hoc a Deo creati ſunt, ut vitam adipiſcerentur æternam, ſed ut habitum tantummodo ſæculi præſentis ornarent, & ad utilitatem naſcerentur aliorum*. Secunda eſt obiectio ipſorum Gallorum cap. 5. *Quod qui vocati ſunt, non æqualiter ſint vocati, ſed alii ut crederent, alii ut non crederent*. Tertia eſt obiectio Vincentii cap. 13. & Gallorum cap. 12.

Quod

Quod quibusdam vocatis, & pie iuſteque viventibus, obedientia ſubtrahatur, ut obedire deſiſtant. Vide cap. 3. Quarta una cum ſuperiori habetur apud S. Auguſtinum cap. 15. de Dono perſev. ubi Maſſilienſium querelas, quibus ipſius de perſeverantia & prædeſtinatione ſententiam arguebant, refert his verbis: *Verumtamen ſi qui eſtis necdum vocati, quos gratia ſua prædeſtinaverit eligendos, accipietis eamdem gratiam, qua velitis & ſitis electi. Et ſi qui obeditis, ſi prædeſtinati eſtis reiiciendi, ſubtrahentur obediendi vires, ut obedire ceſſetis*. Quinta eſt obiectio Gallorum cap. 4. *Quod non omnes homines vocentur ad gratiam*. Item apud Vincentium cap. 39. Commonit. *Audent etenim polliceri & docere, quod in Eccleſia ſua, id eſt in communionis ſuæ conventiculo, magna & ſpecialis ac plane perſonalis quædam ſit Dei gratia*. Unde ſunt illa S. Doctoris epiſtola 105. *Quod perſonarum acceptorem Deum ſe credere exiſtimant, ſi credant quod ſine ullis præcedentibus meritis, cuius vult miſeretur, & quem vult religioſum facit, parum attendunt quod debita reddatur pœna damnato, indebita gratia liberato*. Ultima theſis eſt eadem cum ſexta Lucidi, & habetur cap. 1. Gallorum & 14. Vincentii. *Quod pars magna Chriſtianorum catholicorum fidelium, atque ſanctorum, quæ ad ruinam & perditionem prædeſtinata eſt* &c.

Ex his ad oculum patet, prodigioſa illa atque horrenda paradoxa, quæ Prædeſtinatianæ ſectæ propria eſſe dicuntur, eſſe easdem omnino ſententias, quas Maſſilienſes a S. Auguſtino traditas fuiſſe calumniabantur; ut inde plurimorum opinio derivarit, nullos umquam fuiſſe tales hæreticos, ſed ſub Prædeſtinatorum nomine Auguſtinianæ doctrinæ defenſores accuſari. Illa ſane effata quæſtioni locum dedere, quod poſſunt in varios ſenſus diſtrahi, iuxta quorum intelligentiam eadem recipienda vel reprobanda iudicantur. Prima ait: *Laborem humanum gratiæ non iungendum*. Si velit hominem non poſſe ſuis viribus petere, quærere, pulſare, nec ulla humani arbitrii induſtria adlaborare, ut primam gratiam demereat; eſt Catholicorum ſententia in Arauſicana Synodo can. 6. ſtatuta; & oppoſita eſt damnata Semipelagianorum opinio. Si vero velit hominem poſt acceptam gratiam ſanctificantem, debere otioſam ac deſidem vitam vivere, nec precibus nec orationi vacare; errorem patentiſſimum præſefert. Altera eſt: *Poſt primi hominis lapſum ex to-*

to arbitrium voluntatis extinctum. Si intelligatur extinctum ad bonum faciendum ſine gratia ex meritis Servatoris Domini, eſt Arauſicana ſententia can. 13. & 22. Si vero contendat ita eſſe extinctum, ut nec in bonum opus nulla ex parte vitiatum poſſit umquam aſſurgere, Lutheri intolerabilis ſtultitia eſt. Tertia ſuccedit: *Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus*. Si explicetur, ita ut omnes homines reapſe futuri ſint participes gratiæ datæ per Chriſtum, non univerſe vera iudicatur. Etenim plerique nec infimi ſubſellii, parvulos in uteris matrum decedentes, nullam Chriſti gratiam participare exiſtimant. Si vero meritis infinitis ſanguinis Chriſti, vel humanæ eiusdem voluntati omnes ſalvare cupienti derogare velit, prorſus reiicienda eſt. Quarta additur, nempe *Deum compellere ad mortem*. Si intelligitur mors animæ, quæ eſt peccatum, hæreſim ſapit; ſi vero ſignificetur ſecunda, quæ eſt perpetua afflictio animæ in barathro, catholicum dogma eſt: quod propugnat S. Fulgentius toto libro 1. ad Monimum; & Eccleſia Lugdunenſis in libro de tribus epiſtolis. Quod additur: *eius voluntatis eſſe ut homines pereant*, eamdem interpretationem ſuſcipit; vel ut aiunt Scholaſtici, non poſitive id velle, ſed negative, nempe quia non dat auxilium efficax perſeverandi, ſine quo homo perit. Quinta hæc propoſitio recenſetur: *Quod poſt acceptum legitime baptiſmum, in Adam moriatur quicumque deliquerit*. Si ita accipiatur, ut in renatis aliquid culpæ originalis remaneat poſt baptiſmum, eſt hæretica propoſitio. Si vero intelligatur remanere concupiſcentia ex peccato originali derivata, quæ homines ad peccandum impellat; & ex originali eodem delicto dicatur Deus ſpecialia quædam & congrua auxilia negare, eſt propoſitio vera; & quoad priorem partem ſtatuta in Tridentina Synodo in decreto de peccato originali. Sexta denique propoſitio, *Alios deputatos ad mortem, alios ad vitam prædeſtinatos*, eodem modo ac quarta theſis proxime recitata, explicanda eſt.

Iam illius controverſiæ ſolutio aperitur, nempe fuerint ne qui memoratas theſes in damnato illo ſenſu defenderint. Si enim quoſdam fuiſſe conſtiterit, Prædeſtinatianos quoque hæreticos extitiſſe apparebit; ſin minus tales inventi fuerint, iniuriæ atque ignominiæ nomen erit, quo Semipelagiani Auguſtinianos onerare per calumniam conſuevere. Ego quidem tempore Proſperi nullos fuiſſe Prædeſtinatianos arbitror; nemo enim horrida

da illa dogmata tunc defendebat. Sane numquam Proſper illa a quopiam defendi inſinuavit, ſed a Semipelagianis eſſe illas ſententias concinnatas & publicatas aſſeruit, quo S. Auguſtini & ſectatorum de Prædeſtinatione doctrinam in bonorum omnium deteſtationem traherent. Hinc S. Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 30. teſtatur; S. Proſperum diluiſſe ea *quæ beati Auguſtini dictis non ex veritate*, ſed *ex livore obiiciebantur*. Dum video Prædeſtinatianorum nomen publicari a Fauſto, ab Arnobio, a Gennadio, quos Semipelagianos fuiſſe certum eſt; id ultioni datum puto. Uti enim Proſper adverſarios modo *Pelagii reliquias*, modo *Ingratos*, quod contra gratiam ſtabant, ignominiæ cauſa nuncupabat; ita etiam illi, ut pares vices redderent, Proſperum ac ſectatores Prædeſtinatianos dicebant. Ceterum fieri potuit, ut nonnulli rudioris intelligentiæ ea dogmata, vel omnia vel aliqua, etiam iuxta reiectum a nobis ſenſum propugnarent. Sed hos nec eruditio nec numerus condendæ ſectæ pares faciebat. Hoc ex epiſtola Lucidi patet, qui illis erroribus ſe adhæſiſſe ore proprio fatetur. Profecto inſequenti ſæculo Monimus quidam Afer, capitale dogma quod Prædeſtinatianorum fuiſſe dicunt, nempe homines a Deo ad peccata prædeſtinatos, tenebat. Teſtem huius idoneum habemus Fulgentium lib. 1. ad eumdem Monimum cap. 3. *Hic dicta*, inquit, *S. Auguſtini determinans, & ad me intentionem tuarum dirigens literarum, dicis ſentire me iam, cur iterum hæc inculces: ſcilicet quod ſæpius reluctante te mihi, prædeſtinationem non tantum in bono dici, ſed etiam in malo; dum in malo prædeſtinationem te relegiſſe diceres; ipſe docens aiebam, ad pœnam debitam, non ad malum faciendum, poſſe dici aliam prædeſtinationem: quod etiam tu, ſicut ſcripſiſti, confirmas. Scire te tamen aſſeris, quid & hic reſpondeam, ut tuear ſententiam meam, hoc eſt interitum non dici niſi mortem. Et adiungis, interim legiſſe te hoc & adſeveraſſe, etiam prædeſtinatum populum ad interitum*. Rurſus Prædeſtinatiani nihil libero arbitrio reliquum feciſſe dicuntur. Et in hac ſententia quoſdam fuiſſe teſtatur idem Fulgentius lib. 2. de Verit. prædeſt. & grat. *Verumtamen*, inquit, *quia pleroſque novimus in quæſtione gratiæ Dei & humani arbitrii non tenere diſcretionem, ſed ita unum aſſerere, ut alterum nitantur auferre, cum gratia pietatis neutrum negari ſinat* &c. Itaque plures, teſte Fulgentio, ita omnia ad

gra-

gratiam referebant, ut anſati nihil libero arbitrio adnitendum putarent, ſed omnia a ſuperioribus aperto ore expectanda ſomniarent.

Accedit, Semipelagianos qui Auguſtini ſententiam impugnabant, fuiſſe acerrimi & acuti ingenii. *Bona ingenia* eos dixit Auguſtinus cap. 20. de Prædeſt: SS. Caſſianus, Hilarius, Vincentius, quales quantive fuerint, ex eorum libellis metiri abunde poſſumus. Quare cum iſti ſubtilia argumenta contra Auguſtinianæ ſententiæ profeſſores exererent, fieri potuit, ut eiſdem minus illis in quæſtionibus verſati ſuccumberent, atque ad paradoxa & abſurda dogmata concedenda cogerentur. Erat Auguſtini ſententia, peccatum originale cauſam fuiſſe reprobationis hominum. Illi urgebant, reprobari pleroſque baptizatos; atque adeo, ſi eorumdem reprobationis cauſa foret originale peccatum, iſtud minime illis fuiſſe in baptiſmo condonatum. Hinc fieri potuit; ut nonnulli ea via evaderent dicentes: *Quod poſt acceptum legitime baptiſmum, in Adam moriatur quicumque deliquerit*; ut dicebat Lucidus: vel quod in obiectione Gallorum legitur cap. 2. *Quod ab eis qui non ſunt prædeſtinati ad vitam, non auferat baptiſmi gratia originale peccatum*. Quod argumentum, plures Theologi etiamnum contra S. Auguſtini ſententiam intorquent; ut dicemus in Vindiciis Auguſtinianis cap. 4. §. 10. Idem etiam contra Prædeſtinatianos ſuos Fauſtus lib. 1. cap. 15. pluribus inculcat. Cæterum homines qui damnata illa dogmata tradiderint, adeo obſcuri nominis fuiſſe exiſtimo, ut an vere tales quidam fuerint, apud doctiſſimos dubium evaſerit. Hinc in Synodo Arauſicana poſt canonem 25. hæc legimus: *Aliquos vero ad malum divina poteſtate prædeſtinatos eſſe non ſolum non credimus, ſed etiam, ſi ſunt qui tantum malum credere velint, cum omni deteſtatione illis anathema dicimus*. Si autem plures reapſe illo in errore fuiſſent, ac ſecta non infrequens eam theſim defendiſſet; haud ita dubie Patres locuti fuiſſent, ſed eos abſolute damnaſſent. Cum vero de illis dubitanter locuti ſint, adeo viles ac paucos fuiſſe crediderim, ut ne extare quidem in orbe iudicarentur. Hinc factum eſt, ut cum Hincmari factio anno circiter 850. Prædeſtinatianam hæreſim adverſariis in faciem veluti illideret; Patres qui eidem reſiſtebant, hanc hæreſim aliquando fuiſſe negarent. Sanctus Prudentius Epiſcopus Trecenſis in lib. con. Iohan. Erigenam

cap.

Digitized by Google

cap. 4. ait : *Tertiam vero hæreſim quam Pelagianis contrariam aſſeris , qua ita donum gratiæ prædicetur , ut libertas arbitrii funditus auferatur , nec legimus nec audivimus* . Et poſtea : *Neſcio quem elogio tertiæ tuæ hæreſeos denotare volueris ; niſi B. Auguſtini dictorum quæ præmiſimus , immo Catholicorum omnium fideliter veraciterque ſequaces* . Idem omnino ſenſus fuit S. Rhemigii cum Eccleſia ſua Lugdunenſi , in libro contra eumdem cap. 4. ubi ait : *Secunda hæreſis dicit eſſe ſolius gratiæ . Quæ ſit vel fuerit in Eccleſia , quæ ita prædicaverit ſola Dei gratia hominem ſalvari , ut liberum hominis negaret vel deſtrueret arbitrium , nobis minime compertum eſt* . Poſtea : *Quæ eſt iſta ſecunda hæreſis tam incognita , tam inaudita , quæ libero arbitrio denegato , ſolius gratiæ ſit prædicatrix ? Niſi quia , ut nobis videtur , diſputator iſte vel B. Auguſtinum latenter quaſi hæreticum accuſat* . Hi Patres non modo nullam umquam talem hæreſim extitiſſe tradunt , ſed per calumniam tantum inventam eſſe pronuntiant , ad Auguſtinianam doctrinam de gratia & prædeſtinatione vituperandam . Sed , uti dixi , fieri potuit , ut cum Semipelagiani Doctores contra S. Auguſtinum argumentantes , ea dogmata ex eiuſdem doctrina veluti abſurda inferri contenderent ; quidam pinguioris Minervæ homines ea ipſa devorarent , cum tamen viri docti ex reſponſionibus Proſperi obiecta illa refellerent : Quare Prædeſtinatiani , ſi qui fuere , de ultima plebe & quos fundandæ ſectæ haud pares dixeris , fuiſſe non dubito . Qui cum optime ſentirent de prædeſtinatione cum Auguſtino , adverſariorum argumentis ad illa abſurda admittenda cogebantur ; ut non ſponte , ſed veluti adacti ea ſenſiſſe credendi ſint . Unde Semipelagiani ſuperbientes eadem de illis publicaverunt , quo ſententia de prædeſtinatione gratuita ab ſcholis penitus eliminaretur . Hæc quidem ſit noſtra de Prædeſtinatiana hæreſi opinio .

Et hac quidem ſententia de Prædeſtinatiana hæreſi ſtatuta, de Fauſti epiſtola ad Lucidum, ac utraque Synodo Arelatenſi & Lugdunenſi , noſtrum quoque iudicium ferendum eſt . Scripſit Fauſtus ad Lucidum epiſtolam, ut eumdem ab erroribus, quorum delatus fuerat , revocaret ; in cuius exordio hæc præfatur : *Grandis charitas eſt , parum cauti fratris errorem per Dei adiutorium & gratiam magis velle curare , quam ſicuti*

 ſum-

Digitized by Google

ſummi Antiſtites meditantur , a bonitate ſuſpendere . Ex quibus deduco , Lucidi errores Gallicanis Epiſcopis innotuiſſe ; unde & eccleſiaſticis cenſuris contra eumdem uti meditati fuerant . At Fauſtus meliora de Lucido promittens , atque eiuſdem corrigendi ſibi onus aſſumens , Patrum ſententiam ſuſpenderat. Quare in eiſdem literis ſex illi aſſerta damnanda propoſuit , quæ ſuperius recitavimus . Ibidem vero quo illi metum incuteret , hæc eidem interminatus fuit : *Huius autem epiſtolæ exemplar mecum retineo , in conventu ſanctorum Antiſtitum , ſi ita neceſſe fuerit , proferendum* . Et poſtea : *Quod ſi eam ſubſcriptam , ut dixi , tranſmittere nolueris , aperte adhuc te in errore perſiſtere ipſo ſilentio comprobabis , ac proinde iam neceſſitatem mihi facies ad perſonam tuam publicis conventibus exponendam* . Circumfertur hæc epiſtola ad Lucidum cum ſubſcriptionibus plurium & quidem inſignium Galliæ Antiſtitum : nempe Auxanii , Fauſti , Pauli , Eutropii , Pragmatii , Patientis, Euphronii , Megetii , Claudii , Leucadii , & Iuliani . At Caniſius unum Fauſtum in eiuſdem ſubſcriptione recitat . Ex qua variatione eamdem epiſtolam uti commentitiam Maguinius explodit . Sed utrumque exemplar germanum eſt . Nam initio quidem Fauſtus epiſtolam a ſe tantum ſubſcriptam ad Lucidum miſit ; cui cum Lucidus ſe eamdem epiſtolam approbare reſcripſiſſet , quo eiuſdem correctio celebrior fieret , curavit , ut in illorum Patrum conventu una cum his ipſis memoratas literas ſubſcriberet . Hinc factum eſt , ut in quibuſdam exemplaribus poſt XI. illos Epiſcopos Lucidus ſubſcriptus legatur . Voſſius lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 48. cui conſentit Ludovicus Cellotius lib. 2. Hiſtoriæ Gotteſchalchi cap. 4. aliique , exiſtimavit Fauſti epiſtolam ſubſcriptam fuiſſe in Synodo Arelatenſi , contra Prædeſtinatianos teſte eodem Fauſto celebrata , in qua XI. illi Epiſcopi ſederint . Hæc tamen procul a vero ſunt ; etenim ſi in Synodo Arelatenſi literis Fauſti ea ſubſcriptio addita fuit , cur Leontius Epiſcopus Arelatenſis , totius conſeſſus Præſes , ac per univerſam Galliam Apoſtolicæ Sedis Vicarius , eaſdem non ſubſcripſit ? Celebris eſt Hilari Papæ epiſtola ad Epiſcopos provinciæ Viennenſis , Lugdunenſis , Narbonenſis primæ & ſecundæ , & Alpium Apenninarum , in qua hæc iniungit : *Per annos itaque ſingulos ex provinciis , quibus potuerit congregari , habeatur Epiſcopale Concilium ; ita ut opportunis locis atque*

tem-

temporibus, ſecundum diſpoſitionem fratris & Coepiſcopi noſtri Leontii, cui ſolicitudinem in congregandis fratribus delegavimus, Metropolitanis per literas eius admonitis, celebretur. Cur ergo Leontii nomen illis in literis deſideratus, qui tamen Præſes primo loco nominandus erat? Reſpondet Voſſius cap. 50. Auxanium, qui prior ſubſcriptus legitur, fuiſſe id temporis Metropolitam Arelatenſem: *Nobis ſane*, inquit, *veriſimile ſit, poſt Ravennium, Auxanium, poſt illum, Eonium Arelatenſi Eccleſiæ præfuiſſe.* At labitur vir eruditus; nam inter Ravennium & Eonium Leontius Arelate ſedit. Quod non modo ex memoratis literis Hilari Papæ, verum etiam ex epiſtola Ruricii Epiſcopi Lemovicenſis ad Eonium Arelatenſem, aperte intelligitur; in qua hæc illi ſcribit: *Agnito tranſitu ſancti & venerabilis apud me recordationis Domini mei deceſſoris veſtri Leontii, animo & mente confuſus diumultumque triſtatus ſum;* lib. 1. epiſt. 15. Ille autem Auxanius non fuit Epiſcopus Arelatenſis, ſed una cum Fauſto ad Hilarum Papam Legatus ex Gallia venit. Idem etiam lites habuit cum Ingenuo Ebredunenſi de iure in Epiſcopatum Cemelienſem; ut ex epiſtola 4. Hilari liquet.

Ex his patet, memoratam illorum XI. Epiſcoporum ſubſcriptionem non ſpectare ad Synodum Arelatenſem, ſed peractam fuiſſe in quodam privato eorumdem pro dedicanda Baſilica; vel alio neſcio quo expediendo ſimul coactorum congreſſu. Notarunt autem Baronius ad annum 490. & Voſſius, horum pleroſque a Sidonio in epiſtolis laudari. At in eo Voſſius erravit, quod Eutropium, qui quarto ibidem loco recitatur, illum eumdem putavit, ad quem lib. 1. epiſt. 6. & lib. 3. epiſt. 5. Appollinaris ſcripſit. Nam hic Eutropius non erat Epiſcopus; cum in epiſtola illa ſexta Sidonius illum invitet *ad capeſſenda militiæ palatinæ munia*, increpans eumdem, quod procul ab urbanis negotiis vivere deſtinaſſet *inter buſſequas ruſticanos ſubulcoſque roncantes*. Et in epiſtola libri tertii ſcribit ſe eiuſdem *faſcibus gratari*. Fuit enim Præfectus Prætorio Galliarum. Baronius etiam, quem Decampſius & Moraines ſecuti ſunt, pleroſque eorumdem Antiſtitum cum iis confundit, qui inſequenti ſæculo floruere in Synodo Epaunenſi: Pragmatius ab illo ſtatuitur Auguſtodunenſis Epiſcopus, cuius feſta dies agitur X. Kal. Decembris: Claudius putatur Biſuntinus Epiſcopus, cuius memoria

die 6. Iunii in Martyrologio recolitur: Iulianum vero arbitratur fuiſſe Antiſtitem Carpenctoratenſem. Et hi omnes Epaunenſem Synodum ſubſcripſere; quam idem Cardinalis celebratam putat anno 509. Ceterum cum Concilium Epaunenſe peractum ſit anno 517. ut ex hac ſubſcriptione S. Aviti Viennenſis patet: *Avitus ſubſcripſi die XVII. Kal. menſis VIII. Agapeto V. C. Coſ.* qui cum Anaſtaſio Aug. IV. anno 517. Conſulatum geſſit; palam fit, Epiſcopos qui Fauſti literas ſubſignarunt tempore Leontii Arelatenſis, diverſos fuiſſe ab iis qui Epaunenſem Synodum habuere. Et quidem Auguſtoduni non Pragmatius, ſed eius deceſſor Euphronius ſedebat; & ſeptimus eaſdem Fauſti literas ſubſcripſit. Cuius etiam epiſtolæ anno Imperatoris Valentiniani XXVIII. datæ ad Agrippinum meminit Idatius in Chronico. Patiens fuit Epiſcopus Lugdunenſis, ad quem extat Sidonii epiſtola 12. lib. 6. ad Pragmatium ibidem epiſtola 2. & ad Megetium lib. 7. epiſt. 3. recitantur. Pauli vero & Eutropii miminit Hilarus Papa in titulo literarum ad Epiſcopos Galliæ. Iulianum illum fuiſſe puto; cui Pomerius tres de Vita contemplativa libros inſcripſit. Claudii & Leucadii nuſquam mentionem factam legi, præterquam in epigraphe literarum Lucidi; de quibus proxime dicemus.

Interim Lucidus, cum paſſim in Gallia uti pravorum dogmatum profeſſorem ſe traduci intelligeret, quo famæ ſuæ conſuleret, palinodiæ libellum contexuit, quem ad Epiſcopos Gallicanos tranſmiſit, quorum nomina in epigraphe recitantur. Hos inter leguntur Leontius Metropolita Arelatenſis, S. Patiens Metropolita Lugdunenſis, & Mamertus Metropolita Viennenſis. Hæc autem Lucidus præfatur: *Correctio veſtra ſalus publica, & ſententia veſtra medicina eſt, unde & ego ſummum remedium duco, ut præteritos errores accuſando excuſem, & ſalutifera profeſſione me diluam. Proinde iuxta prædicandi recentia ſtatuta Concilii, damno vobiſcum* &c. Cellotius ſcribit hunc retractationis libellum miſſum fuiſſe a Lucido ad Patres Synodi Lugdunenſis, quæ in eadem cauſa poſt Arelatenſem habita fuit; teſte Fauſto in præfatione ad Leontium. Sed res mihi incerta eſt; & potius ad Arelatenſis Concilii Patres Lucidus videtur eas literas deſtinaſſe: hæc enim Synodus a Leontio contra Prædeſtinatianos coacta fuit. Audiatur Fauſtus: *Quod pro ſollicitudine paſtorali, beate Papa Leonti, in condemnando Præde-*

ſti-

ſtinationis errore Concilium ſummorum Antiſtitum congregaſtis, univerſis Galliarum Eccleſiis præſtitiſtis &c. Et poſtea: *In quo quidem opuſculo poſt Arelatenſis Concilii ſubſcriptionem, novis erroribus deprehenſis, adiici aliqua Synodus Lugdunenſis exegit.* Quare cum Fauſtus laudet Synodum *ſummorum Antiſtitum*, Arelate a Leontio peractam pro Prædeſtinatianis extirpandis, ad illius Synodi Patres Lucidus ſcripſit, quorum ſententia errores Prædeſtinatianorum damnati fuerant. De tempore horum Conciliorum non una eſt Scriptorum ſententia; nam Baronius ad annum 490. & Synodos, & univerſa ea in cauſa a Fauſto ſcripta recenſet. Voſſius toto cap. 50. memorato verſat ſe, ac vexat, ut utriuſque Concilii tempora ſtatuat, ac denique re infecta concludit: *ergo inter annum 472. & 494. Concilium utrumque peractum eſt*. Attamen certum eſt ante annum 494. laudatas Synodos habitas fuiſſe; cum id temporis Lugduni ſederet Ruſticus, qui Epiphanium Ticinenſem ad Burgundionum Regem Legatum excepit. Tempore autem earum Synodorum Patiens Lugdunenſem cathedram tenebat; inter quem & Ruſticum in Martyrologio Sauſſaii Lupicinus & Africanus interponuntur. Maſſiliæ anno 464. ſacra adminiſtrabat Euſtaſius ſeu Euſtachius, ex literis Hilari Papæ ad Epiſcopos Galliæ eo anno perſcriptis; cui ſucceſſit Græcus ex Sidonio lib. 7. epiſtola 2. At Græcus ex tabulis Sammarthanis ante annum 480. deceſſit, cum eo anno ibidem Cannatus Maſſilienſium Epiſcopus afferatur. Anno 494. eiuſdem Urbis Epiſcopus erat Honoratus ex Gennadio in calce ſui catologi de Scriptoribus Illuſtribus. Sirmondus putat relatas Synodos peractas fuiſſe circa annum 475. Quæ opinio ceteris probabilior eſt. Tunc enim ex literis Sidonii, Patiens, Græcus, aliique qui in epigraphe literarum Lucidi leguntur, vivebant. Laudatus Gilbertus Maguinius utramque Synodum Arelatenſem & Lugdunenſem fictitias aſſerit, itemque Lucidi epiſtolam; contendens omnia hæc ſubdola Fauſti Reienſis arte compoſita, quo S. Auguſtini doctrinam ſub nomine Prædeſtinatianæ hæreſis a Synodis Gallicanis damnatam venditaret. Sed his numquam aſſentiar. Quis enim de Fauſto tantos ſibi dolos perſuadeat, qui coram univerſis Galliarum Epiſcopis tantorum mendaciorum architectum ſe ſiſtere non extimuerit? Quo animo Leontio Metropolitæ doctiſſimo imponere auſus fuiſſet, quaſi de remotiſſimis Aſiæ re-

rebus perſcriberet ; non vero de iis , quæ in duabus nobiliſſimis Urbibus nudius tertius geſta fuerant ? Opponit Maguinius nuſquam , præterquam in Fauſti libris , Romano illarum Synodorum mentionem fieri . At hoc negantis argumenti genus lubricum eſt . Scimus Leontium Arelatenſem ex Hilari decreto ſuperius laudato Synodos Gallicanas quotannis coegiſſe , quarum tamen nuſquam memoria extat . Apologiſtæ Ianſenii utramque Synodum habitam fuiſſe concedunt . Addunt tamen eas conflatas ex Epiſcopis partim Semipelagianis , partim a Semipelagiano Fauſto deceptis . Sed ſine teſtibus hanc iniuriam doctiſſimis ac ſapientiſſimis Patribus inurere non auſim . Illud veriſimile videtur , Fauſtum mandati limites exceſſiſſe , dum non modo quorumdam Prædeſtinatianorum errores , ut iniunctum fuerat , confutavit ; verum etiam ea occaſione S. Auguſtini de gratuita prædeſtinatione doctrinam ſubruere conatus fuit .

CAPUT XIV.

Gennadius Maſſilienſis Semipelagianus . Moritur Fauſtus Reiorum Epiſcopus ; de quo aliorum iudicia expanduntur .

Ann. 499. CAſſiani doctrina hoc ſæculo fere exeunte ſtrenuum nacta eſt laudatorem Gennadium presbyterum Maſſilienſem ; qui in ſuo libro de Illuſtribus Scriptoribus Semipelagianos laudibus ; Auguſtinum vero eiuſque defenſorem Proſperum dicteriis excepit . Etenim cap. 63. ubi de Eucherio : *Sed & Sancti* , inquit, *Caſſiani quædam opuſcula lato tenſa ſermone , anguſto verbi reſolvens tramite , in unum coegit volumen* . Proſperum vero a Cæleſtino Papa olim commendatum eidem catalogo inſerens, cap. 84. quaſi per contemptum : *Proſper* , ait , *homo Aquitanicæ regionis* . Deinde illum ut publicum alienæ famæ demunctorem accuſans , addit : *Legi & librum adverſus opuſcula ſub perſona Caſſiani , quæ Eccleſia Dei ſalutaria probat , ille infamat nociva* . Ubi Vincentius Lerinenſis vocavit Proſperum criminatorem , hic eumdem infamatorem ignominiæ cauſa vocat . Rurſus cap. 85. de libris Fauſti Semipelagianis erroribus ſcatentibus ita iudicat . *Edidit quoque opus egregium de gratia Dei* . Unde ex Semipelagianorum laude , ac Proſperi reprehenſione , fuiſſe illum Semipelagianum , nullus iure inficias ibit . Sed nec veritus eſt errorem tantumque non hæreſim magno Au-

gu-

guſtino impingere, dum cap. 38. hæc de illo ſanctiſſimo Doctore ſcribit: *Catholicus permanſit tamen, & error illius ſermone multo, ut dixi, contractus, lucta hoſtium exaggeratus, necdum hæreſis quæſtionem dedit.* Quibus verbis S. Auguſtini de prædeſtinatione ſententiam citra dubium ſugillat. Etenim aliquam Auguſtini ſententiam uti erroneam traducit, & hanc lucta hoſtium exaggeratam dicit: quod de nulla eius ſententia adverſus Pelagianos propugnata dici poteſt. Nam tunc Gennadius Pelagianum aliquod dogma tamquam veritati conſonum adſtruxiſſet, cuius oppoſitum erroris inibi inſimulaſſet. Igitur de prædeſtinatione gratuita id accipiendum venit, cum contra illam initio omnes fere in Gallia conſpiraſſent; unde lucta eorumdem errorem exaggeratum, pronuntiat. Non tamen tradit eam opinionem tamquam hæreticam proſcriptam, cum plerique eamdem tuerentur. Gennadio concinit Fauſtus in epiſtola ad Græcum, dicens: *quid apud doctiſſimos in Auguſtini ſcriptis eſſe ſuſpectum.* Ita illi eamdem tibiam contra Auguſtinum inflant.

Florebat tunc Maſſiliæ Honoratus Epiſcopus, qui in Gennadii catalogo Scriptorum agmen claudit. Hunc in eadem ſententia cum Gennadio fuiſſe ſuſpicor, quod in libello de vita S. Hilarii Arelatenſis cap. 3. ſcribit: *Emenſo biennio, cum ad meriti proprii percipiendum ex merito præmium, ex vitæ huius curſu B. Pontifex vocaretur Honoratus.* Ut quid enim toties *meritum* in eodem verſu, & quidem *proprium* inculcat, niſi ut ex meritis prædeſtinatio divina ſuſpendatur? Hinc factum eſt, ut paulo poſt Caſſiano ac Fauſto a Gelaſio Papa in Romana Synodo damnatis, uterque, Honoratus ſcilicet & Gennadius, libellum fidei Romam mittere coacti ſint, quo a Semipelagianorum ſententia procul ſe eſſe monſtrarent. De Honorato hæc ſcribit Gennadius: *S. quoque Papa Gelaſius Romanæ Urbis Pontifex, per ſcripturam agnoſcens eius fidei integritatem, reſcripto ſuo probatam iudicavit.* Gennadius vero, quod ob laudes Semipelagianorum male audiebat, fidei libellum & ipſe Romam ad eumdem Pontificem deferendum curavit. Hinc capite ultimo ait: *Et opus de fide mea miſi ad Beatum Gelaſium Urbis Romæ Epiſcopum.* Ita enim legendum tradit Voſſius lib. 1. cap. 10. Hiſt. Pelagianæ; non vero, uti communiter ponitur, *& hoc opus de fide mea.* Nam pronomen *hoc* non poteſt denotare

re librum de Scriptoribus Illuſtribus ; neque enim ille eſt liber de fide. Porro hunc librum putant illum eſſe, qui inter opera S. Auguſtini tomo 3. circumfertur ſub titulo *De Eccleſiaſticis dogmatibus*: Gennadio enim adſcribitur ab Hadriano Papa in epiſtola ad Carolum Magnum, ubi Gennadium & Sanctum & Epiſcopum Maſſilienſem dicit. Antequam tamen de hoc libro judicium feram, adverto Gennadium duo illa capita nempe 99. & 100. ubi Honorati ac ſui ipſius librorum mentionem facit, addidiſſe poſt factam Romæ a S. Gelaſio Caſſiani ac Fauſti proſcriptionem; nam ob laudes Semipelagianis datas male illum audiviſſe diximus. Unde quo ſe omni malæ ſuſpicionis onere apud Gelaſium exſolveret, una cum ſuo Epiſcopo libellum fidei tranſmiſit; eiuſque mentionem evulgato libro appendicis loco ſubtexuit. Unde in pleriſque M. S. codicibus neutrius nomen legitur; ut notat Suffridus in ſcholiis ad Gennadium.

Videndum hic eſt, quo tempore Gennadius hunc librum de Scriptoribus Illuſtribus ediderit; inde enim nonnullorum dubiorum ſolutio, quæ infra ſunt diſcutienda, dependet. Baronius ad annum 490. pag. 443. ait: *Hoc anno moritur Theodulus celebris in Cœleſyria ſcriptor, de quo iſta Gennadius*: Theodulus presbyter in Cœleſyria ſcripſiſſe multa dicitur &c. moritur hic Scriptor ante triennium regnante Zenone. *Hæc Gennadius poſt tres annos iſta ſcribens*. Itaque Baronio teſte librum de Scriptoribus Illuſtribus ſcripſit Gennadius anno 493. Bene iſthæc ſe haberent, ſi Theoduli mors anno 490. contigiſſet: atqui hoc incertum eſt, nec ullum laudat aſſertorem. Nam Marcellinus Comes in Chronico ſcribit floruiſſe Theodulum poſt Conſ. Baſiliſci II. & Armati anno 477. Ex Gennadio tantum colligitur, non vixiſſe poſt annum 491. quo mortuus eſt Zeno. Itaque ex eo textu Gennadii habemus, librum de Scriptoribus Illuſtribus elucubratum non fuiſſe poſt annum 494. quoniam non diceret, *ante trienium regnante Zenone*. Quo vero ex illis tribus annis emiſſus ſit, in incerto eſt.

Laudato libro de Eccleſiaſticis dogmatibus infarta ſunt plura capita ex Cæleſtini, ut putant, epiſtola ad Epiſcopos Galliæ; & quod caput eſt, magna immo maxima pars Concilii Arauſicani; itemque Carthaginenſis a capite 22. incluſive uſque ad 51. Baronius ſcribit neſcire ſe, an iſta capita addita fuerint a Gelaſio ipſomet Pontifice, vel eiuſdem iuſſu ab aliquo alio. At

Ge-

Digitized by Google

Gelaſius nec per ſe hoc præſtare, nec alteri id ipſum iniungere potuit; quippe qui deceſſit anno 496. Addita vero leguntur quatuordecim capita ex Concilio Arauſicano, quod celebratum eſt ſequenti ſæculo, anno 529. Illa ergo additio eſt longe ipſo Gelaſio poſterior; neque vacat, a quo conflata fuerit, divinari. Difficile eſt, ubi de quopiam ſiniſtra opinio invaluit, eidem integram fidem præſtare. Hoc Gennadio accidit; qui cum in libro de Scriptoribus Illuſtribus, Semipelagianis favorem commodaſſet, eumdem etiam cum illis ſentire in hoc poſteriori volumine communis opinio eſt. Nam c. 21. hæc illum ſcribere opponunt: *Manet itaque ad quærendam ſalutem arbitrii libertas, ideſt rationalis voluntas, ſed admonente prius Deo & invitante ad ſalutem; ut vel eligat, vel ſequatur, vel agat occaſione ſalutis; hoc eſt inſpiratione Dei*. Item: *Initium ergo ſalutis noſtræ Deo miſerante habemus. Ut acquieſcamus ſalutiferæ inſpirationi, noſtræ poteſtatis eſt: ut adipiſcamur quod acquieſcendo admonitioni cupimus, divini eſt muneris: ut non labamur in adepto ſalutis munere, ſolicitudinis noſtræ eſt & cæleſtis pariter adiutorii* &c. Ex his Eccleſia Lugdunenſis iam ab octingentis annis tomo 9. Bibl. PP. Gennadium Pelagiano dogmati conſentientem arguit: *Hominem*, inquit, *abſque laboris ſui ſtudio ad Deum pervenire non poſſe, non eſt catholicum, ſed Pelagianum. Invenitur in libello, cui titulus eſt, Dogmatum Eccleſiaſticorum quædam talis definitio; ſed omnino, ut alia nonnulla in eodem libello, Pelagiani erroris eſt*. Ianſenius etiam Semipelagianiſmi eumdem accuſat apud Annatum lib. 7. ſui Aug. cap. 2. §. 3. quia ibidem de homine lapſo hæc tradit: *Poſtquam vero ſeductione ſerpentis per Evam cecidit, naturæ bonum perdidit, pariter & vigorem arbitrii, non tamen electionem; ne non eſſet ſuum quod emendaret, nec merito indulgeretur quod non arbitrio diluiſſet*. Quaſi infuſæ gratiæ poſſit homo ſecundum propriam electionem vel reſiſtere, vel obtemperare; quod Semipelagianum dogma ille pronuntiat.

Mihi horum iudicia non probantur. Et in primis minime Pelagianum eſt aſſerere, homini ad ſalutem obtinendam neceſſarium eſſe laborem; ſi labor non ex ſolis naturæ viribus, ſed ex gratiæ præmoventis virtute prodeat. Voſſius cap. 10. lib. 1. Hiſt. Pelag. ait: *Utrum horum ſenſerit Gennadius, certius ſtatui poſſet, ſi eius adverſus Pelagium libri extarent*. Sed patet in

eo capite 21. quod Voſſius recitat, bis hanc quæſtionem Gennadium ſolviſſe. Hæc enim docet: *Ut non labamur in adepto ſalutis munere, ſolicitudinis noſtræ eſt & cæleſtis pariter adiutorii: ut labamur, poteſtatis noſtræ eſt & ignaviæ*. Quam ſententiam poſt quinque verſus plenam reddit. At laborem noſtrum eſſe neceſſarium ad ſalutem, his tradit Arauſicana Synodus poſt can. 25. *Hoc etiam ſecundum fidem catholicam credimus, quod accepta per baptiſmum gratia, omnes baptizati, Chriſto auxiliante & cooperante, quæ ad ſalutem pertinent, poſſint & debeant, ſi fideliter laborare voluerint, adimplere*. Quæ eſt ipſa Gennadii ſententia. Neque inde Semipelagianus vocari poteſt, quod dixit: *Ut acquieſcamus ſalutiferæ inſpirationi, noſtræ poteſtatis eſt*; nam etiam cum eligimus bonum; præparatur voluntas a Domino. Hinc S. Auguſtinus lib. de Prædeſt. SS. cap. 6. ait: *Multi audiunt verbum veritatis, ſed alii credunt, alii contradicunt. Volunt ergo iſti credere, nolunt autem illi. Quis hoc ignoret? quis hoc neget? Sed cum aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas a Domino, diſcernendum eſt utique quid veniat de miſericordia eius, quid de iudicio*. Cui ſententiæ Gennadius totus inhæret; etenim cap. 56. paucis verbis denuo plura a ſe ſuperius dicta repetit, quibus initium ſalutis, progreſſum, ac conſummationem in divinæ gratiæ virtutem refundit: *Nullum*, inquit, *credimus ad ſalutem niſi Deo invitante venire: nullum invitatum ſalutem ſuam niſi Deo auxiliante operari: nullum niſi orantem auxilium promereri: nullum Dei voluntate perire, ſed permiſſu pro electione arbitrii* &c. Loquitur de gratia interna, non de illa Pelagii, quæ erat lex & doctrina; nempe de illa quæ datur orantibus. Cum de opere pravo differit, id in ſolius arbitrii electionem reiicit; at dum de opere recto & ſancto, non iam ſolam electionem ob oculos ponit, ſed Deum auxiliantem & præparantem voluntatem, ut bonum eligat. Et ſane non aliter potuit ſcribere Gennadius ad Gelaſium, quem ſciret Fauſtum ac Caſſianum reprobaſſe, quod initium ſalutis humanis viribus tribuerant, minuſque quam par erat, divinæ gratiæ detulerant. Quare Voſſii verbis concludo: *Speramus autem, non improbaturos iudicium hoc noſtrum, qui illum animi candorem præſtare antiquorum monumentis ſciunt, quem ad labores ſuos cenſendos a poſteritate, modo victurum aliquid ſcriptis conſignarunt, optant adferri*. Cir-

Circa hæc tempora arbitror Fauſtum deceſſiſſe, ante factam paulo poſt ſuorum librorum proſcriptionem. Attigiſſe illum imperium Anaſtaſii tradit Maurolicus apud Bollandum ad 16. Ianuarii. Gennadius, quem ſcripſiſſe diximus librum de Scriptoribus Illuſtribus primo Anaſtaſii Imperatoris triennio, cap. 85. de Fauſto uti adhuc vivente loquitur; non ſolum quia quo Principe imperante mortuus ſit, non ſcribit, ut in aliis, ſed etiam quia hęc habet de eodem: *Sunt vero eius & alia ſcripta, quæ quia necdum legi, nominare nolui. Viva tamen voce egregius doctor & creditur & probatur*. Centeſimum vitę annum attigiſſe ex Sidonio teſtatur Savaro in notis ad lib. 9. epiſt. 9. Nam hęc ad Fauſtum ſcribebat Sidonius: *Cuius ita dictis vita factiſque dupliciter inclaruit, ut quandoquidem tuos annos iam dextera numeraverit, ſæculo prædicatus tuo, deſiderandus alieno, utraque laudabili actione decedas, te relicturus exteris, tua proximis*. At ex his verbis tantum annorum numerum non colligi ibidem Sirmondus contendit; de quo alii iudicent. Sane decrepitam Fauſti ætatem inde deducimus, quod anno 433. electus fuit tertius Abbas Lerinenſium. Quis autem iuvenem ſuffectum putet Honorato & Maximo, tantæ ſanctitatis atque auctoritatis præfectis? Quare eumdem fere centenarium obiiſſe arbitramur. Uſus eſt proſpera valetudine; adeo ut Sidonius in laudata epiſtola ſcripſerit, mirari omnes quod Fauſtus non ſeneſceret. Maxima in ęſtimatione fuit in univerſa Gallia; quod ex ſuperius dictis manifeſtum eſt. De illius libris de gratia & libero arbitrio iam ſatis abunde diximus. Aliam opinionem, cui obſtinatius adhærebat, literis tradidit; nempe nullam creaturam eſſe incorpoream: unde non unum ob eam ſententiam adverſarium paſſus eſt. Claudianus presbyter Viennenſis S. Mamerti frater, tribus illum libris confutavit; ut tradit Gennadius c. 83. licet Fauſtum non nominet. Gennadius tamen in eadem Fauſti opinione videtur fuiſſe; nam his verbis librum de Eccleſiaſticis dogmatibus concluſit: *Propter novellos legiſlatores, qui ideo animam tantum ad imaginem Dei creatam dicunt, ut quia Deus incorporeus recte creditur, etiam incorporea anima eſſe credatur; libere confitemur imaginem in æternitate, ſimilitudinem in moribus inveniri*. Eumdem etiam Fauſtum S. Avitus Epiſcopus Viennenſis in epiſtola ad Regem Burgundionum ſolide confutavit. Fauſtum contra Arianos ſcripſiſſe tradit Gen-

nadius, cuius verba dabo. Nam & de libello vel epiſtola Fauſti, qua ſolum Deum incorporeum probat, mentionem ita facit, ut eiusdem opinionem tenere videatur: *Legi eius & adverſus Arianos & Macedonianos parvum libellum, in quo coeſſentialem prædicat Trinitatem, & alium adverſus eos qui dicunt eſſe in creaturis aliquid incorporeum, in quo & divinis teſtimoniis, & Patrum confirmat ſententiis, nihil credendum incorporeum præter Deum*; cap. 87. Ex illius libelli contra Arianos evulgatione eumdem ab Evarico Rege Ariano tunc in Galliis regnante, in exilium actum exiſtimo; nam alia me cauſa latet. Uſſerius cap. 13. de Antiquit. Britan. ſcribit Fauſtum dixiſſe ſe in exilio degere, quod homo Britannus apud Reios in Galiia Antiſtes procul a patria morabatur. Sed vere extra Provinciam ſe in exilium detruſum non ambigue idem Fauſtus ſignificat; ſiquidem epiſt. 6. ad Ruricium ait: *Propitia divinitate in ſecreto religionis congruo & tranquilliſſimo in ſilentio conſtituti, in quo Dominus ad rubiginem longa ſecuritate contractam ſalutiferæ lima caſtigationis admonuit; in hac inquam, qui & magna, ſi agnoſcamus, vocatione donati, dum novos cives commercio caritatis acquirimus, præſenti inſultamus exilio* &c. *Dum fideles famuli Dei in neceſſitatibus noſtris bonitatem ſuæ devotionis exercent, ſine ſede propria poſſeſſores, ſine poſſeſſione divites ſumus*. Quibus verbis inſinuat ſe longa tranquillitate in Epiſcopatu ſecurum, exilii caſtigatione a Deo admonitum, apud viros religioſos ſe recepiſſe, quorum pietate, licet propria Sede eiectus, plura ſibi poſſidere videbatur. Scripſit in exilio hæc ad Felicem filium Flavii Magni, qui anno 460. Conſulatum ordinarium geſſit: *Magnum pietatis & fidei teſtimonium, quod per tantarum vaſta intervalla regionum, & per tot rerum interiecta diſcrimina, ad nos uſque latitudinem noſtræ charitatis extenditis. In hac relegatione noſtra artifex Dei miſericordia gemina exercet officia; noſtram excutit paterna ſedulitate rubiginem, & veſtram circa nos dilucidat fidem, veſtramque adprobat pietatem. Nos elimat benigna ſolertia*. Ibidem autem gratulatur Felici, quod Arelatenſis Epiſcopi Leontii inſtitutis ac præſentia fruatur. Si vero, ut ait Uſſerius, quod Reiis degebat, exilium ſe pati diceret; ubinam illa tantarum vaſta intervalla regionum, cum alter Arelate commoraretur; nempe utroque in eadem provincia Nar-

bo-

bonenſi exiſtente ? Reſtitutus eſt Reiis eo ipſo anno, quo Ruricius Lemovicenſium Epiſcopus renuntiatus eſt. Lemovicenſes vero, Evarico Gothorum Rege Catholicos perſequente, Epiſcopo deſtitutos, novique Pontificis eligendi facultate Regis imperio privatos, dolere ſe ſcribit Sidonius lib. 6. epiſt. 6. ad Baſilium. Fauſtus quando a curis animum relaxare volebat, Lerinam ſuam repetebat; teſte Sidonio in Euchariſtico.

Seu te Lirinus priſcum complexa parentem eſt,
Quo tu iam fractus pro magna ſæpe quiete
Diſcipulis ſervire venis.

Unus eorum fuit, qui pro pace Romanos inter ac Gothos componenda inſudavit; hæc ſcribente Sidonio ad Baſilium lib. 7. epiſt. 6. *Tu ſacratiſſimorum Pontificum Leontii, Fauſti, Græci, urbe, ordine, charitate medius inveniris: per vos mala fœderum currunt: per vos regni utriuſque pacta conditioneſque portantur.*

Hanc tamen Fauſti gloriam, ingenteſque virtutes, quas de illo in fine carminis Euchariſtici Apollinaris recitat, nimius propriæ ſententiæ amor, atque etiam Auguſtinianæ doctrinæ impugnandæ libido offuſcavit; ipſius libris non ſemel a Romanis Pontificibus damnatis. Eidem Reienſes aras erexere, eiuſque nomen ſacris Gallicanæ Eccleſiæ faſtis inſcriptum fuit. At Molanus e Divorum albo Fauſtum primus omnium expunxit, cui aſſenſus fuerat Cæſar Baronius: qui poſtea Reienſis Eccleſiæ teſtimonio admonitus, antiquum Fauſto honorem reſtituit. Illius in Divorum catalogo memoriam una cum plurimis aliis SS. celebrat Bollandus ad diem XVI. Ianuarii. Dinamius Patritius Reienſis, qui commentarium ſcripſit de miraculis D. Maximi ad Urbicum Epiſcopum Fauſti ſucceſſorem, ipſum Fauſtum in præfatione *beatiſſimum Antiſtitem* appellat. Trithemius in libro de Scriptoribus A. 496. & ex eo Ludovicus ab Angelis Auguſtiniani inſtituti vir; ac Doctor Conimbricenſis lib. 5. de vita S. Auguſt. cap. 15. ſcribunt, Fauſtum primitus quidem Caſſiani errores propugnaſſe, ſed a S. Fulgentio Epiſcopo correctum: nam *ipſemet fuit*, inquit Ludovicus, *qui poſtea ſummopere Auguſtinianam doctrinam defendit adverſus illos, qui Prædeſtinatorum hæreſim ad annos Domini* 415. *exſuſcitarunt.* Hæc quidem unde hauſerint neſcio. Etenim Fulgentius altero poſt Fauſtum ſæculo vixit, contra quem ſeptem etiam libros

an-

anno 523. condidit, Fauſto olim defuncto. Ille vero noſter Scriptor Fauſti libros numquam ſe legiſſe ſignificat; nam in illis ſub alieno corio Auguſtinus vapulat. Sed nuſquam Fauſti palinodia apparet. Illæ vero ſententiæ quas tuetur, ut ſæpe monuimus, poterant id temporis tuta conſcientia defendi; quouſque per Arauſicanam Synodum, quæ contra Semipelagianos celebrata eſt, damnatæ fuerunt. Hinc colligo capitula illa, quæ in epiſtola ad Epiſcopos Galliæ ſub nomine Cæleſtini publicata ſunt, haud illi eſſe adſcribenda: alias Caſſianus, Fauſtus, Hilarius, inter hæreticos recenſendi eſſent; quod pluribus oſtendam in Vindiciis Auguſtinianis cap. 8.

CAPUT XVII.

Fauſti Reienſis, atque Caſſiani libri a Gelaſio Papa in Romana Synodo damnati. S. Auguſtini nomen ac doctrina contra Pelagianos ab eodem Pontifice defenſa.

Anno 493. Fauſti mortem paulo poſt librorum eiusdem per Romanum Præſulem Gelaſium damnatio conſecuta eſt. Etenim licet eiusdem libri in Galliis, ubi Semipelagiana factio nondum conſenuerat, laudatores inveniſſent; Romæ tamen, ubi purior doctrina de gratia divina fulgebat, in acerrimos accuſatores atque iuſtiſſimos iudices inciderunt; a quibus e Catholicorum ſcholis proſcripti ſunt. Prius tamen, ut geſtorum ordinem ſequamur, quid contra Pelagianos idem Pontifex ſcripſit, videndum eſt; a quibus tamen, quod illa paſſim apud alios leguntur, paucis me expediam.

Gelaſius cum accepiſſet Pelagianos nova in Dalmatia moliri, ne quid ea in provincia res catholica detrimenti pateretur, ad Honorium Epiſcopum Salonitanum (is enim erat Dalmatiæ Metropolita) literas miſit, queis admonuit, ut gliſcenti malo occurreret: *Se cunctos*, inquiens, *ibidem Domini Sacerdotes fraterno commonere affectu, ut ne recipiant perverſitatem toto Orbe damnatam*. Addit deinde: *An forte neſcitis hanc hæreſim* (Pelagianam) *de qua loquimur, & ab Apoſtolica dudum Sede per beatæ mem. Innocentium, ac Zoſimum, Bonifacium, Cæleſtinum, Syxtum, Leonem, continuis & inceſſabilibus ſententiis fuiſſe proſtratam; nec tantum Catholicæ Eccleſiæ legibus, ſed Principum quoque Romanorum eo tenore damnatam,* ut

ut nec uſquam terrarum vivendi locum ſectatores eius habere ſinerentur. Poſtea S. Auguſtini contra Pelagianos libros commendans ait: *O ſi ſtuderent adverſus eos maiorum noſtrorum libros reſponſaque cognoſcere, illis modis omnibus cerneretur, nihil eſſe prorſus quod ab iſtis non fuerit ventilatum, & ab illis magnifica veritate contritum; ſicque de cunctis eorum nequitiis refutandis fideles quoque viderentur inſtructi, ut nihil amplius quæreretur*. Hæ literæ datæ ſunt Albino Conſule, nempe anno 493. Honorius his literis acceptis, doluit quod vel negligentiæ, vel proditæ Catholicæ fidei inſimulatus fuiſſet apud Pontificem. Quare reſcripſit, fictas illas eſſe delationes de Pelagianis Dalmatiam tentantibus; malevolorum invidiæ id dandum, qui falſis accuſationibus ſuam in perſequendis hæreticis diligentiam coram Apoſtolica Sede infamare conati eſſent. At Gelaſius iteratis ad eumdem literis miſſis ſignificavit, ſe in hiſce indagandis ſtudioſiorem debere eſſe, non remiſſiorem. *Nec intereſt*, ait, *per quos ad aures noſtras eadem perveniſſent, dum quomodolibet iſta referentibus, poſtquam noſtram conſcientiam penetrarent, in his veraciter indagandis paſtorales excubias eſſe non oportuerit negligentes, quatenus vel e veſtigio poſſet lupis inhiantibus obviari, vel nullis exiſtentibus feris, ovium cuſtodia ſecura perſiſteret*. Hæc ille.

Sed proprius Pelagiana peſtis Italiam iterum afflaverat; nam Seneca quidam ſenex delirus ac nullius eruditionis homunculus, in Piceno antiquata dudum Pelagii dogmata renovabat. Gelaſius rei indignitate commotus, per Romulum diaconum ad illius provinciæ Epiſcopos literas miſit, in quibus acriter in eorum vel negligentiam vel conniventiam invectus eſt. Tria præcipue ſenex ille ex Pelagiana hæreſi tradebat. Primum æquum non eſſe, ut pueri, cum nondum quidquam per ſe peccare poſſent, Adæ peccato obnoxii tenerentur. Alterum, eosdem ſine ſacro baptiſmate decedentes, pro ſolo originali peccato non poſſe damnari. Tertium, gratiam ad ſalutem non eſſe neceſſariam, illamque ſecundum merita hominum conferri. Præterea quo peſſimo lenocinio ſectam promoveret, congregationes *dedecoroſiſſimas*, ut ait Gelaſius, idem inſtituerat, in quibus homines ac ſacratæ Deo Virgines pſalmos canerent. Quod ipſum a ſectæ magiſtro Pelagio didicerat, qui feminis quoque in Eccleſiis cantum una cum viris permiſerat; ex Hieronymo lib. I. Dialogo-

rum

rum contra Pelagium. Ille autem eo uſque veſaniæ abreptus eſt, ut teſte Gelaſio; *presbyterum ſibi non acquieſcentem audire communione privaret*. Itaque ſummus Eccleſiæ Antiſtes, perſtricta prius illius regionis Epiſcoporum ſocordia, in hæreticum atque aſſeclas hanc ſententiam pronuntiavit: *Nuſquam loci prorſus inveniatur præfatæ peſtis aſſertor, nec acceſſum prorſus Eccleſiæ, vel uſquam participationem catholicæ communionis inveniat, qui hæreticorum mavult ſubſequi nefaria profeſſione conſortium. Et hi cum quibus antea probabitur noxium miſcuiſſe colloquium, niſi reſipiſcunt & ab eius ſocietate diſcedunt, ab eccleſiaſtico remoti ſervitio devota ultione plectantur, quo ceteris cavendi miniſtretur exemplum*. Quod vero idem Seneca Sanctorum Hieronymi & Auguſtini ſcripta laceſſerat, ac mille conviciis proſciderat, idem Gelaſius de utriuſque honore ſolicitus, veſanam delirantis ſenis temeritatem hiſce compeſcuit: *Adhuc maius ſcelus accreſcit, ut ſub conſpectu & præſentia Sacerdotum, beatæ mem. Hieronymum atque Auguſtinum Eccleſiaſticorum lumina magiſtrorum, muſca moritura, ſicut ſcriptum eſt, exterminans oleum ſuavitatis, lacerare contenderet*. Verum non ſolum his præconiis Auguſtini nomen decoravit, ſed in iisdem literis S. Doctoris ſententias pæne totas exſcripſit; ut in Vindiciis Auguſtinianis oſtendam. At non modo epiſtolis Gelaſius Pelagianam hæreſim profligavit, ſed librum etiam contra eosdem procudit, quem nobis Vaticana ſcrinia donarunt. Cuius eſt initium: *De Pelagianis quidem ſenſibus blaſphemiiſque ſacrilegis, & apud maiores noſtros tam divinis quam humanis legibus iuſta diſcuſſione damnatis, nimis eſt copioſa materia* &c. In quo opere probat, neminem poſſe ſuis viribus vivere ſine peccato. Iohannes etiam Talaida contra Pelagianam hæreſim apologiam ſcripſit, quam huic ipſi Gelaſio nuncupavit; cuius meminit Photius in Bibliotheca Cod. LIV.

Anno 494. Baronius Synodum Romæ a Gelaſio celebratam dicit, in qua LXX. Epiſcopi ſedere; habitaque eſt conſultatio de libris, a catholicis vel legendis vel reiiciendis. Porro S. Auguſtini libri commendati ſunt; itemque Proſperi noſtri Aquitani, qui SS. Patrum agmen claudit, diciturque honoris gratia *vir religioſiſſimus*. Inde cum damnatorum voluminum index texeretur, inter iſta libri Caſſiani ac Fauſti Reienſis numerati ſunt, hac præmiſſa ſententia; *Cetera quæ ab hæreticis ſive ſchiſma-*

Anno 494.

Digitized by Google

maticis conſcripta vel prædicata ſunt, nullatenus recipit Catholica & Apoſtolica Romana Eccleſia. E quibus pauca quæ ad memoriam venerunt; & a Catholicis vitanda ſunt, credimus eſſe ſubdenda. Et cum plurimos libros hæreticorum aliorumque incertorum auctorum Patres damnaſſent, hos inter Caſſiani ac Fauſti volumina poſuere hoc titulo: *Opuſcula Caſſiani presbyteri Galliarum apocrypha. Opuſcula Fauſti Rhegienſis Galliarum apocrypha.* Poſtea etiam Pelagium, Cæleſtium, & Iulianum Æclanenſem, eorumque libros ac ſequaces confixerunt, hæc ſtatuentes: *Sub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.* Scio recentiores quoſdam, qui Fauſti vicem dolentes, pro eodem apologias enixi ſunt, contendere; Romanam Synodum non damnaſſe libros Fauſti ut hæreticos, ſed inferioris illos notæ declaraſſe ab Eccleſia Catholica habendos. Sed peſſimam malæ cauſæ advocationem præſtitam altero libro ſolide confutabimus. Hoc primo ictu Semipelagiana factio percuſſa concidit; neque enim in poſterum tutum fuit, Caſſiani ac Fauſti, quos Synodus damnarat, opiniones tueri. His accedit, Gelaſium in epiſtola ad Epiſcopos per Picenum, Semipelagianorum ſententiam de fide viribus naturæ prodeunte palam damnaſſe: *Quid autem*, inquit, *haberi poteſt ſine gratia, cum ſit fides ipſa per gratiam? eodem Apoſtolo nos docente*, Miſericordiam conſecutus ſum ut fidelis eſſem: *nec aliud* 1. Cor. 7.
eſt miſericordia divina quam gratia. At quod veterem opinionem deponere, atque antiquam ſcholam deſerere difficile ſit, ſequenti ſæculo graviſſimis diſſenſionibus ex Fauſti libris exortis, univerſus orbis catholicus in partes diviſus eſt.

CAPUT XVIII.

Iohannes Maxentius ac Scythæ Monachi pro S. Auguſtino Conſtantinopoli contra Fauſtum inſurgunt. Idem Fauſtus ab Africanis Epiſcopis, & ab Hormiſda Papa reprobatur.

SExtum ſæculum aderat, & exortæ de divina gratia contentiones, ex Fauſti Reienſis præſertim libris, latius in dies diffundebantur; plurimis non modo in Occidente, verum etiam in Oriente Fauſtum defendentibus, aliis eumdem acerrime confutantibus. Nam licet a Gelaſio in Romana Synodo eiuſdem libri reprobati fuerint, non in Gallia tantum, ſed (quod mi-

rere) etiam Conſtantinopoli patronos invenerant; quando ex ultimo Ponto Scythas Monachos divina gratia contra eumdem Fauſtum concitavit, qui ex Aſia erumpentes contra Reienſem, Europam atque Africam commoverunt; quæ res a nobis exacte deſcribetur.

Una cum Anaſtaſio Imperatore univerſis diſſidiis quæ orbem Catholicum diu dilaceraverant, in cinerem redactis, Iuſtinus imperium gubernandum ſuſceperat anno 518. cum repente Monachi Scythæ ingentes turbas Conſtantinopoli dedere. Leontius monachus Vitaliani Ducis affinis, cum Collegis religioſis quos inter eruditione eminebat Iohannes cognomento Maxentius, hanc ſententiam: *Unus e Trinitate in carne crucifixus eſt*, omnibus & credendam & defendendam ad ſeditionem uſque inculcabat. His acriter reſiſtebat Victor diaconus ac plerique alii, in eo offenſi quod novam populis theſim inculcarent, veluti Calchedonenſis Synodi decreta non ſufficerent. Neque hic contentionum finis; nam cum Fauſti Reienſis Epiſcopi libri Byzantium delati eſſent, iidem Monachi illos uti hæreticos damnabant; plurimis eoſdem catholicos adſeverantibus. Unde etiam lites in immenſum excrevere, ac illæ quidem Principes etiam viros in partes diſtraxerunt. Vitalianus militum magiſter, qui poſtea Conſulatum iniit, Monachis impenſius, quoad illud de *Uno ex Trinitate paſſo in carne*, favebat: Iuſtinianus vero eadem in quæſtione Monachis adverſabatur; ut ex eiuſdem literis ad Hormiſdam intelligitur. At cum Anaſtaſius Imperator ſacrilegus atque impius omnia ſacra ſuſque deque vertiſſet, Iuſtinus, quod Principem catholicum decebat, per literas cum Hormiſda Pontifice egit, ut ſuos Conſtantinopolim Legatos mitteret, turbatas ab Anaſtaſio religionis res compoſituros. Hormiſda quinque Legatos Byzantium deſtinavit, qui anno 519. circa Paſchalia feſta ad regiam Urbem appellentes, ab Imperatore atque univerſis civibus honorificentiſſime excepti, Orientalibus rebus componendis manum ſtatim admoverunt. Monachi Scythæ, quod ab adverſariis tamquam Eutychiani per contemptum traduci ſe intelligerent, fidei libellum Legatis Hormisdæ gravioribus licet negotiis occupatis exhibuerunt, in quo ſuam ipſorum de Chriſto fidem pluribus exponebant. Eo tamen dicta omnia collimabant, ut a Legatis hæc inibi inſerta theſis reciperetur: *Unus de Trinitate crucifixus eſt in carne*. Poſtea expli-

Anno 519.

ca-

Digitized by Google

cabant quid de divina gratia ſentirent, hæc præfati: *His ita ſe habentibus, Beatiſſimi, nunc quid iam de gratia Dei, non qua creamur, ſed de ea qua recreamur & renovamur, ſentiamus, breviter exponentes, Sanctitati veſtræ neceſſario credimus facere debere manifeſtum; eo quod etiam in hac parte inimici gratiæ Dei, id eſt Pelagii & Cæleſtii ſectatores nimium nobis infeſti eſſe videntur.* Contra vero Fauſti ſententiam in fine concludunt: *Abominantes etiam eos qui contra vocem Apoſtoli audent dicere, noſtrum eſt velle, Dei vero perficere; cum idemmet Doctor & velle & perficere donum teſtetur eſſe divinum.* Legati hiſce de rebus nihil ſe a Pontifice in mandatis habuiſſe dicebant, immo aperte iniunctum ne aliis ſe ſe cauſis immiſcerent; verum coacti Imperatoris interceſſione, Monachis aures dedere. Ita enim ad Hormiſdam de Monachis ſcripſere: *Petitiones obtulerant, & coacti piiſſimi Principis & Domini Vitaliani magiſtri militum iuſſione, frequenter ad audientiam cauſæ convenimus, non quaſi volentes nos in his negotiis occupare, quia nobis ſunt ante oculos Beatitudinis veſtræ præcepta, quibus præcepiſtis ut cauſæ tantum cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis miſceremur. Dat. III. Kal. Iulias.* Legati illis ſæpius auditis, unaque cum Victore diacono alterius factionis primipilo, quo hominum moleſtia ſe ſe liberarent, tale denique reſponſum dedere: *Quod non eſt ſcriptum a Papa Leone non ſuſcipimus.* Etenim cum in celeberrima Synodo Calchedonenſi CCCXXX. Patrum; & in epiſtola Leonis Papæ ad Flavianum, diligentiſſime aſſertum fuiſſet quid de Chriſto Domino ſentiendum eſſet, omniaque illa ſtatuta quæ Chriſtiano homini credenda forent; novas inſuper theſes de Chriſto populis inculcare, & hunc articulum, *Unus e Trinitate crucifixus eſt carne*, uti appendicem Synodo adiicere (ita enim Legati ſuſpicabantur) temeritati atque inſolentiæ proximum iudicabatur. Sane id temporis inter extremos Neſtorianorum & Eutychianorum errores regia via incedere adeo difficile videbatur, ut quicquid novi a quopiam afferi a Catholicis audiebatur, alterutri hæreſi illud favere exiſtimaretur. Nihil tamen coram Legatis de quæſtionibus de gratia & libero arbitrio, vel de Fauſti libris diſputatum fuit; ut ex ſuggeſtione Dioſcori colligitur. Attamen Victorem diaconum de gratia & humana libertate cum iiſdem Scythis litem habuiſſe, idem Dioſcorus hiſce ſignificat:

Digitized by Google

Victor diaconus dicitur. Quidam cum iſto, antequam nos Conſtantinopolim ingrederemur, habuerunt intentionem de uno de Trinitate crucifixo, & de Chriſto compoſito, & de aliis capitulis nobis hinc poſitis. Capitula vero illa erant tria contra Pelagianam hæreſim ſtatuta; quæ habentur tomo 6. Biblioth. PP. par. 1. editionis Colonienſis.

Scythæ Monachi hac repulſa in indignationem acti, Romam ad Hormiſdam legationem mittere decernunt. Electi Achilles, Iohannes, Leontius, & Mauritius: quem ultimum perperam Baronius in Maxentium mutat; nam hic Conſtantinopoli ſubſtitit, ut dicemus. Ubi primum Monachorum Legatos Romam profectos innotuit, ſtatim Iuſtinianus magiſter militum & Comes, qui poſt Iuſtinum imperavit, ac Legati Pontificii literas ad Hormiſdam dedere, quibus eumdem de iis quæ illa in quæſtione cum Monachis peracta erant, certiorem reddebant: ſimulque Pontificem hortabantur, ut Monachos procul a conſpectu ex Urbe pelleret. Iuſtinianus hæc ſcripſit: *Quoniam comperimus quosdam nomine monachos, quibus magis diſcordia ſtudio eſt quam caritas & pax Dei, cupientes quædam perturbare ad Angelum veſtrum hinc diſcedentes iter arripuiſſe, quos Beatitudo veſtra præſentibus ſcriptis cauſam liveris eorum cognoſcens, ita ut merentur, ſuſcipere & a ſe longe pellere dignetur; quoniam vaniloquia ipſorum feſtinantium novitates introducere in Eccleſia, quod neque quatuor Synodi venerabiles, neque Sancti Papæ Leonis epiſtolæ continere noſcuntur, in omni loco turbas excitare videntur*. In eamdem fere ſententiam literas ad Hormiſdam Dioſcorus miſerat Monachos arguens: *Quapropter*, inquit, *rogamus, ut conſueta cautela, & qua ſolet Dominus noſter vigilantia cogitetis, & quomodo ſuſpendendi ſint qui a nobis taliter receſſerunt & a noſtra communione fuerunt ſeiuncti, & quid eis reſpondeatur; vel quomodo eorum capitula repellantur, quia eos omnes Conſtantinopolitana catholica exhorret Eccleſia*. Legati vero iterato ad Hormiſdam hæc ſcripſere: *Si voluerit Dominus noſter qualemvis novitatem ſcribere, peius erit iſtud initium quam illud quod factum eſt per Eutychem. Sufficere debet Eccleſiæ quod per ſexaginta annos uſque modo ſuſtinuit*. Hæ literæ Legatorum una cum illis a Iuſtiniano perſcriptis datæ ſunt III. Kal. Iulias, Eutharico V. C. Coſ. quas Eulogius Magiſtrianus nomine Juſtiniani Romam profectus ad impetrandas ab Hormiſda reliquias detulit. Ubi

Digitized by Google

Ubi primum Monachi Romam ingreſſi ſunt, ſuperveniente paulo poſt Eulogio cum litteris Iuſtiniani & Legatorum, Hormiſda variis conſiliis rem cœpit perpendere. Et quidem haud æquum duxit, illos procul a ſuo conſpectu amovere, & ab orthodoxorum communione ſuſpendere, ut Legati & Iuſtinianus petierant; quod non eſſent adeo inhumaniter excipiendi, qui ſupremum orbis Chriſtiani tribunal appellaſſent. Verum inaudito Victore, quem Monachi accuſabant, minime tutum arbitrabatur ſententiam ferre in re graviſſima, quæ in Oriente tantis utrinque ſtudiis agitabatur. Accedebat magnam eſſe in illa propoſitione de qua lis erat, æquivocationem; etenim Legati eam ſic a Monachis exprimi ſcripſerant: *Unum de Trinitate crucifixum*; quam aſſertionem cum Anaſtaſius Imperator impius & fœdifragus pro Eutychiana hæreſi inculcaſſet, merito in ſuſpicionem eamdem doctiores vocabant, quaſi una tantum in Chriſto natura prædicaretur. At Monachi eo ſe dicto in invidiam trahi proteſtabantur; nam eorum hæc erat aſſertio: *Unum de Trinitate paſſum carne*: & in libello fidei hæc ſcripſerant: *Deum Verbum unigenitum filium Patris Dominum N. Ieſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus*. Quare Hormiſda cum nemini ſe adverſantem præbere vellet, miſſis ad Iuſtinianum reliquiis per Eulogium cum litteris ad Legatos, hæc ipſa eidem ſignificabat: *Præterea monachos quos veniſſe Romam ſignificaſtis literis veſtris, ad propria mox voluimus reverti: ſed quia ſub teſtificationem potentiæ divinæ dicebant, per inſidias in itinere paratas vitæ ſe poſſe ſuſtinere diſcrimen redire Conſtantinopolim, paſſi non ſumus violenter expelli*: epiſtola 66. quæ data eſt IV. Nonas Septembris Eutharico V. C. Coſ. Literæ vero ad Legatos interciderunt; ſed ex reſponſione Dioſcori quam eiſdem repoſuit, colligitur Hormiſdam decreviſſe Monachos Byzantium dimittere, cauſa ad Iohannem Conſtantinopolitanum Antiſtitem delegata. Nam Dioſcorus in literis ad Hormiſdam datis Idibus Octobris hæc reſpondet: *Per Eulogium virum ſublimem literas Beatitudinis veſtræ ſuſcepimus, in quibus ſignificaſtis intentionem monachorum Scytharum, & quomodo viſum fuerit Apoſtolatui veſtro, Epiſcopo Conſtantinopolitano cauſam delegare, ut ipſe inter eos & qui ab eis impetuntur, audiret*. Hoc autem ſummopere Legatis diſplicuit; nolebant enim cauſam ad

Iohan-

Iohannis tribunal devolvi, quem a Vitaliano Scythis acquiſitum ſuſpicabantur. Hic enim nullum non lapidem movebat, quo Scythæ cauſa ſuperiores evaderent: immo ipſe Victor ab incepta accuſatione deſtitiſſe videbatur, Vitaliani precibus placatus, vel auctoritate deterritus. Quare Romæ cauſam tractari ſatius arbitrati ſunt. Illa quidem Hormiſdæ Dioſcorus in eiſdem literis ſignificavit: *Poſtea ſine nobis magnificus vir Vitalianus magiſter militum inter ſe & Epiſcopum Conſtantinopolitanum vocaverunt prædictum Victorem, locuti cum eo. Quid definierint inter ſe neſcimus. Poſtea nec Victor ad nos venit, nec eſt cauſa dicta.*

Erat tum temporis Conſtantinopoli Paulinus Eccleſiæ Romanæ defenſor, qui Hormiſdæ Pontificis literas Romæ datas VII. Idus Iulii ad Iuſtinum Imperatorem detulerat, ac propediem Romam reverſurus ferebatur. Ad hunc Vitalianus ſe contulit: Monachos Romæ degentes enixius commendat, Dioſcorum Legatum ex iudice adverſariæ partis advocatum agere conqueritur, literas etiam ea de re ad Hormiſdam deferendas tradit. Sed neque his officiis contentus homo, militia clarus ac in rebus gerendis ſatis induſtrius, Iuſtinianum adoritur, & maxima qua pollebat facundia & auctoritate non modo illum in partes ſuas traducit, ſed & ab eodem literas obtinet, per eumdem Paulinum in favorem Scytharum ad Hormiſdam perferendas. Hæc conſtant ex literis Iuſtiniani, ubi ait: *Unde ad Beatitudinem veſtram & frater noſter glorioſiſſimus Vitalianus per Paulinum virum ſublimem defenſorem veſtræ Eccleſiæ reſcripſit* &c. *Et nos per eumdem ſignificare curavimus, illa debere Beatitudinem veſtram perficere, quæ pacem, & concordiam ſanctis concedat Eccleſiis*. Iteratas etiam idem Iuſtinianus iam totus Monachorum factioni adhærens, ad Pontificem literas paulo poſt miſit, in quibus non amplius Scythas nomine tantum Monachos, non diſcordes, non vaniloquos, uti in prioribus literis traducebat; ſed etiam atque etiam rogabat Pontificem, ut celeriter cauſa cognita eoſdem voti compotes cum reſponſo dimitteret. Do verba Iuſtiniani: *Nam quanta quæſtio in partibus noſtris orta eſt, poteſt etiam antelatus vir religioſus Defenſor* (nempe Paulinus) *Sanctitatem veſtram inſtruere. Unde petimus ut ſi eſt poſſibile, celerrimo dato reſponſo & ſatiſfactis religioſis monachis, & Iohannem, & Leontium ad nos re-*

re-

remittatis : niſi enim precibus & diligentia veſtra iſta quæſtio ſoluta fuerit , & veremur ne non poſſit Eccleſiarum ſanctarum pax provenire . Hoc ille .

Hormiſda, ubi a Paulino in Urbem reverſo intellexit non ſolum Vitalianum , ſed & Iuſtinianum mutata ſententia Scythis patrocinari , & hunc paulo poſt iteratis literis pro Monachis ex accuſatore ſtrenuum interceſſorem agere , ex alia vero parte Dioſcori Legati epiſtola ſuperveniente ; Iohannem uti divenditæ forte Monachis fidei inſimulantis ; integram cauſam Scytharum pendere iuſſit uſque ad reditum Legatorum . Quod cum Monachorum oratoribus qui Romæ aderant , innotuiſſet , diuturnioris in Urbe moræ impatientes clam ſe Roma ſubducere tentarunt . Verum id Hormiſda prohibuit ; de qua re ad Legatos literas dedit III. Nonas Decembris : mittens etiam exemplaria literarum quas pro Monachis Iuſtinianus ad ſe tranſmiſerat . *De perſonis Scytharum monachorum* , inquit Hormiſda , *Iuſtinianus vir illuſtris ſcripſit ; quarum exemplaria literarum fraternitati veſtræ direximus : qui cum nollent ſuſtinere veſtræ dilectionis adventum , & obſervationum moras ſe dicerent ferre non poſſe , tentaverunt clam de Urbe diſcedere ; quos tamen faciemus ſolicitius cuſtodiri* . Ex quibus Scytharum oratores ſub cuſtodia Romæ detentos inſinuat .

Inierat initio ſequentis anni ſplendidiſſimum Conſulatum Scytharum Monachorum patronus Vitalianus : at malis avibus altius provectus eſt , ut lapſu graviore corruens proprio ſanguine Romanos faſtos fœdaret . Iuſtinianus in protegendis Monachis fræni potius quam calcarium indigus (erat enim ad eccleſiaſticas cauſas pertractandas promptiſſimus) quo novi Conſulis favorem vel amicitiam ſibi conciliaret , quarto ad Hormiſdam pro Monachorum cauſa ſcripſit , eorumdem factionem iam liberius promovens . In his ſane literis eos apprime Catholicos conteſtatus , litem verbo tenus tantum eſſe autumabat , iterum rogans ut iam tandem Monachos cum reſponſo dimitteret , quorum doctrinam iuxta traditionem Patrum dici vulgo affirmabat . Eius verba ſunt : *Quidam aſſerunt Chriſtum filium Dei Dominum noſtrum pro noſtra ſalute carne crucifixum , unum de Trinitate debere prædicari* . Item : *Quidve ſuper hoc evitare debeamus , nos certiorare digneturˊ, quoniam verba videntur facere diſſenſionem ; nam ſenſus inter catholicos omnes unus eſſe probatur* &c. *Anno 520.*

Digitized by Google

&c. *Quia vero dictum eſt Scythicos monachos hac ratione ad ſedem veſtram acceſſiſſe pro traditione Patrum & ordine regularum, præbito eis reſponſo nihil formidante ad nos cum veſtris literis iubete remittere, quarum etiam exemplaria conſignata prædicto viro ſtrenuo Eulogio dari præcipite. Hæc enim omnia ideo petimus vos diſponere cautius, ut ne locus mendacio vel inſidiis detur*. Hæ quidem literæ nullius Conſulis nomine ſubſignatæ ſunt; datas tamen exiſtimo hoc anno 520. quod Eulogius eaſdem portavit, qui cum Romæ eſſet anno præcedenti, Hormiſdæ literas datas IV. Nonas Septembris Conſtantinopolim detulit; uti diximus. Licet vero ex literis Dioſcori in regiam Urbem advenerit prope Idus Octobris, haud credibile eſt, eodem anno hyeme ingruente Romanum iter denuo aggredi iuſſum. Ceterum hiſce literis reſpondet Hormiſda epiſt. 67. in hanc ſententiam: *Significamus Scythas monachos allegaſſe plurima, quæ nos relinquere indiſcuſſa non poſſumus; ſed legatorum noſtrorum, Deo iuvante, feſtinemus adventum: pro qua re eos in Urbe credimus retinendos, a qua nec ipſi ordinatione diſſentiunt. Amplitudinem veſtram tamen retinere confidimus quod de ipſis nobis præterito tempore literis deſtinatis ſcripſerit*. Quibus poſtremis verbis Iuſtinianum perſtringit, qui ſententiam in Scythica cauſa mutaſſet; illum tamen hortatur ut cum Imperatore agat, quo Victor aliive qui a Monachis accuſabantur, Romam mittantur, ut melius cauſa tractari poſſit. *Victorem præterea*, inquit, *qui diaconi habere perhibetur officium, cuius fidem hi ipſi monachi vehementer accuſant, vel alios qui perverſas forſitan obiiciunt quæſtiones, ordinatione Domini filii noſtri clementiſſimi Imperatoris ad Urbem vobis ſuggerentibus dirigantur, ut univerſas allegationes de quibus contendunt, nos poſſimus agnoſcere*. Quæ quidem literæ cum per Eulogium miſſæ ſint, certum eſt ſcriptas fuiſſe anno 520. ut ex dictis colligitur. Notanda tamen hic veniunt illa Hormiſdæ verba: *qui perverſas forſitan obiiciunt quæſtiones*. Etenim non obſcure non tantum illam de uno ex Trinitate paſſo, ſed & reliquas de gratia & libero arbitrio quæſtiones ſignificat, in quibus Scythæ Victorem alioſque adverſantes patiebantur. Iuſtinus etiam XV. Kal. Februarias eadem de cauſa ad Hormiſdam ſcripſit Vitaliano & Ruſtico Coſſ. *Quoniam preces*, inquit, *noſtro Nomini porrectæ ſunt ex diverſis Eois pro-*

vin-

Digitized by Google

vinclis, certa quadam differentibus pro fide Catholica, ſecretaque ſuæ mentis declarantibus, quæ apud ſe pro individua Trinitate conſtituta teſtantur, quæque firmiter ſe recepturos oſtenditur; hiſque relectis Dioſcorus aliqua aſſeruit non convenienti ordine inſerta fuiſſe; merito duximus aperienda vobis ea quæ ſumus edocti. Hic Dioſcorus qui Hormiſdæ Legatum apud Iuſtinum agebat, atque Monachos Scythas ſuis ad Pontificem literis acerrime inſectatus eſt, patria erat Alexandrinus, & unice Hormiſdæ ob rerum agendarum peritiam ac doctrinæ copiam carus; ita ut in animo habuerit, eumdem per Imperatorem Alexandrinæ Eccleſiæ præficere. Hinc epiſt. 54. ita Dioſcoro ſcribebat: *Neceſſe eſt ut de induſtriæ vel fatigationis tuæ præmio & viciſſitudine cogitemus. Nam ſequenti tempore ſcribere Domino & filio noſtro Imperatori diſponimus, ut te Alexandrinum Epiſcopum debeat ordinare.* Quam ſedem cum obtinere non potuerit, mortuo Felice Romanum Pontificatum per vim invaſit, conflato contra Bonifacium II. ſchiſmate. At intra paucos dies ultore Numine extinctus eſt; ut ex his aperte intelligatur, quem hominem Scythæ Monachi accuſatorem habuerint.

Quo tempore Monachi Scythæ Pontificios Legatos opperiri iuſſi longiores Romæ moras trahebant, nobiles ſuæ ipſorum cauſæ adſtipulatores nacti ſunt. Erant in ore famæ Epiſcopi Africani, qui a Traſamundo Vandalorum Rege Ariano in Sardiniam exules deportati fuerant. E re igitur viſum eſt, eoſdem miſſo legato cum profeſſionis fidei libello in partes pellicere. Quatuor initio quidem Romam a Scythis oratores ex Iuſtiniani epiſtola deſtinatos diximus; ſed alii inſuper in priorum ſubſidium ſubmiſſi fuerant. Hos inter Petrus diaconus eminebat, qui primo etiam loco eorum literas ſubſcribebat: alter etiam Iohannes lector eiſdem additus legitur in ſubſcriptione libri de Incarnatione & Gratia in Sardiniam tranſmiſſi. Communi conſenſu libellum in octo capita digeſtum producunt, eumque per Iohannem diaconum ad Epiſcopos Africanos dirigunt; in cuius præfatione hæc ſcribunt: *Suppliciter petimus & obſecramus beatitudinem veſtram, quatenus diligenti examinatione ea quæ inferius continentur diſcutientes, ut decet veriſſimos & intrepidos Chriſti prædicatores, ſcriptis ſententiam veſtram nobis patefieri iubeatis; ut ſi Domino præſtante Catholicæ fidei conveniens*

& apoſtolicis traditionibus noſtra apud vos, ſicut non diffidimus, fuerit expoſitio comprobata, & facile tantorum virorum probatiſſimorumque ſacerdotum auctoritate muniti, iniqua loquentium ora obſtruere valebimus; & in fide Sanctorum Patrum perſeverantes, Deo qui nos ſanctimonii ſui confeſſione glorificavit, gratias referamus, Domini ſanctiſſimi & Deo digniſſimi. Rurſus ibidem etiam hæc inſuper præfati ſunt: *Utile & pernecessarium, ſanctiſque Dei Eccleſiis ſpecialiter credimus profuturum, ea quæ de Incarnatione & diſpenſatione divina nobiſcum univerſæ Eccleſiæ Orientalium contra hæreticos defendunt* &c. *ſanctitati veſtræ ſuggerere*. His lectis inſignis Scriptor Annalium pag. 47. exclamat: *Puto quidem in ipſo ingreſſu te conſideraſſe conſuetam hæreticorum arrogantiam, dum pauci Scythiæ Monachi, ſi tamen Monachi, potius vero circulatores dicendi & impoſtores, totius Orientalis Eccleſiæ præſeferunt eſſe Legatos, ſecumque omnes Eccleſias eadem ſentire; ac præſertim populos Orientis*. Profecto nuſquam potui legere verba Scytharum, quibus ſe totius Orientalis Eccleſiæ Legatos venditarint; hoc enim unum ſcripſere in titulo libelli: *Petrus diaconus, Iohannes, Leontius, Iohannes, & ceteri fratres in cauſa fidei Romam directi*. Univerſas quidem Orientalium Eccleſias una ſecum conſpirare conteſtati ſunt, ſed non ſoli illa dixerunt; nam hoc ipſum de Epiſcopis Orientis ſcripſit Iuſtinianus ad Hormisdam in epiſtola quæ eſt poſt 72. eiusdem Pontificis. *Illud etiam*, ait, *magis magiſque depoſcimus, ut tua Sanctitas concepta gratia cæleſti, quæ prætendunt Orientales Epiſcopi tractare dignetur, eorumque fidei competentem præbere conſenſum. Nobis etenim videtur, quoniam filius Dei vivi Dominus noſter Ieſus Chriſtus ex Virgine Maria natus, quem prædicat ſummus Apoſtolorum carne paſſum, recte dicitur unus in Trinitate* &c. Haſce vero literas accepit Hormisda XV. Kal. Octobris Ruſtico Coſ. nempe hoc anno 520. Duo præcipue Orientales exigebant: ne Hormisda e ſacris diptychis plurium ſuorum nomina abraderet; & ut illam theſim approbaret: *Unum e Trinitate paſſum carne*. Unde ibidem his Iuſtinianus epiſtolam claudit: *Specialiter ergo cognoſcat veſter Apoſtolatus, compoſitis eisdem duobus capitulis, univerſos ſacerdotes iſtius reipublicæ libenter amplecti veſtram communionem*. De his quoque hoc anno Imperator XIV. Kalend. Februarias ad eumdem

Pon-

Pontificem ſcripſit, cuius verba paulo ante recitavimus.

In eo libello uſque ad caput quintum incluſive Monachi de perſona Chriſti Domini ſuam ipſorum fidem exponunt; capite vero quarto de illa theſi adeo controverſa hæc ſcribunt: *Idem Deus Verbum etiam cum propria carne unus eſt ex Trinitate; non quod caro eius ſit de ſubſtantia Trinitatis, ſed quia caro Dei Verbi eſt, qui eſt unus ex Trinitate*. Quibus lectis, contra Monachos rurſus in aciem deſcendit Baronius, eosdem hiſce perſtringens pag. 47. *Ne quovis modo deprehendi poſſent quod ipſi eſſent hæretici, illud quidem aſtute excogitarunt, ut non eam proferrent quam Conſtantinopoli Legatis dediſſent, vel Romæ Hormiſdæ Papæ fidei confeſſionem edidiſſent, qua dicendum contendebant, non unam Perſonam de Trinitate, ſed ſimpliciter Unum de Trinitate eſſe paſſum in carne; ſed Verbi nomen appoſuere*. Sed doctiſſimi Cardinalis ſententiæ non poſſum accedere; ſiquidem nil frequentius in parvo illo libello fidei ab eisdem Monachis Legatis Conſtantinopoli oblato repetitur, quam Verbum eſſe illum unum qui paſſus eſt carne. Lectorem, non interpretem, hæc eorumdem verba expoſcunt: *Deum Verbum unigenitum filium Patris D. N. Ieſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus*. Idipſum teſtimonio S. Cyrilli dicentis, *ſi quis non confitetur Deum Verbum paſſum carne* &c. utroque loco comprobant; & in eadem denique fidei profeſſione hanc concluſionem ex pluribus dictis deducunt: *Reſtat ut unus de Trinitate ſit Verbum, qui de Virgine ſecundum carnem natus eſt, & homo factus paſſus eſt carne pro nobis*. Sed de his capite inſequenti conſulto agemus.

Itaque defenſa theſi de Verbo uno ex Trinitate paſſo in carne, a capite ſexto uſque ad finem libri de gratia & libero arbitrio quid ſentiant exponunt, hæc præfati: *Poſt hæc conſequens eſt etiam, qualiter de Chriſti gratia ſentiamus, qua nos eruit de poteſtate ſathanæ, ſecundum quod nobis eſt traditum veſtræ beatitudini declarare; quia etiam in hac parte auctoritas veſtra nobis valde eſt neceſſaria*. Inde de Peccato originali eiuſque pœnis; de humani generis gratia reparatrice iuxta S. Auguſtini doctrinam copioſe & erudite diſſerunt: in fine cap. 6. fidem præcipue dari a Deo tradunt, ac ſine meritis prædeſtinationem; & ex Cæleſtini Papæ, ut putabant, capitu-

 lis

lis dicta confirmant. Errant tamen, dum cap. 8. hoc teſtimonium, *Omnia ſtudia & omnia opera ac merita Sanctorum ad Dei gloriam* &c. tribuunt Innocentio Papæ in epiſtola ad Synodum Milevitanam; nam legitur in appendice literarum Cæleſtini c. 8. Ceterum opuſculum illud ſic concludunt: *Hæc, ſanctiſſimi, non quaſi ignorantibus ſuggerere neceſſarium æſtimavimus, ſed ad confutandum eorum amentiam, qui ea ut nova dogmata & penitus Eccleſiis inaudita refugiunt, huic parvitatis noſtræ libello inſerere utile conſideravimus. Quorum omnium ſanctorum Patrum imbuti doctrinis, anathematizamus Pelagium & Cæleſtium, ſimulque etiam Iulianum Æclanenſem, & qui illis ſimilia ſapiunt, præcipue libros Fauſti Galliarum Epiſcopi, qui de Monaſterio Lirinenſi provectus eſt; quos contra prædeſtinationis ſententiam ſcriptos eſſe non dubium eſt. In quibus non ſolum contra horum omnium ſanctorum Patrum, verum etiam contra ipſius Apoſtoli contradictionem veniens, humano labori ſubiungit gratiæ adiutorium, atque totam omnino Chriſti evacuans gratiam, antiquos Sanctos non eagratia qua & nos, ſecundum quod docet beatiſſimus Petrus Apoſtolus, ſed naturæ poſſibilitate ſalvatos impie profitetur.* Hæc illi in libello fidei ad Epiſcopos exules.

Ingens erat apud Sardiniam Præſulum Afrorum numerus: at ceteros inter & doctrinæ & ſanctitatis fama eminebant Patres provinciæ Byzacenæ; quorum Dacianus antiquitate, Fulgentius vero Ruſpenſis Epiſcopus ſcientia primas tenebant. Hic Fulgentius, poſt Proſperum alter Auguſtinianæ doctrinæ ſtrenuiſſimus defenſor, quanta in æſtimatione apud ceteros eſſet, eiuſdem diſcipuli verbis intelligi libeat. *In rebus enim*, inquit, *dubiis, ubi quam maxime conſilium petebatur, ſi quando inter ſe confeſſores beatiſſimi de communi utilitate tractabant, ultimus quidem ſedebat, verumtamen ipſius ſententiam Primas, vel omnes qui Primatem ſequebantur, audire & facere cupiebant* &c. *Poſt deliberationis autem longiſſimas moras, quicquid definitio communis invenerat, eloquenter allegandum ſenſibus ceterorum beato Fulgentio dimittebatur. Huic etiam, quandocumque tranſmarinis literis de fide vel de diverſis quæſtionibus interrogabantur Epiſcopi, reſpondere pro omnibus ab omnibus imponebatur*; cap. 20. de Vita Fulgentii. Iohanne diacono deferente Scytharum libellum Africani Epiſcopi accepere; quo perlecto,

lecto, non modo illorum Monachorum fidem ex integro commendarunt, verum etiam alterum & ipſi volumen pari titulo de Incarnatione & Gratia repoſuerunt; in quo omnes Scytharum ſententias approbarunt; aliiſque inſuper ſolidioribus eaſdem argumentis muniverunt. Hi autem fuere XV. Epiſcopi, quorum nomina initio libri recenſentur. Unius tamen Fulgentii Ruſpenſis ſtylo volumen illud elucubratum fuiſſe, ex verbis proxime adductis colligitur. Illa eximia Scythicæ fidei commendatio initio ſtatim præfixa apparet. *Veſtram*, inquiunt, *ſimul alacres & fidem cognovimus & ſalutem; immo in agnitione fidei veſtra nobis ſalus innotuit*. A capite 17. Fauſti ſententiam de initio fidei ex viribus naturæ acute refutant: nulla tamen cenſura Fauſtum perſtringunt; illius enim libros nondum viderant. At quod illum Scythæ accuſaverant, tamquam contra gratuitam prædeſtinationem ſcripſiſſet, in epilogo & ipſi hæc reſpondent: *Cuius prædeſtinationis veritatem, qua nos ante mundi conſtitutionem prædeſtinatos in Chriſto teſtatur Apoſtolus, ſi quis detrectat cordis credulitate recipere, vel oris confeſſione proferre, ſi ante ultimum diem vitæ præſentis impietatis ſuæ contumaciam qua Deo vivo & vero rebellis obſiſtit, non abiecerit; manifeſtum eſt eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Chriſto ante mundi conſtitutionem gratis elegit & prædeſtinavit ad regnum*.

Dum hæc in Sardinia ſcribuntur, Legati Scytharum Romæ ingentes turbas dabant; etenim univerſis illam *de Uno ex Trinitate paſſo* ſententiam inculcabant. At cum Dioſcorum, quem hoſtem infenſiſſimum ſemper experti fuerant, propediem Romæ adfuturum intelligerent, ne præſentis ac Hormiſdæ cariſſimi hominis auctoritate opprimerentur, diuturniorem ſe Romæ moram facere non poſſe dictitantes, ex Urbe egreſſi ſunt; cum iugem fere annum illic, teſte Hormiſda in epiſtola ad Poſſeſſorem, & ut Maxentius in reſponſione ad eamdem ſcribit, quatuordecim menſes morati fuiſſent. Idem tradit, Hormiſdam veritum ne præſentem Dioſcorum convincerent, eiuſdem pudori ac famæ conſulturum, miſſis Defenſoribus vi Scythas Monachos ex Urbe expuliſſe. Sed Hormiſdæ fides habenda eſt; etenim veriſimile eſt, Monachos palam cognoſcentes Hormiſdam ad ipſorum ſententiam nolle accedere, exiſtimaſſe eumdem coram adverſante Dioſcoro longe duriorem futurum. Quæ quidem

exi-

exitus poſtea docuit. Non enim Iuſtini literæ; non Iuſtiniani epiſtola hoc ipſo anno Roma egreſſis Monachis, XV. Kal. Octobris accepta; non denique Legati Imperatoris anno inſequenti Romam miſſi, Hormiſdæ animum in eam Scytharum ſententiam flectere potuerunt. Antequam tamen Monachi Roma evaderent, libellos atque exemplaria quibus eorum de Trinitate & divina Gratia ſententia continebatur, ad Principum ſtatuas appenderunt; ut eo prætextu aliquod receptui mantellum eſſet. Eosdem ad Principum ſtatuas exclamaſſe ſcribit Hormiſda ad Poſſeſſorem, ut Populum Romanum in commiſerationem traherent: quorum tamen clamores ſurda aure Romanos pertranſiſſe, eodem auctore accepimus.

Monachis vix Roma dilapſis, Hormiſda Poſſeſſoris epiſtolam Conſtantinopoli datam Iuſtino diacono delatore accepit, qua rogabatur ut quid de Fauſti Reienſis libris ſentiendum foret, perſcriberet. Unus hic erat ex Africanis Epiſcopis a Traſamundo in exilium miſſis, qui Conſtantinopoli ſedem locaverat, ipſi Pontifici optime cognitus; cuius etiam epiſtola 15. ad eumdem Poſſeſſorem legitur data III Non. Aprilis, Agapito Coſ. anno 517. in qua eiusdem libellum fidei ad ſe tranſmiſſum commendat, & hortatur ut conſtanter exilii calamitates ferat. At cum Conſtantinopoli Fauſti libri a pluribus defenderentur ut catholici, Maxentius cum Monachis Collegis eosdem uti hæreticos damnabat. Quod vero Africani in quæſtionibus de gratia & libero arbitrio ſumme verſati vulgabantur, plurimi ſæpe ac ſæpius Poſſeſſorem Epiſcopum de Fauſti libris conſulebant. Hic quod exul & privatæ auctoritatis eſſet, neutri parti advocationem præſtare volens, neque eos libros hæreticos dicere, neque tamquam catholicos & ab omnibus defendendos adſtruere auſus eſt; ſed privatas quasdam in illis ſententias contineri autumabat, quæ tamen neque palam reprobatæ vel approbatæ eſſent ab Eccleſia. Sed præſtat Poſſeſſorem audire hæc ad Hormiſdam ſcribentem: *Cum quorumdam fratrum animus de codice Fauſti cuiusdam natione Galli Rheginæ civitatis Epiſcopi, qui de diverſis rebus & frequentius de gratia Dei diſerte viſus eſt diſputare, in ſcandalum moveretur, aliis, ut ſe habent humana ſtudia, in contrarium renitentibus, me crediderunt de hoc ambiguo conſulendum. Dixi quidem, ea quæ a tractatoribus pro captu proprii ingenii diſputantur, non ut canonica recipi, aut ad Syno-*

nodalium vicem pro lege ſervari , ſed habere nos certa ſcilicet quæ veteri lege vel nova conſcripta , & generalibus Patrum ſunt decreta iudiciis , ad fundamentum fidei ac religionis integram firmitatem : hæc autem quæ Antiſtites diverſi conſcripſerunt , pro qualitate ſui ſine præiudicio fidei ſolere cenſeri . Licet vero Iuſtinianus crebras adeo literas ad Hormiſdam dederit , nihil tamen umquam de Fauſti libris perſcripſit . Ceterum & his quoque litigiis una cum Vitaliano ſe ſe immiſcuerat , atque ambo ea de re Poſſeſſorem ad Pontificem conſulendum induxerant , ut idem affirmat : *Quæſo* , inquit , *ut conſulentes quid de præfati auctoris dictis videatur , auctoritate apoſtolicæ reſponſionis agnoſcant ; maxime quod filii quoque veſtri magiſtri militum Vitalianus , & Iuſtinianus , præcipue ſuper hac re reſcripto Beatitudinis veſtræ ſimiliter informari deſiderant .* Vitalianum cum Monachis Fauſto nigrum theta præfixiſſe certum puto : de Iuſtiniano an in hac quoque contra Reienſis libros ſententia cum Vitaliano convenerit , incompertum eſt . Suſpicor tamen in hac quoque parte Conſuli adhæſiſſe .

CAPUT XIX.

Vitalianus Conſul Fauſti hoſtis ac Monachorum Scytharum patronus occiditur . Hormisdas Papa Fauſti libros reiicit . De Iohanne Maxentio Uſſerii hallucinatio .

HOc anno menſe Iulio , quo Hormisdas epiſtolam Poſſeſſoris accepit , Vitalianus Conſul Conſtantinopoli decem & ſeptem vulneribus confoſſus occubuit , & quidem iubente Iuſtino Imperatore . Scribit Tunonenſis in Chronico : *Iuſtiniani patricii factione dicitur interemptus fuiſſe* . Ibi tamen non recte Vitaliani mors refertur ad Conſulatum Symmachi & Boetii : etenim Iuſtinianus Imperatoris nepos virum rebus contra Anaſtaſium feliciter geſtis inſignem , ob nimiam potentiam Iuſtino ſuſpectum reddidit ; veritusque ne ſibi impedimento foret ad imperium poſt Iuſtini mortem occupandum , de medio tollendum curavit . Certe Vitalianus ob Anaſtaſium Imperatorem vi repreſſum , ac Severum alioſque hæreſiarchas in exilium ipſius opera depulſos , in omnium orthodoxorum ore verſabatur . Hinc in Synodo Tyria lectis literis queis ſignificabatur Severum Conſtantinopoli in Synodo anathemate percuſſum , populus exclamavit :

mavit : *Vitaliani patricii multi ſint anni : Vitaliani orthodoxi multi ſint anni* . Ita Vitaliani nomen datis Auguſtis Principibus acclamationibus inſerebatur . Refert hæc Epiphanius Antiſtes Tyrius in epiſtola ad Iohannem Patriarcham & Synodum C. P. Præterea in Synodo habita Apameæ in ſecunda Syria acclamatum eſt : *Vitaliani ſtratelatis multi ſint anni : Vitalianus dignus Imperatore* . Ita literæ Apamea datæ & recitatæ in Synodo C. P. ſub Mena Patriarcha act. 1. teſtantur . Iuſtiniani nomen nec ſemel auditum eſt ; cuius etiam animum hæc pupugere , unde Vitaliano necem intulit . Procopius in Arcana hiſtoria pagina mihi 30. hæc ſcribit de Iuſtiniano : *Illico vocatum mittit Vitalianum tyrannum, fide publica impunitate promiſſa , & una ſuſceptis Chriſtianorum myſteriis . Paulo deinde poſt dato ſuſpicioni atque offenſioni loco , eum ac neceſſarios in aula impie contrucidavit , nihil veritus fallere fidem tam formidandam*. Nempe Iuſtinianus hauſto una cum Vitaliano ſuper ſacram menſam Dominico ſanguine (ritus hic ἀδελφοποιΐα Græcis nuncupabatur) mutuam fraternitatem iuraverat : unde ſcribens ad Hormiſdam Papam ſuperius dicebat , *Frater noſter glorioſiſſimus Vitalianus* . Sed regnandi cauſa Iuſtinianus tam formidandam fidem infregit . Idem tamen poſt Iuſtinum imperium indeptus , Iohannem Vitaliani ex fratre nepotem ſummopere dilexit , atque in Italiam cum exercitu contra Gothos miſit : idemque Iuſtinam Germani , qui Iuſtiniani ex fratre nepos erat , filiam in uxorem ducens , Imperatoriæ familiæ neceſſitudine iunctus fuit . Sed de Iohanne plura Procopius in libris de bello Gothico . Baronius initio anni 520. hæc ſcribit : *Vitalianus luit pœnas de patrocinio Eutychianis Monachis præſtito adverſus Apoſtolicæ Sedis legatos* . Sed ut in proxime dicenda dimittam Eutychianiſmum , quem eiſdem Monachis importat , Vitalianum minime reprehendendum exiſtimo , quod Monachorum patronum egit . Haud illi conveniſſe cum Dioſcoro non negabo ; ſed interim per Paulinum , ut dictum eſt , ad Hormiſdam de illa quæſtione de *Uno de Trinitate paſſo* literas miſit ; & per Poſſeſſorem eumdem etiam Pontificem de Fauſti libris conſultum voluit : ut ſi in quopiam Dioſcoro impenſius Monachorum æmulis adhærenti repugnarit , id minori eiuſdem erga Apoſtolicam Sedem reverentiæ & obſequio haud tribuendum ſit ; ſed publicæ quietis ſtudio , quo Dioſcorum iudicem , non adverſarium

vel

Digitized by Google

vel initio cauſæ deſideravit. Legati quidem hæc de Vitaliano ſcripſerunt ad Hormisdam poſt epiſt. 65. eiusdem: *Vitaliano magnifico viro ſurripuerunt; & ut talia vindicaret pro talibus rebus, & contra nos quæcumque potuit impedimenta afferret.* Sed ea in re ſe ſe Legatis oppoſuit, quam extra Pontificis mandata privata auctoritate tractabant, ipſummet Pontificem interim per literas conſulens, ut ipſius erga Hormisdam obſequium integrum omnino haberetur. Immo ipſis Legatis Conſtantinopolim accedentibus decimo ab Urbe milliario honoris cauſâ obviam proceſſit: quod ad Hormisdam iidem perſcripſere. Unus etiam ille fuit, qui Anaſtaſio Imperatore Eutychiano rem catholicam vexante, arma pro fidei incolumitate induit, atque a Principe Deo rebelli & fædifrago deficiens, eumdem exercitu aggreſſus, non prius arma depoſuit quam Anaſtaſius, & Epiſcoporum reditum, & ſacram Synodum cui Romanus Pontifex intereſſet, iure iurando promitteret. Quam quidem a Vitaliano partam gloriam Monachos poſtea Scythas defendendo eumdem obſcuraſſe unus Baronius crediderit.

Hormisdam amaro in Monachos animo Poſſeſſoris epiſtola invenerat, ob nuperam eorumdem diſceſſionem iure indignatum. Quare Idibus Auguſti Poſſeſſori reſpondens, in priori parte epiſtolæ pluribus in Monachos invectus eſt, eoſque tantum non hæreticos appellavit: *Quorumdam*, inquit, *Scytharum, qui Monachos præſeferebant ſpecie non veritate; profeſſione non opere, ſubtili tectas calliditate verſutias, & ſub religionis obtentu famulantia odiis ſuis venena pertulimus.* Addit longe graviora, quæ in fine capitis ſequentis referemus. Deinde de Fauſti libris conſulenti reſpondens, ait: *Non improvide veneranda Patrum ſapientia fideli poſteritati quæ eſſent catholica dogmata definiit, certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda Spiritu Sancto inſtruente præfigens, ne opinioni ſuæ lector indulgens, non quod ædificationi eccleſiaſticæ conveniret, ſed quod voluptas ſua concepiſſet, aſſereret.* Item: *Nec vitio dari poteſt noſſe quod fugias; atque adeo non legentes incongrua in culpam veniunt, ſed ſequentes.* Quibus inſinuat a Gelaſio factam librorum catholicorum approbationem, nec culpandum qui Fauſti libros legat; ſed qui eiusdem opiniones ſequatur. At de Fauſto hanc ſententiam tulit iis plane verbis conceptam: *Hi vero quos vos de Fauſti cuiusdam Galli Antiſtitis dictis con-*

Digitized by Google

ſuluiſſe literis indicaſtis , id ſibi reſponſum habeant , neque *illum , neque quemquam , quos in auctoritate Patrum non reci-* *pit examen Catholicæ fidei aut eccleſiaſticæ diſciplinæ , ambi-* *guitatem poſſe gignere , aut religioſis præiudicium comparare .* Cum vero paſſim diceretur Fauſtus contra S. Auguſtinum ſcri- pſiſſe , idem S. Pontifex ea ſententia libris Fauſti omni prorſus auctoritate exutis , volumina poſtrema S. Auguſtini legenda in- geſſit , veluti puriſſimos fontes indicans , e quibus relictis Fau- ſti paludibus limpidiſſimos Catholicæ doctrinæ latices haurirent : *De arbitrio tamen libero* , inquit , *& gratia Dei quid Roma* *na ; hoc eſt Catholica ſequatur & ſervet Eccleſia , licet in va-* *riis libris B. Auguſtini , & maxime ad Hilarium & Proſpe-* *rum , abunde poſſit agnoſci ; tamen & in ſcriniis eccleſiaſti-* *cis expreſſa capitula continentur , quæ ſi ibi deſunt & neceſſa-* *ria creditis , deſtinabimus* . Qua quidem nobili aſſertione , poſt tot Romanos Pontifices , ab Hormiſda quoque S. Auguſtini do- ctrina conſecrata eſt , & illa præſertim quæ in libris de Præ- deſtinatione SS. & de Dono perſeverantiæ continetur ; quos li- bros Semipelagiani , teſte Proſpero in fine libri adverſus Colla- torem , ab Apoſtolica Sede negabant approbatos .

Petrus diaconus cum in Palæſtinam iter facere conſtituiſſet , ac fama eſſet per eam provinciam plures hæreſes paſſim ſerpe- re ; quod ex cap. 31. vitæ Fulgentii colligitur , privatis literis Fulgentium rogavit ut brevem fidei regulam ad ſe tranſmitteret , ne quis forte minus cauto error obreperet . Fulgentius Petri ſen- tentia ac conſultatione commendata , egregium ac mirabilem ei- dem librum repoſuit ; in quo a capite 25. & ſequentibus late Pelagianorum ac Semipelagianorum errores inſectatur . Hunc li- brum Ferrandus diaconus in epiſtola ad Fulgentium quæſt. 5. *De regula veræ fidei* nuncupat . Iſidorus etiam lib. de Script. Eccleſ. cap. 14. *regulam veræ fidei* dicit : quo ipſo nomine idem Fulgentius c. 44. ſuum illud volumen appellavit ; ut titulus ap- pareat eiusdem libri , qui per plura ſæcula Sancto Auguſtino adſcriptus : *De fide ad Petrum* dicebatur . Tantam cum Augu- ſtinianis ſcriptis ob ſententiarum conſonantiam ſimilitudinem ha- bet . Ex quo etiam libro plurimæ ſententiæ in Decretalium vo- lumina translatæ ſunt . Porro cap. 44. omnia ſe iuxta Catholi- cam Eccleſiam docuiſſe tradit , ac contradicentibus hæc inter- minatur : *Si quem contraria his dogmatizare cognoveris , tam-*

quam

Digitized by Google

quam peſtem fuge , & tamquam hæreticum abiice . Iam enim iſta quæ poſuimus , fidei Catholicæ congruunt ; ut ſi quis non ſolum omnibus , ſed etiam ſingulis voluerit contraire , in eo quod ſingulis horum contumaciter repugnat , & his contraria docere non dubitat , hæreticus & Chriſtianæ fidei inimicus , atque ex hoc omnibus Catholicis anathematizandus appareat . In fine vero libri ſe in exilio ſcribere non obſcure ſignificat .

Interea Hormiſdæ epiſtola ad Poſſeſſorem in varia exemplaria tranſcripta , non modo Conſtantinopoli , verum etiam latius per Europam legebatur . In qua cum Monachi Scythæ arguerentur , nec Fauſti libri ut hæretici palam reprobarentur , Iohannes Maxentius qui adhuc Conſtantinopoli morabatur , eidem obviam ſcripto ire auſus eſt , reſponſionem prolixam ſatis procudens , qua Scythis obiecta refelleret . Quo tamen liberius in epiſtolæ auctorem toto impetu debaccharetur , negavit illam fuiſſe ab Hormiſda ſcriptam ; unde omni prorſus modeſtia depoſita , veluti in hæreticum furibundus inſiliens , mille conviciorum plauſtra evomuit . Immo eo uſque furoris prolapſus eſt, ut in hæc impudentiſſima verba eruperit : *Verumtamen ſive ab hoc* (nempe Hormiſda) *ſive a quolibet alio hæc ſit ſcripta epiſtola ; non eſt dubium auctorem eius eſſe hæreticum , qui contentionem verborum & ſubverſionem audientium iudicat Chriſtum filium Dei unum fateri ex Trinitate .* Eodem etiam charactere deſcribit Poſſeſſorem , quod negabat Chriſtum filium Dei unum eſſe ex S. Trinitate . Deinde ſententiam Hormiſdæ de Fauſti libris , uti mitiorem reprehendit , quod noluiſſet Fauſti libros tamquam hæreticos condemnare , irridetque uti non ad rem datum reſponſum . *Nam cum de ipſis* , ait , *libris , non utrum legendi ſint , ſed utrum ſint catholici , vertatur quæſtio , iſte non de ipſis quid ſentiendum ſit , ſed eos , quamvis non in auctoritate habendos , tamen legendos eſſe decernit.* Immo quod Hormiſda hæc in illis literis dixit : *Proficiemus inter adverſantes propriis bonis , ſi non involvamur erroribus alienis* ; inſimulare Pontificem homo petulantis ingenii non veretur , quaſi Pelagio occulte faveret . Verba Maxentii ſunt abſynthio amariora: *Callide tuam niteris occultare perfidiam ; ſed te ſplendore ſuo detegit Catholica veritas , & iuxta cetera mala etiam ſuperbiſſimæ Pelagianæ perfidiæ involutum erroribus cunctorum oculis anteponit , qui inter adverſantes , non Dei* Anno 521.

Digitized by Google

munere, ſed propriis bonis proficere te poſſe tumida elatione confidis. Sed perperam tantum blaſphemiæ Hormiſdæ obiicit: nam propria bona, non Dei donis, ſed erroribus alienis opponit, licet illa ita noſtra ſint, ut etiam donata eſſe credantur; de qua re acute S. Auguſtinus explicans illa Orationis dominicæ: *Panem noſtrum quotidianum da nobis*. At Maxentius S. Auguſtini aſſertiones Fauſti dictis oppoſuit, ut Poſſeſſorem tamquam hæreticos libros Fauſti damnare nolentem erroris convinceret: *Conveniens credidi*, inquit, *aliqua tam de Fauſti quam de antedictis libris eiuſdem S. Auguſtini certa capitula decernere, & huic noſtro opuſculo inſerere, ut cum in brevi collata ab invicem contraria ſibi reperta fuerint, evidenter clareat libros Fauſti eſſe hæreticos*. In quo etiam veteri ſe vitio teneri Maxentius oſtendit; nempe hæreticos omnes illos privata auctoritate declarare, quos ſuæ ſententiæ adverſantes videret. Verum quod ex S. Auguſtini dictis in eo libello Fauſtum confutavit, hoc unicum encomium a poſteris habuit; ita de eodem ſcribente Bellarmino in lib. de Script. Eccleſ. *Iohannes Maxentius* &c. *Fauſtum & Pelagianos egregie refellit ex libris S. Auguſtini*. Ceterum epiſtolam illam eſſe Hormiſdæ, ac malitioſe id a Maxentio negari, Baronius ex ſtyli conſonantia probat: ſed ex epiſtola Synodica Patrum Africanorum in Sardinia exulum ad eumdem Maxentium, hoc ipſum aperte convincitur; ubi inquiunt cap. 17. *Quorum mentionem beatæ m. Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes, in epiſtola quam conſulenti ſe ſancto Fratri Conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcripſit*, &c. ubi elogium S. Auguſtini libris ad Hilarium & Proſperum delatum recitant. At hæc epiſtola tempore Baronii nondum typis data erat; Maxentium vero ſcripſiſſe illam reſponſionem ad epiſtolam Hormiſdæ Conſtantinopoli patet; quia ait *in hac regia urbe*. Non fuiſſe illum Romæ ex toto diſcurſu deducitur, in quo toties de Romana Monachorum commoratione verba facit, nec uſquam ſe illis adnumerat.

Poteſt hic quæri, quinam fuerit Maxentius iſte Scytharum Monachorum Anteſignanus. Poſſevinus in Apparatu ſacro poſt Centuriatores cent. 6. cap. 10. putat fuiſſe Abbatem Pictavienſem Congregationis Floriacenſis Gallicanæ; qui teſte Arnoldo Vvion in Ligno vitæ lib. 2. cap. 70. etiam oppido *S. Maixent* vul-

vulgò dicto nomen dedit. At hæc commenta ſunt; ille enim Maxentius Abbas Pictavienſis iamdiu recluſus erat in Monaſterio, cum Clodoveus anno 506. vel 507. contra Alaricum pugnavit; ex Turon. libro 2. de Geſt. Franc. cap. 37. ubi celebre etiam ſacellum S. Maxentii nominat. Parum autem veriſimile fit, Abbatem eo etiam tempore miraculis clarum Byzantium profectum, ac tantis litigiis non modo ſocium, ſed ducem ſe præbuiſſe. Voſſius cum Simlero Maxentium Scytharum patronum ne Monachum quidem fuiſſe putat lib. 1. c. 23. Ego quidem Scytharum ſyncellitam non fuiſſe certum exiſtimo; ab illis enim uti extraneus loquitur in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ. At Monachum illum fuiſſe negare non poſſumus; nam teſte Dioſcoro in literis ad Hormiſdam, ille ſe Abbatem venditabat; quare monaſticam illum togam induiſſe certum eſt. Iacobus Uſſerius lib. de Antinq. Britan. cap. 14. pag. 480. diligentius ceteris videtur plura de Maxentio indagaſſe: ſed & ipſe lapſus eſt. In primis cum Ado Viennenſis in Chronico ad annum 492. dicat contra Fauſtum ſcripſiſſe Iohannem virum eruditum Antiochenum presbyterum; tradit Maxentium fuiſſe presbyterum Antiochenum: idque clare ſe probare exiſtimat ex verbis Maxentii in libello fidei dato Legatis, in quo Flavianum *huius urbis* Epiſcopum dicit, eiuſque ſcriptum ad Theodoſium commemorat. At Flavianus fuit Epiſcopus Antiochenus, qui ad Theodoſium pro civibus Antiochiæ celebri legatione perſunctus fuit. Hinc deducit, libellum fidei a Maxentio & ſociis fuiſſe Antiochia ad Legatos Hormiſdæ, qui Conſtantinopoli anno 519. aderant, tranſmiſſum. At hic Scriptor hallucinatus eſt, Flavianum & Theodoſium utrumque iuniorem cum ſeniori Theodoſio alteroque Flaviano confundens. Intelligit eo loci Maxentius S. Flavianum Antiſtitem Conſtantinopolitanum; quod facile poterat Uſſerius intelligere ex his quæ poſtea idem Maxentius ſubdit: *Sed his paulo manifeſtius B. Proclus huius urbis Epiſcopus, quem etiam veneranda recepit Synodus Calchedonenſis ad Armenios, cum contra Theodori blaſphemias* &c. Hic Proclus electus eſt Antiſtes Conſtantinopolitanus Coſſ. Aſpare & Ariobindo anno 434. menſe Aprili ex Socrate lib. 7. cap. 40. Quare Sanctum Flavianum Procli ſucceſſorem ac martyrem laudat Maxentius in libello ſupplici; quem pariter liquet Conſtantinopoli exaratum, dum appellat Proclum ac Flavianum

rum *huius urbis* Epiſcopos. Et quidem Monachi Scythæ e Pontica diœceſi Metropolitæ Tomitani venerant, non autem ex urbe Antiochena; quod ex dicendis conſtabit.

Video Adonem etiam in errorem lapſum, ſecumque Uſſerium traxiſſe. Ille enim tradit Iohannem presbyterum Antiochenum contra Fauſtum ſcripſiſſe. Hunc Iohannem Antiochenum Uſſerius eumdem cum Maxentio facit, quod illum Antiochiæ fidei profeſſionem ſcripſiſſe putavit. Voſſius vero eumdem Iohannem illum ſtatuit, de quo Gennadius lib. de Script. Illuſtr. cap. 93. At Iohannes Antiochenus presbyter antiquior eſt Iohanne Maxentio; de illo enim hæc habet Marcellinus in Chronico ſub Conſulatu Longini anno ſcilicet 485. *Iohannes Antiochena parochiæ ex grammatico presbyter, ſcripſit adverſum eos qui in una tantum ſubſtantia adorandum aſſerunt Chriſtum, nec acquieſcunt duas in Chriſto confitendas naturas.* Gennadius addit cap. 93. *Simul & impugnat aliquas Cyrilli Alexandrini Epiſcopi ſententias, dicens incaute ab illo adverſus Neſtorem prolatas* &c. *vivere adhuc dicitur*. Quare Iohannes Antiochenus, dum ſcribebat Gennadius ante annum 494. longævus erat, & Cyrillo obloquebatur. At Maxentius floruit anno 520. neque hic contra Cyrillum ſcripſit, ſed eidem impenſius adhæſit, & cum Monachis anathemate damnat *cuncta ſcripta duodecim capitulis adverſantia B. Cyrilli*; cap. 5. de Incarn. & Grat. ad Epiſcopos in Sardinia exules. Neque illum Antiochenum quicquam contra Fauſtum ſcripſiſſe Gennadius tradit. Qua ratione enim tam cito Fauſti libri Antiochiam volitaſſent? Ado vero quadringentis annis poſterior vixit, ut haud tanti eius teſtimonium faciendum ſit, cum conſtet eumdem ex Iohannis Maxentii reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ ad verbum ſuum de Fauſti libris iudicium exſcripſiſſe. Hæc quidem de Iohanne Maxentio ab aliis ſcripta confutavimus, nec tamen quicquam interim certi de eodem ipſi ſtatuentes. Scripſit ille contra Acephalos, & libros duos contra Neſtorianos ad Theophilum; quem ſuſpicor eſſe illum Epiſcopum Heracleenſem qui primus Synodum Conſtantinopoli anno 520. coactam ſubſcripſit, tum temporis Maxentio ea in Urbe commorante. In poſteriori parte libri ſecundi a cap. 19. uſque ad finem de illa propoſitione *Unus e Trinitate paſſus*, uſque ad finem libri diſputat; quem etiam ſic concludit: *Nec ego te umquam aliud*

ali-

Digitized by Google

aliquid quam hæreticum iudicabo, qui Deum Verbum D. N. Ieſum Chriſtum, qui pro noſtra ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex ſancta & individua Trinitate non approbas, cui honor & gloria in ſæcula. Quam ſententiam etiam in præfatione ipſa inculcat; ut plane certum videatur, eos libros fervente Conſtantinopoli illa quæſtione eſſe elucubratos. Bellarminus ſcribit Maxentium in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ videri declinare ad Eutychianos, Neſtorianos refellentem. At nec Neſtorianos ibi refellit ſed Catholicos, immo Hormiſdam: quibus Neſtorianiſmum ignominiæ cauſa & per calumniam opponit; neque ad Eutychianos deflectit qui toties duas in Chriſto naturas deprædicat. Sed de his iterum, & quidem proxime.

CAPUT XX.

Maxentius ac Monachi Scythæ, S. Auguſtini contra Fauſtum Reienſem defenſores, ab Eutychianæ hæreſeos nota vindicati.

MOnet hoc loco gratitudinis officium, ut ſtylum ad alia properantem parumper ſiſtamus, ac Iohanni Maxentio & Scythiæ Monachis, ob egregie Auguſtiniano nomini navatam operam, non modo gratias referamus; ſed etiam vices rependentes, Auguſtinianæ doctrinæ adverſus Fauſtum defenſoribus neceſſariam advocationem commodemus. Etenim magnus Eccleſiaſticorum Annalium Scriptor ad annos 519. & 520. Maxentium ac Scythas religioſos tantis conviciis excipit, quantis vix fere hæreſiarcharum aliquem umquam proſcidit. Ego quidem de ſingulis notis quas Scythis inurit, nolo cum eo contentionis funem ducere; ſed hoc unum falſo illis crimen affictum oſtendam, quod nempe Eutychiani fuerint. Vocet Scythas illos Baronius tomo ſeptimo *pſeudomonachos*, *verſipelles*, *impios*; pag. 46. vellicet eorum *impoſturas*, *dolos*, *fallaciam*, *perfidiam*; pag. 47. exaggeret eorumdem *temeritatem*, *procaciam*, & *prorſus effrænem audaciam*; pag. 60. nullam inde pro ipſis apologiam deſtinamus: ſed quod illos *non Catholicos* dicat pag. 46. *ſub ſanctitate monaſtici habitus latentes hæreticos* pag. 49. & pagina 43. exclamet: *Plane comperitur ſignis haud obſcuris & argumentis minimè dubiis, eoſdem ipſos Eutychianos fuiſſe hæreticos*. De Maxentio autem ſcribit: *Irrepere tentavit vafer*

im-

impoſtor vano quodam prætextu declarandæ ſententiæ Concilii Calchedonenſis quædam adiiciendo; ut ex hoc poſſet ipſum funditus perdere, & damnatam hæreſim reſtituere; pag. 44. Hinc de nece Vitaliani Conſulis hæc ſuper ex eodem retulimus: *luit pœnas de patrocinio Eutychianis Monachis præſtito*. Hæc nos admittere non poſſumus; ſed Eutychianæ hæreſeos infamiam non modo a Maxentio ac Collegis propulſabimus, verum etiam eoſdem hæreſis Eutychianæ ſtrenuos expugnatores probabimus; ut eorum vicem dolere debeamus, qui tam peſſime audiverint.

Cum Legati Hormiſdæ Papæ Byzantium appuliſſent, Maxentius cum ſociis Scythis libellum fidei obtulit, in quo hæc profitebantur: *Unum eumdemque Chriſtum filium Dei unigenitum in duas naturas inconfuſe, incommutabiliter, indiviſe, inſeparabiliter cognoſcendum: in nullo naturarum diverſitatem propter unitatem perimendam, ſalva potius proprietate utriuſque naturæ, in una perſona unaque ſubſiſtentia concurrente*. Et in lib. de Incarnat. & Grat. ad Patres Africanos cap. 2. inquiunt: *Igitur iuxta Sanctorum Patrum traditionem D. N. Ieſum Chriſtum in duabus naturis unitis & inconfuſis, ideſt divinitatis & humanitatis, in una perſona ſive ſubſiſtentia confitemur*. Eutychetem vero duas in Chriſto naturas negaſſe certum eſt. Illud enim dogma hæreticum in Eccleſiam invehere conatus, a Calchedonenſi Synodo & Leone Magno damnatus fuit. Interim audiatur S. Hormiſdas epiſt. 30. ad Cæſarium Arelatenſem: *Eutyches carnis negans veritatem, & duas naturas in una perſona non prædicans, ut Manichæam phantaſiam Eccleſiis Chriſti, quemadmodum putavit, inſereret, ſimili ratione damnetur*. Maxentius etiam contra Acephalos Eutychianos qui Synodum Calchedonenſem damnabant, ſcripſit, eiuſque opus legitur tomo 6. Bibl. PP. p. 1. cuius illa eſt concluſio: *Conſtat duas, ideſt divinitatis & humanitatis, in Filio Dei poſt adunationem eſſe naturas, ex quibus & in quibus ſubſiſtit una & ſingularis Chriſti perſona*. Et hos Eutychianæ hæreſeos expugnatores dicemus Eutychianos? Sane id ſi quis credat, non erit difficile eidem perſuadere, Athanaſium Arianis favere, militare in Pelagianorum caſtris Auguſtinum, factumque eſſe Cyrillum Neſtorianum. Baronius pag. 59. reſpondet, *ut perſuaderent Catholicis ſe eſſe Catholicos, pro ratione temporis & perſonarum fidei formulas diverſas* habuiſſe: & pag. 47. ait eoſdem

dem in profeſſione fidei ad Africanos miſſa nomen Verbi poſuiſſe, quod in illa Legatis Conſtantinopoli data non fecerunt ; *ne quovis modo deprehendi poſſent quod ipſi eſſent hæretici* . Sed in utraque profeſſione fidei duplicem naturam in Chriſto affirmant. Oculos lectorum appellamus ; verba enim ex utroque libello fidei prolata modo a nobis ſunt . Profecto Verbum nominarunt etiam in libello Legatis tradito , ubi hæc habent : *Deum Verbum unigenitum filium Patris D. N. Ieſum Chriſtum*, *qui pro nobis paſſus eſt carne* , *unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus* . Quæ cum vera ſint & iuxta Orthodoxam fidem dicta , inferebant poſſe etiam citra reprehenſionem abſolute dici : *Unus de Trinitate paſſus eſt carne* . Et Maxentius his plane verbis finit libros contra Neſtorianos : *Nec ego te unquam aliud aliquid quam hæreticum iudicabo* , *qui Deum Verbum D. N. Ieſum Chriſtum* , *qui pro noſtra ſalute paſſus eſt carne* , *unum eſſe ex Sancta & individua Trinitate non approbas* . Hæc ille .

Opponit Baronius , hos Monachos adverſatos eſſe Synodo Calchedonenſi ; *cum eo additamento ſupplendum contenderent ipſum ſacroſanctum Concilium* , *quaſi carens ipſo* , *eſſe dicerent imperfectum* , *ac proinde cui haud tuto credi poſſet* . Sed hanc illi a ſe notam excutiunt , neque noſtra advocatione opus habent . Etenim cum illam propoſitionem , *Unus e Trinitate* &c. ex pluribus Patribus comprobarent , non Synodo adiiciendam veluti neceſſariam appendicem contendebant , ſed adverſus Synodi calumniatores illam ſe defendere conteſtabantur . Audiantur tantum eorum verba in præfatione libelli fidei dati Legatis : *Æque ergo & de noſtra parvitate convenit iudicare* , *qui non in ipſo termino venerabilis Calchedonenſis Concilii inſerimus Patrum ſententias* , *ſed eas extrinſecus contra inimicos pro ipſius defenſione proferimus*. Tantum abeſt , ut abſque illa theſi imperfectam contenderent Synodum Calchedonenſem , quin potius anathemate percuterent qui tam impie de ſacroſancto Concilio ſentirent : *Sequimur* , inquiunt ibidem , *& amplectimur venerandam Synodum Calchedonenſem* , *omniaque ſcripta Patrum ſanctorum qui unum & idem ſecundum horum Conciliorum definitiones ſenſerunt* ; *anathematizamus autem omnes* , *ſi quis dubitat* , *aut retractat* , *aut imperfecta iudicat* , *aut qui ea a fide ſanctorum Patrum æſtimat aliena* . Hæc illis apertiſſima ac veriſſima ſententia ſtetit .

Rurſus pag. 44. ſcribit : *Cum inſuper abhorrerent dicere, unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne, explodere receptum in Eccleſia perſonæ nomen doloſe conantes* &c. Non ita eſt ; neque enim illi in eam ſententiam venere, ut negarent unam Trinitatis perſonam eſſe paſſam in carne ; ſed cum illa theſis ab adverſariis aſſereretur, inferebant inconſequenter ab iiſdem hanc negari : *unus e Trinitate paſſus eſt carne* ; cum eadem omnino ſit cum propoſitione priori ab omnibus Catholicis aſſerta. Hinc illos irridens Maxentius lib. 2. con. Neſtor. cap. 21. ait : *Quis enim tam ſtultus & vecors eſt, qui dicat, Petrus ex hominibus una perſona eſt, non eſt autem unus ex hominibus Petrus* ? Quo loco fuſius probat, eos qui unam e Trinitate perſonam Chriſtum dicunt, debere etiam, velint nolint, confiteri eumdem unum e Trinitate, neque umquam priorem illum modum dicendi impugnavit. In reſponſione etiam ad Hormiſdam ſcribit : *Quis enim tam ſtultus & vecors ſit, qui dicere audeat Paulum ex Apoſtolis unam eſſe perſonam, non autem unum eſſe ex Apoſtolis Paulum* ? Quibus utriuſque theſis ſimilitudinem exprimit, nec prima reiecta alteram uti veram obtrudit. Illud vero quod Baronius opponit, tentaſſe Monachos ea via perſonæ nomen ab Eccleſia eliminare, falſum eſſe nullus non iudicabit qui eorumdem libellos legerit ; cum in libello fidei Legatis oblato, & in altero ad Afros tranſmiſſo, unam in Chriſto perſonam diſertiſſime contra Neſtorium docuerint. Immo auſim affirmare, neminem Scriptorum Latinorum ante Maxentium adeo acute & ſubtiliter de perſonæ nomine & intelligentia diſputaſſe, uti Maxentius lib. 1. contra Neſtorium cap. 11. & ſequentibus. Et cum ceteri Patres & Scriptores veteres, Verbum vel hominem vel naturam humanam ſuſcepiſſe dixerint, unde ipſa etiam Eccleſia canit : *Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem* &c. Maxentius lib. 1. cap. 12. acute notavit : *Melius ergo eſt ſuſceptam a Deo naturam humanam quam ſuſceptum hominem dicere*. Quem modum loquendi Scholaſtici qui theologicam diſciplinam rigidiori ſtylo proſecuti ſunt, amplexi cum S. Thoma 3. p. q. 4. art. 3. Verbum hominem aſſumpſiſſe minus proprie dici pronuntiant.

Ex his non obſcure colligitur, Scythas Monachos procul ab Eutychiana labe fuiſſe. Iuſtinianus eos Catholicos teſtatus eſt, totam ac tantam litem logomachiam pronuntians. Hormiſdas

etiam

etiam in epiſtola ad Poſſeſſorem, *novarum cupidos quæſtionum*: & in epiſtola ad Iuſtinianum, *procacem verborum novitatem* eisdem obiecit; nuſquam hæreticos dixit. Africani in Sardinia exules Orthodoxam Scytharum fidem commendarunt his verbis: *Veſtram ſimul alacres & fidem cognovimus & ſalutem; immo in agnitione fidei veſtra nobis ſalus innotuit*. Et S. Fulgentius initio librorum de Veritate Prædeſtinationis & Gratiæ ad Iohannem Maxentium & Venerium diaconum ait: *Deo gratias ago, ſancti fratres Iohannes presbyter & Veneri diacone, cuius ope tales eſtis, ut pro gratia, qua ſalvamur, magno ſpiritu & fervore certetis*. Neque hic prætermittenda ſunt verba Patrum exulum in Sardinia in epiſtola Synodica c. 17. ad eosdem Scythas Monachos: *Vos itaque*, inquiunt, *dilectiſſimi fratres, per gratiam Dei eſtote ſtabiles, & immobiles, ac tenentes veram fidem, exhibete fratribus aliter ſentientibus caritatem, nec de aliquo deſperetis* &c. Immo Eccleſia Romana paulo poſt obitum Hormiſdæ, illam propoſitionem, *Unus e Trinitate paſſus eſt carne*, pro cuius defenſione tot longarum peregrinationum incommoda, tot Magnatum atque aliorum odia, tot denique labores illi devoraverant, approbavit. Etenim Iuſtino mortuo Iuſtinianus imperium indeptus, nihil antiquius habuit quam ut illam theſim, pro qua ad moleſtiam uſque toties ad Hormiſdam ſcripſerat, a Romano Pontifice confirmaretur. Eiuſdem votis annuit Iohannes II. Utriuſque autem literas exhibet Baronius anno 533. ut plane haud reprehendendi ſint Monachi, qui tanto conatu pro veritate certaverint. Hinc Vigilius Papa, cum in trium capitulorum proſcriptionem, quam toto conatu Iuſtinianus promovebat, conſentire nollet; quo Imperatoris eiuſdem animum quoquo modo deliniret, in encyclica epiſtola propoſitionem memoratam ſe approbare teſtatus eſt: *Paſſus*, inquit, *carne eſt pro nobis Dei filius, crucifixus carne eſt, & mortuus carne eſt*; tomo 38. Concil. edit. regiæ pag. 53. Eadem etiam theſis anno 553. definita fuit in Synodo V. collat. 8. canone 4. & 5. De variis autem ſenſibus in quos illa propoſitio diſtrahi poteſt, erudite agit P. Lupus in notis ad Synodum Epheſinam. Cum plerique a Monachis Scythis in pravos ſenſus illam detorqueri iudicarent, tot contra eosdem tragœdias excitarunt. Id ſane conſtat ex literis Triſolii presbyteri

ri ad Fauſtum Senatorem ; quas Labbeus in nupera Conciliorum editione ad annum 519. publicavit : ubi ſiniſtro prorſus interpretamento eam theſim excipit, turpemque Scythis hæreſim affricat, a quo tamen fuere alieniſſimi ; ut ex eorumdem libellis ſatis ſuperque monſtratum eſt.

Illorum tamen Monachorum obſtinatum ſtudium, quo præconceptæ ſententiæ ad ceterorum uſque contemptum adhærebant, minime commendamus. Cur Hormiſdæ ſilentium imperanti non obtemperarunt? Neque enim eam theſim ille reiiciebat tamquam falſam, ſed uti novam, ſeu quæ novo modo exprimebatur : unde cum ambigui plane ſenſus eſſet, in malam partem poterat trahi ab hæreticis. At Monachi, niſi ea approbaretur, cauſa ſe cecidiſſe exiſtimabant. Hinc Oriens atque Occidens litigiis implicitus, atque in Sardinia Meridies in ſententiam tractus ; ut paucis Monachis litigantibus univerſus Catholicus Orbis commotus fuiſſe videatur. Libeat tamen hic Sancti Hormiſdæ Papæ iudicium de illis ſubnectere ; ut ſi forte nonnulli memoratis Monachis ſimiles quandoque erumpant, nobis cavere poſſimus, non quod hæretica, ſed quod nova populis obtrudant. Fuere ergo teſte Hormiſda illi Monachi: *Contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidi quæſtionum, ſolam putantes ſcientiæ rectam viam qualibet conceptam facilitate ſententiam. Eo uſque tumoris elati, ut ad arbitrium ſuum utriuſque orbis putent inclinandum eſſe iudicium. Nec in numero fidelium deputantes ſequacem traditionis paternæ, ſi ſuæ viderint credere nolle ſententiæ. Docti crimina ſerere, obtrectationum venena componere, integrum corpus Eccleſiæ odiſſe, ſeditiones ſtruere, invidiam concitare, & pro obedientia, quæ in cœnobiis principatum regularis obtinet diſciplinæ, obſtinationem pertinacis amare ſuperbiæ*. Quibus hæc adiicit Sanctiſſimus Pontifex tantas a Scythicis Monachis moleſtias paſſus, quod eum vellent in ſuam ipſorum ſententiam trahere : *Sero probavimus prophetica Apoſtolum voce dixiſſe, in noviſſimis diebus inſtare tempora periculoſa, & fore homines ſui tantum amatores, habentes formam pietatis, virtutem autem eius abnegantes ; itaque eſſe vitandos*. Hæc ille. Procul, o Superi, a noſtris ſæculis hocce tumultuantium religioſorum hominum genus, licet alias Catholicorum.

Ceterum undenam eruperint iſti Monachi, (quod priori forſan

ſan loco dicendum erat), colligitur ex ſuggeſtione Legatorum ad Hormiſdam, ubi inquiunt: *Iſti de ſua provincia Epiſcopos accuſant, inter quos eſt Paternus Tomitanæ Eccleſiæ Antiſtes*. Unde e Ponto illos egreſſos conſtat; nam Tomos Ponti urbs eſt, quam exilio ſuo & carmine nobilem reddidit Ovidius: *Naſo Tomitanæ iam non novus incola terræ*; lib. 1. de Ponto. Ille autem Paternus Epiſcopus primus ſubſcribitur in literis Synodi Conſtantinopolitanæ ad Hormiſdam de ordinatione Epiphanii, & dicitur *provinciæ Scythiæ Metropolitanus*. Hic vero caſtiganda eſt palmaris hallucinatio Gueſnaii; qui lib. 1. de vita Caſſiani cap. 21. pag. 62. hæc ſcribit: *Alium quemdam Thmueos Epiſcopum Paternum nomine annumerat Baronius ex epiſtola S. Germani Epiſcopi Capuani ad Hormiſdam Papam, in qua hæc leguntur de Monachis Scethi ſeu Scythiæ tumultuantibus: Iſti de ſua provincia Epiſcopos accuſant, inter quos eſt Paternus Thmuitanæ (non Tomitanæ, ut depravate legitur) civitatis Antiſtes* &c. In quibus in ſpiſſos errores lapſus eſt, Thmuim in Ægypto urbem cum Tomis in Ponto oppido, ac Scethi eremum cum minori Scythia confundens: qui tamen in limine ſtatim libri Scythiam fuſius deſcribens, magnum ſe geographum oſtentare conatus fuerat. Non ergo *Tomitanæ civitati* in memoratis literis *depravate legitur*, ſed Gueſnaius *Thmuitanæ* depravate legit.

CAPUT XXI.

Fauſtus Reienſis ſeptem libris a S. Fulgentio confutatur. Eiuſdem libri tamquam hæretici ab Africanis Epiſcopis condemnantur. Vandalorum in Africa Regum chronologia exactius tradita.

MAxentius ac Scythæ Monachi accepto ab Africanis Patribus libro de Incarnatione & Gratia, quem Legati ipſorum re infecta Roma revertentes detulerant; cum in dies ob Fauſti libros litigia Conſtantinopoli creſcerent, ægre etiam ferentes Hormiſdam de eiſdem mitiorem ſententiam protuliſſe; inſuper intelligentes, ex delato ex Sardinia volumine Epiſcopos Africanos Fauſti libros non legiſſe, communi conſilio decrevere iterato ad eoſdem ſcribere, ſimulque Reienſis volumina examinanda tranſmittere. Literarum ſumma erat, a pluribus *Anno 522.*

ab-

abſurdas de divina gratia & libero arbitrio ſententias defendi: nempe poſſe hominem proprio conatu abſque Dei auxilio divinis præceptis obedire: Dei eſſe tantum imperare, noſtrum vero imperata exſequi: gratiam omnibus indifferenter dari: parvulos ob ſolum originale peccatum non poſſe damnari: horum qui prædeſtinantur, nihil habere ſupra ceteros Dei gratia collatum: prædeſtinationem ex hominum meritis ſuſpendi: illos eſſe vaſa miſericordiæ, qui vel ſæcularem habent vel eccleſiaſticam dignitatem; vaſa vero contumeliæ Clericos, Monachos, & Laicos. Hæ quidem literæ non exſtant, ſed ex epiſtola Synodica & libris Fulgentii illa colliguntur. In fine vero rogabant ſolutionem illius ſatis perplexæ diſputationis de animæ origine, quæ magna contentione ea in urbe tunc agitabatur. Librorum Fauſti Byzantio ad Africanos tranſmiſſorum meminit Auctor vitæ S. Fulgentii cap. 28.

Anno 523. Nulli umquam nocentior quam Fauſto Sardinia fuit; ibi enim Epiſcoporum exulum ſententia duo eiusdem libri de gratia & libero arbitrio tamquam hæretici damnati ſunt. Dacianus Byzacenorum Antiſtitum Primas de Fauſti libris conſultatione habita, communi ſuffragio illorum confutationem Fulgentio iniunxit; iubens etiam ut & de iis quoque quæ contra Scythas Monachos Conſtantinopoli aſſerebantur, conſcriberet. Fulgentius qui de Arianis tot editis voluminibus, ac tot habitis vel coram barbaro Rege diſputationibus triumpharat, in Fauſtum Reienſem eiuſque ſectatores aciem deflectere iuſſus pro divina gratia aſſerenda, univerſo impetu collecto, ingenti prorſus labore diu noctuque operi intentus, decem ſubtiliſſimos libros elucubravit: quorum ſeptem adverſus duos illos Fauſti Reienſis ſtatuit, univerſa quæ iſte magna arte conſtruxerat, maiori virtute ſubvertens; reliquos tres ad Fauſti ſectatores expugnandos Monachis Scythis inſcripſit; quorum etiam ſtudium in divina gratia defendenda initio operis commendavit. Libri illi ſeptem contra Reienſem malo Auguſtinianæ ſcholæ fato interiere. Eos quidem Hieronymus Vignierius in præfatione Operis imperfecti contra Iulianum, cum blattis luctantes in cuiusdam Bibliothecæ angulo ſcribit ſe repeiſſe; ſed nobis ſalivam movit, diuque deſideratorum voluminum exſpectatione fatigamur. Eos tamen ſe legiſſe teſtatur S. Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis in lib. de Illuſt. Scrip. cap. 14. ubi de Fulgentio loquens ait: *Scripſit multa, ex quibus*

Digitized by Google

bus legimus de gratia Dei & libero arbitrio libros reſponſionum ſeptem; in quibus Fauſto Galliæ Reienſis Urbis Epiſcopo Pelagianæ pravitati conſentienti reſpondens, obnititur eius profundam deſtruere calliditatem. Teſtimonium etiam addam Patrum Africanorum in epiſtola Synodica, quam una cum illis Fulgentii libris ad Scytharum Monachos Conſtantinopolim miſere, in cuius fine hæc ſcribunt: *Ceterum unus ex nobis in quantum Dominus ſervis ſuis recti gratiam dignatur donare ſermonis, illis omnibus quæ memoratos fratres adverſus gratiam & prædeſtinationem intimaſtis vel ſentire vel dicere, tribus libris veſtro nomini dedicatis ſufficienti diſputatione reſpondit; quique adverſus duos libros Fauſti Galli ſeptem libros edidit. Quos cum recenſueritis, agnoſcetis protinus, quemadmodum memorati Fauſti commenta veritati contraria, Catholicæ fidei penitus inimica diſcuſſio prodidit, ratio manifeſta convicit, auctoritas divina compreſſit, & præcedentium Patrum conſona prorſus atteſtatio confutavit*. In hac vero epiſtola Synodica, quam publici iuris fecit Sirmondus, & legitur tomo 6. Biblioth. Patrum inter opera S. Fulgentii, plures ſententias quas adverſus Dei gratiam & prædeſtinationem apud Byzantium inculcati Scythæ ſignificaverant, ſolide reiiciunt. Titulus epiſtolæ hic præfigitur: *Dei gratia plurimum amplectendis ſanctis fratribus Iohanni presbytero & archimandritæ, & Venerio diacono, & fidelibus viris quorum in veſtra epiſtola ſubſcriptio continetur, Dacianus, Fortunatus* &c. Duodecim Epiſcopi nominantur. Iohannem vero archimandritam eſſe ipſummet Iohannem Maxentium exiſtimo; erat enim Abbas, vel talem ſaltem ſe publicabat ex ſuggeſtione Dioſcori ad Hormiſdam.

Exactioris chronologiæ ſtudium quod profitemur, exigit ut quo anno tum libri contra Fauſtum a Fulgentio; tum etiam Synodica epiſtola exarata ſit, exponamus. Baronius cum anno 522. Traſamundo mortuo Hilderici Regis inaugurationem ſtatuat, eo quoque anno libros Fauſti ſeptem adverſariis a Ruſpenſi Præſule impugnatos arbitratur: A. 522. num. 4. Voſſius eadem ratione ductus, epiſtolam Synodicam ante finem anni 522. exaratam ſcribit lib. 1. Hiſt. Pelag. c. 52. At Sigonius lib. 16. de Imperio Occidentali, Hilderici Regis Vandalorum initia ad annum 524. protrahit. Victor Tunonenſis in Chronico ſcribit anno 523. Maximo Conſule Traſamundum obiiſſe: cui Uſſerius,

Chif-

Chiffletius, Petavius, aliique credidere. At cum aliorum Regum Vandalorum tempora ibidem Tunonenſis prævertat ac peſſime confundat, eorumdem chronologia aliunde nobis eſt depromenda. Genſericus violata pace anno 439. XV. Kalendas Novembris Carthaginem occupavit: inde vero Vandalici regni in Africa tempus numerari cœptum eſt. Porro captam Carthaginem Coſſ. Theodoſio XVII. & Feſto, Proſper ac Idatius qui tunc vivebant, in Chronicis ſcripſere. Vixit Genſericus poſt occupatam eam Urbem annos XXXVII. menſes tres ex Victore Vitenſi in fine libri primi de Perſecutione Vandalica: qui cum ſub eiſdem Vandalis Vitenſi Eccleſiæ præfuerit, ac plurima incommoda pro fide Orthodoxa paſſus ſit, optimæ fidei Auctor venit. Dixi illum Vitenſem, non Uticenſem Epiſcopum, ut vulgo nominatus eſt; quod in libello Notitiæ Epiſcoporum Africæ qui ſub Hunnerico Genſerici ſucceſſore perſecutionem ſubſtinuere, in catalogo Epiſcoporum provinciæ proconſularis legitur *Florentinus Uticenſis*: at in indice Præſulum provinciæ Byzacenæ ita ſcribitur: *Victor Vitenſis non occurrit*. Uticenſis igitur Eccleſia ſpectabat ad provinciam Carthaginenſem, Vitenſis vero ad Byzacenam; & tempore Vandalicæ perſecutionis hic Victor noſter, illic autem Florentinus ſedebat. Et quidem hunc Victorem appellant Vitenſem Chiffletius & Holſtenius, & codices MSS. laudant, in quibus Vitenſis aſſeritur. Exſtat nobile fragmentum in appendice Chronici Proſperi ex MS. Auguſtano, ubi legitur de Genſerico: *Rexit eamdem Africam civitatem annis XXXVII. menſibus tribus, diebus ſex*. Ergo moritur Genſericus anno 477. die 25. Ianuarii.

Succeſſit Hunnericus, qui ex eodem Victore Vitenſi regnavit annos ſeptem, menſes decem: addit laudatum fragmentum dies 18. quare obiit anno 484. Idibus Decembris. Hic cum ad Kalendas Februarias coacta Synodo Arianis ſuis faveret, ac contra Catholicos vi ac fraude uteretur; & iſti ſolide fidem propugnarent, eoſdem edicto in exilium miſit, Eccleſiis clauſis. Datum eſt edictum VI. Kal. Martii, ubi legimus Concilium coactum *ad Kalendas Februarias anni VIII. Regni noſtri*. Incipiebat annus VIII. die 25. Ianuarii noſtræ epochæ 484. Marcellinus in Chronico ad eumdem annum Theodorico & Venantio Coſſ. ſcribit: *Hæc Arianorum crudelitas in religioſos Chriſti cultores ſupraſcriptis Coſſ. menſe Februario cœpit inſtigi*. Annum

num huiuſce perſecutionis inſigni caractere deſcribit Gregorius Turonenſis lib. 2. de Geſt. Franc. cap. 3. dicens : *Tunc & ſol teter apparuit , ita ut vix ab eo pars vel tertia eluceret ; credo namque pro tantis ſceleribus & effuſione ſanguinis innocentis*, Sethi Calviſii ſententiam de eclypſi a Gregorio Turonenſi indicata minus probabilem dixi , Holſtenii ac Chiffletii ſententiam ſecutus ; at re diligentius conſiderata , ac per literas cum illuſtriſſimo D. Franciſco Naldino equite Florentino rerum aſtronomicarum ſtudioſiſſimo communicata ; cuius mihi amicitiam conciliavit Antonius Magliabechius V. C. ob omnigenam eruditionem literatis omnibus notus , Calviſii ſententiam præponendam video. Quod autem ibidem Marini philoſophi textum ex Ricciolii interpretatione lib. 2. Aſtronomiæ Ref. pag. 143. depravate exhibui , idemque erroribus ſcateat , prout a Renerio in tabulis Mediceis Græce recitatur , illum ita reſtituo : Ἐγένοντο δὲ διοσημεῖαι πρὸ ἐνιαυτοῦ τῆς τελευτῆς , ὡς ἡ ἔκλειψις ἡ ἡλιακὴ οὕτως ἐναργὴς , ὥστε καὶ νύκτα καὶ μεθ' ἡμέραν γένεσθαι . σκότος γὰρ ἐγίνετο βαθὺ , καὶ ἀστέρες ὤφθησαν . αὐτὴ μὲν οὖν ἐν αἰγοκέρωτι ἐγένετο κατὰ ἀνατολικὸν κέντρον . *Apparuerunt autem ante finem anni prodigia , veluti Solis defectus adeo perſpicuus , ut nocte , atque interdiu perduraverit. Obſcuritas enim profunda ingruit , & ſtellæ conſpectæ ſunt. Defectus autem iſte contigit in Capricorno plagam verſus Orientalem*. Et quidem die 13. Ianuarii A. 484. iuxta meridianum Byzantii vera luminarium Solis & Lunæ coniunctio contigit horis poſt meridiem 20. 12'. 47". apparens vero H. 19. 18'. 13". in ſigno Capricorni . At cum die 14. vulgari Ianuarii Sol oriatur Byzantii horis 19. 24'. poſt meridiem die 13. patet maximam luminarium coniunctionem contigiſſe aliquot minutis ante ortum Solis; nempe H. 4. 41'. 47". ante meridiem diei 14. digiti diametri Solis obſcurati ſunt 11. 52'. 24". Quare fere totus Sol defecit . Itaque cum Gregorius de eadem eclypſi ſcribat , tertiam Solis partem non fuiſſe obſcuratam , nequaquam locutus eſt de eclypſi anni 484. His accedit in Gallia , ubi Turonenſis ſcribebat, eamdem eclypſim non apparuiſſe ; in quo etiam deceptus eſt Chiffletius in notis ad hiſtoriam Victoris Vitenſis cap. 11. pag. 12. ubi ait: *potuit ſpectari Carthagine horis antemeridianis*. Etenim iuxta meridianum Pariſinum memorata eclypſis accidit die 13. horis poſt meridiem 18. 12'. 49". quo tempore Sol erat ſubtus horizontem. Sed nec Carthagine medium illius eclypſis videri

Digitized by Google

deri potuit. Altitudo poli Carthaginis eſt. gr. 35. 10'. Tempus apparens veræ coniunctionis luminarium iuxta eiusdem Urbis meridianum fuit die 13. H. poſt meridiem 18. 53'. 17". Sole in gr. Capricorni 23. 2'. 42". Locus autem verus Solis & Lunæ erat gr. 25. 43'. 23". Quare luminaria erant ſubtus terram. Hinc Marinus, qui id temporis Athenis Proculi ſucceſſor morabatur ex Photio Cod. CCXLII. (unde iuxta meridianum Athenienſe eamdem eclypſim ibidem deſcripſimus) recte dixit, apparuiſſe eclypſim illam verſus Orientem. Ex his deducitur Gregorium Turonenſem intellexiſſe eclypſim inſequentis anni 485. die 29. Maii, feria 4. horis 7. poſt meridiem: vel iuxta tabulas Britannicas 6. 51'. 53". Lutetiæ, cum tertia tantum pars Solis non defecerit, ut recte Calviſius oſtendit: de qua etiam poſtea loquitur idem Marinus in libello laudato de vita Proculi. Sethus Calviſius in Chronicis ſcribit, hanc eclypſim cuius ibi mentionem fecit Turonenſis, contigiſſe anno 485. die 29. Maii, feria IV. horis ſeptem p. m. Lutetiæ. At ego verius exiſtimo, indicatam fuiſſe eclypſim anno ſuperiori 484. die 13. Ianuarii obſervatam, quam ex Marino de vita Proculi Lucas Holſtenius primus publicavit: *qua*, ut inquit, *dies in noctem verſa eſt; factæ enim ſunt profundæ tenebræ, & ſtellæ viſæ ſunt*. Græca verba refert Renerius in tabulis Mediceis in catalogo obſervationum cæleſtium. Fuit enim die memorata decima tertia eclypſis Solis in ſigno Capricorni. Erat Anomalia correcta Solis grad. 218. & Lunæ 169. atque adeo fuit diameter Solis 32. 50. & Lunæ 33. 24. Viſa eſt hæc eclypſis Athenis horis p. m. 20. 11. diebus 18. ante edictum contra Catholicos emiſſum.

Tertius Vandalorum Rex fuit Guntabundus, quem anno 495. deceſſiſſe, Baronius, Petavius, aliique ſcripſere. Addit Baronius eumdem duodecimum tantum annum inchoaſſe. Ceterum cum Procopius libro 1. Hiſt. Vandal. Tunonenſis ac Iſidorus in Chronicis ſcribant, duodecim illum annos regnaſſe, Baronii ſententia cadit. Neque enim hiſtorici aut chronologi annum ultra unum aut alterum menſem tantummodo inchoatum nominare ſolent. Profecto cum Hunnericus menſe Decembri deceſſerit anno 484. Guntabundus vix paucos dies anni XII. vixiſſet, ſi anno 495. fatis conceſſiſſet. Ex hoc errore Baronius Hilderici regni initia ad annum 522. collocavit unius anni prochroniſmo. Ex recitato fragmento veritas eruitur; ibi enim Guntabundus regnaſſe dici-

dicitur annos XI. menſes IX. dies XI. Quare diem obiit anno 496. die 24. Septembris. Obiter autem ex eodem fragmento nonnulla quæ de Guntabundo Baronius tradit, corrigenda ſunt. Hic enim ad annum 495. num. 25. *Moritur*, inquit, *hoc anno eodem Guntabundus Vandalorum Rex in Africa regni ſui anno duodecimo inchoato. Abripuit Deus e vita hominem, cum intermiſſam aliquamdiu perſecutionem inſtaurat. Hoc namque tempore rurſus ſanctiſſimum virum Eugenium Epiſcopum Carthaginenſem exagitat, non ferens tantum virum in locis quibuslibet Vandalorum ditionis licet exulem degere &c. conſilium illud iniit ut trans mare eum in Gallias amandaret, qui illuc delatus Albigenſem incoluit civitatem.* Sed ſecus vetuſtiſſimus ille codex de eodem Rege narrat his verbis: *Guntabundus tertio anno regni ſui cœmeterium S. martyris Agilei apud Carthaginem Catholicis dari præcipit, Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo iam de exilio revocato. Decimo autem anno regni ſui Eccleſias Catholicorum aperuit, & omnes Dei ſacerdotes, petente Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo, de exilio revocavit.* Poſtea exacte etiam tempus clauſarum Eccleſiarum deſcribitur: *Ex die VII. Idus Februarias uſque ad X. annum Guntabundi in diem IV. Idus Auguſti completi ſunt anni decem, menſes ſex.* Et poſtea: *Qui memoratus Guntabundus Rex poſtmodum vixit annos duos, menſem unum.* Ex quibus poſtremis verbis menſe Septembri mortuum habemus Guntabundum, ut deducebamus. Qui tantum abeſt ut Eugenium in exilium miſerit, quin illum potius ab exilio revocaverit, eiuſque petitione ceteros Præſules ſuis ſedibus reſtituerit. Ex quibus etiam corrigendus eſt Procopius, qui Guntabundum Chriſtianis infenſiſſimum ſemper hoſtem fuiſſe ſcribit.

Traſamundus poſtea regnavit, qui S. Eugenium in exilium detruſit. Hic autem in Gallias ſecedens, teſte Tunonenſi, Theodoro Conſule, nempe anno 505. ad Superos abiit. Traſamundum viginti ſeptem annos imperaſſe concedunt Tunonenſis, eiuſque exſcriptor Iſidorus. Sed laudatum fragmentum exactius tempus deſignans refert regnaſſe illum annos XXVI. menſes VIII. dies IV. Quare deceſſit hic Rex anno 523. die 28. Maii. Scio Tunonenſem atque Iſidorum ſcribere, Traſamundum regnaſſe annos ſolidos viginti ſeptem, ac menſes inſuper quatuor: quod falſum eſſe ex literis Bonifacii Primatis Carthaginenſis patet; ex qui-

quibus etiam accepti ab Hilderici regni primordia optime ſtatuuntur. Extat in Bibliotheca Vaticana Synodus Africana celebrata a Bonifacio Epiſcopo Carthaginenſi una cum LVIII. Epiſcopis menſe Februario, anno ſecundo Hilderici, Carthagine in Secretario S. martyris Agilei: ibi vero recitatur epiſtola Liberati Epiſcopi ad Bonifacium Carthaginenſem, quæ accepta ponitur: *Idibus Decembris Anno Primo*. Reſpondet Bonifacius epiſtola *data die XVII. Kal. Ianuarias Anno primo*. In his autem literis hæc ſcribit Bonifacius: *Intimamus reſurrectionis dominicæ ſacramentum VII. Iduum Aprilium adfuturum fore*. Porro Paſcha anno 524. celebratum eſt VII. Idus Aprilis, qui fuit annus biſſextilis, Cyclo Solis I. Lunæ XII. lit. G. F. Ergo epiſtola Bonifacii ſcripta eſt anno 523. die 16. Decembris anno primo Hilderici. Hanc Synodum Lucæ Holſtenii V. C. manu deſcriptam nobis legendam exhibuit Carolus Moronus, Baſilicæ S. Laurentii in Damaſo Canonicus; ac celeberrimæ Bibliothecæ Barberinæ præfectus, ob raram eruditionem ab Eminentiſſimo Barberino tanti theſauri cuſtos deſignatus; neque enim ſapientiſſimus Princeps niſi apprime eruditum totius eruditionis ſacrario præfeciſſet. Legitur eadem Synodus tomo 38. Concil. edit. regiæ pag. 331. ſed non integra; eam enim Holſtenius ad D. de Marca transmiſerat. In ea Synodo anno 525. Carthagine celebrata, agitur de exemptione Monaſterii a poteſtate Epiſcopi; ibique recitatur decretum Concilii Arelatenſis ſub Ravennio in cauſa Monaſterii Lerinenſis, quod a Sirmondo inter Gallicana Concilia editum fuit. Interim Hilderici Regis initia citra dubium ex laudatis literis Bonifacii anno 523. ſtatuuntur. Hildericus vero piiſſimus Rex antequam publice inauguraretur, Epiſcopos Catholicos ab exilio revocavit. Rem ita narat Tunonenſis: *Hic ergo ſacramento a deceſſore ſuo Traſamundo obſtrictus, ne Catholicis in regno ſuo aut Eccleſias aperiret, aut privilegia reſtitueret; priuſquam regnaret, ne ſacramenti terminos præteriret, præcipit & ſacerdotes catholicos ab exilio redire, & Eccleſias aperire*: Bonifacio Epiſcopo ordinato.

Ex longiori hac chronologica digreſſione habemus, libros ſeptem Fulgentii contra Fauſtum ſcriptos fuiſſe anno 523. Nam de eiſdem loquens Syncellus in vita Fulgentii cap. 28. *Magnus plane*, inquit, *huius operis labor mercedem debitam cito ſuſcepit. Mox enim ut eſt dictatio ipſius finita, protinus eſt longiſſima*

cap-

Digitized by Google

captivitati catena diſrupta : mors enim Traſamundi Regis , & mirabilis bonitas Hilderici regnare incipientis Eccleſiæ Catholicæ per Africam conſtitutæ libertatem reſtituens , Carthaginenſi plebi proprium donavit Antiſtitem , cunctiſque in locis ordinationes Pontificum fieri clementiſſima auctoritate mandavit . Verum his obſtare videtur epiſtola Synodica Africanorum Patrum in Sardinia exulum , in qua mentio habetur Hormiſdæ Papæ veluti iam defuncti : etenim *beatæ memoriæ Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes* ibidem appellatur . Scriptam vero in exilio epiſtolam inde conſtat , quod initio hæc leguntur : *Accepimus veſtræ caritatis epiſtolam , quæ noſtrum ex parte relevavit , ex parte vero mœſtificavit exilium* . Scio nonnullos apud Baronium ſcribere obiiſſe Hormiſdam anno 522. ſed ex inſcriptione reperta in Vaticano anno 1608. quæ habetur in lib. 2. cap. 10. Romæ ſubterraneæ , refelluntur . Anno enim 523. Maximo Conſule , Hormiſda facultatem coniugibus quibuſdam conceſſit , ut in Baſilica S. Petri poſſent ſepeliri .

FL. MAXIMO V. C. CON. . . .
CONCESSVM LOCVM
PE. . . . ROMAE EX TRIB.
VOLVP. . . ET CONIVGI
EIVS IOHAN. PAPA
HORMISDA, ET TRA. . .
PRAPS.T. BASC. BEATI
PETRI.

At cum Tunonenſis ac Iſidorus , Hildericum , antequam Rex inauguraretur , teſtentur Epiſcopos ab exilio revocaſſe ; aſſerendum eſt , epiſtolam Scytharum acceptam quidem ab Epiſcopis Africanis dum adhuc exularent , eoſdem tamen reſpondiſſe poſtquam ab exilio reverſi ſunt illo ipſo anno 523. Fulgentius ergo cum reliquis in Africam reverſus , alterum pro divinæ Prædeſtinationis & Gratiæ defenſione opus aggreſſus , tres de veritate Prædeſtinationis & Gratiæ libros inſcriptos vulgavit . Teſtem do eumdem Fulgentii & exulantis & redeuntis aſſiduum comitem , cap. 29. hæc dicentem : *Multa iam reverſus de exilio novem & decem libris Fabiani mentientis falſa geſta convincens , de veritate prædeſtinationis & gratiæ libellos tres con-*

confecit. Africani etiam Patres in epiſtola Synodica horum Fulgentii librorum mentionem faciunt. *Ceterum*, inquiunt, *unus ex nobis, inquantum Dominus ſervis ſuis recti gratiam dignatur donare ſermonis, illis omnibus quæ memoratos fratres adverſus gratiam & prædeſtinationem intimaſtis vel ſentire vel dicere, tribus libris veſtro nomini dedicatis ſufficienti diſputatione reſpondit; quique adverſus duos libros Fauſti ſeptem libros edidit* &c. Quare ſi tres Fulgentii libri de Veritate Prædeſtinationis & Gratiæ poſt exilium a Fulgentio in Africam reverſo, teſte Syncello, ſcripti ſunt, cum illos hæc epiſtola nominet; ipſam quoque ab Epiſcopis iam ab exilio revocatis datam fuiſſe nullus inficias ibit.

Itaque Fulgentius ubi ſeptem illis libris Semipelagianorum coryphæum expugnavit, una cum ceteris Patribus qui Fauſtum Synodali ſententia damnaverant, poſtliminio tandem Africæ reſtitutus fuit. Audiatur Syncellus. *Beatus itaque Fulgentius poſtquam ſapientes expugnaſſet Pelagianos, lætificatos meruit videre Catholicos. Inde ſecundum quod per eum Spiritus Sanctus prædixerat, reverſus eſt Carthaginem cum omnibus Conſacerdotibus, unde ſolus exierat.* Ubi vero eiuſdem libri Conſtantinopolim delati ſunt, Fauſti ſectatores non modo animum demiſiſſe, ſed & Reienſis ſententias eieraſſe inde colligo; quod regiam illam Urbem illis controverſiis in poſterum turbatam fuiſſe nullus prodit. Libeat hic tamen audire noſtri Fulgentii Fauſto expugnato triumphum, quo a Carthaginenſibus exceptus fuit, narrante eiuſdem diſcipulo cap. 29. *Tanta autem fuit devotio Carthaginenſium civium beatum Fulgentium reviſere cupientium, ſic univerſus populus expectabat ardenter quem viderat in conſpectu ſuo pugnaſſe viriliter, ut aliis Epiſcopis ante ipſum deſcendentibus, ſilens multitudo ſuper litus ſtaret, oculis & mentibus inter omnes Epiſcopos beatum Fulgentium, quem familiariter noverat, quærens, & eum a cunctis navibus expetens. Ubi vero facies eius apparuit, immenſus naſcitur clamor, altercantibus omnibus quis primo ſalutaret agnoſcendus, quis caput benedicenti ſupponeret, quis extremis vel ſaltem digitis mereretur tangere gradientem, quis videre vel oculis procul ſtantem.* Hæc ille.

Fulgentium Ruſpenſi Eccleſiæ componendæ intentum Fabianus Arianorum ſectator interpellavit; contra quem e veſtigio de-

decem ille libros edens, furentis hominis audaciam compreſſit. Latent hi quidem libri: ceterum Theodulphus Aurelianenſis a Sirmondo editus plura illorum fragmenta producit. Interim a Monimo amiciſſimo viro ad ſcribendum de divina prædeſtinatione iterum compellitur. Hic ex prava intelligentia ſententiæ Auguſtinianæ in eam abſurdam opinionem deſcenderat, ut putaret ex S. Doctoris ſententia, Deum homines æque ad bonum ac ad malum prædeſtinare; rogavitque per literas Fulgentium, ut S. Auguſtini verbis quibus in eam ſententiam propellebatur, expenſis, quid ſentiendum foret reſcriberet. Fulgentius unum de Prædeſtinatione librum eidem ſtatim procudit, quem una cum duobus aliis quibus reliqua a Monimo dubia propoſita ſolvebat, ad eumdem tranſmiſit. Illius ſcopus eſt oſtendere, Deum prædeſtinare homines ad bona, non ad mala perpetranda; ac S. Auguſtinum intellexiſſe Dei prædeſtinationem ad malum pœnæ, non culpæ. In fine vero libri ait: *Nos itaque, chariſſime, hæc interim pauca de libris S. Auguſtini & de reſponſionibus Proſperi ad hoc maluimus huic libello inſerere, ut cuncti noverint quid debeant de Prædeſtinatione ſanctorum impiorumque ſentire; ſimulque ut appareat eiuſdem B. Auguſtini dictis tenorem noſtræ ſententiæ convenire*. Syncellus cap. 28. ait; *Teſtimonia quoque prædeſtinationis, & gratiæ differentias cupientem noſſe, ſalubriter diſputans docuit*. Hic vero appellatum arbitror librum ad Monimum; nam idem ſanctus Epiſcopus initio libri ſecundi ad eumdem ait, ſe ſolviſſe quæſtionem de diverſitate prædeſtinationis iuſtorum & iniquorum. Iſtud volumen poſt reditum ab exilio ſcriptum ex his Fulgentii verbis colligo in præfatione: *Divino etenim igne ſuccenſus, ſic nobis iugiter compateris, ut etiam illas tribulationes, quæ licet acciderint nobis, Domino tamen adiuvante fuerunt ſuperatæ, tu ſic eas pro nobis pene ſemper pateris, ut quoties eas corde revolveris, toties eas pati quodammodo compellaris* &c. Hoſce libros ad Eugippium Abbatem eoſdem petentem in Italiam tranſmiſit. Hic ille eſt Eugippius Abbas Auguſtinianæ doctrinæ per Italiam propagator; de quo hæc habet Sigebertus lib. de Script. Illuſt. c. 39. *Eugippius Abbas hortatu Renducis Neapolitani Epiſcopi deflorans libros Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis, dedit codicem magnæ utilitatis ad Probam virginem, & per manus eiuſdem Renducis Epiſcopi obtulit Eccleſiæ Neapolitanæ*. Hic li-

liber Eugippii Baſileæ & Venetiis olim editus eſt. Neque hic prætereundum exiſtimo quod ille Scriptor in commendationem Auguſtini adverſus Pelagianos ſcribentis in præfatione operis exaravit. *Inter magnos*, inquit, *Eccleſiæ catholicæ Doctores præclarum fuiſſe & eſſe beatum Auguſtinum quis ignorat Epiſcopum? quem divina eruditione mirabilem tum omnes orthodoxi in toto terrarum orbe venerantur, præcipue tamen Apoſtolicæ Sedis Antiſtites, ſcripta eius ſua auctoritate firmantes, tanto maiori ſtudio ſimpliciter amplexi ſunt, quanto ampliori ſolatio eis ſe uſos eſſe teſtantur. Nam contra multos hoſtes Eccleſiæ dimicantes, & maxime contra verſipelles inimicos gratiæ Dei, doctrina eius inſtructi, vel potius eadem illuſtrati gratia, ſemper extitere victores* &c. Interim vivo Fulgentio nullis de divina gratia diſſenſionibus Africa convulſa eſt, Auguſtini doctrina ibidem veluti ſacra hæreditate ſumma ſemper in veneratione habita: quod Fulgentii, Primaſii, aliorumque ſcripta Auguſtinianis ſententiis paſſim referta indicant. Et hæc de Fauſti libris a S. Fulgentio confutatis.

CAPUT XXII.

§. Cæſarius Arelatenſis Fauſtum ſcriptis impugnat. Aliorum de Cæſario chronologia reiectæ.

Dum hæc Conſtantinopoli a Scythis Monachis, & ab Africanis in Sardinia contra Fauſtum Reienſem aguntur, ſtrenuus contra eumdem in Gallia hoſtis inſurrexerat Cæſarius Arelatenſis, qui ultimo ictu Semipelagianiſmum confecit. Hic Lerinenſis Monachus, dein Arelatenſium Antiſtes, ſi quid damni in Gallia per Lerinenſem Abbatem Fauſtum vel Hilarium Auguſtiniana doctrina paſſa erat, abunde reſarcivit. Iuvenis Monachum profeſſus eſt in cœnobio Lerinenſi ſub Abbate Porchario Fauſti ſucceſſore: unde mirum id negari a Voſſio, cum Cyprianus in vita Cæſarii diſertis verbis id tradat. In eodem Monaſterio Lerinenſi eumdem poſt Porcharium Abbatem fuiſſe ſcribunt, Sauſſaius ad diem 27. Auguſti, & Torellus in ſæculis Auguſtinianis ad annum 544. id *extra dubium* aſſerens; quod tamen prorſus falſum eſt. Nam Cyprianus Cæſarii diſcipulus apud Surium ad diem 27. Auguſti cap. 3. ſcribens de Eonio Epiſcopo Arelatenſi, ait; *Cœpit ergo iuvenem Cæſarium non iam*

ut

ut peregrinum vel extraneum, ſed attentiori obtutu intimis cordis oculis contemplari, moxque ab Abbate Porchario illum expetiit, & licet ab invito etiam impetravit. Illico primum Diaconus, deinde Presbyter ordinatur. Item: *Defuncto autem in ſuburbana civitatis inſula Abbate, ab Epiſcopo Eonio eo Cæſarius mittitur, ut Monaſterium rectore deſtitutum, ipſe in eadem reverentiæ auctoritate ſuccedens, monaſtica diſciplina informaret. Itaque in ſuburbano Monaſterio libens eam complectitur vitæ rationem* &c. Quibus aperte ſignificat, Cæſarium conſtitutum Abbatem in inſula quæ adverſus Arelatem Rhodano alluitur: neque enim Lerina eſt inſula in ſuburbiis alicuius civitatis, multo minus Urbis Arelatenſis, prope quam Abbatem geſſit Cæſarius; cum Lerina ſit ex altera Provinciæ parte Mediterraneo circumfuſa adverſus Antipolim. De hoc Monaſterio in ſuburbiis Arelatenſium intelligenda eſt epiſtola Gelaſii ad Eonium, data anno 494. quam noſter hiſtoricus de Lerinenſibus loqui arbitrabatur.

Fauſtus eo artificio ſuo de gratia & libero arbitrio libros adornarat, ut addita viri fama plurimis in Gallia fucum fecerit; & iis quidem non ex ultima literatorum plebe, ſed ipſis Urbium Præſulibus. At poſt Fauſti proſcriptionem in Romana Synodo latam, non adeo frequens erat Semipelagianorum numerus, ſed adhuc tamen in plurimis veteris ſententiæ amor obſtinatior perdurabat. Horum conatibus ſe ſe oppoſuit Cæſarius, iam in Arelatenſi Sede Eonio ſuffectus. Quo vere non modo præſentes, ſed abſentes etiam inſtrueret, librum edidit de gratia & libero arbitrio, eodem prorſus titulo quem ſuo operi Fauſtus inſcripſerat; ut præſentiſſimo antidoto Reienſis venena expelleret: in quo volumine S. Auguſtini doctrinam adverſus Fauſti inſultus ſolidiſſime propugnavit. Hinc celeberrimus ille Ennodius Ticinenſis in epiſtola ad Cæſarium ait: *Tibi debet quicumque ille Scriptorum Maximus, quod eum dote elocutionis amplificas.* Addit nobile ſcholion Baronius ad annum 508. *Sanctum Auguſtinum videlicet, quem adverſus Fauſtum eum impugnantem defendit.* Erat Cæſarius ea ætate in Gallia magnæ auctoritatis, eumque Symmachus Papa pallii honore decoraverat; at ex libri huius evulgatione longe maius ipſius nomen evaſit! Inde etiam Semipelagianorum vires decidebant, Auguſtinianis prævalentibus. Hunc librum a Felice IV. Pontifice laudatum

atque Apoſtolica auctoritate communitum ſcribit infartor Gennadii cap. 86. his verbis : *Cæſarius* &c. *de gratia quoque & libero arbitrio edidit teſtimonia , divinorum Scripturarum & ſanctorum Patrum iudiciis munita ; ubi docet nihil hominem de proprio aliquid agere boni poſſe , niſi cum divina gratia prævenerit . Quod opus etiam Papa Felix per ſuam epiſtolam roboravit , & in latius promulgavit .* Verum & hic liber magno cum Auguſtinianæ ſcholæ detrimento ad poſterorum manus non pervenit.

De Cæſarii ætate non una eſt Scriptorum ſententia . Nam Baronius anno 453. eius res geſtas in quinto Annalium tomo enarraverat ; at accepto poſtea ab Arelatenſi Eccleſia epiſtolarum codice vetuſtiſſimo , ac Cæſarium VI. ſæculo floruiſſe comperiens , mortuumque ad annum 544. priorem ſententiam retractavit in appendice ad tomum 10. Suarius ex Theologo hiſtoricum agens Prolegom. 6. cap. 5. plurima de Synodo Arauſicana , de Proſpero , de Leone Magno comminiſcens , Baronii palinodiam non admittit . Torellus noſter utramque Baronii ſententiam amplexus , ſupra centeſimum annum vixiſſe Cæſarium ſcribit anno 544. num. 24. Sed res extra dubium ponitur , ſi Meſſiani commentaria apud Surium ad diem 27. Auguſti legantur . Nam ille , qui Cæſarii notarius fuit , hæc literis mandavit cap. 22. *Cum ergo eum ſemianimem redderet conſpectibus noſtris infirmitas , & inter hæc ſeptuageſimum tertium gereret totius vitæ tramitis annum , e quibus quadrageſimum in Pontificatu verteret circulus gyrum , & animadverteret per ſpiritum imminere ſibi tranſitus diem* &c. Quare cum ſeptuaginta tres annos Cæſarius vixerit , quorum XL. in Epiſcopatu exegit , cum eius natalitium diem nulla Scriptorum monumenta prodiderint , videndum eſt quo anno deceſſit : inde enim retrocedentes , primum & dignitatis & vitæ annum deducemus . Eſt epiſtola Vigilii Papæ , quam ad Cæſarium de pœnitentia inceſtuoſo iniungenda ſcribit ; itemque altera eiusdem Vigilii ad Auxanium data , in qua narrat ſe intellexiſſe a Terentio & Iohanne Arelate ad ſe delegatis , eumdem electum illius urbis Epiſcopum . Literæ iſtæ ad Auxanium a Baronio leguntur ſcriptæ XV. Kal. Novemb. poſt Conſ. III. Baſilii ; nempe anno 544. At Bollandus , Uſſerius , & Sirmondus , ex codicibus vetuſtioribus legunt : *iterum poſt Conſulatum Baſilii* ; nempe anno 543. Bollandus ad diem

12.

12. Ianuarii in vita S. Cæſarii, putat Cæſarium eo anno non deceſſiſſe, ſed anno 542. *Neque enim*, inquit, *intra breve illud tempus Auxanius potuiſſet conſecrari in Epiſcopum, & pallium impetrare a Vigilio*. Sed cur iſta commode fieri non potuerint ſpatio 52. dierum, a die 27. Auguſti, qua Cæſarius obiit, uſque ad 18. Octobris, qua die literæ Vigilii ſcriptæ ſunt, non ſatis video. Sane ſi menſes 14. interlabantur, vel Auxanius negligens fuiſſet in nuntiis de ſibi noviter delata dignitate mittendis, vel lentus fuiſſet Pontifex ſeram adeo reſponſionem dando. Et quidem cum Auxanius eſſet Metropolita, iuxta eccleſiaſtica ſtatuta, ſtatim poſt electionem ad Vigilium, ad cuius Patriarchicam diœceſim pertinebat, de ſibi delata dignitate literas eumdem miſiſſe non dubito. Quod tamen addit Bollandus de pallii impetratione, falſum eſt: nam Vigilius re prius cum Iuſtiniano Imperatore communicata, pallii uſum anno 544. conceſſit Auxanio; ut ex epiſtola ad eumdem data XII. Kal. Iunias habetur: in qua ſcribit etiam ſanctum Cæſarium a Symmacho pallium obtinuiſſe. Itaque Cæſarius mortuus eſt anno 543. die 27. Auguſti. Quare fit Epiſcopus anno 503. naſcitur vero anno 470. Neſcio undenam Uſſerius divinari potuerit, natum Cæſarium ſub initium anni 471. & ſub exitum 503. factum illum Epiſcopum: nam ut nihil dicam de initio anni 471. S. Eonius Cæſarii deceſſor obiit die 3. Auguſti, ut ex Martyrologio Sauſſaii colligitur; neque quatuor menſes ſedes vacavit. Etenim Eonius non multum ante mortem Arelatenſem populum ad Cæſarium ibi ſubſtituendum hortatus fuerat, ac populus communi conſenſu Eonii ſententiam approbarat; teſte laudato Cypriano cap. 5.

Ex his nonnulla in Baronio corrigenda ſunt. Ille epiſtolam Symmachi ad Cæſarium datam VIII. Idus Ianuarii Probo V. C. Coſ. non recte retulit ad annum 502. quo cum Avieno iuniore Probus Conſulatum geſſit; ſed protrahenda eſt ad annum 513. quo Probus & Clementianus Conſules fuere ex Chronico Caſſiodori & Marcellini; præſertim cum memoratæ epiſtolæ alteram Baronius ſubnectat, in qua delati Cæſario pallii mentio fit; quod poſt illum annum 502. accidit, cum Cæſarius Romam profectus eſt, Theodorico Rege Ravennæ prius placato; ut fuſius Cyprianus narrat. Recitat idem vir inſignis ex codice Arelate ad ſe tranſmiſſo epiſtolam Felicis Papæ ad Cæſa-

ſarium, datam tertio Nonas Februarias poſt Conſulatum Manlii Severini Boetii: eſt annus 488. Ego vero loco Cæſarii Eonium reſtituendum putabam; at poſtea vidi diligentiſſimum Sirmondum in vetuſtiſſimo codice apud Arelatem invento legere: *Poſt conſulatum Fl. Mavortii*, anno 528. Ruſus literæ Gelaſii & Symmachi ad Eonium nullum errorem continent; neque cum Baronio loco Eonii ponendus eſt Cæſarius. Etenim Eonius uſque ad annum 503. Arelatenſem Eccleſiam rexit, ad quem poſtremæ literæ ab Apoſtolica Sede datæ leguntur: *Iterum poſt conſul. Paulini*; nempe anno 500. Eodem pacto corrigendus eſt Binius, qui nulla fere diligentiori cura adhibita, Cardinalis Baronii Annales ſuis in Concilia notis inſeruit.

Baronius ideo antiquiorem Cæſarium fecit, quod illum in Gennadii catalogo recenſitum legerat cap. 86. his verbis: *Cæſarius Arelatenſis urbis Epiſcopus, vir ſanctitate & virtute celeber; ſcripſit egregia & grata valde & Monachis neceſſaria opuſcula* &c. *floruit hic eo tempore quo & Fauſtus: Anaſtaſio Rempublicam gubernante*. At Gennadius tempore Gelaſii Papæ librum de Illuſtribus Scriptoribus compoſuit. Cum vero Suffridus inſertum Gennadio illud caput de Cæſario dixiſſet, Baronius id ullo abſque fundamento fingi dicit. Verum Cæſarium eſſe Gennadii libro infartum, vel inde colligere poterat Baronius, quod Gennadius Proſperum acriter reprehendit, qui Caſſiani libellum de gratia impugnaverat. Cur igitur non modo pepercisset Cæſario, Fauſtum eiuſdem ſcholæ Doctorem confutanti; verum & illius volumen contra Fauſti *opus*, ut ille ait, *egregium de gratia Dei*, a Sede Apoſtolica latius promulgatum, ac divinarum Scripturarum & ſanctorum Patrum iudiciis munitum aſſeveraſſet? Gennadius, ut Auctor eſt idem Baronius ad annum 490. librum de Scriptoribus Illuſtribus edidit anno 493. Quare ergo non dixit de Cæſario, uti de ceteris facit, *vivit adhuc*, vel, *vivere adhuc dicitur* &c. ſed ait: *Floruit hic eo tempore quo & Fauſtus: Anaſtaſio Rempublicam gubernante*? Ex quo modo loquendi videntur diſerte illa eſſe ſcripta poſt annum 518. quo mortuus eſt Anaſtaſius Imperator. Immo qui ea ſcripſit, parum Cæſarianæ chronologiæ peritus fuit: nam tradit floruiſſe eo tempore quo & Fauſtus, Anaſtaſio Imperatore; quod prorſus falſum eſt. Siquidem Fauſtus anno 462. Reienſium Epiſcopus Romanam legationem obivit; at Cæſarius

poſt

poſt octennium natus eſt. Qua igitur ratione ſimul floruere, ſi illo in ore famæ verſante, iſte necdum vitali aura fruebatur? Quando vero Cæſarius viceſimum tertium ætatis annum attigerat, Fauſtus deceſſerat. Neque hic dicendus eſt floruiſſe ſub Anaſtaſio, ſed ſub Leone & Zenone; cum dubium ſit an attigerit primum Anaſtaſii annum; nempe 491. Præterea Cæſarius non ſolum prima iuventa floruit ſub Anaſtaſio, ſed ſub Iuſtino, & tandem ſub Iuſtiniano, cuius imperii anno XVII. deceſſit. Hinc in editione librorum Sancti Hieronymi, quibus Gennadii liber inſertus fuit, nulla de Cæſario mentio fit. Quare additus videtur a pio quidem ſed parum erudito homine; quaſi voluerit Cæſarium Fauſto, veluti veneno antidotum, de proximo opponere.

CAPUT XXIII.

Felix IV. Arauſicana Synodus, & Bonifacius II. Semipelagianos damnant. Annus Synodi & utriuſque Pontificis certus ſtatuitur.

CÆſarius animadvertens, Semipelagianorum factionem in Gallis potentiorem eſſe quam ut ſuis ac Collegarum viribus ſuperari poſſet, Felicis IV. auxilium imploravit, quo hoſtes de ſuperiori loco percuteret: iiſque deiectis, Auguſtiniana æque ac Catholica doctrina in nobiliſſima provincia ſarta tectaque ſervaretur. Felix roganti ſuppetias tulit; neque illi diu conſultandum fuit, undenam in Gallias auxilia ſubmitterentur. Etenim deceſſorum veſtigiis inhærens, ex eccleſiaſticis ſcriniis aureas S. Auguſtini ſententias de divina gratia & libero arbitrio ſelectas, ad Cæſarium magno cum Auguſtiniani nominis incremento tranſmiſit. Celeberrimus tunc in urbe Arauſicana conventus agebatur in dedicatione Baſilicæ a Liberio V. C. Expræfecto Prætorio extructæ. Erat hic Cæſario amiciſſimus, a quo, cum lethali vulnere percuſſus fuiſſet, ſanitati reſtitutus fuit; ex Meſſiano lib. 2. de vita Cæſarii cap. 5. Arauſicam non modo ſacri Antiſtites, ſed & nobiliſſimi quique confluxerant. Quare Cæſarius opportunam occaſionem nactus, coacto ſapientiſſimorum Patrum ac virorum illuſtrium Senatu, ſententias ab Sede Apoſtolica ad ſe tranſmiſſas protulit. Id enim ex præfatione Synodi colligitur, ubi hæc recitantur: *Pervenit ad nos, eſſe ali-*

quos

Digitized by Google

quos qui de gratia & libero arbitrio minus caute & non ſecundum fidei Catholicæ regulam ſentire velint. Unde id nobis ſecundum auctoritatem & admonitionem Sedis Apoſtolicæ iuſtum & rationabile viſum eſt, ut pauca capitula ab Apoſtolica nobis Sede tranſmiſſa, quæ ab antiquis Patribus de certis ſcripturarum voluminibus in hac præcipue cauſa collecta ſunt, ad docendos eos qui aliter ac oportet ſentiunt, ab omnibus obſervanda proferre, & manibus noſtris ſubſcribere deberemus. Quibus lectis, qui hucuſque non ſicut oportebat de gratia & libero arbitrio credidit, ad ea quæ fidei Catholicæ conveniunt animum ſuum inclinare non differat. Sequuntur viginti quinque canones, quibus Semipelagianorum ſententiæ, quæ eo uſque citra læſæ fidei crimen libere defenſæ fuerant, condemnatæ ſunt; ut abſque hæreſeos nota a quovis in poſterum propugnari non potuerint. Quæ plerique non animadvertentes, magnam ſanctis Patribus Hilario Arelatenſi, Vincentio Lerinenſi; & ut alii etiam volunt, Iohanni Chryſoſtomo, aliiſque e Græcia Doctoribus iniuriam irrogari conqueruntur, ſi Semipelagianorum ſententias aſſeruiſſe dicantur. Id enim fecere vel nondum mota, vel pendente lite; ſicuti neque quicquam detrimenti ſubiret S. Thomæ, S. Bonaventuræ, Ægidii, ac tot Patrum & Scholaſticorum gloria ac fama, ſi a Sede Apoſtolica B. Virginis conceptus ab originali noxa immunis decerneretur; cum magni illi viri oppoſitum defenderint, quando nihil ex de re certi Catholica fides ſtatuiſſet. Ceterum in hac Synodo Arauſicana II. Caſſiani & Fauſti ſententiæ damnatæ ſunt; cuius canones cum paſſim legi poſſint, haud hoc loco exſcribendos duxi. Initium fidei, ipſum etiam credulitatis affectum Dei donum eſſe decernitur canone V. Gratiam non dari petentibus, quærentibus, pulſantibus; ſed dari potius, ut velimus, & quæramus, & pulſemus, can. VI. Adiutorium Dei etiam ſanctis ſemper implorandum, quo poſſint in bono opere perdurare, can. X. unde perſeverantia Dei donum eſſe intelligatur. Omnia hoc canone XX. comprehenduntur: *Multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo; nulla vero facit homo bona, quæ non Deus præſtet ut faciat homo*. Quam Eccleſiæ Catholicæ definitionem Magnus Auguſtinus hiſce præformarat; lib. 2. ad Bonif. cap. 8. in fine: *Quapropter multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo; nulla vero facit homo, quæ non fa-*

facit Deus ut faciat homo. Quibus verbis totum divinæ gratiæ dandum, ideſt, & initium & progreſſum & perſeverantiam pronuntiavit; cum initium & perſeverantiam in bono opere Semipelagiani divinæ gratiæ concedere recuſarent: unde contra eosdem ad Proſperum & Hilarium libros olim S. Auguſtinus tranſmiſerat. Canone vero XXII. humani arbitrii adverſus divinam gratiam tumor eliditur: *Nemo habet de ſuo niſi mendacium & peccatum*: quod eſt S. Auguſtini theorema iiſdem verbis expreſſum apud Proſperum ſentent. 323.

Et quidem in hac Synodo ex Auguſtinianis ſententiis univerſos conflatos canones erudite oſtendit Binius in notis ad hoc Concilium. Quod vero in præfatione dicuntur collecti ab antiquis Patribus, inde eſt quod S. Auguſtini ſententias Bonifacius, Cæleſtinus, Leo, Gelaſius, Proſper, & plurimi alii quorum ſcripta periere, ſecuti ſunt: ut quæ unius Auguſtini voces fuerant, a reliquis Patribus qui ſucceſſere exceptæ, communem Eccleſiæ conſenſum fecerint. Cæſar Cardinalis Baronius vir ultra omnem laudem ſatiſque ſuo nomine clarus in appendice tomi 10. in addendis ad tomum 7 ait: *Recitant*, inquit de Patribus Arauſicanis, *capita in Gallias ab ipſo Romano Pontifice miſſa, profitentes ea cuncta haud recentem eſſe Eccleſiæ doctrinam, ſed antiquorum Patrum definitionem, eamdemque Apoſtolicæ Sedis auctoritate firmatam. Quæ Apoſtolica Sedes, ut ſuis locis ſuperius eſt declaratum, S. Auguſtini ſe profeſſa eſt de gratia & libero arbitrio probare ſententiam*. Legantur etiam quæ habet tomo 6. Anno 463. Iacobus Sirmondus tomo 1. Conciliorum Galliæ, in notis ad hanc Synodum Arauſicanam ſcribit: *Ceterum gravi ac diuturnæ contentioni, quæ ſanctiſſimos & doctiſſimos utrinque viros in Gallia centum & amplius annis exercuit, finem poſtea tandem attulit Synodus Arauſicana II. quæ totam de gratia & libero arbitrio controverſiam ex Auguſtini ſententia compoſuit*.

Quæ autem poſt canonem XXV. addita ſunt, haud arbitror a Felice IV. tranſmiſſa, ſed potius ab ipſis Arauſicanis Patribus adiuncta ad Semipelagianorum technas evertendas, ac Fauſti ſectatores penitus convincendos. Nam veluti quatuor alios canones ſubnectunt. In horum primo ſtatuunt fidem Abel, Noe, & aliorum veteris teſtamenti Patrum, non ex viribus naturæ erupiſſe, ſed Dei dono eiſdem attributam fuiſſe: cuius oppoſitum

ſitum docuerat Fauſtus lib. 2. cap. 6. & 7. Cum vero idem Fauſtus opponeret, aſſerere adverſarios, baptizatum non prædeſtinatum non eſſe vere ſanctificatum; atque homini omnem prorſus ſolicitudinem ſalutis auferre, dum gratiam & gloriam munera facerent otioſi; lib. 1. cap. 10. canone ſecundo Fauſti impoſturas reiicientes decernunt: omnibus in baptiſmo gratiam Dei donari, & omnes Deo auxiliante poſſe, ſi fideliter laborare voluerint, divina mandata adimplere. Ruſus, quia idem cum aſſeclis pronuntiaverat, defenſores Auguſtinianæ ſententiæ de Prædeſtinatione docere; Deum æque prædeſtinare hominem ad bonum ac ad malum: Patres non ſolum proteſtantur ſe non credere a Deo quempiam ad malum prædeſtinari, ſed ſi quis tam impie de Deo ſentire auſus fuerit, eumdem anathemate configunt. In poſtremo canone, quo omne Semipelagianis effugium præcluderent, tradunt nos non incipere bonum[1], Dei vero gratia adiuvari ut in bono proficiamus; ſed fidem quæ omne bonum præcedit, a Deo inſpirari, cuius miſericordiæ deputandam definiunt fidem Cornelii, Zachæi, & latronis in cruce: cuius oppoſitum docuerant duo Semipelagianæ ſcholæ magiſtri; Caſſianus collat. 13. cap. 10. & Fauſtus lib. 2. cap. 8.

[1] Quo anno hæc Synodus paracta fuerit, olim a Baronio erratum eſt, itidemque Bellarmino, Suario, Vaſquio, & aliis; qui tempore Leonis Papæ eum conventum coactum dixere, quia tempus Cæſarii Arelatenſis ignorabant. At ex ſubſcriptione eiuſdem res modo certa evaſit, ibi enim legimus: *Cæſarius in Chriſti nomine Epiſcopus conſtitutionem noſtram relegi, & ſubnotans ſubſcripſi V. Nonas Iulii Decio iuniore V. C. Conſule*. Hic Decius iunior Conſulatum geſſit anno 529. Baronius in appendice tomi 10. ad tom. 6. ait erraſſe ſe, Panvinii faſtos ſecutum, pro arbitrio mutantis vel addentis nomina Conſulum. At cur in Panvinium culpa devolvitur, qui Conſules ſuis nominibus & agnominibus expreſſit? Sane in commentariis faſtorum lib. 3. ad annum 529. ait: *Anno Chriſti DXXIX. Decius ſine collega Conſul in Occidente fuit*. Inde vero Baronius atque alii huius Arauſicani & aliorum Conciliorum quibus Cæſarius præfuit, tempus ex Cypriano Cæſarii diſcipulo in libro de vita eiuſdem c. 30. deducere poterant, ubi ait: *Quorum intentionibus vir Dei Cæſarius dedit veram & evidentem ex traditio-*

ne

Digitized by Google

ræ Apoſtolica rationem. *Nam beatæ memoriæ Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa eadem colluctatione comperta, calcata intentione iurgantium, proſecutionem S. Cæſarii Apoſtolica auctoritate firmavit*. Itaque diſcipulus ille Cæſarii, qui ſcripſit poſt annum 531. quo mortuus eſt Bonifacius II. Papa, teſtatur geſta Synodalia Cæſarii fuiſſe ab eodem Bonifacio approbata, qui Pontificatum iniit, ut putant, anno 530. Quare etiamſi literæ Pontificum ad Cæſarium id non demonſtrarent, Baronius qui ex Cypriano omnia fere excerpta ſuis Annalibus inſeruit anno 453. pag. 191. adnotare etiam poterat vixiſſe Cæſarium ſub Bonifacio II. Illud vero maxime diſplicet, quod ibidem Baronius ſcripſit; nempe pœnitere ſe Panvinii faſtos *ſecutum fuiſſe*. Etenim huius celeberrimi Scriptoris faſti adeo exacte deſcripti ſunt, ut iure ac merito a Lipſio dictus fuerit *Pater Faſtorum*. Ceterum Baronius in tribus prioribus tomis Annalium frequenter Panvinii faſtos relinquit, ac longe diverſa paria Conſulum ſtatuit; in quibus tamen ſemel tantum iure meum Panvinium corrigit; nempe ad annum noſtræ Chriſtianæ epochæ 277. quo anno ſtatuit Conſules ordinarios Probum & Paulinum, quos Panvinius Conſules ſuffectos exiſtimavit. Sed ipſe quoque Baronius labitur, dum ſcribit, eo anno Probum nondum Imperatorem fuiſſe. Eſt inſigne reſcriptum eiuſdem Probi Imperatoris lib. 8. Cod. Iuſtin. *L*. 2. *de revoc. donat.* ad Felicem: *Dat. III. Non. Maii Sirmii Probo Aug. & Paulino Coſſ.* Præterea S. Leo ſer. 12. Pentec. ait, hæreſim Manetis innotuiſſe *Probo Imperatore Paulinoque conſulibus*. Euſebius etiam in Chronico ſcribit: *Secundo anno Probi, iuxta Antiochenos* 325. *iuxta Tyrios* 402. &c. *inſana Manichæorum hæreſis in commune humani generis malum exorta*. Epocha Antiochena 48. annis Chriſtianam anticipat. Igitur his detractis, annus ſecundus Probi eſt 277. Item epocha Tyriorum eſt ante noſtram vulgarem annis 125. nam act. 10. Synodi Calchedonenſis initio libelli Ibæ Edeſſeni annus poſt Conſulatum Fl. Zenonis & Poſthumiani; nempe 449. dicitur apud Tyrios 574. Quare detractis annis 125. ab epocha Tyriorum ab Euſebio recitata, regrediemur ad annum 277. Erravit autem reformator chronologiæ Ricciolius, dum anno eodem 277. ponit Conſules *Probum Imp. & M. Furium Lupum*. Probus enim anno inſequenti Collegam eumdem Lupum habuit ex omnibus faſtis, & laudatur reſcriptum Probi Imperato-

 ris

ris lib. 2. eiuſdem Cod. tit. 17. ad Octavium: *Dat. IV. Kal. Iulias Probo A. & Lupo Coſſ.* Exactam faſtorum noſtri Panvinii defenſionem concinnavi, quam alia occaſione publicabo. Voſſius lib. 1. cit. cap. 53. ſcribit, etiam anno 509. Decium Importunum Conſulem fuiſſe. Unde igitur, inquit, non huius tempore Arauſicanam Synodum celebratam novimus? Nos quidem, ut cetera ſileamus, ex Eucherii Epiſcopi Lugdunenſis ſubſcriptione id comperimus. Nam Viventiolus Eucherii deceſſor ſubſcripſit Synodum Epaunenſem, quæ Agapito Conſule anno 517. celebrata fuit. Quare cum Eucherius Viventioli ſucceſſor interfuerit Synodo Arauſicanæ, iſta haud celebrari potuit Conſule Importuno Decio, anno 409. Huic vero Concilio ſubſcripti leguntur plures viri nobiles, quorum primus eſt Liberius Præf. Præt. qui ſacrum dedicationis templi celebrabat: de quo viro plura Baronius in appendice citata; & Voſſius lib. 1. de Hæreſi Pelag. cap. 54. Sed omne dubium de tempore huius Synodi tandem ſuſtulit epiſtola Bonifacii II. ad Cæſarium; de qua ſtatim dicemus.

Quæri ſolet, fuerit ne hæc Synodus ab Apoſtolica Sede ſpecialiter approbata? Negant Suarius, aliique. At in codicibus MSS. Foſſatenſi & Laudunenſi, Synodo huic præponebatur epiſtola Bonifacii II. ad Cæſarium cum hac adnotatione: *In hoc codice continetur Synodus Arauſicana, quam per auctoritatem S. Papa Bonifacius confirmavit* &c. Edita eſt Bonifacii epiſtola ad Cæſarium a Sirmondo; & poſtea ab Holſtenio ex emendatiori codice Vaticano, in qua Pontifex hæc ſcribit. *Quapropter affectu congruo ſalutantes, ſupraſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam Catholicis Patrum regulis approbamus*. En aperta ſententia Apoſtolicæ Sedis Arauſicana decreta confirmata. Datæ ſunt literæ Bonifacii exacto ſexto menſe a peracta Synodo; ut mox explicabimus.

Verum neque huius Synodi auctoritas Semipelagianorum audaciam infringere poterat, nonnullis Epiſcopis damnatæ ſententiæ adſtipulantibus. Etenim cum omnes virtutum actus divino muneri acceptos ferrent, ſolam fidem ex humani arbitrii viribus proſilire contendebant. Quare Cæſarius Valentiam Synodum poſtea indixit, ut frequentioribus ſuffragiis Auguſtiniana doctrina approbaretur. Nam ſtatuta in Arauſicano conventu minori forte apud nonnullos auctoritate gaudebant, quod inter

tem-

Digitized by Google

templi conſecrationem, quaſi aliud agentes, Synodum illi Epiſcopi habuiſſe dicebantur. At Cæſarius adverſa valetudine præpeditus adeſſe non potuit; eius tamen vices pro divinæ gratiæ defenſione ſuſtinuit Cyprianus Epiſcopus Tolonenſis: cuius quidem Synodi acta periere. Auctor eſt Cyprianus Sanctum Cæſarium in Galliis male apud plures audiviſſe, quod eorum iudicio ſiniſtras de Divina Gratia opiniones ac pravas ſententias teneret. Et quidem forte Arauſicanis decretis per vicinam Galliam publicatis, nonnullis plus iuſto gratiæ vires extuliſſe videbatur. Quare quo falſo de ſuamet fide diffamatam opinionem elideret, Valentiæ Synodum cogendam iuſſit: eius enim erat eos conventus in Gallicanis provinciis indicere; ex epiſtola Ruricii Lemovicenſis Epiſcopi ad eumdem Cæſarium lib. 2. epiſt. 32. Libeat eiusdem Cypriani verbis omnia hæc intelligere. *Multi quidem æmuli ſurrexerunt, qui eius reſiſterent doctrinæ de gratia. Sed o felicitas æmulanda! Etenim ſuſurris & mala interpretatione quorumdam oboritur in Galliarum partibus contra prædicationem Dei hominis fruſtra ſiniſtra ſuſpicio. Ob hoc Antiſtites Chriſti ultra Iſaram conſiſtentes, charitatis amore collecti in Valentina civitate conveniunt, ubi etiam beatus Cæſarius infirmitatis ſolitæ cauſa, ſicut diſpoſuerat, properare non potuit. Miſit tamen præſtantiſſimos viros de Epiſcopis cum presbyteris & diaconis; inter quos etiam Cyprianus Tolonenſis Epiſcopus Antiſtes magnus & clarus enituit, omnia quæ dicebat, de Divinis utique Scripturis firmans, & de antiquiſſimis Patrum inſtitutionibus probans, nihil per ſe in divinis profectibus quemquam arripere poſſe, niſi fuerit primitus Dei gratia præveniente vocatus* &c. *Quorum intentionibus vir Dei Cæſarius dedit veram & evidentem ex traditione Apoſtolica rationem. Nam beatæ memoriæ Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa eadem colluctatione comperta, calcata intentione iurgantium, proſecutionem Sancti Cæſarii Apoſtolica auctoritate firmavit.*

Cæſarius cum Epiſcopos illos adhuc ea in opinione de fidei initio ex viribus naturæ obſtinatius perſiſtere animadverteret, per Armenium Abbatem omnium a ſe geſtorum illa in cauſa Felicem IV. certiorem fieri curavit; ad quod etiam apud Pontificem promovendum Bonifacii operam deprecatus eſt, quo cum veterem amicitiam colebat. Verum Felix Pontifex deceſſit IV. Idus Octobris, cui ſuffectus fuit ipſe Cæſarii amicus Bonifacius;

cius; qui acceptis ab Armenio literis VIII. Kal. Februarias reſpondit. Ex his literis colligitur nonnullorum Epiſcoporum ſententiam fuiſſe, fidem eſſe ex nobis: *Indicas enim*, ait, *quod aliqui Epiſcopi Galliarum, cum cetera iam bona ex Dei acquieverint gratia provenire, fidem tantum qua in Chriſtum credimus, naturæ eſſe velint non gratiæ, & hominibus ex Adam, quod dici nefas eſt, in libero arbitrio remanſiſſe, non etiam nunc in ſingulis miſericordiæ divinæ largitate conferri; poſtulans ut pro ambiguitate tollenda, confeſſionem veſtram, qua vos e diverſo fidem rectam in Chriſto totiuſque bonæ voluntatis initium, iuxta Catholicam veritatem per prævenientem Dei gratiam ſingulorum definitis ſenſibus inſpirari, auctoritate Sedis Apoſtolicæ firmaremus*. Poſtea Pontifex Cæſarii ſententiam, ex S. Auguſtini præſertim, & Romanorum Pontificum teſtimonio comprobari aſſeverans, addit: *Atque ideo cum de hac re multi Patres, & præ ceteris beatæ recordationis Auguſtinus Epiſcopus, ſed & maiores noſtri Apoſtolicæ Sedis Antiſtites, ita ratione probentur diſſeruiſſe latiſſima, ut nulli ulterius deberet eſſe ambiguum, fidem quoque nobis ipſam venire de gratia*. Ruſus Synodi a Cæſario peractæ mentionem faciens, eius ſanctiones iuxta fidem Catholicam latas adſeverans, addit: *Quod etiam fraternitatem tuam, habita collatione cum quibusdam ſacerdotibus Galliarum, iuxta fidem gaudemus ſenſiſſe Catholicam; in his ſcilicet in quibus uno, ſicut indicaſti, conſenſu definierant, fidem qua in Chriſto credimus, gratia divinitatis præveniente conferri; adiicientes etiam nihil eſſe prorſus ſecundum Deum boni, quod ſine Dei quis gratia aut velle aut incipere aut operari aut perficere poſſit, dicente ipſo Salvatore noſtro*: Sine me nihil poteſtis facere &c. *Quapropter affectu congruo ſalutantes, ſuprascriptam confeſſionem veſtram conſentaneam Catholicis Patrum regulis approbamus*. Epiſcopi Io. 15. etiam cuiusdam epiſtolam Semipelagianis erroribus refertam Cæſarius ad Pontificem tranſmiſerat, qui illius correctionem ab induſtria Cæſarii divino aſpirante Numine ſperare ſe dicit. Hæ literæ Bonifacii in antiquis codicibus dicuntur datæ VIII. Kal. Februarias, Lampadio & Oreſte Coſſ. anno ſcilicet 530. & hoc pacto editæ ſunt Romæ anno 1652. in fine Opuſculorum S. Auguſtini de Gratia. At Sirmondus Baronii chronologiam ſecutus, legendum putat P. C. Lampadii & Oreſtis; qui eſt annus 531.

Car-

Cardinalis Baronius Anaſtaſium imitatus, Bonifacii initia ſtatuit Lampadio & Oreſte Coſſ. menſe Octobri, finem vero die 17. Octobris P. C. Lampadii & Oreſtis; anno ſcilicet 531. Sed utrobique eumdem erraſſe certum eſt. Etenim celebrata anno 529. V. Nonas Iulias Synodo II. Arauſicana, Cæſarius eiusdem confirmationem petiit a Felice Papa, miſſo Romam Armeno presbytero & Abbate; rogans Bonifacium, quem amiciſſimum habebat, ut a Pontifice confirmationem impetraret. Ceterum prius quam diſcederet Armenius, moritur Felix, eligiturque Bonifacius: licet nonnulli pro Dioſcoro ſchiſma conflaſſent; qui tamen intra paucos dies moriens, alteri citra controverſiam Pontificatum reliquit. Do initium epiſtolæ Bonifacii ad Cæſarium: *Per filium noſtrum Armenium presbyterum & Abbatem literas tuæ fraternitatis accepimus, quas ad nos, ut apparet, inſcius adhuc ſacerdotii mihi commiſſi* (ita enim ex vetuſtiſſimo codice Vaticano legit Holſtenius in notis ad Synodum Bonifacii II.) *ſub ea qua in Deo tenemur, charitate direxeras, quibus credideras poſtulandum, ut id quod a beatæ recordationis deceſſore noſtro Papa Felice pro Catholicæ fidei popoſceras firmitate, meo explicaretur inſtantia. Sed quia id voluntas ſuperna diſpoſuit, ut quod per nos ab illo ſperaveras, a nobis potius impetrares* &c. Et ſubſcribitur epiſtola: *Data VIII. Kalend. Februarias, Lampadio & Oreſte VV. CC. Coſſ.* Ibique mentio habetur Synodi a Cæſario celebratæ. Quis vero exiſtimet Cæſarium poſt annum ſcripſiſſe ad Sedem Apoſtolicam, ſe Synodum apud Arauſicam coegiſſe? Quare anno eodem 529. celebrati abs ſe Concilii Felicem Papam certiorem reddidiſſe dicendus eſt; dum vero Armenius literas Romam delaturus eſſet, mortuo Felice eodem anno 529. ſucceſſit Bonifacius, qui anno ſequenti die 25. Ianuarii reſpondit Cæſario. Certe ſubſcriptiones epiſtolarum Felicis, quæ ponuntur datæ Conſulibus Lampadio & Oreſte, ex hac Bonifacii ſubſcriptione corrigendæ ſunt; præſertim cum alteram datam ad Sabinam XII. Kal. Novembris, ipſe etiam Baronius eadem ſpongia emendandam dicat. Sed neque finis Pontificatus Bonifacii recte ſtatuitur a Baronio ac ceteris communiter cum Anaſtaſio, die 17. Octobris P. C. Lampadii. Nam apertæ falſitatis convincuntur ex actis Synodi Romanæ a Bonifacio eodem celebratæ, & a Luca Holſtenio editæ; ubi ſeſſio prima ita incipit: *Poſt Conſulatum Lampadii & Oreſtis VV. CC. ſub*

die

die VII. Iduum Decembrium, in conſiſtorio B. Andreæ Apoſtoli, præſidente venerabili viro Papa Bonifacio &c. Ex quibus vixiſſe Bonifacium uſque ad Decembrem anni 531. evidenter demonſtratur. Extat in Eccleſia S. Petri ad vincula Romæ hæc inſcriptio.

SALBO PAPA N. IOHANNE COGNOMENTO
MERCURIO EX SCE ECCL. ROM. PRESBYTERIS
ORDINATO EX TIT. SCI. CLEMENTIS AD GLORIAM
PONTIFICALEM PROMOTO BEATO PETRO
AP. PATRONO SUO A VINCULIS EIUS SEVERUS
PB. OFRT. ET IT. PC. LAMPADI ET ORESTIS
VV. CC. URBICULUS CEDRINUS.

Infert Baronius ad annum 531. *Ex his igitur quam perſpicue vides ſedere cœpiſſe hoc anno 531. poſt Bonifacii obitum, Iohannem cognomento Mercurium.* Verum inde tantum colligitur anno 532. Iohannem Papam fuiſſe, non vero anno ſuperiori eumdem Pontificatum iniiſſe. Ponitur enim in inſcriptione: *Iterum poſt Conſulatum Lampadii & Oreſtis*; quo caractere non indicatur annus 531. ſed inſequens 532. Vir diligentiſſimus Panvinius ſcribit 22. Ianuarii anno 532. Iohannem Papam electum: & ſane ante dies 44. ſedebat Bonifacius ex ſeſſione ſecunda laudatæ Synodi celebrata: *Poſt Conſulatum Lampadii, & Oreſtis VV. CC. ſub die V. Iduum Decembrium.* Certe rideo legens ſcholiaſtem Ciacconii, qui in margine argutulus notat veteres uſos ea nota IT. nempe ITERUM; hoc eſt, inquit, *anno* 532. Inepte; cum hic annus ſit *poſt Conſulatum*; ſequens vero *iterum poſt Conſulatum* Lampadii.

Felix, eiuſque ſucceſſor Bonifacius, de Auguſtiniana ſchola optime meriti fuere. Ille enim ex unius Auguſtini libris ſententias deprompſit, quas tamquam fidei oracula fidelibus credendas propoſuit, unius Auguſtini ore in profligandis diuturnis de Divina Gratia litigiis uſus. Hic vero eadem dogmata approbavit, & ad aſſequendam perfectiorem divinæ gratiæ intelligentiam, *præ ceteris beatæ recordationis Auguſtinum Epiſcopum*, tamquam magiſtrum optimum propoſuit, laudavitque. Hinc factum eſt, ut horum duorum Pontificum ſanctionibus, Caſſiani, Fauſti, ac reliquorum eiuſdem doctrinæ hominum errores, tamquam hæreſes poſtea ab Orthodoxis omnibus rejecti fuerint,

ne-

neque amplius inter adiaphora numerari potuerint. Ita longiſſimo certamini, quod centum annos & quod excurrit, Gallias præſertim in partes diſtraxerat, Auguſtino cauſa adiudicata, ab utroque Pontifice finis tandem impoſitus fuit.

CAPUT XXIV.

Mors Fulgentii ac Cæſarii, & utriuſque comparatio.

ANnum 529. quem victis ac poſtremo prælio Semipelagianis profligatis, lætum Auguſtiniani in Gallia celebrabant, eiſdem mœſtum ac luctuoſum in Africa facit Baronius ob Fulgentii Ruſpenſis mortem; quam eo anno contigiſſe tradit ad annum 504. pag. 561. quod auctor vitæ eiuſdem ſcribit, mortuum Fulgentium ſub Hilderico Rege in pace Eccleſiæ Africanæ. Sed nuſquam, ni mei me oculi fallunt, hæc apud illum leguntur. Unde magis miror, virum amiciſſimum Aloyſium Torellum ad annum 504. num. 10. Scripſiſſe, id a Baronio egregie probatum. At Bollandus nihil in re dubia affirmare auſus, Fulgentium circa annum 529. obiiſſe dicit. Verum ex his quæ memoratus Scriptor capite ultimo tradit de conſecratione Feliciani, qui Fulgentio ſucceſſit, annum mortis eiuſdem colligi exiſtimo: *Nec hoc interim*, ſcribit ad Felicianum, *prætereundum ſilentio iudicavi, quod dum ei ſucceſſor idoneus quæreretur, diſcordantibus laicis & clericis, annum prope integrum prolixitas contentionis exegit, & illo die ſanctitas tua ſuper cathedram eius ſedit, quo ipſe defunctus eſt. Ornari quippe hoc privilegio meruit prima ſolemnitas eius depoſitionis, ut multo amplius venerabilis fieret per gaudia tuæ ordinationis*. Itaque Felicianus Fulgentii ſucceſſor conſecratus eſt Epiſcopus Kalendis Ianuariis, integro poſt deceſſoris obitum anno lapſo. Merito Chifſletius dixit ex his ſtatui certo poſſe annum, quo mortuus eſt noſter Ruſpenſis Antiſtes. Iuxta antiquos canones ac Latinæ Eccleſiæ ritum, Epiſcopi Dominica tantum die conſecrabantur: quod quia nonnulli apud Dianam par. 12. tract. de conſecr. Epiſc. Reſol. 61. rerum eccleſiaſticarum ignari negarunt, paucis ſtabiliendum eſt. Omitto Anacletum ſcribentem epiſt. 2. ordinandos eſſe Epiſcopos *Dominica die hora tertia*. Hæ ſiquidem epiſtolæ ab eruditis commentitiæ, ac recentiori manu exaratæ iudicantur. S. Leo epiſt. 87. ad Epiſcopos per Provinciam Viennenſem: *Nec ſibi*,

Digitized by Google

ſibi, inquit, *conſtare ſtatus ſui noverit firmitatem, qui non die ſabbati, veſpere quod luceſcit in primam ſabbati, vel ipſo dominico die fuerit ordinatus. Solum enim maiores noſtri Dominicæ diem honore dignum iudicavere; ut ſacerdotes qui ſumuntur, hoc die potiſſimum tribuantur*. Idem Leo in epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem, quæ recitatur in Synodo Bonifacii II. ab Holſtenio edita pag. 143. ſcribit: *Cognovimus ſane quod non potuimus ſilentio præterire, a quibuſdam fratribus ſolos Epiſcopos tantum diebus dominicis ordinari; Presbyteros vero & Diaconos, circa quos par conſecratio fieri debet, paſſim quolibet die dignitatem officii ſacerdotalis accipere*. Et hæc quidem Latinæ Eccleſiæ conſuetudo fuit. Fateor Græcos antiquitus aliis etiam extra Dominicam diebus in Epiſcopos conſecratos. Iohannes Chryſoſtomus ex Socrate lib. 6. cap. 2. initiatus fuit Antiſtes 26. Februarii, Honorio & Eutyciano Coſſ. nempe anno 398. die Veneris, Cyclo Solis XV. Lunæ XIX. lit. C. Neſtorius ex eodem Socrate lib. 7. cap. 29. inauguratus eſt ibidem Epiſcopus die 10. Aprilis, Felice & Tauro Coſſ. nempe die Martis anno 428. Cyclo Solis XVII. Lunæ XI. lit. A. G. Neque in Alexandrina Eccleſia ſolum dominica die Antiſtites conſecrabantur. Nam Theophilus obiit anno 412. die 15. Octobris ex Socrate lib. 7. cap. 7. qui ait: *Tertia poſt obitum Theophili die Cyrillus ordinatus eſt*. Deceſſit ergo Theophilus die Martis: nam Idibus Octobris fuit feria tertia Cyclo Solis I. Lunæ XIV. lit. G. F. quare eiusdem nepos Cyrillus die Veneris in Cathedra primum ſedit. Leo Magnus egit per literas cum Dioſcoro Alexandrino, ut die dominico tantum ſacerdotes conſecraret, hæc ſcribens: *Et ideo pie & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum ſacerdotum formam, per Eccleſias quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſervaveris; ut his qui conſecrandi ſunt, numquam benedictio niſi in die reſurrectionis dominicæ tribuatur, cui a veſpera ſabbati initium conſtat aſcribi*; epiſtola 79. vel 81. Ex cuius initio palam fit, in die conſecrationis Epiſcopi Alexandrinam Eccleſiam cum Romana non conveniſſe. At Africani Epiſcopi, cum eſſent intra Patriarchicam diœceſim Romani Pontificis, dominica tantum die conſecrabantur. Hinc Aurelius Epiſcopus Carthaginenſis in Synodo Africana, celebrata Attico & Cæſario Conſulibus nempe anno 397. in cod.

Afri-

Africano cap. 39. agens de numero Epiſcoporum qui ad Antiſtitis conſecrationem neceſſarii ſunt, minime probans duodecim requiri Epiſcopos, dixit: *Nam & in hac Eccleſia, ad quam dignata eſt ſanctitas veſtra humaniter convenire, crebro ac pene per diem dominicam ordinandos habemus. Numquid tam frequenter potero duodecim, vel decem, vel multo minus advocare Epiſcopos?* Huius autem conſuetudinis rationem tradit Albinus Flaccus de offic. tit. Sabbat. in lect. 12. *Epiſcopi*, inquit, *conſecratio, qui eſt Vicarius Apoſtolorum, immo & Chriſti, fit in die dominica, quia eodem die per donum Spiritus Sancti dignatus eſt illuſtrare corda Apoſtolorum.* Ex his habemus Felicianum ordinatum Epiſcopum Kalendis Ianuariis die dominica. At dies Dominica incidit in Kalendas Ianuarias anno 534. Cyclo Solis XI. Lunæ III. lit. A. Quare S. Fulgentius anno ſuperiori 533. die ſabbati ad ſuperos tranſiiſſe dicendus eſt, Gelimere Vandalorum Rege tyrannidem exercente. Natus eſt Fulgentius anno 468. Epiſcopatum ſuſcepit anno 508. ætatis 40. eaque in dignitate viginti quinque annis exactis, obiit cum quintum ſupra LX. annum ageret; ex Scriptore vitæ eiusdem cap. 30. Putat Chifletius hunc qui magiſtri geſta literis conſignavit, eſſe Ferrandum diaconum, virum ob inſignem eruditionem celeberrimum; addens anno 534. opus illud evulgaſſe. Sed levibus coniecturis in eam opinionem fertur, quibus tamen pluribus eruditis viris id ſuaſit. Quod vero res a Fulgentio geſtas idem anno 534. deſcripſerit, plane falſum eſt: Nam cap. 29. *ſanctæ memoriæ Bonifatium* Primatem Carthaginenſem nominat; qui ſane, dum illa ſcribebantur, fatis iam conceſſerat. Obiit vero Bonifacius anno 535. Beliſario Conſule; ut teſtatur Tunonenſis Epiſcopus, qui eo tempore vivebat in Africa.

Cæſarius diu poſt Fulgentium ſuperſtes fuit: quo annitente Semipelagianorum potentia, quæ maxima in Galliis fuerat, non modo infirmata, ſed penitus fracta concidit, omnibus Epiſcopis Auguſtino nomen dantibus. Quæ Cyprianus cap. 30. his narrat: *Nam beatæ mem. Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa eadem collactatione comperta, calcata intentione iurgantium, proſecutionem S. Cæſarii Apoſtolica auctoritate firmavit. Ita, donante Chriſto, paulatim Eccleſiarum Antiſtites receperunt quod optaverat diabolus repentina animoſitate ceſſare.* Cæſarius

uſque ad quadrageſimum tertium illius ſæculi annum. Arelatenſem cathedram periculoſis ſane temporibus rexit. Inſtante vero morte, novo inſuper teſtimonio ſuum erga Auguſtini perſonam ſtudium confirmavit. Dabo hoc ipſius Cæſarii diſcipuli verbis expreſſum cap. 22. de vita Ceſarii apud Surium ad 27. Auguſti: *Inter non modicos quos patiebatur dolores, ſciſcitatus eſt, quam proxime eſſet beatiſſimi Auguſtini depoſitionis dies; & cum imminere commemorationem eius didiciſſet: Confido, ait, in Domino quod meum tranſitum non longe diviſurus eſt ab ipſius Patris Auguſtini natali; quia, ut ipſi ſcitis, quantum dilexi eius catholiciſſimum ſenſum, tantum me, & ſi diſcrepantem meritis, minime tamen reor, diſtantia longiore depoſitionis meæ diem ab eius obitus tempore ſequeſtrari.* Voti compos obiit VI. Kal. Septembris pridie feſtum S. Auguſtini, qua die illius nomen Eccleſiæ faſtis inſertum eſt: eidemque inſignis hæc Patavina Eccleſia, cuius modo ſacra moderatur Eminentiſſimus S. R. E. Princeps Gregorius Barbadicus, literarum eruditione ac morum ſanctitate ſpectandus, ſolemni ritu, ſuſcepta a maioribus erga Cæſarium veneratione, precum officia quotannis perſolvit.

Hæc ſunt quæ de ſanctiſſimis ac doctiſſimis Præſulibus, Fulgentio & Cæſario, memoratu digna, adverſus Fauſtum ac poſtremos Pelagianæ hæreſis conatus, ex antiquorum ſcriptorum monumentis eruere potuimus; quorum ſi mutuam comparationem inſtituamus, Caſtorem dixeris ac Pollucem: adeo in omnibus fere ſimiles evaſere. Uterque nobili genere ortus liberalibus diſciplinis ſe erudiendum tradidit. Cæſarius quidem Pomerii Africani, ſummi ea tempeſtate in Gallia rhetoris ſcholam adiit; at nocturno quodam prodigio territus non frequentavit. Fulgentius Græcis literis apprime eruditus, dum Latinis etiam animum addicit, amiſſo patre, ſcholam imperio matris deſerere coactus, domeſtica negotia curanda ſuſcepit. Ambo iuvenes eremiticæ vitæ deſiderio exarſere, quo a turbis ſemoti, ſibi Deoque commodius vacarent. Cæſarius Lerinenſe Monaſterium, dæmone nequicquam magnis cum vocibus interpellante, petiit. Fulgentius vero Auguſtinianum Monachum induit, matre ſuſpiriis ac clamoribus omnia implente. Utrumque Monaſteriarcham cœnobia habuere, unaque cum ipſis omnium virtutum choros. Invitis ſacræ infulæ a po-

pu-

Digitized by Google

pulis impactæ ſunt, fruſtra ipſis renitentibus. Fulgentius enim fuga ſibi conſulens, incertis eremi latebris ſeſe abdidit; Cæſarius ſepulchri latibula petiit. Sed neuter fuga divinæ providentiæ conſilia potuit prævertere. Ambo ab Arianis Regibus, Romani imperii domitoribus in exilium deportati ſunt. Alaricus Gothorum Rex Cæſarium Arelate expulit; Traſamundus Vandalorum Rex Fulgentium in Sardiniam relegavit. Fulgentius ab exilio revocatus coram Vandalo Rege ſtetit: Cæſarius uti læſæ maieſtatis reus ad Theodoricum Gothum Ravennam uſque tractus eſt. Uterq. tamen de Arianis Regibus triumphavit. Hic benevolum vel ſolo aſpectu Principem ſibi fecit, & regiis etiam muneribus decoratus abſceſſit. Ille ſubtili adeo diſputatione Barbarum turbavit, ut Fulgentium iterato, ne victus videretur, in exilium deportandum iuſſerit. Unus amoris, alter timoris ab invitis pectoribus confeſſionem extorſit. Ambo ab Arianis in Fauſtum Reienſem pro Auguſtiniana doctrina ſarta tectaque ſervanda aciem deflexere. Duo tum temporis Auguſtinianæ ſcholæ magiſtri pro eadem ſtrenue collaborarunt. Unus ſeptem miſſis in Orientem libris, Fauſtum eiuſque ſectatores ibidem profligavit. Alter in Occidente pro Auguſtino cum eiuſdem Fauſti diſcipulis propius collato pede certavit, iiſdemque diverſis quidem locis, ſed eadem virtute vincentibus. Semipelagiani fractis viribus, atque in Oriente & Occidente ingenti clade proſtrati, toto Catholico orbe exacti ſunt. Uterque contra eoſdem Synodis præfuit; Cæſarius auctoritate, Fulgentius doctrina, ambo magiſterio. Horum ſane ſtrenuiſſimorum Auguſtiniani nominis propugnatorum imagines in ſecretiori larario S. Auguſtini doctrinæ cultoribus prope eiusdem magni Doctoris effigiem colendæ ſunt: utriuſque enim opera factum eſt, ut anno trigeſimo ſupra quingenteſimum extinctis quaquaverſum Pelagiani belli tumultibus, idem annus, qui ab Auguſtini obitu centeſimus numerabatur, ab Auguſtinianæ ſcholæ viris atque divinæ gratiæ defenſoribus in pace ageretur; ac ſæculari pompa more Maiorum D. Auguſtini ad ſuperos tranſitus celebraretur: anno a Pelagiana hæreſi primum in Africa publicata centeſimo decimo nono. Hoc ſane fuerat S. Proſperi ante centum annos vaticinium; nam cum plurimos in Gallia contra S. Auguſtini doctrinam inſurrexiſſe a Rufino accepiſſet, tale eidem reſponſum dedit: *Confide ergo in vir-*

Digitized by Google

virtute miſericordiæ Dei, quoniam hæc contradictio ſicut in aliis mundi partibus, ita & in his regionibus conquieſcet: ut prædicatio ſummi hoc tempore in Eccleſia viri etiam ab his a quibus ad præſens revellitur, adiuvetur. Etenim tota Gallia in Auguſtini partes tranſiit; & Ruricio Epiſcopo Lemovicenſi primum in eadem Gallia templum ſub S. Auguſtini nomine dedicante, eiusdem S. Doctoris ſanctitas ac doctrina, divina favente gratia, omnium adverſariorum calumniis diſſipatis, univerſos & cultores habuit & defenſores.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX

Rerum memorabilium, quæ in hoc Opere continentur.

A

ADonis Viennenſis ſententia improbata 393. quid de Maxentio ſentiat 471. ipſius error ac Uſſerii hallucinatio 472. quo tempore vixit *ibid.*

Adrumetum Metropolis Byzacii in Africa 206. eadem urbs dicta nova Juſtiniana 207. inſigne in ea Monachorum Cœnobium *ibid.* quantum a Carthagine diſtet 206.

Adrumetini (Monachi) in Africa de Gratia & libero arbitrio vitiligant 207. ex Auguſtini epiſtola graviora diſſidia inter eos emerſere *ibid.* ex prava Scriptorum intelligentia in errorem abeunt 209. qui fuerint ipſi Monachi, & quando eorum tumultus evenere 211.

Africæ Geographia prophana & ſacra 315. quot Africanæ Provinciæ, & a quibus regerentur *ibid.* quo anno in eam Vandali irruperint 228. ab eiſdem devaſtatur 308. apud eos non eadem Civilis & Eccleſiaſtica Metropolis 316. quot Epiſcopatus in eadem regione 317. quomodo Provinciæ Primatem appellabant 320.

Africanæ Eccleſiæ conſuetudo circa appellationes 150. de hac re Epiſcoporum prætentio *ibid.* ad Cæleſtinum ſcribunt *ibid.* nunquam in cauſis Fidei appellationem ad Romanam Sedem vetitam voluerunt 151. quantum in Fidei cauſis Romanæ Sedi detulerint *ibid.*

Agricola Præfectus Prætorio Galliarum 129.

Agaunenſes (Monachi) S. Auguſt. regulam obſervabant 258.

Alaricus in Italiam irrupit, & quo anno 17. eandem populatur 35.

Alcimus Avitus Antiſtes Viennenſis 393. ſcribit contra Fauſtum Reiorum Epiſcopum 445.

Aloyſius Torellus laudatur 211. ejuſdem ſententia de Adrumetinorum inſtituto *ibid.* quid circa Auguſtinianam regulam in Galliis ſentiat 258.

Alypius Tagaſtenſis honorifice loquitur de auctoritate Pontificia 152. ejus ſententia in controverſia de appellationibus Africanis *ibid.* Romanæ Sedis decreta cuicunque conſuetudini anteponenda eſſe cenſuit 153. accipit literas gratulatorias a Hieronymo ob damnatos Pelagianos 172. Ravennam ad Honorium contra eoſdem proficiſcitur 195. agit cum Valerio Comite *ibid.* Romæ honorifice a Bonifacio Papa excipitur *ibid.* defert in Africam ſcripta Juliani, & duas epiſtolas Pelagianorum 196 in Italiam iterum veniens defert libros Auguſtini, quibus Pelagianorum objectis reſpondit 198. ejuſdem iter a Juliano conviciis infamatur 199. ſcribit plures epiſtolas contra Pelagianos 337 tertio in Italiam venit 228. Novos Juliani libros ex Italia ad Auguſtinum mittit *ibid.* num fuerit primas Numidiæ 314. pluribus Synodis interfuit 350. Hipponem ſe recipit Monachum induens 334. ejus vita ad baptiſmum uſque ab Auguſtino deſcripta 337. quantum ab eodem dilectus *ibid.* ejus vita, geſta, labores deſcribuntur 334. & *ſeqq.* quo anno mortuus incertum *ibid.* ejus memoria in faſtis Eccleſiæ celebratur 337.

Anaſtaſius Papa Origenem damnat 17. quo anno 22. Rufini interpretationem operum Origenis deteſtatur 17. num illum damnaverit 22. ad Jo Hieroſolymitanum ſcribit & quo anno *ibid.* plurimas epiſtolas dedit adverſus Rufinum & quando 17. & *ſeqq.* Mors ejus 23.

Annianus Diaconus Pelagianus quinam fuerit 173. aliorum opiniones de eo-

dem

Digitized by Google

dem rejiciuntur *ibid.* Pelagio favet, ejuſque lateri adhæret *ibid.* Hieronymo ad Creſiphontem epiſt. impugnat 174. S. Jo. Chryſoſtomi homilias ſeptem de S. Pauli laudib. interpretatur 135. ejus epiſtola ad Evangelum Presbyterum Pelagianum *ibid.* Catholicos Traducianos vocat *ibid.* interpretatur homilias Chryſoſtomi in Matthæum juſſu Orontii Epiſcopi Pelagiani 176. in Auguſtinum invehitur *ibid.* aliorum judicia de eodem refelluntur 177.
Aquilejenſis diœceſis Pelagiano errore fuit infecta 388.
Arnobius junior Prædeſtinatianæ hæreſeos meminit 427. quo anno vixerit *ibid.*
Arzugitana regio in Africa 148. pro Tripolitana Provincia quandoque ſumitur 318. ſub cujus cura erat *ibid.* ejus Epiſcopi intra eandem Provinciam recenſebantur *ibid.* qui Africæ populi dicti ſint Arzugitani *ibid.* ad meridiem propius accedebant 149. a Tripolitanis diſtincti *ibid.* & 317.
S. Athanaſius quo tempore deceſſerit 12. Deceſſor ejus Alexander, eiuſdemque obitus 11.
Antonii Epiſcopi ordinatio ſub Sylvano 332. num primas *ibid.* Synodo Provinciali Milevitanæ interfuit *ibid.*
Apiarius presbyter appellationem ad Zoſimum interponit 149. quibus criminibus accuſatus 152. in exilium vivere jubetur *ibid.* de ejuſdem cauſa in Synodo agitur & quo anno *ibid.* Fidelium communione privatur 153. abſolutionem impetrat *ibid.*
Ardaburius in Italiam a Theodoſio mittitur 220. tempeſtate ſuborta Salonas venit, atque vivus a Tyranno captus *ibid.*
Aſpar ejus filius Ravennam occupat 221. Tyrannum vivum capit *ibid.* ejus victoria quandonam contigit *ibid.*
Aurelius Diaconus Carthaginenſis 338. Genethlio ejus urbis Epiſcopo ſuccedit *ibid.* Synodum contra Cæleſtium celebrat 42. 43. ſcribit cum Patribus Synodi Carthaginenſis ad Innocentium Papam 93. literas ſcribit contra Pelagii fautores 148. ejus facta laudantur 338. ipſi ab Auguſtino plures libros honoris gratia nuncupatos 339.
S. Aurelianus Arelatenſem Eccleſiam rexit 259. novam regulam procudit *ibid.* ejus veſtigiis inſtitit S. Columbanus *ibid.* illorum regulæ anno 1661. primum excuſæ 260.
S. Auguſtinus quo die atque anno natus 30. Monachatum in Africam invexit 212. cur putaverit Synodum Sardicenſem confictam ab Arianis 160. adſumit coadjutorem Eradium 224. *& ſeq.* Hipponi regio obſidetur 308. ejuſdem mors quo tempore innotuerit Theodoſio 352 ab eodem invitatus ad Synodum Epheſinam 342. ea in epiſtola nominatus fuit ante omnes 353. lites Hjeronymum inter & Rufinum componere adnititur 25. Rufini librum a Sixto editum putat 24. ſe retractat *ibid.* ſententiam Patrum Africanorum Pelagianis opponit 45. ad Marcellinum ſcribit 46. ad Pelegium 55. ad Paulinum Nolanum 108. ad Hjeronymum 23. 13. 172. ad Pinianum 131. ad Optatum 139. ad Sixtum 140. ad Epiſcopos Donatiſtas 150. ad Dulcitium 155. ad eundem 156. ad Memorium 169. ad Optatum iterum 179. ad Voluſianum 183. ad Valentinum 208. ad Quodvultdeum 228. ad Hilarium & Proſperum 279. conſulitur a Marcellino contra Pelagianos 46. de ejuſdem ſalute ſolicitus 50. eum dilaudat 52. publice in Pelagianos Carthagine declamat 45. Pelagii diſcipulos a deceptione revocat 59. Oroſium ad Hjeronymum mittit ac prolixam epiſtolam eidem dat 62. Pelagii verſutias increpat 75. calumniam Catholicis impactam diſpellit 84. ad Innocentium ſcribens propriis coloribus Pelagianam hæreſim deſcribit 99. Idem præſtat in epiſtola ad Hilarium *ibid.* libros de Gratia & peccato originali elucubrat 137. item librum de Nuptiis & concupiſcentia 141. quo anno *ibid. & ſeqq.*
eun-
Digitized by Google

eundem ad Valerium Comitem tranſmiſit *ibid.* ad Sixtum prolixiorem epiſtolam dat 140. *& ſeqq.* libros ſcribit de peccatorum meritis & remiſſione Marcellino inſcriptos 46. quo anno elucubrat librum de Geſtis Palæſtinis 102. alium librum edit de Nuptiis & concupiſcentia 196. ſcribit alios quatuor libros contra epiſtolas Pelagianorum 197. ſex libros contra Iulianum 200. eum tradit in Apulia natum 166. eundem plurimum commendat 169. rogat Patrem eius Memorium ut ad ſe mittat *ibid.* ſcribit librum de Gratia & libero arbitrio 208. item librum de correptione & Gratia 210. eoque ab Adrumetinis Monachis errorem diſpellit *ibid.* quo tempore hos libros compoſuit *ibid.* ſcribit librum de Prædeſtinatione Sanctorum, & Dono perſeverantiæ 279. Opus imperfectum contra Iulianum 229. volumen de hæreſibus cum Retractationum altero ſcribere aggreditur 230. exarat librum de ſpiritu & littera 47. librum de natura & gratia 59. his Pelagii errores amplius detegit *ibid.* aperte fatetur nunquam Pelagium veram gratiam admiſiſſe 138. prodit Cæleſtii damnationem *ibid.* diſputationem publicam habet cum Emerito Donatiſtarum Cæſareenſis urbis Epiſcopo 139. Numidarum Legatus 138. ridet vanum interpretamentum de quibuſdam Scripturæ verbis 149. Neſtorianam quoque hæreſim late inſequitur 157. Zoſimi decreta inolitæ apud Afros conſuetudini præponenda eſſe cenſuit 162. tradit licitas eſſe appellationes *ibid.* Voluſianum ad verum cultum non ſemel per litteras traducere conatur 183. Cæſaream perrexit 179. quare & a quo miſſus 139. quo anno ſcribit libros de Origine animæ 179. a Pelagianis feriatus pleroſque libros elucubrat 223. quam honorifice de Semipelagianis loquatur 281. eoſdem refellit 279. Monaſticæ vitæ in Africa inſtitutor 212. mors eius vita atq. geſta breviter deſcribuntur 310. de eodem elogium atq. epinicia 312.

B

BAgaienſis & Baianenſis Eccleſiæ in Africa inter ſe diſtinctæ 331. de eiſdem Holſtenii ſententia refellitur *ibid.* Bagai a Vaga iterum diſtincta *ibid.* Bagai in Numidia erat 332.

Baronii ſententiæ expenduntur, & ut plurimum improbantur 11. 13. 16. 17. 18. 20. 30. 117. 118. 131. 144. 150. 151. 163. 166. 173. 179. 186. 206. 210. 203. 420. Eius ſententia de Leporio Monacho hæreſeos labe infecto 217. Eiuſdem de tempore quo Auguſtinus libros de Civitate Dei conſcripſit 223. Monachos Scythas durius excipit, eoſque contumelioſis nominibus appellat 473. aliæ eiuſdem ſententiæ ad trutinam revocantur 245. 266. 270. 278. 321. 325. 333. 339. 366. 377. 382. 384. 385. 386. 397. 405. 442. 450. 461. 466. 475. 497.

Beda rhetorem peritiſſimum Iulianum appellat 168. adverſus eundem ſcribit 404. Sententia eiuſdem de tempore obitus S. Innocentii primi Papæ 103.

Beneventum modo Apuliæ, modo Campaniæ accenſetur 166. inſcriptiones Conſularibus Campaniæ poſitæ *ibid.*

Bonifacius primus eligitur Pontifex contra Eulalium 145. Zoſimo ſuccedit 150. Attico ſe ſe opponit 187. per legatos cum Honorio agit ut apud Theodoſium Theſſalonicenſis Eccleſiæ Patronum ſe præberet 191. mittit per Alypium Pelagianorum litteras ad Auguſtinum 196. cum eodem de Auguſtini ingenio loquitur 195. Auguſtini libri eidem nuncupati 196. quanti faceret S. Doctorem 202. moritur, & quo tempore *ibid.*

Bonifacius ſecundus approbat Synodum Arauſicanam 500. Felici ſucceſſit 501. ad Cæſarium reſpondit contra Semipelagianos 502. quo anno ſcripta fuit eiuſmodi epiſtola 503. Auguſtinum ſequutus eſt 504.

Bollandi ſententia expenditur 505.

Britannia pravo dogmate a Pelagianis infeſta 282. Pelagii patria 29. mittitur illuc S. Germanus Antiſidiorenſis a quo ab erroribus purgatur 282. iterum ibid. Pelagiani tumultuantes ab eodem Germano comprimuntur 391. quo tempore id acciderit *ibid.*
Bucherii ſententia reiicitur 158.
Byzacium provincia Conſularis Africæ 316. eius metropolis civilis Adrumetum 206.

C

Candidianus Dux Theodoſii contra Ioannem Tyrannum plurimas in Italia urbes occupat 220. favet Neſtorio in Synodo Epheſino *ibid.*
Calama urbs Numidiæ prope Hipponem 333. non erat ſubiecta viſitationi Epiſcopi Hipponenſis *ibid.*
Cardinalis (Baronius) recte duas Numidias dixit 326.
Canones Milevitani a quibusnam ſtatuti, & quo anno 95. Canones in Synodo de Apiarii cauſa laudati 152.
Capraſius Honorati Comes & Magiſter 250. quo tempore obiit 251.
Carthaginenſis Epiſcopus Primas totius Africæ 320.
Carthago occupatur a Genſerico 482.
Carthaginenſes quam honorifice Sanctum Fulgentium exceperint 448.
Caſſianus Semipelagianiſmi auctor 231. eius Patria, mores, inſtitutum 232. & *ſeqq.* Antilogiæ cuiuſdam ſcriptoris de eodem *ibid.* Monachum ſe fuiſſe prodit 233. conſecratur diaconus Conſtantinopoli a S.Ioanne Chryſoſtomo 235. ad Innocentium legatus mittitur *ibid.* Monaſterium Maſſiliæ extruit 237. 256. quid de divina gratia ſenſerit 237. libros ad Caſtorem perſcripſit de inſtitutis Monachorum *ibid.* ſcribit decem libros Collationum ad Leontium 238. ſeptem etiam adverſus Neſtorium 384. ſcribit de Cœnobio Aptenſi 254. a S. Proſpero confutatur 358. Leporium hæreſis monet 252. libros adverſus Neſtorium Leoni Archidiacono urbis nuncupat 384. obiit & quo anno 393. colitur ut Sanctus Maſſiliæ 395.
Caſtor a Caſſiano regulam petiit 256. erat Aptæ Epiſcopus *ibid.* Monaſterium extruxit 238.
Catholici ægre ferunt Pelagii abſolutionem 272. ad Eulogium appellant *ibid.*
Cæleſtinus primus Papa eligitur 202. quando Pelagianos ex Italia pellit *ibid.* Britanniam Pelagianiſmo liberavit 282. ſcribit contra Pelagianos 317. Cæleſtio aures dare noluit 282. accipit litteras ab Auguſtino 332. increpat Neſtorium ob Pelagianos defenſos 307. Vicarias vices Cyrillo Alexandrino mandavit 308. miſit ad eum phrygium 386. exauctorat in Synodo Romana Pelagianos 346. ſcribit contra Semipelagianos ad Epiſcopos Galliæ 356. inſigne eiuſdem de S. Auguſtini elogium 357. moritur & quo anno *ibid.*
Cæleſtii Patria 34. num Pelagii auditor *ibid.* num auditorialis ſcholaſticus fuerit 39. auditor quoque Rufini 14. 39. eiuſdem ingenium ab Auguſt. commendatur 39. Carthagine hæreſim docet 41. accuſatur a Paulino Diacono 42. in Synodo Chartaginenſi damnatur 44. quo anno *ibid.* quorum errorum accuſatus fuerit 43. appellat ad Sedem Apoſtolicam 44. in Aſiam fugit ac presbyter conſecratur 43. 44. liber pro libero arbitrio eius nomine circumfertur 60. damnatur a Synodis Africanis 93. Romæ damnatur ab Innocentio 101. coram Attico Conſtantinopolitano cauſſam dicit, & quare 185. 287. apud Zoſimum appellationem proſequitur 111. exhibet fidei libellum *ibid.* ſcribit Zoſimus pro Cæleſtio ad Epiſcopos Africæ 113. Hæretici doli ab Africanis deteguntur 117. ſubtrahit ſe examini 118. damnatur a Zoſi-

mo

ine *ibid.* Honorii Imperatoris edictum contra eundem 127. & Palladii Præfecti Prætorio 129. a Conſtantio Imperatore Roma pellitur 183. fruſtra petit iterum audiri a Cæleſtino 282 ab eodem Italia pellitur *ibid.*
Celidonius ab Hilario depoſitus ad Leonem Magnum appellavit ac Romam ſe contulit 382.
Cæſarius Arelatenſis quo anno natus 493. Pomerii Mauri diſcipulus 508 fuit Monachus Lerinenſis 490. Abbas Monaſterii prope Arelatem 491. contra Fauſtum ſcripſit *ibid.* inſartus eſt Gennadii catalago 494. Felicis IV. patrocinium contra Semipelagianos implorat 495. celebrat Synodum Arauſicanam *ibid.* indicit Synodum Valentinam 500. mittit geſta Synodalia ad Felicem IV. 501. quam ſtudioſus Auguſtini 508. quando obierit *ibid.* eius regula ad multa cœnobia derivavit 259. hanc regulam typis excudit Proſper Stellartius *ibid.*
Codex canonum Eccleſiæ Africanæ 154. a Dionifio Exiguo codici canonum Occidentalis Eccleſiæ inſertus *ibid.*
Codices MSS. Vaticani 32. 38. 80. 86. 286. 308. 329.
Codex Theodoſianus 12 51. 143. 184. 190.
Cirta eadem cum Conſtantina 323.
Concilium Milevitanum celebratur 94. quo anno 95. vide *Synodus*.
S. Columbanus conditor Luxovienſis cœnobii novam regulam Galliis intulit 259.
Childebertus Francorum Rex in Arelatenſi urbe nobile cœnobium condidit 259.
Conſtantius tyrannus contra Honorium, Erotis Arelatenſis, ac Lazari Aquenſis Patronus 115. presbyter ordinatur ab Erote *ibid.* occiditur ac caput Ravennam defertur *ibid.*
Conſtantius Dux Honorii, genere Illyricus 182. e Panæſo urbe Cadiæ *ibid.* imperium in Galliis invadit 115. Patroclum ibid. Epiſcopum conſecrandum curat 116. vocatur Comes & Patricius 145. 182. nuptiæ eiuſdem cum Placidia Honorii ſorore 182. quo anno dictus fuerit Imperator 184. Theodoſio diſplicet *ibid.* Pelagianorum hoſtis fuit 182. edictis eos inſequitur 183. moritur & quo tempore 189. ſeptem menſes imperavit *ibid.* eius filii *ibid.* Auguſtino charus 190.
Contentio ſuborta inter Africanos & Legatos Apoſtolicos 150.
Childebertus Francorum Rex in Arelatenſi urbe nobile cœnobium condidit 259.
Chromatius Aquilejenſis Rufinum Hieronymo conciliare ſtudet 16. Auctor eſt Rufino ut Euſebii hiſtoriam interpretetur *ibid.* Origenem damnat 19.
Chryſoſtomus a Theophilo & Epiphanio oppugnatur 26. reprehenditur a Hieronymo 27. eiicitur in exilium ab Arcadio *ibid.* de eius ſententia diſputatio fuit Auguſtinum inter & Iulianum 174.
Cylinnius Leontii in Foroiulienſi cathedra deceſſor 251. quo anno vixit 252.
S. Cyprianus olim in Synodo Pelagii futuram hæreſim olim damnaverat 45.
S. Cyrillus Alexandrinus quandonam conſecratus fuit Epiſcopus 506. accipit litteras contra Valerianum Pelagianum 178. pergit ad Synodum Epheſinam 345. eius duodecim capitula a Ioanne Antiocheno damnata *ibid.* ſedet cum phrygio 386. Neſtorio obiicit quod Theodorum Mopſueſtenum audiverit 275. Catholicum Ioannem cum ſuis Orientalibus declarat 348. Pelagianos damnat 346. eiuſdem epiſtolæ textus reſtitutus 158. obiit & quo anno 385. Illi Dioſcorus ſubrogatus *ibid.* eiuſdem egregia facinora recenſentur 386.

D

DAciani confutatio contra Fauſtum 480.
Deus non eſt acceptator perſonarum 197. eſt Auctor nuptiarum, non pec-

cati originalis 197. eius præcepta probant liberum arbitrium 208. prædeſtinat iuxta beneplacitum ſuæ voluntatis 210. gratiam quibuſdam dat, aliis negat 219. non eſſet iniuſtus etiam ſi neminem ſalvaſſet *ibid.*
Dextri Fl. pſeudochronici errores 61.
Demetrias virgo Romana ab Auguſtino exhortata 56.
Decius quando conſulatum geſſit 438.
Dioſcorus diaconus legatus Hormiſdæ Conſtantinopolim Monachis Scythis adverſatur 452. invadit per ſchiſma Sedem Romanam 459. Hormiſdæ apprime charus *ibid.*
Dioſpolitana Synodus in Palæſtina Pelagium examinat 71. huius Synodi Patres a Pelagio decepti *ib.* approbat profeſſiones Pelagii honorifice 72. *Vide Synodus Dioſpolitana.*
Dinamius Fauſtum laudat 447.
Diſſentio orta inter Africanam, & Romanam Eccleſiam 161.
Donatianus Teleptenſis damnat Pelagianos in Synodo 121. celebrat Synodum Tellenſem 122.
Dulcitius Tribunus Notarius mittitur in Africam contra Donatiſtas 155. Auguſtino charus 156. octo quæſtiones S. Doctori ſibi ſolvendas propoſuit *ibid.*

E

Ebagnius defert literas Imperatoris ad Auguſtinum 342.
Æclanum ſedes epiſcopalis Iuliani 165. Hirpinorum urbs prope Frequentum *ibid.*
Eclypſis anni CCCCII. 104. CCCCXVIII. 105. anni CCCCLXXXIV. 483. anni CCCCLXIV. 266.
Cum Emerito Auguſtinus bis diſputat 139.
Æmilius Epiſcopus Beneventanus num fuerit Pater Iæ uxoris Iuliani Pelagiani 168.
Epiſcopi ordinati apud Græcos extra Dominicam 506.
Eros Epiſcopus Arelatenſis 114. Conſtantium Diaconum Presbyterum conſecrat 115. Arelate pulſus in Orientem pergit *ibid.* eius opera Pelagium accitur in Synodo Dioſpolim 71.
Evagrius Monachus impeccantiam ſtatuit 24.
Eucherius hortatur Caſſianum ad ſcribendas collationes 239. 348. per totum caput. Ab Auguſtini ſententia de prædeſtinatione gratuita non receſſit 249.
Eugendus Monachus Iurenſis quo tempore vivebat 269.
Eulalius Alexandrinus itemq. alter Carthaginenſis ficti, ac ſuppoſititii 163.
Eulalius Antipapa 143. urbe pellitur 145. dignitate privatur *ibid.* Eulalii ſchiſma obiectum Catholicis a Pelagianis *ibid.*
Eulogius Metropolita Palæſtinæ Pelagium in iudicium accerſit 71.
Euſebius patria Cremonenſis fuit 177. forenſes cauſas agitavit *ibid.* Hieronymo in Monaſterio Bethlehemitico comes fuit *ibid.* a Rufino pluribus calumniis perſtrictus *ibid.* a Hieronymo defenſus *ibid.* eius memoria colitur Cremonæ, & in Monaſterio Patrum minorum apud Bethlehem 178.
Eugippius Abbas Auguſtinum commendat 490.
Eutyches duas in Chriſto negavit naturas 474. a Synodo Calchedonenſi, & a Leone Magno damnatus 174.
Evodius ex Monacho Auguſtiniano Epiſcopus Uzalenſis 215. Scribit contra Pelagium ac Cæleſtium 98. eius libri de miraculis D. Stephani 215. in ſua urbe Monaſterium inſtituit 215.

Fa-

Digitized by Google

F

FAſtidius Britannus num Pelagianus, & Auctor libri de vita Chriſtiana? 181.
Fauſtinus legatus Apoſtolicus in Africa in cauſa de appellationibus 149. iterum mittitur in Africam 160.

Fauſtus Lerinenſium Abbas renuntiatus 243. quo anno electus 365. poſt Caſſianum Semipelagianorum coriphæus 243. eandem quam Pelagius Patriam habuit 365. quo anno poſt Maximum præfecturam indeptus 366. variæ de hoc anno ſententiæ *ibid.* viginti & amplius annos Lerinenſes rexit 369. in Reienſi cathedra ſuffectus 405. cum Auxanio iudex electus Leontio cauſam adiudicat *ibid* Maximo ſuccedit 406. Auguſt. ſententiam de efficaci Prædeſtinatione impugnat 415. 416. ſæpe fidem ex viribus liberi arbitrii naſci docet 417. epiſtolam ad Lucidum mittit qua eum revocet *ibid.* eius effæta ætas 445. in exilium miſſus *ibid.* eius libri a Gelaſio Papa in Romana Synodo damnati 448. a Maxentio & Monachis Scythis reiiciuntur 463. 470. a Patribus Africanis ut hæretici damnantur 480. a Fulgentio ſeptem libris confutantur 479. propoſitiones erroneæ eiuſdem notantur 479. 480. eiuſdem nomen celebre in Gallia 415. Auguſtinum ſuſpecti erroris inſimulat 416. quando mortuus 445. inter Divos relatus 447.

Felix IV. viginti quinque canones ex S. Auguſtini libris excerptos Arauſicam ad Synodum mittit 495. quo anno mortuus 501. Auguſtini ſectator 504.

Ferrarius de vita Euſebii corrigitur 170.

Ferrandus Diaconus num ſcripſerit geſta Sancti Fulgentii Ruſpenſis 507.

Firmus Presbyter literarum contra Pelagianos delator 335. Sixti litteras ad Auguſtinum defert 140.

Flavius Monaxius Præfectus Prætorio Orientis 129.

Florentius Epiſcopus Hipponis Diarrythorum quando electus 251. ſcribit ad Cylinnium Foroiulenſem *ibid.*

Florus Monachus Adrumetinus S. Auguſtini epiſtolam ad Concellitas mittit 207. Carthaginem ſe contulit *ibid.* recte de divina gratia ſentiebat 209.421.

Florus Epiſcopus Pelagianus hortatur Iulianum ad ſcribendum 203. epiſtolam Manetis ad eundem mittit 204 Iulianus eidem octo contra Sanctum Auguſtinum libros nuncupat *ibid.* Conſtantinopolim ad Neſtorium ſe recipit 285.

Fortunatus quo anno Cirtæ primum ſederit 154. 324. ſedit ante Poſſidium Calamenſem in Synodis *ibid.*

Fulgentius quo anno natus 507. quo mortuus *ibid.* quo anno Epiſcopatum ſuſcepit *ibid.* libri eius adverſus Fauſtum 480. quo anno exarati ſint 481. ab exilio revocatur 487. quanto honore Carthagine exceptus 488. edit libros decem contra Fabianum Arianum 489. ſcribit de Prædeſtinatione ad Monimum *ibid.* Monachorum Scytharum patrocinium ſuſcipit 480. eius libri a Patribus Africanis laudantur 481. eiuſdem cum Cæſario comparatio, ac utriuſque elogium 505. & *ſeqq.*

G

GElaſius Papa in edicto de libris recipiendis Hieronymum laudat 23. Celanenſem Iulianum facit 164. eum in hac ſententia ſequutus eſt Beda *ibid.* ad Honorium Epiſcopum Salonitanum contra Pelagianos ſcribit 448. item ad Epiſcopos Piceni 450. Auguſtinum laudat *ibid.* librum edidit adverſus Pelagianos *ibid.* approbat in Synodo libros S. Auguſtini & Proſperi, & damnat libros Pelagianorum ac Semipelagianorum 451.

Gen-

Gennadius Maſſilienſis presbyter Semipelagianis favet 440. adſerit Iulianum fuiſſe Capuanum Epiſcopum 164. illi adhæſere Baronius, Ughellus aliique *ibid.* Leporium Pelagianum fuiſſe adſtruit 217. Auguſtinum, Hieronymum ac Proſperum perperam carpit 440. librum edidit de Fide 441 de Scriptorib. Ill. 442. quo tempore *ibid.* auctor libri de Eccleſiaſticis dogmatibus *ibid.* a communi opinione, quæ de ipſo invaluit defenditur 443. ab Hadriano Papa laudatur 442.

Genſericus quo anno Carthaginem cæpit 482. quot annis regnavit *ibid.*

Germanus Antiſſiodorenſis mittitur in Britanniam contra Pelagianos 282. quo anno id acciderit 483. mare precibus ſedat *ibid.* puellæ lumen reſtituit 484. Pelagianos diſputando ſuperat *ibid* barbarorum incurſus reprimit *ibid.* denuo in Pelagianos navigat in Britanniam 391. Ravennam pergit, ibique moritur 392. quo tempore *ibid.*

Gothi quo anno in Italiam irrumpunt 17.

Gueſnayus (Ioannes Baptiſta) Caſſianum illuſtrandum ſuſcipit 231. multa de illo fingit *ibid.* & *ſequentib.* adſerit Theophilum Alexandrinum Chryſoſtomi electioni ſe ſe oppoſuiſſe 235. opiniones eius refutantur 236.

Guntabundus Vandalorum Rex quo tempore regnaverit 484. Catholicos ab exilio revocat, eorumque Eccleſias recludit 485. anni regni eius & mors recitantur *ibid.*

H

Hieronymus Pythagoram ac Zenonem impeccantiam ſive impaſſibilitatem ſtatuiſſe adſtruit 2. Rufinum Grunnium vocat 10. itemque ſcorpium 37. contra eundem ſcribit Apologias 16. 20. Theophili Alexandrini tres tantum epiſtolas interpretatur 21. Cæleſtii hoſtis 35. Rufini mortem teſtatur 37. ad Auguſtinum ſcribit 65. eidem & Alypio reſpondet 172. ad Euſebium ſcribit 177. ſcribit ad Cteſiphontem contra Pelagianos 48. quo anno ſcripſit priores libros Commentariorum in Ezechielem 37. Pelagii ac Cæleſtii ingenium deprimit 35. edit libros Dialogorum contra Pelagium 64. vim patitur a Pelagii amicis, ac in fugam ſe coniicit 76. impugnatur a Theodoro Mopſueſteno 82. itemque ab Anniano 171. ſcribente contra Pelagium Auguſtino recuſat quidquam contra eoſdem procudere 179. gratulatur Auguſtino & Alypio de Pelagianis damnatis 172. a Iuliano Pelagiano reprehenditur 82. item a Gennadio 38. Chryſoſtomum carpit 27. laudatur a S. Proſpero 179. mors eius quo anno acciderit 178. laudes eius recenſentur *ibid.*

Hieroſolymitana Eccleſia olim ſubdita Cæſareenſi in Palæſtina 272.

S. Hilarius Arelatenſis quo anno natus 248. ſtat pro Caſſiani opinionibus contra S. Auguſt. 243. præcipuus Semipelagianorum 244. dicebat, ſe in quæſtione tantum de prædeſtinatione diſcedere ab Auguſtino 267. hic Hilarius fuit diverſus ab eo, qui erat Auguſtini diſcipulus 264. a Semipelagianorum errore plerique eum purgare contendunt *ibid.* quo anno electus Epiſcopus 246. 247. nunquam fuit in Africa 246. deponit in Synodo Celidonium Epiſcopum 265. 382. Romam contendit ac cauſſa cadit *ibid.* reprehenditur a Leone Magno *ibid.* quo anno Reiis Synodum celebraverit *ibid.* in plenaria Synodo Legatos in Britanniam contra Pelagii ſectatores deſtinavit 380. mors eius & quo tempore 395. 396. quid de eodem dixerit Livius Poeta *ibid.* num ſit auctor Poematis de Providentia *ibid.*

Hildericus quo anno inauguratus eſt Rex Vandalorum 486.

Hincmarus Rhemenſium Antiſtes appellationes quoad eccleſiaſticam politiam impedire conatus fuit 151. Gotheſcalchi appellationem nunquam irritam dixit 152.

Hippo

Hippo Diarrythorum urbs in Proconſulari 251.
Hipponis Diarrythorum, & Hippenſis Zaritonenſis nomina idem ſona ut 252.
Holſtenius Iulianum Celanenſem in Campania putavit 164. eiuſdem ſententia de Caſſiani Patria 132.
Honoratus Carthaginenſis Auguſtino charus 46.
Honoratus Epiſcopus Maſſilienſis vitam Hilarii Arelatenſis diligentiſſime deſcripſit 248.
Honoratus Abbas cum Sene Capraſio Lerinam primum ingreſſus eſt 249. in Græciam cum eodem navigat *ibid.* Caſſianus ſeptem eidem Collationes nuncupat 241. fit Epiſcopus Arelatenſis & quo anno *ibid.* quot annos ſederit 247. eius mors *ibid.*
Honorius Imperator mortuo Theodoſio Patre imperium indeptus eſt, & quo tempore 418. Pelagium ac Cæleſtium Romano imperio pepulit 127. reſcriptum adverſus eoſdem dedit ad Palladium Præfectum Prætorio Italiæ *ibid.* huius edicti exemplar producitur *ibid.* Symmacho urbis Præfecto mandavit ut Eulalium & Bonifacium Roma dimitteret 143. Statuit Synodum plenariam, datis ad Africanos Patres litteris 144. Eulalium Roma eiicit, ac Bonifacium ſedere iubet 145. Epiſcopos Africanos Pelagianis conniventes datis ad Aurelium litteris compreſſit 146. 147. Placidiam Conſtantio deſpondet 182. eundem in collegam adſumit *ibid.* ſine prole decedit, & quo tempore 202.
Hormiſdas Scytharum Legatos Romæ detinet 477. eiuſdem epiſtola ad Poſſeſſorem 469. Legati ab eodem Conſtantinopolim deſtinantur 452. ſcribit ad Iuſtinianum 458. eumque carpit *ibid.* Scythas Monachos perſtringit 477. Fauſti libros eiicit 467. Auguſtini libros commendat 468. perperam a Maxentio Pelagianiſmi inſimulatur 469. moritur 487. quo anno conceſſit quibuſdam coniugibus in Baſilica S. Petri ſepeliri *ibid.*
Hunnericus Vandalorum Rex Catholicos perſequitur 482. tempus eiuſdem regni ſtatuitur *ibid.*
Hydra omnium hæreſum dictus Origenes 2.

I

IA uxor Iuliani Pelagiani 169. num fuerit filia Æmilii, qui poſtea fuit Epiſcopus Beneventanus 168. 169.
Iacobi Uſſerii hallucinatio 155.
Ianſenius Iprenſis perperam Divum Hieronymum interpretatur 47. falſo putat Pelagium bis in Africam transfretaſſe 41. eiuſdem de Synodo Palæſtina hallucinatio 69. improbantur aliæ eiuſdem opiniones 63. 173. 198. 246.
Innocentius Presbyter Alexandriam orator deſtinatus 153. una cum Marcello Antiſtitum Africanorum poſtulata expoſuit 157. Carthaginem cum exemplaribus rediit *ibid.*
S. Innocentius I. Papa recipit geſta Africana contra Pelagium ac Cæleſtium 101. eoſdem damnat *ibid.* non approbat geſta Palæſtina in cauſſa Pelagii *ibid* Auguſtini amicus 105. non ſcripſit decretum encyclicum contra Pelagianos, nec geſta Palæſtinæ Synodi approbavit 106. perperam ab Eraſmo arguitur 107. Attico & Cyrillo indignatus ob eraſum e diptychis Chryſoſtomum 303. quo tempore mortuus 102. quot annos ſederit 104. inter divos relatus 105.
Ioannes Antiochenus Cyrillum deponit 345. Synodi acta reſcindit, ac capitula Cyrilli damnat *ibid.* nullum canonem in favorem Pelagianorum edidit 347. nec eos admiſit in conciliabulo *ibid.* nec aliquem Pelagii errorem

Digitized by Google

approbavit 348. perperam exprobravit Cyrillo colluſionem cum Pelagianis 349. fuit orthodoxus 350. eius elogium in Synodo Calchedonenſi *ibid.*
Ioannes Caſſianus docet gratiam dari quærentibus, petentibus, pulſantibus ex ingenitis naturæ viribus 237. errores plurimos Collationum libris inſpergit 240. tacite Auguſtinum ſuggillat *ibid.* quo tempore Collationum libros ediderit 241. eiuſdem dicta plurima damnantur in Synodo Arauſicana 496. *Vide Caſſianus*.
Ioannes Chryſoſtomus ad Conſtantinopolitanam ſedem evectus & quando 235. in exilium actus ſcribit ad ſuum Clerum *ibid.* qua die ordinatus fuerit Epiſcopus 506. *Vide Chryſoſtomus*.
Ioannes Hieroſolymitanus Origenis defenſor 28. Pelagii amicus *ibid.* ab Auguſtino admonetur 28. 100. Pelagium in iudicium vocat nec damnat 66. eius cauſſam ad Innocentium Papam remittit 67. Oroſio ſubiraſcitur 68. abſolvit Pelagium in Synodo Dioſpolitana 72. reprehenditur ob id ab Innocentio 76. reliquias S. Stephani transfert 74.
Ioannes Papa quo anno aſſumptus fuit in cathedram Petri 504.
Ioannes Maxentius Scytharum Monachorum Primipilus 452. impudenter epiſtolam Hormiſdæ impugnat 469. perperam eidem Pelagianiſmum exprobrat *ibid.* refellit egregie Fauſtum ex libris S. Auguſt. 470. malitioſe diſſimulat epiſtolam eſſe Hormiſdæ *ibid.* quinam fuerit 471. & *ſeqq.*
Ioannis Marquez ſententia reiicitur 213. antiquiſſima Galliarum Monaſteria Auguſtinenſi familiæ adſcripſit 255.
Ioannes Tyrannus imperium in occidente uſurpat 202. 219. eo imperante Pelagiani tumultuant 220. Ravennæ capitur & quando 221. Aquileiæ ſupplicio afficitur *ibid.*
Iſaac Habertus minus conſiderate laudavit Anniani veteris Eccleſiæ ſcriptoris iudicium 176. de hac re corripitur 177.
Iſidorus Fulgentii libros adverſus Fauſtum ſe legiſſe teſtatur 480.
Iulianus novus Pelagianus 164. eius Patria, ingenium, doctrina 164. 165. nobili familia ortus, Patre Memorio, Matre Iuliana 167. adoloſcens latinis ac græcis litteris operam dedit 168. lector uxorem ducit *ibid.* eius uxor quomodo vocatur a Paulino 169. ab ea vel mortua vel ex mutuo conſenſu diviſus *ibid.* celebres eius nuptiæ ob Paulini epithalamium 168. Diaconus conſecratur 169. Æclanenſis Eccleſiæ Antiſtes ab Innocentio conſecratur 170. eum decipit *ibid.* ab Auguſtino filius nuncupatur 169. in ipſum infremuit 171. Auguſtini librum de Nuptiis & concupiſcentia quatuor libris impugnat 164. Innocentio mortuo libere Romæ pro hæreſi loquitur 170. renuit in Pelagianam hæreſim conſentire *ibid.* Auguſtinum Goliath appellat, ſe vero Davidem 171. initio mortem ex Adæ peccato humano generi fatebatur 170. Alypii iter Ravennam verſus mille conviciis infamat 199. conqueritur Pelagianos haud novo in Concilio auditos *ibid.* eum Auguſtinus Eccleſiæ lucrari conatur 200. altero de Nuptiis volumine accepto quatuor & ipſe elucubrat 171. 202. ſcribit ad Rufum Theſſalonicenſem 187. componit libros octo contra alterum S. Auguſtini 203. 205. in eis uſus eſt auctoritate Theodori Mopſueſteni *ibid.* Italia Cæleſtini decreto eiectus navigat in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum 203. num in Cilicia manſerit ad mortem uſque Theodori 204. quantum Theodoro detulerit 205. quid in octo illis libris adſeruit *ibid.* Theodoſii ac Cleri C. P. patrocinium implorat 285. a Mario Mercatore oppugnatur 286. & *ſeqq.* ſcribit pro Iuliano Neſtorius ad Cæleſtinum 306. quando a Theodoſio Conſtantinopoli pulſus 308. comitatur Neſtorium ad Synodum Epheſinam 345. damnatur in eadem Synodo 346. ſimulat pœniten-

tentiam 383. ad Epiſcopatum Æclanenſem irrepere tentavit 383. reiicitur a Sixto Leonis hortatu *ibid.* moritur 402. *& ſeqq.* eiuſdem libri 403. non fuit Epiſcopus Lariſſæ nec Eridicæ 351.
Iulianus Sardicenſis num fuerit Neſtorii fautor 352.
Iuſta Grata Honoria filia Placidiæ ac ſoror Valentiniani 190.
Iuſtinianus Iuſtini Imperatoris nepos Monachis Scythis adverſatur 454. eius epiſtola ad Hormiſdam 456. opera Vitaliani Magiſtri militum Scythis deinde favet 456. ſcribit pro eiſdem ad Pontificem *ibid.* conſulit Hormiſdam de libris Fauſti 465. Vitaliano necem machinatur 465.

L

Lariſſa alia metropolis Theſſaliæ, alia in Syria 351.
Lazarus Aquenſis contra Pelagium in Palæſtina 71. num olim Presbyter falſæ delationis convictus in Synodo Taurinenſi 114. fit Pontifex Aquenſis iuvante Conſtantino Tyranno *ibid.* eo occiſo ſponte Aquenſis Eccleſiæ regimini ſe abdicavit 115. in Orientem pergit, deinde in Gallias redit 116.
S. Leo Magnus olim Archidiaconus Iuliano ſe ſe opponit 383. damnat Manichæos 385. fit Pontifex 384. coacta Synodo Celidonio ſedem reſtituit 382. ſcribit ad Galliæ Epiſcopos adverſus Hilarium, & quo anno *ibid.* Attilæ in Italiam furenti occurrit *ibid.* in Pelagianos detonat 385. Iulianum damnat 388. ſcribit ad Aquileienſem Antiſtitem ut Synodum in Pelagianos congreget *ibid.* ad Septimium Altini Epiſcopum ſcribit 389. quo tempore datæ ſunt eiuſmodi epiſtolæ 390. ob Eutychetis hæreſim ſcribit ad Principes & Epiſcopos 399. mirabilem epiſtolam dedit ad Flavianum *ibid.* eius mors 404. quo tempore *ibid.* ſcribit Epiſcopos ſolum diebus dominicis debere ordinari 406.
Legati Scythæ deportati exules ſcripſerunt Hormiſdæ 460. quanto tempore Romæ manſerunt 463. qui fuerunt 454.
Legati Pontificii Apiarium Synodo conciliare ſtudent 153. Italiam reverſi ſunt cum literis Synodi Africanæ *ibid.* a Concilio Gallicano contra Pelagianos in Britanniam miſſi ſunt 181.
Leontius Foroiulienſis quo tempore ſederit 250. eiuſq. mors quando contigerit *ibid.* ad alium Leontium ſcripſit S. Leo *ibid.* eidem Caſſianus decem collationes nuncupat 239. amicus Honorati Abbatis Lerinenſis 250. eiuſdem inſigne privilegium *ibid.*
Leporius Monachus docet hæreſim Pelagii, ac Neſtorii 217. e Provincia expulſus in Africam transfretavit 218. ab Auguſtino ad rectum dogma traducitur *ibid.* eius Palinodiæ liber *ibid.* de Leporio aliorum opiniones referuntur 218. quo anno Leporius correctus fuerit 218. 251.
Lerina inſula in mari adverſus Antipolim 239. venenatis animalibus olim plena ac inhabitabilis 378. ab Honorato & aliis Monachis illuſtratur 239. Lerinenſis Monaſterii initia 249. *& ſeqq.* Caſſianus ſeptem illis collationes nuncupat 239. inde Semipelagianiſmo infecti 242. non fuerunt ſub Auguſtini regulam adacti 258. *& ſeqq.* ipſorum ac Grinnincenſium diverſa fuerunt inſtituta 257. a S. Honorato regulam acceperunt 258.
Lis orta inter Xantippum, & Victorinum de Primatu Numidiæ 324.
Lis inter Leontium Arelatenſem, & Mamertum Viennenſem 405.
Lupicinus Abbas Iurenſis quando floruit 266. quo anno vitam Monaſticam egit *ibid.*
Lupus Trecenſis e Lerina quando egreſſus 378. deſtinatur legatus contra Pelagianos in Britanniam 282.

Digitized by Google

Lucidus Prædeſtinatianorum erroribus infectus 417.
Lucæ Holſtenii ſententia de origine Africani Monachatus 213.

M

MArcella Romana Origeniſtas Romæ oppugnat 14. agit cum Anaſtaſio Papa, ut Origenes damnetur 17.
Marcellinus a Pelagianis tentatur 45. rogat Auguſtinum ut in iſtorum cauſſa ſcribat 46. eidem quatuor libros Auguſtinus mittit contra Pelagium *ibid.* a Marino mittitur in carcerem 50. fruſtra pro eodem Auguſtinus intercedit *ibid.* inſidiis hæreticorum occiditur & quo anno 51. dies eius mortis ſtatuitur *ibid.* exponuntur eius verba de Iohanne Antiocheno 472.
M. Antonii de Dominis impoſtura de Auguſtino 161. eius ignorantia 304.
Marius Mercator Auguſtini amicus 81. Theodorum Mopſueſtiæ Pelagianorum patronum prodit 80. tradit commonitorium contra Pelagianos Imperatori, ac Clero C.P. 285. eiuſdem commonitorium recitatur 285. ſcripſit commonitorium contra Iulianum ad Pintam Presbyterum 304. quam ſtudioſus fuerit Auguſtini 303. eius opera Pelagiani Conſtantinopoli expulſi 308. Pelagianorum acerrimus hoſtis 156. ad Theodoſium ſcribit 170. de Zoſimi Encyclica ſcribit 135.
Martyrologiorum loca illuſtrata 51.
Maximianus Syracuſanus Vicarius Sedis Apoſtolicæ 193.
Maximus Abbas Lerinenſis quando electus Reiorum Epiſcopus 367.
Marianus Victorius reprehenditur 19.
Marcellus ſubdiaconus Conſtantinopolim orator deſtinatus 153.
Marini ſententia de Eclypſi 484.
Melaniæ Iunioris divitiæ 136. ſcribit pro Pelagio ad Auguſtinum 137. S. Doctor eidem Pelagii errores detegit *ibid.*
Melania Senior num ierit ac diſceſſerit ex oriente cum Rufino 11.
Memorius Epiſcopus Iuliani Pelagiani Pater 167. amiciſſimus Sancti Auguſtini 168.
Menſium Ægyptiorum cum latinis comparatio 158.
Mercator Marius. *Vide Marius Mercator.*
Megalius Epiſcopus Calamenſis totius Numidiæ primas fuit 321. quo anno mortuus 322.
Meſſiani ſententia de Cæſarii ætate 192.
Miſeriæ humanæ vitæ ex peccato ortæ 201.
Monachatus in Italia ab Athanaſio illatus 253. Africæ ab Auguſtino invectus 212.
Monachi Scythæ decertant cum Victore Diacono ſuper Theſi *Unus de Trinitate paſſus eſt carne* 452. exhibent libellum Fidei legatis Papæ *ibid.* eorundem Theſis improbatur a legatis non quia hæretica, ſed quia nova 453. Romam clam oratores mittunt ad Hormiſdam 454. iidem oratores fugam meditantes, Romæ ſub libera cuſtodia detinentur 457. Roma clam ſecedunt facta ad Imperatorum ſtatuas proteſtatione 464. ſcribunt ad Byzacenos in Sardiniam 459. Præſules Afri deportati exules ad eoſdem reſcribunt 462. Hormiſdas in eos indignatus 467. acrioribus verbis eos perſtringit *ibid.* Eutychianæ hæreſeos vindicantur 476. qui erant iſti Monachi 478. unus eorum adverſus Hormiſdam acriter inſurgit 472. a Baronio durius excipiuntur 473. erant novarum quæſtionum cupidi licet Catholici 478. laudantur a S. Fulgentio & Patribus in exilio manentibus 477.
Monaſterium Adrumetinum gratiæ quæſtionibus tumultuat 207. quo anno acci-

ciderint eiuſmodi tumultus 210. *vide Adrumetini*. Aptenſe Monaſterium a Caſtorio extructum 256. Carthaginenſe Auguſtinianum 338. S. Cæſarii 259. S. Ferreoli 260. Hipponenſe 214. quam fuerit celebre *ibid.* ex eo plures Epiſcopi prodiere *ibid.* Lerinenſe Monaſterium quando fuerit conditum 253. Maſſilienſe a Caſſiano conditum 231. Tarnatenſe 261. fuit inſtituti Auguſtiniani 262. a Sigiſmundo Rege locupletatum 265. Uzalenſe Auguſtinianum 215. Iurenſes & Agannenſes Monachi num fuerint ſub regula Auguſtiniana 265.

Monaſtica diſciplina unde orta ſit 253.

Mopſueſtia urbs Ciliciæ ſecundæ 78. diſtincta a Mopſucrene 79.

Monimi ſententia de Prædeſtinatione 489.

N

NEſtorius Pelagianorum Patronus 274. diſcipulus Theodori Mopſueſteni 275. qua die ordinatus Epiſcopus *ibid* ſcribit pro Pelagianis ad Cæleſtinum Papam 306. increpatur ab eodem 307. admittebat peccatum originale 276. Epheſum cum Pelagianis Epiſcopis ad Synodum petiit 345. ter vocatus non accedit *ibid.* damnatur *ibid.* relegatur in Monaſterium prope Antiochiam, dein Oaſim 355. quo anno vivebat *ibid.*

Notarii Tribuni qui eſſent 51.

Numidiæ duæ 326. quæ earundem confinia 327. Primates Numidiæ vivente Auguſtino recenſentur 320. & *ſeqq.*

Nuptiæ bonæ ſunt, ſed mala eſt concupiſcentia, qua bene nubentes utuntur 138. 141. remedium concupiſcentiæ 201.

O

OLympiodorus Conſtantii mortem ex mærore accidiſſe antumat 184.

Oratores a Scythis deſtinati 259.

Orientales Pelagianos damnant 350.

Origenes Pelagianæ ſectæ Princeps 2. Omnium hæreſum Magiſter & doctor vocatus 3. docuit Angelos ex meritis nobiliores hierarchias ſortitos 4. dæmones poſſe ad meliorem frugem converti ſi velint *ibid.* Ioannem Baptiſtam ex meritis in utero Matris ſantificatum *ibid.* Unionem hypoſtaticam etiam ex meritis datam *ib.* hominem poſſe vivere ſine peccato *ib.* liberum arbitrium pro gratia accepit 6. Auctoremq. boni ſtatuit abſq. Deo *ibid.* originale peccatum ex eius principiis tolli deducitur 8. quo anno damnatus fuit 17.

Oroſius ad Auguſtinum venit 60. mittitur in Aſiam ad Hieronymum 62. accitur ad Synodum Hieroſolymitanam 66. Pelagium accuſat *ib.* ſcribit Apologiam de libertate liberi arbitrii 68. defert literas contra Pelagium ad Patres Africanos 93.

P

PAganorum doctor Origenes 2.

Pallii donatio non infert Vicariatum Apoſtolicæ Sedis 192.

Panvinius Onuphrius defenditur 498. eiuſdem ſententia reiicitur 144.

Palladius Præfectus Prætorio Italiæ quo anno 129.

Paſcha quo die contigerit anno 401. 18. quo die 402. 22. quando ab Alexan-

xandrinis peractum fuit 158. & quando a Latinis *ibid.*
Paſchaſini Lilybetani epiſtola de Paſchate quando ſcripta 104.
Paulinus diaconus S. Ambroſii Cæleſtium accuſat 42. num Romam contra eundem appellantem perrexit 45. evocatur a Zoſimo Romam 114.
Paulus Oroſius. *Vide Oroſius*
Pelagius hæreticus patria Britannus 29. fuit Monachus 30. num Abbatiali dignitate præditus *ibid.* quo anno natus *ibid.* Romæ Rufini diſcipulus 14. ab eodem Romæ in errorem abductus *ibid.* negavit auxilium actuale ad bene operandum 7. non diſtinxit gratiam a lege & exemplo Chriſti 137. voluit Adamum exemplo tantum poſteris nocuiſſe 72. nomine tenus gratiam fatebatur 136. dixit gratiam requiri ad facilius bene operandum 137. quam gratiam tunc intelligeret 138. num ſcripſerit librum ad Melaniam 25. Paulini Nolani amicus *ibid.* item & Ioannis Hieroſolymitani 26. ſcribit ad Auguſtinum 55. ad Demetriadem 56. edit commentarios in epiſtolam Pauli ad Romanos 32. Fragmenta eorundem recitantur 282. & *ſeqq.* pergit in Africam 41. ab Auguſtino de facie cognoſcitur *ibid.* Hieroſolymam ſe confert *ibid.* eius liber a diſcipulis ad Auguſtinum mittitur 59. impugnatur ab Auguſtino *ibid.* ſcribit contra Hieronymum 58. examinatur in Synodo Hieroſolymitana 67. eiuſdem cauſa ad Innocentium remittitur *ibid.* decipit Synodum Dioſpolitanam 71. iactat ſuam fidem ab eadem Synodo approbatam 75. Hieronymum per emiſſarios perſequitur 75. locus Hieronymi de Pelagio explicatur 35. damnatur in Africa 93. item Romæ ab Innocentio 101. ſcribit ad eundem Pontificem Symbolum Fidei tranſmittens 109. eiuſdem literis Zoſimus initio credidit 113. dolis detectis ab eodem Zoſimo damnatur 119. lex Honorii contra eundem 127. damnatur a Theodoto Antiocheno 272. eiicitur Hieroſolymis a Praylo Epiſcopo 273.
Pelagiani volunt Adam mortalem factum 80. publicant Hieronymum Auctorem quinti Evangelii 82. dogmatizant Nolæ 108. Syracuſis 41. Carthagine *ibid.* Romæ 32. Conſtantium V. C. vexant 117. promittunt parvulis ſine baptiſmo quietis locum 126. immo vitam æternam 301. fingunt Catholicos nuptias damnare, Filios a dæmone produci, ac liberum arbitrium fato ſubdi 171. 187. 197. tentant Atticum Conſtantinopolitanum, & Rufum Theſſalonicenſem 187. damnantur ab utroq. 188. appellantes Synodum Œcumenicam irridentur ab Auguſtino 197. ex Italia expulſi 202. navigant in Ciliciam ad Theodorum Mopſueſtenum 203. implorant patrocinium Neſtorii 305. Theodoſio iuniori & Clero Conſtantinopolitano cauſam commendant 306. Regia urbe eiiciuntur ab eodem Imperatore 308. Neſtorium comitantur ad Synodum Epheſinam 345. damnantur ab Innocentio 101. a Zoſimo 119. a Bonifacio 202. a Cæleſtino 346. ab Africanis Carthagine 93. in Numidia 94. Romæ 119. Epheſi 344. non admiſſi in conciliabulo Epheſino 347. & *ſeqq.* Britannia expelluntur 391. apud Venetos a Leone Magno repreſſi 387. & *ſeqq.* iactabant Sixtum eſſe ſuarum partium patronum 120.
Pelagiana hæreſis a Patribus damnata 120. poſt Innocentii decretum evidenter ab Eccleſia ſeparata eſt 151.
Pelagianæ hæreſeos primordia ex Stoicis 1.
Perigenes Corinthius Vicariatum in Græcia affectat 192. reprehenditur a Sixto Papa *ibid.*
S. Petrus Chriſologus Germanum Antiſiodorenſem Ravennæ excipit 392. quo anno obierit *ibid.*
Photii error de libris Theodori Mopſueſtiæ 81. & *ſeqq.* item de ſcriptis Theophili contra Pelagianos 106. emendatur 126. novem canones concilii Africani contra Pelagianos numerat 126. refert epiſtolam Siſinnii C. P. & Theo-

Theodoti Antiocheni ad Epiſcopos Pamphiliæ 271.
Phrygium mitra 386. unde ita dictum 387.
Pineti Monaſterium a Rufino laudatum 28.
Pinianus Melaniæ iunioris coniux, Rufini amicus 36. fugit in Siciliam, dein Thagaſtem *ibid.* ſcribit pro Pelagio ad Auguſtinum 137. Aug. amicus *ib.*
Placidia Auguſta Honorii ſoror ſcribit ad Auguſtinum 145. uxor Conſtantii magiſtri militum 182. Italia pellitur ab Honorio 202. redit cum claſſe in Italiam contra Ioannem tyrannum 236. iactatur tempeſtate *ibid.* lex eiuſdem ſub Valentiniani filii nomine contra Pelagianos *ibid.* moritur 392.
Poſſidius Epiſcopus Calamenſis quo anno ſedere cœperit 324. eius ſententia de Honorio 134.
Poſſeſſor ad Hormiſdam ſcribit 464.
Prædeſtinatiani num fuerint 418. quinam horum primus meminerit 417. Monachi Adrumetini in horum errore non fuerunt 419. de illis nihil ſcripſit Proſper 425. Auguſtinus ac diſcipuli a Semipelagianis Prædeſtinatiani nuncupati 425. quinam dicantur eorum errores 429. illi iidem errores olim a S. Auguſtino obiecti 430. illorum dicta in varios ſenſus diſtrahi poſſunt 431. Lucidus ac Monimus in Prædeſtinatiano errore fuere 433. Lucidus Palinodiæ libellum conficit 438.
S. Proſper Aquitanus in Gallia tuetur doctrinam Auguſtini 278. ſcribit ad Auguſtinum *ibid.* ad Rufinum 280. pro Auguſtini defenſione Romam pergit ad Cæleſtinum 356. inſigne reſcriptum a Cæleſtino impetrat *ibid.* ſcribit contra collationes Caſſiani 358. hortatur Sixtum contra Auguſtini obtrectatores 539. ſcribit contra capitula Gallorum 360. reſpondet obiectionibus Vincentii 376. Non fuit Reiorum Epiſcopus 406. & forte nuſquam Antiſtes ſedit 407. dubiorum ſolutio ab ipſo petita a Camillo, & Theodoro 360. Calumniarum nebulas procul ab Auguſtino amovit *ibid.* contra quoſdam pro Auguſtiniana doctrina acerrime depugnavit 361. obiit, & quo anno 408. eiuſdem libri recenſentur *ibid.* non videtur Auctor fuiſſe librorum de promiſſionibus &c. 410. neque librorum de vita contemplativa 411. num Auctor voluminis de vocatione Gentium 414. quorundam ſcriptorum de eodem dicta refelluntur *ibid.* eiuſdem elogium in faſtis Eccleſiæ 415. a Gennadio perperam ſuggillatur 440. eiuſdem libri a Gelaſio Papa approbati 450.
Proſper Tyro primus nominat prædeſtinatianos 418. eiuſdem anachroniſmi *ibid.*
Procopii verba de Iuſtiniano 466.
Probus quo anno Imperator fuit 499.
Pudor nullus Adamo non peccante 201.

Q

Quodvultdeus diaconus Carthaginenſis omnium hæreſum catalogum a S. Auguſtino petiit 230.

R

Regulæ Monachorum in Oriente plures 255. item in Galliis regula *ibid.* S. Pacomii a Hieronymo translata 257. Lerinenſium, & Grinnincenſium diverſæ *ibid.* Cæſarii, Aureliani, Ferreoli, Columbani 259. & *ſeqq.* Regula Tarnatenſis eadem cum Auguſtiniana 262.
Renatus Monachus epiſtolam ab Optato accepit 139. eam Auguſtino legendam tradidit *ibid.*

Romanus Monaſterii Iurenſis inſtitutor 265.
Rufinus natus in diœceſis Aquileienſis oppido Concordia 10. in Egyptum migravit, & quando 11. Monachum induit *ibid.* cum Melania ſeniore iter ſuſcepit *ibid.* Vigintiq. annos in Oriente moratur 12. Alexandriam iterum ſe contulit *ibid.* Origenis errores a Dydimo diſcit 12. libros Origenis Periarcon in latinum vertit 14. impetrat ſórmatam a Siricio 14. interpretatur hiſtoriam Euſebii 16. Primus Origenis errores in occidente docuit *ibid.* Mediolanum contendit 15. Aquileiam anno 393. ſe contulit *ibid.* libros Invectivarum ſcribit 16. quo anno *ibid.* apud Anaſtaſium Papam ſe purgare contendit 19. Pelagianorum magiſter oſtenditur 23. eius prava dogmata recenſentur *ibid.* libros Evagrii, & Sexti Philoſophi in latinum vertit 24. Pelagio cariſſimus 25. condemnantur errores ſibi imputati 38. moritur 36.
Rufus Theſſalonicenſis Apoſtolicæ Sedis Vicarius per Illyricum 185. tentatur per literas a Pelagianis 186. litigat cum Attico C. P. *ib.* Schiſmatici apud Epheſum ad eundem ſcribunt 349. damnat Pelagianos ac Neſtorianos 188.

S

SAlmaſii ſententiæ expenduntur 130. 325.
Scholiaſtes Ciacconii arguitur 504.
Semipelagiani in Galliis inſurgunt contra Auguſtini doctrinam 277. ab Auguſtino & Proſpero confutati *ibid.* ab Auguſtino dilecti, & fratres appellabantur 281. quæ eorundem dogmata 277. dicunt poſteriores libros D. Auguſtini non fuiſſe ab Apoſtolica Sede approbatos 358. a Cæleſtino reprehenduntur 356. non fuere Hæretici ſed Catholici 361. Scientiæ & pietatis opinione illuſtres *ibid.* quam honorifice de iiſdem S. Proſper locutus ſit *ibid.* obiiciunt Auguſtino exceſſus 367. eorundem ex Proſpero deſcriptio 363. contendunt gratiam dari pulſantibus, quærentibus, petentibus ex viribus naturæ 371. negant dari ſpecialem gratiam Dei circa aliquos *ibid.* initium fidei ex nobis 502. non admittunt diſtinctionem auxilii *ſine quo non* in ſtatu innocentiæ & auxilii *quo* in natura lapſa 277. imponunt Auguſtino abſurdas opiniones 360. damnantur illorum ſententiæ ab Arauſicana Synodo 495.
Sethi Calviſii ſententia laudatur 483.
Seneca Senex quis fuerit 449.
Severus in exilium pulſus 465.
Sixtus Papa olim Presbyter primus anathema in Pelagianos dicit 120. ſcribit ad Alypium, & ad Auguſtinum de Pelagianis Romæ damnatis *ibid.* Auguſtinus eidem doctiſſimam epiſtolam mittit *ibid.* reiicit Iulianum Pelagianum 383. Synodum celebrat contra Pelagianos *ibid.*
Synodus *Antiochena* ſub Theodoto contra Pelagianos 271.
—— *Arauſicana* ſecunda contra Semipelagianos 495. quo anno coacta 498. canones eiuſdem ex libris S. Auguſtini excerpti 497. fuit ſpecialiter approbata a Bonifacio ſecundo 500. 502.
—— *Arelatenſis* contra Prædeſtinatianos 438.
Synodus Bagaienſis Donatiſtarum univerſalis Primianum abſolvit, ac Maximianum cum ſuis ordinatoribus damnat 331. eiuſdem conciliabuli ſententia 332.
—— *Carthaginenſis* ſub Genethlio 154.
—— *Carthaginenſis* provincialis contra Cæleſtium 42. alia contra eundem ac Pelagium 93. ſcribit ad Innocentium Papam 94.
—— *Carthaginenſis* Africana dicta ab Auguſtino An. CIDXVIII. contra Pela-

la-

Digitized by Google

lagianos 119. 131. canones non edidit 132. *ibid.* numerus Patrum qui Synodo interfuerunt. *ibid.* hoc Concilium coactum fuit ex universa Africa *ibid.*
—— *Carthaginenſis*, quæ plenaria dicitur ab Auguſtino, eodem anno CDXVIII. celebratur 121. recitantur canones huius Concilii contra Pelagianos 123. num canon de infantibus ſine Baptiſmo decedentibus ſit huius Synodi 126. numerus Patrum qui huic Concilio interfuerunt 120. quid egerit in cauſſa de appellationibus 151.
—— *Calchedonenſis* contra Eutychetem 400.
—— *Dioſpolitana* in Palæſtina contra Pelagium 71 eidem Pelagius imponit *ibid.* abſolvit Pelagium 72. hinc dicitur a Hieronymo miſerabilis 73. ab Auguſtino defenditur 74.
—— *Epaunenſis* 437.
—— *Epheſina* contra Neſtorium 342. 346.
—— *Gallicana* contra Pelagianos in Britanniam legatos deſtinat 282.
—— *Hieroſolymitana* contra Pelagium 66.
—— *Lugdunenſis* contra Prædeſtinatianos 438.
—— *Milevitana* prima plures eidem canones perperam attributi 94.
—— *Milevitana* ſecunda provincialis nullos canones contra Pelagianos ſtatuit 97. eius literæ ad Innocentium 94.
—— *Reienſis* in Gallia nihil contra Pelagianos decrevit 382.
—— *Telenſis* a Donatiano Primate in Byzacio celebrata 122.
—— *Valentina* a Cæſario indicta contra Semipelagianos 500.
Siſinnius Epiſcopus conſecratus poſt S. Attici obitum 271.

T

Tarnatenſe Monaſterium: *Vide Monaſterium*, & *Regula*.
Theodoretus quando docuerit Antiochiæ catecheſim 271. laudat Theodorum Mopſueſtenum 273.
Theodorus Foroiulienſis ſuccedit Leontio 250. litigat cum Fauſto Abbate Lerinenſi 369. interfuit morti Capraſii 250.
Theodorus Mopſueſtenus natus Antiochiæ 77. Chryſoſtomi ſub Libanio condiſcipulus *ibid.* nuptias parans a Chryſoſtomo ad amorem ſapientiæ revocatur *ibid.* fit Epiſcopus, & quo anno 79. Pelagianorum, ac Neſtorianorum magiſter 80. ſcribit quinque libros pro Pelagiano errore contra Catholicos 81. Hieronymum carpit 82. accuſat eundem ut quinti Evangelii Auctorem *ibid.* ut imperitum ſacrarum literarum 83. 88. illius errores ex Bibliotheca Photii recitantur 82. fragmenta librorum eiuſdem ex codice Vaticano 86. tradit hominem etiam ſi non peccaſſet moriturum fuiſſe 86. negat peccatum originale 88. putat ſupplicia inferorum aliquando finienda 91. cur iſti errores non fuerunt damnati cum reliquis eiuſdem Theodori in Synodo V. *ibid.* quo anno ſcripſit libros pro Pelagianis 92. num ſint idem ac illi, qui ſub nomine Commenti de creatura nominantur in Synodo V. 91. excipit honorifice Epiſcopos Pelagianos Italia pulſos 203. Iulianum contra Auguſtinum inſtruit *ibid.* illius auctoritatem & ſententias Iulianus inculcat 205. peius quam Neſtorius de Chriſto ſcripſit 275. eius mors 273. quot annos ſederit *ibid.* plus nocuit mortuus quam vivus 274. occulte docebat *ibid.*
Theodoſius Iunior Honorio ob Conſtantium renunciatum Imperatorem indignatus effigiem Conſtantii reiicit 185. exercitus contra Iohannem Tyrannum mittit 220.
Theodotus Antiochenus quando electus 270. damnat in Synodo Pelagianos 272. quando 273. quando obiit 273.

Theophilus Alexandrinus Origenem damnat 18. 19. 21. in cauſſa Chryſoſtomi ab Innocentio Papa reprehenditur 27. quo tempore mortuus 48. appellatur Sanctus ab Apoſtolica Sede 49. eiuſdem libri ab eodem approbati *ibid.*
Theſſalonicenſis Metropolitæ Vicariatus antiquitas 185. quando intercidit 194. Theſſalonicenſis Eccleſiæ iura ab Attico invaſa 186. Metropolitæ Theſſalonicenſes infecti ſchiſmate Acaciano 194.
Timaſius, & Iacobus Pelagii diſcipuli librum magiſtri Auguſtino produnt 59. a S. Doctore ad bonam frugem converſi *ibid.*
Traſamundus quot annis regnavit 483.
Tripolitani per Antonomaſiam Arzuges appellati 318.
Txella etiam Thela dicitur 122.

V

Valentinianus III. quo anno natus 401. Cæſar deſignatur 220. occiditur 401.
Valentinus Abbas Adrumetinus ſcribit ad Auguſtinum 209.
Valentinus Baianenſis primas Numidiæ 330.
Valens Imperator Catholicos perſequitur 12.
Vandali Africam invadunt 306. Hipponem obſident 334. Carthaginem occupant *ibid.* Vandalorum Regum chronologia 481. & *ſeqq.*
Venerius Mediolanenſis accipit literas ab Anaſtaſio Papa contra Origenem 17. damnat Origenem 19.
Victor Diaconus litigat cum Monachis Scythis 452. auditur a legatis Pontificiis 453. Romam ab Hormiſda evocatur 458.
Victor Vitenſis alius eſt ab Auctore notitiæ Epiſcoporum Africæ 482.
Vigilius (Papa) Paganorum, Manichæorum, Arianorum doctorem Origenem cum Iuſtiniano vocavit 2.
Vincentius Lerinenſis ſcribit commonitorium contra nova dogmata 369. negat dari gratiam ſpecialem & perſonalem 371. vult gratiam dari pulſantibus petentibus & quærentibus *ibid.* retorquet literas Cæleſtini in Proſperum & Hilarium 373. vocat eoſdem criminatores urbium & Provinciarum 374. imponit horrenda paradoxa Auguſtino eiuſque diſcipulis 376. confutatur a Proſpero *ibid.* non fuit Monachus apud Lerinam, cum ſcripſit commonitorium 377.
Vincentius Victor ſcribit contra Auguſtinum 174. peius loquitur quam Pelagius 180. impugnatur & corrigitur a S. Doctore *ibid.*
Voluſianus Præfectus urbis publicat edictum contra Cæleſtium 183.
Voſſii ſententiæ reiectæ 24. 106. 131. 134. 242. 246. 359. 368. 370. 385. 481. 490. 500.

X

Xantippus Numidiæ Primas ante Sylvanum 328. non fuit Epiſcopus Tagaſtenſis, nec Conſtantienſis ſed Tagoſenſis 328.

Z

Zoſimi Papæ ſententiæ expenduntur 110. 111. 112. 113. 118. eius literæ ad Patres Africanos perveniunt 120. orat Honorium ut Pelagium ac Cæleſtium Romano Imperio pelleret 127. Fauſtinum Epiſcopum Philippum, & Aſellum in Africa deſtinavit ut Apiario cauſam retractarent 149. ad Africanos ſcripſit 151. 143. recognoſcit cauſam Cæleſtii ac Pelagii 111. credit initio hæreticis 112. ad Africanos literas ſcribit *ibid.* admonitus ab Africanis Patribus Pelagianos damnat 119. eius literæ ad Africanos non ſuppoſititiæ *ibid.* eius Encyclica contra Pelagianos quid continet 135. quo tempore mortuus. 143.
Zeno Eremita quo tempore vixit 270.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google